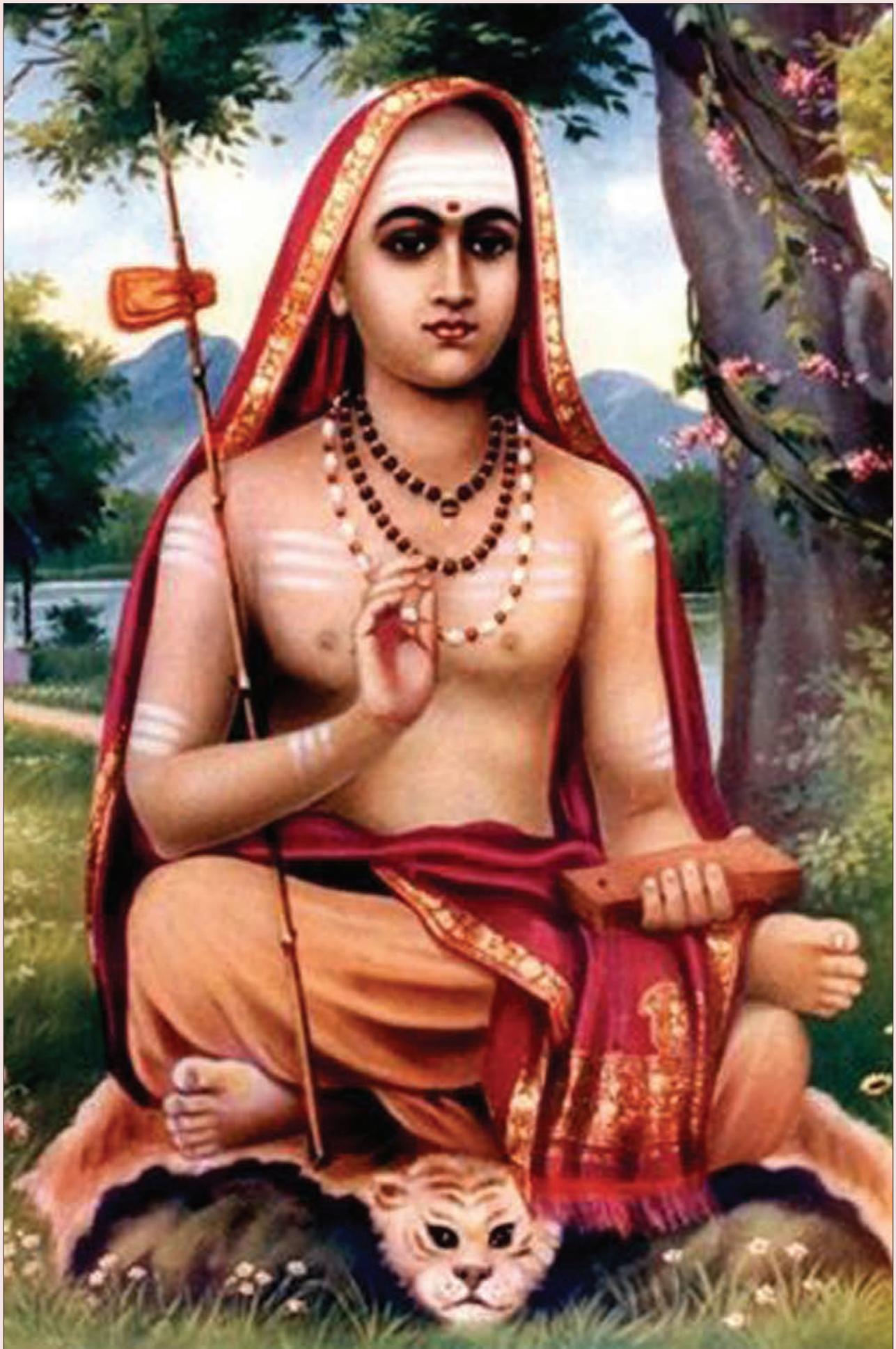

ಹವ್ಯಾಸಿಲಿ

19th HAA CONVENTION, SF BAY AREA
JULY 2-3, 2022 | havyak.org

ಹವ್ಯಾಸಿರಿ - 2022

ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರು

ವಸುಧಾ ಹೆಗಡೆ

ಸಂಪಾದಕರು

ಭಾಯಾ ಉಪಾಧ್ಯಾ

ಕಾಂಚನಾ ಹೆಗಡೆ

ಗೌತಮ್ ಶಿರೂರು

ಗೌರಿ ಹೆಗಡೆ

ರಾಗು ಕಟ್ಟಿನಕೆರೆ

ಶ್ವೇತಾ ಕಕ್ಷೆ

ಸ್ನೇಹಾ ನಾರಣಕಜೆ

ಅಮೆರಿಕಾ ಹವ್ಯಾಕರ ಒಕ್ಕೂಟ

ಉತ್ತರ ಕ್ಯಾಲಿಫೋರ್ನಿಯಾ ವಲಯ, ಕ್ಯಾಲಿಫೋರ್ನಿಯಾ

Havyasiri - 2022

**Havyaka Association of the Americas
19th Biennial Convention Magazine**

Publisher

Gopalkirshna Bhat

President, Havyaka Association of the Americas

www.havyak.org

ಶುಭಕೃತ್ ಸಂವತ್ಸರ, ಆಷಾಡ ಶುಕ್ಲ ಚೌತಿ, July 2-3 2022

Cover Page Design

Sumathi Prasanna

Inside layout

K T Suresh Kumar, Bangalore

Copyright © 2022 Individual Authors

Printed by

Ganaika Printers, Bangalore

Disclaimer: The Views and the opinions expressed within the content are solely the author's and do not necessarily reflect the policy, position or views and beliefs of the HAA

ಈ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಮತ್ತು ನಿಲುವು ಲೇಖಕರ ವೈಯಕ್ತಿಕದಾಗಿದ್ದು ಇವು ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ HAA ಸಂಸ್ಥೆಯ ಅಧಿಕೃತ ನಿಲುವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

President's message

With warm wishes,

Gopal and Sujatha Bhat - San Ramon, CA

(Originally from Bettakoppa - Sirsi, Uttara Kannada, Karnataka India)

Historical years 2020 – 2022

The last two and half years have been his toricfor the entire world. At the beginning of 2020, we were feverishly planning for our 2021 HAA convention, but the COVID-19 pandemic hit the world and everything came to a standstill where we were left with nothing but uncertainty. Eventually, the HAA executive committee and the board of trustees came together to extend the term of the executive committee until the end of 2022 and postpone the 19th biennial convention by a year. In spite of these uncertainties, HAA did significantly well with its cultural and philanthropic quests. Our members kicked off a new era with online Yakshagana by conducting the first ever Taalamaddale show over a video conference during the Covid-19 lockdown, followed by a fully costumed online Yakshagana involving artists, thousands of miles apart between Toronto and California. In spite of the pandemic, our community spirit was upbeat as all our chapters shifted their festival celebrations online and used the opportunity to invite artists and performers to online meet ups from all across the world. A special thanks to the Havyaka Jnana Artha effort, where our community was able to come together virtually during pandemic lockdowns and spend time together showcasing Havyaka talents in all walks of life. Moreover, the HAA philanthropic wing gathered momentum to help the flood victims of Uttara Kannada district in India and raised a notable fund in a timely fashion. We also extended our giving hands to help COVID-19 relief institutions in India and the US when the COVID-19 Delta variant created a havoc across the world.

Community strength

The strength of our culture is quite apparent when we see and experience the profound trust, that is granted between different Havyakas across the continent. As we have experienced, many of us get comfortable inviting other Havyaka families for a dinner at our homes for no other reason than we are from the same cultural background, and an assumption that certain etiquette and moral values are inherent within our community members. To share my personal experience, when I wanted to visit many universities with my daughter as part of her university selection process, a quick reach out to our community gave connections to professors and students from our community in many university campuses. Guidance from these connections made our university campus tours a richer and more informational experience. This trust and etiquette is very strong in our community and we can't afford to dilute this as our next generation joins the mainstream of the societies across the Americas. Let us strive to model this community spirit and the generations will follow. As lord Krishna says in Gita (Karma Yoga, Ch-3, Verse-21):

When leaders model great actions, world pursues.

Challenges of melting pot

However, there are inherent challenges as our next generation tries to melt into the dominant mainstream. If we see other communities of Indian origin such as the Gujarati or Sikh diasporas, they are able to maintain their identity both culturally and economically within their communities. Unlike Gujarati or Sikh communities, where their own business network keeps their cultural and economic-support network in the same circle, our Havyaka cultural network and business-economic networks are separated. This makes it an uphill task for us to keep the spirit of our community while our younger generation is melting with the mainstream for economic reasons. The best way to address this challenge is to bring leaders from within our next generation of young adults and enable them with autonomy to define their own activities during our convention and keep that synergy throughout the year through different coordinated events. This young adult involvement will go a long way in maintaining the spirit of our community. In this convention we are giving special importance to the effort of youth involvement and hope to see future HAA leaders and participants from our next generation of Havyakas.

Hosting of our convention

The founders of our organization envisioned the purpose of HAA conventions as not just for fun, but also for creating an opportunity to instill collective confidence among our younger generation and bring a strong pride for our culture. During this 19th biennial convention, we have put emphasis on youth involvement and an encouragement of more chapter level participations outside of Northern California. North West (Seattle) and

Southern California chapters also joined as co-hosts for this convention.

A theme for the 19th biennial convention / ಸಮ್ಮೇಳನದ ವಿಷಯವಸ್ತು

ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದಲೂ, ವೈದಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ನೇರ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಜನಜೀವನ ಮತ್ತು ಮನವನ್ನು ತಲುಪಿಸುವಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಹವ್ಯಕ ಸಮುದಾಯದ ಕೊಡುಗೆ ಅಪಾರವಾದದ್ದು. ಉತ್ತಮ ಆರ್ಥಿಕ ಅವಕಾಶ ಮತ್ತು ಜೀವನ ಶೈಲಿಗಳ ಹುಡುಕಾಟದಲ್ಲಿ ನಾವು ವಲಸೆಬಂದು ಹೊಸಸಮಾಜಕ್ಕೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಹೊಂದಾಯಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ, ನಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬೇರು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಒಂದೇ ಕುಟುಂಬವಾಗಿ ಸೇರಿಸುತ್ತದೆ. ಜಗತ್ತಿನ ವಿವಿಧ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನೂ, ಮತಗಳನ್ನೂ ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುವುದು ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ದೇವೀ ಆರಾಧನೆಗೆ ಇರುವ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ. ನಮ್ಮ ನಿತ್ಯ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯವಾದ ಸಂಪತ್ತು (ಲಕ್ಷಿ), ವಿದ್ಯೆ (ಶಾರದಾ) ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿ (ದುರ್ಗಾ) ಎಲ್ಲವೂ ಆರಾಧ್ಯ ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿಗಳು. ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಜೀವನದ ಆಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪೂಜಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಗೌರವಿಸುವುದು ಹವ್ಯಕ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಿಂದೂ ಸಮಾಜಗಳ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಆಚರಣೆಗಳು.

ಈ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯತೆಯನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ಪಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿ ನಾವು ನಮ್ಮ 19ನೇ ದ್ವಿವಾರ್ಷಿಕ ಸಮಾವೇಶದಲ್ಲಿ 'ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿ' ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಹವ್ಯಕರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮನರಂಜನೆ, ಪರಂಪರೆಯ ಮೆಲುಕು ಮತ್ತು ಹವ್ಯಕ ಭೋಜನದ ಸವಿಯಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ, ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ಶಕ್ತಿಯ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿರುವ ತಾಯಂದಿರ, ಮಡದಿಯರ, ಸಹೋದರಿಯರ, ವೃತ್ತಿಪರ ಮಹಿಳೆಯರ, ಮತ್ತು ನಾಯಕಿಯರ ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ಶ್ಲಾಘಿಸಲು ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಣೀಯವಾದದ್ದು ಮನುವಾಕ್ಯ:

"ಎಲ್ಲಿ ನಾರಿಯರು ಪೂಜಾ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತಾರೋ ಅಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು ಸಂತಸಿಸುತ್ತಾರೆ."

ಯತ್ರ ನಾರ್ಯಸ್ತು ಪೂಜ್ಯಂತೆ ರಮಂತೆ ತತ್ರ ದೇವತಾಃ yatra naaryastu pUjyante, ramante tatra devataH /Where women are honored, there the gods are pleased

ಈ ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಸಮಾಜದ ವಿವಿಧ ಮಜಲುಗಳಲ್ಲಿ ಅಪೂರ್ವ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿದ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ವೈದಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ಬೆನ್ನೆಲುಬಾಗಿರುವ ಪುರೋಹಿತರುಗಳನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿ, ವಿಪ್ರಸಭೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೂ ಅನುವಾಗಿದ್ದೇವೆ.

Welcome to the 19th HAA biennial convention

Bringing our community back together for an in-person convention after more than two years of a pandemic forced hiatus takes way more energy than usual. A convention like this can happen only with the collective effort of our community. When the convention steering committee reached out to our community for volunteers, there was an enormous response to help, and our members came together to form multiple committees, host meetings and take leadership to prepare for a memorable convention. All of our volunteers dedicated their time, effort and money (ತನು ಮನ ಧನಸಹಾಯ) while managing their primary responsibilities of family and work. I would like to thank all our volunteers, office bearers and generous donors, who made this convention a possibility.

On behalf of hosts, co-hosts and volunteers, we would like to welcome all the delegates, guests and artists to this memorable convention.

ಸಂಪಾದಕರ ನುಡಿ

ನಾನು ಡಾ. ಹೆಗಡೆ

ಖುಲ್ಟಾನ್, ಕ್ಯಾಂಪೋರ್ನಿಯಾ
ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರು, ಹವ್ಯಾಸಿರಿ-2022

ನಾವು ಅಮೆರಿಕಾ ಖಂಡವನ್ನು ಕರ್ಮಭೂಮಿ ಯನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಹಾಗೆಯೇ ಇಲ್ಲಿ ನಮ್ಮದೇ ಆದ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು, ಹಲವು ದಶಕಗಳೇ ಸಂದಿವೆ. ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ನಮ್ಮ ಸಮುದಾಯದ ಒಗ್ಗಟ್ಟನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವಂತೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಈಗ 40 ರ ಹರೆಯು. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಹವ್ಯಕ ಪರಂಪರೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಭಾಷೆ, ಇತಿಹಾಸ, ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಹರವಿನ ಅರಿವನ್ನು ಸಮುದಾಯದೊಂದಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವ, ನೆನೆಯುವ, ಅದನ್ನು ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ತಿಳಿಸುವ, ಆಚರಿಸುವ, ಸಂಭ್ರಮಿಸುವ, ಕ್ಷಣ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ನಡೆಯುವ ಸಮ್ಮೇಳನ. ಸಮ್ಮೇಳನ, ಕೇವಲ ಮನರಂಜನೆ, ಮತ್ತು ಹವ್ಯಕ ವಿಶೇಷ ಭೋಜನಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿರದೆ, ನಮ್ಮ ಸಮುದಾಯದ ಸೃಜನಶೀಲ ಮನಸ್ಸುಗಳಿಗೆ, ಅವರ ಹವ್ಯಾಸವನ್ನು, ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಬರವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ, ಜೊತೆಗೆ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಆಗು ಹೋಗುಗಳನ್ನು ದಾಖಲೀಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ದಾಖಲೀಕರಣದ ಸುಂದರ ಹೆಸರು “ಹವ್ಯಾಸಿರಿ” ಎಂಬ ಸ್ಮರಣಸಂಚಿಕೆ.

19ನೇ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಪ್ರಧಾನ ವಸ್ತು (Theme) “ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿ” ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಸಮ್ಮೇಳನದ steering committee ಸಮ್ಮೇಳನದ ಕಾರ್ಯಾರಂಭ ಮಾಡಿದರೆ ಹವ್ಯಾಸಿರಿ ಸಮಿತಿ ಸಮ್ಮೇಳನ ಗೀತೆ (Theme Song) ಯನ್ನು ಬರೆಯುವ ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಾರಂಭ ಮಾಡಿತು.

ನಮ್ಮ ಸಂಚಿಕೆ ಕೇವಲ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಹೊರತರುವ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕವಾಗಿರದೆ, ಹವ್ಯಕ ಓದುಗ, ಸಾಧ್ಯವಾದಾಗಲೆಲ್ಲ ತೆಗೆದು ಓದುವ ಹಾಗಿರಬೇಕು, ಜೊತೆಗೆ ನಮ್ಮ ಈ ಪುಸ್ತಕ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವ reference book

ಆಗಿರಬೇಕೆಂಬ ಆಶಯ ಸಂಪಾದಕ ಸಮಿತಿಯ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸದಸ್ಯರದ್ದಾಗಿದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಸ್ಥಳೀಯ ಸದಸ್ಯರ, ಯುವ ಪೀಳಿಗೆಯ ಬರವಣಿಗೆಗಳಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ ಅನೇಕ ವಿದ್ವಾಂಸರನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿ ಈ ಹೊತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸುವಲ್ಲಿ ಅವರೆಲ್ಲರ ಕಾಳಜಿಯಿದೆ, ಪರಿಶ್ರಮವಿದೆ.

ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಮನವಿಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ, ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟ ಶ್ರೀ ವಿ. ಬಿ. ಕುಳಮರ್ವ, ಶ್ರೀ ಗಣೇಶ ಭಟ್ಟ ಕೊಪ್ಪಲತೋಟ, ಡಾ. ವಿಜಯನಳಿನಿ ರಮೇಶ, ಡಾ. ವಿಷ್ಣು ಭಟ್ಟ ಪಾದೇಕಲ್ಲು, ಡಾ. ಶಾಲಿನಿ ರಘುನಾಥ್, ಶ್ರೀ ವಿನಾಯಕ ಭಟ್ಟ ಗಾಳಿಮನೆ, ಡಾ. ಪವಿತ್ರಾ ಕಲ್ಮನೆ, ಸುದರ್ಶನ ಭಟ್ ಬೆದ್ರಡಿ ಮತ್ತು ರಾಮಚಂದ್ರ ಐ. ಎಂ ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ನಮ್ಮ ಅನಂತ ಧನ್ಯವಾದಗಳು.

ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆಗಳ ಇನ್ನೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಆಕರ್ಷಣೆ ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುವ ಸಣ್ಣ ಕಥೆಗಳು. ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆಗಳು ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಓದುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮನೆಯವರೆಲ್ಲ ಪೈಪೋಟಿ ನಡೆಸುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಓದುಗನನ್ನು ನೆನಪಿನಂಗಳಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮತ್ತು ಹವ್ಯಕ ಕಥಾಗಾರರಿಗೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಏರ್ಪಡಿಸಿದ ಕಥಾ ಸ್ಪರ್ಧೆಗೆ ಬಂದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಅಗಾಧವಾದದ್ದು, ಸ್ಪರ್ಧೆಗೆ ಬಂದ ಕಥೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 50. ಈ ಕಥಾ ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ತೀರ್ಪನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ನೀಡಿದವರು, ಶ್ರೀಮತಿ ಕುಸುಮ ಭಟ್ಟ, ಶ್ರೀ ಸುಬ್ಬು ಭಟ್ಟ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮತಿ ಶಾಂತಲಾ ಭಂಡಿ. ನಮ್ಮ ತೀರ್ಪುಗಾರರಿಗೆ ಹೃದಯಪೂರ್ವಕ ವಂದನೆಗಳು.

ನಮ್ಮ ಈ ಹೊತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಪ್ರಧಾನವಸ್ತು, ಮತ್ತು ಹವ್ಯಕ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಅನೇಕ ಮಜಲುಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಅಪರೂಪದ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೀಮತಿ ಹಿಮವತಿ ಭಟ್ಟ ಅವರನ್ನು ಮತ್ತು ಹವ್ಯಕ ಅಡುಗೆ ಭಟ್ಟರ ಪರಂಪರೆಯ ಕುರಿತು ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮಿನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ ಕೋಣನಕಟ್ಟೆ ಇವರೊಂದಿಗೆ ಸಂದರ್ಶನ ನಡೆಸಿ ಅದನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಡಾ. ನಾಗೇಶ್ ಭಟ್ಟ ಇವರೊಂದಿಗೆ Jyotisha, the Indian Astronomy and Mathematics ಕುರಿತು ಸಹ ಸಂದರ್ಶನವೂ ಅಡಕಗೊಳಿಸಿದ್ದೇವೆ. ತಮ್ಮ ಅತ್ಯಂತ ಬಿಡುವಿಲ್ಲದ

ಸಮಯದಲ್ಲೂ ಸಂದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಸಮಯ ಒದಗಿಸಿದ ಶ್ರೀಮತಿ ಹಿಮವತಿ ಭಟ್ಟ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮಿನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ ಕೋಣನಕಟ್ಟೆ ಹಾಗೂ ಡಾ. ನಾಗೇಶ್ ಭಟ್ಟ ಇವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಂದರ್ಶಕರಾದ ಶ್ವೇತಾ ಕಕ್ಕೆ, ರಾಗು ಕಟ್ಟನಕೆರೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಭಾ ಹೆಬ್ಬಾರ್ ಇವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಮನಃಪೂರ್ವಕ ವಂದನೆಗಳು.

ಹೊತ್ತಿಗೆಯೊಂದು ಪ್ರಕಟವಾಗಬೇಕು ಅಂದರೆ ಅದಕ್ಕೊಂದು ಸುಂದರ ಮುಖಪುಟವಿರಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರತಿಭೆಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದು ಸಮ್ಮೇಳನದ ಪ್ರಮುಖ ಧ್ಯೇಯ. ಅದರಂತೆ ನಾವು ಸುಮತಿ ಪ್ರಸನ್ನ ಅವರನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡಾಗ ಸುಂದರ ಮುಖವರ್ಣಿಕೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟ ಅವರಿಗೆ ನಾವೆಲ್ಲಾ ಆಭಾರಿಗಳು.

ಕೆಲವೊಂದು ಲೇಖನಗಳು ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದಾಗ ಅವನ್ನು ಕೂಡಲೇ ಟೈಪ್ ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟ ಸ್ನೇಹಿತೆ ಸುನೀತಾ ಹೆಗಡೆ ಅವರಿಗೂ ಮತ್ತು ಅನೇಕ ಲೇಖನಗಳನ್ನು review ಮಾಡಿ ಸಲಹೆ ನೀಡಿದ ಗಣೇಶ್ ಭಟ್ಟ ಅವರಿಗೂ, ಅಮೆರಿಕಾ ಹವ್ಯಕ ಒಕ್ಕೂಟದ(HAA) ಕಾರ್ಯವೈಖರಿಯನ್ನು ಬರೆದು ಕೊಡುವಿರಾ ಎಂಬ ನಿವೇದನೆಗೆ ಕೇವಲ ಎರಡೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸುಂದರವಾಗಿ ಚೊಕ್ಕವಾಗಿ ಬರೆದು ಕೊಟ್ಟ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಉಪಾಧ್ಯರಿಗೂ ಹವ್ಯಸಿರಿ ತಂಡ ಮನದುಂಬಿ ನಮಿಸುತ್ತದೆ.

ಹವ್ಯಸಿರಿಗೋಸ್ಕರ ತಮ್ಮ ಬರಹಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ಲೇಖಕರಿಗೆ, ಕಥಾಸ್ಪರ್ಧೆಗೆ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದ ಕಥೆಗಾರರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಅನಂತ ವಂದನೆಗಳು.

ಸಮ್ಮೇಳನದ ಮಹಾದಾನಿಗಳಿಗೆ, ನಮ್ಮ ಪೋಷಕ ಮತ್ತು ಆಜೀವ ಸದಸ್ಯರ ಯಾದಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ ಆನಂದ ಹೆಗಡೆಯವರಿಗೂ ನಮ್ಮ ನಮನಗಳು.

ನಮ್ಮ ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಮಹಾಬಲ ಸೀತಾಳಭಾವಿ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ಕೆ.ಟಿ. ಸುರೇಶ ಕುಮಾರ ಅವರಿಗೂ, ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಿದ ಗಣೈಕ ಮುದ್ರಣಾಲಯ ಬೆಂಗಳೂರು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನಮ್ಮ ನಮನಗಳು.

ಕೊನೆಯದಾಗಿ, ಈ ಪುಸ್ತಕ ತಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಕೈ ಸೇರಲು, ಕಾರಣೀಭೂತರಾದ, ಅತ್ಯಂತ ಜತನದಿಂದ, ಕಾಳಜಿಯಿಂದ, ಪರಿಶ್ರಮವಹಿಸಿದ ನನ್ನೆಲ್ಲ "ಹವ್ಯಸಿರಿ" ಸಂಪಾದಕ ಸಮಿತಿಯ ಮಿತ್ರರಿಗೆಲ್ಲ ನನ್ನ ಹೃದಯ ತುಂಬಿದ ವಂದನೆಗಳು. ಕರೆಯೊಂದರ ಅಂತರದಲ್ಲಿದ್ದು, ಅಗತ್ಯವಿದ್ದಾಗಲೆಲ್ಲ ಸಹಕಾರ ನೀಡಿದ Steering committeeಯ ಸದಸ್ಯರಾದ, ಶ್ರೀ ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ಜೋಶಿ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಪಾದ ಹೆಗಡೆ ಇವರಿಗೆ ನನ್ನ ಧನ್ಯವಾದಗಳು. ನನ್ನ ಮೇಲೆ ನಂಬಿಕೆಯಿರಿಸಿ ಹವ್ಯಸಿರಿಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಅವಕಾಶ ನೀಡಿದ HAA ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲ ಭಟ್ಟ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮತಿ ಸುಜಾತಾ ಭಟ್ಟ ಇವರಿಗೆ ನನ್ನ ಮನದುಂಬಿದ ವಂದನೆಗಳು.

ನಮ್ಮ ಹವ್ಯಕ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಭಾಷೆ, ಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತ, ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅನೇಕ ಲೇಖನಗಳನ್ನು, ಕಥೆಗಳನ್ನು, ಕವನಗಳನ್ನು, ಒಳಗೊಂಡ ಈ ಹೊತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ತಾವೆಲ್ಲಾ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಮಗದೊಮ್ಮೆ ಓದುವಿರೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ನಮ್ಮದು. Samuel Johnson ಹೇಳಿದಂತೆ "A writer only begins a book a reader finishes it". ಓದುಗರಾದ ತಾವೆಲ್ಲರೂ, ನಾವು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸುವಿರೆಂಬ ಆಶಯದೊಂದಿಗೆ...

ನಮಸ್ಕಾರ

॥ ಪ್ರಸೇವತು ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಃ ॥

ಶ್ರೀಮಜ್ಜಿಗದ್ಗುರುಶಂಕರಾಚಾರ್ಯ
ಶ್ರೀಶ್ರೀರಾಘವೇಶ್ವರಭಾರತೀಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳವರು
ಶ್ರೀಸಂಸ್ಥಾನಗೋಕರ್ಣ-ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾಪುರಮಠ

ಗೆ,

ಹವ್ಯಕ ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ ಆಫ್ ದಿ ಅಮೇರಿಕಾನ್
ಅಮೇರಿಕ.

ಗತಸಂಖ್ಯಾ:- ೪೪

ಅದಾಗಿ, ಶ್ರೀಸವಾರಿಯು ಆರಾಧ್ಯ ಶ್ರೀಸೀತಾರಾಮಚಂದ್ರಚಂದ್ರಮೌಳೀಶ್ವರರಾಜರಾಜೇಶ್ವರೀ ದೇವತಾ ದಿವ್ಯಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಅನುದಿನವೂ ಸಮಸ್ತ ಜನತೆಯ ಯೋಗಕ್ಷೇಮಗಳನ್ನು ಸಂಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾ, ಸದ್ಯ ಈ ಮುಕ್ಯಾಮಿನಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇಮದಿಂದ ವಸತಿ ಮಾಡಿದೆ.

ಅನ್ಯದೇಶದಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುವುದು ಅಪಾರವಾದ ಪ್ರತಿಭೆ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ದಾಡ್ಯ, ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಅಮೆರಿಕಾದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿ, ಬದುಕನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವ ನೀವೆಲ್ಲ ಇಂತಹ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವರಾಗಿದ್ದೀರಿ. ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಸಮಾಜದ ರತ್ನಗಳು. ಸ್ವಂತ ಜೀವನದ ಸಾಧನೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಮೂಹವನ್ನೂ ಕಟ್ಟುತ್ತಿರುವುದು ನಿಮ್ಮ ಇನ್ನೊಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. ಇದು ಮಾನವತೆಯ ಶಿಖರ, ದೈವತ್ವದ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಏರುವ ಸೋಪಾನ. ಸಮಾಜದ ಸಂಘಟನೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಹಸ್ರ ಸಹಸ್ರ ವರ್ಷಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಬೆಳೆಸುವುದು ನೀವು ಆಸ್ತ ತೋರಿದ್ದೀರಿ, ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದೀರಿ. ಸ್ವರಾಷ್ಟ್ರದೊಂದಿಗೆ, ಸ್ವಗ್ರಾಮದೊಂದಿಗೆ, ಸ್ವಕುಟುಂಬದೊಂದಿಗೆ ಬೆಸೆದುಕೊಂಡೇ ವಿದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರತರಾಗಿದ್ದೀರಿ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಶ್ರೀಪೀಠದ ಮೇಲೆ ಅಚಂಚಲವಾದ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದೀರಿ.

ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಈ ಸ್ವಭಾವ, ಸದ್ಗುಣ, ಸಾಧನೆ, ಸಮಾಜಪ್ರೀತಿ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಶ್ರದ್ಧೆ, ಮಠನಿಷ್ಠೆ ಮೊದಲಾದ ಸತ್ಯತಿಗಳು ನಮಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದೆ. ಇದು ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಲಿರುವುದು ನಮ್ಮ ಆಕಾಂಕ್ಷೆ.

ಅಸ್ತದಾರಾಧ್ಯ ಶ್ರೀಸೀತಾರಾಮಚಂದ್ರ-ಚಂದ್ರಮೌಳೀಶ್ವರ-ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರೀ-ದೇವತಾನಿವಹದ ಪೂರ್ಣಾನುಗ್ರಹ ದಿಂದ ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಲಿ, ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಶ್ರೇಯಃ ಪ್ರೇಯಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲಿ ಎಂದು ಶ್ರೀಮಹಾಸಂಸ್ಥಾನದವರು ಹಾರೈಸಿದ ಸಂಗಿ ಶ್ರುತಪಡಿಸಿದೆ.

ಶ್ರೀಸಂಸ್ಥಾನದವರ ಅಪ್ಪಣೆಯ ಮೇರೆಗೆ.

ಮಿತಿ:- ಶ್ರೀ ಫಲನಾಮ ಸಂ || ದ ಮಾಘಶುಕ್ಲ ದ್ವಾದಶಿಯು ರವಿವಾರ

ದಿನಾಂಕ:- ೧೩-೦೨-೨೦೨೨

ವಸತಿ:- ಅಶೋಕ, ಶ್ರೀಕ್ಷೇತ್ರ ಗೋಕರ್ಣ.

೬.೦೬.೨೦೧೯

ಶ್ರೀ ಸವಾರಿ ಶ್ಯಾನುಭೋಗರು

ಶ್ರೀಸವಾರಿಕಾರ್ಯಾಲಯ : ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾಪುರಮಠ, ನಂ.೨/ಎ, ಜಿ.ಪಿ.ರಸ್ತೆ, ಮೊದಲಹಂತ, ಗಿರಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು - ೫೬೦೦೮೫

+91 9449595201, +91 9449595204 www.srisamsthana.org sricharanaseva@srisamsthana.org

ಶ್ರೀ ಮಜ್ಜಿಗದ್ದುರು ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯ-
-ಶ್ರೀ ಸೋಂದಾ ಸ್ವರ್ಣವಲ್ಲೇ ಮಹಾಸಂಸ್ಥಾನ

ಆಯ್ಕೆ : ಮತಬೆಂಗಳೂರು - 581 336, ತಾಲ್ಲೂಕು : ಬಿರು (ಬುಕ್ಕರ ಕನ್ನಡ) ಕರ್ನಾಟಕ

ದಿನಾಂಕ :

ದಿನಾಂಕ :

ಶ್ರೀಮಜ್ಜಿಗದ್ದುರು ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯ ಶ್ರೀಮದ್ ಗಂಗಾಧರೇಂದ್ರಸರಸ್ವತೀ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳು,

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು, ಪದಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲ ಸದ್ಯರು,
ಹವ್ಯಕ ಅಸೋಸಿಯೇಶನ್ ಆಫ್ ದಿ ಅಮೇರಿಕಾನ್.

ಇವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಶ್ರೀಮನ್ಯಾರಾಯಣಸ್ತಂಭಪೂರ್ವಕ ಅಶೀರ್ವಾದಗಳು.

ದಿನಾಂಕ 2 ಮತ್ತು 3, ಜುಲೈ 2022-ರಂದು, ಅಮೇರಿಕಾದ ನ್ಯಾನ್ ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ಕೊ ದಲ್ಲಿ ಹವ್ಯಕ ಖುಲನೋತ್ಸವವನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಿರುವ ವಿಷಯವನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿದ್ದೀರಿ, ಸಂತೋಷ.

'ಜನನೀ ಜನ್ಮಭೂಮಿಶ್ಚ ಸ್ವರ್ಗಾದಪಿ ಗಲೀಯಸೀ' 'ತಾಯಿ ಹಾಗೂ ತಾಯ್ನಿಲವು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕಿಂತಲೂ ಖುಲನಾದದ್ದು' ಎಂಬ ಮಾತು ಅಕ್ಷರಶಃ ಸತ್ಯ. ನಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಅದನ್ನು ಸುಸಂಸ್ಕೃತವಾಗಿಸಿ ನಮಾಜದಲ್ಲ ನಾವು ತಲೆ ಎತ್ತಿ ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯ ಹಾಗೂ ತಾಯ್ನಿಲದ ತ್ಯಾಗ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವಾದದ್ದು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿರುವ ಜೀವನಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಪಂಚದ ಯಾವುದೇ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದರೂ, ನಮ್ಮ ತಾಯ್ನಿಲದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ತಾಯಿ ಎಂಬುದಾಗಿಯೇ ಗೌರವಿಸಬೇಕು ಹಾಗೂ ಅದನ್ನು ಆಚರಣೆಯ ಮೂಲಕ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹವ್ಯಕತನವು ಭ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯವೆಂಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯುಳ್ಳದ್ದಾಗಿದೆ. ಭದ್ರವೂ, ದಿವ್ಯವೂ ಆದ ಸನಾತನ ವೈದಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೇ ಭ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯದ ಜೀವಾಳ. ಭ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯವೆಂಬುದು ಕೇವಲ ಒಂದು ಜಾತಿ, ಮತ, ಪಂಥಕ್ಕಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತ ವಿಷಯವಲ್ಲ. ಜೀವನದ ಪರಮೋದ್ದೇಶವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಭಗವಂತನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಅತ್ಯಂತ ದುರ್ಲಭವಾದ ಅವಕಾಶವಿದು. ಭಾರತೀಯ ಪರಂಪರೆಯ ಸುಖಾರ್ಥ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಭ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯವು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿರುವಾಗ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಸುಭಿಕ್ಷ-ಸಮೃದ್ಧಿ-ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯವು ಉಂಟಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ, ಭ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆಯುಂಟಾದಾಗ ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಅಪತ್ತುಗಳು ಬಂದೊದಗಿರುವುದೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತಿನ ಒಳಿತಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಧರ್ಮವು ಭ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯದ ಸತ್ವವೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಅದುನಿಕತೆಯ ವ್ಯಾಪಾರ, ಸ್ವಧರ್ಮದ ಕಡೆಗಣನೆ, ಪರಧರ್ಮದ ಅಕರ್ಷಣೆ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಮಾದಗಳಿಂದ ಉಂಟಾದ-ಉಂಟಾಗುತ್ತಿರುವ ಅನೇಕ ಅಪತ್ತು-ವಿಪತ್ತುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾದ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಾವಿದ್ದೇವೆ. ಹವ್ಯಕರ ಸಂಪ್ರದಾಯ-ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಿತು, ಆ ಬಗ್ಗೆ ಶ್ರದ್ಧೆ, ಆದರಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿ-ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದಿನ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಅದನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ತಲುಪಿಸುವ ಗುರುತರ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಸಂಘಟಿತ ಪ್ರಯತ್ನದ ಮೂಲಕ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ದಿನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಘಟನೆಯು ನದಾ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿರಲೆಂದು ಅಶಿಸುತೇವೆ.

ಕಳೆದ 40 ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಸುಖಾರ್ಥ ಕಾಲದಿಂದ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತವಾಗಿರುವ ಈ ಸಂಘಟನೆಯು ಅನೇಕ ವಿಧದ ವೈದಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮೂಲಕ ಹವ್ಯಕರ ವಿಶ್ವಾಸ-ಅಭಿಮಾನಗಳ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಮುನ್ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ಹಾರ್ಡಿಕ ಸಂತೋಷವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತೇವೆ. ಆಯೋಜಿತವಾದ ಹವ್ಯಕ ಖುಲನೋತ್ಸವವು ಸರ್ವಾಂಗಸುಂದರವಾಗಿ ಸಂಪನ್ನಗೊಳ್ಳಲಿ, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ಪದಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೂ, ಸದಸ್ಯರಿಗೂ, ಹಿತೈಷಿಗಳಿಗೂ ಆರಾಧ್ಯ ಶ್ರೀ ದೇವರು ಕ್ಷೇಮಾಭ್ಯುದಯಗಳನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲಿ ಎಂದು ಅಶೀರ್ವದಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಲೋಕಾಃ ಸಮನ್ತಾಃ ಸುಖನೋ ಭವಂತು

ದಿನಾಂಕ: 25-02-2022.
ಸ್ಥಳ: ಶ್ರೀ ಸ್ವರ್ಣವಲ್ಲೇ ಮಠ.

ಶ್ರೀಮದ್ ಗಂಗಾಧರೇಂದ್ರ ಸರಸ್ವತೀ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳು,
ಶ್ರೀ ಸೋಂದಾ ಸ್ವರ್ಣವಲ್ಲೇ ಮಹಾಸಂಸ್ಥಾನ.

ॐ Sanatan Dharma Kendra ॐ

3102 Landess Ave, San Jose CA 95132, Tel: (408) 481-9242 Non-Profit Tax ID: 59-3813383

ಶುಭಾಶೀರ್ವಾಣಿ

ಆತ್ಮೀಯ ಹವ್ಯಕ ಬಂಧುಗಳಿಗೆಲ್ಲ ನಮಸ್ಕಾರ,

ಅಮೆರಿಕಾದ ಬೇ ಏರಿಯಾದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಜುಲೈ 2 ಹಾಗೂ 3ರಂದು ಹವ್ಯಕ ಸಮ್ಮೇಳನವನ್ನು ಆಯೋಜಿಸುತ್ತಿರುವುದು ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷದ ಸಂಗತಿ. ಸನಾತನ ಧರ್ಮ ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಯಾನ್ ಹೋಸೆ ಹಾಗೂ ಹವ್ಯಕ ಸಮುದಾಯದವರ ಸಂಬಂಧ ತುಂಬಾ ಹಳೆಯದು, ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರಾದ ದಿ. ಶ್ರೀ ಗಜಾನನ ಜೋಶಿ ಗೋಕರ್ಣವರು ಬೇ ಏರಿಯಾದಲ್ಲಿ ಸನಾತನ ಧರ್ಮ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ದಿನದಿಂದಲೂ ಹವ್ಯಕ ಸಮುದಾಯ, ನಮ್ಮ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ ಅಮೂಲ್ಯ ಸಹಾಯ ಸಹಕಾರ ಅವಿಸ್ಮರಣೀಯ, ಇದೇರೀತಿ ಮುಂದೆಯೂ ಕೂಡ ಸಹಕಾರ ನೀಡುವ ವಿಶ್ವಾಸ ನಮಗಿದೆ.

ತಮಗಲ್ಲ ಗೊತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆ ಹವ್ಯಕ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಬಹು ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ಇತಿಹಾಸ ಹಾಗೂ ಮಹತ್ವ ಇದ್ದು, ಆ ಅಮೂಲ್ಯ ಹವ್ಯಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ್ದು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮದ ಭಾಗ್ಯ, ಹಾಗೂ ಆ ಸಮಾಜದ ಗೌರವ ಘನತೆ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ ಮುಂದಿನ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಪರಿಚಯಿಸುವುದು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಆದ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯ.

ಆ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ತಾವು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿರುವ ಈ ಸಮ್ಮೇಳನ ನಾಂದಿಯಾಗಲಿ.

ತಾವೆಲ್ಲ ಬಂಧುಗಳು ಅನ್ಯೋನ್ಯವಾಗಿ ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿರುವ ಹವ್ಯಕ ಸಮ್ಮೇಳನ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಲಿ, ಎಂದು ಕ್ಷೇತ್ರಾಧಿಪನಾದ ಶ್ರೀ ಪ್ರಸನ್ನ ಗಣಪತಿ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ಕ್ಷೇತ್ರ ಗೋಕರ್ಣ ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ತನ್ನೂಲಕ ಹವ್ಯಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹವ್ಯಕ ಪರಂಪರೆ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲ ಬೆಳಗಲಿ ಎಂದು ಆಶಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪುರೋಹಿತ ವಿದ್ವಾನ್

ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ಗಜಾನನ ಜೋಶಿ, ಗೋಕರ್ಣ

ಸನಾತನ ಧರ್ಮ ಕೇಂದ್ರ

ಶುಭಕೃತು ಸಂವತ್ಸರ ವೈಶಾಖ ಶುಕ್ಲ ಚತುರ್ದಶಿ

ನರಸಿಂಹ ಜಯಂತಿ ಪುಣ್ಯ ದಿವಸ

ಮೇ -14 2022

ಸ್ಯಾನ್ ಹೋಸೆ, ಕ್ಯಾಲಿಫೋರ್ನಿಯಾ, ಅಮೇರಿಕ

ಲಿ.ನಂ. 395/943

ಶ್ರೀ ಅಖಿಲ ಹವ್ಯಕ ಮಹಾಸಭಾ (ರಿ) SHRI AKHILA HAVYAKA MAHASABHA (R.)

101/A, 11th Cross, 8th Main, Malleshwaram, BENGALURU - 560 003
Phone : 080-2334 8193, E-mail : shrihavyaka@gmail.com
Web : www.havyakamahasabha.com

ದಿನಾಂಕ
23.05.2022

ಇಂದ,
ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ
ಶ್ರೀ ಅಖಿಲ ಹವ್ಯಕ ಮಹಾಸಭಾ (ರಿ)
ಬೆಂಗಳೂರು

ಗೆ,
ಅಧ್ಯಕ್ಷರು
ಹವ್ಯಕ ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್ ಆಫ್ ಅಮೇರಿಕಾ
ಅಮೇರಿಕಾ

ಆದರಣೀಯ ಗೋಪಾಲಭಟ್ಟರಿಗೆ ವಂದನೆಗಳು

ದಿನಾಂಕ 2 ಮತ್ತು 3 ಜುಲೈ 2022ರಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಅಮೇರಿಕಾ ಹವ್ಯಕ ಸಂಘದ 19ನೇ ಸಮಾರಂಭದ ಆದರದ ಆಮಂತ್ರಣ ತಲುಪಿ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತಸವಾಯಿತು, ಹವ್ಯಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಸಂಸ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವ ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಶ್ಲಾಘನೀಯ ಸಂಗತಿ. ಪ್ರಸ್ತುತ ನಡೆಯುವ 19ನೇ ಸಮಾರಂಭಕ್ಕೆ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಉತ್ಸಾಹವಿದ್ದರೂ, ಅನಿವಾರ್ಯ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಮಹಾಸಭೆಯ ಪದಾಧಿಕಾರಿಗಳೂ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ, ತಮ್ಮ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕಾರ್ಯದ ಮೇಲೆ ಅಮೇರಿಕಾಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ಕೊಡುತ್ತಿರುವ ಮಹಾಸಭೆಯ ಮಾಜಿ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು ಹಾಗೂ ಪ್ರಸ್ತುತ ನಿರ್ದೇಶಕರೂ ಆದ ಶ್ರೀ ಎಮ್. ಎನ್. ಹೆಗಡೆ ಹಾರೂಗಾರ ಅವರು ಮಹಾಸಭೆಯ ಪರವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಉಪಯುಕ್ತ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತಮ್ಮ ಅವಗಾಹನೆಗೆ ತಿಳಿಸಲು ಅತ್ಯಂತ ಸಂತಸವೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಮಾರಂಭ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಲಿ, ಹವ್ಯಕತನ ಸದಾ ಉಳಿಯಲಿ ಎನ್ನುವ ಆಶಯದೊಂದಿಗೆ ಶುಭಾಶಯಗಳನ್ನು ಕೋರುತ್ತಾ ತುಂಬು ಹೃದಯದ ಧನ್ಯವಾದಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಸಿ.ವಿ. ವೇಣುಕವಿಘ್ನೇಶ ಸಂಪ
ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ

ಅತಿಥಿಯ ಉತ್ತರ ಕ್ಯಾಲಿಫೋರ್ನಿಯಾ ಹವ್ಯಕ ವಲಯದಿಂದ 19ನೇ ಸಮ್ಮೇಳನಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಗತ!

ಶ್ರೀಕಾಡ ಹೆಗಡೆ

ಎವರ್ಲಿನ್, ನ್ಯಾನ್ ಹೋಸೆ

ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು, ಉತ್ತರ ಕ್ಯಾಲಿಫೋರ್ನಿಯಾ, ಹವ್ಯಕ ವಲಯ

ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ಪಸರಿಸಿರುವ ಹವ್ಯಕ ಬಾಂಧವರವರು ಇಂದು ನಾವೆಲ್ಲ ಒಂದು ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆಗೆ ಶರಣಾಗಿ ಒಂದೆಡೆಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿದ್ದೀರಿ. ತಮಗೆಲ್ಲ ಉತ್ತರ ಕ್ಯಾಲಿಫೋರ್ನಿಯಾ ಹವ್ಯಕರ ವತಿಯಿಂದ ಆದರದ ಸ್ವಾಗತವನ್ನು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಅನೇಕ ವರುಷಗಳಿಂದ ನಡೆದು ಬರುತ್ತಿರುವ ಹವ್ಯಕ ದ್ವೈವಾರ್ಷಿಕ ಸಮ್ಮೇಳನವನ್ನು, ಈ ವರ್ಷ ನಮ್ಮ ಕ್ಯಾಲಿಫೋರ್ನಿಯಾ ಭೇ ಎರಿಯಾದಲ್ಲಿ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವುದು ನಮ್ಮ ಪಾಲಿಗೆ ಒದಗಿ ಬಂದ ಸದವಕಾಶ ಎನ್ನುವುದಾಗಿ ಭಾವಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಹವ್ಯಕ ಬಾಂಧವರು ಸಂಪೂರ್ಣ ತನು-ಮನ-ಧನ ಸಹಿತ ಈ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವೇ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರೆಲ್ಲರ ಪರಿಶ್ರಮ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜವನ್ನು ಸರ್ವತೋಮುಖ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ವಿಸ್ವಾಸ ನನಗಿದೆ. ಹಿಂದೆ ನಡೆದ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳು ಹೇಗೆ ನಮಗೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿದಾಯಕವಾಯಿತೋ ಹಾಗೆ ಈ ಸಮ್ಮೇಳನ ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ನವ ಚೇತನ ನೀಡಲಿ ಎನ್ನುವುದಾಗಿ ಬಯಸುತ್ತ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಶುಭ ಕೋರುತ್ತೇನೆ.

A warm welcome to all havvyaka families on behalf of "North California Havyaka Chapter". I have no doubt in my mind that all efforts put by our chapter will have a long lasting impact in taking our community forward. I also hope that all their effort will be a great inspiration for generations to keep us bonded together with similar events. I personally enjoyed working with so many motivated individuals who worked tirelessly to make this mega event possible during challenging times. Thanks to everyone.

Welcome message from VP of Co Hosting Chapter Southern California

ಮಂಜುನಾಥ ಭಟ್ಟ

ತೌಸಂಟ್ ಒಕ್ಸ್, ಕ್ಯಾಲಿಫೋರ್ನಿಯಾ,

ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರು, ದಕ್ಷಿಣ ಕ್ಯಾಲಿಫೋರ್ನಿಯಾ, ಹವ್ಯಕ ವಲಯ

On behalf of Southern California Havyakas, I welcome all of you to the HAA 2022 convention in the San Francisco Bay area. After a delay of 2 years due to Covid, this is our first big opportunity for Havyaka families from different parts of North America to come together and meet in person. Several members of our chapter have volunteered their efforts to make this convention a success. These activities have not only contributed towards the convention, but also allowed us to work closely with members from other chapters and form long lasting friendships. I hope you are able to renew old acquaintances and form new bonds during this meet.

ದಕ್ಷಿಣ ಕ್ಯಾಲಿಫೋರ್ನಿಯಾದ ಹವ್ಯಕರ ಪರವಾಗಿ ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು 2022ರ ಹವ್ಯಕ ಸಮ್ಮೇಳನಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತೇನೆ. Covid ನಿಂದ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ವಿಳಂಬದ ನಂತರ ನಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಮತ್ತೆ ಭೇಟಿಯಾಗುವ ಅವಕಾಶ ದೊರೆತಿದೆ. ನಮ್ಮ ಸಂಘದ ಹಲವಾರು ಸದಸ್ಯರು ಈ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಶ್ರಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ತಯಾರಿಯ ಜೊತೆಗೆ ನಮಗೆ ಉತ್ತರ ಅಮೆರಿಕಾದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆಯ ಇತರ ಹವ್ಯಕರ ಜೊತೆ ಪರಿಚಯವೂ ಆಗಿದೆ. ಈ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆಲ್ಲಾ ಹಳೆಯ ಗೆಳೆಯರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾಗುವ ಮತ್ತು ಹೊಸ ಆತ್ಮೀಯರು ದೊರಕುವ ಅವಕಾಶ ಸಿಗಲೆಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

Welcome message from VP of Co Hosting Chapter Northwest (Seattle)

Kripa Bhat
Vice President
HAA Northwest Chapter

It is my immense pleasure to welcome all our extended Havyaka families to the convention on behalf of the Northwest Chapter. I am sure we will all have a great time, make valuable connections, and have wonderful memories to take back. We really appreciate all the hard work put together by the organizers, volunteers, and members to make this a grand event. It has been a great experience participating in various activities leading up to the convention. A great deal of unique concepts and ideas focusing on our culture and roots is a key takeaway. Looking forward to participating in many more such havyaka events that bring our whole community together across all age groups.

ವಿಷಯಸೂಚಿ – Table of Content

1	HAA President Message	Gopal Bhat	5
2	ಸಂಪಾದಕರ ನುಡಿ	ವಸುಧಾ ಹೆಗಡೆ	8
6	ಅತಿಥೇಯ ಉತ್ತರ ಕ್ಯಾಲಿಫೋರ್ನಿಯಾ ಹವ್ಯಕ ವಲಯದಿಂದ, 19ನೇ ಸಮ್ಮೇಳನಕ್ಕೆ ಆದರದ ಸ್ವಾಗತ!	ಶ್ರೀಪಾದ ಹೆಗಡೆ	14
7	Welcome message from VP of Co Hosting Chapter Southern California	Manjunath Bhat	15
8	Welcome message from VP of Co Hosting Chapter Northwest (Seattle)	Kripa Bhat	16
9	Table of Content		17
10	HAA 19 Biennial Convention organizing Team		19
11	HAA 19 Biennial Convention Donors		21
12	ಸಮ್ಮೇಳನ ಗೀತೆ- “ಸ್ತ್ರೀ ಶಕ್ತಿ”	Usha Devi Kuloor Bhat	22
13	HAA 19 Biennial convention pre activities - Youth Debate		23
14	HAA Youth Chess tournament		24
15	HAA 18th Convention Report	Krishnaprasad Balike	25
16	ಮಹಾನಗರಕ್ಕೆ ವಲಸೆ ಬಂದ ಹವ್ಯಕ ಸಮಾಜದ ಒಳನೋಟ	ಶ್ರೀನಿಧಿ ಡಿ.ಎಸ್	29
17	Lifestyle dynamics optimization	Sudarshan Bhat	33
18	ಹವ್ಯಕ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಹಾಡುಗಳು	Shalini Raghunath	35
19	ಸತ್ವಾಲೋಕನಂ - ತತ್ವಾಲೋಕನಂ	ಗಣೇಶ ಭಟ್ಟ ಕೊಪ್ಪಲತೋಟ	42
20	ಸ್ಯಾಟ್‌ಲಾಕ್	ಶಾಂತಲಾ ಭಂಡಿ	48
21	A New Perspective on Vyākaraṇa of the Havika Kannada	Ragu Kattinakere	52
22	ಹವ್ಯಕ ಕನ್ನಡದ ದ್ವಿತೀಯಾ ಪಟ್ಟೀವಿಭಕ್ತಂತರೂಪಗಳು	ಡಾ. ವಿಷ್ಣು ಭಟ್ಟ ಪಾದೇಕಲ್ಲ	59
23	ಬೇಲಿ	ಉಮಾ ಭಟ್ಟ	63
24	ಹವಿ ಸವಿ ಕೋಶ	ವಿ.ಬಿ. ಕುಳಮರ್ವ	67
25	ಕವನಗಳು- ಬೇಡ ಬಂಧ	ಗೌತಮ್ ಶಿರೂರ್	71
26	ಕುಲದೀಪಕ	ಕೃಷ್ಣವೇಣಿ ಕಿಡುರೂ	72
27	South Asian Military, Family Support Network	R.K. Bhat	78
28	Tyargal ligadies	Leela Rao-Hegde	80
29	ಕರ್ಮಣ್ಯವಾಧಿಕಾರಸ್ತೇ	Krishnaprasad Balike	84
30	Ayurvedic Home Remedies	ವತ್ಸಲಾ ಭಟ್ಟ	86
31	Hinduism in US Military	R.K. Bhat	90
32	ಸಮಯದ ಸವಿ ನೆನಪುಗಳು	ವಿಜಯನಳಿನಿ ರಮೇಶ	94
33	ಹೆಚ್ಚೆ	ಸುರೇಶ ಹೆಗಡೆ	98
34	ಮನವೇ	Jyostna Bhat	102
35	A Peek from The Sky	Vani Shiroor	103
36	My Dance – My Health!	Dr. Pavitra Kalmane	109
37	Jyotisha, the Indian Astronomy and Mathematics	Dr Nagesh Bhat K C	113
38	ಸಿದ್ಧಾಂತ	ಶ್ರೀಪಾದ ಹೆಗಡೆ	119
39	ಹೋಗದಿರು ದೇವಾಲಯಕೆ	ಸುಬ್ಬು ಭಟ್ಟ	122
40	ಗಾರ್ಬಿಜ್ ಜೊತೆ ನನ್ನ ಹೋರಾ	Vijaya Bhat	123
41	ಒಗ್ಗಟ್ಟು	ಶಂಕರ ಹೆಗಡೆ	125
42	ಆಮ್ನಾಯ: ಭಾರತೀಯ ದಿನದರ್ಶಿಕೆ ಗಾಳಿಮನೆ - ಹುಟ್ಟು ಮತ್ತು ಪರಿಕಲ್ಪನೆ	ವಿನಾಯಕ ಭಟ್ಟ, ಗಾಳಿಮನೆ	129
43	Writing Family History	Krishna Upadhyia	134

44	ಕವನಗಳು	ಅಶ್ವಿನಿ ಶರ್ಮಾ	138
45	ಹವಿಕ ಅಡುಗೆ ಭಟ್ಟರ ಪರಂಪರೆ - ಒಂದು ಒಳನೋಟ	ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮಿನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ ಕೋಣನಕಟ್ಟೆ	140
46	Akki Kesari Bhaat	Preeti Sridhar	144
47	Hunger less fasting	Dr. Naras Bhat and Dr. Kusuma Bhat	145
48	Key to success	Deepti Hegde	149
49	ಸಹಾಯಕ ಅರಣ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿ ಹಿಮವತಿ ಭಟ್ಟರ ಸಂದರ್ಶನ	ಶ್ವೇತಾ ಕಕ್ಕೆ	152
50	ಗೇರು ಗುಡ್ಡೆ ಬ್ಯಾಣ	ಜ್ಯೋತಿ ಹೆಗಡೆ	164
51	Pranayama	Vasanthi Bhat	166
52	Immigrant challenges	Shankar Hegde	170
53	ಹೊಸ ವರುಷ	ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ವಳಕುಂಜ	174
54	Fasting what, when, why and how	ತಿರು ಭಟ್ಟ	175
55	ಚುಟುಕುಗಳು	ಸುಬ್ಬ ಭಟ್ಟ	178
56	ಚಿತ್ತಾರ	ರಾಮಚಂದ್ರ ಐ. ಎಂ	179
57	ಬಣ್ಣದ ಎಲೆ	ಕುಸುಮ್ ಭಟ್ಟ	184
58	ಕದಲೇ ಪತ್ರ ಭೋಜನ- ಬಾಳೆ ಎಲೆ ಊಟ	Bhat and Bhat	185
59	ಸಾಮವೇದ	ವಿದ್ವಾನ್ ನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟ	187
60	ಅದ್ವೈತ ಧಾತುವಿನ ದೈತ ಕತೆ	Ananda Vardhana	189

YOUTH SECTION

61	Endangered Animals	Namrutha Bhat	198
62	Stargazing	Viha Bhat	199
63	My Experience In India	Nishka Hegde	200
64	An Empowering story of change	Varnika Bhat	202
65	Differences of soccer and football	Amogha Bhat	205
66	My Immersion In The Art	Nidhi Bhat	207
67	My India Trip Experience	Adheesh Bhat	209
68	Movie Report - Dangal	Amrutha Bhat	212
69	My Trip to India	Arya Aia	214
70	My Experience with HAA Creative Minds	Tanay Hegde	217
71	Spoken Word	Amit Bhat	219
72	ಅಮೇರಿಕದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಬೀರುಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ	ಕಾವ್ಯ ಹೆಗಡೆ	220
73	The Words That We Don't Think About	Bhakti Hegde	223
74	Informative Essay: Ecotourism	Amrutha Bhat	224
75	Ameri-Kathaka	Varnika Bhat	226
76	Art	Shankar Belagaje	228
77	Art	Preetam Hegde	229
78	Know about your HAA	Krishna Upadhya	236
79	Board of Trustees		234
80	Executive Team 2020 - 22		234
81	HAA Chapter VPs		234
82	HAA Activity Teams		234
83	Current HAA Patron Members		235
84	Current HAA Life members		235
85	Best Wishes From...		239

HAA 19 Biennial Convention organizing Team

Convention Steering Committee

Sujatha and Gopal Bhat -
President
Vasudha Hegde - Secretary
Sreepada Hegde
Balakrishna Joshi

Finance and Accounting

Ranjan Hegde - Treasurer
Sunita Hegde
Ray Bhat

ಹವ್ಯಸಿರಿ (Souvenir)

Vasudha Hegde
Chaya Upadhya(CA)
Gautham Shiroor(CA)
Gouri Hegde(CA)
Kanchana Hegde(PA)
Ragu Kattinakere(Canada)
Shwetha Kakve(AZ)
Sneha Narnakaje(TX)

Food

Mamatha Salinamakki
Sujatha Bhat
Seema Dala
Shilpa Sullia
Vani Hegde

Vachana Rajesh
Shantala Bhandi
Indira Kiran
Jayashree Vardhana
Vidya Venkatramana
Gouri Hegde
Vachan Hegde Shigehalli
Raviprakash Salinamakki

HAA Website

Yajnesh Bhat
Sumathi Prasanna
Raghurama Bhat
Pallavi Hegde
Sunita Hegde

HAA News Letter

Sujatha Bhat
Vaishnavi Niranjan
Sumana Bhat

Outreach and Fundraising

Venkat Bhat
Krishna Upadhya
Ashok Timmappa
Anand Hegde
Vijaya Bhat
Kripa Bhat
Krishna Prasad Balike
Balakrishna Joshi

Promotion and Publicity

Balakrishna Joshi
Shwetha Kakve
Jaya Bhat
Deepa Bhat
Sujataha Bhat
Raviprakash Joshi
Shashi Hegde

Registration and Hospitality

Pallavi Hegde
Balakrishna Joshi
Raghurama Bhat
Deepa Bhat
Ravishankar Bhat
Shreya Hegde
Sudarshana Bhat
Subraya Bhat
Sathyanayana Bhat
Vidya Saraswathi Bhat
Anupama Sathya Bhat
Shivarama Bhat
Anupama Shivaram Bhat
Kirthi Joshi
Kripa Bhat

Youth Activities

Vinuta Bhat
Sapna Bhat

Vani Shiroor
Naina Sharma
Usha Kuloor
Kanchana Hegde
Subash Patel
Pratibha Bhagwat
Sriram Sankaran
Sumana Venkat
Aashika Bhat
Deepa Bhat
Shreya Hegde
Srinivas Hosamane
Sreepada Hegde
Manjunath Bhat
Pratibha Bhagwat
Achinthya Soordelu
Disha Bhagwat
Sapna Bhat
Gautam Shiroor
Mithali Sharma

HAA Mela

Rajendra Hegde
Sreepada Hegade
Prasanna Rao
Anand Bhat
Nagaraj Bhat
Shyama Kalandoor
Sapan Bhat
Usha Sapan
Ganesh Hegde
Vibha Ganesh
Soumya Hegde
Vinay Bhat

Vinayak Bhat
Subhash Hegde
Subhash Patel
Kiran K G
Dinesh Hegde

HAA Facilities

Sreepad Hegade
Praveen Dala
Gopal Bhat
Sujatha Bhat
Balakrishna Joshi
Rajendra Hegde
Seema Dala
Anand Bhat
Prasanna Rao

Creative Art and Decor

Kavya Bhat
Maitri Hegde
Prema Bhat
Vinay Bhat
Kusum Bhat
Shwetha Prasanna
Sujatha Bhat

Entertainment Team

Shanthi Ravindra
Priya Hegde
Ashwini Sharma

Ananda Vardhana
Kripa Bhat
Usha Hebbar
Jayashree Yajnesh

Stage Management Team

Praveen Dala
Guru Hegde
Gajanan Hegde
Vinay Bhat
Sreepad Hegade
Madhusudhan Hegde
Nagaraj Bhat

Video and Photography

Yajnesh Bhat
Sumathi Prasanna
Hari San
Vivek Bhat
Murthy Hebbar
Manjunath Hegde
Vikram Hegde

Young Adult Activities

Rish
Pranav
Nishant
Akash

HAA 19 Biannual Convention Donors

Diamond Sponsors

Venkataraman & Vidya Bhat
Gopalkrishna and Sujatha Bhat
Shivaram and Meenakshi Bhat
Balakrishna and Jayashree Joshi
Gajanan and Jayashree Hegde
Ravi and Veena Bhagwat
Gopal and Vani Hegde
VR Venkataramana and Lavnya
Shashi and Kavitha Hegde

Gold Sponsors

Dr Naras and Kusum Bhat
Krishna and Chaya Upadhya
Ganapati and Sujatha Bhat
Praveen and Seema Dala
Raviprakash and Mamatha Salinamakki
Shivram and Gouri Hegde
Sreepada and Shanthika Hegde
Vinay and Prema Bhat
Vivek Bhat and Vasudha Hegde

Silver Sponsors

Vijaya and Rama Bhat
Gajanan and Vijaya Bhat
Bala and Jyoti Bhat
Dr. Krishna D. Bhat
Krishna and Subhashini Moorthy

Mohan and Pallavi Hegde
Mahabaleshwar and Vasanthi Bhat
Laxminarayan and Vinutha Kukkemane
Vinay and Divya Hegde

Co-Sponsors

Gopal and Geeta Hegde
Gopal and Sumangala Kote
Ravishankar Bhat
Neerada and Dr. R.J. Bhat
Raji and Prasanna Sridhar Bhat
Banarikammaje Narayana and
Saraswathi Bhat
Shaila and Ravikiran Tamragouri
Manjunath Bhat and Pooja Suresh

Vikram & Suneeta Hegde
Subru and Vijaya Bhat
Shivu and Vinuta Bhat
Priya and Vishwanath Hegde
Kripa and Tirumaleshwar Bhat
Malathi and Sudarshan Sarpangal
Narayan and Jayashree Bhat
Balu Ramappa
Sangeeta and Mahabaleshwar Bhat

ಸಮ್ಮೇಳನ ಗೀತೆ “ಸ್ತ್ರೀ ಶಕ್ತಿ”

Usha Devi Kuloor Bhat
North Wales, PA, USA

ನೇಸರನ ಉದ್ಭವದಿ ಮೂಡಣದ ಮೆರುಗು
ತಿಳಿಗೊಳದಿ ಕಮಲದ ಮೈಮರೆವ ಸೊಬಗು
ಮನೆ ಮನೆಯ ಅಂಗಳದಿ ರಂಗೋಲಿ ಮೆರುಗು
ಕುಂಕುಮವ ಹಣೆಗಿಟ್ಟ ಮುತ್ತೈದೆ ಸೊಬಗು||

ಭುವಿಗಳಿಯೆ ಗೃಹ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಉದಿಸೆ ನವ ಚೇತನ
ವಿದ್ಯೆ ಬುದ್ಧಿಯನರಸಿ ಗುರುಗಳಿಗೆ ನಮನ
ಸಾಧನೆಯ ಪಥದಲ್ಲಿ ತಾಳೈಯ ಮಿಲನ
ಸುತೆ-ಮಾತೆ ಸತಿಯಾಗಿ ವಾತ್ಸಲ್ಯ ಸದನ||

ಅಂಧಕಾರವ ಮೆಟ್ಟಿ ಜ್ಞಾನವನು ಗಳಿಸಿ
ಸ್ಥೈರ್ಯದಲಿ ತಾ ನಡೆದು ಸಕಲರನು ನಡೆಸಿ
ಸಂಸಾರ ರಥದ ಸಾರಥ್ಯ ವಹಿಸಿ
ಜಗದೆಲ್ಲ ಕೋಣೆಯಲು ಸ್ಥಾನವನು ಗಳಿಸಿ||

ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವೆ ಇರಲಿ, ಯಂತ್ರಜ್ಞಾನವೆ ಇರಲಿ
ರಾಜಕೀಯವೆ ಇರಲಿ, ವೈದ್ಯಕೀಯವೆ ಇರಲಿ
ಪಾಕಶಾಸ್ತ್ರವೆ ಇರಲಿ, ನಾಟ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವೆ ಇರಲಿ
ಸಕಲ ಕ್ಷೇತ್ರದಿ ಹೊಳೆದು ಧ್ರುವತಾರೆಯಾಗಿ||

ಭೋರ್ಗವ ಶರಧಿಗೆ ತೆರೆಗಳ ಶಕ್ತಿ
ಭರಸೆಳೆವ ಗಾಳಿಗೆ ಬಿರುಗಾಳಿ ಶಕ್ತಿ
ಸುರಿವ ಮಳೆಧಾರೆಗೆ ಗುಡುಗು ಮಿಂಚಿನ ಶಕ್ತಿ
ಧರಣಿ ಮಂಡಲದೊಳಗೆ “ಸ್ತ್ರೀ ಶಕ್ತಿ”||

HAA Youth Debate Contest

HAA first ever Youth debate was organized on Saturday, March 26th 2022. Many youths participated and it was an interesting experience for youths and parents.

Debate topic was “Standardized tests should be abolished? (Yes/No).

Teams were **Surya** (for “Yes”) and **Chandra** (for “No”).

Congratulations to Surya team members who won the contest!

It was a close win as both the teams fought it off very well!

Surya Team Participants:

Nidhi Bhat: Team Lead

Anup Shanbhag: Co-Lead

Amogh Bhat

Yashika Hegde

Daya Bhat

Nachiketh Hegde

Preetam Hegde

Pranav Hegde

Chandra Team Participants

Sachit Hegde and Dhruva Bhat: Mentors.

Soham Padyana: Team Lead

Sana Barige

Sacheth Hegde

Amogha Bhat

Tejas Patel

Arushi Gadde

Pranav Joshi

The beautiful flyer was made by Samita Pandith

MC: Aashika Bhat and Deepa Bhat

Moderator: Sriram Sankaran who is also one of the HAA Youth Advisors

Timekeeper: Nishka Sriram

Judges: Bheem Bhat, Aditi Srinivasan, Anoop Bhat, Aditi Dinkar, Poojith Hegde

Audio Video Support : Srinivas Hosamane.

Teams creation and support : Sumana Bhat.

HAA President Gopal Bhat talked about HAA Convention, and Shreya Hegde talked about volunteering and its benefits during the break.

Debate was organized by **Usha Kuloor**, HAA Lead Youth Advisor on behalf of HAA Convention Youth Committee.

HAA CHESS TOURNAMENT

This spring, HAA provided an enriching opportunity for youth to participate in a chess tournament! The greater intent of hosting this contest was to provide a platform for Havyaka youth to connect with each other and bond over their love/passion for chess!

HAA Youth Team chess volunteers, Vani Shiroom (CA), Kanchana Hegde (NJ) and Naina Sharma (CA) came up with an idea of a Swiss League model for the tournament. Modern technologies, including online chess servers, made it possible for players to play the game in the

comfort of their own homes.

This tournament was not only a wonderful opportunity for HAA chess enthusiasts to enjoy the great game of chess but also meet other Havyaka youth in the community. This seven-week long tournament was very well received by the players and the parents. Some youth reached out to us and mentioned they will continue these new-formed/found friendships and connections beyond the tournament. We are glad that kids were able to find their Havyaka chess buddies!

Congratulations to all the participants! Winners of this tournament are:-

**First Place:-
Satvik Sharma
(Fremont, CA)**

**Second Place:-
Krishan Hegde
(Boston, MA)**

**Third Place:-
Aadya Hebbar
(San Jose, CA)**

**Fourth Place:-
Rohit Sullia
(Dallas, TX)**

**Fifth Place:-
Sacheth Hegde
(Rochester Hills, MI)**

ಅಖಿಲ ಅಮೇರಿಕಾ ಹವ್ಯಕರ 18ನೇ ದ್ವೈವಾರ್ಷಿಕ ಸಮ್ಮೇಳನ ಹವ್ಯಕ ಮಿಲನೋತ್ಸವದ ವರದಿ

ಕೃಷ್ಣ ಪ್ರಸಾದ್ ಬಾಳಕೆ
ಟೊರೊಂಟೊ, ಕೆನಡಾ

ಅಖಿಲ ಅಮೇರಿಕಾ ಹವ್ಯಕರ 18ನೇ ದ್ವೈವಾರ್ಷಿಕ ಸಮ್ಮೇಳನ ಕೆನಡಾದ ಟೊರೊಂಟೊ ನಗರದಲ್ಲಿ ಜುಲೈ 5 ಮತ್ತು 6, 2019 ರಂದು ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಜರಗಿತು. ಸುಮಾರು 40 ವರ್ಷಗಳ ಇತಿಹಾಸ ಇರುವ ಅಖಿಲ ಅಮೇರಿಕಾ ಹವ್ಯಕರ ಒಕ್ಕೂಟದ (HAA) ಸಮ್ಮೇಳನವನ್ನು ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಅಮೇರಿಕಾ ದೇಶದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಏರ್ಪಡಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಸಮ್ಮೇಳನದ ಮುಂದಾಳುತ್ವವನ್ನು ಅಖಿಲ ಅಮೇರಿಕಾ ಹವ್ಯಕರ ಸಂಘ(HAA)ದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಶ್ರೀಯುತ ಪರಮೇಶ್ವರ ಭಟ್ ಅವರು ಬಹಳ ಹುಮ್ಮಸ್ಸಿನಿಂದ ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಸಮ್ಮೇಳನ ನಡೆಸಬೇಕೆಂಬ ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯಿಂದ ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷ ಶ್ರೀ ವಿನಾಯಕ ಹೆಗಡೆ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಕೃಷ್ಣಪ್ರಸಾದ್ ಬಾಳಕೆ ಅವರ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಸುಮಾರು ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಕೆನಡಾದಲ್ಲಿರುವ ಹಾಗೂ ಸಮೀಪದ ಅಮೇರಿಕಾ ನಗರಗಳ ಹವ್ಯಕರ ಒಂದು ತಂಡವನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಂಡು ಅತ್ಯಂತ ಮುತುವರ್ಜಿಯಿಂದ ಸಮ್ಮೇಳನದ ತಯಾರಿ ನಡೆಸಿದ್ದರು. “ಹವ್ಯಕ ಮಿಲನೋತ್ಸವ” ಎಂಬ ಹೆಸರಿನೊಂದಿಗೆ ಆಯೋಜಿಸಲಾದ 18ನೇ ಸಮ್ಮೇಳನದ ದಿನಗಳಿಗಾಗಿ ಕೆನಡಾದ ಹವ್ಯಕರು ಕಾತರದಿಂದ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಜುಲಾಯಿ ತಿಂಗಳು ಬಂದೇ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು! ಜುಲಾಯಿ 1 ನೇ ತಾರೀಖಿನಂದು ದೂರದ ಅಮೇರಿಕಾದಿಂದ ಜನರು ಆಗಮಿಸತೊಡಗಿದಂತೆ ಟೊರೊಂಟೊದಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬದ ವಾತಾವರಣ ಆರಂಭವಾಗಿತ್ತು.

ಜುಲೈ 4 ಶುಕ್ರವಾರದಿಂದ ಎರಡು ದಿನಗಳ ಯುವಜನ ಶಿಬಿರ ಟೊರೊಂಟೋದ ಶೃಂಗೇರಿ ದೇವಾಲಯದ ಸಮುದಾಯ ಭವನದಲ್ಲಿ ಆಯೋಜಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

ಅಮೇರಿಕಾ ಹವ್ಯಕರ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಯುವಜನ ಶಿಬಿರವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದ್ದು ಸ್ಥಳೀಯ ಹಾಗೂ ಅಮೇರಿಕಾದ ಸುಮಾರು 20 ಮಂದಿ ಯುವಕ ಯುವತಿಯರು ಇದರಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದರು. ಈ ಶಿಬಿರದ ಮುಂದಾಳುತ್ವವನ್ನು ಯುವಜನರೇ ವಹಿಸಿ ಎಲ್ಲ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನೂ ಅವರೇ ಯೋಜಿಸಿದ್ದು ಇದರ ಒಂದು ವಿಶೇಷತೆಯಾಗಿತ್ತು. ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ಮೋಜಿನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಈ ಶಿಬಿರದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ ಹವ್ಯಕ ಯುವಜನತೆಯನ್ನು ಒಟ್ಟು ಸೇರಿಸುವುದಾಗಿತ್ತು. ರಾತ್ರಿ ಎಲ್ಲ ಯುವಜನರೂ ವಯಸ್ಕರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಮುದಾಯ ಭವನದಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದು ಕೊಳ್ಳಲು ಮಾಡಿದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹವ್ಯಕ ಮಕ್ಕಳ ಮಿಲನದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಅವರಿಗೆ ಅವಿಸ್ಮರಣೀಯ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಜುಲಾಯಿ 4ರ ರಾತ್ರಿ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಸ್ಥಳವಾದ ಚೈನೀಸ್ ಕಲ್ಚರಲ್ ಸೆಂಟರ್ ನಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಪೂರ್ವಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗಿತ್ತು. ಊಂಂ ‘ಜ್ಞಾನಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಅರ್ಥ ಶಾಸ್ತ್ರ’ ಬಳಗದವರಿಂದ ಶೇರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೂಡಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸೆಮಿನಾರ್ ಆಯೋಜಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ರಾತ್ರಿ ಬಂದವರಿಗೆ ಊಟದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು.

ಹವ್ಯಕ ಸಮ್ಮೇಳನ ಜುಲೈ 5 ರಂದು ಮುಂಜಾನೆ “ಥೋಮ್ಸ್ ಮೆಮೊರಿಯಲ್ ಪಾರ್ಕ್” ನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಪಿಕ್ನಿಕ್‌ನ ಮೂಲಕ ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಇಡ್ಲಿ, ವಡೆ, ಉಪ್ಪಿಟ್ಟು ಹಾಗೂ ಮನೋಹರ ಮುಂತಾದ ತಿಂಡಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ರುಚಿಕರವಾದ ಬೆಳಗಿನ ಉಪಹಾರದೊಂದಿಗೆ ಬಂದವರನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಲಾಯಿತು. ಅಮೇರಿಕಾದ ವಿವಿಧೆಡೆಗಳಿಂದ ಆಗಮಿಸಿದವರೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಅತಿಥಿಗಳು ಹಾಗೂ ಅವರನ್ನು ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಟೊರೊಂಟೊ ನಗರದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಆತಿಥೇಯ ಸದಸ್ಯರೂ ಪಣ ತೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಯೋಗ, ಝುಂಬಾ, ಯಕ್ಷ ಝುಂಬಾ, ಮಕ್ಕಳ ಕ್ರೀಡೆ, ಹವ್ಯಕರ ಹಾಡು ಹೀಗೆ ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಮಜ್ಜಿಗೆ, ಪಾನೀಯ, ಕಲ್ಲಂಗಡಿ ಹಣ್ಣು ಹಾಗೂ

ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಊಟಗಳೆಲ್ಲ ಪಿಕ್ನಿಕ್‌ನ ಮೆರುಗನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದ್ದವು. ಊಟದ ನಂತರ ಮ್ಯಾಂಗೋ ಐಸ್ ಕ್ರೀಮ್ ಸವಿದು ಎಲ್ಲರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆದು ಬಟ್ಟೆ ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ತೆರಳಿದರು.

ಟೊರೊಂಟೋದ ಚೈನೀಸ್ ಕಲ್ಚರಲ್ ಸೆಂಟರ್ ನ ಸಭಾಂಗಣವನ್ನು “ಹವ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರ” ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ನಿಗದಿತ ಸಮಯ 4.00 ಗಂಟೆಗೆ ಮೆರವಣಿಗೆಯೊಂದಿಗೆ ಉದ್ಘಾಟನಾ ಸಮಾರಂಭ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಮೆರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುಗಡೆ ಇದ್ದ ಗಣಪತಿ ದೇವರ ಪಲ್ಲಕಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾ ಎಲ್ಲಾ HAA ಅಧ್ಯಾಯ (ಚಾಪ್ಟರ್) ದವರೂ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಉಡುಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಯಗಳ ನಾಮಫಲಕಗಳೊಂದಿಗೆ ಭಾಗವಹಿಸಿದರು. ಮೆರವಣಿಗೆಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದ ನೃತ್ಯ, ಕೋಲಾಟ, ಚೆಂಡೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಹಬ್ಬದ ಸಂಭ್ರಮವನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿ ಕರೆತಂದಂತಿತ್ತು. ಸಭಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ವಿಡ್ವಾನ್ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ಟರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಸಹಿತ ಸಭಾವಂದನೆ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಯಿತು.

ಕೆನಡಾದ ಸಂಸತ್ತದಸ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ. ಚಂದ್ರ ಆರ್ಯ, ಹವ್ಯಕ ಮಹಾ ಸಭೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಶ್ರೀ. ಶ್ರೀಧರ ಭಟ್ ಕೆಕ್ಕಾರ್ ಹಾಗೂ ಡಾ. ರಾಮಚಂದ್ರ ಹೊಸ್ಮನೆ ಅಮೆರಿಕಾ ಇವರುಗಳು ದೀಪ ಬೆಳಗಿಸಿ ಸಮಾರಂಭವನ್ನು ಉದ್ಘಾಟಿಸಿದ್ದರು. ಸ್ಥಳೀಯ ಹವ್ಯಕ ವನಿತೆಯರ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿ ಪೂಜಾ ನೃತ್ಯದ ನಂತರ ಕೆನಡಾ, ಅಮೆರಿಕಾ ಹಾಗೂ ಭಾರತ ದೇಶಗಳ ರಾಷ್ಟ್ರಗೀತೆ ಯನ್ನು ಹಾಡಲಾಯಿತು. ಶ್ರೀ ತಿ. ಗಣೇಶ್ ಮಾಗೊಡು ಅವರು ಹವ್ಯಕ ಪರಂಪರೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ರಚಿಸಿದ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಯುತ ವಿನಾಯಕ ಹೆಗಡೆ ಅವರು ಸಂಗೀತ ಸಂಯೋಜಿಸಿದ ಸ್ವಾಗತ ಗೀತೆಗೆ ಸುಮಾರು ಮೂವತ್ತು ಹಿರಿಯರು ಮತ್ತು ಕಿರಿಯರ ತಂಡ ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನರ್ತಿಸಿದ್ದು ಮನಮುಟ್ಟುವಂತೆ ಇತ್ತು. ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಶ್ರೀ ಪರಮ್ ಭಟ್ ಅವರು ಸ್ವಾಗತ ಕೋರಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹವ್ಯಕರ ಉಗಮ, ಪರಂಪರೆ, ಹವ್ಯಕ ಸಮಾಜದ ಉದ್ದೇಶ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹವ್ಯಕರು ಹೇಗೆ ಬೆರೆತು ಬದುಕಿದ್ದಾರೆ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳ ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡಿದರು. ನಂತರ ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರ ಆರ್ಯ, ಡಾ. ರಾಮ ಭಟ್ ಖಂಡಿಗೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರೊ. ಕೋಳಾರಿ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಭಟ್ ಇವರುಗಳು “ಹವ್ಯಸಿರಿ” ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆ ಬಿಡುಗಡೆ ನೆರವೇರಿಸಿದರು. ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರಾದ ಶ್ರೀ ರಾಗು ಕಟ್ಟಿನಕೆರೆ ಹವ್ಯಸಿರಿಯ ಈ ಸಂಚಿಕೆಯ

ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡಿ ಅತಿಥಿಗಳನ್ನು ವೇದಿಕೆ ಮೇಲೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ಉದ್ಘಾಟನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ನಂತರ ಅಮೆರಿಕಾದ ಹವ್ಯಕ ಪ್ರತಿಭಾವಂತರಿಂದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಜರಗಿದವು. ಒಂದು ಸಣ್ಣ ವಿರಾಮದ ನಂತರ “ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನ” ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಯಿತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಭಾರತದಿಂದ ಕರೆಸಲಾದ ಶ್ರೀ ತೋಟಮನೆ ಗಣಪತಿ ಹೆಗಡೆ, ಶ್ರೀ ಸಂಜಯ್ ಬೆಳೆಯೂರ್ ಅವರುಗಳು ಮುಮ್ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ಶಂಕರ ಭಾಗವತ್ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಅನಂತ ಹೆಗಡೆ ದಂತಳಿಕೆ ಹಿಮ್ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದು ಮುಖ್ಯ ಆಕರ್ಷಣೆಯಾಗಿತ್ತು. ಯಕ್ಷಮಿತ್ರ ಟೊರೊಂಟೋ ಸದಸ್ಯರಾದ ನವೀನ್ ಹೆಗಡೆ, ಶ್ರೀಕಾಂತ್ ಹೆಗಡೆ, ರಾಘವೇಂದ್ರ ಕಾಂಚನ, ಅನನ್ಯಾ ಬಾಳಿಕೆ, ರಾಗು ಕಟ್ಟಿನಕೆರೆ, ವಿನಾಯಕ ಹೆಗಡೆ ಮುಂತಾದವರೂ ಈ ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದು ಜನಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು ಗಳಿಸಿತ್ತು. ಕ್ಯಾಲಿಫೋರ್ನಿಯಾದಿಂದ ಸಮ್ಮೇಳನಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ ಶ್ರೀಮತಿ ಉಷಾ ಹೆಬ್ಬಾರ್ ಅವರೂ ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು. ಯಕ್ಷಗಾನದ ನಂತರ ಭೋಜನ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತದಿಂದ ತರಿಸಲಾದ ಹೋಳಿಗೆಯೊಂದಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಊಟದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ಕೊನೆಗೆ ಶ್ರೀಮತಿ ರತ್ನಮಾಲಾ ಪ್ರಕಾಶ್ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಪಂಚಮ ಹಳಿಬಂಡಿ ಅವರ ಸುಶ್ರಾವ್ಯ ಕಂಠದ ಸಂಗೀತ ರಸ ಸಂಜೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವೂ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಮುಗಿಸಿದ್ದು ಇವುಗಳ ಯೋಜನೆಯ ಹಿಂದಿನ ಪರಿಶ್ರಮವನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುವಂತಿತ್ತು. ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಆಕರ್ಷಕ ಸ್ಮರಣಿಕೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಗೌರವಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

ಅಮೆರಿಕಾದ ಹವ್ಯಕ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳ ಪ್ರತಿಭಾ ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದ್ದು ಇದರ ಆರಂಭದ ಸುತ್ತಿನ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳನ್ನು ಜುಲಾಯಿ 5 ರ ಸಂಜೆ ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಅದಲ್ಲದೆ ವಿಶಾಲವಾದ ಭೋಜನ ಶಾಲೆಯ ಒಂದು ಬದಿಯಲ್ಲಿ ವಸ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ಹವ್ಯಕರ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಮೆರೆಯುವಂತಹ ಅನೇಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಭಾರತದಿಂದ ತರಿಸಿ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಹವ್ಯಕ ಬರಹಗಾರರ ಪುಸ್ತಕಗಳೂ ಇಲ್ಲಿ ಇದ್ದವು. ಮಕ್ಕಳ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಇತರ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್ ಗಳನ್ನೂ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲು ಅವಕಾಶವಿತ್ತು.

ಜುಲಾಯಿ 6, ಶನಿವಾರದ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 7.30 ಗಂಟೆಗೆ ಹವ್ಯಕ ಮಿಲನೋತ್ಸವದ ಎರಡನೇ ದಿನದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ವಿದ್ವಾನ್ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ ಅವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಗಾಯತ್ರಿ ಹೋಮ ನಾಂದಿ ಹಾಡಿತು. ಇಡ್ಲಿ, ಉಪ್ಪಿಟ್ಟು ಮತ್ತು ಕೇಸರಿಭಾತ್ ನ ಉಪಹಾರದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇತ್ತು. ಹಿಂದಿನ ದಿನದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ತಡ ರಾತ್ರಿಯವರೆಗೆ ನಡೆದದ್ದರಿಂದ ಜನರು ಆಗಮಿಸುವುದು ಸ್ವಲ್ಪ ತಡವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಆರಂಭವೂ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಳಂಬವಾಯಿತು. ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಭಗವದ್ಗೀತಾ ವಾಚನದೊಂದಿಗೆ ಆ ದಿನದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಆರಂಭವಾದವು. ಭರತನಾಟ್ಯ, ಹವಿ ಹಂಗಾಮ, ಹವಿ ತರಂಗ ಮುಂತಾದ ಹವ್ಯಕ ಪ್ರತಿಭೆಗಳಿಂದ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ನಡುವೆ ವಿದುಷಿ ರಾಧಾ ದೇಸಾಯಿ ಅವರ ಹಿಂದುಸ್ಥಾನಿ ಗಾಯನ, ಶ್ರೀಮತಿ ರೇಷ್ಮಾ ಭಟ್ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮತಿ ಅಮೃತಾ ರಾವ್ ಕ್ಯಾಲಿಫೋರ್ನಿಯಾ ಅವರಿಂದ ಹಿಂದುಸ್ಥಾನಿ ಜುಗಲ್ಪಂದಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಸಭಿಕರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಪಾತ್ರ ನಿರ್ವಹಿಸಿದುವು. ಕೆನಡಾ ಹಾಗೂ ಅಮೆರಿಕಾ ದೇಶಗಳ ಯುವ ಪ್ರತಿಭೆಗಳನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸಿ ಶ್ರೀಯುತ ವಿನಾಯಕ ಹೆಗಡೆ ಮತ್ತು ಕುಮಾರಿ ಮೇಘನಾ ಭಟ್ ಪ್ರೋರಿಡಾ ಅವರು ಆಯೋಜಿಸಿದ್ದ "ಯುವಜನ ಸ್ವರಮೇಳ" ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿತ್ತು. ಪ್ರತಿಭಾ ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ಅಂತಿಮ ಸುತ್ತನ್ನು ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಆಯೋಜಿಸಲಾಗಿದ್ದು ವಿಜೇತರನ್ನು ಆರಿಸಲು ಭಾರತದಿಂದ ಬಂದ ಅತಿಥಿ ಕಲಾವಿದರನ್ನು ತೀರ್ಪುಗಾರರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು.

ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ನಂತರ ಸಭಾಂಗಣದ ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಮಗ್ರ ಅಧಿವೇಶನವನ್ನು (plenary session) ಆಯೋಜಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಶ್ರೀ ಪರಮ್ ಭಟ್ ಅವರು ಮಾತನಾಡಿ ಊಂ ಉದ್ದೇಶಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಈ ಅಧಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ಅಮೆರಿಕಾದ ಹವ್ಯಕರ ಇತಿಹಾಸ ಅರಿತವರು, ಹವ್ಯಕ ಮಹಿಳಾ ಸಾಧಕಿ ಹಾಗೂ ಯುವ ಸಾಧಕಿ ಎಂಬ ಮೂರು ವಿಭಾಗದಿಂದ ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿಗಳಿಗೆ ವೇದಿಕೆ ಕಲ್ಪಿಸುವುದು ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಭಾಷಣಕಾರರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಸಭಿಕರ ಜೊತೆ ಹಂಚಿಕೊಂಡರು. ಕೃಷ್ಣಪ್ರಸಾದ್ ಬಾಳಿಕೆಯವರಿಂದ ವಂದನಾರ್ಪಣೆಯಿಂದಿಗೆ ಅಧಿವೇಶನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮುಗಿದಿತ್ತು. ತದನಂತರ ಊಂ ವಿವಿಧ ಅಂಗಗಳಾದ HAA ಕೃಷಿ, HAA

ವಿದ್ಯಾನಿಧಿ, ಪೇರೆಂಟ್ ನೆಟ್ ವರ್ಕ್, ಕ್ರಿಯೇಟಿವ್ ಮೈಂಡ್ ಚಿತ್ರಕಥಾ (CMCK) ಇವುಗಳ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಈ ಅಂಗಗಳ ಉದ್ದೇಶ, ಇತ್ತೀಚೆಗಿನ ಸಾಧನೆಗಳು, ಮುಂಬರುವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಹಾಗೂ ಹವ್ಯಕರೆಲ್ಲ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸಿದರು. ವಿದ್ಯಾನಿಧಿ ಮತ್ತು ಊಂ ಕೃಷಿಗೆ ಸಭಿಕರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯೇ ದೇಣಿಗೆ ನೀಡಿದುದು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಕನ್ನಡಿ ಹಿಡಿದು ತೋರಿಸಿದಂತಿತ್ತು. ಹವ್ಯಕ ಮಹಾಸಭೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಶ್ರೀ. ಶ್ರೀಧರ ಭಟ್ ಕೆಕ್ಕಾರ್ ಅವರು ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹವ್ಯಕ ಮಹಾಸಭೆಯ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು. ಹವ್ಯಕ ಮಹಾಸಭೆಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯೊಬ್ಬರು ಪ್ರಾಯಶಃ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಅಮೆರಿಕಾದ ಹವ್ಯಕ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದು ಒಂದು ವಿಶೇಷತೆಯಾಗಿತ್ತು.

ಮುಂಬರುವ 19ನೇ ಹವ್ಯಕ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಆತಿಥೇಯ ಕ್ಯಾಲಿಫೋರ್ನಿಯಾ ಅಧ್ಯಾಯದ ದೊಡ್ಡ ತಂಡವೊಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಮ್ಮೇಳನಕ್ಕೆ ಕರೆ ನೀಡಿದ್ದುದು ತುಂಬಾ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿತ್ತು. ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಶ್ರೀ ಪರಮ್ ಭಟ್ ಅವರು ಮುಂದಿನ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲ್ ಭಟ್ ಅವರಿಗೆ 'ಅಮೆರಿಕಾ ಹವ್ಯಕ ಅಸೋಸಿಯೇಷನ್' ಎಂದು ನಮೂದಿಸಿದ್ದ ಘಂಟೆಯೊಂದನ್ನು ಹಸ್ತಾಂತರಿಸಿದರು. ಒಲಿಂಪಿಕ್ ಆಟೋಟಗಳಲ್ಲಿ ಜ್ಯೋತಿ ಹಸ್ತಾಂತರಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ನಮ್ಮ ಹವ್ಯಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಘಂಟೆ ಮುಂದೆಯೂ ಇದೇ ರೀತಿ ಹಸ್ತಾಂತರಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿ ಎನ್ನುವುದು ತಮ್ಮ ಆಶಯ ಎಂದು ಶ್ರೀ ಪರಮ್ ಭಟ್ ಅವರು ಘಂಟೆಯನ್ನು ಹಸ್ತಾಂತರಿಸುವ ವೇಳೆ ಹೇಳಿದರು.

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯದಾದ, ಭಾರತದಿಂದ ಆಹ್ವಾನಿತರಾದ ಪಂಡಿತ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಹೆಗಡೆಯವರು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದ "ಲಯ ಗಾನ ಲಾಸ್ಯ" ಎಂಬ ಹಿಂದುಸ್ಥಾನಿ ಹಾಗೂ ಯಕ್ಷಗಾನ ಹಾಡುಗಳ ಜುಗಲ್ ಬಂದಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಜನಮನ ಸೂರೆಗೊಂಡಿತ್ತು. ಶ್ರೀ ವಿನಾಯಕ ಹೆಗಡೆ ಹಿಂದುಸ್ಥಾನಿ ಗಾಯನದಲ್ಲೂ ಶ್ರೀ ಅನಂತ ಹೆಗಡೆ ದಂತಳಿಗೆ ಯಕ್ಷಗಾಯನದಲ್ಲೂ ಮಿಂಚಿದ್ದರು. ಶ್ರೀ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಹೆಗಡೆಯವರ ತಬಲಾ ವಾದನ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ಶಂಕರ ಭಾಗವತ್ ಅವರ ಮದ್ದಳೆ ವಾದನ, ಹಾಡುಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕುದಾದ ಮೇಳವನ್ನು

ಒದಗಿಸಿದ್ದು. ಆ ದಿನ ರಾತ್ರಿಯ ಊಟ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಾರೋಪ ಸಮಾರಂಭವಾಗಿತ್ತು. ಊಟದ ವೇಳೆಯೂ ಕ್ಯಾರಿಯೋಕೆ ಹಾಡುಗಳಿಂದ ಹಾಡುಗಾರರು ರಂಜಿಸಿದ್ದರು. ಭರ್ಜರಿ ಊಟದ ನಂತರ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಕಾರಣರಾದ ಎಲ್ಲಾ ಕಮಿಟಿಗಳ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಕೊನೆಗೆ ಭೋಜನ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಡಿಜಿ (DJ) ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲರೂ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯವರೆಗೆ ಕುಣಿದು ಕುಪ್ಪಳಿಸಿದ್ದರು.

ಜುಲೈ 7ನೇ ತಾರೀಖಿನಂದು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 8.00 ಗಂಟೆಗೆ ಜೈನಿಸ್ ಕಲ್ಚರಲ್ ಸೆಂಟರ್ ನಲ್ಲಿ ಅಖಿಲ ಅಮೇರಿಕಾ ಹವ್ಯಕ ಒಕ್ಕೂಟದ ದ್ವೈವಾರ್ಷಿಕ ಸಭೆಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಶ್ರೀ ಪರಮ್ ಭಟ್ ತಮ್ಮ ವರದಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿ, HAAಯ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದರು. ಸುಮಾರು

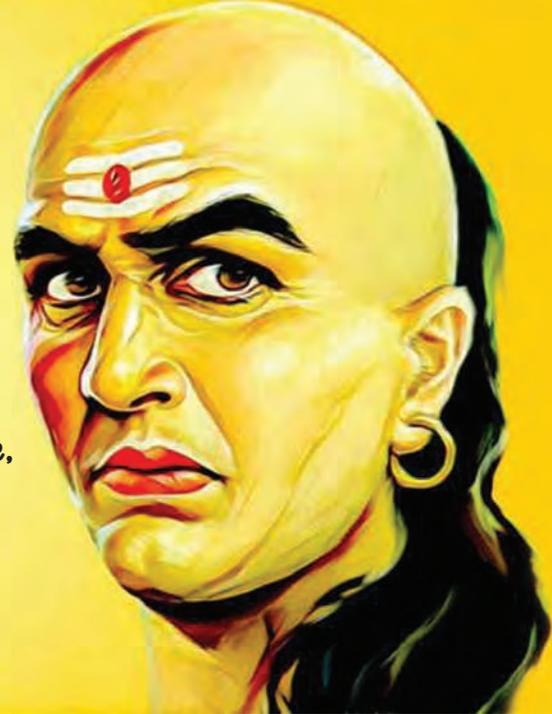
75 ಮಂದಿ ಸದಸ್ಯರು ಉಪಸ್ಥಿತರಿದ್ದ ಸಭೆ, ಊಂ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಕೃಷ್ಣಪ್ರಸಾದ್ ಅವರಿಂದ ವಂದನಾರ್ಪಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 10 ಗಂಟೆಗೆ ಮುಕ್ತಾಯವಾದಾಗ ಸಮ್ಮೇಳನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳೂ ಮುಗಿದಂತಾಗಿತ್ತು.

ಹವ್ಯಕ ವೈದಿಕ ಪರಂಪರೆ, ಅತಿಥಿ ಸತ್ಕಾರ, ಹವ್ಯಕ ಸಾಧಕರಿಗೆ ಪುರಸ್ಕಾರ ಹಾಗೂ ಹವ್ಯಕ ಭೋಜನ ಇವುಗಳಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲೂ ಹವ್ಯಕತನವನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವ ಉದ್ದೇಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡ ಸಮ್ಮೇಳನ, “ಹವ್ಯಕ ಮಿಲನೋತ್ಸವ” ಭಾಗವಹಿಸಿದವರ ತೃಪ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಡೆದುದು ಟೊರೊಂಟೊ ಹವ್ಯಕರೆಲ್ಲರಿಗೂ ತೃಪ್ತಿ ತಂದಿದೆ. ಇದರ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಕಾರಣರಾದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸದಸ್ಯರ ಕೊಡುಗೆಗಳೂ ಸ್ಮರಣೀಯವಾಗಿದೆ.

ಜಾಣಕ್ಯ ನೀತಿ

ಯಾವ ಊರಿನಲ್ಲ
ನಮಗೆ ಗೌರವವಿಲ್ಲವೋ,
ಮಾಡಲು ಕೆಲಸವಿಲ್ಲವೋ,
ಕಷ್ಟ ಸುಖ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು
ಬಂಧುಗಳಿಲ್ಲವೋ,
ವಿದ್ಯಾರ್ಜನೆಗೆ ಅನುಕೂಲವಿಲ್ಲವೋ,
ಬೆಳೆಯಲು ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲವೋ
ಆ ಊರನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು.
ಅದು ನಮಗೆ ತಕ್ಕುದಾದ ಊರಲ್ಲ.

ಮಹಾನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದ ವಲಸೆ ಬಂದ ಹವ್ಯಕ ಸಮಾಜದ ಒಳನೋಟ

ಶ್ರೀನಿಧಿ ಡಿ.ಎನ್
ಬೆಂಗಳೂರು, ಕರ್ನಾಟಕ, ಭಾರತ

ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದನೇ ಶತಮಾನದ ಆದಿಭಾಗದ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಕ್ರಾಂತಿ, ಹವ್ಯಕರ ಪಾಲಿಗೆ ವರದಾನವಾಯಿತು. ಸ್ವಭಾವತಃ ಬುದ್ಧಿವಂತರೇ ಆದ, ಜ್ಞಾನದಾಹಿಗಳಾದ ಹವ್ಯಕರು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಈ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಭಾಗವಾಗಿ ಹೋದರು. 'ಯಮ್ಮನೆ ಮಾಣಿ ಇನ್ನೋಸಿಸ್ಸಲ್ಲಿ ಇದ್ದ' 'ನಮ್ ಕೂಸು ಒರಾಕಲ್ಲಲ್ಲಿದ್ದು' ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳು ದೈನಿಕದ ಭಾಗವೇ ಆಗಿ ಹೋದವು. ಎಂಬತ್ತರ ದಶಕ ಮತ್ತು ತೊಂಬತ್ತರ ದಶಕದ ಆದಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹವ್ಯಕ ಮಾಣಿಕೂಸುಗಳು- ಬೆಂಗಳೂರು ಎಂಬ ಮಹಾನಗರದ ಸುಳಿಯೊಳಗೆ ಸಿಕ್ಕು ಈಜುವುದನ್ನೂ ಕಲಿತು, ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನೂ ಪಡೆದು ನೋಡ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ದೊಡ್ಡ ನಗರಗಳ ಭಾಗವೇ ಆಗಿ ಹೋದರು. ಬೆಂಗಳೂರು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ- ದೇಶವನ್ನೂ ದಾಟಿ ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲೂ ನಮ್ಮವರು ಕೆಲಸ ಗಿಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡರು. ಹಾಗೆಂದು ಇದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ನಮ್ಮವರು ಮಹಾನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂದಲ್ಲ. ಅದು ಒಂದು ಮಟ್ಟಕ್ಕಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತವಾಗಿತ್ತು. ವೈದ್ಯಕೀಯ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ಹವ್ಯಕರು ಮೊದಲಿನಿಂದ ಹೆಸರು ಮಾಡಿದ್ದವರೇ ಆದರೂ, ಸಾಫ್ಟ್ ವೇರ್ ಜಗತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮವರನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿನಂತಹ ನಗರಗಳಿಗೆ ಕರೆತಂದಿತು.

ತೊಂಬತ್ತರ ದಶಕದವರೆಗೆ, ಮುಖ್ಯವಾದ ಹವ್ಯಕರ ವಲಯ ತಮ್ಮ ಮನೆ ತೋಟ ಊರು ಯಕ್ಷಗಾನ ನಾಟಕ ಮನರಂಜನೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿತ್ತು ಎನ್ನಬಹುದು. ಹಾಗೆಂದು ಎಂದೂ ಇವರುಗಳು ಕೂಪ ಮಂಡೂಕಗಳಾದ ಉದಾಹರಣೆ ಇಲ್ಲ. ಇದ್ದಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೋ, ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿಯೋ ಸಾಧನೆಯನ್ನು

ಮಾಡಿದವರೇ. ಶಿರಸಿ-ಸಾಗರ-ಪುತ್ತೂರು-ಕಾಸರಗೋಡು- ಹೀಗೆ ಹಲವು ನಗರಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮವರ ಪಾಲು ಇದ್ದೇ ಇದೆ. ಆದರೂ ಕೂಡ, ದೊಡ್ಡ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಭಾಷು ಬಲವಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದ ಮಂದಿ ಇದ್ದಿದ್ದು ಹೌದಾದರೂ, ಅವರಿಗೆ ಸಂಖ್ಯಾಬಲ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಯಾವಾಗ ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಸಂಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್‌ನ ಗೋಧೂಳಿ ಬೆಳಕು ಹಬ್ಬಿತೋ, ಆಗ ಆ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಹವ್ಯಕ ಸಮುದಾಯ ಮಿನುಗಿತು. ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಓದುವ ನಮ್ಮ ಹುಡುಗರ ಸಂಖ್ಯೆ ಜಾಸ್ತಿಯಾಯಿತು. ಕ್ಯಾಂಪಸ್ ಸಂದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲುಗೈ ಪಡೆದ ನಮ್ಮವರು ಭಾರತದ ಸಿಲಿಕಾನ್ ವ್ಯಾಲಿಯಲ್ಲಿ ಪಸರಿಸತೊಡಗಿದರು.

ತಮ್ಮ ಬೇರುಗಳನ್ನು ತೊರೆದು ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಣಗಳಿಗೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸುವುದು, ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಬಹಳ ದ್ವಂದ್ವತರುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ. ಊರನ್ನು, ಹೆತ್ತವರನ್ನು ತೊರೆದು ಬಂದು ಅಪರಿಚಿತ ಊರೊಂದನ್ನು ತನ್ನದಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಷ್ಟದ ವಿಚಾರ. ಅದರಲ್ಲೂ, ಹವ್ಯಕರಿಗೆ ಇದು ಇನ್ನೂ ತ್ರಾಸದಾಯಕ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ನಾವು ಬಾಲ್ಯ, ಯೌವನವನ್ನು ಹೆಚ್ಚೂ ಕಡಿಮೆ ಮನೆಯ ಅಂಗಳದಲ್ಲೇ ಕಳೆಯುವ ಮಂದಿ. ಊರು ಗದ್ದೆ ತೋಟ ಎಂದು ಮನೆಯ ಸುತ್ತಲೇ ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷ ಕಳೆದು, ನಂತರ ಒಮ್ಮೆಗೇ ಕೆಲಸದ ಹುಡುಕಾಟದಲ್ಲಿ, ಎಲ್ಲ ಹುಡುಗಾಟವನ್ನು ಮರೆತು ಓಡಾಡಬೇಕಾದ್ದು ಜೀವನದ ಧರ್ಮವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಮಗನೋ ಮಗಳೋ ಪಟ್ಟಣ ಸೇರಿದರೂ ಹೆತ್ತವರು ತಮ್ಮ ಊರು-ತೋಟ ಮನೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬರುವವರಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೂ ಇದೇ ಮಾತು ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಸತ್ಯವೇ ಆದರೂ- ನಾನೇ ಗಮನಿಸಿದ ಹಾಗೆ ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಕೊಂಚ ಹೆಚ್ಚೇ ಎಂಬ ಹಾಗೆ, ಬೇರಿಗೇ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಸ್ವಭಾವದವರು. ಅದು ತಪ್ಪು ಅಲ್ಲ.

ಹೀಗೆ, 2000 ನೇ ಇಸವಿಯ ಹಿಂದು ಮುಂದಲ್ಲಿ ಶುರುವಾದ ಮಹಾನಗರ ವಲಸೆ- ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತ ಹೋಯಿತು. ಹವ್ಯಕರು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ- ಇಡೀ ಜಗತ್ತೇ ನಗರಮುಖವಾಗಿ ನಿಂತಿರುವ ಸಮಯವಾಗಿತ್ತು ಅದು.

ಹೀಗಾಗಿ ಆ ಮಹಾಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ನಾವುಗಳೂ ಜೊತೆ ಯಾದೆವು. ಆದರೆ ಆ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕೈಸೋಲಿಲ್ಲ. ಹವ್ಯಕರು ಅದರೊಳಗೆ ಕಳೆದು ಹೋಗಿಲ್ಲ, ಕೊಚ್ಚಿ ಹೋಗಿಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿ ಕೊಂಡರು. ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ಕಲೆ, ಮಾಧ್ಯಮ, ಮನರಂಜನೆ, ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್, ವೈದ್ಯಕೀಯ- ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ ನಮ್ಮ ಹೆಜ್ಜೆಗುರುತುಗಳು ಮೂಡುತ್ತ ಹೋದವು. ಇಂದು ಬೆಂಗಳೂರನ್ನೇ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ, ಹವ್ಯಕರು ಇಲ್ಲದೇ ಇರುವ ಕ್ಷೇತ್ರವೇ ಇಲ್ಲವೇನೋ. ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆಗಳು ಖಾಲಿಯಾಗುತ್ತ ಹೋದ ಹಾಗೆ, ಬೆಂಗಳೂರಿನಂತಹ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ವಿಸ್ತಾರ ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಹೋಯಿತು. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಬೆಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟ ಮಾರ್ಗವೇ ಕಾರಣ. ಅಪಾರ ಅಧ್ಯಯನ, ಸಾತ್ವಿಕ ಶ್ರದ್ಧೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ನಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ತಲೆ ಮಾರಿನ ಜೀವಗಳು, ಇಂದಿನ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಸದ್ಗುಣದೇ ಕಾರಣ ರಾದರು. ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಓದಿಸಬೇಕು, ಅವರುಗಳು ಔನ್ನತ್ಯಕ್ಕೇರಬೇಕು ಎಂಬ ಚಿಂತನೆ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೇ ಪಸರಿಸಿತ್ತು. ಯಾವ ದೊಡ್ಡ ಉದ್ಯೋಗ ಇರಲಿ ಇಲ್ಲದೇ ಇರಲಿ- ಶಿಕ್ಷಣದ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸಮುದಾಯದ ಮಂದಿ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ಹಿಂದಣ ಹೆಜ್ಜೆಯನರಿಯದ ಮುಂದಣ ಅಡಿಯಿಡಲಾಗದು ಎಂಬ ವಚನದ ಹಾಗೆ, ಹಳೆಯ ತಯಾರಿಯೇ ಮುಂದಿನ ಅಭ್ಯುದಯಕ್ಕೆ ನಾಂದಿ ಹಾಡಿತು.

ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಮಹಾನಗರಳಿಗೆ ಬಂದವರನ್ನು, ಮತ್ತೆ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವೇ ಒಂದುಗೂಡಿಸಿತು. ಒಂದು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹವ್ಯಕರ ಸಂಘಟನೆಗಳು-ಮಠ ಮಂದಿರಗಳು ನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದ ಹವ್ಯಕರಿಗೆ ತವರಿನಂತೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ವಾರಾಂತ್ಯದ ದಿನಗಳು ಇಂತಹ ಜಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟವು. ಕಲಾಕ್ಷೇತ್ರದ ಯಕ್ಷಗಾನ, ರಂಗಶಂಕರದ ನಾಟಕ, ಆಲೇಮನೆ ಹಬ್ಬ- ಆಹಾರೋತ್ಸವಗಳು ನಮ್ಮತನವನ್ನು ಮರೆಯದೇ ಇರಲು-ನಮ್ಮವರ ಜೊತೆ ಸೇರಲು ಸಹಕಾರಿಯೂ ಆಯಿತು. ಸ್ನೇಹಿತರ ಜೊತೆಗಿನ ಚಾರಣ, ದೂರದೂರಿನ ಪಯಣ- ಬಂಧಗಳನ್ನ ಹಿಡಿದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲೂ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿತು. ಬರಿಯ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಕಳೆದು ಹೋಗದೇ ವರ್ಷಕ್ಕೊಂದೋ ಎರಡೋ ಬಾರಿ ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಸಂತಸ ಪಡುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಉತ್ಸವಗಳು ಕೂಡ ಇದಕ್ಕೆ ಜೊತೆಯಾಯಿತು. ನಮ್ಮವರ ಜೊತೆಗೆ ಸೇರಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆ ಬೆಳೆಯಲು ಇವುಗಳು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ

ಅನುಕೂಲ ಅನನ್ಯ. ಎಲ್ಲವನ್ನು ಮರೆತುಬಿಡುತ್ತೇವೇನೋ ಎಂಬ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಸೇರುವಿಕೆಗಳು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಂತೋಷವಾಗಿಸುತ್ತವೆ. ನಾನು ಈಗ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಬೆಂಗಳೂರಿನದೇ ಆದರೂ, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪಟ್ಟಣಗಳ ನಮ್ಮವರ ಸ್ಥಿತಿ ಕೂಡ ಹೆಚ್ಚು ಭಿನ್ನವಾಗಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿಯಷ್ಟು ವಿಪುಲ ಅವಕಾಶಗಳು ಅಲ್ಲದೇ ಹೋದರೂ ಅಲ್ಲಿನ ಸೀಮಿತ ಪರಿಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಒಗ್ಗೂಡುವಿಕೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಈಗ ನಾನು ಬರೆಯುತ್ತಿರುವ ಬರಹ ಪ್ರಕಟಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಮಾಧ್ಯಮವೇ ಇದಕ್ಕೊಂದು ಉದಾಹರಣೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಜಾಲತಾಣಗಳ ಅಬ್ಬರ ಶುರುವಾಗುವ ಮೊದಲು ನಮ್ಮವರನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ- ಸೇರಿಸಲು ಹವ್ಯಕ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸಮಸ್ಯೆ ಆಗಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಆದರೆ 2006-07ರ ನಂತರ ಆರ್ಕುಟ್‌ನ ಕಾಲದಿಂದ ತೊಡಗಿ, ಇಂದಿನ ಫೇಸ್ ಬುಕ್-ಟಿಟರ್ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಯಾವ ತೊಡಕೂ ಆಗಿಲ್ಲ. ಈಗಾಗಲೇ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿ ಕೊಂಡವರೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದದ್ದು ಕೂಡ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ನನ್ನ ಅನುಭವದಲ್ಲೇ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, 2006 ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನಾವೊಂದಿಷ್ಟು ಮಂದಿ, ಆರ್ಕುಟ್ ಮೂಲಕ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಹವ್ಯಕರನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿಕೊಂಡು ಭೇಟಿಯೂ ಆಗಿ ಚಕ್ಕಲಿ-ಹೋಳಿಗೆ ಕಂಬಳ ಮಾಡಿದ್ದೆವು. ಆಗ ಪರಿಚಯವಾದ ಎಷ್ಟೋ ಮಂದಿ ಇಂದಿಗೂ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರು. ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಚಾರಣ-ಯಕ್ಷಗಾನಗಳಿಂದ ತೊಡಗಿ, ರಕ್ತದಾನ, ಸಮಾಜ ಸೇವೆಗಳಲ್ಲೂ ನಮ್ಮ ಸ್ನೇಹ ಮುಂದುವರಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಈಗಲೂ ನಾವು ಆಗೀಗ ಸೇರುತ್ತೇವೆ-ಹರಟುತ್ತೇವೆ.

ಒಳನೋಟ ಎಂಬ ಪದ ಬಂದಾಗ ಅನ್ನಿಸಿದ್ದು- ಹವ್ಯಕರ ಬಲ ಇರುವುದೇ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಒಡನಾಟದಲ್ಲಿ ಎಂಬುದು ನಾನು ಕಂಡುಕೊಂಡ ಸತ್ಯ. ಹೀಗಾಗಿಯೇ ನಾವು ಎಲ್ಲಿದ್ದರೂ ನಮ್ಮವರಿಗಾಗಿ ಹಪಹಪಿಸುತ್ತೇವೆ. ಸೋಮವಾರದಿಂದ ಶುಕ್ರವಾರದ ವರೆಗಿನ ವೃತ್ತಿ ಬದುಕು ಹೇಗೇ ಇರಲಿ, ಉಳಿದ ಎರಡು ದಿನಗಳಾದರೂ ನಮ್ಮವರೊಂದಿಗೆ ಒಡನಾಡೋಣ ಎಂದು ಬಯಸುತ್ತೇವೆ. ಇತರ ಸಮುದಾಯಗಳ ಮಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ನಾವು ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನರು. ಎಷ್ಟೇ ಥಳುಕು ಬಳುಕುಗಳ ಮಧ್ಯೆ- ಕೆಲಸದೊತ್ತಡದ ಮಧ್ಯೆ ಕೂಡ ನಮ್ಮ ಆತ್ಮಸಂತೋಷ ಇರುವುದು ನಮ್ಮದೇ ಮಂದಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಸಮಯ ಕಳೆಯುವುದರಲ್ಲಿ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ, ಬಾಲ್ಯದಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನ ಬೆಸೆದ ಹವ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಇಲ್ಲಿ

ಮುಂದುವರಿಸುವವರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಅದೆಷ್ಟೋ ಮಂದಿ ಬಿಡುವಿನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಗೆಜ್ಜೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ, ಭಾಗವತಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಿಮ್ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಚೆಂಡೆ ಮದ್ದಳೆ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಸಂಗೀತ-ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. ಛಾಯಾಗ್ರಹಣ, ಧಾರಾವಾಹಿ-ಸಿನಿಮಾಗಳ ನಟನೆ, ಬರವಣಿಗೆ, ಎನ್.ಜಿ.ಓ ಗಳ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜ ಸೇವೆ-ಹೀಗೆ ಹವ್ಯಕರು ಸಹೃದಯವಾದ ಯಾವುದೋ ವಿಚಾರವನ್ನು ಹವ್ಯಾಸವನ್ನಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ವೃತ್ತಿಯ ಜೊತೆಗೇ ಅದನ್ನೂ ಸಮತೋಲನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಸಾಗಿಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಲ್ಲೇ ಸಾಧನೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಿ ಮನ್ನಣೆ ಗಳಿಸಿದವರೂ ಹಲವರು.

ಇದೆಲ್ಲವೂ ಒಂದು ತೂಕವಾದರೆ, ಕೊರೋನಾದ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ನಂತರ ಬದಲಾದ ಚಿಂತನೆಯದೇ ಇನ್ನೊಂದು ತೂಕ. ಕೇವಲ ಎರಡೇ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿ-ಬದುಕು ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇದ್ದ ಯೋಚನಾ ಲಹರಿಯೇ ಬದಲಾಗಿ ಹೋದದ್ದು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದ ವಿಚಾರ. ಮನೆಯಿಂದಲೇ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಬಂದಾಗ, ದೊಡ್ಡ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಊರುಗಳ ಕಡೆಗೆ ಮರಳಿದವರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ಮಂದಿಯ ಸಂಖ್ಯೆಯೇ ಹೆಚ್ಚಿತ್ತು. ಹೋದವರಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಜನ ಇನ್ನೂ ಕೂಡ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಮರಳದೆಯೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತೆ ಊರಲ್ಲೇ ನೆಲೆಯಾದವರ ಸಂಖ್ಯೆಯೂ ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ತಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲೇ ಇಂಟರ್ ನೆಟ್ ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡ ಬಹಳ ಮಂದಿ, ವಾಪಸ್ ಮಹಾನಗರದ ಕಡೆಗೆ ಕಾಲಿಡಬೇಕೇ ಇಲ್ಲಾ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಉಳಿಯಬೇಕೇ ಎಂಬ ಗೊಂದಲದಲ್ಲೂ ತೊಳಲಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಊರಿನ ಜೀವನದ ಸುಖ-ವೃತ್ತಿ ಜೀವನದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ 'ಮ್ಯಾನೇಜ್' ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬ ಯೋಚನೆ ಬಹಳ ಮಂದಿಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಕೆಲಸ ಬಿಟ್ಟು ತೋಟ ಜಮೀನು ನೋಡ್ಕಂಡು ಇದ್ದುಡನ ಅನ್ನಸ್ತಾ ಇದ್ದು' ಎನ್ನುವ ಮಾತು ಗಳು ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿವೆ. ಆದರೆ ಕಟ್ಟ ಬೇಕಿರುವ ಇಎಂಐ, ಮಕ್ಕಳ ಭವಿಷ್ಯ ಏನು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಎಲ್ಲರನ್ನ ಕಾಡುತ್ತಿದೆ. ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೂ ಪಟ್ಟಣಗಳಿಗೂ ಹೆಚ್ಚೇನೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದ ಸ್ಥಿತಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತಿರುವ ಈ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಯಾವ ನಿರ್ಣಯ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬ ತಳಮಳ ಸಹಜವೇ.

ಹೊರಡುವುದು ಸುಲಭ. ವಾಪಸಾಗುವುದು ಕಷ್ಟ. ಹೊರಡುವಾಗ ಹೊತ್ತ ಕನಸುಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಹೋದ ಮೇಲೆ ಕಾಣುವ ವಾಸ್ತವಗಳಿಗೆ ಅಜಗಜಾಂತರ ಅಂತ ಗೊತ್ತಾದ ಮೇಲೆ ಕೂಡ ಮರಳುವುದು ಕಷ್ಟ. ಕಂಡ

ಕನಸುಗಳಿಗಿಂತ ನಿಜದ ನಡೆಯೇ ಆಪ್ಯಾಯಮಾನ ಅನ್ನಿಸತೊಡಗುವುದರಿಂದಲೋ ಅಥವಾ ಸಿಹಿಯಾದ ಅಪಕ್ಕ ಸ್ವಪ್ನಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಜಾಗಕ್ಕಿಂತ ಕಹಿಯಾದ ಸತ್ಯಗಳ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದಲೋ ಹೀಗಾದೀತು. ಬಾಲ್ಯದ ಆಮೋದಪ್ರಮೋದಗಳ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಆಗೀಗ ತಂದುಕೊಂಡು, ಕಳೆದ ದಿನಗಳು ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು, ಸಣ್ಣವರಾಗಿದ್ದಾಗ ಹೇಗೆ ಗುಡ್ಡೆಯಲ್ಲಿ ಕೌಳಿ ಹಣ್ಣು ಕೀಳುತ್ತಿದ್ದೆವು ಗೊತ್ತಾ ಎಂದು ಎಲ್ಲರ ಅನುಭವವೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಒಂದೇ ತೆರನಾಗಿರುವ ಸ್ನೇಹಿತರ ಗುಂಪಿನ ಸಂಜೆಯ ಕೂಟದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೂರರ ವಯಸ್ಸಿಗೇ ಅಕಾಲ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯ ಬಂದವರಂತೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಬದುಕನ್ನು ದೂಡುವುದು ಇಂದು ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಂದಿಗೆ ಅಭ್ಯಾಸವಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ.

ಊರಲ್ಲಿನ ಅಕ್ಕ ಪಕ್ಕದ ಮನೆಗಳಂತೆ, ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲೂ ಇಬ್ಬರೇ ಇರುವ ಅಪ್ಪ ಅಮ್ಮನನ್ನು ವೀಕೆಂಡುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಲು ಹೋಗಿ ಬಂದು, "missing moms food.. had a great weekend in home" ಎಂದು ಸ್ಟೇಟಸ್ ಅಪ್ ಡೇಟ್ ಮಾಡಿದರೆ ಅದಕ್ಕೊಂದಿಷ್ಟು ಲೈಕು ಕಮೆಂಟುಗಳು. ಎಲ್ಲೋ ಪೇಪರಿನ ಕೃಷಿ ಪುರವಣಿಯಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎಸ್ಸಿ ಮಾಡಿದ ಹುಡುಗನೊಬ್ಬ ಊರಿಗೆ ಮರಳಿ ಸ್ವಯಂ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ಎಕರೆಗೆ ಅದೆಷ್ಟೋ ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ ಹಣ್ಣು ತರಕಾರಿ ಬೆಳೆದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಒಂದು ಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ರೋಮಾಂಚನ. ಕೃಷಿತೋ ನಾಸ್ತಿ ದುರ್ಭಿಕ್ಷಂ ಎಂಬ ಹಳೇ ಸುಭಾಷಿತದ ನೆನಪು. ಮೊದಲು ಇರದುದರಡೆಗೆ ತುಡಿದ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನಂತರ ಇದ್ದದ್ದನ್ನಾದರೂ ಸರಿಯಾಗಿ ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಿತ್ತು ಎಂಬ ಕಸಿವಿಸಿ. ಆದರೆ ಮಾರನೆಯ ದಿನದ ಚಕ್ರಗತಿಯ ಭರಾಟೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಹಳಗೆ ಬರುವ ಮನಸ್ಸು.

ಸಣ್ಣ ಪಟ್ಟಣಗಳಿಂದ, ಹಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಮಹಾನಗರಗಳಿಗೆ ತೆರಳಿ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿರುವ ಬಹುಮಂದಿ, ಮತ್ತೆ ಮನೆಗೆ ಮರಳುವ ಬಗೆಗಿನ ಯೋಚನೆಯ ಸುಳಿಗೆ ಬಿದ್ದೇ ಬಿದ್ದಿರುತ್ತಾರೆ. ಆ ಸುಳಿ, ಹಲವರನ್ನ ಮತ್ತೆ ಅದೇ ನಗರದ ದಂಡೆಗೆ ಎತ್ತಿ ಎಸೆದಿದ್ದರೆ, ಎಲ್ಲೋ ಕೆಲ ಮಂದಿಗೆ ತಮ್ಮೂರಿಗೆ ತೆರಳುವ ದಾರಿ ಕಂಡಿದ್ದೀತು. ದಾರಿ ಕಂಡ ಮೇಲೂ ವಾಪಸ್ ಹೋದವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಮತ್ತೂ ಕಡಿಮೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಕೆಲಸ, ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳಿಂದ ತೊಡಗಿ ಕಂಫರ್ಟ್ ರೋನ್ ವರೆಗೆ ಕಾರಣಗಳು ಹಲವು. ಹೀಗಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನವರು ಚಕ್ರವ್ಯೂಹ ಹೊಕ್ಕ ಅಭಿಮನ್ಯುಗಳೇ. ಹೊರ ಬರುವ ದಾರಿ ತಿಳಿಯದೇ ಒಳಗೇ ಹೋರಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹೊರ ಬರುವ

ಹೊತ್ತಿಗೆ ಯುದ್ಧ ಮುಗಿದಿರುತ್ತದೆ. ಕೊರೋನಾದಂತಹ ಹೊಸದೊಂದು ಮಾರಿ ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ವಕರಿಸಿದರೆ ಆವಾಗ ಏನು ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಸೇರಿದೆ.

ವಾಪಸ್ಸು ಬರುವ ಮಕ್ಕಳ ದಾರಿ ಕಾಯುತ್ತ ಕೂತಿರುವ ವೃದ್ಧರ ಮನೆಗಳು ಪ್ರತಿ ಊರಲ್ಲೂ ಇವೆ ಎಂಬ ಮಾತು ಕೂಡ ಕ್ಲಿಷೆಯಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ನಮ್ಮೂರಲ್ಲೇ ಈ ಕ್ಲಿಷೆಗೆ ಉತ್ತರ ಎಂಬಂತೆ ಹತ್ತತ್ತು ಫ್ಲೋರಿನ ಎರಡು ಮೂರು ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟುಗಳು ರೆಡಿಯಾಗಿದ್ದು ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಪ್ಪ ಅಮ್ಮಂದಿರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಶಿಫ್ಟಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕೊನೆಯ ಮಹಡಿಯ ವರೆಗೂ ಲಿಫ್ಟ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದೆ. ಈ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡುತ್ತಲೇ, ಅದೇ ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟಿನ ಹೊಸ ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿ ತಮ್ಮ ಮಗನಿಗೆ ಡಾಟಾ ಸೈನ್ಸ್ ಓದಿಸುವ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಕೆಲಸ ದೂರದ ಮುಂಬೈಲೋ, ಹೈದರಾಬಾದ್ ನಲ್ಲೋ ಸಿಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದೂ ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಅತ ಕೈಗೆ ಸಿಗಲಾರ ಅನ್ನುವುದೂ ತಿಳಿದಿದೆ.

ಹುಟ್ಟಿದಾಗಲೇ ಹೊಕ್ಕಳ ಬಳ್ಳಿಯನ್ನು ಕಡಿದುಕೊಂಡು ಹೊರಬರುವ ಜೀವಗಳು, ಮುಂದೆ ಶಾಲಾ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಓದುವ ಹತ್ತು-ಹದಿನೈದು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಬೇರನ್ನು ಕಡಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಅಸಂಖ್ಯ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನೇ ಗಮನಿಸುತ್ತವೆ. ಬೆಳೆಯುವ ವಾತಾವರಣವೂ ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರಕ. ಎಲ್ಲ ಮುಗಿದು ಗಮ್ಯವನ್ನು ಅರಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಟ ಮೇಲೆ, ಮತ್ತೆ ಮರಳುವ ತುಡಿತ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ದೂರತೀರದ ಯಾನಕ್ಕೆ ಸಜ್ಜಾದ ಹಡಗು, ಹೊರಟ ದಡವನ್ನೇ ಹುಡುಕುತ್ತದೆ. ಬಿಲ್ಲಿನಿಂದ ಹೊರಟ ಬಾಣಕ್ಕೆ ಬತ್ತಳಿಕೆಯ ಕನವರಿಕೆ.

ಬದುಕಿಗೆ ಮೂಲದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆಯಾ? ಈಗಾಗಲೇ 'ಜಾಯಿಂಟ್' ಎಂಬ ಕೀಲು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಕೇವಲ 'ನ್ಯೂಕ್ಲಿಯರ್' ಆಗಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳು ಬೇರು-ಮೂಲ ಎನ್ನುವ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನೇ ಬದಲಿಸುತ್ತಿವೆ. ಒಂದೂರಿನ ಜಾತ್ರೆ, ಯಕ್ಷಗಾನ, ನದಿದಂಡೆ, ದೀಪೋತ್ಸವ, ಗದ್ದೆ ಬಯಲು ಇವೆಲ್ಲ ಸೇರಿದರೆ ತಾನೆ 'ಬೇರು'? ಬೇರಿಗೆ ಮರಳುವುದು ಎಂದರೆ ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ-ಒಂದು ಜೀವನ ವಿಧಾನಕ್ಕೆ ಮರಳುವುದೋ ಅಥವಾ ಬರಿಯ ಇಟ್ಟಿಗೆ-ಸಿಮೆಂಟು ಇರುವ ಮನೆಗೋ? ಅಪ್ಪ ಅಮ್ಮನೇ ತಿರುಗಾಟದ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿದ್ದು, ಕೊನೆಗೆ ಯಾವುದೋ ಊರಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತರೆ, ಅದು ಮಗನದೋ, ಮಗಳದೋ 'ಬೇರು' ಆಗುವುದು ಹೇಗೆ? ಅಲ್ಲಿನ ಜನ-ಬದುಕು ಒಮ್ಮೆಗೆ ತಮ್ಮದಾಗುವುದು ಹೇಗೆ? ಇದು ಇಂದು ಪ್ರವರ್ಧಮಾನಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ಹವ್ಯಕರಿಗೆ ಇರುವ ಸವಾಲು. ವೃತ್ತಿ ಸಹಜ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ನೆಲೆ ನಿಂತಿರುವ ನಾವುಗಳು ಮತ್ತೆ

ಊರಿಗೆ ಮರಳುವುದು 'ಪ್ರಾಕ್ಟಿಕಲಿ' ಸಾಧ್ಯವೇ? ಹಾಗಾಗಿ, ನಾವು ಇದ್ದಲ್ಲಿಯೇ ನಮ್ಮ ಮೂಲವನ್ನು ಮರುಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹೊರಗಿನ ಸಮಾಜದ ಆಮಿಷಗಳನ್ನು ಮೀರುವುದಕ್ಕೆ ಬೇರೆಯದೇ ಮನಸ್ಥಿತಿ ಬೇಕಿದೆ. ಇಂದು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸುಲಭ. ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಷ್ಟ. ಯಾವ ಎಗ್ಗುಸಿಗ್ಗಿಲ್ಲದೆಯೇ ಬದುಕುವುದೇ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆ ಎಂದು ಹೊಸ ಜನಾಂಗ ತಪ್ಪು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿಚಾರ ಹೇಳಿ ಅದಕ್ಕೆ ಒಗ್ಗಿಸುವುದು ಹವ್ಯಕರ ವಿಚಾರವೇ ಸರಿ.

ಆದರೆ, ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳನ್ನು ದಾಟಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಯಾವುದೇ ಸಮುದಾಯ-ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕೂಡ ಇವೆಲ್ಲ ಹಂತಗಳನ್ನು ದಾಟಿಕೊಂಡೇ ಮುಂದುವರಿದಿರುತ್ತದೆ. ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುತ್ತವೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಆಸಕ್ತಿಯ ವಿಷಯ ಎಂದರೆ, ಹವ್ಯಕರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ವಲಸೆ ಕೂಡ ಒಂದು ಭಾಗ. ನಾವು ಮೂಲತಃ ಕರ್ನಾಟಕದವರೇನೂ ಅಲ್ಲ-ಅಹಿಚ್ಚತ್ತದಿಂದ ಬಂದವರು ಎಂಬುದು ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಂದಿ ಒಪ್ಪಿರುವ ಸಿದ್ಧಾಂತ. ಕದಂಬರ ರಾಜ ಮಯೂರವರ್ಮ ಯಜ್ಞನು ಯಾಗಾದಿಗಳಿಗಾಗಿ ಕರೆಸಿಕೊಂಡ ಅಲ್ಲಿನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ನಾವು ಎನ್ನುವುದು ಒಂದು ವಾದ. ಕಾಶ್ಮೀರದಿಂದ ಬಂದವರು ಎನ್ನುವುದು ಮತ್ತೊಂದು ಚರ್ಚೆಯ ವಿಷಯ. ಹೀಗಾಗಿ ಪ್ರಾಯಶಃ ನಮ್ಮ ವಂಶವಾಹಿಯಲ್ಲೇ-ವಲಸೆ ಎನ್ನುವುದು ತಿಳಿಯದೆಯೆ ತನ್ನ ಬೀಜವನ್ನು ಬಿತ್ತಿದೆ-ಯೋ ಏನೋ! ಹೀಗಾಗಿಯೇ ಉತ್ತಮ ಅವಕಾಶಗಳು ಸಿಗುವ ಜಾಗಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಮಂದಿ ಹೋಗುವುದು ಸಹಜವೇ ಇದ್ದೀತು, ಅಲ್ಲವೆ? ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ-ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಹವ್ಯಕರು ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ವಿಕೋಪಗಳು, ಶತಮಾನಗಳ ಕಾಲದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ದಾಳಿ- ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಾಳಿಕೊಂಡು ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಸಾಗಿಬಂದ ಜನಾಂಗ. ಹೀಗಾಗಿ ಏನೇ ಅಡೆತಡೆಗಳು ಬಂದರೂ ನಾವು ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು-ವಿಚಾರ ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು, ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ದಾಟಿಸ ಬಲ್ಲವು ಎಂಬುದು ಆಳದಲ್ಲಿನ ಭರವಸೆ. ಯಾವ ಮಹಾ ನಗರವೂ, ಯಾವ ಮಹಾವಲಸೆಯೂ, ನಮ್ಮತನವನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳಲಾಗದು. ಆದರೆ ನಮ್ಮೊಳಗಿನ ಆ ಸತ್ವವನ್ನು ಹೊಸ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಸುವ ಮತ್ತು ಅವರುಗಳೂ ಅದನ್ನು ಒಳಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕುರಿತು ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಿರುವುದು ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ ಎಂಬುದು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿರಬೇಕು. ಬೀಜ, ಕೇವಲ ತನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಮೊಳಕೆಯೊಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ!

Lifestyle dynamics optimization

Sudarshan Bhat
San Jose, CA, USA

The lifestyle dynamics optimization approach envisions a very dynamic lifestyle focused on trying to optimize nominal performance based on the logged lifestyle/biomarker history as in any of the online diet and lifestyle logging sites such as MyFitnessPal, Fitbit, etc. This approach is explained through specific experiences in analyzing the impact of lifestyle choices (system inputs) on the dynamics of biomarkers (system outputs) such as blood glucose, lactose intolerance, physical fitness, and immunity/healing/recovery, high-intensity exercise etc.

The author has managed blood glucose over the years through dynamically varying the dietary composition and quantity. On a standard diet, the author was diagnosed with type 2 diabetes in 1994 with a HgA1c of 19.9. The same standard diet with intermittent fasting just once a week was able to maintain normal blood glucose until 2008. A cyclic keto diet with high fat (minimal proteins and carbs) on weekdays and a standard diet on weekends maintained normal blood glucose until 2019. The author has since been on a calorie restricted (1000-1500 calorie daily) starchy diet (mainly grains and beans).

Here's the summary on insulin resistance and glucose intolerance on the authors in-

cidence of insulin resistance. The standard diet still causes insulin resistance to build up over time. A starch only diet causes the insulin resistance to dissipate over time. A low carb diet bypasses or avoids the problem, but it does not change the underlying insulin resistance. Reverting to consuming carbs takes it right back to the level of insulin resistance prior to starting the low carb diet. Please be cautioned that the dynamics of insulin resistance recovery can be very slow and may take many months or even years.

The author encountered digestive distress on the standard diet during the weekend part of the cyclic keto diet from 2008 that was eventually determined to be caused by a severe lactose intolerance. The lactose intolerance manifested only on the standard diet. The lactose intolerance did not manifest on a primarily dairy diet for the duration of a year in 2011-2012. The lactose intolerance would occur with only a cup of milk or yogurt when the previous meal included a significant quantity of fruits or desserts.

The author tracks physical fitness using VO2Max that is available on many fitness trackers watches. It is about 40 mL/Kg/min that corresponds to about 12 minutes per mile. Author finds 30-40 minutes of running 2-3 times a week maintains the VO2Max at 40 and less than 20 minutes of 2-3 times a week drops the VO2max level to drop below 30. The difference in fitness is very noticeable when going up and down the stairs throughout the day; the higher VO2Max appears to make going up the stairs easier.

A highly enhanced immunity/healing/recovery was observed after a few days into the keto phase of the cyclic keto diet. Any cold or flu infection would resolve in 2-4 hours that would normally take about 1-2 weeks during a standard diet.

The lowest biomarker dynamics fasting and keto (sustainable at most to a maximum of 40 days). The moderate biomarkers are starchy (bean and grain) and possibly many specialized diets (sustainable probably for the lifespan). The standard diet produces the highest biomarker dynamics.

It is emphasized that the biomarker dynamics reported here are unique to the author. However, the process involves a continuous variation of the lifestyle based on a continuous noisy and uncertain biomarker monitoring. The author would like to point out the significant uncertainty of the dynamics reported on the biomarkers such as blood glucose, lactose intolerance, physical fitness, and immunity.

Please note that this process is for individuals that are interested in the mathematically detailed understanding of their daily lifestyle impacting their biomarkers and their lifespan and willing to make their own individual choices. The approach presented is highly reliant on data logs like those on online diet and lifestyle logging sites such as MyFitnessPal, Fitbit, etc. The approach is at such an early stage that we expect the users to point out their own individual lifestyle choices impacting their biomarkers and lifespan that they can contribute to further this effort. This is expected to be an ongoing effort to formalize this approach to enhance the health of the population.

This is at a very early stage of investigating the highly probabilistic cause-effect relation between dietary lifestyle input on biomarker outputs such as weight, blood glucose, blood pressure, and other biomarkers. There are two objectives:

- 1) Use the biomarker dynamics to target the biomarkers to safer range at an immediate time scale
- 2) Statistically correlate the biomarker dynamics aging trend and try tuning the individualized lifestyle designed to target the biomarker dynamics aging trend towards optimizing performance in the shorter timescale and longevity in the longer timescale.

While it is possible to find many references to back up this analysis, the goal here is to develop the process to interpret the nominal functioning of all the measured biomarkers logged by the typical online diet lifestyle logs at a daily interval to help maintain nominal biomarkers for the lifespan of the individual. Data supporting some of the biomarker dynamics optimization claims made in this article may be found at the authors website. Interested people may contribute to this effort by participating in the discussion forums, sharing their experiences, volunteering whatever logged data to back up reproducible lifestyle dynamics to further this effort at <https://lifespanlogs.com>. One may inspect and browse all the data at the website (still undergoing content development) without logging in. Please send an email to lifespanlogs@gmail.com if you would like to create a user account on the website to participate in discussions or contribute data to the website.

ಹವ್ಯಕ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಹಾಡುಗಳು

ಡಾ. ಶಾಶಿ ರಘುನಾಥ
ಧಾರವಾಡ, ಕರ್ನಾಟಕ, ಭಾರತ

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ:-

ಹವ್ಯಕರು ವೈದಿಕವೃತ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಕೃಷಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಅನೇಕ ಜಾನಪದೀಯ ಅಂಶಗಳು ಅವರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿ ಬೆಳೆದುಬಂದಿವೆ. ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಅವರ ನಂಬಿಕೆ-ಆಚರಣೆಗಳು, ಆಹಾರ-ವಿಹಾರಗಳು ರೂಪುಗೊಂಡಿರುವುದು ಅಷ್ಟೇ ಮಹತ್ವದ್ದು. ಹೀಗಾಗಿ, ಹವ್ಯಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಗೋಚರವಾಗುವುದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅವರು ರೂಪಿಸಿ, ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ನಾನಾ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಅವರು ಸೃಷ್ಟಿಸಿರುವ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ. ಹವ್ಯಕರಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹಲವು ಪ್ರಕಾರಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಕತೆ, ಗಾದೆ, ಒಗಟು ಮುಂತಾದವು ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರಿಬ್ಬರಿಂದಲೂ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಹಾಡುಗಳು ಮಾತ್ರ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹವ್ಯಕ ಮಹಿಳೆಯರ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ ನಮ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರ-ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ತೀವ್ರ ಅಸಡ್ಡೆಗೆ ಒಳಗಾದಾಗ, ಈ ಹಾಡುಗಳೂ ಕೆಲ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮೂಲೆಗುಂಪಾದವು. ಆದರೆ ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ಈ ಹಾಡುಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಮನಗಂಡು, ಅವು ಸಂಪೂರ್ಣ ನಶಿಸುವ ಮುನ್ನವೇ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕಳೆದ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಅನೇಕ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಎಲ್.

ಆರ್. ಹೆಗಡೆ, ಎನ್. ಆರ್. ನಾಯಕ, ಎಲ್. ಜಿ. ಭಟ್, ಮತ್ತಿಘಟ್ಟದ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ, ಆರ್. ಎಸ್. ಪಂಚಮುಖಿ, ಟಿ. ಕೇಶವಭಟ್, ಜಿ. ಆರ್. ಹೆಗಡೆ, ಶಾಲಿನಿ ರಘುನಾಥ ಮುಂತಾದವರ ಸಂಗ್ರಹಗಳು ನಮ್ಮ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತವೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕೆಲವರು ಹವ್ಯಕ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ತೋರಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ಹಾಡಿಸುವುದು, ಧ್ವನಿ ಮುದ್ರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಯುಟ್ಯೂಬ್ಗೆ ಅಳವಡಿಸುವುದು ಮುಂತಾದ ಚಟುವಟಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಹಾಡುಗಳಿಗೆ ಬೇಡಿಕೆ ಬಂದು, ಕೆಲವು ಮಹಿಳೆಯರು ಕಲಿಯತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. 'ಇತಿಹಾಸ ಮರುಕಳಿ ಸುತ್ತದೆ' ಎನ್ನುವಂತೆ, ಯುವ ಸಮುದಾಯ ಹವ್ಯಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಉತ್ತಮ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ, ಅಳವಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವ, ಅಗತ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸುವ ಉತ್ಸಾಹ ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಸಮಾಧಾನದ ಸಂಗತಿ. ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಹಾಡುಗಳು ಹವ್ಯಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅನನ್ಯತೆಯ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಮತ್ತು ಈಗ ಮರೆಯಾಗಿರುವ, ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಅನೇಕ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಹವ್ಯಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಅಂಥ ಪ್ರಾಚೀನ ಹಾಡುಗಳ ಆಲಿಕೆ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಯನ, 'ಹವ್ಯತಕನ'ವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಸಹಾಯಕಾರಿ.

ಹವ್ಯಕರ ಹಾಡುಗಳು:-

ಹವ್ಯಕರ ಹಾಡುಗಳು ಹವ್ಯಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಒಂದು ಅಪೂರ್ವ ಭಂಡಾರವೆನ್ನಬಹುದು. ಬೆಳಗಿನ ಉದಯ ರಾಗದೊಂದಿಗೆ (ವರಗದ್ದ ಹಾಡು) ಈ ಹಾಡುಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತವೆ. ಆಚರಣೆ, ಮನರಂಜನೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಶ್ರಮ ಪರಿಹಾರದ ಉದ್ದೇಶವೂ ಹಾಡುಗಳಿಗಿರುವುದರಿಂದ ದಿನನಿತ್ಯದ ಕೆಲಸ, ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ಹಾಡಿನ ಬಳಕೆ (ರಚನೆಯಾದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ) ಇತ್ತು. ಮೊಸರು ಕಡೆಯುವುದು, ಕುಟ್ಟುವುದು, ಬೀಸುವುದು ಮುಂತಾದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಡುಗಳು, ಈಗ ಆ ಕೆಲಸಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ, ಹಾಡುವ ರೂಢಿ ತಪ್ಪಿದಂತಾಗಿವೆಯಾದರೂ, ಮದುವೆ

ಮುಂತಾದ ಶುಭಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ, ಆಚರಣೆಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ; ಅಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವು ಉಳಿದುಕೊಂಡಿವೆ. ಹವ್ಯಕರ ಷೋಡಶ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿರುವ ವೈದಿಕೇತರ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು 'ಶಾಸ್ತ್ರ'ದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಹೆಂಗಸರ ಹಾಡಿನ ಮೂಲಕವೇ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ.

ಹವ್ಯಕರಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ವಾದವುಗಳನ್ನು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಶುಭ ಕಾರ್ಯಗಳ ಹಾಡುಗಳು, ಹಬ್ಬ-ಹುಣ್ಣಿಮೆಗಳ ಹಾಡುಗಳು, ಪುರಾಣ-ಕತೆ-ವ್ರತಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಹಾಡುಗಳು, ತೊಟ್ಟಿಲು-ತೂಗುವ ಹಾಡುಗಳು, ಮೈನೆರೆಯುವ-ಬಸಿರು-ಬಾಣಂತನದ ಹಾಡುಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇವು ಇನ್ನೂ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿದ್ದು, ಹವ್ಯಕ ಜೀವನದ ಎಲ್ಲ ಮಗ್ಗಲುಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಪಸರಿಸಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಈಗ ಸಂದರ್ಭ ಸೀಮಿತಗೊಂಡಂತೆ ಅನ್ನಿಸಿದರೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿರುವ ವಿಷಯ, ಹವ್ಯಕ ಬದುಕಿನ ಅನೇಕ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ದೇಶಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ವಿವರಣೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನದ ಪುಟಗಳ ಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿವರವಾಗಿ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಬಗೆಯ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಬಹುದು.

ಮದುವೆಯ ಹಾಡುಗಳು:-

ಗೃಹಸ್ಥಧರ್ಮ ಪರಿಪಾಲನೆಗಾಗಿ, ಬಳಗದವರ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾದ ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣುಗಳು, ಗುರು-ಹಿರಿಯರ ಅನುಮತಿ ಪಡೆದು, ಅಗ್ನಿಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ, ಸಭೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ, ಗಂಡ-ಹೆಂಡತಿಯರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬಳಗದವರೆಲ್ಲ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮುಖ್ಯ. ಅಂದರೆ ಮದುವೆ, ಬಳಗ-ಬಳಗದ ಮಧ್ಯದ ಸಂಬಂಧವನ್ನೂ ಬೆಸೆಯುವಂತಹುದು. ಅದಕ್ಕೆ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ;

'ಚಿನ್ನದ ಸರದಂತೆ ಯೆನ್ನಮ್ಮನ ಬಳಗವು

ಹೊನ್ನೂರ ನಾಡೊಳಗೆ ಯಿರುವರು

ಹೊನ್ನೂರ ನಾಡೊಳಗೆಯಿರುವ ಅವರ ಮನುಸಿಗೆ

ಬಂದಾರೆ ಮಗಳ ಕೊಡುತೇವೆ.'

ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ, ಹೆಣ್ಣಿನವರು.

ಸುಭದ್ರೆ ತನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಕೇಳಲು ತವರಿಗೆ

ಬರುತ್ತಾಳೆ. ಆಗ;

'ಆಚೆ ಕೈ ಕಂಕಣವಯೀಚೆ ಕೈಲಿ ತಿದ್ದುತ್ತಾ

ಪಟ್ಟಿಯ ನೆರಿಯಾ ಅಲೆವುತ್ತಾ

ಪಟ್ಟಿಯ ನೆರಿಯಾ ಅಲೆವುತ್ತ ಸವುಬದ್ದೆ

ಆಕೆ ಬರುತಾಳೆ ಮನೆಗಿಂದು'

ಎಂದು ಒನಪು-ಒಯ್ಯಾರಗಳ ಬಣ್ಣನೆಯೊಂದಿಗೆ ಹಾಡು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆ ಮದುವೆಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪ, ನಿಶ್ಚಿತಾರ್ಥಗಳೆಲ್ಲ ಮುಗಿದು, ಮದುವೆಗೆ ದಿನ ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿದ ನಂತರ, ಉಳಿದ ಕೆಲಸಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಬೇಕು. ಮೊದಲು ಎಂಟು ದಿನಗಳವರೆಗೂ ಮದುವೆಯ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವೆಲ್ಲ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತ ಬಂದು, ಈಗ ಒಂದೇ ದಿನದಲ್ಲಿ 'ಮದುವೆ' ಮುಗಿದು ಹೋಗುತ್ತದೆ! ಮದುವೆಯ ಕಾರ್ಯ, ಅಕ್ಷತೆ ಕಲಿಸುವ ಹಾಡಿನಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭ. ಹಕ್ಕಿನ ಅಕ್ಕ-ತಂಗಿಯರು ಬಂದು, ಅಕ್ಷತೆ ಕಲಿಸಬೇಕು. (ಅದಕ್ಕೆ ತೇಜದ ಮರ್ಯಾಳದಿ ಇರುತ್ತದೆ) ಮುಂದೆ ಬಾಸಿಂಗ ಬಂದಿದ್ದು, ಹಸ್ತಿಕನ (ನಾಪಿತ) ಕರೆಸಿದ್ದು, ಕಾಶೀಯಾತ್ರೆ, ದಿಬ್ಬಣ ಎದುರುಗೊಂಡಿದ್ದು, ಕಲಶ ಹಿಡಿದಿದ್ದು, ಪಾದ-ತೊಳೆದಿದ್ದು, ಬಂಗಾರ ಇಟ್ಟಿದ್ದು, ಹಾರ ಹಾಕಿದ್ದು, ಧಾರೆ ಎರೆದಿದ್ದು, ಕಂಕಣದಾರ ಕಟ್ಟಿದ್ದು, ಕೈಗೂಡಿಸಿದ್ದು ಸೊಸೆ ಮಡಲಿಗೆ ಕರೆದಿದ್ದು, ಆರತಿ ಹಾಡುಗಳು, ಗೂಡಿಗೆ ಅಕ್ಕಿ ಸುರಗಿದ್ದು, ಕೇಶಿಗೆ ಉಗುರೆಣ್ಣೆ ಹಚ್ಚಿದ್ದು, ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿದ್ದು, ಹಸೆ ಬರೆದಿದ್ದು, ಕೆಲಸ ಕಲಿತದ್ದು, ಮರುಮಂಗಲ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು, ಹರಸಿದ್ದು ಇತ್ಯಾದಿ ಚಡಂಗಗಳ ಹಾಡುಗಳು ಮದುವೆ ಹಾಗೂ ಸಟ್ಕುಡಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಆಚರಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಪುರೋಹಿತರ ಮಂತ್ರಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಡುಗಳ ಭರಾಟೆ ಸಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣು ಎರಡೂ ಬಳಗದಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದಿಂದ ಎಂಬಂತೆ ನಡೆದಿರುತ್ತವೆ. ನಮ್ಮ ಮದುವೆಗಳೆಲ್ಲ ಗಟ್ಟಿಯಾಗುಳಿಯಲು ಅಗ್ನಿಸಾಕ್ಷಿಯೊಂದಿಗೆ, ಸಭೆಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ವರಿಸುವುದೂ ಒಂದು ಕಾರಣವಾಗಿರಬೇಕು. ಹವ್ಯಕರ ಹಾಡು ಆ ಸಾಕ್ಷಿಗೆ ಒತ್ತನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ:

'ಚಪ್ಪರ ಚಪ್ಪರ ಸಾಕ್ಷಿ ಚಪ್ಪರದ ಮನಸಾಕ್ಷಿ

ಚಪ್ಪರದಾವಳಿಗೆ ಸಭೆ ಸಾಕ್ಷಿ

ಚಪ್ಪರದಾವಳಿಗೆ ಸಭೆ ಸಾಕ್ಷಿ ಅಣ್ಣನ ಮಗಳು

ಒಪ್ಪಿತೋ ನಮ್ಮ ಕುವರಾಗೆ.'

'ಹೆಣ್ಣೊಪ್ಪಿಸುವ ಕಾರ್ಯ' ಮದುವೆಯ ಕೊನೆಯ ಘಟ್ಟ. ಹೆಣ್ಣೊಪ್ಪಿಸುವ ಹಾಡು ಹಾಡಿದಾಗಲಂತೂ ಎಲ್ಲರ

ಕಣ್ಣಂಚಿನಲ್ಲೂ ನೀರು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ!

ಮದುವೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಮೊದಲೇ ಸೂಚಿಸಿದಂತೆ, ಅನೇಕಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಹಾಡಿನ ಮೂಲಕವೇ ಸಾಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಒಳಕಲ್ಲು ಶಾಸ್ತ್ರ, ಅರಿಶಿಣ ಎಣ್ಣೆ ಶಾಸ್ತ್ರ, ಓಕುಳಿ, ಉಂಗುರ ಹುಡುಕುವುದು, ಎಲೆ ಸಾಚುವುದು, ಮೀನು (ಹಿಟ್ಟಿನ) ಹಿಡಿಯುವುದು, ಚಟ್ಟು ಹೊಯ್ಯುವುದು, ಸಟ್ಟುಡಿ ಪೂಜೆ, ಸೊಸೆ ಮಡಲಿಗೆ ಕರೆಯುವುದು, ನಾಗೋಲೆಶಾಸ್ತ್ರ ಇತ್ಯಾದಿ ಹೆಸರಿಸಬಹುದು. ಇಂಪಾದ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಧಾಟಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಔಚಿತ್ಯ ಪೂರ್ಣ ಹಾಡುಗಳ ಮೂಲಕ ಹಿರಿಯ ಹೆಂಗಸರು ಮಧ್ಯೆ-ಮಧ್ಯೆ ಕುಶಾಲು, ತಮಾಷೆಯ ಮಾತುಗಳ ಜೊತೆಗೆ, ಸಲಿಗೆಯ ಬಾಂಧವ್ಯವನ್ನು ಬೆಸೆಯುತ್ತ, ಅಧಿಕಾರಯುತವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಸಾಂಗವಾಗಿ ನೆರವೇರಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ಬೀಗರನ್ನು ಜರೆಯುವ ಹಾಡುಗಳು:-

ಮದುವೆಯ ಆಚರಣೆಯ ಹಾಡುಗಳೊಂದಿಗೆ, ಬೀಗರನ್ನು ಜರೆಯುವ ಹಾಡುಗಳೂ ಮದುವೆಯ ಹಾಡುಗಳ ಒಂದು ಭಾಗವೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಕಾರಣ, ಎಂತಹ ವೈಭವದ ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಬೀಗರು ಕೊಂಕನ್ನು ತೆಗೆಯದೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಗಂಡಿನ ಹಾಗೂ ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಡೆಯವರು ಹಾಡಿನ ಮೂಲಕ ಪರಸ್ಪರ ಜರೆದು ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಈ ಹಾಡುಗಳ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. ಇದು ಎರಡೂ ಬಳಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಲುಗೆ-ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆಯಾದರೂ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಜರೆಯುವಿಕೆ ಅತಿಯಾಗಿ ಮನಸ್ತಾಪಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವುದೂ ಉಂಟು. ಆ ಬಗೆಯ ಹಾಡುಗಳ ಒಂದೆರಡು ತುಣುಕುಗಳನ್ನು ನೋಡೋಣ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಬೀಗರ ಕಂಜೂಷಿತನವನ್ನು ಅತಿರೇಕಿಸಿ ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ:

'ದಬ್ಬಣದಾರೆ ತುಪ್ಪ ಯಿಬ್ಬರಿಗೊಂದೊಳ್ಳಿಗೆ
ಬಗ್ಗಿ ಬಗ್ಗಿ ತುಪ್ಪ ಯೆರಿವಾಗ
ಬಗ್ಗಿ ಬಗ್ಗಿ ತುಪ್ಪಯೆರಿವಾಗ ಯಜಮಾನನ
ಹುಬ್ಬು ಹಾರಿದುವೇ ಗಗನಕ್ಕೆ'
ಬೀಗಿತ್ತಿಯನ್ನು ಭೇಡಿಸುವುದು;
'ನೆಂಟರು ಬಂದಾರೆಂದು ಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಬಂದಾಳು
ಸೊಂಟುಳುಕಿ ವಳಗೆ ನಡೆದಾಳು
ಸೊಂಟುಳುಕಿವಳಗೆ ನಡೆದಾ ಅತ್ಯವ್ವನ
ದಂಟೋಲು ಕೊಟ್ಟು ಕರತನ್ನಿ.'

ಜರೆಯುವ ಹಾಡುಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಆಶುಗೀತೆಗಳಾಗಿದ್ದು, ಬೀಗರ ಸ್ವಭಾವ ಹಾಗೂ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕಟ್ಟಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದುದೇ ಹೆಚ್ಚು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವಕ್ಕಿಂತ ಉತ್ಪೇಕ್ಷೆ- ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಈಗ ಇಂಥ ರೋಚಕ ಸನ್ನಿವೇಷಗಳೆಲ್ಲ ಮಾಯವಾಗಿವೆ ಎನ್ನದೇ ವಿಧಿ ಇಲ್ಲ.

ಹಬ್ಬ-ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ಹಾಡುಗಳು:-

ಹಬ್ಬ - ಹುಣ್ಣಿಮೆಗಳ ಮಹತ್ವ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುವುದು ಹಾಡಿನ ಮೂಲಕವೇ. ನಮ್ಮ ಬಹಳಷ್ಟು ಹಬ್ಬಗಳು ಕೃಷಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮೂಲದವಾಗಿದ್ದು, ಭೂಮಿ ತಾಯಿಯನ್ನು ಮಣ್ಣನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಉತ್ತಮ ಫಸಲಿಗಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವ ಹಾಗೂ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಉದ್ದೇಶ ಅದರ ಹಿಂದಿದೆ. ಬಲೀಂದ್ರನ ಪೂಜೆ, ಗೋಪೂಜೆ, ಭೂಮಿ ಪೂಜೆ, ಗೌರಿಪೂಜೆ, ಗಂಗೆಪೂಜೆ, ತುಳಸಿ ಪೂಜೆ, ಗರುಡ ಪಂಚಮಿ, ರಥಸಪ್ತಮಿ ಮತ್ತು ಅನಂತನ ವ್ರತ, ನವರಾತ್ರಿ ಮುಂತಾದ ಹಬ್ಬಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಧಿ-ವಿಧಾನಗಳ ಸಮಗ್ರ ವಿವರಗಳು ಹಾಡಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿವೆ. ಯಾವ-ಯಾವ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಯಾವ-ಯಾವ ಅಡುಗೆಗಳನ್ನು ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ತಯಾರಿಸಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಕೂಡ ಅದರಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿದರೆ ಭೂಮಿಯನ್ನಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ಭೂಮಿಯೊಳಗೆ ನಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ನೀರು, ಅಗ್ನಿ, ವಾಯು ಮತ್ತು ಆಕಾಶಗಳೆಂಬ ಪಂಚ ಮಹಾಭೂತಗಳನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಈ ಹಬ್ಬಗಳ ಹಿಂದಿದೆ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಉತ್ತಮ ಬಾಳಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಸರಳ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ತತ್ವಗಳೂ ಅರಿವಿಗೆ ಬಾರದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಿಳಿತವಾಗಿದೆ.

ಬಲವೇಂದ್ರನ ಹಾಡಿನಲ್ಲ:-

'ಬಂದನೆ ಬಲವೇಂದ್ರರಾಯ
ನಿಂದನೆ ದೇವರ ಮುಂದೆ
ಕುಂಬಳಕಾಯಿ
ಕಡುಬಿನ ನೈವೇದ್ಯಗಳು'

ಗೋವಿನ ಪೂಜೆಯಿಲ್ಲ:

'ಹೇರುವ ನೊಗಗಳ ತನ್ನಿ

ಕಡಿಯುವ ಕುಡುಗೋಲ ತನ್ನ
 ಕಡಿಯುವ ಕುಡುಗೋಲ ಮಡಗಿ
 ಪೂಜೆಯ ಮಾಡಿದರೆ' ಇತ್ಯಾದಿ
 'ಗೌರಮ್ಮನ ಹಾಡಿ'ನಲ್ಲಿ ತವರಿಗೆ ಬಂದ ಗೌರಮ್ಮ,
 ತಾಯಿಯ ಬಳಿ;

'ಕಾಡಕೆಸವಿನ ಸಪ್ತ ಮೂಡ ಹಾಗಲಕಾಯಿ
 ಕಾಡಿನೊಳಗಿರುವ ಬಿದುರಿನ
 ಕಾಡಿನೊಳಗಿರುವ ಬಿದುರಿನ ಕಳಲೆಯ
 ತಂದು ಶೋಧಿಸಿ ಮಾಡೆ ಹಡದಮ್ಮ'
 ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಗೌರಿ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಕೆಸವಿನ
 ಸೊಪ್ಪು, ಮಡ್ಡಾಗಲ ಕಾಯಿಗಳ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಪುರಾಣ-ಕತೆಗಳ ಹಾಡುಗಳು:-

ಹವ್ಯಕರ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತದ
 ಕತೆಗಳಲ್ಲದೆ ಅನೇಕ ಪುರಾಣ ಕತೆಗಳೂ ಸೇರಿಕೊಂಡಿವೆ.
 ಸಾವಿತ್ರಿ ಹಾಡು, ಕತ್ತಲೆರಾಯನ ಹಾಡು, ಗಜೇಂದ್ರ
 ಮೋಕ್ಷ, ಅಜಮಿಳನಹಾಡು, ಶಿವ ಪಾರ್ವತಿಗಳ
 ಹಾಡು, ಗಣೇಶನ ಹುಟ್ಟು, ಗಂಗೆ-ಗೌರಿ ಹಾಡು ಇವೆಲ್ಲ
 ಕಥಾನಕಗಳಲ್ಲಿ ಹವ್ಯಕ ಜನಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ
 ಸನ್ನಿವೇಶ, ಮತ್ತಿತರ ವಿವರಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು
 ವಿಶಿಷ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿತಗೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.
 ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತದ ಕಥೆಗಳ ವಿಷಯಕ್ಕೂ
 ಇದನ್ನೇ ಹೇಳಬಹುದು. ಹಾಡುಗಾರ್ತಿಯರ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ
 ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಭಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪ ತಾಳಿ, ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರವಾಗಿ
 ಮೂಡಿಬಂದಿರುತ್ತವೆ.

ಜೋಗುಳದ ಹಾಡುಗಳು:-

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹವ್ಯಕ ಶಿಶುಗಳೆಲ್ಲ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ
 ಬಂದ ತೊಟ್ಟಿಲಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಮಲಗಿ ದೊಡ್ಡವರಾಗಿ
 ಬೆಳೆದಿದ್ದಾರೆ. ತೊಟ್ಟಿಲು ಹಗ್ಗ ಹಿಡಿದು, ತೂಗಿ ನಿದ್ರೆ
 ಮಾಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಕೆಲವು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬೇಗ ನಿದ್ರೆ
 ಹತ್ತುವುದಿಲ್ಲ. ತೊಟ್ಟಿಲು ತೂಗುವುದರೊಂದಿಗೆ ಮಗುವಿಗೆ
 ಸುಖ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಜೋಗುಳದ
 ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮಗುವನ್ನೂ ಅದರ
 ಅಂದ-ಚಂದಗಳನ್ನೂ, ಆಟ-ಹಟಗಳನ್ನೂ, ಅದು
 ಪಡೆಯುವ ಮುದ್ದನ್ನು ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣಿಸಲಾಗುವುದು.
 ಇಂಥ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತೇಜಕ ಸಹಜವಾದುದು.

'ತೂಗುವ ತೊಟ್ಟಿಲಿಗೆ ತುಂಬಿ ಗೆಜ್ಜೆಯ ಕಟ್ಟಿ
 ನಾ ತೂಗಿ ವನದ ಗಿಳಿ ತೂಗಿ
 ನಾ ತೂಗಿ ವನದ ಗಿಳಿ ತೂಗಿ ತಮ್ಮಯ್ಯ
 ಮನೆದೇವು ತೂಗಿ ಸುಕನಿದ್ದೆ.'

ಹವ್ಯಕರದ್ದು, ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ಕುಟುಂಬ ಪದ್ಧತಿಯೇ
 ಆದರೂ ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಅತಿಯಾದ ಭೇದ-ಭಾವ
 ಮಾಡಿರುವಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಜೋಗುಳದ
 ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವನ್ನೂ
 ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

'ತಂಗಿದ್ದವೂರಲ್ಲಿ ತಂಗಾಳಿ ಬೀಸಾಲಿ
 ಅಂಗಳಿಗೆ ಸುರುಗಿ ಹರಡಾಲಿ
 ಅಂಗಳಿಗೆ ಸುರುಗಿ ಹರಡಾಲಿ ತಂಗವ್ವನ
 ರಾಜ್ಯರಾಜ್ಯದಲಿ ಹೊಗಳಾಲಿ.'

'ತಂಗೀಗೆ ತಾ ಮುದ್ದು ಪಂಜರಕೆ ಗಿಣಿ ಮುದ್ದು
 ಚಂದ್ರಮರೆ ಮುದ್ದು ಚವುತಿಯ
 ಚಂದ್ರಮರೆ ಮುದ್ದು ಚವುತಿಯ ತಂಗವ್ವನು
 ತಾ ಮುದ್ದು ತನ್ನ ಬಳಗಕ್ಕೆ'

ಈ ಪದ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿದಾಗ, ಗಂಡು-
 ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲರೂ ಹೆತ್ತವರ ಪ್ರೀತಿ ಪಾತ್ರರಾಗಿಯೇ
 ಬೆಳೆದಿದ್ದಾರೆ.

ತೊಟ್ಟಿಲು ತೂಗುವಾಗಿನ ಏಕತಾನತೆಯನ್ನು
 ಮುರಿಯುವ ಹಾಗೂ ಬೇಸರವನ್ನು ನೀಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ
 ಸಲುವಾಗಿ ಕುಚೋದ್ಯದ ರಸಿಕ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳನ್ನು
 ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು, ಹಾಡು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವುದುಂಟು.

'ತಂಗೀಯ ಗಂಡನ್ನ ಅಲ್ಕಂಡಿ ಇಲ್ಕಂಡಿ
 ಗ್ವಾಡೇಮ್ಯಾಲ್ ಕಂಡಿ ಎಲಿಯಣ್ಣ
 ಗ್ವಾಡೇಮ್ಯಾಲ್ ಕಂಡಿ ಎಲಿಯಣ್ಣನಾದರೆ
 ತಂಗಿಯ ಮದ್ದೆ ನಾಳಂಗೆ'

'ಮುಸುಕ್ಕಂತ ತಮ್ಮಯ್ಯಂಗೆ ಬಿಸುಕ್ಕಂತ ತೆಳ್ಳೇವು
 ಎಸಿಮುಚ್ಚಲ್ಲಷ್ಟು ಹಣೆದುಪ್ಪ
 ಎಸಿಮುಚ್ಚಲ್ಲಷ್ಟು ಹಣೆದುಪ್ಪ ಹಾಕಿದರೆ
 ಮುಸುಕುತಲೆ ತಿಂದನ್ ವಲೆಮುಂದೆ.'

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಜೋಗುಳದ ಹಾಡುಗಳೂ
 ಕಿವಿಮರೆಯಾಗತೊಡಗಿವೆ.

ಇತರ ಹಾಡುಗಳು:-

ಮೈನೆರೆದ, ಬಸುರು-ಬಾಣಂತನ ಮತ್ತಿತರ ವಿಷಯಕ್ಕೆ
 ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಾಡುಗಳೂ ಹವ್ಯಕರಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿದ್ದು,

ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಜೀವನದ ಮಹತ್ವದ ಘಟ್ಟಗಳ ಆರೋಗ್ಯ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಸೀತೆ, 'ಅಡುಗೆ ಸಮದ ಹಾಡಿ'ನಲ್ಲಿ ಹವ್ಯಕ ಅಡುಗೆ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಲವು ಮಾಹಿತಿಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಹಾಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಒಂದೆರಡು ಸೊಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು:

'ಯಿಂಗು ಸಾಸಿವೆನಿಕ್ಕಿ ಹುಳಿಸಾರುಗಳೂ
ತೊವೆ ಕೋಸುಂಬರಿ ಸಾಸುವೆಕಾಯಿ
ಮಂಗಳ ಮಹಿಮನು ಮುರಿದುಣುವಲಿಕೆ
ಅಲಸದೆ ಜಾನ್ಸಕಿ ಅರಸು ರಾಗವಗೆ
ಶಾಕ ಮಾಡಿದಳೇ ಮಿತುಳಚೆ'
'ಯೆಂಬತ್ತೇಳು ಬಗೆ ಕಜ್ಜಾಯಗಳೂ
ಯೆಂಬತ್ತು ಬಗೆ ಪರಿಮಳದ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನ
ತರತರದ ಶ್ವೇತ ಪಲ್ಯಗಳೂ
ಹಪ್ಪಳ, ಸಂಡಿಗೆ ಕರಿದೂ ಜಾನ್ಸಕಿದೇವಿ
ಅಡಿಗೆಯ ತಡೆಯದೆ ಜಾನ್ಸಕಿ ಸಮೆದಳು.'

ಹಾಡುಗಳೆಲ್ಲ ಭಾವಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿ:-

ಆತ್ಮೀಯತೆ: ಬಂಧು-ಬಳಗದವರೊಂದಿಗೆ ಆತ್ಮೀಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವಲ್ಲಿ ಹವ್ಯಕರ ಹಾಡುಗಳ ಪಾತ್ರ ಹಿರಿದು. ಎಲ್ಲರೂ ಹೆತ್ತಮ್ಮನೊಂದಿಗೆ ಪವಿತ್ರ ಹಾಗೂ ಪೂಜ್ಯ ಭಾವದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹವ್ಯಕ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ತಾಯಿ ದೇವತಾ ಸ್ವರೂಪಿ. ಎಲ್ಲ ನಮಸ್ಕಾರಗಳಿಗೂ ಮೊದಲು ತಾಯಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಬೇಕು. ಶುಭ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಂತೂ ತಾಯಿಯ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆದೇ ಮುಂದಿನ ಕೆಲಸ. ವರ, ಕಾಶೀಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೊರಡುವ ಪೂರ್ವವದಲ್ಲಿ;

'ವುಪ್ಪರಿಗೆ ವಳಗೋಗಿ ಹೆತ್ತಮ್ಮಂಗೆರಗಿದ
ಹೆತ್ತಮ್ಮನ ಪಾದಕ್ಕೆ ಯೆರಗಿದ
ಯೆರಗಿ ಬಿನ್ನಯಿಸಿದ
ವಿದ್ಯಕೃಷ್ಣಣೆಯ ಕೊಡೆರೆಂದ.'

ಅಕ್ಕಂದಿರಿಗೆ ಪ್ರೀತಿ ಪಾತ್ರನಾದ ತಮ್ಮ ಅಭಿಮಾನಪಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಅವನ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಹೆಮ್ಮೆ ಪಡುವ ವಿಷಯ.

'ಮುತ್ತಿನ ಜನಿವಾರ ಹೊಟ್ಟೆಮೇಲೆಲೆವುತ್ತ
ಯಿಟ್ಟ ಶ್ರೀಗಂಧ ಬೆವರುತ್ತ | ತಮ್ಮಯ್ಯ
ವೇದವೋದಲಿಕೆ ತೊಡಗಿದ'
ಹೀಗೆ ತಮ್ಮಯ್ಯನ ಓದಿನ ಸಡಗರದೊಂದಿಗೆ,

ಅವನ ಬಣ್ಣನೆಯೂ ಆಗಬೇಕು, ಹಾಡುಗಾರ್ತಿಗೆ. ಅವನ ಮದುವೆಯಲ್ಲಂತೂ ಎಷ್ಟು ಸಿಂಗರಿಸಿದರೂ ಸಾಲದು; ಸಿಂಗರಿಸಲು ಬಂದ ನಾಪಿತನನ್ನು ಕುರಿತು,

'ಬಟ್ಟುಗುರ ತೆಗಿ ಬಾರೋ ಬಟ್ಟಿಗೆ ಮಿಂಚಿಡುಬಾರೋ
ಬಟ್ಟುಗುರ ಮೇಲೆ ಗೆರೆ ಮಣ್ಣು ಯಿದ್ದರೆ
ಹಚ್ಚಡದ ತೇಜ ನಿನಗಿಲ್ಲೆ !'

ಎಂದು ತಾಕೀತು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅವನು ಸುಕವಾಗಿ ಬಾಳಲಿ ಎಂದು ಅವರ ಹಾರೈಕೆ.

'ಯೇರಿಯಾ ಕರಿಕೆಯ ಕೊಯ್ಯುವರು ತೆರಿಯುವರು
ಯೀಗೊಂದು ಮಳೆಗೆ ಚಿಗುರುವುದು ಯೇರಿಯ
ಕರಿಕೆಯಂದದಲಿ ಸುಕಬಾಳು!'

ಎಂದು ಹಾಡಿ ಹರಸುತ್ತಾರೆ.

ಇದರಂತೆ ಅಕ್ಷತೆ ಕಲಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹಿರಿ ಅಕ್ಕ, ಆರತಿ ಎತ್ತಲಿಕ್ಕೆ ಕಿರಿ ತಂಗಿ ಬಂದಲ್ಲದೆ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಶುಭಕಾರ್ಯ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಲಾರದು. ಇಂಥ ಸಹೋದರ-ಸಹೋದರಿ ತನದ ಬಾಂಧವ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಅಪ್ಪ-ಅಮ್ಮ-ಮಕ್ಕಳ ಸಂಬಂಧವೂ ಅಷ್ಟೇ ಗಟ್ಟಿಯಾದುದು. ಅದರಲ್ಲೂ ಅಪ್ಪ-ಮಗಳ ಸಂಬಂಧ ತುಂಬಾ ನವಿರಾದುದು. ಅಪ್ಪ, ಮಗಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೋವುಂಟು ಮಾಡಲಾರ. ಅವಳು ಒಪ್ಪಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಅವಳ ಮದುವೆ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಸಲು ಸಿದ್ಧ.

'ವುದ್ದಿನ ಸ್ವಾಡಿಗೆಯಂತೆ ಮುದ್ದು ನಿನ ಬೈತಲೆ
ಮುದ್ದು ನಿನ್ನೆಲ್ಲಿ ಕೊಡಲೆಂದು ಅವಳಪ್ಪ
ನಿದ್ದೆಯನೆ ಬಿಟ್ಟು ಯಿರುಳಿನ!

ರಾತ್ರಿಯ ಊಟವನ್ನು, ಹಗಲಿನ ನಿದ್ದೆಯನ್ನು ಯಾರು ಬೇಕಾದರೂ ಸುಲಭವಾಗಿ ಬಿಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ತಂದೆ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದು ಹಗಲಿನ ಹಶಿವು ಮತ್ತು ಇರುಳಿನ ನಿದ್ದೆಯನ್ನು. ಈ ಬಗೆಯ ವರ್ಣನೆಗಳಿಂದ ಕನ್ಯಾಪಿತೃವಿನ ಮಾನಸಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅರಿಯಲು ಸಾಧ್ಯ.

ಸಂತೋಷ - ಸಂಭ್ರಮ, ಬಣ್ಣನೆ:-

ಹವ್ಯಕರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಶುಭಕಾರ್ಯಗಳಿರಲಿ, ಹಬ್ಬ-ಹರಿದಿನಗಳಿರಲಿ ಸಂಭ್ರಮವೋ ಸಂಭ್ರಮ! ಅತ್ತಿತ್ತ ಓಡಾಡುವಾಗ ಹೊದ್ದ ಹಚ್ಚಡ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದರೂ, ಅಪ್ಪ-ಅಣ್ಣಂದಿರಿಗೆ ಅದರ ಅರಿವಿಲ್ಲ. ಅಮ್ಮನೂ ಹಾಗೆಯೇ. ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕರುವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅಂಡೆಯ ಹಾಲನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮರೆತು, ಬೇರೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆಂದು ಒಳಗೆ ಬರುತ್ತಾಳೆ! ಮಾವ ಚಪ್ಪರ-ತೋರಣ ಕಟ್ಟಿಸುವ ಉಸ್ತುವಾರಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಅಲ್ಲಿಂದಿತ್ತ, ಇಲ್ಲಿಂದತ್ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ.

ಈ ವಿಷಯಗಳೆಲ್ಲ ಸುದೀರ್ಘವಾಗಿ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಶುಭಕಾರ್ಯಗಳು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆಗಾಗ ನಡೆಯಬೇಕು. 'ಸುತ್ತಣ ಬಂಧುಗಳ ಕರೆಸುವಂತ ಭಾಗ್ಯ ಮತ್ತಾಗಲಿ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲಿ' ಎಂದು ಹಾಡುಗಾರ್ತಿ ದೇವರಲ್ಲಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ.

ಹವ್ಯಕರ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ವರ್ಣನೆಗಳು, ಹವ್ಯಕರು ದಿನನಿತ್ಯ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಒಡನಾಟದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಂಡ ಅನುಭವಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವುಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಮಗಳ ಬೈತಲೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವಾಗ, 'ಉದ್ದಿನ ಸ್ವಾಡಿಗೆಯಂತೆ ಮುದ್ದಿನಿನ ಬೈತಲೆ' ಸರಸ್ವತಿ ಒಲಿದರೆ 'ನೆಲ್ಲಿ ತೆನೆಯಂತೆ ಬಳಕುತ್ತ' ಬರುತ್ತಾಳೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. 'ಉದ್ದಿನ ಬ್ಯಾಳೆಯಂತೆ ಇದ್ದವು ನೂರಕ್ಕರ', 'ಪಟ್ಟಲ ಕುಡಿ ಬಂದು ಹೊಸ್ತಿಲಿಗೆ ಅಲೆವಂತೆ' ಮುಂತಾದ ಹೋಲಿಕೆಗಳು ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರವಾಗಿವೆ. ಮದುವೆಯ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಡುಗಾರ್ತಿಯರು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು, ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಹಾಡುಗಳ ಮೂಲಕ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಕರೆತರುತ್ತಾರೆ. ಮದು ಮಕ್ಕಳು ಅವರಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀ - ನಾರಾಯಣರಂತೆಯೋ, ಸೀತಾ- ರಾಮರಂತೆಯೋ, ಗಿರಿಜಾ - ಶಿವನಂತೆಯೋ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಮದುವೆ ಮನೆ, ಮಂಟಪಗಳು ಸ್ವರ್ಗದಂತೆ ತೋರುತ್ತವೆ. ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮುತ್ತು-ರತ್ನ-ಚಿನ್ನದ ಹೂವಿನ ಮಂಟಪಗಳು, ಶಾಲೆಗಳ ವರ್ಣನೆ, ವೈಭವೋಪೇತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಹವ್ಯಕರ ಹಾಡುಗಳು, ಸಂಭ್ರಮ, ಸಂತೋಷ ಭಾವನೆಗಳನ್ನೇ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತವೆ.

ವ್ಯಂಗ್ಯ - ಹಾಸ್ಯ:-

ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಂಗ್ಯ - ಹಾಸ್ಯಗಳೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಹವ್ಯಕರು ತುಂಬಾ ರಸಿಕರು. ಅವರಿಗೆ ಹಾಸ್ಯ-ತಮಾಷೆ ಅತಿಪ್ರಿಯ. ಹಾಸ್ಯಾಧಿದೇವತೆಯಾದ ಗಣಪತಿ ಅವರ ಆರಾಧ್ಯ ದೈವವೇ. 'ಹೆಣ್ಣು ಕೇಳಿದ ಹಾಡು', 'ಕಾಶೀಯಾತ್ರೆ ಹಾಡು', 'ಕುಟ್ಟುವ ಹಾಡು', ಬೀಗರನ್ನು ಜರಿಯುವ ಹಾಡು', ಜೋಗುಳದ ಹಾಡು'; ಪೌರಾಣಿಕ ಕತೆಗಳ ಹಾಡುಗಳಾದ 'ಸಾವಿತ್ರಿ ಹಾಡು', 'ಉಂಗುರು ಸಂಧಿಯ ಹಾಡು' ಮುಂತಾದ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಸ್ಯ ನವಿರಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದ್ದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

'ಕಾಶೀಯಾತ್ರೆ'ಯ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಡೆಯವರು ಕಾಶೀಯಾತ್ರೆಯ ಗಂಟನ್ನು ವರನ ಹೆಗಲಿನಿಂದ ಇಳಿಸಿದಾಗ, ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದವರೆಲ್ಲ

'ಅಕ್ಕಿ ಬೆಲ್ಲಗಳುಂಟೊ ತುಪ್ಪ ಸಕ್ಕರೆಯುಂಟೊ ಮೆಟ್ಟು-ಮೆಟ್ಟಿಗೆ ನೀರು ನೆಳಲುಂಟೊ ಕಾಶಿಯ ಪಟ್ಟಣವೆಲ್ಲ ಶುಭನವೊ'

ಎಂದು ಅವನನ್ನು ಭೇಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಅವನು ತಲೆಕೆಳಗೆ ಹಾಕಿ,

'ಹಸ್ತಿಲ ಮುಂದನ ಕಾಶಿ ಲಿಂಗ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರ ಹಸ್ತಿಲ ಮುಂದನ ಸುರನದಿ'

ಎಂದಾಗ ಸುತ್ತಲಿದ್ದವರೆಲ್ಲ ನಗುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾದ ನವಿರು ಹಾಸ್ಯ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಆನಂದವನ್ನು ಕೊಡುವಂತಹುದಾಗಿದೆ.

ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾಲವದು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ರಾತ್ರಿಯ ಹೊತ್ತು ಮದುವೆ. ಒಂದು ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ, ಧಾರೆಯ ಸಮಯ ಸಮೀಪಿಸಿದೆ; ಮದುಮಗಳಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ನಿದ್ರೆ ಬಂದಿದೆ, ಆಗ,

'ಮಾಳಿಗೆ ವಳವೀಕೆ ತೂಗು ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ನಾರಿ ತಂಗವ್ವ ಸುಕನಿದ್ದೆ! ಮಂಚದಕಾಲ ಅಲ್ಲಾಡಿ ಬೇಗ ಕರತನ್ನಿ.'

ಎಂದು ಉಳಿದವರು ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

'ಸಾವಿತ್ರಿ'ಯ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಾವಿತ್ರಿ-ಯಮರಾಯರ ನಡುವಿನ ಸಂಭಾಷಣೆ ತುಂಬಾ ಚಮತ್ಕಾರಿಕವಾಗಿಯೂ, ಹಾಸ್ಯಭರಿತವಾಗಿಯೂ ಇದೆ. ಮಕ್ಕಳನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿ, ಯಮ ಪತಿಯ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಸೆಳೆದುಕೊಂಡಾಗ,

'ಪುತ್ತರ ಕೊಡುವೆನೆಂಬೆ ಪುರುಷರೊಯ್ಲೆನೆಂಬೆ ಬಿತ್ತದೆ ಭೂಮಿ ಬೆಳೆವುದೆ ಯಮರಾಯ ನಕ್ಕಳು ಸಾವಿತ್ರಿ ಅಳುನುಂಗಿ.'

ಹೀಗೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ಆ ದುಃಖದ ನಡುವೆಯೂ ನಗು ಬರುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ಯಮ, ಅವಳ ಪತಿಗೆ ನೂರು ವರುಷ ಪರಮಾಯುಷ್ಯ ನೀಡಿದಾಗ ಸಾವಿತ್ರಿ, 'ನೂರು ವರುಷಕ್ಕೆ ತಾ ಬನ್ನ ಇಲ್ಲಿಗೆ?' ಎಂದು ಕೇಳಿ, 'ಸಾವಿರ ವರುಷ' ಪರಮಾಯುಷ್ಯವನ್ನು ಬೇಡುತ್ತಾಳೆ. ಆಗ ಯಮ ನಕ್ಕು... 'ಆಯುಷ್ಯ ನೀನು ಹೊರುವೀಯೋ?' ಎಂದು ಅಣಕವಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲೆಲ್ಲ ನಾವು ನೋಡುವುದು ಸಹಜ ಮಾತಿನಲ್ಲಿರಬಹುದಾದ ಹಾಸ್ಯವನ್ನು, ಅದನ್ನೇ ಕಾವ್ಯಮಯವಾಗಿ ಹೇಳಿದ ರೀತಿಯನ್ನು.

ಹಾಡಿನ ಧಾಟಿ-ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ:-

ಹವ್ಯಕರ ಹಾಡುಗಳ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ಸವಿಯಬೇಕೆಂದರೆ, ಇಂಪಾದ ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಭಾವಪೂರ್ಣವಾಗಿ

ಹಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಆಲಿಸಬೇಕು. ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾದ ಹಾಡಿನ ಧಾಟಿಗಳ ಪರಿಚಯ, ಹಾಡಿದಾಗಲೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಅವು ಉಂಟು ಮಾಡುವ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಒಂದೇ ಹಾಡಿನ ಬೇರೆ - ಬೇರೆ ಸೊಲ್ಲುಗಳಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನಧಾಟಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಹಾಡುವುದುಂಟು. ವಿಷ್ಣುವಿನ ದಶಾವತಾರವನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸುವ ಒಂದು ಆರತಿ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅವತಾರಕ್ಕೂ ಧಾಟಿ ಭಿನ್ನವಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ; ಚಾಕಚಕ್ಯತೆಯಿಂದ ಅದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ಹಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಪುರಾತನ 'ಧವಳ' ಛಂದಸ್ಸು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಕೆಲವು ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆಂದು ಮತ್ತಿಘಟ್ಟದ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹವ್ಯಕರಲ್ಲಿ ಆರುಮಾತ್ರೆಯ ಎರಡು ಗಣಗಳ ನಾಲ್ಕು ಸಾಲುಗಳುಳ್ಳ 'ಚತುಷ್ಟದಿ'ಗಳು ಇರುವುದಾದರೂ ಅವು ಹಾಡುವಾಗ ಐದು ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಆದರೆ, ಹವ್ಯಕರ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ 'ಡವಳಾರ'ದ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಸೋಮೇಶ್ವರನ ಮಾನಸೋಲ್ಲಾಸದಲ್ಲಿಯೂ ವಿವಾಹ ಕಾಲದಲ್ಲಿ 'ಧವಲ'ವನ್ನು ಆಲಾಪಿಸಬೇಕು ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ. ಬಹುತೇಕ ನಮ್ಮ 'ಡವಳಾರ'ವೇ ಆ 'ಧವಲ'ವಾಗಿರಬೇಕು. ಹವ್ಯಕರ ಹಾಡುಗಳು ಶುದ್ಧ ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟವೇನಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಮೂಲವಾಗಿರುವಂತಹವು. ಕಾರಣ ಈ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯಗೊಟ್ಟು ಆಲಿಸಿದರೆ, ಸಂಗೀತದ ಅನೇಕ ರಾಗಗಳು ಬಂದು ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಒಂದು ರಾಗದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ, ಮಧ್ಯೆ ಬೇರೊಂದು ರಾಗ ಛಾಯೆ ಬಂದು, ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ರಾಗ ಛಾಯೆಯಲ್ಲಿ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುವುದೂ ಉಂಟು. ಹವ್ಯಕರ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಪಂತುರಾವಳಿ, ಮಧುಮಾವತಿ, ಶುದ್ಧ ಸಾವೇರಿ,

ಶಂಕರಾಭರಣ, ನಟ ಭೈರವಿ, ಭೂಪಾಳ, ರೇಚಗುಪ್ತ ಮುಂತಾದ ರಾಗಗಳ ಛಾಯೆ ಇದೆ ಎಂದು ಸಂಗೀತ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಹವ್ಯಕರ ಹಳೆಯ ಹಾಡುಗಳ ಧಾಟಿಯನ್ನು ಅನುಕರಿಸುವುದು ಅಷ್ಟುಸುಲಭ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಹಾಡಿ, ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿ ಪಳಗಿದ ಹೊರತು, ಭಾವಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸಹಜವಾಗಿ, ಸುಂದರವಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸತತ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದಲೇ ಹವ್ಯಕರ ಮೂಲಧಾಟಿಯ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಕರಗತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸಿನೇಮಾ ಯುಗ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಮೇಲೆ, ಚಲನಚಿತ್ರ ಹಾಡುಗಳ ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಹಾಡುಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಹಾಡುಗಳ ಘನತೆ ಹಾಗೂ ಮೌಲ್ಯ ಈ ಸಿನೇಮಾ ಧಾಟಿಯ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಅಧ್ಯಯನ ಸಾಧ್ಯತೆ:-

ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳಿಗೆ ಹವ್ಯಕರ ಹಾಡುಗಳೇ ಮೂಲ ಎಂಬ ವಾದವೊಂದಿದೆ. ಹವ್ಯಕರ ಹಾಡುಗಳ ಧಾಟಿಗಳಿಗೂ, ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗ ಪಠ್ಯಗಳ ಧಾಟಿಗೂ ಕೆಲಮಟ್ಟಿನ ಹೋಲಿಕೆ ಇರುವುದು ನಿಜ; ಆದರೆ ಯಾವುದರಿಂದ ಯಾವುದು ಪ್ರಭಾವಿತವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಕಷ್ಟ. ಅದರಂತೆ, ಎಲ್ಲ ಕಲೆಗಳಿಗೂ ಸ್ತ್ರೀ ಮೂಲವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಕೆಲವರು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ನಾವು ಹವ್ಯಕರ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಅವರ ಹಸೆ - ರಂಗೋಲಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲೆಯನ್ನು ಒಟ್ಟೊಟ್ಟಿಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ.

ಸತ್ವಾಲೋಕನಂ- ತತ್ವಾಲೋಕನಂ

ಗಣೇಶ ಭಟ್ಟ ಕೌಪ್ಪಲತೋಟ
ಶಿರಸಿ, ಕರ್ನಾಟಕ, ಭಾರತ

ಕವಿಗಳು ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಏಕೆ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ- ಎಂಬುದು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬಹಳಕಾಲದಿಂದ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಚರ್ಚೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಆಲಂಕಾರಿಕ ಮಮುಟನು "ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಯಶಸ್ಸಿಗೆ, ಧನಸಂಪಾದನೆಗೆ, ಲೌಕಿಕ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮಂಗಳವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ತತ್ವಣದ ಆನಂದಕ್ಕೆ, ಕಾಂತೆಯಂತೆ ಉಪದೇಶಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ" ಎಂದು ಹಲವು ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿದ್ದರೂ ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಕಿರೀಟಪ್ರಾಯವಾಗಿರುವುದು "ಆನಂದವನ್ನು ಹೊಂದುವುದಕ್ಕೆ" ಎಂಬುದೇ ಹಲವು ವಿದ್ವಾಂಸರ ಅಭಿಮತವಾಗಿದೆ. ಕವಿಗಳು ಹೀಗೆ ಸ್ವಾತ್ಮಾನಂದಕ್ಕಾಗಿ ಬರೆದ ಕಾವ್ಯಕಾಮಧೇನುಗಳಿಂದ ಉಳಿದ ಲೌಕಿಕರು, ಜಿಜ್ಞಾಸುಗಳು, ಹಾಗೂ ರಸಿಕರು ಸಾಕಷ್ಟು ರಸಾಸ್ವಾದವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಇನ್ನಿತರ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನೂ ಪಡೆದು- ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ನಿಸ್ಸಂಶಯ.

ಬಹಳ ಜನರು ಕಥೆ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಸಮಯ ಕಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಓದುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನು ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಓದುವುದಂತೂ ವ್ಯರ್ಥ ಎಂಬ ಮನೋಭಾವದವರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಲೌಕಿಕವಾದ ಪ್ರಯೋಜನವೊಂದನ್ನೇ ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡವರಿಗೆ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ಸೀಮಿತವಾಗಿ ಕಾಣುವುದು ದಿಟವೇ! ಆದರೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಓದುವುದರಿಂದ ಹಾಗೂ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಕೇವಲ ಸಂತೋಷವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನೂ ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಬದುಕಿನ ಎಷ್ಟೋ ಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು, ಜೀವನದರ್ಶನವನ್ನು ಕಾಣುವುದಕ್ಕೆ ಇವುಗಳು ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತವೆ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಆರ್ಷಕವಿಗಳೂ, ದಾರ್ಶನಿಕರೂ ಆದ ವಾಲ್ಮೀಕಿ, ವ್ಯಾಸರು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಪೂಜ್ಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕಾಳಿದಾಸ

ಕುಮಾರವ್ಯಾಸರನ್ನು ಓದಿಕೊಳ್ಳದ ಸಾಮಾನ್ಯಜನರೂ ಅವರನ್ನು ಗೌರವಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಇಂತಹ ಕವಿ-ಕಾವ್ಯಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಅದೆಷ್ಟೋ ಹೊಸ ಹೊಸ ಮಾರ್ಗಗಳ ಅನ್ವೇಷಣೆಯಾಗುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ರಾಮಾಯಣ-ಮಹಾಭಾರತಗಳೆಂಬ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳಿಂದ ಮೊದಲಾಗಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕಾಣುವ ನವ್ಯಕವಿತೆಗಳೆಂಬ ಕಾಲುದಾರಿಯ ತನಕ ಹರಿದಿದೆ. ನಮ್ಮ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ ಎಂದರೆ- ಗದ್ಯ, ಪದ್ಯ ಹಾಗೂ ಚಂಪೂ (ಗದ್ಯ-ಪದ್ಯಗಳೆರಡು ವಿಧವೂ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುವುದು) ಎಂದು ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಕಥೆಕಾದಂಬರಿಗಳೂ ಕೂಡ ಇದೇ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬರುವ ಒಂದೊಂದು ಮುಖ್ಯರಸ್ತೆಗಳು ಎನ್ನಬಹುದು.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಈ ಎಲ್ಲ ವಿಧವಾದ ಕಾವ್ಯಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆಯಾದರೂ ಮೊದಮೊದಲಿಗೆ ಪಂಪ-ರನ್ನರ ಕಾಲದಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದದ್ದು ಚಂಪೂಮಾರ್ಗವೇ ಆಗಿದೆ. ಆ ಬಳಿಕ ಷಟ್ಪದೀಕಾವ್ಯಗಳು ಮುನ್ನೆಲೆಗೆ ಬಂದವು ಹಾಗೂ ಜನಪ್ರಿಯವೂ ಆದವು. ಹಾಗಿದ್ದರೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಚಂಪೂಕಾವ್ಯದ ಪರಿಮಳ ಪಸರಿಸುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ನವೋದಯ- ನವ್ಯ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಕವಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತಾದರೂ, ಮೊದಲಿದ್ದಷ್ಟು ಪ್ರೌಢವಾದ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ರಚನೆಯಾದದ್ದು ಕಡಿಮೆಯೇ ಎನ್ನಬಹುದು.

ಇಂತಹ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ರಚನೆಯಾದದ್ದು ತಾಳ್ಮೆ ಕೇಶವಭಟ್ಟರ "ಸತ್ವಾಲೋಕನಂ" ಎಂಬ ಚಂಪೂ ಕಾವ್ಯ.

ಕವಿಪರಿಚಯ-

ಶ್ರೀ ಕೇಶವಭಟ್ಟರು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ತಾಳ್ಮೆ ಎಂಬ ಊರಿನಲ್ಲಿ 1920-ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. (ಅವರ ಕುರಿತ ಮಾಹಿತಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿದೆಯಾದರೂ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವರು ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದನ್ನು ಹೀಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಹೇಳಬಹುದು) ಬಾಲಸೂರ್ಯನ ಮೂಡುದೆಸೆಯೆಂಬಂತೆ ಪಶ್ಚಿಮ ಸಮುದ್ರದ ತೀರದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡ ಎಂಬ ನಾಡು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೆಳೆಯುವಂತ ಕುಂಬಳೆ ವಿಠಲ ಸೀಮೆಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಂಚಲಿಂಗೇಶ್ವರ ದೇವನು ನೆಲೆಸಿದ್ದಾನೆ, ಅವನ ಮಗನಾದ ಷಣ್ಮುಖನು ಆ ಪ್ರದೇಶವನ್ನೆಲ್ಲ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬಂತೆ ಬಾಯಾರು (ಬಾಯ್+ಆರು) ಎಂಬ ಷಣ್ಮುಖಗ್ರಾಮ

ಇದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಸೌಂದರ್ಯದ ಗಣಿಯಂತೆಯೂ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯೆಂಬ ತಾಂಬೂಲದ ಹರಿವಾಣದಂತೆಯೂ ತಾಳ್ಮೆ ಎಂಬ ಅಗ್ರಹಾರವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸುಸಂಸ್ಕೃತವಾದ, ಯಕ್ಷಗಾನ-ಕಾವ್ಯ-ಕಥೆ-ಸಂಗೀತವೇ ಮೊದಲಾದ ನಾನಾಕಲಾಪ್ರಕಾರಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯವಾದ, ಅಡಿಕೆ ಸೋಗೆಯ ಒಂದು ಮನೆಯಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬರುವ, ದೈವಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಗುಣವಂತನಾದ ಗೋವಿಂದಭಟ್ಟನೆಂಬವನು ಇದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಪತ್ನಿಯಾಗಿ ಕೀರ್ತಿಶಾಲಿನಿಯಾಗಿ ಶೋಭನಗೀತಗಾಯಕಿಯಾದ ಸಾಂತಬ್ಬೆ (ಸಾವಿತ್ರಿ) ಎಂಬವಳು. ಅವಳಿಗೆ ಸಾಮ-- ದಾನ-ಭೇದ-ದಂಡಗಳೆಂಬ ಉಪಾಯಚತುಷ್ಟಯದಂತೆ ನಾಲ್ವರು ಮಕ್ಕಳು. ಅವರಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯ ಇಬ್ಬರೇ ಕೃಷ್ಣ ಹಾಗೂ ಕೇಶವ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಕವಿಗಳು. ಆ ಕವಿ-ಕನೀಯನಾದ ಕೇಶವನೇ ಈ ಕಾವ್ಯದ ಕರ್ತೃ- ಎಂದು ಕಾವ್ಯಾರಂಭದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಪರಿಚಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಇವರು ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದವರು. ಮದ್ರಾಸು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ "ಬಿ" ವಿಡ್ವಾನ್ ಎಂಬ ಪದವಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ತೇರ್ಗಡೆ ಆಗಿದ್ದವರು. ಈ ಕಾವ್ಯದ ಅರಿಕೆಯಲ್ಲಿ "ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತೀರ್ಣತೆಗಿಂತ ಅನುಭವದ ಗಳಿಕೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಲಕ್ಷವಿಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ವ್ಯಾಕರಣ, ಛಂದಸ್ಸು, ಅಲಂಕಾರ, ರಸ, ರೀತಿಯಂತಹ ಶಾಸ್ತ್ರವಿಷಯಗಳನ್ನು ಮುಖೋದ್ಗತ ಮಾಡಿದ್ದನು. ಅಂತಹ ಲಕ್ಷಣಬದ್ಧ ಚಂಪೂಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದನು" ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಬಹುಶಃ ಈ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾದ ಚಂಪೂಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕೆಂಬ ಉತ್ಸಾಹ ಬಂದಿದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಸತ್ವಾಲೋಕನಂ ಕಾವ್ಯವನ್ನು 1950ನೇ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿಯೇ- ಅಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಸುಮಾರು ಮೂವತ್ತರ ಹರೆಯದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ- ಬರೆದು ಮುಗಿಸಿದ್ದಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಭಾಷೆಯ ಅಧ್ಯಯನದ ಪಟುತ್ವದಿಂದ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಪದಪ್ರಯೋಗಗಳು, ಬಿಗಿಯಾದ ಬಂಧ, ಓಜಸ್ವಿಯಾದ ಭಾಷೆ, ಚಂಪೂಶೈಲಿ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಆ ವಯಸ್ಸಿಗೇ ಎಷ್ಟು ಬಲಿತಿದ್ದವು ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಕಾವ್ಯದ ಕಥೆ ಮತ್ತು ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ-

ಅಷ್ಟು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಯಕ್ಷಗಾನಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಪರಿಚಿತವೇ ಆಗಿರುವ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನರ ಕಾಳಗದ ಕಥೆಯೇ

ಸತ್ವಾಲೋಕನ ಕಾವ್ಯದ ವಸ್ತು.

ಇದು ಕೃಷ್ಣನದಿರು ಪಾರ್ಥನ-

ದಿರು ಕವಿಕೇಶವನದೆನಿಸಿ ಸತ್ವಾಲೋಕಾ-

ಸ್ವದ ಸತ್ವಾಲೋಕನ ಕಾ-

ವ್ಯದ ವಿಸ್ತೃತಿಯಾಯ್ತು ಕಾಣ್ಕೆ ಕನ್ನಡಕೀಗಳ್||

(8-33)

ಹೀಗೆ ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ- ಅರ್ಜುನ ಹಾಗೂ ಕವಿಯಾದ ಕೇಶವಭಟ್ಟರ ಮೂವರ ಸತ್ವದ ಪರೀಕ್ಷೆಯೂ ಆಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಸತ್ವಾಲೋಕನ ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಇಟ್ಟಿದ್ದಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಎಂಟು ಆಶ್ವಾಸಗಳಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಸಾಗುವ ಈ ಕಥಾನಕದಲ್ಲಿ ಪೀಠಿಕೆ ದ್ವಾರಕಾನಗರದ ವರ್ಣನೆ, ವನವಿಹಾರದ ವರ್ಣನೆ, ಗಯನ ಪರಿಭ್ರಮಣ, ಗಯನಿಗೆ ಅಭಯವನ್ನು ಕೊಡುವುದು, ನಾರದನು ಬರುವುದು ಹಾಗೂ ಕೌರವರನ್ನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುವುದು, ಇತ್ತ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಜುನರ ಯುದ್ಧ ಸಾಗುವುದು, ಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯಂತೆಯೇ ಗಯನನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವುದು, ಅರ್ಜುನನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯಂತೆಯೇ ಅರ್ಜುನ ಸಾಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗುವುದು, ಗಯ ಪುನರ್ಜೀವಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಶಿವನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ವಿಶ್ವಮೈತ್ರಿಯನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸುವುದು ಈ ಅನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿಯೇ ಕಥೆಯು ಸಾಗಿದೆ. ಕಥೆ ಕಿರಿದಾಗಿದ್ದರೂ ಆಯಾ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಸಮುಚಿತವಾದ ವರ್ಣನೆಗಳಿಂದ ಕಾವ್ಯವು ಸೊಗಸಾಗಿದೆ. ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬರೆದ ಕಾಲದ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಾಂತಿಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪಂಚಶೀಲತತ್ವಗಳೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳೂ ಈ ಕಾವ್ಯದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಶಿವನಿಂದ ಉಪದೇಶಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಅದು ಕಾವ್ಯದ ಚೌಕಟ್ಟಿಗೂ ಹೊಂದುವ ಮೂಲಕ ಅನೌಚಿತ್ಯದ ಮೇರೆಯನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸದೇ ಇರುವುದು ವಿಶೇಷ.

ಕೇಶವಭಟ್ಟರ ಕಲ್ಪನಾಚಮತ್ಕಾರಗಳು ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿವೆ. ಶಬ್ದಾಲಂಕಾರ-ಅರ್ಥಾಲಂಕಾರಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ರಸ ಪೋಷಕವಾಗಿ ಬಂದಿವೆ. ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಹಲವಾರು ವರ್ಣನೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾವ್ಯ ಪರಂಪರೆಯ ವರ್ಣನೆಗಳ ಮೂಸೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕರಗಿದ್ದರೂ ಹೊಸ ಅಚ್ಚಿನ ಎರಕದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಬಗೆಯ ರೂಪವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡದ್ದನ್ನೂ ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಆ ನೀರನಿಧಿಯ ರಾಜಾಸ್ಥಾನಂ ತೇಂಕಿದುದೊ ವಿಮಳವೈಕುಂಠಪುರಂ

ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಬಂದುದೋ ಎನೆ ತಾನೆಸೆಗುಂ
ಪುಣ್ಯನಗರಮಾ ದ್ವಾರಕೆಯಾ|| (1-32)

ದ್ವಾರಕಾನಗರವು- ಸಮುದ್ರದ ರಾಜನ ಆಸ್ಥಾನವೇ
ತೇಲುತ್ತಿದೆಯೋ ಅಥವಾ ವೈಕುಂಠವೇ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ
ಬಂದಿದೆಯೋ ಎಂಬಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿ
ದ್ವಾರಕಾನಗರವನ್ನು ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸುವ
ಪ್ರಾಚೀನಕವಿಗಳ ಮಾರ್ಗವೇ ಕಂಡರೂ "ವೈಕುಂಠವೇ
ಸ್ನಾನಕ್ಕೆಬಂದಿದೆಯೋ" ಎಂದು ಸಸಂದೇಹಾಲಂಕಾರದಿಂದ
ಹೇಳಿರುವುದು ವಿಶೇಷ.

ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ "ಮುಳಿಸಿನ ಮಾತು ನೀರ
ಬರೆಪಂ..."(2-6) ದ್ವಾರಕೆಯಲ್ಲಿ "ಸಿಟ್ಟಿನ ಮಾತುಗಳು
ಎಂಬುದು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬರೆದಂತೆ" ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.
ಜಲಲಿಪಿ- ನೀರ ಬರೆಪಂ- ಎಂಬ ಹೋಲಿಕೆ ಹಲವಾರು
ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಸಿಟ್ಟಿನ ಮಾತನ್ನು ನೀರಿನ
ಮೇಲೆ ಬರೆದುದಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿರುವುದು ಇಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ.
ಹಾಗಲ್ಲದೇ ಕವಿಯೂ ಪ್ರಾಚೀನ ಪರಂಪರೆಯನ್ನೇ
ಆಶ್ರಯಿಸಿ ವರ್ಣಿಸಿರುವುದನ್ನೂ ಕಾಣಬಹುದು.

ಸರಸಿಜಮುಖಿಯರ್ ವಿಪರೀತ ರಸಾನ್ವಿತೆಯರ್
ಮರಾಳಕುಲಗಾಮಿನಿಯರ್

ಪರಿವೃತಚಕ್ರಸ್ತನೆಯರ್ ನಿರುಪಮೆಯರ್ ನಿಮಗೆ
ಕೇಳಿಗಿನ್ನೇಕೆ ಕೊಳಂ|| (2-37)

ಇಲ್ಲಿ ಜಲಕೇಳಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಸತಿಯರಿಗೆ
ಹೇಳುವ ಮಾತನ್ನು "ನೀವೇ ಕೊಳದ ಹಾಗಿದ್ದೀರಾ,
ನಿಮಗೆ ನೀರಾಟವಾಡಲು ಮತ್ತೆ ಕೊಳ ಏಕೆ ಬೇಕು"
ಎಂದು ಶ್ಲೇಷದಿಂದ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ತ್ರೀಯರು ಹೇಗೆ
ಕೊಳದಂತೆಯೇ ಇದ್ದಾರೆ ಎಂದರೆ "ಸರಸಿಜಮುಖಿಯರ್-
ತಾವರೆಯೇ ಮುಖವಾಗಿ ಉಳ್ಳ. ರಸಾನ್ವಿತೆ- ಶೃಂಗಾರಾದಿ
ರಸಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವವರು/ ರಸ=ನೀರಿನಿಂದ
ಕೂಡಿರುವುದು, ಮರಾಳಕುಲಗಾಮಿನಿ- ಹಂಸಗಳ
ನಡಿಗೆಯುಳ್ಳ. ಚಕ್ರಸ್ತನೆಯರ್- ಚಕ್ರವಾಕಪಕ್ಷಿಯಂತಹ
ಸ್ತನವುಳ್ಳವರು" ಇಂತಹ ಶ್ಲಿಷ್ಪಪದಗಳ ಮೂಲಕ
ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಪ್ರಾಚೀನ ಚಂಪೂಕಾವ್ಯಗಳ
ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಬಹಳವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ವಿಶೇಷವರ್ಣನೆಗಳಿಲ್ಲದೇ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ
ವಿವರಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಮೂಲಕ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟುವಂತೆ
ಚಿತ್ರಿಸುವುದೂ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಮೆರುಗನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ.
ಅಂತಹ ಒಂದು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಗ್ರಹಿಕೆಯನ್ನು ಕೃಷ್ಣ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ನಿಂತ
ಭಂಗಿಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು-
ಎಡಗಾಲನಿಟ್ಟು ಮುಂದಕ್ಕೆಡಗಯ್ಯಂ ಮುಂದೆ

ಸಾರ್ಚಿ ಗುಣಮಂ ಸೆಳೆದಾ

ಕಡೆಗಡಸಿ ಪಿಡಿದು ಕಣೆಯಂ ನಿಡುನೋಟವನಿಟ್ಟು
ಗುರಿಯನಿಟ್ಟಂ ಕೃಷ್ಣಂ|| (7-27)

ಕೃಷ್ಣ ಎಡಗಾಲನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು,
ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಮುಂದೆ ಚಾಚಿ,
ಹೆದೆಯನ್ನು ಬಾಣವನ್ನು ತೊಟ್ಟು ಸೆಳೆಯುತ್ತಾ ನಿಡಿದಾದ
ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನಿಟ್ಟು ಗುರಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟ (ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಧರಿಸಿದ)
- ಎಂದು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಾಣವನ್ನು ಬಿಡುವವರು
ನಿಲ್ಲುವ ಭಂಗಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಈ ದೃಶ್ಯ ನಮ್ಮ
ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟುತ್ತದೆ.

ಕವಿಯದೇ ಅನುಭವದಿಂದ ವರ್ಣಿಸಿದ ಹಲವು
ಭಾಗಗಳನ್ನೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. "ಅಡುನೀರ್ಗೆಯಗ್ಗಿ
ನೆರವಾಗುವವೊಲ್ (5-23)" ಅಡುಗೆಯ ನೀರಿಗೆ
ಅಗ್ಗಿ ಸಹಾಯಕವಾಗುವಂತೆ, "ತೇದಿಟ್ಟ ಬಾವನ್ನಂ
ನೀರ್ಬಿಡುಗುಂ, ಬೆರಲ್ ಕದಡುವಂದೊಂದಾಗದೇನಿ
ರ್ಕುಮೇ?(5-15)" ತೇಯ್ನಿಟ್ಟ ಶ್ರೀಗಂಧವು ನೀರನ್ನು
ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆಯಾದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆಯಾದರೂ
ಬೆರಳಿನಿಂದ ಕದಡಿದರೆ ಮತ್ತೆ ಒಂದಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ!
"ಹೋಮದ ಕಾಯೊಡನೆಣ್ಣೆ ಪೊತ್ತುವಂತೆ(7-10)"
ಹೋಮದ ಕಾಯಿಯ ಜೊತೆ ಅದಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡ
ಎಣ್ಣೆಯೂ ಸುಡುವಂತೆ.. "ಎಣ್ಣೆದೇರ್ಗೆ ಪಯಣಿಗರಂತೆ
ಕೈಯೆತ್ತಿ ಸನ್ನೆಗೆಯ್ದೊಡಂ"- ಬಸ್ಸಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣಿಕರು
ಕೈತೋರಿಸಿದಂತೆ- ಹೀಗೆ ಅನೇಕವರ್ಣನೆಗಳಲ್ಲಿ
ಕವಿಯ ಲೋಕಾನುಭವವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.
ಸಾಕಷ್ಟು ಲೋಕೋಕ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಯುಕ್ತವಾಗಿ
ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಸ್ಕೃತದ ಗಾದೆಗಳನ್ನೂ
ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಛಂದಸ್ಸಿಗೆ ಹೊಂದಿಸಿ ತಂದಿರುವುದೂ
ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೇ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕವಿಯ ನಿತ್ಯಾನುಭವದ
ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಉಪಮೆಗಳಿಗೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ
ಚಾತುರ್ಯವನ್ನೂ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ತತ್ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ಬಹುಶಃ
ಹವ್ಯಕರಲ್ಲಿ- ಅಥವಾ ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ
ಹೆಚ್ಚು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಾಣುವ ಒಂದು ಚಿತ್ರಣವನ್ನು
ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಕಿತ್ತಳಿಲ ಕಪಿಯ ಕಾಗೆಯ ತುತ್ತಾಗಿಯುಮಮಿತಫಳಸ
ಮೂಹಂಗಳುಮಂ

ಪೊತ್ತುವನೀಕ್ಷಿಸಿ ನುಡಿದನಿದೊತ್ತಂಬದ

ಸೌತೆವಿಂಡಿಯನುತುಂ ಪಲಸಂ|| (2-52)

ಹಲಸಿನ ಮರದಲ್ಲಿ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ಹಣ್ಣುಗಳು
ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಅವುಗಳನ್ನು ಅಳಿಲು, ಕಾಗೆ ಕಪಿಗಳು

ಎಷ್ಟು ತಿಂದರೂ ಖಾಲಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೊಂದು ನಿಬಿಡವಾಗಿ ಹಲಸಿನಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡ ಮರ ಒತ್ತೊತ್ತಾಗಿರುವ "ಸೌತೆವಿಂಡಿ"ಯ ಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಮಳೆಗಾಲದ ಬಳಕೆಗೆಂದು ಮಣಗಟ್ಟಲೆ ಸೌತೆಕಾಯಿಗಳನ್ನು ತಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಹಾಗೆಯೇ ಇಟ್ಟರೆ ಅದು ಕೊಳೆತುಹೋಗಬಹುದು ಅಥವಾ ಇಲಿ ಹೆಗ್ಗಣಗಳು ತಿಂದು ಹಾಳು ಮಾಡಬಹುದು ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಕಂಬಗಳಿಗೋ ಗೂಟಕ್ಕೋ ಸುತ್ತಲೂ ಬಳ್ಳಿಯಿಂದ ಒತ್ತೊತ್ತಾಗಿ ಕಟ್ಟಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸೌತೆವಿಂಡಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಹಲಸಿನ ಮರ ಸೌತೆವಿಂಡಿಯ ಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು ಎಂದು ವರ್ಣಿಸಿರುವುದು ಈ ಪದ್ಯದ ವಿಶೇಷ.

ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳನ್ನೂ ದೇವಸ್ತುತಿಗಳನ್ನೂ ವೀರಯೋಧರ ಪರಾಕ್ರಮದ ಮಾತುಗಳನ್ನೂ ಸಮುಚಿತವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಯುದ್ಧದ ಪ್ರಾರಂಭದ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಹಾಸ್ಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಭೀಷ್ಮನಿಗೆ ಎದುರಾಗಿ ಬಲರಾಮ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾನೆ, ಆಗ ಭೀಷ್ಮ ಅವನನ್ನು ಮೂದಲಿಸುತ್ತಾ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಇದು ಕೈದೆನುತ್ತೆ ಹಲಮುಸಲಧರಂ ತಾನಾಗಿ ಬೆಳ್ಳಿ
ನೀನಾಂಪಯ್ ನೋ- ಡಿದು ಘನಕದನಂ ತಾನುಳ್ಳುದು
ನೆಲ್ಲಟ್ಟುವುದುಮಿಲ್ಲಿ ತೋರ್ಪ ಬೆಸನಮೇ || (6-34)

"ಇದು ಆಯುಧ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ನೇಗಿಲು, ಒನಕೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದೀಯಲ್ಲಾ ಬೆಪ್ಪನೆ! ಇದು ಘನತರವಾದ ಯುದ್ಧ, ಇಲ್ಲಿ ನೆಲವನ್ನು ಉಳುವುದು, ಭತ್ತವನ್ನು ಕುಟ್ಟಿ ನೆಲ್ಲನ್ನು ತೆಗೆಯುವುದು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸವೇ!" ಎಂದು ಬಲರಾಮನ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಮೂದಲಿಸುವುದು ಔಚಿತ್ಯದಿಂದಲೂ ಕಲ್ಪನೆಯಿಂದಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿಯೂ ಸೊಗಸಾಗಿಯೂ ಇದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿದ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಕೇವಲ ದಿಗ್ದರ್ಶಕವಷ್ಟೆ. ಇಂತಹ ಅನೇಕಾನೇಕ ಪದ್ಯಗಳು ಸೊಗಸಾಗಿ ಕಾವ್ಯದ ಆದ್ಯಂತ ಕಾಣುತ್ತವೆ.

ಭಂದಸ್ತು-ಭಾಷೆ-

ಸುಮಾರು 450 ಪದ್ಯಗಳಷ್ಟು ಅವುಗಳಿಗೆ ಬೆಸುಗೆಯಾಗುವಂತೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಗದ್ಯಗಳೂ ಇರುವಂತಹ ಹಳಗನ್ನಡದ ಪ್ರೌಢವಾದ ಚಂಪೂಕಾವ್ಯ ಎಂದ ಮೇಲೆ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತಹ ಭಂದಸ್ತುಗಳೇ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವುದು ಸಹಜ. ಕಂದಪದ್ಯಗಳೇ ಸಿಂಹಭಾಗವಾಗಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಖ್ಯಾತಕರ್ಣಾಟವೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾದ ಚಂಪಕೋತ್ಪಲಮಾಲೆಗಳೂ, ಶಾರ್ದೂಲ

ಮತ್ತೇಭವಿಕೀಡಿತಗಳೂ ಸ್ತಗ್ಧರಾ-ಮಹಾಸ್ತಗ್ಧರಾಗಳೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿಯೇ ಇವೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತ್ರಿಪದಿ-ಪಿರಿಯಕ್ಕರದಂತಹ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಣಘಟಿತಚ್ಚಂದಸ್ಸುಗಳೂ ಮಾತ್ರಾಗತಿಯ ಮಂದಾನಿಲರಗಳೆ-ಅಲರರಗಳೆಗಳೂ ಬಳಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಮುಕ್ತಪದಗ್ರಸ್ತ-ವಿರೋಧಾಭಾಸ-ಮೊದಲಾದ ಅಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಗದ್ಯ ಭಾಗಗಳೂ ಆಸ್ವಾದನೀಯವಾಗಿವೆ.

ಭಾಷೆಯಂತೂ ಪ್ರೌಢವಾದ ಹಳಗನ್ನಡವಾಗಿದೆ" ಬೆಳಕಿತ್ತರ್ ಕವಿ ಪಂಪ-ರನ್ನ-ವರರುದ್ರಾಂಡಯ್ಯ-ಮುಂತಾದವರ್" ಎಂದು ಕವಿಗಳು ಹೇಳಿರುವುದೂ, ಆ ಕಾಲದ ಹದವಾದ ಹಳಗನ್ನಡದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹಲವು ಕವಿಗಳ ಪ್ರೌಢಿಮೆಯನ್ನೇ ಮೆರೆಯುವುದೂ ನಮಗೆ ಈ ಪದ್ಯದ ಸಾರ್ಥಕ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಕಂದವೃತ್ತಗಳಿಗೆ ಹಳಗನ್ನಡದ ಬಿಗಿಯಿಲ್ಲದೇ ಸುಕುಮಾರ ಬಂಧದಲ್ಲಿ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರೆ ಬಹಳ ಶಿಥಿಲವಾಗಿಬಿಡುತ್ತವೆ. ಭಂದಸ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಿಬಿಡ ಬಂಧದಲ್ಲಿ ಹಿತವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕನ್ನಡದ ಶಬ್ದಗಳು ಸೊಗಸಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬೆರೆತು ಬಂದಾಗ ಕಾಣುವ ಪದ್ಯಪಾಕ ನಿಜಕ್ಕೂ ಆಸ್ವಾದ್ಯ. ಕೇಶವಭಟ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಬಿಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ವಸ್ತುತಃ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಭಾಷೆಯ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಯೋಗಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನೂ ಮಾಡುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಈ ಕಾವ್ಯದ ಭಾಷಾಪಾಕ. ಕೆಲವು ಅಪ್ರಸಿದ್ಧಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದರೆ ನೈಘಂಟುಕಪ್ರಯೋಗವೆಂಬ ದೋಷವಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಕೇಶವ ಭಟ್ಟರ ಪದ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಮಹಾಕವಿ ಪ್ರಯೋಗದ ಬೆಂಬಲವಿದ್ದೇ ಇದೆ. ಅವರೇ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಒಂದು ಮಾತು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖನೀಯ. ಒಂದು ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ "ಆವೆಯಾದೊಡಂ ಕಾದದಿರೆಂ" ಎಂಬುದನ್ನು ಕನ್ನಡ ಪಂಡಿತರೊಬ್ಬರು ಹೈಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ಪಾಠಮಾಡುವಾಗ ಮುದ್ರಣ ದೋಷವಿದೆ ಎಂದು "ಅವೆಯಾದೊಡಂ" ಎಂದು ತಿದ್ದಿಕೊಂಡು ಪಾಠ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಣ ದೋಷವಿದ್ದಿಲ್ಲ, ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣದಲ್ಲಿ "ಆರಾದೊಡಂ" ಎಂಬಲ್ಲಿ "ಆವೆಯಾದೊಡಂ" ಎಂದು ಮುಂಟು-ಎಂದು "ಯಾರೇ ಆದರೂ" ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಕವಿಗಳು ಬಳಸಿದ್ದರು. ಆ ಪಂಡಿತರಿಗೆ ಆ ಪ್ರಯೋಗ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಹೀಗೆ ಆಗಿತ್ತು. ಈ ಕೇಶವಭಟ್ಟರಿಗೆ ಆ ಕೇಶವರಾಜನ ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣ ಎಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೃದಯಸ್ಥವಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ನಮಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಇಂತಹ ಹಲವಾರು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಶಬ್ದ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಆದ್ಯಂತವೂ ಕಾಣಬಹುದು. ಹಳಗನ್ನಡದ ಹಲವು ಶಬ್ದಗಳು ಇಂದು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲವಾದರೂ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಬಳಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವಂತಹವುಗಳನ್ನು ಯಥೇಷ್ಟವಾಗಿ ಕೇಶವಭಟ್ಟರು ಹೀಗೆ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂತಹ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳು- ಕಂಡಗು, ಪುಚ್ಚಳಿ, ಮೊನೆಗಾಳಿ, ಬಾವನ್ನ, ಲೆಂಕ, ಇಲಿದೇರ, ಎಡಗೆರ್ಡಿ ಇತ್ಯಾದಿ. ಇವುಗಳಲ್ಲದೇ "ಗಡ" ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಸುವಾಗ "ಏಂ" ಎಂಬುದೂ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಾಗ "ಏಂ ಗಳ" ಎಂಬ ರೂಪವಾಗುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಇದರ ಪ್ರಯೋಗವೂ ಬಹಳ ವಿರಳವಾಗಿದೆಯಾದರೂ ಕೇಶವಭಟ್ಟರು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಅದನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಶಕಟರೇಫ(ಃ) ಹಾಗೂ ರಳ(ಃ)ಗಳನ್ನೂ ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.(ಪ್ರಕೃತ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟಿದೆ) ಹಲವು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಕಟರೇಫವು ಪ್ರಾಸಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಬಂದಾಗ ಉಳಿದ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ರೇಫ(ರ) ವನ್ನು ಬಳಸುವ ರೂಢಿ ಉಂಟಾದರೂ ಕೇಶವಭಟ್ಟರು ಶಕಟರೇಫವನ್ನೇ ಬಳಸಿದ್ದನ್ನೂ ಕಾಣಬಹುದು. ಹಾಗೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ಬಿಗಿಯಾದ ವೀರವ್ರತವೂ ಇಲ್ಲದೇ ಸಮೀಪಪ್ರಾಸಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದಕ್ಕೂ ಹಿಂಜರಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಪಾದಗಳಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ವ್ಯಂಜನಗಳನ್ನು (ಕ-ಖ-ಗ-ಘ) ಪ್ರಾಸವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಹಳಗನ್ನಡದ ಶಬ್ದಗಳ ಹಾಗೆಯೇ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಶಬ್ದಗಳನ್ನೂ ಶತ್ಯಪ್ರತ್ಯಯದ ರೂಪಗಳನ್ನೂ ಪ್ರೌಢವಾಗಿ ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಕಷ್ಟು ತದ್ಭವಗಳನ್ನೂ ಬಳಸುವುದನ್ನು ಕೂಡ ಕಾಣಬಹುದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ-

- ಬಚ್ಚ- ವತ್ಸ -ಆಕಳ ಕರು
- ದುಜ್ಜೋದನ- ದುರ್ಯೋಧನ
- ಕೊಂತಿ- ಕುಂತಿ
- ಮುಚ್ಚೆ- ಮೂರ್ಛೆ

ಕವಿಯೇ ಹೊಸದಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡ ಶಬ್ದಗಳೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಇವೆ. ಇಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಲವರು ಅನಧೀತಶಾಸ್ತ್ರರೂ ಸ್ವಯಂಪಂಡಿತಂಮನ್ಯರೂ ಆದವರು ಸಂಸ್ಕೃತದ್ವೇಷವೇ ಮೊದಲಾದ ಪೂರ್ವಗ್ರಹದ ಕಾರಣದಿಂದ ಹೊಸ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕುವ ಮೂಲಕ ಭಾಷೆಯ ಅಂದವನ್ನು ಹಾಳುಗಡವುತ್ತಿರುವ ಕಾರಣ ಕವಿಯ ಪದಸೃಷ್ಟಿಯ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನೂ ಅರ್ಥಸ್ಪಷ್ಟತೆಯನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸುವುದು ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಕವಿಗಳು ಹೀಗೆ

ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಪದಗಳು ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕವೂ ಸರ್ವಜನವೇದ್ಯವೂ ಆಗುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ- ಎಣ್ಣೆದೇರ್- ತೈಲವಾಹನ- ಕಾರು ಬಸ್ಸು ಮೊದಲಾದವು, ದೂವೆದೇರ್- ಹೊಗೆಬಂಡಿ- ರೈಲು, ಮರ್ದುಗುತ್ತು- ಚುಚ್ಚುಮದ್ದು ಇತ್ಯಾದಿ.

ಹೀಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಶಬ್ದಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕೆಂದಾಗಲೀ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಬೇಕೆಂದಾಗಲೀ ಬರೆದಂತೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲವೂ ಆ ಪದ್ಯದ ಬಂಧಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟ.

ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ವಿದ್ವಜ್ಜನರ ಮೆಚ್ಚುಗೆ-

ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಹಲವರು ವಿದ್ವಾಸರು ಮೆಚ್ಚುಗೆಯಿಂದ ಹಲವು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನೂ ಈ ಕಾವ್ಯದ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿ ದ.ರಾ ಬೇಂದ್ರೆಯವರೂ, ಡಾ. ಕೆ.ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಗಳೂ, ಡಾ. ಆರ್.ಸಿ ಹಿರೇಮಠ ಅವರೂ ಲಕ್ಷಣಬದ್ಧವಾದ ಸೊಗಸಾದ ಕಂದವೃತ್ತಗಳಲ್ಲಿಯೇ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. "ಶೈವಾನುಗ್ರಹಮೊಂದಿ ಬಂದಿದೆ ಕಣಾ! ಇನ್ನೇನಭಿಪ್ರಾಯಮೋ! ದೈವಾನುಗ್ರಹಮುಂಟೆ ಬೇರೆ ಕವಿಗಂ?" ಎಂದು ಬೇಂದ್ರೆಯವರು ಹೇಳಿದರೆ, ಹಿರೇಮಠ ಅವರು "ಸೊಗಸಿಂ ಮೆರೆವುದು ಚಿಗುರೊಡೆದ ಮಾಮರಂ ತಾನೆನಿಸಲ್" "ಕೃತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚರಾರೀ ಧರೆಯೊಳ" ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದಾರೆ. "ಕೃತಕೃತ್ಯಂ ಕವಿಕೇಶವನತಿ ನಯದೆ ಕನೀಯನೆಂದೊಡಂ ಮಹನೀಯಂ" ಎಂದು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಗಳು ಕವಿಯನ್ನು ಹೊಗಳಿದ್ದಾರೆ. ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಗೋವಿಂದಪೈಗಳು, ಡಿ.ಎಲ್ ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು, ಪ್ರೊ.ಜಿ ವೆಂಕಟಸುಬ್ಬಯ್ಯನವರೇ ಮೊದಲಾದವರು ಬಹಳ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಆಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರೆಲ್ಲರ ಮಾತುಗಳೂ ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ಸತ್ಯವಾಗಿವೆ ಎಂದು ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದರೆ ಸುಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಉಪಸಂಹಾರ-

ಸತ್ವಾಲ್ಪೋಕನಂ ಕಾವ್ಯವು ಕಲ್ಪನಾ ಚಾತುರ್ಯದ ಪ್ರೌಢಿಯಲ್ಲಿ ಶಬರಶಂಕರವಿಳಾಸದಂತೆ, ಹಳಗನ್ನಡದ ಭಾಷೆಯ ವಿಶೇಷದಲ್ಲಿ ವಿಕರ್ಮಾರ್ಜುನವಿಜಯದಂತೆ, ಅಚ್ಚಗನ್ನಡದ ಪ್ರಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಗರ ಕಾವದಂತೆ, ಪ್ರೌಢತೆಯಲ್ಲಿ ಜಗನ್ನಾಥವಿಜಯದಂತೆ ಹೀಗೆ ಹಲವು ರೀತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಅನೇಕ ಕಾವ್ಯಗಳ ಸ್ವಾರಸ್ಯಗಳನ್ನು ಮೇಳವಿಸಿಕೊಂಡು ಮೈದಳೆದಿದೆ. ಕಾವ್ಯಾಸಕ್ತರು ನಿಜಕ್ಕೂ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲೇಬೇಕಾದ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು

ಎಂಬುದು ನಿಸ್ಸಂಶಯ.

ದಿಟವೇ! ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಓದುವವರೇ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಳಗನ್ನಡವನ್ನು ಓದುವವರು ಎಷ್ಟು ಮಂದಿ ಸಿಗಬಹುದು! ಸಮುದ್ರದ ಆಳದಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಮುತ್ತರತ್ನಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಸಂಪಾದಿಸುವವರು ಎಷ್ಟು ಮಂದಿ ಸಿಗಬಹುದು! ಹಾಗೆಯೇ ಇಲ್ಲಿಯೂ, ಆದರೆ ಬಹುಕಾಲದ ಕಾವ್ಯಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಚಾರಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗಳು ಸಿಗದೇ ವಿದ್ವದ್ವಲಯದಲ್ಲಿಯೂ ಕವಿ-ಸಹೃದಯ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿಯೂ ಸತ್ಪಾಲೋಕನ ಕಾವ್ಯವು ಮುನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದೇ ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

ತಾಳ್ಮೆ ಕೇಶವಭಟ್ಟರು ಯಕ್ಷಗಾನದ ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲ ಅಂಗಗಳಲ್ಲೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪರಿಣತಿಯೂ ಅನುಭವವೂ ಇದ್ದವರಾಗಿದ್ದರು. ಇಲ್ಲಿಯೇ ಕಂಡಂತೆ ಭಾಷೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಆಗಿದ್ದವರು. ಹವ್ಯಕ ಶೋಭಾನೆ ಹಾಡುಗಳ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸಂಕಲನವನ್ನೇ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಬರುವ ಛಂದೋವೈವಿಧ್ಯಗಳನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಿಸಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಹವ್ಯಕರ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಆಚರಣೆಗಳ ಕುರಿತೂ, ಹವ್ಯಕರ ಭಾಷೆಯನ್ನೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನೂ ಕುರಿತು ಸಾಕಷ್ಟು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಕೇಶವಭಟ್ಟರು ಸರಳ ಸ್ವಭಾವದವರೂ, ಒಳ್ಳೆಯ ಸಹೃದಯರೂ, ವಿನೋದಶೀಲರೂ ಆಗಿದ್ದರು ಎಂದು ಅವರ ಪರಿಚಿತರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಪಂಡಿತರು ಮಾಡಿರುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಗೌರವಿಸುವುದೂ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದೂ ಇಂದಿನ ತಲೆಮಾರಿನವರಾದ ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ.

ಕೇಶವಭಟ್ಟರು ಭಾಷೆಯ ಶುದ್ಧಿಯ ಬಗ್ಗೆ, ಹಾಗೂ ತಪ್ಪಿಲ್ಲದಂತೆ ಬರೆಯುವ ಕುರಿತು ಹಲವು ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ (ವಾಗ್ಭೂಷಣ) ಆದರೆ ವಿಡಂಬನೆಯೆಂಬಂತೆ ಅವರ ಈ ಕಾವ್ಯದ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ, ಅಚ್ಚು ಮಾಡಿದ

ಸಾಹಿತ್ಯಪರಿಷತ್ತಿನವರು ಕೇಶವಭಟ್ಟರು ಹೇಳಿದ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನೂ ತೋರಿಸಲೆಂಬಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೋ ಎಂಬಷ್ಟು ಮುದ್ರಣದೋಷಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ! ಮುಂದಿನ ಆವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಾದರೂ ಈ ದೋಷಗಳೆಲ್ಲ ಕಳೆದು ಒಳ್ಳೆಯ ಮುದ್ರಣ ಓದುಗರಿಗೆ ಸಿಗಲಿ ಎಂದು ಬಯಸೋಣ.

ತಾಳ್ಮೆ ಕೇಶವಭಟ್ಟರು ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಮುಗಿಸುವ ಕೊನೆಕೊನೆಯ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದರಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಬೆಳಕಿತ್ತರ್ ಕವಿಪಂಪ-ರನ್ನ-ವರ ರುದ್ರಾಂಡಯ್ಯ
ಮುಂತಾದವರ್

ವಿಳಸತ್-ಕಾವ್ಯಸುರತ್ನದೀಪತತಿಯಿಂ

ಸಾಹಿತ್ಯಸುಕ್ಷೇತ್ರದೊಳ್

ತೊಳಗಲ್ವೀ ಪೊಸಗಬ್ಬಮಂ ಪಣತೆಯೊಂದಂ

ಪತ್ತಿಸಲ್ಕಾರ್ತನಾಂ

ತಿಳಿಯೆಂ ಮಾಳ್ಬುದೊ ಮಾಡದೋ ಬೆಳಕನೀ

ಕರ್ತವ್ಯಮಂ ಮಾಡಿದೆಂ|| (8-34)

"ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಗಳು ಎಂಬ ರತ್ನದೀಪಗಳಿಂದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪಂಪ-ರನ್ನ-ರುದ್ರಭಟ್ಟ-ಆಂಡಯ್ಯ ಮೊದಲಾದವರು ಬೆಳಕನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತಹ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಹಣತೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿಸಲಷ್ಟೇ ಸಮರ್ಥನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಅದು ಬೆಳಕನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ ಅಷ್ಟೆ"

ಹಳಗನ್ನಡವೆಂಬುದೇ ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಪ್ರೌಢವಾದ ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಯಾದದ್ದೂ ಅದು ಸುಲಭವಾಗಿ ಜನರಿಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತಿರುವುದೂ ನಿಜಕ್ಕೂ ಮುದಾವಹವೇ ಆಗಿದೆ. ಕವಿಯ ಮಾತಿನಂತೆ ಈ ಕಾವ್ಯಪಥದಲ್ಲಿ ಸಾಗುವವರಿಗೆ ಸತ್ಪಾಲೋಕನವು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಬೆಳಕನ್ನು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಲಾಕ್

ಶಾಂತಲಾ ಭಂಡಿ
Tracy, California, USA

ಅಪರೂಪಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಲಿಫ್ಟ್ ಬಳಸೋಣವೆಂದು ಕೊಂಡಾಗಲೆಲ್ಲ ಲಿಫ್ಟ್ ಔಟ್ ಆಫ್ ಆರ್ಡರ್ ಇರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನನಗೂ ಈ ಲಿಫ್ಟಿಗೂ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧವಿದೆ ಅಂತ ಅನ್ನಿಸಿತು. ಲಿಫ್ಟಿಗೆ ಎಷ್ಟು ವಯಸ್ಸಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ನನಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟಿನ ಹದಿಮೂರು ಮಹಡಿಗಳಿಗೂ ಸೇರಿ ಇದೊಂದು ಲಿಫ್ಟ್ ಇದೆ. ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟಿಗಾಗಿರುವಷ್ಟೇ ವಯಸ್ಸು ಲಿಫ್ಟಿಗೆ ಆಗಿರಬಹುದಾದರೆ ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್ ಕಟ್ಟಿ ಆರು ವರ್ಷವಾಗಿದೆ ಅಂತೆಲ್ಲ ಯೋಚಿಸುತ್ತ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿ ಮೂರನೆಯ ಫ್ಲೋರಿನಲ್ಲಿದ್ದ ನನ್ನ ಫ್ಲಾಟ್ ಎದುರು ಬಂದು ಫೋನಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಆ್ಯಪ್‌ನಿಂದ ಲಾಕ್ ತೆರೆಯಲು ಯತ್ನಿಸಿದೆ, ಎಷ್ಟು ಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಅನ್ಲಾಕ್ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಸ್ಮಾರ್ಟ್‌ಲಾಕ್ ಹಾಕಿಸಬಾರದಿತ್ತು ಅಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತಟ್ಟಿದೆ, ಯಾರೂ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಒಳಗೆ ಯಾರಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಗೊತ್ತಿದ್ದರೂ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತಟ್ಟುತ್ತಲೇ ಇದ್ದೆ, ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರಾಯಿತು. ಮೇನ್ ಡೋರ್ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಲಾಕನ್ನು ನಾಳೆಯೇ ಫಿಕ್ಸ್ ಮಾಡಿಸದಿದ್ದರೆ ಇಂಥದೇ ಕನಸು ಹಗಲಿಗೂ ಬೀಳಬಹುದು ಅನ್ನಿಸಿತು. ಗಂಟೆ ನೋಡಿದೆ, ರಾತ್ರಿ ಒಂದು. ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಕೇಟ್ ಬೌಲರ್‌ಳ 'Everything Happens for a reason' ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಅರ್ಧ ಗಂಟೆ ಓದಿ ಪುಸ್ತಕ ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟು ಮಲಗಿದೆ.

ಮತ್ತೆ ಎಚ್ಚರಾಗಿದ್ದು ಬಾಗಿಲು ಸದ್ದಾದಾಗಲೇ. ಬಾಗಿಲನ್ನು ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ತೆರೆದ ಸದ್ದಾಯಿತು. ಮೆಲ್ಲಗಿನ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಸದ್ದು. ಗಂಟೆ ನೋಡಿದೆ, ಮೂರು. ವಾಟ್ಸಾಪ್ ಅಲ್ಲಿ ಅಮ್ಮ ಇಬ್ಬರು ಹುಡುಗರ ಫೋಟೋವನ್ನು ರಾತ್ರಿಯೇ ಕಳಿಸಿದ್ದರು, ನೋಡಲು ಪುರುಸೊತ್ತಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ವಾಟ್ಸಾಪ್ ಐಕಾನ್ ಮುಟ್ಟಿದ ತಕ್ಷಣ ಅಮ್ಮನ ಮೆಸೆಜ್ ಓಪನ್ ಆಯಿತು. ಒಬ್ಬ ಅಮೇರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಎಮ್.ಎಸ್ ಮುಗಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ಮಾರ್ಟ್‌ಅಪ್ ಕಂಪನಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಡಿರೆಕ್ಟರ್, 27 ವರ್ಷ

ವಯಸ್ಸು. ಕ್ಯಾಲಿಫೋರ್ನಿಯಾದ ಡೆಥ್‌ವ್ಯಾಲಿ ನ್ಯಾಷನಲ್ ಪಾರ್ಕಿನಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಒಂದು ಸೆಲ್ಫಿ ಬಿಟ್ಟರೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿಗೆ ಫೋನ್ ನಂಬರ್ ಕೊಡಲಾಗಿತ್ತು. ನನಗಿಂತ ಚಿಕ್ಕವರ ಫೋಟೋ ಕಳಿಸಬೇಡ ಅಂತ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಮೆಸೆಜ್ ಹಾಕೋಣವೆಂದುಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕೆಳಗೆ ಅವನಿಗಿಂತ ವಯಸ್ಸಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯರಾದರೂ ಪರವಾಗಿಲ್ಲ, ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್ ಇಂಜಿನಿಯರ್ ಆಗಿರಬೇಕಂತೆ ಅಂತ ಅಮ್ಮ ಬರೆದಿದ್ದರು. ಇನ್ನೊಬ್ಬನಿಗೆ 33 ವರ್ಷ, ಅಂದರೆ ನನಗಿಂತ ಐದು ವರ್ಷ ದೊಡ್ಡವನು. ಫೋಟೋ, ಹೈಟು, ವೇಯ್, ಸಂಬಳ, ಸೇವಿಂಗ್, ಆಸ್ತಿ, ಆಸಕ್ತಿ, ಎಲ್ಲವುಗಳ ವಿವರ ಇತ್ತು. ವೆಲ್ ಸೆಟಲ್ಡ್ ಅಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಫೋನ್ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಬಾಗಿಲು ಸದ್ದಾಯಿತು. ಎದ್ದು ಬಂದರೆ ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿತ್ತು. ನಾಳೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೋಗುವ ಮೊದಲು ಲಾಕ್ ಫಿಕ್ಸ್ ಮಾಡಿಸದಿದ್ದರೆ ಬಾಗಿಲಿನ ಭ್ರಮೆ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲವೆನ್ನಿಸಿತು.

ಬೆಳಗ್ಗೆದ್ದು ಸ್ನಾನ ಮುಗಿಸಿ, ಫಿಜ್ ಇಂದ ದೋಸೆ ಹಿಟ್ಟು ತೆಗೆದು ದೋಸೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಿನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಮ್ಮ ಕಾಲ್ ಮಾಡಿದವರು 'ಮಗ, ಎಂತ ಆಸ್ತಿಗೆ ಕುಡದ್ಯೇ' ಅಂದರು. 'ದ್ವಾಸೆ' ಅಂದೆ. 'ದ್ವಾಸಿಗೆ ಹಚ್ಚಂಬಲೆ ಎಂತು?' ಅಂದರು. 'ದ್ವಾಸೆಹಿಟ್ಟು, ಚಟ್ನಿ, ಎರಡೂ ನಿನ್ನೆದೇಯ' ಎಂದೆ. ಡೋರ್‌ಲಾಕ್ ಫಿಕ್ಸ್ ಮಾಡಿಸಬೇಕಿತ್ತು, ನಂತರ ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೊರಡಬೇಕಿತ್ತು, ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಸಂಜೆ ಕಾಲ್ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿ ಫೋನನ್ನು ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಟೇಬಲ್ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟೆ. ಟೇಬಲ್ ಮೇಲಿದ್ದ ಹ್ಯಾಂಡ್‌ಬ್ಯಾಗಿನಿಂದ ಒಂದು ಮಂಚ್ ಬಾರ್ ಮತ್ತು ಸ್ಯಾನಿಟರಿ ಪ್ಯಾಡ್, ಎರಡೂ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದವು. ಬ್ಯಾಗಿನೊಳಗೆ ನೋಡಿದೆ, ಪರ್ಸ್ ಇರಲಿಲ್ಲ. ವೈಟ್‌ಮೆಟಲ್ ಬ್ರೇಸ್‌ಲೆಟ್, ಅಪ್ಪ ನನ್ನ ಹದಿನಾರನೆಯ ಹುಟ್ಟುಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಕೊಡಿಸಿದ್ದು, ನನ್ನ ಫೇವರೆಟ್ ಬ್ರೇಸ್‌ಲೆಟ್ ಅದು, ಬ್ಯಾಗಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಎಷ್ಟು ಹುಡುಕಿದರೂ ಬ್ಯಾಗಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ.

ತಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ರುಪಿನಾಳಿಗೆ ಕಾಲ್ ಮಾಡಿ 'ರುಪಿನಾ, ನನ್ನ ಬ್ಯಾಗ್ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಪರ್ಸ್ ಮತ್ತು ಬ್ರೇಸ್‌ಲೆಟ್ ಕಾಣಿಸಿಲ್ಲ' ಅಂದೆ. ಅಲ್ಲೇ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಇರಬಹುದು ನೋಡು ಅಂದಳು ರುಪಿನಾ. 'ಎಲ್ಲ ಕಡೆ ಹುಡುಕಿದೆ, ಬ್ಯಾಗಿನಿಂದ ಸ್ಯಾನಿಟರಿ ಪ್ಯಾಡ್ ಹೋಲ್ಡರ್ ಮತ್ತು ಮಂಚ್ ಬಾರ್ ಹೊರಗೆ ಬಿದ್ದಿತ್ತು, ಬ್ಯಾಗಿನೊಳಗಿದ್ದ ಪರ್ಸ್ ಮತ್ತು ಬ್ರೇಸ್‌ಲೆಟ್ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ' ಎಂದೆ. 'ಅನ್ನೆಸೆರಿ ಸ್ಯಾನಿಟರಿ ಪ್ಯಾಡ್ಸ್

ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆ ಕಾಣಿಸೋದು, ಏನೋ ಆಗೋಯ್ತು ಅನ್ನೋ ಎಂಗ್ಲಾಯಟಿ ಇವೆಲ್ಲ ಪೆರಿಮೆನೋಪಾಸ್ ಸಿಂಪ್ಟಮ್ಸ್, ಬೇಗ ಮದುವೆಯಾಗು, ಎಂಗ್ಲಾಯಟಿನಾದ್ರೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗ್ತು' ಎಂದಳು ನಗುತ್ತ. 'ಹತ್ತಿರದ ಪೋಲೀಸ್ ಸ್ಟೇಷನ್ನಿಗೆ ಕಾಲ್ ಮಾಡು, ಸುತ್ತಮುತ್ತ ನಿನ್ನ ಕಳ್ಳತನಗಳಾಗಿದ್ದೆ ಗೊತ್ತಾಗತ್ತೆ, ಕಳ್ಳ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನ ಪರ್ಸ್ ಕೂಡ ಸಿಗಬಹುದು' ಎಂದು ಹೇಳಿ ರುಪಿನಾ ಪೋನಿಟ್ಟಳು.

ಏರಿಯಾ ಪೋಲೀಸ್ ಸ್ಟೇಷನ್ ನಂಬರ್ ಹುಡುಕಿ ಪೋನ್ ಮಾಡಿದೆ. 'ಡ್ರಸ್ ಕೇಳಿದವರು' ನಿಮ್ ಏರಿಯಾ ಸ್ಟೇಷನ್ನಿಗೆ ಕಾಲ್ ಮಾಡಿ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಪೋನ್ ಇಟ್ಟರು. ಇನ್ನೊಂದು ನಂಬರ್ ಗೆ ಟೈ ಮಾಡಿ ಪರ್ಸ್, ಬ್ರೇಸ್‌ಲೆಟ್ ಕಳವಾಗಿದ್ದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದೆ. ಹೆಸರು, 'ಡ್ರಸ್, ಮನೆಯಲ್ಲಿನ ಜನರ ಸಂಖ್ಯೆ, ಎಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದವರು' ಮೇಡಮ್, ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದ ಸದ್ದಾಯ್ತು, ನೋಡಿದರೆ ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿ ಇತ್ತು ಅಂತೀರ. ಅಲ್ಲೇ ಎಲ್ಲೋ ಇರತ್ತೆ ಸರ್ಯಾಗಿ ಹುಡುಕಿ, ನಿಮ್ಮ ಪರ್ಸ್ ಹುಡುಕೋಕೆ ನಾವು ನಿಮ್ಮನೆಗೆ ಬಂದ್ರೆ ಸ್ಟೇಷನ್ನಿಗೆ ಬರೋ ಕೊಲೆ ಕೇಸ್, ರೇಪ್ ಕೇಸ್ ಇಂಥವನ್ನೆಲ್ಲ ಯಾರ್ ನೋಡೋತಾರ, ಮೇಡಮ್' ಅಂತ ಪಲೈಕಾಗಿ ಹೇಳಿ ಪೋನಿಟ್ಟರು.

ಕಂಪನಿ ಆ್ಯಕ್ಸ್ ಕಾರ್ಡ್, ಕ್ರೆಡಿಟ್, ಡೆಬಿಟ್ ಕಾರ್ಡ್, ಎಲ್ಲವೂ ಪರ್ಸ್ ಅಲ್ಲಿತ್ತು. ಬ್ಯಾಂಕಿಗೆ ಕಾಲ್ ಮಾಡಿ ಕ್ರೆಡಿಟ್ ಕಾರ್ಡ್, ಡೆಬಿಟ್ ಕಾರ್ಡ್ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬ್ಲಾಕ್ ಮಾಡಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗಂಟೆ ಹಿಡಿಯಿತಾದರೂ ನಿರಾಳವೆನ್ನಿಸಿತು. ಕಂಪನಿ ಆ್ಯಕ್ಸ್ ಕಾರ್ಡ್ ಮಿಸ್ ಆಗಿದ್ದಕ್ಕೆ ಕಂಪನಿ ಆ್ಯಡ್ಮಿನ್ ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್‌ಗೊಂದು ಈಮೈಲ್ ಕಳಿಸೋಣವೆಂದುಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಬಾಗಿಲು ತಟ್ಟಿದ ಸದ್ದಾಯಿತು.

ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದರೆ ಎಸ್‌ಐ ಬಂದು ನಿಂತಿದ್ದರು. 'ಮೇಡಮ್, ಕಳ್ಳನ ಆಗಿದೆ ಅಂತ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಬಂದಿತ್ತು, ಇದೇನು ಮನೆ?' ಎಂದರು. 'ಹೌದು' ಅಂದೆ ಅರೆತೆರೆದ ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು. 'ಮನೆ ಒಳಗಡೆ ಬರಬಹುದು, ಮೇಡಮ್' ಅಂದರು. ಅನುಮಾನದಲ್ಲಿ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ತೆರೆದಿಟ್ಟೆ. ನನ್ನ ಬ್ಯಾಗ್ ಇಟ್ಟ ಸ್ಥಳದ ಸುತ್ತೆಲ್ಲ ನೋಡಿದರು. 'ಮನೇಲಿ ಒಬ್ಬೇನ ಇರೋದು?' ಅಂದರು. ಸುಮ್ಮನಿದ್ದೆ. ಅಕ್ಕಪಕ್ಕ ಯಾರಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದರು. ಎಡ ಪಕ್ಕದ ಡಬಲ್ ಬೆಡ್ರೂಮ್ ಫ್ಯಾಟಲ್ಲಿ ಗಂಡ-ಹೆಂಡತಿ, ಅಪ್ಪ, ಅಮ್ಮ ಇರುವ ಕುಟುಂಬ, ಬಲಪಕ್ಕದ ಸ್ಲೂಡಿಯೋ ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್‌ನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಡೈವರ್ ಇರುವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಸುರಕ್ಷವಾಗಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದೆ. 'ಡೈವರ್ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ,

ಏನ್ ಹೆಸರು' ಎಂದರು. 'ಶಿವ' ಅಂದೆ. ತಕ್ಷಣ ನನ್ನ ಫ್ಯಾಟಿ ನಿಂದ ಹೊರನಡೆದು ಡೈವರ್‌ನ ಸ್ಲೂಡಿಯೋ ಬಾಗಿಲು ತಟ್ಟಿದರು. ನಾನು ಇವತ್ತು ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಖಚಿತವಾದ ಮೇಲೆ ಶಿವ ಮತ್ತೆ ಮಲಗಿ ನಿದ್ರಿಸಿದ್ದನಿರಬೇಕು, ನಿದ್ರೆಗಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದು ಯಾರು ಬಂದಿದ್ದಾರೆನ್ನುವುದನ್ನೂ ನೋಡದೆ ಮತ್ತೆ ಹೋಗಿ ಮುಸುಕು ಹಾಕಿ ಮಲಗಿದ. 'ರಾತ್ರಿ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ, ಸರ್. ಅವನನ್ನು ಏಳಿಸುವುದು ಬೇಡ' ಅಂತ ಹೇಳಿದರೂ ಕೇಳದೆ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಶಿವನನ್ನು ತಟ್ಟಿದರು. ಮುಸುಕು ತೆರೆದ ಶಿವ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಎದುರು ನಿಂತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವಾಕ್ಯಾಗಿ ಎದ್ದು ಕುಳಿತ. ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಶಿವನನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತ 'ಸರ್, ನಿಮ್ ಹೆಸರೇನಿ' ಎಂದರು. 'ಸದಾ' ಅಂದ. 'ಏನಿಲ್ಲ, ಸದಾ... ನಿನ್ನ ರಾತ್ರಿ ನಿಮ್ಮ ಪಕ್ಕದ ಮನೆ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಯಾರಾದ್ರೂ ತೆರೆದ ಸದ್ದು ಕೇಳೋನಿ ನಿಮಗೆ' ಎಂದು ಡೈವರ್‌ನನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದರು. 'ನಿನ್ನ ರಾತ್ರಿ ತುಂಬ ನಿದ್ರೆ ಬಂದಿತ್ತು, ನಂಗೇನೂ ಸದ್ದು ಕೇಳಿಲ್ಲ, ಸರ್' ಅಂದ ಶಿವ.

'ಕಳ್ಳನವಾಗಿದೆ ಅಲ್ಲಿ, ನಿದ್ರೆ ಬಂದಿತ್ತು, ನಿಮಗೇನೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಅಂತೀರಲ್ಲೇ' ಎಂದರು ಎಸ್‌ಐ ಮತ್ತೆ. ಆಗಷ್ಟೇ ನಿದ್ರೆ ಯಿಂದ ಎದ್ದು ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಶಿವ ತಲೆ ಎತ್ತಿ ತೆರೆದ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚದಲೆ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಅವರನ್ನು ನೋಡ ತೊಡಗಿದ. ನಾನು ಮನೆಯೊಳಗಿರುವಾಗ ನನ್ನ ಮನೆಯೊಳಗೆ ನಡೆದ ಕಳ್ಳತನ ನನಗೇ ಗೊತ್ತಾಗದಿರುವಾಗ ಶಿವನಿಗೆ ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಕು ಎನ್ನಿಸಿತು. ಆದರೆ ಶಿವ ನಿದ್ರಾಹೀನತೆ ಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದ. ಹೆಚ್ಚಿನ ರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವನು ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇವತ್ತಿಗೆ ಅವನ ಫಲ ಫಲ ಹೊಳೆವ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅವನು ಆರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನಿದ್ರಾಹೀನತೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದಾನೆಂದು ನಂಬುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಘಟನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಪೋಲೀಸರು ಅವನನ್ನು ವಿಚಾರಣೆಗೊಳಪಡಿಸಿದಾಗ ಮಾತ್ರ, ತಾನು ಗಾಢ ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿದ್ದುದಾಗಿಯೂ, ತನಗೇನೂ ಕೇಳಿಸಲಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಹೇಳಿದ್ದು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿತ್ತು!

'ಮೇಡಮ್, ಸದಾನೇ ಯಾಕೆ ನಿಮ್ಮ ಪರ್ಸ್ ಎತ್ತಿರಬಾರದು?' ಎಂದರು ಎಸ್‌ಐ. ಶಿವನ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಯಾವತ್ತೂ ನೋಡಿರದ ಕೋಪವೊಂದು ಥಟ್ಟನೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ನಾನು 'ಶಿವ ನನ್ನ ಡೈವರ್, ಅವನು ನನ್ನ ಸೆಕ್ಯುರಿಟಿಗಾಗಿ ಇದ್ದವನು' ಅಂತ ಎಸ್‌ಐ ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿದೆ. ಎಸ್‌ಐ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲು ರೆಡಿ ಇದ್ದಂತೆ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ನೀವು ಅವನ ಹೆಸರು ಶಿವ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದೀರಿ. ನಾನು ಕೇಳಿದಾಗ ಅವನು ತನ್ನ ಹೆಸರು

ಸದಾ ಅಂತ ಹೇಳಿದ. ಇಂಥವರೆಲ್ಲ ಹೀಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರ್ತಾರೆ' ಎಂದರು ಎಸ್‌ಐ. ಶಿವ ಕೋಪದಿಂದ ಎದ್ದು ನಿಂತ. ನಾನು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಕೈಸನ್ನೆ ಮಾಡಿದೆ, ಶಿವ ಕುಳಿತ. ಶಿವನ ಪೂರ್ತಿ ಹೆಸರು ಸದಾಶಿವ ಅಂತಲೂ, ಶಿವ ಅಪ್ಪನ ಡೈವರ್ ಆಗಿದ್ದವನು, ನಮ್ಮೂರಿನಿಂದಲೇ ಬಂದವನು, ಇದೀಗ ನನ್ನ ಡೈವರ್ ಆಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ, ನನ್ನ ಸೇಫ್ಟಿಗಾಗಿ ನನ್ನ ಫ್ಯಾಟಿನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ಅವನಿಗೆ ಸ್ಪೂಡಿಯೋ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಎಸ್‌ಐಗೆ ವಿವರಿಸಿದೆ. ನಂತರ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ನಾಲ್ಕಾರು ಫ್ಯಾಟ್‌ಗಳ ಬಾಗಿಲು ತಟ್ಟಿ ಅವರ ಮನೆಗಳಲ್ಲೇನಾದರೂ ಕಳ್ಳತನವಾಗಿದೆಯೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದ ಎಸ್‌ಐ, ಪಕ್ಕದ ಒಂದೆರಡು ಫ್ಯಾಟ್‌ಗಳ ಸೆಕ್ಯೂರಿಟಿ ಕ್ಯಾಮರಾಗಳಲ್ಲಿ ಫುಟೇಜ್ ಸಿಗಬಹುದೆ ಅಂತ ನೋಡಿದರು. ಕಾಮನ್ ಏರಿಯಾದ ಸೆಕ್ಯೂರಿಟಿ ಕ್ಯಾಮರಾಗಳು ಮತ್ತು ಎಲವೇಟರ್ ಟರ್ನ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕೆಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಕಾಮನ್ ಏರಿಯಾದ ಕ್ಯಾಮರಾಗಳು ಕೆಟ್ಟು ನಾಲ್ಕಾರು ದಿನಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಸಾಕ್ಷಿ-ಸುಳಿವು ಸಿಗದೆ ಎಸ್‌ಐ ಹೊರಟು ನಿಂತರು. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಏನಾದರೂ ಈ ಥರಹದ ಕಳ್ಳತನಗಳ ಸುಳಿವು ಸಿಕ್ಕರೆ ತಕ್ಷಣ ತಿಳಿಸಿ ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಿ ಶಿವನತ್ತ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನೋಡಿ ಹೊರಟು ಹೋದರು.

ಎಸ್‌ಐ ಬಂದುಹೋದ ತಕ್ಷಣ ತನ್ನ ಸ್ಪೂಡಿಯೋದ ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿಕೊಂಡ ಶಿವ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆ-ಯಾದರೂ ಆಚೆ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಪರ್ಸನ್, ಅದರಲ್ಲಿದ್ದ ಹಣ, ಕ್ರೆಡಿಟ್, ಡೆಬಿಟ್ ಕಾರ್ಡ್, ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಆತಂಕ ಮತ್ತು ಬೇಸರಗಳೆರಡೂ ನನಗೀಗ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಎಸ್‌ಐ ಬಂದು ಶಿವನನ್ನು ಅನುಮಾನದಿಂದ ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಮತ್ತು ಅಪ್ಪ ಕೊಡಿಸಿದ್ದ ವೈಟ್‌ಮೆಟಲ್ ಬ್ರೇಸ್‌ಲೆಟ್‌ಅನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದು ನನಗೆ ಹೆಚ್ಚು ನೋವುಂಟು ಮಾಡಿತ್ತು. ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಕಾಲ್ ಮಾಡಿ ನಡೆದದ್ದೆಲ್ಲವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದೆ. ಅಪ್ಪ ತಾನು ಸದಾಶಿವನಿಗೆ ಕಾಲ್ ಮಾಡಿ ಕ್ಷಮೆ ಕೇಳುತ್ತೇನೆ, ಅವನನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಸಂಜೆಯಾಗುತ್ತಲಿತ್ತು. ಶಿವ ಆಚೆ ಬಂದರೆ ಅವನೊಡನೆ ಒಮ್ಮೆ ಮಾತನಾಡಬೇಕೆಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಲಿದ್ದೆ. ಯಾರೋ ಬಾಗಿಲು ತಟ್ಟಿದ ಸದ್ದಾಯಿತು. ಡೋರ್ ಕ್ಯಾಮರಾದಲ್ಲಿ ನೋಡಿದೆ. ಡಂಚೋ ಹುಡುಗನೊಬ್ಬ ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ. ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದೆ. ಪಾರ್ಸಲ್ ಕೊಟ್ಟು ಹೋದ. ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿ ಬಂದು ಪಾರ್ಸಲ್ ಓಪನ್ ಮಾಡಿದೆ.

ಅದರಲ್ಲಿ ಪರ್ಸನ್, ಕಂಪನಿ ಆ್ಯಕ್ಸ್ ಕಾರ್ಡ್, ಕ್ರೆಡಿಟ್, ಡೆಬಿಟ್ ಕಾರ್ಡ್ ಎಲ್ಲವೂ ಇದ್ದವು. ಪರ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಾವಿರದ ಹತ್ತು ನೋಟುಗಳನ್ನಿಟ್ಟಿದ್ದೆ, ಅವು ಕಾಣೆಯಾಗಿದ್ದವು. ಪರ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕಾಗದದ ಪುಟ್ಟ ಪೊಟ್ಟಣವೊಂದು ಕಾಣಿಸಿತು. ತೆರೆದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪ ಕೊಡಿಸಿದ್ದ ಬ್ರೇಸ್‌ಲೆಟ್ ಇತ್ತು. ಕಾಗದದಲ್ಲಿ

ನಮಸ್ಕಾರ, ಮೇಡಮ್,

ಎಗ್ಸಾಮ್ ಫೀಸ್ ಕಟ್ಟಲು ಹಣ ಇರಲಿಲ್ಲ, ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ನಿಮಗೆ ಪಾರ್ಸಲ್ ಕೊಡಲು ಬಂದಾಗ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದೇ ಇತ್ತು. ನೀವು ಪರ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹಣವನ್ನು ಇಡುವುದನ್ನು ನೋಡಿದೆ, ಅದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮ ಮೇನ್‌ಡೋರ್ ಲಾಕ್ ಕೆಟ್ಟಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ಯಾರೊಂದಿಗೋ ಫೋನಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಿರಿ. ಎಗ್ಸಾಮ್ ಫೀಸ್ ಕಟ್ಟಲು ಬೇರೆ ದಾರಿ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದೆ. ನಿಮ್ಮ ಹಣವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ, ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ದುಡಿದು ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಹಣವನ್ನು ಮರಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಮರೆಯುವುದಿಲ್ಲ.

ಧ್ಯಾಂಕ್ಯೂ, ನೀವು ಯಾವತ್ತೂ ಮರೆಯಲಾಗದ, ನಿಮ್ಮನ್ನು ಯಾವತ್ತೂ ಮರೆಯದ,

**ನಿಮ್ಮ
ಡಂಚೋ ಹುಡುಗ**

ಕಾಗದವನ್ನು ಓದಿ ಮುಗಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣುಗಳು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಎಷ್ಟು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡರೂ ನಿನ್ನೆ ಬಂದಿದ್ದ ಡಂಚೋ ಹುಡುಗನದ್ದಾಗಲೀ, ಇವತ್ತು ಬಂದಿದ್ದ ಡಂಚೋ ಹುಡುಗನದ್ದಾಗಲೀ ಮುಖ ನೆನಪಾಗಲಿಲ್ಲ. ಪರ್ಸನ್ನು ಬ್ಯಾಗಿನಲ್ಲಿಡುವಾಗ ಬ್ರೇಸ್‌ಲೆಟ್ ಅನ್ನು ಮತ್ತೆ ಅದೇ ಕಾಗದದಲ್ಲಿಯೇ ಸುತ್ತಿಡಬೇಕೆನ್ನಿಸಿತು, ಅದೇ ಕಾಗದದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿ ಬ್ಯಾಗಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡೆ.

ಮತ್ತೆ ಬಾಗಿಲು ತಟ್ಟಿದ ಸದ್ದಾಯಿತು. ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದೆ. ಶಿವ ನಿಂತಿದ್ದ. ತಾನು ಊಟಕ್ಕೆ ಹೊರಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ, ನನಗೆ ಊಟವನ್ನು ಪಾರ್ಸಲ್ ತರಬೇಕೆ ಅಂತ ಕೇಳಿದ. ಒಂದು ಬೇಬಿಕಾರ್ನ್ ಮಂಚೂರಿಯನ್ ತರಲು ತಿಳಿಸಿದೆ. ಶಿವ ಹೊರಟುಹೋದ. ಶಿವ ತನಗೇನೂ ನೋವೇ ಆಗಿಲ್ಲವೆಂಬಂತೆ ಇದ್ದ.

ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ತೋಟ-ಗದ್ದೆ-ಮನೆ ಕೆಲಸಗಳ ದೇಖರಿಕೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಎಲ್ಲರೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆಯಬೇಕು

ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕಲಿಸಿದ ಅಪ್ಪ, ಕಾರಿನ ಡ್ರೈವರ್ ಜೊತೆ ಸಲುಗೆಯಿಂದ ಮಾತನಾಡಲು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೂ ನನಗೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದೇ ಅಭ್ಯಾಸ ಶಿವನೊಂದಿಗೂ ಮುಂದುವರೆದಿತ್ತು. ಅವಶ್ಯದ ಮಾತುಕತೆ ಬಿಟ್ಟರೆ ಶಿವನೊಂದಿಗಿನ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾತುಕತೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅಪ್ಪ-ಅಮ್ಮನ ಮುಖಾಂತರವೇ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ಶಿವನಿಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟೋ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂಬತ್ತೋ ವಯಸ್ಸಿರಬಹುದು, ನನ್ನದೇ ವಯಸ್ಸು. ಶಿವ ಮೆಕ್ಯಾನಿಕಲ್ ಡಿಪ್ಲೋಮಾ ಓದುತ್ತಿದ್ದವನು ಅಪ್ಪನ ಡ್ರೈವರ್ ಆಗಿ ಬಂದಿದ್ದ. ಡ್ರೈವಿಂಗ್ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಓದು ಮುಗಿಸಿದ್ದನಿರಬೇಕು. ಅಪ್ಪ ಅವನ ಕುಟುಂಬದ ಕಷ್ಟಗಳಿಗೆ ತಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದರು, ಆ ಕಾರಣಕ್ಕೇ ಇರಬೇಕು ಶಿವ ಅಪ್ಪನ ಡ್ರೈವರ್ ಆಗಿ ಕೆಲಸ ಮುಂದುವರೆಸಿದ್ದ. ನಾನು ಟ್ರಾಫಿಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಡ್ರೈವ್ ಮಾಡುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗತೊಡಗಿದಾಗ ಅಪ್ಪ ಶಿವನನ್ನು ನನ್ನ ಕಾರಿಗೆ ಡ್ರೈವರ್ ಆಗಿ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅಪ್ಪ-ಅಮ್ಮ, ಎಲ್ಲರೊಡನೆ ನಿರ್ಭೀಡೆಯಿಂದ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಶಿವ ನನ್ನೊಡನೆ ಅವಶ್ಯವಿರುವಷ್ಟೇ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಶಿವ ನನ್ನೊಟ್ಟಿಗೆ ಎಲವೇಟರಿನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಶಿವ ಇದ್ದಾನೆಂದರೆ ಕಾರಿನ ಬಾಗಿಲನ್ನು ನಾನೇ ತೆರೆದು ಕಾರು ಹತ್ತಿದ ಅಥವಾ ಇಳಿದ ಸಂದರ್ಭಗಳೂ ಇಲ್ಲ. ಆಫೀಸಿನಲ್ಲಿ ಒತ್ತಡದ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಿ ಸುಸ್ತಾಗಿ ಆಫೀಸಿನಿಂದ ಹೊರಬಂದರೆ ತಕ್ಷಣ ಶಿವ ಕಾರಿನಿಂದಿಳಿದು ಕಾರಿನ ಹಿಂಬದಿಯ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ಶಿವನ ಈ ನಡವಳಿಕೆ ಅದೆಷ್ಟೋ ಬಾರಿ ನನಗೆ ಕಾನ್ಫಿಡೆನ್ಸ್ ಕೊಡುತ್ತಿತ್ತು, ಸೆಕ್ಯೂರ್ ಫೀಲ್ ಕೊಡುತ್ತಿತ್ತು, ನನ್ನೊಡನೆ ಯಾರೋ ಇದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವ ಬಲ ಕೊಡುತ್ತಿತ್ತು. ಶಿವ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ತನಗಾದ ಅವಮಾನವನ್ನು ನುಂಗಿಕೊಂಡು ತನಗೇನೂ ನೋವೇ ಆಗಿಲ್ಲವೆಂಬಂತೆ ಇದ್ದುದು ಶಿವನ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಗೌರವ ಮೂಡಿಸುತ್ತಲಿತ್ತು. ಶಿವನನ್ನು ಅಪ್ಪ ಅಷ್ಟೊಂದು ಗೌರವದಿಂದ ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಯಾಕೆನ್ನುವುದು ಇವತ್ತು ಇನ್ನಷ್ಟು ಅರಿವಾಗುತ್ತಲಿತ್ತು.

ತಲೆ ಭಾರವಾಗಿತ್ತು. ರೆಫ್ರಿಜೇಟರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಲು ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ನೆನಪಾಗಿದ್ದು ಕಾಫಿ ಕುಡಿಯಬೇಕು ಎನ್ನಿಸಿದಾಗಲೇ. ಶಿವ ಆಗಲೇ ಹೊರಟು ಹೋಗಿದ್ದ. ಹಾಲಿನ ಪ್ಯಾಕ್ ತರುವ ಸಲುವಾಗಿ ಶಿವನಿಗೆ ಕಾಲ್ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಮೂಲತಃ ಬೆಳಗಿನ ಘಟನೆಯಿಂದಾಗಿ ಶಿವನೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡಲು ಮನಸ್ಸು ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಗ್ರೌಂಡ್ ಫ್ಲೋರಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಸುಪರ್‌ಮಾರ್ಕೆಟಿನಿಂದ ಹಾಲು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರಲು

ಕೆಳಗಿಳಿದು ಹೋದೆ. ಹಾಲಿನ ಪ್ಯಾಕ್ ಕೊಂಡು ಸ್ಟೆರ್‌ವೇ ಹತ್ತಿರ ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಶಿವ ಊಟದ ಪಾರ್ಸಲ್ ಹಿಡಿದು ಬಂದ. ಎಲವೇಟರ್ ಕಡೆ ತೋರಿಸಿ 'ರಿಪೇರಿಯಾಗಿದೆ, ನೀವಿಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ' ಎನ್ನುತ್ತ ಎಲವೇಟರ್ ಅಪ್ ಕಾಲ್ ಬಟನ್ ಒತ್ತಿದ. ತಾನು ಮೆಟ್ಟಿಲು ಹತ್ತಿ ನಡೆದ. ಶಿವ ನನ್ನೊಟ್ಟಿಗೆ ಎಲವೇಟರಿನಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆಯೂ ನಿಂತ ನೆನಪು ನನಗೆ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಇವತ್ತಿನ ಘಟನೆಯಿಂದ ಶಿವ ಊರಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದರೆ ಎಂಬ ಯೋಚನೆಯಿಂದ ಅಭದ್ರ ಭಾವವೊಂದು ಕಾಡುತ್ತಲಿತ್ತು.

ನಾನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪ ನನ್ನ ಫ್ಲಾಟ್ ಮುಂದೆ ನಿಂತಿದ್ದರು. ಶಿವನನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಅಪ್ಪ ಖುದ್ದಾಗಿ ಡ್ರೈವ್ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಊರಿನಿಂದ ಬಂದಿದ್ದರು. 'ಎಲ್ಲಿ ಸದಾಶಿವ?' ಎಂದರು. ಅಪ್ಪ ಮೊದಲು ವಿಚಾರಿಸಿದ್ದು ಶಿವನನ್ನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಶಿವ ಸ್ಟೆರ್‌ವೇ ಕಡೆಯಿಂದ ಬಂದ. ಅಪ್ಪನನ್ನು ನೋಡಿದ ತಕ್ಷಣ ಶಿವನ ಮುಖ ಇನ್ನಷ್ಟು ಬಾಡಿತು, ಬೆಳಗಿನಿಂದ ಶಿವ ನುಂಗಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಅವಮಾನದ ನೋವು ಶಿವನ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಮೂವರನ್ನೂ ಮೌನ ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕಿತ್ತು. ನನ್ನ ಊಟದ ಪಾರ್ಸಲ್ ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಶಿವ ತನ್ನ ಸ್ಪೂಡಿಯೋ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದ. ಅಪ್ಪ ಅವನೊಂದಿಗೆ ಅವನ ಸ್ಪೂಡಿಯೋದೊಳಗೆ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತರು. ಶಿವ ಎಂದರೆ ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಅಭಿಮಾನ, ಗೌರವ. ಅದೇ ಕಾರಣಕ್ಕಿರಬೇಕು ಶಿವ ಅಪ್ಪನನ್ನು ಅಷ್ಟೊಂದು ಗೌರವಿಸುವುದು ಎನ್ನಿಸಿತು. ಮರುದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ನಾನು ಏಳುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪ ಕಾಫಿ ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಶಿವ ಟೆಕ್ನಿಷಿಯನ್ ಒಬ್ಬರನ್ನು ಕರೆಸಿ ನನ್ನ ಮನೆಯ ಮೇನ್ 'ಡೋರ್ ಸ್ಮಾರ್ಟ್‌ಲಾಕ್ ಫಿಕ್ಸ್ ಮಾಡಿಸುತ್ತಲಿದ್ದ. ಶಿವನ ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ನನ್ನ ಮನೆಯ ಲಾಕ್ ಸರಿಯಾದದ್ದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಂಡೇ ಅಪ್ಪ ಹೊರಟರು. ಶಿವ ಅಪ್ಪನನ್ನು ಕಳಿಸಿಬರಲು ಅಪ್ಪನೊಡನೆ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಹೋದ. ಮುಂದಕ್ಕೆ ಚಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅಪ್ಪನ ಕಾರು ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾಗುವವರೆಗೂ ಬಾಲ್ಕನಿಯಲ್ಲೇ ನಿಂತಿದ್ದೆ. ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿ ಒಳಬಂದೆ. ಅಪ್ಪನೊಡನೆಯ ನನ್ನ ಮಾತುಕತೆಯಂತೆ 33 ವರ್ಷದ ಹುಡುಗ ನನಗೆ ಹಿಡಿಸಿದ್ದಾನೆ, ಅವನಿಗೂ ನಾನು ಇಷ್ಟವಾದಲ್ಲಿ ನೀವು ಮುಂದುವರೆಯಬಹುದು ಅಂತ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ರಿಪ್ಪೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತ ತಿರುಗಿ ಬಾಗಿಲಿನತ್ತ ನೋಡಿದೆ. 'Everything happens for a reason' ಅನ್ನಿಸುತ್ತಲಿತ್ತು.

A New Perspective on Vyakarana of the Havika Kannada

Ragu Kattinakere
Toronto, Canada

Whenever a reference to ancient grammar is made we think of Pānini (ಪಾಣಿನಿ) the great Sanskrit grammarian. This is mostly because we derive the semantics of the word ‘grammar’ from English which has a limited meaning that it is ‘the rules in a language’. The word ‘vākarana’, used nowadays unfortunately as synonym for the word ‘grammar’, on the other hand has a much wider meaning in our tradition. It refers to anywhere from the production of sound energy, sound taking meaning to not just structure but also features of languages. The Nyāya (ನ್ಯಾಯ) and Vaiśeṣika (ವೈಶೇಷಿಕ) darśanas (philosophies) of our tradition put forward theories on sound and meaning they acquire in minute details. Even though some of these works may have been after Pānini, aspects of vyākaraṇa are found in the earliest of the veda: Rigvēda and even in the vēdāṅgas (ವೇದಾಂಗ) much earlier to Pānini. This is one aspect of vyākaraṇa. The other is, features in a language. Anyone studying computer languages knows that not all languages are equal. Java 17 has more features to allow things that could not have been done in previous versions. Being ancient and continuous, Indic lan-

guages including Havika Kannada have many features that other languages like English thought of as advanced do not have. Havika Kannada is even more advanced in some areas as we will discover through this article. Therefore, the study of the vākarana of Havik’s needs to be done in this broader context. In this article, I will review works on Havika vākarana and then introduce aspects hitherto not identified or discussed by scholars.

Review

I have tried to cover most works on Havika grammar here but it is difficult to do so exhaustively. There may be many works lying in our mutts or elsewhere not very publicly available. One of the systematic studies on Havika Kannada is by Shri. K G Shastri of Kumata in 1965 (D.N Shankar Bhat incorrectly mentioned it as the year 1971). His thesis ‘The Havyaka Dialect of North Canara’ uses western linguistics where he discusses phonology, morphology, syntax, phonemics, morphophonemics, indeclinables, formations and so on. However, this study is not done based on the Indian ‘vyākaraṇa’ and misses a lot of aspects of our language as I will enumerate shortly. Dr Helen E Ullrich’s thesis ‘Clause Structure of Northern Havyaka Kannada (Dravidian): A Tagmemic Analysis’ was submitted in 1968, which studied the Havika culture from

the Keladi region(seeme). There are two critical aspects that we need to be aware of in Dr.Ullrich's work. One is that it uses Dr. Kenneth L. Pike's 'Tagmeme Model' theory which is a western construct and includes behavioral aspects and not just linguistic aspects. The American Institute of Indian Studies funded this research which I do not know is good or a bad thing and we may note that her Prof Oscar Chavarría Aguilar was a professor of Sanskrit and had great admiration for Panini. Second, the other works by the same author inform us of their deposition towards Haviks. It appears that in 'The Women of Totagadde: Broken Silence' another work published in 2017 Dr Ullrich does an ethnological study of Havika women. Selective ethnological views can be damaging both because of its background of producing racial prejudice and because it degenerates the concentration on the actual topic of language as accorded to western communities when studying their language and makes it more about ethnicity. D.N Shankar Bhat wrote 'An outline of Grammar of Havyaka'(1971) in English. This as well adopts the western approach and misses a lot of grammatical aspects of Indian languages. M Mariyappa Bhat published the Havyaka-English dictionary in 1983. There are multiple scholars working on new versions of this dictionary. I think dictionaries will play a critical role in helping find various unstudied aspects of Havika language. Shri. Manjappa Kalasi wrote 'Havigannada' in around 2018 and Shri D N Shankar Bhat a well known scholar of Kannada lan-

guage wrote 'Havyaka Kannada' focusing on the Southern dialect of the Havik's. In these two, the work by D N Shankar Bhat is more extensive. Both compare words in old Kannada and other dialects, Tamil and Havika Kannada. Discuss developments and changes. Except for a short description of differences in Sandhi (compounding) there is no discussion on other aspects and language features. On a related note, a notable discussion on Haviks is by Shri Sedyapu Krishna Bhattaru in his Vichara Prapancha.

Let us now review some aspects of Havika Kannada that are still being explored. We can start by establishing some new aspects about the Havika grammar such as the nature of nasal words and prepositions/suffixes/pratyaya as it will aid the discussion further below.

Anunaasika/Nasal Syllables

We know Haviks use a lot of nasal words but its nature is not yet clearly defined. The use of nasals is governed by a rule in grammar. Observe these words: ಕಂಬ/ kamba - ಕಂತ/kaNta - ಕಂತು/kantu - ಕಂಚು/ kaNGchu - ಕಂಕ/kaGNka. You will see that depending on the second akshara the first anusvaara or the CA (Am) type gets pronounced as the anunasika in that group of aksharas: ಕಮ್ಮ - ಕಣ್ಣ - ಕನ್ನು - ಕಜ್ಜು - ಕಜ್ಜಿ. Where as for ಸಂಯಮ/saMyama the second akshara it self becomes nasal: ಸಯ್-ಯಮ. ಯ್ is nasal. These can be called consonant nasals (ಅವರ್ಗೀಯ ವ್ಯಂಜನಾನುನಾಸಿಕ). ಸಮ್ಯಮ is an incorrect pronunciation. ಸಂಸ್ಕೃತ, ಸಂಲಾಪ, ಸಂವತ್ಸರ, are the other words of this

category. This is true whenever the word does not end in anusvara.

With this knowledge I propose that the anunasika of the Haviks should be written similarly with this rule applied (it is sometimes done without an understanding of how this works). ಅವ (ಅವ್-ವ where the ವ is nasal). Similarly ಇಂವ/ಇವ್-ವ. This is a colloquial way of saying ಅವನ್/ಇವನ್. Other examples are ಹಾಂವು, ಬಾಂವಿ, ಕಿಂವಿ. Note that in all these words the second word following the anusvara(o) is itself

pronounced nasally. However, aMva/ ಅವ also has what I call vowel nasals (ಸ್ವರಾನುನಾಸಿಕ). That is a~gv-va/ಅಜ್ಜ್-ವ. I will describe this with an application in the gender section. This I believe is the correct nature of the nasal words of the Haviks. There is a gender-specific anunasika which also turns vowels into nasals in Havika Kannada. I have pointed this out before (2015) which I will discuss further in the gender section.

Vibhakti and Pratyaya/Prefixes and prepositions

I have previously proposed that there are more vibhakti pratyaya in spoken Kannada (ಆಡುಗನ್ನಡದ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು, 9 Jan 2009, <http://thoughtslot.blogspot.com/2009/01/blog-post.html>). I am merely reiterating that Havika Kannada has those additional pratyaya and more. I will list the additional pratyaya in the Havika Kannada below.

Havika Vibhakti and Pratyaya/ಹವಿಕ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು (in addition to other Kannada pratyayas):

Prathama/ಪ್ರಥಮಾ	ಜ್ addition. ಆಜ್(ಆಂ) ಬರದಿಲ್ಲ. ಆನ್ of the old Kannada's Havika form. Missing pratyaya like in modern Kannada usage (-) ರಾಮ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋವ್ವ is also there.
Dwitiya/ದ್ವಿತೀಯಾ	nna(ನ್ನ, ಅನ್ನ) ರಾಮನ್ನ ಕಾಡಿಗೆ ಕಳ್ಳಿದ
Trutiya/ತೃತೀಯಾ	ಇಂದ there appears to be no change here from the regular grammar.
Chathurthi/ಚತುರ್ಥೀ	Mge (ಂಗೆ) ರಾಮಂಗೆ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗವಡ (Instead of just ಗೆ ಇಗೆ ಅಕ್ಕೆ ಕೈ we have ಂಗೆ where the nasal can take nasal akshara of the respective group of consonants or nasal form of ungrouped consonants)
Panchami/ಪಂಚಮೀ	Scholars like Ranganatha Sharma argue this does not exist in Kannada altogether.
ShashThI/ಷಷ್ಠೀ	I argue that in some cases the a(ಅ) here disappears in svara lopa/ಸ್ವರಲೋಪ such as in ರಾಮನ್+ ಅ + ಕೋಲು ರಾಮನ್ನೋಲು. We see ana/ಅನ used in ರಾಮನ, only a/ಅ used in dEvara/ದೇವರ. This needs some more analysis.
Sapthami/ಸಪ್ತಮೀ	age (ಅಗೆ) ರಾಮ ಮೆತ್ತಿನಗೆ ಇರವು. age/ಅಗೆ is used for alli/ಅಲ್ಲಿ just like some rural dialects of Kannada. alli/ಅಲ್ಲಿ is the regular pratyaya.
Sambhodhane/ಸಂಬೋಧನೆ	ಏ ಈ ರಾ ಆ ಇ. ಓ ಅಲ್ಲಿ has Oo as pratyaya. There may be more (ಹೋಯ್, ಕೂಹುಯ್, ಓಯ್).

The old Kannada pratyaya are the follows: ಮ್, ಅಮ್, ಇಮ್, ಗೆ, ಅತ್ತಣಿಂ, ಅ, ಒಳ್. Compare this to Havika Kannada pratyaya I have proposed: ಜ್, (ನ್ನ, ಅನ್ನ), ಇಂದ, ಂಗೆ, -, ಅ, (ಅಲ್ಲಿ, ಅಲಿ, ಅಗೆ, ಒಳ್). We may note here that along with ಒಳ್, ali/ಅಲಿ (ರಾಮನಲಿ) is also used in Kannada. We can see that the Havika Kannada pratyaya fall into a few categories: a)modified forms of old Kannada b) some new pratyaya as used in the current Kannada c) some exclusive to Havika and some common.

There is also a possibility of samasa-like procedures occurring where we think the pratyaya are being dropped incorrectly. For example, ರಾಮ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋದ/raama kaadige hOda. Here ರಾಮ is used instead of ರಾಮನು. Dropping of ಪ್ರಥಮ ಉ pratyaya also occurs in a samasa. This leads us to think of a sentence formed into a word by samasa such as ರಾಮಕಾಡಿಗೆಹೋದ. This is not specific to Havika kannada. But as we will see later, Havika Kannada has many more compounds compared to regular Kannada.

Linga/Gender

Discussion on gender in the Havika language is not new. The use of neuter gender for women is often discussed. The use of neuter gender is a peculiar feature in many dialects. Some Lingayat dialects in Shivamogga use neuter gender for parents! What is new is that, we can see this in several ways:

1. as a way not to inflect some words. E.g appa bantu, amma bantu (ಅಪ್ಪ ಬಂತು, ಅಮ್ಮ ಬಂತು).
2. as a corrupted inflection of words. E.g avaLu BandaLu -> adu bantu (ಅವಳು

ಬಂದಳು -> ಅದು ಬಂತು).

3. as a lost anunasika inflection form E.g BaNtuN (ಬಂತುಂ).
4. As part of local grammar of dialects that vary.

The 1st possibility is similar to how we use neuter gender when talking about animals. Naayi bantu, appa bantu. It is a way of not inflecting the verb with gender. It simplifies but is also colloquial. The 1st one is likely to explain the Lingayat usage for parents of both genders. But the 2nd and 3rd seem more applicable to Haviks. We know that in some parts closer to the Sharavathi valley Haviks use ava baMda (ಅವ ಬಂದ) instead of adu bantu or avalu bandalu (ಅವಳು ಬಂದಳು or ಅದು ಬಂತು). I speculate that 'adu bantu'(ಅದು ಬಂತು) is actually aMdu bantu(ಅಂದು ಬಂತು) where a(ಅ) in aMdu is pronounced as nasal CundefinedY. Haviks have stopped using nasals in many places and this may be one of them. There are other places this is true and in use which I call Respect Nasals (ಗೌರವಾತ್ಮಕ ಅನುನಾಸಿಕಗಳು). This leads us to consider vowel nasals (ಸ್ವರಾನುನಾಸಿಕ). We have seen consonant nasals (ಅವರ್ಗೀಯ ವ್ಯಂಜನಾನುನಾಸಿಕ) exist.

Vowel Nasals:

Just like how iM uM eM aiM or uHu aiHu (ಇಂ ಉಂ ಎಂ ಐಂ ಅಥವಾ ಇಃ ಐಃ) are not in the aksharamala of Kannada or any Indian language but exist in usage and are represented as an example by aM and aha (ಅಂ and ಅಃ) I think we have to consider the existence of a~g i~g (ಅಜ್ ಇಜ್ ಉಜ್ ಎಜ್) etc. We see this in use in two places

respectively: in aMva/ಅಂವ which is also pronounced as a~gvva/ಅಜ್ವ-ವ where both a and va are nasal, and in Respect Nasals such as ಬತ್ತನೂಂ/ಹೋಗ್ತನೂಂ (ಹೋಗ್ತನೂಂ) etc. Aan/ಆನ್ in old Kannada becomes ಆಜ್/ಆಂ as in ಆಣಟಿಜಜಜಿಟಿಜಜ್ಜಡ್ಡೆ (ಆಂ ಮಾಡಲ್ಲೆ) where the ನ್ in ಆನ್ drops and the nasal moves to the vowel itself. Note also that this is an entire sentence in a word - ಆಜ್ಜಾಡ್ಡೆ/ಆನ್ಜಾಡ್ಡೆ (I didn't do it)!

Respect Nasal:

We know that in Soraba region haviks do not use order form and use request with respect attached to it when addressing mother, mother-in-law, elderly aunts and grand mothers. For example ಅಮ್ಮ ತ್ವಾಟಿಕ್ಕೆ ಬತ್ತನೂಂ/ಬತ್ತನೂಂ? ಅಮ್ಮಮ್ಮ ಕಾಪಿ ಕೊಡ್ತನೂಂ? ಅತ್ತಿಗಳು ಒಂಚೂರು ಮಾವನ್ನ ಕರಿತ್ತನೂಂ? Sad part is that even in the Soraba area this Respect Nasal is disappearing. The reason for writing this Respect Nasal two ways (ಹೋಗ್ತನೂಂ (ಹೋಗ್ತನೂಂ)) is to show that both na and nu following the anusvaara take nasal form. This is common to other Kannada dialects but using standalone vowels as nasal may be unique to the Havika language.

Thus, the Respect Nasal may have been dropped from words that seem like neuter gender words but in fact could be a form of words that have lost Respect Nasal sound over time like we see happening in current times to other neuter gender words.

The fourth is an observation of what I call 'local grammars'. All components of grammar attain meaning and application regionally. The gender number and tense inflection, gender itself, tense itself are used very flexibly and each locale has

an unwritten understanding of how these work. This may be a separate topic to dwell on but I will give two examples in closing: ಕಾಡಗೆ ಮರ ಇದ್ದು does not mean there is only one tree in the forest. ಪಾಪು ಅಳ್ತಾ ಇದ್ದು does not mean a baby is an animal either. Similarly adu/ಅದು need not mean neuter gender given the context.

While this is all true, I will have to explicitly state that no honest analysis can discount the fact that use of neuter gender words to women and others may be seen as derogatory. I strongly believe however that there is some explanation for this, some of which I have presented above.

Sarvanaama/Pronouns

There are several pronouns and usages in Kannada and Havika languages that are not fully noted by scholars. I will discuss the nature of some of them here.

While there are older forms for I like ಆನು (aanu) ಎನಗೆ/ಯಂಗೆ (enage) (ಯನಗೆ can be stressed form of ಯಂಗೆ) ಯನ್ನಿಂದ ಯನ್ನಲ್ಲಿ, there is a pronoun called taanu/ತಾನು and its forms ತನ್ನಿಂದ ತನಗೆ etc which is a 'first person pronouns for third person' allowing to present third person's views without having to use "they said" etc. ತಾನು ಬರೆನೆಂದ in havika becomes ತಾಜ್/ತಾನ್ ಬಪ್ಪಿಲ್ಲೇಂದ or ತಾನ್ಪಿಲ್ಲೇಂದ (s/he said s/he will not come)!

Similarly neen/ನೀನ್ of old Kannada becomes nee/ನೀ/ನೀಜ್ in Havika which again is a nasalization of nee/ನೀ.

Sandhi/Syllabic or syntactic compound of words

Compounding is an extraordinary feature of Havika Kannada. It may be

the single most important reason why we should teach children the Havika Kannada. Other reasons why Havika Kannada should be taught to children are a) for rich Kannada vocabulary b) complex compounding of words into beautiful sentences c) new word formations and complex language features.

Sandhi is a fusion of words at syllabic level while keeping the meaning intact. These are generative, i.e they are infinite and cannot be written down in a dictionary like German compounds for example. There are several peculiarities and new aspects to Sandhi in Havika Kannada. Lets see some examples:

ಬಪ್ಪದು ಇಲ್ಲೆ = ಬಪ್ಪಿಲ್ಲೆ - ಉಕಾರ ಲೋಪ	ಅಂವ+ಬತ್ತಿ ಹೇಳಿ+ಇದ್ದ=ಅಂವತ್ತಿ ಹೇಳಿದ್ದ -ಸ್ವರ ಲೋಪ
ಆಗದುದರಿಂದ ಆಗದು + ಅದರಿಂದ = ಆಗದ್ದರಿಂದ (ಎರಡು ಸ್ವರ ಲೋಪ)	

In the last example, you can see two swaraLopa/ಸ್ವರಲೋಪ, i.e a and u missing. These in my opinion have been hastily deemed incorrect forms and therefore have not been used to expand the idea of sandhi in Kannada. If this idea sounds ridiculous then you may refer to the concept of 'adhyaahaara'/ಅಧ್ಯಾಹಾರ which is basically a way to fill in missing verbs and pronouns in sentences. For example, "go home" = "you should go home". In this example "go home" is a grammatically valid sentence in Kannada and Samskruta where the rest of the words are implied and the process is called 'adhyaahaara'.

The use of words such ಬಂದ್-ಮೇಲೆ/

baMdmEle should be seen as a sandhi as ಬಂದ್‌ಮೇಲೆ where there is a drastic dropping of multiple vowels to form a complex compound. This leads to entire sentences formed out of a single word such as already alluded ತಾಸ್ತಪ್ಪಿಲ್ಲೆಂದ/ತಾಬಪ್ಪಿಲ್ಲೆಂದ(s/he said s/he will not come). Here we can see multiple compounds: LOpa/ಲೋಪ and guNa/ಗುಣಸಂಧಿ.

Samaasa/Meaning Compounds

Samaasa is the coming together of words to provide an increased or combined meaning. The coming together can be with or without a sandhi/syllabic fusion.

Many other aspects that need to be studied. I will only list some of them because of limitations of space and my own ability. But a detailed study according to Indian vyakarana shastra will result in a much more advanced understanding of Havika language.

ನಿಷೇಧಾರ್ಥಕ ಅಂವ ಮಾಡ, ಅದು ಬರ, ಅಂವ ಕೇಳ, ಬಾರ, ಹೋಗ ಇವಂಗೆ ಅಂವ ಆಗ	ಸಂಭಾವನಾರ್ಥಕ ತಡೆದಾನು = ತಡೆಗು ತಡಿಗು ಆಗ್ಗು/ಅಕ್ಕು
ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕ ಹೌದೋ? = ಹೌದಾ? ಬತ್ಯಾ? ಬತ್ಯಾ?	ಕ್ರಿಯಾರ್ಥಕಾವ್ಯಯಗಳು ಹೌದು-ಅಲ್ಲ = ಹೌವುದು-ಅಲ್ಲ ಉಂಟು ಇಲ್ಲ = ಇದ್ದು - ಇಲ್ಲೆ
ಭಾವಸೂಚಕಾವ್ಯಯಗಳು ಹೂಂ ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ಹವಿಕರಲ್ಲಿ ಹಾಂ ಬಳಕೆ ಇದೆ. ಹೋಯ್, ಕೂಹುಯ್, ಓಯ್	

There are more such elements that need to be further studied such as: kaaraka/tad-

dita/dhatu/akhyatha pratyaya (ಕಾರಕ/ತದ್ವಿತ/ಧಾತು/ಆಖ್ಯಾತ ಪ್ರತ್ಯಯ/ಕೃದಂತ/ದ್ವಿರುಕ್ತಿ)

Summary

When we study Havika 'vākarana' based on the very advanced tradition of the Samskruta 'vākarana', it allows us to identify many unique properties of the language. It also allows us to expand some concepts to include what is commonly in use. In this article, I have tried to point out some new aspects and possibilities along with an overview of some previous work. I hope further study

will help unravel the beauty of the Havika language and convince our children about the strength of it and its usefulness to enhance our language abilities. We should not forget that Samskruta is the language of our ancestors from which Kannada is prakruta. A lot of chaste Samskruta can still be found in Havika Kannada vocabulary. I conclude by saying most other forms of Kannada can be viewed as a subset of Havika Kannada. If one can speak in Havika well, command over other dialects will naturally follow.

इको यणचि 6.1.77

References:

Hosakannada Vyakarana - Mahamahopadhyaya Ranganatha Sharma

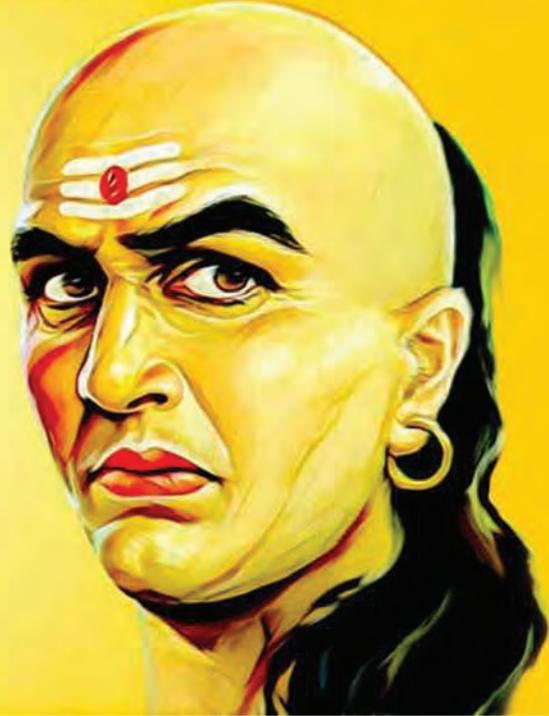
Kannada Madhyama Vyakarana - T N Srikantaiah

Hosagannada Vyakarana Chandassu - Dr T V Venkatachala Shatri et al.

ಜಾಣಕ್ಯ ನೀತಿ

ಅಕ್ಷರ ಕಲಿಸದ ಪಾಲಕರೇ
ಮಕ್ಕಳ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಶತ್ರುಗಳು.
ಏಕೆಂದರೆ, ಸುಶಿಕ್ಷಿತರ
ನಡುವೆ ಅಶಿಕ್ಷಿತನೊಬ್ಬ
ದಯನೀಯವಾಗಿ
ತಿರಸ್ಕರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಹಂಸಗಳ
ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಕೊಕ್ಕರೆ
ಅಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಕಾಣುವಂತೆ
ಅವನೂ ಅಯೋಗ್ಯನಾಗಿ
ತೋರುತ್ತಾನೆ.

‘ಹವ್ಯಕ ಕನ್ನಡ’ದ ದ್ವಿತೀಯಾ- ದಕ್ಷಿಣವಿಭಕ್ತಾಂತರೂಪಗಳು

ಡಾ. ಚಾಂದೇಕಲ್ಲು ವಿಷ್ಣು ಭಟ್ಟ
ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, ಕರ್ನಾಟಕ, ಭಾರತ

ಹವ್ಯಕ ಕನ್ನಡವು ಕನ್ನಡದ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಜಾನಾಂಗಿಕ ಉಪಭಾಷೆಯೆಂದೂ ಈ ಉಪಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಾಚೀನ ಶಬ್ದರೂಪಗಳೂ ವ್ಯಾಕರಣಪ್ರಯೋಗಗಳೂ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿವೆಯೆಂದೂ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೆ ತಿಳಿದಿರುವ ವಿಚಾರ. ಈ ಉಪಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಹಲವು ಪ್ರಭೇದಗಳಿವೆ. ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೊಸನಗರ-ಸಾಗರಪ್ರಾಂತದ ಆಡುಮಾತು ಒಂದು ವಿಧವಾದರೆ ಉತ್ತರಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶಿರಸಿ-ಸಿದ್ದಾಪುರ ಪ್ರಾಂತದ ಆಡುಮಾತು ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಹೊನ್ನಾವರ-ಗೋಕರ್ಣ ಪ್ರದೇಶದ ಆಡುಮಾತು ಇನ್ನೊಂದಿಷ್ಟು ವ್ಯತ್ಯಸ್ತರೂಪಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕುಂದಾಪುರ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಹವ್ಯಕರಿದ್ದರೂ ‘ಕುಂದಾಪುರ ಕನ್ನಡ’ಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವಂತೆ ಅವರ ಆಡುಮಾತು ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿಲ್ಲ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ ಮತ್ತು ಕಾಸರಗೋಡು ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಹವ್ಯಕ ಉಪಭಾಷೆಯನ್ನು ‘ದಕ್ಷಿಣ ಹವ್ಯಕ ಉಪಭಾಷೆ’ಯೆಂದೂ ‘ಮಂಗಳೂರು ಹವೀಕರ ಆಡುನುಡಿ’ಯೆಂದೂ ಗುರುತಿಸಿದ್ದುಂಟು. ಈ ಆಡುನುಡಿಯೊಳಗೆ ಕಾಸರಗೋಡು ಪ್ರದೇಶದ ಆಡುನುಡಿ, ವಿಟ್ಟ-ಪುತ್ತೂರು ಪ್ರದೇಶದ ಆಡುನುಡಿ ಮತ್ತು ಪಂಜ-ಸುಳ್ಯ ಪ್ರದೇಶದ ಆಡುನುಡಿ -ಎಂದು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳೊಳಗೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಭೇದವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಆ ಸಮಗ್ರಪ್ರದೇಶದ ಆಡುನುಡಿಯನ್ನು ಒಂದೇ ಉಪಭಾಷೆಯೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವುದು ಸಮಂಜಸವೇ ಆಗಿದೆ.

ಈ ಹವ್ಯಕ ಉಪಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹಳಗನ್ನಡದ ಹಲವಾರು ರೂಪಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಹಳಗನ್ನಡದ ಸಬಿಂದುಕಗಳು ನಡುಗನ್ನಡ ಹೊಸಗನ್ನಡಗಳಲ್ಲಿ ಅಬಿಂದುಕಗಳಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗಿವೆ. ಆದರೆ, ಹವ್ಯಕ ಉಪಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ನಡೆದಿಲ್ಲ. ಉದಾ.: ಕಲಂಕು-ಕಲಕು, ಅಲುಂಬು-ಅಲುವು, ದಾಂಟು-ದಾಟು, ನೂಂಕು-ನೂಕು, ತಾಂಕು-ತಾಕು, ನಾಂದು-ನಾದು, ತೋಂಕು-ತೋಕು ಮೊದಲಾದುವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ರೂಪವೇ ಹವ್ಯಕದಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಇಂತಹ ಹಲವು ವಿಶಿಷ್ಟ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿರುವ ಕಾರಣ ಹಳಗನ್ನಡದ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವಾಗ ಹವ್ಯಕ ಉಪಭಾಷೆಯ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದರಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವಿದೆ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದು ಇಂದು ಕಂಡುಬಾರದ ಕೆಲವು ವಿಶಿಷ್ಟ ಪದಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಹವ್ಯಕದಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿವೆ. ಅಂತಹವನ್ನೂ ಅಧ್ಯಯನಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಹಳಗನ್ನಡ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ‘ತೆಗಲೆ’ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಲು ಕನ್ನಡದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ತುಂಬ ಒದ್ದಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಹವ್ಯಕ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ‘ಎದೆ’ ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಇದು ದಿನಬಳಕೆಯ ಪ್ರಯೋಗ. ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶದ ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ‘ತಿಗಲೆ’ ಎಂಬುದು ಇದೇ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿದ್ದು ದಿನಬಳಕೆಯ ಮಾತಾಗಿದೆ.

ಹಳಗನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ವ್ಯಾಕರಣವನ್ನು ಬರೆದ ಕೇಶಿರಾಜನು ತನ್ನ ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣದಲ್ಲಿ ವಿಭಕ್ತಿಪಲ್ಲಟವೆಂಬ ಒಂದು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದು (ಶ.ಮ.ದ. ಸೂ 145) ಯಾವ ಯಾವ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳ ಬದಲಾಗಿ ಯಾವ ಯಾವ ಬೇರೆ ವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಬಳಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆಂಬುದನ್ನು ಅವನು ಉದಾಹರಣಸಹಿತವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ನಿರೂಪಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ವಿಭಕ್ತಿಪಲ್ಲಟಗಳು ಇಂದಿನ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ; ಕೆಲವು ಮಾತ್ರ ಇವೆ. ದ್ವಿತೀಯಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಷಷ್ಠೀಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುವುದೆಂಬುದೂ ಅವನ ವಿಭಕ್ತಿಪಲ್ಲಟದ ನಿಯಮಗಳಲ್ಲೊಂದು. ಇಂತಹ ವಿಭಕ್ತಿಪಲ್ಲಟದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಹೋಲುವ ವ್ಯಾಕರಣಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು

ಹವ್ಯಕ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ತೋರಿಬರುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದ 'ಮಂಗಳೂರು ಹವ್ಯಕ' ಉಪಭಾಷೆಯ ದ್ವಿತೀಯಾ ಮತ್ತು ಷಷ್ಠೀವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಮತ್ತು ಈ ವಿಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪದರೂಪಗಳ ಒಂದು ಪರಿಶೀಲನೆಯನ್ನು ಈ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೇಶಿರಾಜನು ನಿರೂಪಿಸಿದಂತೆ ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ಅಂ' ಎಂಬುದು ದ್ವಿತೀಯಾವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯ. ಹೊಸಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ಅನ್ನು' ಎಂಬುದು ಪರಿವರ್ತಿತವಾದ ಅದೇ ದ್ವಿತೀಯಾವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯ; 'ಅ' ಎಂಬುದು ಹೊಸಗನ್ನಡ-ಹಳಗನ್ನಡಗಳೆರಡರಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಬಂಧಾರ್ಥಕವಾದ ಷಷ್ಠೀವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯ. ನೆಲವನ್ನು, ನದಿಯನ್ನು, ಗುರುವನ್ನು, ಕರ್ತೃವನ್ನು, ಮನೆಯನ್ನು, ಕೈಯನ್ನು - ಈ ಪದಗಳೆಲ್ಲ ದ್ವಿತೀಯಾವಿಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಇವುಗಳ ಷಷ್ಠೀವಿಭಕ್ತಂತರೂಪಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ನೆಲದ, ನದಿಯ, ಗುರುವಿನ, ಕರ್ತೃವಿನ, ಮನೆಯ, ಕೈಯ ಎಂದಾಗುತ್ತವೆ.

ವಿಭಕ್ತಿಪಲ್ಲಟವೆಂಬ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿದ್ದು ದ್ವಿತೀಯಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಷಷ್ಠೀವಿಭಕ್ತಿ ಬರುವುದುಂಟೆಂದು ಕೇಶಿರಾಜನು ನಿರೂಪಿಸಿರುತ್ತಾನಷ್ಟೆ. (ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣ, ಸೂತ್ರ 145). ದ್ವಿತೀಯಾರ್ಥದ ಷಷ್ಠಿಗೆ ಅವನು ಕೊಡುವ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಹೀಗಿವೆ:

1. ಎಲವೊ ನೀನೆನ್ನ ಕೊಂದೆ ಪೇಚ್ ಪೊಡಮಟ್ಟೆಂ
2. ತೆಂಕನಾಡ ಮಱಿಯೆಲ್ಲೆಂದುಂ ಮನಂ ಬರ್ಕುಮೇ

'ಎನ್ನಂ ಕೊಂದೆ, ನಾಡಂ ಮಱಿಯೆಲ್ಲೆಂದಿವರ್ಕರ್ಥಂ' ಎಂಬ ವಿವರಣೆಯನ್ನೂ ಕೇಶಿರಾಜ ನೀಡಿದ್ದಾನೆ. 'ಎನ್ನ' ಮತ್ತು 'ನಾಡ' ಎಂಬ ರೂಪಗಳು ಷಷ್ಠೀವಿಭಕ್ತಂತರೂಪಗಳು; ಅವು ಇಲ್ಲಿ ದ್ವಿತೀಯಾರ್ಥದಲ್ಲಿವೆಯೆಂದು ಕೇಶಿರಾಜನ ಅಭಿಮತ. 'ಎನ್ನ' ಎಂಬುದು ಷಷ್ಠೀವಿಭಕ್ತಿಯುಕ್ತ ಸರ್ವನಾಮ. ಈ ರೂಪಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಪರ್ಯಾಯರೂಪವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ 'ನಾಡ' ಎಂಬುದು 'ಎನ್ನ' ಎಂಬುದರಂತೆ ಏಕೈಕರೂಪವಿರುವಂತಹದಲ್ಲ; 'ನಾಡಿನ' ಎಂಬ ಇನಾಗಮಯುಕ್ತ (ನಾಡು+ಇನ್+ಅ) ರೂಪವೂ ಅದಕ್ಕಿದೆ. ಉಕಾರಾಂತಪ್ರಕೃತಿಗಳ ಮುಂದೆ ಷಷ್ಠೀಪ್ರತ್ಯಯ 'ಅ' ಬಂದಾಗ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಇನ್' ಎಂಬುದರ ಆಗಮ (ಇನಾಗಮ) ತಪ್ಪದೆ ಆಗುವುದೆಂದು ಕೇಶಿರಾಜ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ (ವಿದಿತಮುವರ್ಣಯವರ್ಣೇತ್ಯದೊಳಂ ಹ್ರಸ್ವೈತ್ಯದೊಳಮಿನಾಗಮವಿಧಿ ತಪ್ಪದು-ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣ, ಸೂತ್ರ 118). ಕೇಶಿರಾಜನ ಪ್ರಕಾರ 'ನಾಡಿನ' ಎಂಬುದೇ

ನಾಡು ಎಂಬುದರ ಷಷ್ಠೀವಿಭಕ್ತಂತರೂಪ. 'ನಾಡ' ಎಂಬ ಇನ್ನೊಂದು ರೂಪವನ್ನೂ ಅವನು ಒಪ್ಪಿದ್ದಾನೆ. ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲೂ ಈ ರೂಪವಿದೆ. (ಉದಾ: ನಾಡ ಗೀತೆಗಳು; ನಾಡ ನುಡಿ, ನಾಡ ಮಾತು, ನಾಡ ಕಲಿಗಳು, ನಾಡ ಗುಡಿಯ ಮೆರೆವುದು -ಇತ್ಯಾದಿ.) 'ನಾಡಿನ' ಮತ್ತು 'ನಾಡ' - ಎಂಬೀಯೆರಡು ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ದ್ವಿತೀಯಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಬರುವುದು 'ನಾಡ' ಎಂಬುದು ಮಾತ್ರ; 'ನಾಡಿನ' ಎಂಬ ರೂಪ ಹೀಗೆ ಬರುವುದೇ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಈ ಎರಡನೆಯ ರೂಪವು ಕೇವಲ ಷಷ್ಠೀವಿಭಕ್ತಂತ. ನಾಡ (ನಾಡು+ಅ) ಎಂಬುದು ಮಾತ್ರ (ಷಷ್ಠೀ ಮತ್ತು ದ್ವಿತೀಯಾ ಎಂಬ) ಎರಡು ವಿಭಕ್ತಿಗಳ ಸೂಚಕವಾಗಬಲ್ಲದು. ಏಕೆ ಹೀಗೆಂಬುದನ್ನು ಚಿಂತಿಸಬೇಕು.

ವಾಸ್ತವವಾಗಿ 'ನಾಡ', 'ಎನ್ನ' ಎಂಬ ರೂಪಗಳು ಷಷ್ಠೀವಿಭಕ್ತಂತರೂಪಗಳಲ್ಲ. ಅವುಗಳ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಯಾಗಿರುವ ಅಕಾರದಿಂದಾಗಿ ಅವು ಷಷ್ಠೀವಿಭಕ್ತಂತರೂಪಗಳ ಭ್ರಮೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅವು ಷಷ್ಠೀವಿಭಕ್ತಂತ ರೂಪಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿಯೇ ಕೇಶಿರಾಜನು ಅವುಗಳನ್ನು ಷಷ್ಠೀರೂಪಗಳೆಂದಿದ್ದಾನೆ. 'ಎನ್ನ' ಎಂಬುದು ಷಷ್ಠಂತರೂಪವೇ ಹೌದು. ಆದರೆ ದ್ವಿತೀಯಾರ್ಥವನ್ನು ನೀಡುವ 'ಎನ್ನ' ಷಷ್ಠೀರೂಪವೇ ಅಲ್ಲ; ಆ ಒಂದೇ ಪದರೂಪ ಎರಡು ವಿಧಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಧಿತವಾಗಿದೆ: 'ಆನ್' ಎಂಬ ಸರ್ವನಾಮಕ್ಕೆ ಆದೇಶವಾಗಿ 'ಎನ್' ಎಂಬುದು ಬಂದು (ಶ.ಮ.ದ. ಸೂತ್ರ 157) ಅದಕ್ಕೆ ಷಷ್ಠೀವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯ ಬಂದು 'ಎನ್ನ' ಎಂಬುದು ಸಿದ್ಧವಾದುದು ಒಂದು ವಿಧಾನ. 'ಎನ್ನಂ' ಎಂಬ ದ್ವಿತೀಯಾಂತರೂಪದ ಅನುಸ್ವಾರವು ಲೋಪವಾಗಿ 'ಎನ್ನ' ಎಂಬುದು ಸಿದ್ಧವಾದುದು ಇನ್ನೊಂದು ವಿಧಾನ. ಎಂದರೆ, ನಾಡು+ಅ(ಪ್ರಕೃತಿ+ಷಷ್ಠೀಪ್ರತ್ಯಯ)= ನಾಡ; 'ನಾಡಂ' ಎಂಬುದರಿಂದ ಅನುಸ್ವಾರವನ್ನು ಲೋಪಿಸಿದರೆ ಸಿದ್ಧಿಸುವ ರೂಪ 'ನಾಡ'. ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯೇನೆಂದರೆ, ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ದ್ವಿತೀಯಾವಿಭಕ್ತಂತರೂಪಗಳ ಅನುಸ್ವಾರಲುಪ್ತರೂಪಗಳು ದ್ವಿತೀಯಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಇವು ಷಷ್ಠಂತರೂಪಗಳ ಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆ (ಉದಾ.: 'ನೀನೊಮ್ಮೆ ಬಾ ನನ್ನ ಹೊಸಮನೆಯ ನೋಡು' - ಪಂಜೆಯವರ ಒಂದು ಪದ್ಯದ ಸಾಲು; 'ಕಾಮಿನಿ ಕರೆದು ತಾರೆ | ಶ್ರೀಮಂಜುನಾಥ | ಸ್ವಾಮಿಯ ಬಿಟ್ಟರಲಾರೆ' -ಯಕ್ಷಗಾನ ಪೂರ್ವರಂಗದಲ್ಲಿ ಹಾಡಲಾಗುವ

ಒಂದು ಪದ್ಯದ ಸಾಲು; 'ಕೂಳೊಳರ್ಥವ ಹೊಡೆದು ಸುರಿದನು ಹಾಲು ತುಪ್ಪದ ಹರವಿಯೋಜೆಯಲಿ' - ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ, ಬಕಾಸುರಪ್ರಸಂಗದ ಪದ್ಯ; 'ಕುಟಲವ ಬಿಡದಿಹ ಕುಜನರು ಮಂತ್ರದ ಪಠನೆಯ ಮಾಡಿದರೇನು ಫಲ' - ಪುರಂದರದಾಸರ ಕೀರ್ತನೆಯ ಸಾಲುಗಳು). ನಿಜವಾಗಿ ಇಂತಹ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ವಿಭಕ್ತಿಪಲ್ಲಟಗಳಲ್ಲ. ವಿಭಕ್ತಿಪಲ್ಲಟವೇ ಆಗಿರುತ್ತಿದ್ದರೆ ಇನಾಗಮಸಹಿತವಾದ (ನಾಡು+ಇನ್+ಅ) 'ನಾಡಿನ' ಎಂಬ ರೂಪವೂ ದ್ವಿತೀಯಾರ್ಥವನ್ನು ನೀಡಬೇಕಿತ್ತು. ಆದರೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹಾಗಿಲ್ಲ. 'ನಾಡಿನ' ಎಂಬುದು ಕೇವಲ ಷಷ್ಠೀರೂಪ; 'ನಾಡ' ಎಂಬುದು ಉಭಯಾರ್ಥಕ (ದ್ವಿತೀಯಾ ಮತ್ತು ಷಷ್ಠೀ ಎಂಬೆರಡು ವಿಭಕ್ತಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಯುಕ್ತವಾಗುವಂತಹದು).

ಹವ್ಯಕದಲ್ಲಿ 'ಅನ್ನು' ಎಂಬ ದ್ವಿತೀಯಾವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯವುಳ್ಳ ಪದರೂಪಗಳು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲೆಲ್ಲ ಕನ್ನಡದ ವಿಭಕ್ತಿಪಲ್ಲಟದ ನೆನಪನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಷಷ್ಠೀಸ್ವರೂಪದ ಪದರೂಪಗಳು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಉದಾ:

- ಅ- ನೆಲ - ನೆಲವ (ನೆಲವನ್ನು)
- ದನ- ದನವ (ದನವನ್ನು)
- ಇ- ಕತ್ತಿ - ಕತ್ತಿಯ (ಕತ್ತಿಯನ್ನು)
- ಕಡ್ಡಿ- ಕಡ್ಡಿಯ (ಕಡ್ಡಿಯನ್ನು)
- ಉ- ಗುರು - ಗುರುವಿನ (ಗುರುವನ್ನು)
- ಮಡಲು- ಮಡಲಿನ (ಮಡಲನ್ನು = ತೆಂಗಿನ ಗರಿಯನ್ನು)
- ಋ- ಕರ್ತೃ - ಕರ್ತೃವಿನ (ಕರ್ತೃವನ್ನು)
- ಎ- ಕೊಡೆ - ಕೊಡೆಯ (ಕೊಡೆಯನ್ನು)
- ಅತ್ತೆ- ಅತ್ತೆಯ (ಅತ್ತೆಯನ್ನು)
- ಐ- ಕೈ - ಕೈಯ (ಕೈಯನ್ನು)
- ಮೆಯ್ - ಮೆಯ್ಯ (ಮೆಯ್ಯನ್ನು)

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಕತ್ತಿಯ, ಗುರುವಿನ, ಕರ್ತೃವಿನ, ಕೊಡೆಯ, ಕೈಯ -ಎಂಬ ರೂಪಗಳು ಷಷ್ಠೀವಿಭಕ್ತಂತರೂಪಗಳೂ ಹೌದು. ಹವ್ಯಕದಲ್ಲಿ ಇವೇ ರೂಪಗಳು ದ್ವಿತೀಯೆಯಲ್ಲೂ ಷಷ್ಠೀಯಲ್ಲೂ ಸಮಾನವಾಗಿ ಬಳಕೆಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. (ಕರ್ತೃವಿನ ಎಂಬ ರೂಪಕ್ಕೆ ಕರ್ತೃವ ಎಂಬ ದ್ವಿತೀಯಾಂತರೂಪವೂ ಇದೆ.) ಆದರೆ 'ನೆಲವ, ದನವ' ಎಂಬ ರೂಪಗಳು ಮಾತ್ರ ದ್ವಿತೀಯೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರತು ಷಷ್ಠೀಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗವು. 'ನೆಲವ =

ನೆಲವನ್ನು, ದನವ = ದನವನ್ನು' ಎಂಬ ಅರ್ಥವೇ ಇದೆ. ಅದು ಷಷ್ಠಾರ್ಥದ್ದಾಗಬೇಕಾದರೆ 'ನೆಲದ, ದನದ' ಎಂದಾಗಬೇಕು. ಅರ್ಥವೇನೆಂದರೆ, ಷಷ್ಠೀಯಲ್ಲಿ 'ದಾಗಮ' (ದ ಆಗಮ) ಬಂದಾಗ ಅದು ಷಷ್ಠೀಯ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಎಂದರೆ, ಈ ಎರಡು ರೂಪಗಳ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. 'ನೆಲದ' ಎಂಬುದು ದ್ವಿತೀಯೆಯಾಗದು; 'ನೆಲವ' ಎಂಬುದು ಷಷ್ಠೀಯಾಗದು. (ಇದರ ಮುಂದಿರುವ ಅಕಾರವು 'ನೆಲವಂ' ಎಂಬುದರ ಅನುಸ್ವಾರವನ್ನು ಕಳೆದಾಗ ಉಳಿಯುವ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ಅಕಾರ.) ಕರಾವಳಿಯ ಇನ್ನೊಂದು ಕನ್ನಡ ಉಪಭಾಷೆಯಾದ ಕೋಟ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ (ಮಂಗಳೂರು ಪರಿಸರದ ಕೋಟ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ) ಕೂಡ ಇಂತಹವೇ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಇವೆಯೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಈ ಮೇಲೆ ಹೇಳಲಾದ ಷಷ್ಠೀಭ್ರಮೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ದ್ವಿತೀಯಾಂತಗಳಿಗೆ ಅವಧಾರಣಾರ್ಥಕಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಅವು ತಮ್ಮ ನಿಜರೂಪವನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡುತ್ತವೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ಅನ್ನು' ಎಂಬುದು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಂದ ಮೇಲೆಯೇ ಅವಧಾರಣಾರ್ಥಕ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಹವ್ಯಕದಲ್ಲೂ ಹೀಗೆಯೇ ಇದೆ. ಉದಾ:

- ನೆಲವ- ನೆಲವನ್ನೇ
- ಕತ್ತಿಯ- ಕತ್ತಿಯನ್ನೇ
- ಕೊಡೆಯ- ಕೊಡೆಯನ್ನೇ
- ಕೈಯ- ಕೈಯನ್ನೇ

ಉಕಾರ ಋಕಾರಗಳ ಗುರುವಿನ, ಕರ್ತೃವಿನ- ಎಂಬವುಗಳ ಅವಧಾರಣಾರ್ಥಕರೂಪವು ಗುರುವನ್ನೇ, ಕರ್ತೃವನ್ನೇ ಎಂದಾಗುತ್ತವೆ ಹೊರತು ಗುರುವಿನನ್ನೇ, ಕರ್ತೃವಿನನ್ನೇ ಎಂದಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಆ ರೂಪಗಳು ದ್ವಿತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಂತರೂಪಗಳೇ ಎಂಬುದು ಇನ್ನಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಇನಾಗಮದ ಬಗೆಗೆ ವಿಚಾರವಿದೆ. ಇನಾಗಮವು ಉವರ್ಣ, ಋವರ್ಣ, ಔಕಾರ, ಓಕಾರ ಮತ್ತು ಎಕಾರಗಳಿಂದ ಕೊನೆಯಾಗುವ ಪ್ರಕೃತಿಗಳ ಮುಂದೆ ತೃತೀಯಾ ಮೊದಲಾದ ವಿಭಕ್ತಿಗಳು ಬಂದಾಗ ಉಂಟಾಗುವುದೆಂದು ಕೇಶಿರಾಜನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ (ಶ.ಮ. ದ. ಸೂತ್ರ 118). ಆದುದರಿಂದ ಕೇಶಿರಾಜನ ಪ್ರಕಾರ ಗುರುವಿನ, ಕರ್ತೃವಿನ ಎಂಬಿವು ಷಷ್ಠೀರೂಪಗಳೇ ಸರಿ. ವಿಶೇಷವೇನೆಂದರೆ ಹವ್ಯಕದಲ್ಲಿ ಈ

ರೂಪಗಳು ದ್ವಿತೀಯೆಯಲ್ಲೂ ಬರುತ್ತಿವೆ. ಅರ್ಥಾತ್ ಇನಾಗಮಯುಕ್ತರೂಪವನ್ನು ದ್ವಿತೀಯಾಂತಗಳಲ್ಲೂ ಕಾಣಬಹುದು. ಇದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಕನ್ನಡಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಗುರುವ, ಕರ್ತೃವ - ಎಂಬ ರೂಪಗಳು (ಗುರುವಂ, ಕರ್ತೃವಂ ಎಂಬ ದ್ವಿತೀಯಾಂತರೂಪಗಳ ಅನುಸ್ವಾರರಹಿತವಾದ ರೂಪಗಳು) ದ್ವಿತೀಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವಷ್ಟೆ ಹೊರತು ಇನಾಗಮಸಹಿತರೂಪಗಳು ದ್ವಿತೀಯೆಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಕನ್ನಡದ ಅಕಾರಾಂತಪ್ರಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಷಷ್ಠೀವಿಭಕ್ತಿ ಬರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೆಲವೆಡೆ ದಾಗಮವೂ ಕೆಲವೆಡೆ ನಾಗಮವೂ ಆಗುವುದುಂಟು, ಉದಾ:

- ನೆಲ- ನೆಲನ/ನೆಲದ
- ಕೋಣ- ಕೋಣನ/ಕೋಣದ
- ಮಂಗ- ಮಂಗನ/ಮಂಗದ
- ನೋಣ- ನೋಣನ/ನೋಣದ
- ಹೆಣ- ಹೆಣನ/ ಹೆಣದ
- ಮರ- ಮರನ /ಮರದ ಇತ್ಯಾದಿ

ಇದಲ್ಲದೆ ಗಿಡ, ಬುಡ, ಗುಡ್ಡ, ರುಂಡ, ಹಾರ, ದೀಪ, ಕೋಪ, ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಷಷ್ಠೀಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದಾಗಮವೇ ಬರುತ್ತದೆ. ಹವ್ಯಕ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ಇದೇ ರೀತಿಯಿದೆ. ನಾಗಮ ಬಂದ ಷಷ್ಠೀರೂಪಗಳು ದ್ವಿತೀಯಾಂತರೂಪಗಳೂ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ದಾಗಮ ಬಂದ ರೂಪಗಳು ಕೇವಲ ಷಷ್ಠಂತರೂಪಗಳು.

ಮೇಲೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ನೀಡಲಾಗಿರುವ

ಅಕಾರಾಂತಪ್ರಕೃತಿಗಳೆಲ್ಲ ನಪುಂಸಕಲಿಂಗಪ್ರಕೃತಿಗಳು. ಅವುಗಳಿಗೆ ಷಷ್ಠೀವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯ ಬಂದಾಗ ನಾಗಮ-ದಾಗಮಗಳು ಸಮಾನವಾಗಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ, ಪುಲ್ಲಿಂಗಪ್ರಕೃತಿಗಳಿಗೆ ದಾಗಮದ ಸಂದರ್ಭಗಳಿಲ್ಲ; ಅಲ್ಲಿ ನಾಗಮ ಮಾತ್ರ. ಅಕಾರಾಂತ ಪುಲ್ಲಿಂಗಪ್ರಕೃತಿಗಳ ಷಷ್ಠೀರೂಪಗಳು ಹೀಗಾಗುತ್ತವೆ : ರಾಮನ, ಭೀಮನ, ಈಶ್ವರನ, ಸದಾಶಿವನ, ಕೃಷ್ಣನ, ದೂತನ, ತಮ್ಮನ, ಮಾವನ, ಮಗನ ಇತ್ಯಾದಿ. ಈ ಅಕಾರಾಂತ ಪುಲ್ಲಿಂಗಪ್ರಕೃತಿಗಳ ಷಷ್ಠಂತರೂಪಗಳು ದ್ವಿತೀಯಾವಿಭಕ್ತಾರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ ಹವ್ಯಕಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಇವು 'ಅಂ' ಎಂಬ ದ್ವಿತೀಯಾವಿಭಕ್ತಂತರೂಪಗಳ ಅನುಸ್ವಾರವನ್ನು ಕಳೆದುಳಿದ ರೂಪಗಳೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟ. ಈ ಅಕಾರಾಂತ ಪುಲ್ಲಿಂಗಪ್ರಕೃತಿಗಳಿಗೆ ದಾಗಮವೆಂಬುದು ಬರುವುದೇ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಆದುದರಿಂದ ಇವುಗಳ ಷಷ್ಠೀರೂಪಗಳು ರಾಮನ, ಭೀಮನ -ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಮಾತ್ರವೇ ಇವೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹವ್ಯಕಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ದ್ವಿತೀಯಾವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯವಿಲ್ಲದಂತೆ ಮತ್ತು ಷಷ್ಠೀಯೇ ಬಳಕೆಯಾದಂತೆ ತೋರಿದರೂ ನಿಜವಾಗಿ ಹಾಗಲ್ಲ. 'ಅಂ' ಎಂಬುದರ ಅನುಸ್ವಾರರಹಿತರೂಪದಿಂದಾಗಿ ಈ ಭಾವನೆ ಬರುತ್ತದೆಂದು ವಿಚಾರಮಾಡಿದಾಗ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಹವ್ಯಕ ಕನ್ನಡದ ದ್ವಿತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಷಷ್ಠೀರೂಪಗಳು ಬಂದು ವಿಭಕ್ತಿಪಲ್ಲಟವೆಂಬ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ನಡೆದಂತೆ ಕಂಡುಬಂದರೂ ಅದು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹಾಗಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಮೇಲಿನ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿಂದ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಬೇಲ

ಹವ್ಯಸಿರಿ ಕಥಾ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಬಹುಮಾನ ಪಡೆದ ಕಥೆ

ಉನಾ ಭಟ್ಟ

ಬೆಂಗಳೂರು, ಕರ್ನಾಟಕ, ಭಾರತ

ಬೆಳಿಗೆ ಬೆಳಿಗೆ ಸರ್ತಿಯ (ಸರಸ್ವತಿ) ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಗಲಾಟೆ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆಚೀಚೆ ಮನೆಯವರೆಲ್ಲ ಬಾಗಿಲು ಸಾರಿಸುವಾಗ, ಅಂಗಳ ಗುಡಿಸುವಾಗ, ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಾಗೆಲ್ಲ ಒಂದು ಕಿವಿಯನ್ನು ಸರ್ತಿಯ ಮನೆಯತ್ತಲೇ ನೆಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅವಳ ಮನೆಗೆ ತಾಕಿದಂತೆಯೇ ಇರುವ ಮನೆಯ ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ ಹೆಗಡೆಯಂತೂ ಎರಡೂ ಕಿವಿಗಳನ್ನು ಗೋಡೆಗಾನಿಸಿಕೊಂಡೇ ಕುಳಿತಿತ್ತು! ಇಷ್ಟಕ್ಕೂ ಅವಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಗಲಾಟೆ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು ನಿಜವಾದರೂ ಅದು ಜಗಳವಂತೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ! ಏಕೆಂದರೆ ಜಗಳವಾಡಲು ಅಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಸರ್ತಿ ಇದ್ದಬದ್ಧ ಪಾತ್ರ ಪಗಡೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಎತ್ತಿ, ಕುಕ್ಕಿ ಜೋರಾಗಿ ಕೂಗಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಕೂಗಾಟಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಿಲ್ಲದಿರಲಿಲ್ಲ. ಬೆಳಕು ಹರಿಯುವುದರೊಳಗೆ ಯಾರೋ ಅವಳ ಮನೆಯ ಹಿತ್ತಲಿಗೆ ನುಗ್ಗಿ, ಒಳ್ಳೊಳ್ಳೆಯ ಬದನೆಕಾಯಿ, ಟೊಮೇಟೋ, ಒಂದಷ್ಟು ಸವತೆಕಾಯಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದರು. ಬಹಳ ಕಷ್ಟ ಪಟ್ಟು ಬೆಳೆಸಿದ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಗಡಿಬಡಿಯಲ್ಲಿ ಮುರಿದು ಹಾಕಿದ್ದರು!

ಬೆಳಿಗೆ ಎದ್ದವಳೇ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಿ ಹಿತ್ತಲಕಡೆಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಿದ ಸರ್ತಿಗೆ ಉರಿದುಹೋಗಿತ್ತು. “ಯಾರಾ ಅಂವಾ....ಯನ್ನ ಹಿತ್ತ ಸುದ್ದಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದು. ಬೋ.. ಮಗನೇ...ಯನ್ನ ಕೈಗೆ ಶಿಕ್ಕು....ನಿಂಗೊಂದು ಗತಿ ಕಾಣ್ಯಕೊಡ್ತಿ ಇವತ್ತು. ಆನು ಒಬ್ಬಂಟಿಗಾ, ಯನ್ನ ಕೈಲಿ ಯಂತದೂ ಆಗ್ತಿಲ್ಲೆ ಮಾಡಿದ್ಯ ಹೊಲಸಗೆಟ್ಟವ್ವೇ? ಧೈರ್ಯ ಇದ್ದೆ ಯದ್ರಿಗೆ ಬಾರಾ. ಹೇಡಿ...” ಹೀಗೆಯೇ ಸಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಅವಳ ಬೈಗುಳ. ಆಚೆ ಮನೆಯ ಪದ್ಮಶ್ರೀ ಮುಸಿಮುಸಿ ನಗುತ್ತ ತನ್ನ ಗಂಡನ ಬಳಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು, “ನೋಡ್ರು...ಸುರುವಾತು ಈ ಸರ್ತಿದು. ಯಂತಾ ಸುಡುಗಾಡು ಕೂಗ್ತ ಆ

ನಮ್ಮೀಯಾ. ತಂಗಂತೂ ಹಿಂದಿಲ್ಲೆ, ಮುಂದಿಲ್ಲೆ. ಅಚ್ಚಿಚ್ಚೀಗೆ ಹುಡು ಮಕ್ಕ ಇದ್ದ ಹೇಳಾರಿ ನೋಡ್ಕಂಡು ಮಾತಾಡದ ಅದು? ಹಣೆಬಾರ....” ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ ಹೆಗಡೆ ತಲೆ ಅಲುಗಾಡಿಸುತ್ತ, “ಹೌದು ಹೌದು...ಹಿ ಹಿ...”ಎನ್ನುತ್ತ ಮತ್ತೆ ಕೂಗಾಟ ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದ.

ಸರಸ್ವತಿ ಎಂಬ ಉದ್ದ ಹೆಸರನ್ನು ಸಣ್ಣ ಮಾಡಿ ಸರ್ತಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು ತವರಿನಲ್ಲಿ. ಮದುವೆಯಾದ ಮೇಲೂ ಅದೇ ಹೆಸರು ಅವಳಿಗೆ ಶಾಶ್ವತವಾಯಿತು. ಸರಸ್ವತಿ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಅವಳ ಅತ್ತೆ ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿದಿದ್ದಳು. ಮಾವ ಕೈಲಾಸ ಸೇರಿ ಆಗಲೇ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಾಗಿದ್ದವು. ತನಗಿಂತ ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷ ದೊಡ್ಡವನಾದ ನಾಗಪ್ಪ ಹೆಗಡೆಯ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಅವಳಿಗಾಗಿದ್ದ ವರ್ಷವಾದರೂ ಎಷ್ಟು; ಬರೇ ಹದಿನೇಳು. ಈಗಿನ್ನೂ ಕನಸುಗಳನ್ನು ಹೆಣೆಯುತ್ತ ಕುಳಿತಿತ್ತು ಹುಡುಗಿಗೆ ಬದುಕನ್ನು ಹೆಣೆಯುವ ಹೊಣೆ ಹೊರಿಸಿ ಗಂಡನ ಮನೆಗೆ ಅಕ್ಷರಶಃ ದಬ್ಬಿದ್ದರು ತವರಿನಲ್ಲಿ. ಮದುವೆಯಾಗಿ ಬಂದ ದಿನದಿಂದಲೇ ಮನೆಯ ಅಷ್ಟೂ ಕೆಲಸಗಳೊಟ್ಟಿಗೆ ಅತ್ತೆಯ ಸೇವೆಯನ್ನೂ ಅವಳೇ ಮಾಡುವಂತಾಯಿತು. ಅತ್ತೆಗೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ, ಶೌಚವನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡಿಸುವಾಗ ಹೊಟ್ಟೆ ತೊಳಸಿ ಬಂದು ವಾಂತಿಯಾಗಿಬಿಡುತ್ತಿತ್ತು ಅವಳಿಗೆ!

ನಾಗಪ್ಪ ಅವಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾದ ಉದ್ದೇಶವೇ ತನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಎಂಬ ಸತ್ಯ ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಿತ್ತು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವನು ಮಡದಿಯನ್ನು ತುಡಿ ಬೆರಳಿನಿಂದಲೂ ಮುಟ್ಟುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಯಾವಾಗಲೂ ರೋಗಿಷ್ಯ ಅತ್ತೆ ಮಲಗುವ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಲಗಬೇಕಿತ್ತು! ನಾಗಪ್ಪನಿಗೆ ನಿಜಕ್ಕೂ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಇರಲಿಲ್ಲವೋ, ಅಥವಾ ಸಂಸಾರ ಮಾಡುವ ತಾಕತ್ತೇ ಅವನಿಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲವೋ ಎಂಬುದು ಇವತ್ತಿಗೂ ಸರ್ತಿಗೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ! ಮದುವೆಯಾಗಿ ವರ್ಷ ಕಳೆಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಾಗಪ್ಪನ ತಾಯಿ ತೀರಿಕೊಂಡಳು. ಈಗಲಾದರೂ ಗಂಡ ತನ್ನ ಬಳಿ ಬರುವನೇನೋ ಎಂದು ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಸರ್ತಿ

ಕಾದಿದ್ದೇ ಬಂತು; ಅವನು ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಆಗಲೂ ನಾಗಪ್ಪನ ಬಳಿ ಕಾರಣವಿಲ್ಲದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಗದ್ದೆಯನ್ನು ಕಾಯಲು ಮಾಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಿತ್ತು!

ಸರ್ತಿಯ ಯೌವನವು ಕಣ್ಣೀರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕರಗಿ ಹೋಗುತ್ತ ಚಾಪೆ, ದಿಂಬುಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ವ್ಯರ್ಥವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಒಂದು ಸಂಜೆ ಆಳುಗಳಾದ ಈರ ಮತ್ತು ಜಟ್ಟಿ ಒಂದು ದೇಹವನ್ನು ಹೊತ್ತು ಸರ್ತಿಯ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ತಂದಿಟ್ಟರು. ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ನೋಡಿದಾಗ ಅದು ನಾಗಪ್ಪನದೇ ಎಂಬುದು ಖಚಿತವಾಗಿತ್ತು ಸರ್ತಿಗೆ. ತೋಟದ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಹೆಣವನ್ನು ನೀರು ಕುಡಿಯಲೆಂದು ಹೋಗಿದ್ದ ಆಳುಗಳು ಕಂಡು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದರು! ಮೊದಲೇ ಜೀವವೊಂದಿರುವಂತಿದ್ದ ಬಡಕಲು ನಾಗಪ್ಪನ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಈಗ ಜೀವವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ವಿಪರ್ಯಾಸವೆಂದರೆ ಸರ್ತಿಯ ಕಣ್ಣಿಂದ ಒಂದು ಹನಿಯೂ ಉದುರಲಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೋ ಅಪರಿಚಿತನ ಸಾವನ್ನು ನೋಡಿದಂತೆ ನೋಡಿದವಳು ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡಿಸಿದಳು. ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮುಕ್ಕಾಲು ಎಕರೆ ತೋಟ ಮತ್ತು ಅರ್ಧ ಎಕರೆ ಗದ್ದೆಯ ಪೂರ್ಣ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯೇಗ ಸರ್ತಿಯ ಹೆಗಲಿಗೇರಿತ್ತು.

ಹುಚ್ಚು ಪ್ರಾಯ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತಿದ್ದ ಒಂಟಿ ಹೆಣ್ಣು ಸರ್ತಿಯನ್ನು ಆಳುಕಾಳುಗಳು ಕೂಡ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತುಸು ಕಾಮದ ಲೇಪನ ಬೆರೆಸಿಯೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು! ಅವಳ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಸಂಪೂರ್ಣ ಲಾಭ ಪಡೆದಿದ್ದು ಮಾತ್ರ ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯ ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ ಹೆಗಡೆ. ನಾಗಪ್ಪ ಸತ್ತ ದಿನದಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳಿಗೂ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತ ಸರ್ತಿಯ ಮನೆಯ ಸುತ್ತಲೇ ಸುಣಿಮಿಣಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಹೆಗಡೆ, ಅವಳ ಮನೆಗೆ ಆಳುಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ.

ಒಂಟಿ ಹೆಂಗಸಾದ ಸರ್ತಿ ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ ಹೆಗಡೆಯ ಸಹಾಯವನ್ನು ಬೇಡವೆನ್ನುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಂದು ನಾಗಪ್ಪನ ತಿಂಗಳ ಮಾಸಿಕವಿತ್ತು. ಭಟ್ಟರನ್ನು ಕರೆದು ಗಂಧಾಕ್ಷತೆ ಕೊಡಿಸಿದ ಸರ್ತಿ ಮನೆಗೆ ಮತ್ಯಾರನ್ನೂ ಕರೆದಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೆಂಡತಿ ಪದ್ಮಾಳ ಹತ್ತಿರ ತಾನು ತೋಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬರುವೆನೆಂದ ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ ಒಂದು ಸುತ್ತು ಹಾಕಿ ಬಂದು ಸರ್ತಿಯ ಮನೆಯ ತೆರೆದಿದ್ದ ಹಿತ್ತಕಡೆಯ ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಒಳ ಬಂದಿದ್ದ. ತಾನು ಯಾರನ್ನೂ ಕರೆದೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ, ಇವನೇಕೆ ಬಂದ ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಸರ್ತಿ ಕೇಳಿದಳು, “ಯಂತದ ಬಾವಾ...ಹಿತ್ತಾಕಡಿಂದಾ ಬತ್ತಾ ಇದ್ದೆ?”

ಬಾಯಿ ತುಂಬ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಕವಳವನ್ನು ಉಗಿದು ಬಂದ ಹೆಗಡೆ, “ಸರ್ತಿ...ಹೇಳ್ತೆ ಬಾ ವಳ್ಳೆ.” ಎನ್ನುತ್ತ ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿ ಒಳಗಿನ ಕೋಣೆಗೆ ಹೋದನು. “ನೋಡೇ ಕೂಸೆ...ನಿಂಗೆ ಆ ನರ ಸತ್ತ ನಾಗಪ್ಪ ಅಂತೂ ಎಂತಾ ಸುಖಾನೂ ಕಾಣ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲೆ ಹೇಳಿ ಯಂಗೊತ್ತಿದ್ದು. ನಿಂಗಿನ್ನೂ ಯಳೇ ಪ್ರಾಯ. ಆನು ಸಂಸಾರಾ ಅಂದೆ ಯಂತದು ಹೇಳದ್ದು ತೋರ್ತಕೊಡ್ತೆ, ಬಾ.” ಎಂದಾಗ ಗಾಬರಿಗೊಂಡಿದ್ದಳು ಸರ್ತಿ. “ನೀ ಮಾತಾಡದು ಸರಿ ಇಲ್ಲೆ ಬಾವಾ. ಆನು ಯಂತೆಂತಾರಿ ಮಳ್ ಕೆಲಸಾ ಯಲ್ಲಾ ಮಾಡಲೆ ತಯಾರಿಲ್ಲೆ” ಎನ್ನುತ್ತ ಸೆರಗನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಳು. “ಒಂಗೆ ಹೇಳ್ತೆ ಹೇಳಿ ತಪ್ಪು ತೆಳ್ಳಳಡಾ. ಆನು ನಿಂಗೆ ಆಳ್ಕಳಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕರ್ಕಬಂದ್ಕೊಡ್ತೆ. ನೀನು ಒಂಟಿ ಹೆಂಗಸು. ಒಬ್ಬತ್ತೇ ಯಲ್ಲದ್ದೂ ಮಾಡ್ಕೊಂಬಲಾಗಿಲ್ಲೆ. ಏನೋ ಯಂಗೂ ಒಂಚೂರು ಸಹಕಾರಾ ಕೊಟ್ಟಿ ಇಬ್ಬಿಗೂ ಲಾಭಾ. ಏನಂಬೆ?” ಎನ್ನುತ್ತ ಅವಳನ್ನು ಬರಸೆಳೆದು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡಾಗ ಸರ್ತಿಯ ಪ್ರಾಯ ಅವನನ್ನು ತಡೆಯುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾಗಿತ್ತು!

ಅಂದಿನಿಂದ ವಾರಕೆರಡು, ಮೂರು ಬಾರಿ ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ ಹೆಗಡೆ ಬರುವುದು ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಒಂದು ದಿನ ಏಕಾಂತದ ಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಸವಿಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಸರ್ತಿ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಕೇಳಿದಳು, “ಬಾವಾ...ಯಂಗೆ ಮಕ್ಕ ಆಗೋದ್ರೆ ಯಂತಾ ಮಾಡ್ತಿ?” ಎಂದು. ಮೀಸೆಯಡಿಯಲ್ಲೇ ನಕ್ಕ ಹೆಗಡೆ ಹೇಳಿದ್ದ, “ಅದು ಆಗದ್ದೇ ಹೋದಾಂಗೆ ಆನು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡ್ಕೊಂಜಿ.” ಎಂದು. ಈಗೀಗ ಅರಿವಾಗುತ್ತದೆ ಸರಸ್ವತಿಗೆ; ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ ಹೆಗಡೆ ಅದೆಷ್ಟು ಹೊಂಚು ಹಾಕಿದ್ದ ತನಗಾಗಿ ಎಂಬ ಸತ್ಯ!

ಕಾಲ ಸರಿಯುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಇವರಿಬ್ಬರ ನಡುವಣ ಅನೈತಿಕ ಸಂಬಂಧದ ವಾಸನೆ ಊರಿನವರ ಮೂಗಿಗೆಲ್ಲ ಬಳಿದಿತ್ತು. ಆಳುಗಳೆಲ್ಲ ಸರ್ತಿಯ ಮುಂದೆಯೇ ಮುಸಿಮುಸಿ ನಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ತನಗೆ ಸಂಸಾರ ಸುಖದ ಪರಿಚಯ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟ ಹೆಗಡೆಯ ಮೇಲೆ ಸರ್ತಿಗೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಪ್ರೇಮ ಚಿಗುರೊಡೆಯತೊಡಗಿತ್ತು! ಹಾಗಾಗಿ ಯಾರೇನೇ ಆಡಿಕೊಂಡರೂ ಅವಳು ತಲೆ ಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಒಂದು ದಿನ ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ ಹೆಗಡೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ, ಅವನಿಗಾಗಿ ಎಲೆ, ಅಡಿಕೆ ಸಿದ್ಧ ಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸರ್ತಿಯ ಕೈ ಕಾಲುಗಳ ಮೇಲೆಲ್ಲ ಬಿಳಿಯ ಬಣ್ಣದ ಪುಟ್ಟ ಪುಟ್ಟ ಕಲೆಗಳು ಕಾಣಿಸಿದವು. ಅದೇನೆಂದು ಕೇಳಿದ, ಏನೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ;

ಬೆಳಗ್ಗೆಯಿಂದ ಹೀಗಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು ಕಲೆಗಳ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುತ್ತಾ. ಹೆಗಡೆಯ ಮುಖ ಅವಳ ಮೈಯ ಕಲೆಗಳಂತೆಯೇ ಬಿಳುಚಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಹೆಗಡೆ ಅವಳು ಕೊಟ್ಟ ಕವಳವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಿಲ್ಲ. “ಯಂತಕ್ಕೋ ತಲೆ ತಿರಗ್ಗೆ ಸರ್ವಿ. ಕವಳ ಬ್ಯಾಡಾ ಇವತ್ತು” ಎಂದುಬಿಟ್ಟ.

“ಅಯ್ಯೋ...ಹನಿ ಸಕ್ಕರೆ ನೀರಾರಿ ಮಾಡ್ಕೊಡ್ಲನ ಬಾವಾ? ತಲೆ ತಿರಗದು ಸಮಾ ಆಗ್ತು. ಸಲ್ವೆತ್ತು ಮನಗು ಬಾ.” ಎನ್ನುತ್ತ ತನ್ನ ಕೋಣೆಯೆಡೆಗೆ ನಡೆದಳು. “ಇಲ್ಲೆ ಸರ್ವಿ. ಆನು ಮನೀಗೇ ಹೋಗ್ಬಿಡಿ. ಯಂತಕ್ಕೋ ಕುಂಡ್ರಲಾಗಿಲ್ಲೆ.” ಎನ್ನುತ್ತ ಹೆಗಲ ಮೇಲಿನ ಟುವಾಲು ಕುಡುಗಿಕೊಂಡು ಎದ್ದು ನಡೆದ. ಸರ್ವಿ ಆಸೆಯಿಂದ ಹಾಸಿಟ್ಟಿದ್ದ ಗರಿಮುರಿ ಹಾಸಿಗೆ ಅಂದು ಹಾಗೆಯೇ ಉಳಿದು ಹೋಗಿತ್ತು! ನಿಜ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ ಹೆಗಡೆಗೆ ಅವಳ ಬಿಳಿಯ ಕಲೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಅಸಹ್ಯವುಂಟಾಗಿತ್ತು. ಅವಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಎಲ್ಲಿ ತನಗೂ ಆ ಕಾಯಿಲೆ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳುವುದೋ ಎಂದು ಭಯಗೊಂಡಿದ್ದ! ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಕೂಡಲೇ ಸುಳ್ಳು ನೆಪ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಓಡಿಹೋದ.

ಆ ದಿನದ ನಂತರ ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ ಹೆಗಡೆ ಎರಡು ವಾರ ಕಳೆದರೂ ಇತ್ತ ಕಡೆ ತಲೆ ಹಾಕಲೇ ಇಲ್ಲ. ಆ ಎರಡು ವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವಿಯ ಮೈ ಮೇಲಿನ ಕಲೆಗಳು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಇಡೀ ದೇಹವೂ ಬಿಳಿಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗಿತ್ತು. ನಸುಗೆಂಪು ಬಣ್ಣದಲ್ಲಿದ್ದ ಸರಸ್ವತಿ ಈಗ ಸಂಪೂರ್ಣ ಶ್ವೇತ ವರ್ಣಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಅದು ಸಂತಸ ಕೊಡುವ ಬಣ್ಣವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಅವಳಿಗೆ ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ ಹೆಗಡೆ ತನ್ನನ್ನು ಅಲಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಅರಿವಿಗೆ ಬರತೊಡಗಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ತನ್ನ ಬಣ್ಣ ಬದಲಾಗಿರುವುದು ಎಂಬುದೂ ಅವಳಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಿತ್ತು.

ಊರಿನ ಮಂದಿ ಅವಳ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಟ್ಟದಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಯಾರ ಯಾರ ಜೊತೆ ಮಲಗಿದ್ದಾಳೋ, ಅವರಿಗೆ ಏನೇನು ರೋಗವಿತ್ತೋ, ಅದಕ್ಕೇ ಅವಳಿಗೂ ಅದು ಅಂಟಿಕೊಂಡಿದೆ ಎಂದೆಲ್ಲ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೂ ಅವಳು ಬೇಸರಗೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ ಹೆಗಡೆಯ ಬಾಯಲ್ಲಿಯೂ ಅದೇ ಮಾತು ಬಂದಾಗ ಅವಳ ಎದೆ ಒಡೆದು ಹೋದಂತಾಗಿತ್ತು!

ಅವನನ್ನು ತುಂಬ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸರ್ವಿಗೆ ಅವನು ಇಷ್ಟು ದಿನ ತೋರಿಸಿದ್ದು ಪ್ರೀತಿಯಲ್ಲ; ಬರೇ ಕಾಮ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಯಿತು. ಪ್ರೇಮವನ್ನೇ ಕಾಣದವಳು ಅವನೊಟ್ಟಿಗೆ ಕಳೆದ ಕ್ಷಣಗಳನ್ನೇ ಪ್ರೇಮವೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದಳು. ಈಗ ಅವಳು ಪ್ರೇಮವೆಂಬುದು ಬರೇ ಸುಳ್ಳು ಕಲ್ಪನೆ;

ಅದೊಂದು ಕೇವಲ ದೈಹಿಕ ವಾಂಛೆ ಎಂದು ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಂಡಳು.

ಈಗ ಅವಳ ಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಯಾರೂ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಲ್ವ ಜಾಸ್ತಿ ಹಣ ಕೊಟ್ಟರೆ ಮಾತ್ರ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಆಳುಗಳು ಊಟ, ತಿಂಡಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ ಹೆಗಡೆ ಅವಳಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದೂರವಾದಾಗಿನಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಅವನ ಧೂರ್ತತನದ ಬಗ್ಗೆ ಅರ್ಥವಾಗತೊಡಗಿತ್ತು. ತನ್ನ ಅಡಿಕೆತೋಟದಿಂದ ಕದ್ದು ಕೊನೆ ಕೊಯ್ಯುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಉಗಿದಳು. ತೋಟಕ್ಕೆ ಕರೆಂಟಿನ ಬೇಲಿ ಹಾಕಿಸಿದಳು.

ಸರ್ವಿಗೆ ಈಗ ಒಂಟಿ ಹೆಣ್ಣಾದರೂ ಯಾರ ಭಯವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವಳನ್ನು ಯಾರೂ ಮುಟ್ಟುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ವರ್ಷಗಳು ಉರುಳುತ್ತ ಸರ್ವಿಗೂ ವಯಸ್ಸಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕೂದಲು ಹಣ್ಣಾಗತೊಡಗಿತ್ತು. ಸದಾ ಕಾಲ ಒಬ್ಬಳೇ ಇದ್ದು ಇದ್ದು ರೂಢಿಯಾಗಿದ್ದ ಅವಳಿಗೆ ಒಂಟಿತನವೇ ಸಂಗಾತಿಯಾಗಿತ್ತು. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬಳೇ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಮನೆಯವರೆಲ್ಲ ನಾಲ್ಕು ದಿನ ಆಡಿಕೊಂಡು ನಕ್ಕರು. ಐದನೆಯ ದಿನ ಅವರಿಗದು ಅಭ್ಯಾಸವಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು.

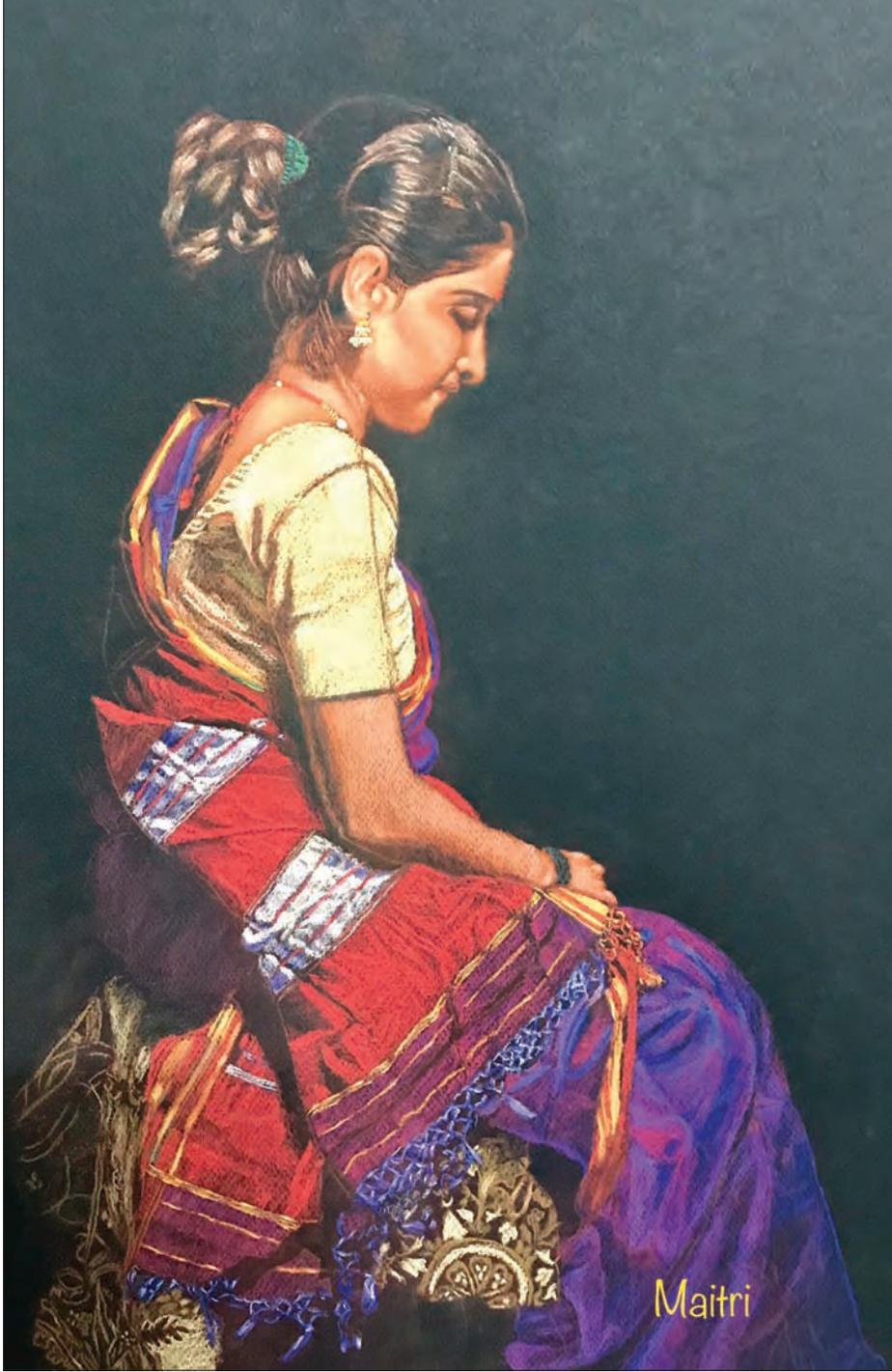
ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ ಹೆಗಡೆಗೂ ವಯಸ್ಸಾಗಿತ್ತು. ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೂ ಕದಿಯುವ ಚಾಳಿ ಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ತೋಟದಿಂದ ಉದ್ದನೆಯ ಗಳ ಹಾಕಿಯಾದರೂ ಕೆಲವು ಕೊನೆಗಳನ್ನು ಹಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಹಾಗೆಯೇ ಬಿದ್ದ ಅಡಿಕೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕೋಲಿನಿಂದ ಸರಿಸಿ, ಸರಿಸಿ ತನ್ನ ತೋಟದ ಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ! ಇಂದು ತನ್ನ ಮನೆಯ ಹಿತ್ತಲಿನಿಂದ ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತಿದ್ದು ಕೂಡ ಅವನ ಕೆಲಸವೇ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸರಸ್ವತಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಅನುಮಾನವಿರಲಿಲ್ಲ.

ತಾನು ತುಂಬ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಮುರಿದು ಹಾಕಿದ್ದಕ್ಕೆ ಹಿಡಿ ಶಾಪ ಹಾಕಿದ ಸರ್ವಿ ಕೂಗಿದಳು, “ಯನ್ನ ಮುಟ್ಟುಳದ್ದೇ ಹೋಪವ್ವೆ ಯಮ್ಮನೆ ತರಕಾರಿ ಅಡ್ಡಿಲ್ವಿಗರವು. ಯಷ್ಟಂದ್ರೂ ಬಿಟ್ಟಿ ಶಿಕ್ಲಾಗ ಉಪ್ಪೋಗಾ ತಗಳವು ಹೇಳ ಬುದ್ಧಿ ಎಲ್ಲೋಗ್ತು? ಆವಾಗಾ ಯನ್ನ ಬಳಶ್ಚಂಡಾಂಗೇಯಪಾ. ಈಗ ಯಮ್ಮನೆ ತರ್ಕಾರಿ!” ಅವಳ ಮಾತು ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ ಹೆಗಡೆಗೆ ಮುಖಕ್ಕೆ ಹೊಡೆದಂತಾಗಿತ್ತು.

ಅವಳ ಮಾತು ಮತ್ತೆ ಮುಂದುವರಿಯಿತು. “ಇವತ್ತೊಂದು ಉಪಾಯ ಮಾಡ್ಡಿ. ಯಾನು ಉಟ್ಟುಂಡ ಶೀರೇಯಾ ತೊಳ್ಳಗಿದ್ದೇನೇ ಹರ್ದು, ಹಿತ್ತ ಸುತ್ತೂ ಬೇಲಿ

ಕಟ್ಟಿ. ಯನ್ನ ಕಂಡ್ರೆ ಹೇಳ್ಗೆ ಮಾಡ್ಕಂಬವ್ಯಾರೂ ಅದ್ವಾ ಮುಟ್ಟಲಾಗಾ.” ಎನ್ನುತ್ತ ಉಟ್ಟ ಸೀರೆಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಹರಿದು ಬಳ್ಳಿಯಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಳು. ಮತ್ತೊಂದು ಸೀರೆಯನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಹಿತ್ತಲಿಗೆ ಬೇಲಿ ಕಟ್ಟುತ್ತ ನಿಂತಿದ್ದಾಗ ಏಕೋ ಅವಳ ಕಂಗಳು ತುಂಬಿ ಬಂದವು. ನಾಗಪ್ಪ ಸತ್ತ ನಂತರ

ತಾನೂ ತನ್ನ ಮನಸಿಗೆ ಹೀಗೆಯೇ ಒಂದು ಬೇಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಈ ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರನ ಕಾಮದ ಹಸಿವಿಗೆ ಆಹಾರವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೇನೋ! ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸುತ್ತ ಸುತ್ತ ಗುಟ್ಟಗಳನ್ನು ಹುಗಿದು, ಸೀರೆಯನ್ನು ಸುತ್ತಿದಳು.

 Maitri Hegde

ಹವಿ-ಸವಿ ಕೋಶ

(ಪ್ರಪ್ರಥಮ ಹವ್ಯಕ-ಕನ್ನಡ ನಿಘಂಟು)

ವಿ.ಬಿ.ಕುಳಮರ್ನ
ನಾರಾಯಣಮಂಗಲ,
ಕರ್ನಾಟಕ, ಭಾರತ

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ:-

ಹ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷಾ ಪರಿವಾರದಲ್ಲಿ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವ ಸಕಲ ಅರ್ಹತೆಗಳನ್ನೂ ಪಡೆದಿರುವ ಭಾಷೆಯೇ ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡವೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನವಿಲ್ಲ. ಸುಮಾರು 2000 ವರ್ಷಗಳಿಗೂ ಮಿಕ್ಕಿದ ಸುದೀರ್ಘ ಇತಿಹಾಸವಿರುವ ನಮ್ಮ ಭಾಷೆ ಈಗಾಗಲೇ ಪೂರ್ವದ ಹಳಗನ್ನಡ, ಹಳಗನ್ನಡ, ನಡುಗನ್ನಡ, ಹೊಸಗನ್ನಡ ಎಂಬ ಹಲವು ಅವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ದಾಟಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಬಹಳ ಸುಂದರವಾದ ಸ್ವತಂತ್ರ ಲಿಪಿಯೂ ನಮ್ಮಭಾಷೆಗೆ ಇದೆ.

ಹೀಗೆ ಸಾಗಿಬರುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ತಾಯ್ನಾಡಿಯು ಅದೆಷ್ಟೋ ಏಳುಬೀಳುಗಳಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಎಷ್ಟೋ ರಾಜ್ಯಗಳ ಮತ್ತು ಭಾಷೆಗಳ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಆನಂದಪಟ್ಟಿದೆ; ಅವನತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ದುಃಖಿಸಿದ್ದೂ ಇದೆ! ಆದರೂ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಮುಗ್ಧರಿಸದೆ ನಮ್ಮ ಭಾಷೆ ಸಾಗರದ ಗಾಂಭೀರ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಗತಿಪಥದಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತಲೇ ಇದೆ. ಕನ್ನಡಿಗರಾದ ನಾವು ನಿಜಕ್ಕೂ ಹೆಮ್ಮೆ ಪಡಬೇಕಾದ ವಿಷಯವಿದು.

ಭಾಷೆಯ ವೈವಿಧ್ಯ:-

ಸಮಸ್ತ ಜೀವಕೋಟಿಗಳಿಗೂ ಉಸಿರೇ ಜೀವಾಳ, ಅದುವೇ ನಿಜವಾದ ಪ್ರಾಣ. ಅಂತೆಯೇ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಶಬ್ದಗಳೇ ಮೂಲದ್ರವ್ಯ. ಶಬ್ದಭಂಡಾರ ಬೆಳೆದಷ್ಟೂ ಭಾಷೆಯೂ ಬೆಳೆಯಬಲ್ಲದು; ಉಳಿಯಬಲ್ಲದು. ಯಾವುದೇ ಭಾಷೆಯ ಸಾರ್ಥಕವು ಆ ಭಾಷೆಯ ಶಬ್ದ

ಭಂಡಾರದ ಗುಣಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ನಮ್ಮ ಜ್ಞಾನ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಆಚಾರ-ವಿಚಾರವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಕೊಡು-ಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಗಳ ಸಮರ್ಥವಾದ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿದೆ ಭಾಷೆ. ಅಂತಹ ಶಬ್ದಭಂಡಾರ ಭದ್ರವಾದಷ್ಟೂ ಭಾಷೆಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ವರ್ಧಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಒಂದು ವಿಶಾಲ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನಿರಿಸಿಕೊಂಡು "ಹವಿ-ಸವಿ ಕೋಶ" ಎಂಬ ಹವ್ಯಕ-ಕನ್ನಡ ನಿಘಂಟನ್ನು ನಾನು ತಯಾರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಇದುವೇ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಪ್ರಥಮ ಹವ್ಯಕ ನಿಘಂಟು ಎನ್ನಲು ಅಭಿಮಾನಪಡುತ್ತೇನೆ.

ಸಂಪದ್ಭರಿತವಾದ ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅದೆಷ್ಟೋ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪ್ರಭೇದಗಳಿವೆ. ಈಗಾಗಲೇ ನಾಲ್ಕು ಹಂತಗಳನ್ನು ದಾಟಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಉಪಭಾಷೆಗಳೂ ಹಲವಾರಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಉಪಭಾಷೆಗಳೂ ಬಹಳಷ್ಟಿವೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹವ್ಯಕ ಕನ್ನಡ, ಕೋಟ ಕನ್ನಡ, ಕೋಟಿ ಕನ್ನಡ, ಗೌಡ ಕನ್ನಡ, ಬೈರ ಕನ್ನಡ ಇತ್ಯಾದಿ. ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೂ ಮೇಲೂ ಅಲ್ಲ, ಯಾವುದೂ ಕೀಳೂ ಅಲ್ಲ; ಎಲ್ಲವೂ ಸಮಾನ. ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಅವುಗಳದ್ದೇ ಆದ ಇತಿಮಿತಿಗಳಿವೆ, ಹಿನ್ನೆಲೆಗಳಿವೆ, ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳಿವೆ. ಇಂಥ ಸಾಮಾಜಿಕ ಉಪಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಹವ್ಯಕ ಭಾಷೆಯು ಹಳಗನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಸಮೀಪವರ್ತಿ ಎಂಬುದು ಅಭಿಮಾನದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ.

ಹವ್ಯಕ ಭಾಷೆಯ ತೂಕ, ಉಚ್ಚಾರ, ಪ್ರೌಢಿಮೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಭಾವ, ಬಂಧ, ಶಕ್ತಿ, ಭಕ್ತಿ, ಅಭಿಮಾನ, ಒನಪು ಎಲ್ಲವೂ ಅಮೂಲ್ಯವಾದವುಗಳು. ಹವ್ಯಕ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಸಿರ್ಸಿ, ಯಲ್ಲಾಪುರ, ಗೋಕರ್ಣ, ಶಿವಮೊಗ್ಗದ ಸಾಗರ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, ಕಾಸರಗೋಡು - ಹೀಗೆ ಹಲವು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪ್ರಕಾರಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ಈ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪ್ರಕಾರಗಳೂ ಸಕಲ ಹವ್ಯಕರಿಗೂ ಸುಲಭವಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತವೆ. ಸಮಗ್ರ ಹವ್ಯಕ ಭಾಷೆಯ ಕುರಿತಾದ ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ಹಿರಿಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ. ಹವ್ಯಕ ನಿಘಂಟು ರಚನೆಯು ನನ್ನ ನಾಲ್ಕೂವರೆ ದಶಕಗಳ ಕನಸು. ಅದು ನನಸಾಗಲು ಇಷ್ಟು ಸುದೀರ್ಘವಾದ ಸಮಯವೇ ಬೇಕಾಯಿತು.

ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಕಾಲ ಕೂಡಿಬರಬೇಕಲ್ಲವೇ?

1975-76ರಲ್ಲಿ ನಾನು ಪುತ್ತೂರಿನ ವಿವೇಕಾನಂದ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಅಂತಿಮ ವರ್ಷದ ಪದವಿ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಪ್ರೊ ಎಂ.ಮರಿಯಪ್ಪ ಭಟ್ಟರ ಪರಿಚಯವಾಯಿತು. ಅವರು ಮದ್ರಾಸು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕನ್ನಡ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಹವ್ಯಕ ನಿಘಂಟನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಅವರ ಯೋಜನೆಯೊಂದನ್ನು ನನ್ನ ಮುಂದಿರಿಸಿದರು. ಆಗ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ "ನಾನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಹವ್ಯಕ ನಿಘಂಟನ್ನು ತಯಾರಿಸಿದರೆ ಹೇಗೆ" ಎಂಬ ಆಲೋಚನೆಯೊಂದು ಸುಳಿದಂತಾಯಿತು. ಆದರೆ ನನ್ನಿಂದ ಇಂತಹ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯ ಸಾಧ್ಯವೇ, ಅವರಲ್ಲಿ ನಾನೆಲ್ಲಿ? ಅವರ ವಿಧ್ವಂಸ ಒಂದು ಪಾಲೂ ನನ್ನಲ್ಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನದು ಬರೇ ಹುಚ್ಚು ಕಲ್ಪನೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿದೆನು.

ಅನಂತರ ನಾನು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ಪೆರ್ಲದ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಅಧ್ಯಾಪಕನಾಗಿ ವೃತ್ತಿಜೀವನವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದೆ. ಮತ್ತೆ ನಾಲ್ಕೈದು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕೇರಳ ಸರ್ಕಾರದ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಇಲಾಖೆಯು (SCERT - State Council Of Educational Research & Training) ನನ್ನನ್ನು ತಿರುವನಂತಪುರಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಿ ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢ ತರಗತಿಗಳ ಕನ್ನಡ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಕರ ಕೈಪಿಡಿಗಳ ರಚನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಎರಡು ವಾರಗಳ ಸುದೀರ್ಘ ತರಬೇತಿಯನ್ನಿತ್ತಿತು. ಅಂದು ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ಹತ್ತು ಮಂದಿಯಿದ್ದೆವು. ಈ ಪೈಕಿ ನಾನು ಅತ್ಯಂತ ಕಿರಿಯವನಾಗಿದ್ದೆನು. ನನ್ನ ಹೊರತಾಗಿ ಉಳಿದ ಒಂಭತ್ತು ಮಂದಿಯೂ ವಿದ್ವಾನ್, ಶಿರೋಮಣಿ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಾಚ್ಯ ಅಥವಾ ಪೌರಸ್ತ್ಯ ಪದವಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದ ಘನ ವಿದ್ವಾಂಸರು. ನನಗಾದರೂ ದೊರಕಿದುದು ಎಂ.ಎ. ಪದವಿ. ನನಗೆ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅಂತಹ ಯಾವುದೇ ಪದವಿಗಳಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ನನಗೆ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆಯಲು ಅಳುಕುಂಟಾಗಿತ್ತು. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅವರಷ್ಟು ಆಳವಾದ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಕೀಳರಿಮೆ ನನಗಿತ್ತು! ಆದರೂ ಆ ಹಿರಿಯರು ನನ್ನನ್ನೂ ಅವರಂತೆಯೇ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆಗಿನ ಕಾಲದ ಖ್ಯಾತ ಸಂಶೋಧಕರೂ ನನ್ನ ಹಿರಿಯ ಮಿತ್ರರೂ ಆಗಿದ್ದ ಡಾ.ವೆಂಕಟರಾಜ ಪುಣೆಂಚತ್ತಾಯರು ನನ್ನನ್ನು ಬಳಿಗರೆದು ನನಗೂ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು

ನನ್ನ ಸಂಕೋಚತನವನ್ನು ನೀಗಿಸಿದರು! ಸಾಲದುದಕ್ಕೆ ನನ್ನನ್ನು ಕುರಿತು "ಕರಿಮಣಿ ಸರದೊಳ್ ಚಿಂಬವಳಮಂ ಕೋದಂತೆ" ಎಂಬ ಮುದ್ದಣ ಕವಿಯ ಮಾತನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ತಮಾಷೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಪ್ರಕೃತ ಆ ಒಂಭತ್ತು ಮಂದಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಕೂಡಾ ಈ ನಿಘಂಟನ್ನು ನೋಡಲು ಭೌತಿಕವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ದುಃಖ ನನಗಿದೆ.

ಆದರೆ ಅವರೆಲ್ಲರ ಸಮರ್ಥ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವು ನನಗೆ ದೊರಕಿತ್ತು. ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯ ಕನ್ನಡ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ರಚನಾ ಸಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 3 ದಶಕಗಳ ಸುದೀರ್ಘ ಕಾಲ ಸದಸ್ಯನಾಗಿದ್ದು ಕ್ರಮೇಣ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿಯೂ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದೆನು. ಪ್ರತಿ ಬಾರಿಯೂ ನೂತನ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ತಯಾರಿಯ ಕಮ್ಮಟಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪದ್ಯ, ಗದ್ಯ, ನಾಟಕ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನೂ ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಭ್ಯಾಸ ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿಗಳನ್ನೂ ರಚಿಸುವುದು ನನ್ನ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿತ್ತು.

ಕೇರಳ - ಕರ್ನಾಟಕಗಳೆಂಬ ಉಭಯ ರಾಜ್ಯಗಳ ಕನ್ನಡ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ರಚಿಸಿದ ಪದ್ಯ, ಗದ್ಯ, ನಾಟಕವೇ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಕಾರಗಳು ಅದೆಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿವೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕವನ ಎರಡೂ ರಾಜ್ಯಗಳ ಕನ್ನಡ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ದಶಕಗಳ ಸುದೀರ್ಘ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಇದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಇಂದು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಿಂದ ಬೀದರದ ವರೆಗಿನ ಕರ್ಣಾಟಕದಾದ್ಯಂತ ನನ್ನನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿ ಗೌರವಿಸುವ ಅಸಂಖ್ಯ ಸ್ನೇಹಿತರೂ ಅಭಿಮಾನಿಗಳೂ ಇದ್ದಾರೆಂದು ಹೇಳಲು ಹೆಮ್ಮೆಯೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಮೂಲ ಕಾರಣ:-

ಕೇರಳ ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ತರಗತಿಯ ಕನ್ನಡ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಯೂ ಸಮಗ್ರ ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೇ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ನವೀನ ಪದಗಳ ಕೋಶವನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಕೆಲಸವೂ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿತ್ತು. ಪದಕೋಶ ತಯಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಹೆಚ್ಚು ಆಸಕ್ತಿ ವಹಿಸಿ ಆ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವಹಿಸಿಕೊಂಡೆನು. ಅಷ್ಟೂ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪದಕೋಶ ತಯಾರಿಯ ಕೈಂಕರ್ಯ ನನ್ನ ಪಾಲಿನದಾಗಿತ್ತು. ಆ ದಿವ್ಯಾನುಭವವೇ ಈ ಹವಿ-ಸವಿ ಕೋಶದ ಆವಿರ್ಭಾವಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಕಾರಣವಾಯಿತು.

ಪದಸಂಗ್ರಹ:-

ನಾನು ಅಧ್ಯಾಪನದ ಜತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನನ್ನ ಅಜ್ಜಂದಿರು, ಅಜ್ಜಿಯಂದಿರು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಇತರ ಹಿರಿಯರಿಂದಲೂ ಪ್ರಾಚೀನ ಹವ್ಯಕ ಆಡುನುಡಿಗಳನ್ನು ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಲೇ ಬಂದೆನು. ಆಗಿನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಮಗ್ರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕೇರಳ ಸರಕಾರದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ನಿಯಮದಂತೆ 55 ನೇ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ನಾನು ಉದ್ಯೋಗದಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿಹೊಂದಿದೆನು .ಅನಂತರ ನನ್ನ ಮನದಾಳದಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿಹೋಗಿದ್ದ ನಿಘಂಟು ತಯಾರಿಯ ಕನಸು

ಮರುಕಳಿಸತೊಡಗಿತು. ಕೂಡಲೇ ಕನ್ನಡದ ನಾಲ್ಕೈದು ಶ್ರೇಷ್ಠ ದಿನಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಹವ್ಯಕ ನಿಘಂಟೊಂದನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ , ಆಸಕ್ತರು ತಮ್ಮ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿರುವ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಪದಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಿರೆಂದು ವಿನಂತಿಸಿಕೊಂಡೆನು. ಆ ಪ್ರಕಟಣೆಯನ್ನು ಓದಿದ ಹಲವು ಜನ ಹಿತೈಷಿಗಳು ತಕ್ಷಣ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ನೀಡಿ ತಮ್ಮ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿದ್ದ ಹಲವು ಪದಗಳನ್ನು ಅಂಚೆಯ ಮೂಲಕ ನನಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಆದರೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪದಗಳೂ ನನ್ನ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಮೊದಲೇ ಇದ್ದವು. ಹಾಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪದಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಹರಸಿದ ಹಿರಿಯರಲ್ಲಿ ಹಲವರು ಇಂದು ಜೀವಂತವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಬಹಳ ದುಃಖದ ವಿಚಾರ.

ಅನಂತರ ಸುಮಾರು ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ನಿಘಂಟು ರಚನೆಯ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ತತ್ಪರನಾಗಿದ್ದೆನು. ಉಳಿದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನೂ ಜತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಆದರೆ ಕ್ರಮೇಣ ಉಳಿದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಿಘಂಟು ತಯಾರಿಯ ಕಾರ್ಯ ಬಲುನಿಧಾನವಾಗಿ ಕ್ರಮೇಣ ನಿಂತೇ ಹೋಯಿತು! ಆಗ ಕೆಲವು ಜನ ಸ್ನೇಹಿತರು "ಒಬ್ಬನೇ ನಿಘಂಟು ತಯಾರಿಸಲು ಹೊರಟಿದ್ದಾನೆ, ಇವನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವೇ? ಇವನಿಗೆಲ್ಲೋ ತಲೆಕೆಟ್ಟಿದೆ, ನಿಘಂಟು ತಯಾರಿಸುವುದೆಂದರೆ ಮಕ್ಕಳಾಟವೆಂದು ತಿಳ್ಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ" ಎಂದು ಗೇಲಿ ಮಾಡಲೂ ತೊಡಗಿದರು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ನನಗೂ ಅವರು ಗೇಲಿ ಮಾಡಿದ್ದೇ ಸರಿ ಎಂದು ತೋರಿದ್ದೂ ಇದೆ! ಆದರೆ ಅನಂತರ ನಾನು ಅವರ ಗೇಲಿಯನ್ನೇ ಪಂಥಾಹ್ವಾನವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಗುರಿಸಾಧನೆಯೆಡೆಗೆ ಮುಂದಡಿಯಿರಿಸಿದೆ.

ನೋಲು-ಗೆಲವು:-

ಅದಾಗಲೇ ನಿಘಂಟು ರಚನೆಯ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯ ಸುಮಾರು ಮುಕ್ತಾಯವಾಗಲು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ನನ್ನ ಅದೃಷ್ಟ ಚೆನ್ನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ! ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ನಾನೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸೆಗೊಳಗಾಗಿ ಮೂತ್ರಪಿಂಡವೊಂದನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ತೀವ್ರವಾದ ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದ ಬಳಲುವಂತಾಯಿತು. ಬದುಕು ದುಸ್ತರವಾಗಿ ನನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕನಸುಗಳೂ ಕಮರಿ ಹೋದುವು! ಅನಂತರ ಮೂರ್ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ನಿಘಂಟು ತಯಾರಿಯ ಗೋಜಿಗೆ ಹೋಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಜತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇತರ ಕೆಲವು ಜಟಿಲವಾದ ಆರೋಗ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೂ ತಲೆದೋರಿ ನಿಘಂಟು ರಚನೆಯ ಮೇಲಿನ ಭರವಸೆಯನ್ನೇ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಸುಮ್ಮನಿರದೆ ಇತರ ಪ್ರಕಾರಗಳ ಏಳೆಂಟು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ.

ಅದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕುಲಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಮದ್ರಾಫವೇಶ್ವರ ಭಾರತೀ ಶ್ರೀ ಪಾದಂಗಳವರನ್ನು ಭೇಟಿಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭ ಒದಗಿಬಂತು. ಮಾತುಕತೆಯ ನಡುವೆ ಅವರು ನನ್ನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೇವೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಿಸಿದರು. ಆಗ ನಾನು ನಿಘಂಟು ರಚನೆ ಮಾಡುವ ವಿಚಾರ, ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಅದನ್ನು ಅರ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೈಬಿಟ್ಟ ವಿಚಾರಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಗಳವರಲ್ಲಿ ಅರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡೆನು. ಆಗ ಶ್ರೀ ಸನ್ನಿಧಾನದಿಂದ "ಅಷ್ಟು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಅರ್ಧದಲ್ಲಿ ಬಿಡಬಾರದು, ಅದನ್ನು ಮೊದಲು ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಿ" ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆಕೊಟ್ಟು ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಯನ್ನೂ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದರು. ಹಾಗೆ ಶ್ರೀಗಳ ಆದೇಶದ ಮೇರೆಗೆ ಮತ್ತೆ ನಿಘಂಟಿನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸುವಂತಾಯಿತು. ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ನಾನು ಅದಾಗಲೇ ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತೈದರಷ್ಟು ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರಿಸಿದ್ದೆ. ಅವುಗಳಿಂದ ಕೆಲವನ್ನಾಯ್ದು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ನನ್ನ ಹಳೆಯ ಫೈಲುಗಳನ್ನು ಜಾಲಾಡಿ ಹತ್ತು ವಿಶಿಷ್ಟ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿ ಪ್ರಕಾಶಕರಿಗೆ ನೀಡಿದೆ. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಳೆಯ ಫೈಲುಗಳಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿರುವ ಉಳಿದ ಸಾವಿರಾರು ಹವ್ಯಕ ಪದಗಳು ನನ್ನನ್ನು ಅಣಕಿಸಿದಂತೆ ಭಾಸವಾಯಿತು! ಮನಸ್ಸು ದಶಕಗಳ ಹಿಂದಕ್ಕೋಡಿತ್ತು. ನನ್ನ ತಪ್ಪಿನ ಅರಿವಾಯಿತು. ತಕ್ಷಣ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತನಾದೆ. ಫೈಲುಗಳ ಧೂಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಡಹಿ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದೆ. ಅಕ್ಷರ ಜೋಡಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾದೆ.

ಈ ನಿಘಂಟನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ:-

ಬಳಕೆಯಿಂದ ಜಾರಿಹೋಗಿರುವ ಸಾವಿರಾರು ಪದಗಳು ಈ ನಿಘಂಟಿನಲ್ಲಿವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಇದರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಪದ ಮತ್ತು ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಸಾಲದು, ಸೂಕ್ತ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನೂ ಕೊಡಬೇಕು ಎಂಬ ಆಲೋಚನೆಯುಂಟಾಗಿ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತಾ ಹೋದೆ. ಹಲವು ಪದಗಳ ವಿಶಿಷ್ಟ ರೀತಿಯ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನೂ ಅಳವಡಿಸಿದೆನು.

ನಿಜವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ನಾನು ಕೈಗೊಂಡ ಈ ನಿಘಂಟು ರಚನೆಯ ಕೆಲಸ ನನ್ನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಸಾಧನೆ! ಇದನ್ನು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿಯೂ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿಯೂ ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಾಗಲೀ ವಿದ್ವತ್ತಾಗಲೀ ಪದವಿಗಳಾಗಲೀ ನನ್ನಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ತಾಯ್ನುಡಿಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಯಥಾಶಕ್ತಿ ನೆರವೇರಿಸಿ ಕೃತಾರ್ಥನಾಗುವುದು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸುಪ್ತವಾಗಿದ್ದ ಪ್ರಬಲವಾದ ಆಶೆಯೂ ಹೌದು, ಆಕಾಂಕ್ಷೆಯೂ ಹೌದು. ಹುಚ್ಚು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತನಾದ ನನಗೆ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಂದೊದಗಿದ ಹಲವು ಅಡೆತಡೆಗಳಿಂದ ಮಾನಸಿಕ ಸ್ಥೈರ್ಯ ಕುಂಠಿತವಾದ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ವಿಶದಪಡಿಸಿದ್ದೇನೆ. "ಯೋಗ್ಯತೆಗೆ ಮೀರಿದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೊರಡಬಾರದು" ಎಂಬ ಜೀವನಪಾಠವನ್ನೂ ಇದರಿಂದ ಕಲಿತುಕೊಂಡೆನು.

ಅಂತೂ ಯಥಾಮತಿ ಯಥಾಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ನನ್ನ ಈ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯ ಹನ್ನೆರಡು ಸಂವತ್ಸರಗಳ ಸುದೀರ್ಘವಾದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಡು ವಂತಾಯಿತು.

ಕಾಸರಗೋಡು ಸಹಿತವಾದ ಅವಿಭಜಿತ ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಕುಂಭೆ ಸೀಮೆ, ಕೋಳ್ಯೂರು ಸೀಮೆ, ವಿಟ್ಟ ಸೀಮೆ, ಪಂಜ ಸೀಮೆಯೇ ಮೊದಲಾದ ಹಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿದ್ದ ಮತ್ತು ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿರುವ ಹವ್ಯಕ ಪದಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.

ಇದು ಹವ್ಯಕ ಪದಸಿಂಧುವಿನ ಒಂದು ಬಿಂದು ಮಾತ್ರ! ಸಮಗ್ರ ಹವ್ಯಕ ಭಾಷಾ ನಿಘಂಟು ತಯಾರಿಯ ಹೆದ್ದಾರಿಗೆ ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಹೋಗಿ ಸೇರುವ ಪುಟ್ಟದೊಂದು ಕಾಲುದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳಕೀವ ಒಂದು ಮಿಣುಕುಹುಳವಾದರೂ ನನ್ನ ಸುದೀರ್ಘ ಕಾಲದ ಶ್ರಮ ಸಾರ್ಥಕವಾಗುವುದು.

ಈ ಅಪೂರ್ವ ನಿಘಂಟಿನಲ್ಲಿ ನಾನು ಯಾವುದೇ ಶಬ್ದಗಳ ವ್ಯತ್ಪತ್ತಿ ಅಥವಾ ಉತ್ಪತ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ನಾಮಪದ, ಕ್ರಿಯಾಪದ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು

ಹೆಸರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಕೆಲವು ದೊಡ್ಡ ವಿದ್ವಾಂಸರು ನನ್ನನ್ನು ತರಾಟೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡದ್ದೂ ಇದೆ! ಅಂಥವರು "ಇವನಿಗೆ ನಿಘಂಟು ತಯಾರಿಸಲು ಯಾವ ಅರ್ಹತೆಯಿದೆ" ಎಂಬ ತಾತ್ಕಾರ ಮನೋಭಾವದಿಂದ ನನಗೆ ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಕೊಡದೆ ದೂರನಿಂತ ಸಂದರ್ಭಗಳೂ ಇವೆ! ಇರಲಿ, ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಇಂಥದ್ದೆಲ್ಲ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ, ಅಲ್ಲವೇ?

ನೂರಾರು ಬಾಲಭಾಷೆಯ ಪದಗಳನ್ನು, ನಿತ್ಯಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ಕೆಲವು ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಹಲವು ಗಾದೆಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಭೋಚಿತವಾಗಿ ಹೆಸರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಕೆಲವು ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಸಂಖ್ಯಾ ವಿಶಿಷ್ಟಪದಗಳನ್ನೂ ಅರ್ಥಸಹಿತ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಅಲ್ಲದೆ ನಿತ್ಯಜೀವನದಲ್ಲಿ ನೆನಪಿನಿಂದ ಜಾರಿಹೋಗುತ್ತಿರುವ ತಿಥಿ, ವಾರ, ನಕ್ಷತ್ರ, ಕರಣ, ಋತು, ಚಾಂದ್ರಮಾನ-ಸೌರಮಾನ ತಿಂಗಳು, ಸಂವತ್ಸರಗಳೇ ಮೊದಲಾದ ಮೂಲಭೂತ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನೂ ನೀಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಸೋದರ ಭಾಷೆಗಳಾದ ತುಳು, ಮಲಯಾಳಗಳಿಂದ ಆಯ್ದುಕೊಂಡಿರುವ ಪದಗಳ ಮುಂದೆ ಆವರಣದಲ್ಲಿ (ತು), (ಮ) ಎಂದೂ ಸೂಚಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಹಿಂದಿಯಿಂದ ಆಯ್ದು ಪದಗಳ ಮುಂದೆ (ಹಿಂ) ಎಂದೂ ಆಂಗ್ಲ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಆಯ್ದುಕೊಂಡ ಪದಗಳ ಮುಂದೆ (ಇಂ) ಎಂದೂ ಸೇರಿಸಿರುವೆನು. ವ್ಯಂಗ್ಯೋಕ್ತಿಗಳನ್ನು (ವ್ಯಂ) ಎಂಬುದಾಗಿ ಸೂಚಿಸಿರುವೆನು. ಪುಲ್ಲಿಂಗ-ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಮೊದಲಾವುಗಳನ್ನೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಹೆಸರಿಸಿರುವೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಇದು ಇತರ ನಿಘಂಟುಗಳಿಂದ ತುಸು ಭಿನ್ನವಾಗಿ ತೋರುವುದು.

ಈ ನಿಘಂಟಿನ ಸಮಗ್ರರೂಪವೂ ನನ್ನೊಬ್ಬನ ಸಾಮಾನ್ಯ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯ ಅಳವಿನ್ಮೊಳಗೆಯೇ ಸುತ್ತುತ್ತಿದೆ! ಹವ್ಯಕ ಭಾಷೆಯ ಸಮಗ್ರವಾದ ನಿಘಂಟನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ವಿದಗ್ಧರು ನನ್ನ ಈ ಅಳಿಲ ಸೇವೆಯನ್ನು ಅಗತ್ಯವಿದ್ದರೆ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದು.

ಹವ್ಯಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ (ಮುಕ್ತಕ):-

ಪದನರಿತು ನುಡಿಯುವರು ಹವ್ಯಕರು ಗೌರವದಿ
ಮುದದಿ ಬಂದವರಿಗಾತಿಥ್ಯ ನೀಡುವರು |
ವದನದಲಿ ಸಹಜತೆಯ ಮುಗುಳುನಗೆ ಸೂಸುವರು
ಪದುಳವನು ಬಯಸುತಲಿ - ಪುಟ್ಟಕಂದ ||
(ಕಂದನ ಮತ್ತು - ವಿ.ಬಿ.ಕುಳಮರ್ವ)

ಬೇಡ ಬಂಧ

Gautam Shoroor
Irvine, California, USA

ಕಾರ್ಮಿಕಿಲಲಿ ಢೂಡುವ ಕೋಲ್ಢಿಂಚೀ, ಗುಡುಗದಿರು
ಢಾಢರದ ಁಲೆಢರೆಯ ಹಣ್ಣೇ, ಹುಳಿಯಾಗದಿರು
ಢುನಿಯದಿರು, ಢುರಿಯದಿರು, ಁಡವದಿರು, ಬೀಳದಿರು
ಬೇಡಗಲ ಬಂಧದಲಿ ಬೆಲೆಯಬೇಕೇ ಹೂಸ ಚಿಗುರು?

ನೀನಾ

ನಾ ಬೀಳಲು ನೀ ತಡೆವೆ
ಁಂದಂದು ನಂಬಿದೆ
ನಾ ಬೀಳಲು ನೀನೇ ತುಡಿವೆ
ಁಂದಿಂದು ತಿಳಿದೆ

ನಾನಂದು ನಿಂತಿದ್ದೆ ನಢ್ಢಿಬ್ಬರ
ಅಂತರದ ಕಣಿವೆಯ ಅಂಚಿನಲಿ
ಥಟ್ಟನೆ ಢೂಡಿ ಢರೆಯಾದ ನಿನ್ನ
ದುರ್ನಗೆಯ ನೂಡಿದ್ದೆ ಕಣ್ಣಂಚಿನಲಿ

ನನ್ನ ಜೂಡಿಯಾಗಿ ಬಂದು
ನೀ ನೀಡಿದರೂ ಅಭಯ
ನಾನರಿಯದೆ ಢನೆ ಢಾಡಿತ್ತು
ನನಗರಿಯದ ಭಯ

ನಾ ಜಾರಿ ಬೀಳುತ್ತಿರುವೆ
ನೀ ನಿಂತು ನೂಡುತ್ತಿರುವೆ
ಕೆಲಗೆ ನೆಲ ಕಾಣದ ಕಂದಕ
ಢೇಲೆ ವಿಷಕಾರುವ ಹಂತಕ

ನೀ ಬಿದ್ದು ನಗುತ್ತಿರುವೆ
ನಾ ಬಿದ್ದು ಁದ್ದಿರುವೆ
ಕೇಳಿತ್ತು ಹಕ್ಕಿಯ ಕರೆ
ಕರಗಿತ್ತು ಸಕ್ಕರೆ ನಿಧಿರೆ

ಕುಲದೀಪಕ

ಹವ್ಯಸಿರಿ ಕಥಾ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಟ್ವೀತಿಯ ಬಹುಮಾನ ಪಡೆದ ಕಥೆ

ಕೃಷ್ಣನೇಣಿ ಈಶ್ವರಾ
ಕಾಸರಗೋಡು, ಕೇರಳ, ಭಾರತ

ಅಡಿಕೆಗೆ ಕಿಲೋ ಆರು ನೂರು ದಾಂಟಿತ್ತು. ಬಂಗಾರದ ಬೆಲೆ ಹೇಳಿದ ಮಮ್ಮು ಕಾಕಾ. ಈ ಸಾರಿ ಹೇಂಗಾದ್ರೂ ಮಾಡಿ ಮನೆ ಮೇಲೆ ಮಹಡಿ ಕಟ್ಟಿಸಿಕ್ಕು. ಕೋಲಿಗ್ ನಗವು; "ನಿನಗೇನಪ್ಪಾ. ಅಪ್ಪ ಅಡಿಕೆ ಸಾಹುಕಾರ್. ಅರಮನೆಯೇ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಡ್ತಾರೆ" ಹೇಳಿ. ಈ ದುಡ್ಡು ಇಸ್ಕೊಂಡೇ ಹೊರಡುದು."

"ಬಂಗಾರವನ್ನೇ ಬೆಳೆಸುದು ಹೇಳುವವರಿಗೆ ಅದರ ಹಿಂದಾಣ ಕಷ್ಟ ಎಂಥ ಗೊತ್ತಿದ್ದು? ಕೊಳೆ ರೋಗ ಬಂದು ತಗಲಿತ್ತು ಹೇಳಿದ್ದೆ ಮದ್ದು ಬಿಡಿಸಲೇ ಇದ್ದ ಕಾಸು ಸಾಲ. ಅವಂಗೇ ಎರಡು, ಮೂರು ಸಾವಿರ ಆತು. ಇನ್ನು ಅವನ ಸಹಾಯಕರು ಅರ್ಧ ದಿನಕ್ಕೆ ಸಾವಿರ ಸಿಕ್ಕದ್ದೆ ಬಾರವು. ಆನು ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ನೋಡಿದ್ದೆ ಆಚ ಮನೆ ಅಪ್ಪಚ್ಚಿ ಎನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಮೊದಲು ಬಾ, ಎರಡಲ್ಲದ್ದೆ ಮೂರು ಸಾವಿರ ಕೊಡುವ ಹೇಳಿ ಅತ್ತಾಗಿ ಎಳಕ್ಕೊಳ್ಳ. ಕೆಲಸದೋರ ಮಜೂರಿಗೆ ಪುಕುಳಿ ಬಾಯಿ ಇಲ್ಲೆ. ಘಂಟೆಗೆ ನಾಲ್ಕು ಸಾರಿ ವೀಳ್ಯ ತಿಂಬಲೆ, ಹನ್ನೆರಡು ಸರ್ತಿ ಉಚ್ಚಿ ಹೊಯ್ಯುವಾಗಲೇ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಆತು. ಉಟ್ಟ ಲುಂಗಿ ಬಿಚ್ಚಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕೂ ನಾವು ಸಂಬಳ ಎಣಿಸುವ ದಿನ. ಅಡಿಕೆ ಬೆಲೆ ಏರಿದ್ದು ಹೇಳಿ ಜನಕ್ಕೆ ಅದರ ಹಿಂದಾಣ ಬೇನೆ, ಬಚ್ಚಿಲು ಎಲ್ಲಿ ಕಾಣ್ತು?"

"ಎಂಥ ಅಪ್ಪ ಇದು? ನಿಂಗ ಹೇಳೂ ಪ್ರಕಾರ ಆನು ಕೆಲಸ ಬಿಟ್ಟು ಇಲ್ಲಿ ತೋಟದ ಅಡಕ್ಕೆ ಹೆರ್ಕೆಕ್ಕಾ? ಅದೂ ಇಷ್ಟು ಕಲ್ತು, ದೊಡ್ಡ ಕೆಲಸ ಹಿಡಿದು, ಕೈಕಾಲಿಗೆ ಮಣ್ಣು ಮೆತ್ತಿಸಿಕೊಂಡು?" ಅದೆಲ್ಲ ಎನಗೆ ಅಗತ್ಯ ಇಲ್ಲದ್ದೆ ವಿಚಾರ. ಎನ್ನ ಹೊಸಮನೆ ಕಟ್ಟುಲೆ ಹಣ, ಮರಮಟ್ಟು ಇಲ್ಲಿಂದಲೇ ಬೇಕು. ಮೂಲೆ ತೋಟದ ಹೆಬ್ಬಲಸಿನ ಮರದ ಹಲಗೆ ಮಾಡ್ಲಿ ಮಡಗಿ. ಕಿಟಕಿಗೆ, ಸೋಫಾದ ಸೀಟಿಂಗ್, ಡೈನಿಂಗ್ ಟೇಬಲ್, ಅದಕ್ಕೆ ಕುರ್ಚಿಗೊ, ಒಂದೆರಡು ಟೇಬಲ್

ಎಲ್ಲ ಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಹಲಸಿನ ಹಲಗೆ ಒಳ್ಳೇದು. ತಿಂಗಳ ಸಂಬಳಲ್ಲಿ ದಿನ ನೂಕುವ ಎನ್ನ ಕಷ್ಟ ಇಲ್ಲಿ ಯಥೇಚ್ಚ ಹಾಲು, ಮೊಸರು, ತುಪ್ಪ ಉಣ್ಣುವ ನಿಂಗೊಂಥ ಅರ್ಥ ಆವ್ತು."

"ಮಗಾ, ಯಾವುದೂ ಸುಮ್ಮೆ ಬೈಂದಿಲ್ಲೆ. ಹೊಟ್ಟಿಗೆ ಹರಿದ ಬೈರಾಸು ಸುತ್ತಿ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಊಟಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಇದ್ದು. ಅಂತೆ ಕೂದರೆ ಎಲ್ಲಿದ್ದು? ಇನ್ನು ನಿಂಗಳ ಬೆಳೆಸಿ, ಕಲಿಸಲೆ ಆದ ಖರ್ಚು ಇಷ್ಟೇ ಹೇಳಿ ಇಲ್ಲೆ. ಇನ್ನು ಆಸ್ತಿ ಪಾಲು ಎನಗೆ ಬಿಟ್ಟ ವಿಚಾರ. ಆರೇ ಹೇಳಿದ್ರೂ ಆನು ಪಾಲುಪಟ್ಟಿಗೆ ತಯಾರಿಲ್ಲೆ."

ಹೆಂಡ್ತಿಯೆದುರೇ ಅಪ್ಪ ಬೀಸಿ ಬಡಿದ ಹಾಂಗೆ ಹೇಳಿದ್ದು ಹಿತ ಆಯಿದಿಲ್ಲೆ. ಈಗ ಸುಮ್ಮೆ ಇಪ್ಪಲಾಗ.

"ಅಪ್ಪಾ, ಇದು ನಿನ್ನ ಸ್ವಂತದ್ದೇನಲ್ಲ. ಅಜ್ಜಂದ ಬಂದ ಸೊತ್ತು. ಅವು ನಿನಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಹಾಂಗೆ ನೀನು ಅದರ ಎಂಗೊಗೆ ಕೊಡೆಕ್ಕು. ಕೊಡ್ತೆಲ್ಲೆ ಹೇಳೂ ಮಾತೇ ಬೇಡ. ಕೊಡದ್ದೆ ಹೇಂಗೆ ತಕ್ಕೊಳ್ಳೆಕ್ಕು ಹೇಳಿ ಗೊಂತಿದ್ದು ಎನಗೆ" ಒರಟಾಗಿ ಬೀಸಿ ಬಂತು ಮಾತು.

"ಅದೆಲ್ಲ ತಿಳಿದವಂಗೆ ಆನು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಹೇಳುದು ಏನಿಲ್ಲೆ."

ಧುಮು ಧುಮುಗುಡುತ್ತಲೇ ಊಟಕ್ಕೂ ನಿಲ್ಲದ್ದೆ ಹೆಂಡ್ತಿ ಜೊತೆ ಮಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋದವ ಮರು ವಾರಲ್ಲೇ ಉಳಿದ ತಮ್ಮಂದ್ರ ಕರಕ್ಕೊಂಡೆ ಬಂದ. ನೋಡಿದ ಮಾಬ್ಲಣ್ಣನ ಬಾಯಿಲಿದ್ದ ವೀಳ್ಯ ಕಹಿ ಕಹಿಯಾತು. ಹೊರಬಂದು ಉಗುಳಿ ಬಾಯಿ ತೊಳಕ್ಕೊಂಡ. ಅಬ್ಬೆಗೆ ಮಕ್ಕ ಎಲ್ಲ ಬಂದ ಸಂತೋಷಲ್ಲಿ ಅವಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟದ ಎಳೆ ಗುಜ್ಜೆ ಪಲ್ಯದ ತಯಾರಿಗೆ ಹೊರಟತ್ತು. ಅಲಸಂಡೆ ಮೇಲಾರ, ಗುಜ್ಜೆ ಪಲ್ಯ, ಮೊಸರು, ಮಾವಿನಮಿಡಿ ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿಯ ಯಥೇಚ್ಚ ಭೋಜನ ಮುಗಿವ ತನಕ ಬಾಯಿ ಬಿಟ್ಟಿದವಿಲ್ಲೆ. "ಅಪ್ಪನೂ ಬರಲಿ ಊಟಕ್ಕೆ, ಒಟ್ಟಿಂಗ್ ಉಣ್ಣುವ ಅಮ್ಮ" ಹೇಳಿದ ಮಕ್ಕ ಇಲ್ಲೆ ಹೊರ ಚಾವಡಿಲಿ ಕೂದು ಅಪ್ಪನ ದಾರಿ ಕಾದವು.

ತೋಟದ ದಣಿದು ಬಂದ ಮಾಬ್ಲಣ್ಣ ಉಂಡು ಬರೆಕ್ಕಾದರೆ ಚಾವಡಿಲಿ ಮೂರು ಮಕ್ಕಳೂ ಅವರವರ ಹೆಂಡತಿಯರೂ ಒಡ್ಡೋಲಗ ಆದವು. ಏಕೈಕ ಮಗಳು ಅವರ ಜೊತೆಲೇ ಇತ್ತು. ಅತ್ತಿತ್ತ ಕಣ್ಣನ್ನೆ ಆತು. ಕಿರಿ ಮಗ

ಬಾಯಿ ತೆಗೆದ.

"ಅಪ್ಪಾ, ಎಂಗ ಇಪ್ಪಲ್ಲಿ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆ ಸೈಟು ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಇದ್ದು. ವಾಸ್ತು ಪ್ರಕಾರ ಅಲ್ಲಿ ಮನೆ ಕಟ್ಟಿ ಕೂದವಂಗೆ ಅಷ್ಟೆಲ್ಲಯ್ ಕಾಲು ಬುಡಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬೀಳ್ತು ಹೇಳಿದ್ದವು ಜೋಯಿಸರು. ನಿನ್ನ ಸೊಸೆಗೆ ಒಂದೇ ಹಟ, ಮಾವನ ಕಾಲು ಹಿಡಿದಾದರೂ ಅದರ ದುಡ್ಡು ತತ್ತೆ. ಎನಗೆ ಇಲ್ಲೆ ಹೇಳವು ಎನ್ನ ಮಾವನೋರು ಹೇಳಿ ಹೊರಡ್ತಿದ್ದು ಅದು. ಕಾಲು ಹಿಡಿದು ಬೇಡಿ ಆದ್ರೂ ಹಣ ತಪ್ಪ ಹುಮ್ಮಸ್ಸು ಅದ-ಕ್ಕೆ. ತಡ ಮಾಡಿದ್ರೆ ಸೈಟು ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕ. ಎನ್ನ ಮಾವನೋರ ಹತ್ತೆ ಆನು ಮಾತಾಡ್ತೆ; ನಿಂಗ ಅಲ್ಲಿ ತಲೆ ಹಾಕಡಿ ಹೇಳಿ ಅಪ್ಪಣೆ ಎನಗೆ. ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಮನೆಲಿ ಒಂದು ಕೋಣೆ ಎನ್ನ ಮಾವಯ್ಯಂಗೆ ಹೇಳಿ ಈಗಾಗ್ಗೆ ಅದಕ್ಕೆ ಹಟ. ಮಾವ, ಸೊಸೆ ಮಾತಾಡಿ ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಿ. ಗುಜ್ಜೆ ಪಲ್ಯ ರುಚಿ ಆತು ಹೇಳಿ ಉಂಡದು ಹೆಚ್ಚಾತು. ಒಂದು ಕೋಳಿ ಒರಕ್ಕು ಮಾಡ್ತೆ."

ಕಾರ್ಯ ಜಾಣ, ಹೆಂಡ್ತಿಯ ಮುಂದೆ ನೂಕಿ ತನಗೇನೂ ಗೊಂತಿಲ್ಲದ್ದ ನಾಟಕ.

"ಇದಾ ಗಾಯತ್ರಿ. ಏನೆಲ್ಲ ಮಾತಾಡೆಕ್ಕಾ, ಅದೆಲ್ಲ ಮಾತಾಡ್ತೊಳಿ. ಎನ್ನಪ್ಪ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದ್ರೆ ಸೈಟು ಮಾಂತ್ರವಲ್ಲ; ಮನೆಯನ್ನೇ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಕೊಡುಗು."

ಎರಡನೆಯವಂಗೆ ಅವಸರ. "ಅಪ್ಪಾ, ಎನ್ನ ಕೆಲಸ ಸಣ್ಣದು. ಸಂಬಳವೂ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಹಾಂಗೆ. ಇಪ್ಪತ್ತು ದಿನ ಆಯೆಕ್ಕಾರೆ ಕೈ ಖಾಲಿ. ದಿನ ದಿನ ಹೆಂಡ್ತಿ ಹಂಗಣೆ ಕೇಳಿ ಸಾಕಾತು." ಎಂಥೆಂಥಾ ಸಂಬಂಧ ಕಾಲ ಬುಡಕ್ಕೆ ಬಂದಿತ್ತು. ನಿಂಗಳ ಕೆಲಸ ಸಣ್ಣದು ಹೇಳಿ ಮೊದ್ಲೇ ಹೇಳದ್ದೆ ಮದುವೆ ಆದಿ. ಮಾವಯ್ಯ ಎನ್ನ ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡವು. ಅವರ ಲೆಕ್ಕಲ್ಲೇ ಮನೆ ಕಟ್ಟುವ. ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಒಂದು ಕೋಣೆ ಇರಲಿ ಹೇಳು."

ಪ್ರಸಾದ ಅಲ್ಲಿ ತನಕ ಸುಮ್ಮೆ ಇದ್ದವ ಈಗ ಬಾಯಿ ತೆರೆದ.

"ಅಪ್ಪಾ, ಅಣ್ಣಂದ್ರಿಂಗೆ ಕಲಿಸ್ತೆ ಹಾಂಗೆ ಎನ್ನ ಕಲಿಸಿದ್ದಿಲ್ಲೆ ನೀನು. ಅವರ ಸಂಬಳದ ಅರ್ಧ ಎನ್ನದು. ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆ ಬೇರೆ, ಸಾಲ ವಿಶ ಏರಿದ ಹಾಂಗೆ ಏರ್ತು. ಮಕ್ಕಳ ಕಲಿಸುಲೆ ಕಾಸಿಲ್ಲೆ. ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೊದ್ಲು ಸ್ವಂತದ ಅಮ್ಮೆ ಆಯೆಕ್ಕು. ಸಾಲ ಹೇಳಿ ಹೆಚ್ಚಿಸ್ತಾ ಇದ್ದರೆ ನಡು ರಸ್ತೇಲಿ ನಿನ್ನ ಮಗನ ಕಾಲರ್ ಹಿಡಿದು ಬಡಿಗು. ಹೋಪದು ಆರ ಮರ್ಯಾದೆ ಹೇಳು; ನಿನ್ನದೇ ಅಲ್ಲದಾ? ಈ ಅಪ್ಪಂಗೆ ಸಾಲ ತೀರಿಸಲೆಂಥ ಸಂಕಟ? ಊರಿಲ್ಲಿ ಕಾಸು ಕಟ್ಟಿ ಮಡಗುದು ಮಗಂಗೆ ಕೊಡ್ಲಾಗದಾ ಹೇಳಿದ್ದವು ಎನ್ನ

ಭಾವಯ್ಯ. ಇಪ್ಪತ್ತು ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮನೆ ಖರೀದಿಗೆ ಇದ್ದು. ಎನ ಅಪ್ಪನ ಕರಕೊಂಡು ಬತ್ತೆ, ಅದು ತನಕ ಬೇರೆ ಕಡೆ ಮಾತು ಕೊಡೆಡಿ ಹೇಳಿದ್ದೆ. ನಡು ದಾರಿಲಿ ನಿನ್ನ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳ ಹಾಕೆಕ್ಕಪ್ಪ ಅವಸ್ಥೆ ಎನ್ನದು. ತುರ್ತಾಗಿ ಹತ್ತು ಲಕ್ಷ ಇಲ್ಲದ್ದೆ ಕೈ ನಡೆಯ. ಇಲ್ಲೆ ಹೇಳೂ ಮಾತು ಬೇಡ. ಹೆಣ್ಣುಕ್ಕೊಗೆ ಪಾಲು ಅಗತ್ಯ ಇಲ್ಲೆ. ಅವರ ಮದುವೆಗೆ ಖರ್ಚು ಮಾಡಿ ಆಯ್ತು. ಹಟ ಮಾಡಿರೆ ಒಂದು ಸೀರೆ ತೆಗೆಸೊಡಿ. ಸಾಕು"

"ಆನುದೇ ನಿಂಗಳ ಹಾಂಗೆ ಅಪ್ಪ, ಅಮ್ಮನ ಮಗಳು. ಪಾಲು ಸಮ ಸಮ ತಾರದ್ದರೆ ಅಲ್ಲೇ ಇರು ಹೇಳಿದ್ದವು ನಿನ್ನ ಭಾವಯ್ಯ." ಮಗಳು ಸುರುಬುಸು ಮಾಡಿತ್ತು.

ವೀಳ್ಯದೆಲೆ ನಾರು ತೆಗೆತ್ತಾ ಕೂದ ಅಪ್ಪ ಉಸಿರೆತ್ತಿದವ ಅಲ್ಲ. ಅಬ್ಬೆ ಪೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು.

"ಇಂದು ಅಮವಾಸ್ಯೆ. ಈ ದಿನ ಆನೆಂಥ ಹೇಳ್ತಲ್ಲೆ."

ಮಾಬ್ಲಣ್ಣ ಸೀದಾ ಎದ್ದವನೇ ತೋಟಕ್ಕೆ ಇಳಿದ.

"ಇದು ನಮ್ಮ ಪೊಟ್ಟುಗಟ್ಟುಸುವ ನಾಟಕ. ನಾರಿಂದಲೂ ಬಿಡೆ; ಗೂಂಜಿಂದಲೂ ಬಿಡೆ ಹೇಳ್ತ ಜನ ನಿಂಗಳ ಅಪ್ಪ" ಹಿರಿ ಸೊಸೆಗೆ ಅಸಹನೆ ಜಾಸ್ತಿ.

"ಅಮಾಸೆ ಆದ್ರೆ ಎಂತ; ಭೂತ, ಪಿಶಾಚಿ ಮಧ್ಯೆ ಬತ್ತಾ? ನಾವೆಲ್ಲ ಬಂದದು ಇವರ ಗುಜ್ಜೆ ಬೆಂದಿ ಉಂಡು ಹೋಪಲೆ ಅಲ್ಲ. ನಮಗೂ ಸಮಾನ ಪಾಲು ಇದ್ದು. ಅದರ ತೆಕ್ಕೊಂಬಲೇ ಬೇಕು" ಕಿರಿ ಸೊಸೆಗೆ ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಾತು.

"ಎಪ್ಪತ್ತು ದಾಟಿದವಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಆಸ್ತಿ ಮೇಲಿನ ಮೋಹ ಹೋಯಿದಿಲ್ಲೆ. ಮಾರಿ ಹಣ ನಮ್ಮ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟು ನಮ್ಮಗಳ ಮನೆಲೇ ಇರಲಿ. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಎರಡೆರಡು ತಿಂಗಳು. ಕೂದಲ್ಲಿಗೇ ಊಟ , ತಿಂಡಿ ಸಿಕ್ಕುತ್ತು. ಉಗುರು ಮುರಿದು ನೀರಿಲ್ಲಿ ಹಾಕೂ ಕೆಲಸ ಇಲ್ಲೆ. ಇನ್ನೆಂಥಾಯೆಕ್ಕು. ಅಪ್ಪ ಒಬ್ಬನ ಮನೆಲಿರಲಿ; ಅಮ್ಮ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಮಗನಲ್ಲಿರಲಿ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಬದಲಾಯಿಸೊಂಬ,"

"ಎನ್ನಲ್ಲಿ ಬೇಡ. ಅತ್ತೆ, ಮಾವಂಗೆ ಸರಿ ಹೋಗ."

"ಅಮ್ಮಾ, ಚಾಯ ಕೊಡು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಊಟದ ಅಕ್ಕಿ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಕಿಲೋ ಇರಲಿ. ಬೇಗ ಕೊಡು. ಪೇಟೆ ಅಕ್ಕಿಗೆ ಇದರ ರುಚಿ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರೆಕ್ಕು?"

"ನಮಗೂ ಅಕ್ಕಿ ಇರಲಿ. ನಾವಾಗಿ ಕೇಳದ್ದೆ ಅತ್ತೆಯೂ ಕೊಡುವ ಮಾತೇ ಇಲ್ಲೆ." ಕಿರಿ ಸೊಸೆಗೆ ಅಸಹನೆ.

"ಅಕ್ಕಿ ಇಲ್ಲೆ ಮಗಾ, ಮೊನ್ನೆ ಶೆಟ್ಟು ಬಪ್ಪಗ ಹತ್ತು ಕಿಲೋ ಅವರ ಗದ್ದೆದು ಹೇಳಿ ತಂದುಕೊಟ್ಟದು ಅದು. ಇಂದಿಂಗೆ ಮುಗಿದತ್ತು."

ಕಿಸಕ್ಕನೆ ನಕ್ಕತ್ತು ದೊಡ್ಡ ಸೊಸೆ. "ಅತ್ತೆಯ ಉತ್ತರ

ಹೀಗೇ ಇರ್ತು ಹೇಳಿ ಮೊದ್ದೇ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಮನೆ ಮಗಂದ್ರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಇಲ್ಲಿ ಏನೂ."

"ಎನಗೆ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿ ಎಂಥ ಆಯೆಕ್ಕು. ನಿಜವಾಗಿ ಇಲ್ಲೆ." ಪೆಚ್ಚಾತು ಮುಖ ಅತ್ತೆದು.

"ಅಪ್ಪ ತಪ್ಪಿಸ್ಕೊಂಡ. ಮುಂದಾಣ ವಾರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಇತ್ಯರ್ಥ ಅಯೆಕ್ಕು. ಎಂಗೊಗೆಲ್ಲ ಸಮಯ ಇಲ್ಲೆ ಮೇಲಂದ ಮೇಲೆ ಬಪ್ಪಲೆ. ಎಂಗಳ ಹಕ್ಕಿಂದು ಕೇಳುದು ಹೊರತು ಭಿಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲ."

ಮಾಬ್ಲಣ್ಣ ಸೋತ ಮೋರೆಲಿ ಚಾವಡಿಲಿ ಕೂದವು ಸಂಜೆ.

"ಬರಲಿ ಎಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಪ್ಪಗ ಅಬ್ಬೆ ಅಪ್ಪಂಗೆ ಇರಲಿ ಹೇಳಿ ನಾಲ್ಕು ಕಿತ್ತಳೆ ಕೂಡಾ ತಪ್ಪಲೆ ಕೈ ಬತ್ತಿಲ್ಲೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿಂದ ಒಯ್ಯುಲೆ ಎಂಥ ಇದ್ದು ಹೇಳುವ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ- ಕೈ ಮೋಸ ಇಲ್ಲೆ. ಎನ್ನ ತಮ್ಮನೇ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಪ್ಪಗ ಮೊನ್ನೆ ಮಂಗಳೂರಿನ ಅದೆಂಥ ಹೆಸರು..ಕೋಮಲ್ನೊ ಅಲ್ಯಾಣ ಗೋಧಿ ಹಲ್ಲಾ ತಂದಿತ್ತಿದ್ದ. ಆನು ಆಸೆ ಪಟ್ಟು ಹೇಳಿದ್ದಲ್ಲ; ಅಪ್ಪ- ಅಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು, ಎರಡು ಕಿತ್ತಳೆ ಆದ್ರೂ ತರೆಕ್ಕು ಹೇಳಿ ಗೊಂತಾವಿಲ್ಲೆ; ಅದೇ ಆಸ್ತಿ, ಹಣಕ್ಕೆ ಕೈ ಮುಂದೆ. ಹೋಪಗ ಏನು ಹೇಳಿದ್ದು ಕೇಳಿ. ಅವಕ್ಕೆ ಪದೇ ಪದೇ ಬಪ್ಪಲೆ ಖರ್ಚು ಇದ್ದು. ನಾಡಿದ್ದು ಭಾನುವಾರ ಆಸ್ತಿ, ಚಿನ್ನದ ಇತ್ಯರ್ಥ ಆಗಲಿ. ಮನೆ, ಸೊತ್ತು, ಹಣ, ಬಂಗಾರದ ಸಮಪಾಲು ಪಟ್ಟಿ ಅದೇ ದಿನಕ್ಕೆ ಆಯೆಕ್ಕು. ಅಗತ್ಯ ಬಿದ್ದರೆ ಜೊತೆಗೆ ವಕೀಲನ ಕರಕ್ಕೊಂಡೇ ಬಪ್ಪದಡ."

ಗಂಡ, ಹೆಂಡತಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ಭಾನುವಾರ ಬೇಗನೆ ಬಂದೇ ಬಂತು. ಮಾಬ್ಲಣ್ಣ ಬೆಳಗ್ಗಿನ ಕುಸುಬಲಕ್ಕೆ ಗಂಜಿ ಉಂಡು ತೋಟಕ್ಕೆ ಹೋದ ಕೈಲಿ ಕತ್ತಿ ಹಿಡಿದು.

ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕೈ ಹಾಕಿ ತಿರುವಿದಂಥ ಯಾತನೆ ಮಾಬ್ಲಣ್ಣಂಗೆ. ಬಾಲ ಅಲ್ಲಾಡಿಸ್ತಾ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿಂತ ನಾಯಿಯ ಬೆನ್ನು ಸವರ್ತಾ ಕೂದ ಅಲ್ಲೆ. ಈ ನಾಯಿಗಿಪ್ಪ ಯೋಗ್ಯತೆ ಕಲಿತ ಎನ್ನ ಮಕ್ಕೊಗೆ ಇಲ್ಲೆನ್ನೆ. ಕಣ್ಣು ತುಂಬಿ ಬಂತು.

"ನಿಂಗೊ ಮಂಡೆ ಬೆಚ್ಚ ಮಾಡೆಡಿ. ನಂಬಿದ ದೇವರಿದ್ದೆ." ಹೆಂಡತಿಯ ಮಾತಿಂದ ಎಷ್ಟೋ ಸಂಮಾಧಾನ ಆತು.

ಮರುವಾರ ಎಂಟು ಘಂಟೆ ಆಯೆಕ್ಕಾರೆ ನಾಲ್ಕು ಕಾರುಗಳಲ್ಲಿ ಮಗಂದಿರು, ಸೊಸೆಕ್ಕೊ, ಅವರವರ ಭಾವಯ್ಯಂಗೊ, ಮಗಳು, ಅಳಿಯ ಬಂದಿಳಿದವು. ಬಿಗಿದ ಮೋರೆ ಸೊಸೆಕ್ಕಳದ್ದು. ಅತ್ತೆ ಹತ್ತ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಕ್ಕೂ ಒಂದು ಮಾತು ಆಡಿದವಲ್ಲ ಕಲಿತ ಸೊಸೆಕ್ಕ. ಮುಖ ಬಿಗಿದೇ ಕೂದವು. ಭಾಗೀರಥಿ ಹೋಗಿ ಗಂಡನ ದಿನುಗೇಳಿತ್ತು.

ಇನ್ನೆಂಥ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ ಅಪ್ಪಲಿದ್ದಾ ಹೇಳುವ ಭೀತಿಲಿ ಮುಖ ಸಣ್ಣದಾಗಿತ್ತು. ಗಂಜಿ, ಕುಕ್ಕು ಶುಂಠಿ ಚಟ್ಟಿ ಗಂಡಂಗೆ ಮಾಡಿದ್ದೇ ಹೊರತು ಆ ತಲೆ ಬೆಚ್ಚಲ್ಲಿ ಭಾಗೀರಥಿ ಮನಸ್ಸಿದ್ದು ಮಾಡಿದ್ದಲ್ಲ. ಏಳೆಂಟು ಜನ ಊಟಕ್ಕಿದ್ದವು. ಎಲೆಗೆ ಬಿದ್ದದು ಗಂಜಿ, ಚಟ್ಟಿ, ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ ಮಾತ್ರಾ.

"ಇದೆಂಥ ಊಟ ಅಬ್ಬೆ. ಬಪ್ಪದು ಗೊಂತಿದ್ದೂ ಎರಡು ಮೂರು ಪದಾರ್ಥ ಮಾಡುದಲ್ಲದಾ? ಜಾಲಿಲ್ಲಿ ಹಾಗಲ ಚಪ್ಪರಲ್ಲಿ ಜೋಲ್ತು. ಅದಾದ್ರೂ ಮೆಣಸಾಯಿ ಮಾಡ್ಲೆ ಉದಾಸೀನವಾ ?"

"ಅದು ನಮಗಲ್ಲ. ಅವಕ್ಕೆ ಗಂಡ, ಹೆಂಡ್ತಿಗಿಪ್ಪದು. ನಮಗೆ ಗಂಜಿ ನೀರು ಮಾತ್ರಾ " ಸೊಸೆಯ ಅಣಕವ ಮೂಕವಾಗಿ ನುಂಗಿತ್ತು ಅತ್ತೆ.

ಮಾಬ್ಲಣ್ಣ ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದ್ರೂ ಊಟಕ್ಕೆ ಬೈಂದ ಇಲ್ಲೆ. ಭಾಗೀರಥಿಗೆ ಸಂಕಟ. ಅದೂ ಅನ್ನ ಮುಟ್ಟಿದ್ದಿಲ್ಲೆ. ಇನ್ನೇನಲ್ಲ ಅಪ್ಪಲಿದ್ದೋ ಹೇಳಿ ನಡುಕ.

ಮೂರು ಘಂಟೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಮಾಬ್ಲಣ್ಣ ಮನೆಗೆ ಕಾಲು ಮಡಗಿದೊವು.

"ಅಪ್ಪಾ, ಎಂಗೊ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಉದ್ಯೋಗಲ್ಲಿಪ್ಪೋರು. ಹಾಳು ಮಾಡ್ಲೆ ಸಮಯ ಇಲ್ಲೆ. ರಿಕಾರ್ಡು ಎಲ್ಲಿ ಮಡಗಿದ್ದಿ? ಕೊಡಿ. ಇಂದೇ ಇತ್ಯರ್ಥ ಅಗಲಿ."

ಸೊಂಟಲ್ಲಿದ್ದ ಪಟ್ಟಿನೊಲಿಂಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ಕೀ ತೆಗೆದು ಕೊಟ್ಟು ಉಸ್ಸಪ್ಪ ಹೇಳಿ ಜಗಲಿ ಮೂಲೆಲಿ ಕೂದ ಗಂಡಂಗೆ ಮಜ್ಜಿಗೆ ನೀರು ತಂದು ಕೊಟ್ಟಿತ್ತು ಪತ್ನಿ.

"ನಾಲ್ಕು ತುತ್ತು ಗಂಜಿ ಆದರೂ ಉಣ್ಣೆ. ಅವರದ್ದೆಲ್ಲ ಆತು. ಘಂಟೆ ನೋಡಿ."

ಹೆಂಡ್ತಿಯ ಕಳಕಳಿಗೆ ಬೇಡ ಹೇಳಿ ನಿರಾಕರಿಸಿದವ ಗೋಡೆಗೊರಗಿ ಕೂದ. ಬಡಕಲು ಮೈ, ಸುತ್ತಿದ ಅರೆಬರೆ ಹಿಂಜಿದ ಬೈರಾಸು, ಎದ್ದು ಕಾಂಬ ಪಕ್ಕಲುಬುಗ, ಒಡೆದು ಚೂರು ಚೂರಾದ ಪಾದಂಗ, ಸುಕ್ಕುಗಟ್ಟಿದ ಚರ್ಮ, ಆಳಕ್ಕಿಳಿದ ನಿಸ್ತೇಜ ಕಣ್ಣುಗ. ಗಂಡ ಉಪಾಸ ಇಪ್ಪಗ ಹೆಂಡತಿಗೆ ತುತ್ತು ಇಳಿತ್ತಾ? ಅದೂ ನೀರು ಕುಡಿದು ಸುಮ್ಮಾತು. ಕೋಣೆಲಿದ್ದ ಹಳೆ ಕಪಾಟು ತೆರೆದ ಹಿರಿ ಮಗ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಅಷ್ಟೂ ರಿಕಾರ್ಡುಗಳ ಹೊತ್ತು ತಂದ. ಅವನ ಭಾವಯ್ಯನೂ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ವಕಾಲತ್ತು ಕಲ್ತವನೇ. ಅವನ ಕೈಗೆ ಹೋತು ಅದೆಲ್ಲ.

ನೋಡ್ತಾ ನೋಡ್ತಾ ಹೋದಾಂಗೆ ಕೈ ಕೈ ಬದಲಾತು ರಿಕಾರ್ಡು.

"ಇದಲ್ಲ ಅಪ್ಪ. ನಮ್ಮ ಜಮೀನಿನ ರಿಕಾರ್ಡು ಎಲ್ಲಿದ್ದು ಹೇಳಿ. ಅದರ ಕೊಡಿ ನೋಡ್ತಾ " ಸಣ್ಣ ಮಗ ಸ್ವರ

ಏರಿಸಿದ.

"ಅದರ್ಲೇ ಇದ್ದು ಎಲ್ಲ."

"ಸಮನಾದ ಮೂರು ಪಾಲು ಆಗಲಿ. ಚಿನ್ನ, ಹಣದ್ದೂ ಅದೇ ರೀತಿ. ಹೆಣ್ಣಕ್ಕೂಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಪಾಲು ಇಲ್ಲೆ."

ಮಗಳು ದನಿ ಏರಿಸಿತ್ತು ಆಗ.

"ಅದು ಹೇಂಗಾವು. ಎನಗೂ ಪಾಲು ಇದ್ದು. ಕೊಡದ್ದೆ ಮನೆಗೆ ಬರೆಡ .ಅಲ್ಲೆ ಇರು ಹೇಳಿದ್ದವು ಭಾವಯ್ಯ."

"ಅದರಲ್ಲೇ ಎಲ್ಲ ಇದ್ದು." ಅಪ್ಪನ ದನಿ.

ಕೈ ಕೈ ಬದಲಾತು, ಗುಸು ಗುಸು ಪಿಸು ಪಿಸು, ಗಾಢ ಮೌನ. ಅಸಮಾಧಾನ. ಅಸಹನೆಯ ದುರು ದುರು .

ವಕೀಲ ನಾಲ್ಕು ನಾಲ್ಕು ಸರ್ತಿ ತಿರುಗಾ ಮುರುಗಾ ಮಾಡಿದವ ಗುಸು ಗುಸು ಪಿಸು ಪಿಸು ಕಿವಿಲಿ ಹೇಳಿದ.

"ಎಂಗಳ ಹಕ್ಕಿನ ಜಮೀನಿನ ಯಾರ ಹತ್ತೆ ಕೇಳಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿದ್ದಿ ಹೇಳಿ. ಎಂಗೊಗೆ ಅದರ ಇತ್ಯರ್ಥ ಆಯೆಕ್ಕು. ಅಸಲಿಂಗೆ ನಿಂಗೊಗೆ ಅದರ ಮಾರುವ ಹಕ್ಕೇ ಇಲ್ಲೆ."

ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪೇರಿತ್ತು ಅಣ್ಣಂಗೆ.

"ಅಡಕ್ಕೆಗೆ ಬೆಲೆ ಏರಿದ್ದು; ಇನ್ನೂ ಏರುವ ಸಂಭವ ಇದ್ದಡ. ಹೊರದೇಶಂಗಳಿಂದ ಕದ್ದು ಬಪ್ಪ ಕಳಪೆ ಅಡಕ್ಕೆಗೆ ಸರಕಾರ ನಿಷೇಧ ಹಾಕಿದ್ದು. ಆ ಕಾರಣ ಇನ್ನೂ ಏರುವ ಅವಕಾಶ ಇದ್ದು. ಈಗಾಗ್ಗೆ ಕಿಲೋ ಐನೂರು ದಾಟಿದ್ದು. ನೆನಪಿರಲಿ ಭಾವಯ್ಯ. ಅಡಕ್ಕೆ ತೋಟ ಬಿಡೆಡಿ. ಒಳ್ಳೆ ಫಸಲಿದ್ದು ." ವಕೀಲ ಭಾವಯ್ಯ ಎಚ್ಚರಿಸಿದ.

ದಾಖಲೆ ಪತ್ರ ಅವಲೋಕಿಸ್ತ ಇದ್ದ ಹಾಂಗೆ ಅಣ್ಣ, ತಮ್ಮಂದಿರ ಮೋರೆ ಕಪ್ಪೇರಿತ್ತು. "ಅಪ್ಪ ಅಡಕ್ಕೆ ತೋಟ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿದ್ದ, ಅದೂ ಜುಜುಬಿ ಕಾಸಿಂಗೆ, ಇದು ನಮಗೆ ಪಾಲು ಕೊಡಕಾವು ಹೇಳುವ ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ವಂಚನೆ." ಹಿರಿ ಮಗ ಎದ್ದು ಬಣ್ಣದ ವೇಷದ ಹಾಂಗೆ ಅಬ್ಬರಿಸಿದ.

"ಮೇಜರ್ ಗಂಡು ಮಕ್ಕ ಇದ್ದವು; ಅವರ ಒಪ್ಪಿಗೆ, ಸೈನ್ ಬೇಕು ಹೇಳಿ ಗೊಂತಿಲ್ಯಾ, ಪೋರ್ಜರಿ ಮಾಡಿದ್ದೇ ಆದರೆ ಕೇಸ್ ಹಾಕ್ತೆ ತಯಾರು ಎಂಗ. ಎಲ್ಲಿದ್ದು ಹಣ? ಎಷ್ಟು ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು?"

"ಎಂಗಳ ಪಾಲು ಇಪ್ಪ ಜಮೀನಿನ ಅರಿಂಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿದ್ದಿ. ದುಡ್ಡೆಲ್ಲಿ; ಕಮ್ಮಿ ಹೇಳರೆ ಮೂವತ್ತು ಲಕ್ಷ ಆದರೂ ಇರೆಕ್ಕು. ಮಾರಾಟ ಆಗಿ ಹತ್ತು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಹತ್ತೆ ಆತು." ದಿಗ್ಲಮೆ ದನಿಲಿ, "ಮನೆ ಚಿನ್ನದ ಹಕ್ಕು ಸೊಸೆಕ್ಕಳದ್ದು. ಅದರ ಲೆಕ್ಕವೂ ಬೇಕು."

ದೀನವಾಗಿ ಗಂಡನ ನೋಡಿದ ಭಾಗೀರಥಿಗೆ ಸಂಕಟ ಉಕ್ಕಿತ್ತು. ಎಲುಬು ಕಾಣುವ ಶರೀರ, ಸೋತ ಮೈ, ಆಳಕ್ಕಿಳಿದ ಕಣ್ಣು, ಹಗಲಿಡೀ ತೋಟದ ಕೆಲಸಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣಾದ ಜೀವ, ಒಂದು ದಿನ, ಒಂದೇ ಒಂದು ದಿನ ಇಂದು ಇಲ್ಲಿ ಹೆತ್ತಪ್ಪನ ಗದರಿಸಿ ಕೈಯೆತ್ತಿದ ಮಗಂದಿರು ತೋಟಕ್ಕೆ ಕಾಲು ಹಾಕಿದವಲ್ಲ. ಜಮೀನಿನ ಪಾಲು, ಚಿನ್ನ ಬೇಕು; ಜಮೀನಿನ ಕೆಲಸ ಬೇಡ.

ಆವೇಶ ತಡೆಯದ್ದೆ ಕಿರಿಯವ ಕೈ ಎತ್ತಿ ಅಪ್ಪನ ಹತ್ತೆ ಬಂದು ಗದರಿಸಿದ.

"ನಿಂಗ ದೂರ ನಿಂತೆ ಹೇಳೆ. ಕೈ ಎತ್ತಿ ಬಡಿತರೆ ಅದೂ ಆಗಲಿ. ಹೆತ್ತ ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊಡೆತವೂ ಹಾಕಿ ಎಂಗೊಗೆ,"

"ಯಾವ ಶೆಟ್ಟಿಂಗೆ ಮಾರಿದೆ? ಎಷ್ಟಕ್ಕೆ? ಅವರತ್ತೆ ಎಂಗ ಮಾತಾಡ್ತೆಯ. ಸುಮ್ಮೆ ಹೋಪಲೆ ತಯಾರಿಲ್ಲೆಯ. ಎಂಗಳ ಹಕ್ಕಿನ ಭೂಮಿ ಅದು ಹೇಂಗೆ ಮಾರಾಟ ಆತು; ಖರೀದಿ ಆಗಿದ್ದಾದ್ದೂ ಹೇಂಗೆ?"

"ಎನಗೆ ಎನ್ನಪ್ಪಂದ ಬಂದ ನೆಲ ಅಲ್ಲ; ಆನು ಕಷ್ಟಾರ್ಜಿತವಾಗಿ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿದ ಮಣ್ಣು ಅದು. ಎಂಗ ಎಲುಬು, ಚರ್ಮ ಸವೆಸಿ ಹದ ಮಾಡಿದ ಭೂಮಿ ಅದು."

"ಎಂತಗೆ ಈ ಸಾವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳ್ತೀರಿ? ಎಂಗ ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟಲ್ಲಿಂದ ಇದು ತನಕ ಅಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮದೇ ನೆಲ, ನೀರು. ಮೂರನೆಯವ ತೋಟಕ್ಕೆ ಕಾಲು ಹಾಕಿದವ ಇಲ್ಲೆ. ಅಲ್ಲ, ಮುದಿ ಭ್ರಾಂತೇನಾದರೂ ಹಿಡಿದತ್ತಾ?"

"ಅಣ್ಣಾ, ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಂಬರ್ ಇದ್ದು. ಅದ್ಯಾರೋ ಬೆಂಗಳೂರಿನವರು. ಅವಕ್ಕೆ ಮಾರಿ ಹಾಕಿದ್ದವು ಭೂಮಿಯ."

"ನಮ್ಮ ಸಹಿ ಇಲ್ಲದ್ದೆ ಮಾರಿದ್ದೇ ಆದರೆ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಕಕ್ಕಿಸುಲೆ ಅರಡಿತ್ತು ನಮಗೆ. ಆದೂ ಆಗಲಿ. ಅಪ್ಪನ ಕಾರುಭಾರು ಇಳಿಯೆಕ್ಕು ಇನ್ನೇಲಿಂದ."

"ಈಗಾದ್ದೂ ನಿಜ ಹೇಳಿ ಅಪ್ಪ. ಮಗಂದಿರು ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದೋರು ಇಪ್ಪಗ ಭೂಮಿಲಿ ಅವರ ಹಕ್ಕಿನ ವಂಚಿಸಿ ಮಾರಿಹಾಕಿದ್ದರ ತಳ ಮುಟ್ಟು ಶೋಧ ಮಾಡದ್ದೆ ಬಿಡೆಯ ಎಂಗ." ಇಲ್ಲದ್ದೆ ಕಂಪ್ಲೇಂಟ್ ಮಾಡ್ಲೂ ತಯಾರು ಎಂಗ."

"ಬೇಡ ಮಕ್ಕಳೇ. ಆ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಹೋಗೆಡಿ " ಅಮ್ಮ ಕಿರುಚಿತ್ತು.

"ಅಣ್ಣಾ, ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಂಬರ್, ವಿಳಾಸ ಇದ್ದು. ಇವಕ್ಕೆ ತೋಟ ಮಾರಿದ್ದಾ ವಿಚಾರ್ಸುವ?"

ಬಿಸಿ ಬಿಸಿ ವಾಗ್ವಾದ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಆ ನಂಬರಿಂಗೆ ಕರೆ

ಹೋತು.

"ಮಾಧವ ಶೆಟ್ಟಿ ಸ್ವೀಕಿಂಗ್"

ಈಗ ಹಿರಿಯವ ಮೊಬೈಲ್ ತೆಕ್ಕೊಂಡು ವಿಚಾರಿಸಿದ. ದನಿ ಎತ್ತರಿಸಿ ಅವ ಮಾತಾಡಿದ್ದು ಆರೋಪಿಗಳ ವಿಚಾರಣೆ ಹಂಗಿತ್ತು.

"ಬೇಡ ಮಕ್ಕಳೇ. ದೇವರಂಥ ಜನ ಅವು." ಅಪ್ಪನ ದನಿ ಕಿವಿಗೇ ಬಿದ್ದಿಲ್ಲ.

"ಆನು ಅವಕ್ಕೇ ತೋಟ , ಜಮೀನು ಮಾರಿದ್ದು. ದೇವರಾಣೆ ಸತ್ಯ. ಆನು ಎಲ್ಲ ನಿಜವನ್ನೇ ಹೇಳಿದು." ಅಪ್ಪನ ಕ್ಷೀಣ ಸ್ವರ.

"ನಿಂಗಳ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಆನು ಮಾಡಿದ ಸಾಲ ಏರಿತ್ತು. ಕೈಲಿ ಮೂರು ಕಾಸಿಲ್ಲ. ಅಣ್ಣ ಬಿ.ಇ. ಆನೂ ಅದೇ ಕಲಿತ್ತೆ ಹೇಳಿ ತಮ್ಮ ಹೊರಟ, ಮೂರನೆಯವಂಗೆ ಮೆಡಿಕಲ್, ನಾಲ್ಕನೆಯನು ಅಡ್ಡಕೇಟು. ಬಡವ ಅಪ್ಪ ಎಲ್ಲಿಂದ ಹಣ ಹೊಂದುಸೆಕ್ಕು ಹೇಳಿ. ಬೇಡ, ಬೇರೆ ಏನಾದ್ರು ಕಲಿ ಹೇಳಿರೆ ಸಿಟ್ಟು. ಎನ್ನ ಜೀವದ ಜೀವ ಆದ ತೋಟ ಶೆಟ್ಟಿಂಗೆ ಅಡವು ಹಾಕಿ ಸಾಲ; ಆಮೇಲೆ ಮಾರಿ ಹಾಕಿ ಹಣ ಹೊಂದಿಸಿ ಕಲಿಸಿದೆ. ಶೆಟ್ಟು ದೇವತಾ ಮನುಷ್ಯರು. ಮಗನಲ್ಲಿ ಸೆಟಲ್ ಆದ ಹಿರಿ ಜೀವ. ಒಂದು ಕಾಲದ ಎನ್ನದೇ ತೋಟ-ಕ್ಕೆ ಆನೇ ರೈಟರ್ ಈಗ. ಅದು ಅವರ ಕೃಪೆಂದ. ಎಂಗ ಇಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ದಿನ ತೋಟ ನೋಡ್ಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿನ ಆದಾಯದ ಒಂದಂಶ ಪಡವ ಜನ ಈಗ. ಇಲ್ಲದ್ದೆ ಉಪವಾಸ ಸಾವ ದುಸ್ಥಿತಿ. ಖರೀದಿ ಆಗಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಹಣ ನಿಮ್ಮಗಳ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಮುಗಿದತ್ತು. ಎನ್ನ ಇದ್ದಷ್ಟು ದಿನ ಇದೇ ಮನೆಲಿ ಇಪ್ಪಲಕ್ಕು ಹೇಳಿ ಕೊಟ್ಟವು. ಭೂಮಿ ಆನು ಅವರ ತೀರ್ಮಾನದ ಹಾಂಗೇ ನೋಡಿಗೊಳ್ತಾ ಇದ್ದೆ. ಹೊರತು ಎನ್ನ ಒಂದಿಂಚು ಭೂಮಿ ಇಲ್ಲೆ ಇಲ್ಲಿ."

"ಅನುಮಾನ ಇದ್ದು ಅಣ್ಣ. ಶೆಟ್ಟಿಂಗೆ ವಿಚಾರಿಸುವ."

ಕೊನೆ ಮಗ ಮಾಧವ ಶೆಟ್ಟಿಂಗೆ ಕಾಲ್ ಮಾಡಿ ವಿಚಾರಿಸಿದ.

ಏರಿದ ದನಿಲಿ ಶೆಟ್ಟು ಅವನ ಗದರಿಸಿದವು."ನಿಮ್ಮಂಥ ಮಕ್ಕ ಇಪ್ಪದರ ಬದಲು ಆ ಅಮ್ಮ ಬಂಜೆ ಆಗಿದ್ದರೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಸಂತೋಷಲ್ಲಿ ಇರ್ತಿದ್ದವು. ಹೆತ್ತಪ್ಪಂಗೆ ಪೆಟ್ಟು ಹಾಕ್ ಹೋದ ನಿಂಗೊ ಮನುಷ್ಯರಾ, ರಾಕ್ಷಸರಾ? ಎಲ್ಲ ಮಾಹಿತಿ ಇದ್ದು ಎನ್ನಲ್ಲಿ. ಒಂದು ಕಂಪ್ಲೇಟ್ ಕೊಟ್ಟೆ ಏನೂ ಅಕ್ಕು, ಎಚ್ಚರಿಕೆ."

"ಅಪ್ಪ ಹೇಳಿದು ನಿಜವಾ. ಅದೇ ಮೂವತ್ತು ಲಕ್ಷದ ಜಮೀನು, ಮನೆ ನೀವು ಹತ್ತು ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ಒಳಹಾಕಿದ್ದೀರಿ. ಉಳಿದ ಹಣ ಕೊಡದ್ದೆ ಎಂಗ ವಸೂಲು ಕೇಸ್

ಹಾಕ್ತೆಯ."

"ನಿಂಗಳ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲದ ಮಕ್ಕಳೇ ಅದು ಖರ್ಚಾದ್ದು. ಸಾಲ ಹಿಂದಿರುಗುಸಲೆ ಎಡಿಯದ್ದೆ ತೋಟ, ಮನೆ ಮಾರಿದ್ದು. ಎಂಗ ಇದ್ದಷ್ಟು ದಿನ ಇಲ್ಲೇ ಇಪ್ಪಲಕ್ಕು ಹೇಳಿ ಕೊಟ್ಟ ದೇವರಂಥ ಜನ ಮಾಧವ ಶೆಟ್ಟು, ಜನ ಅವು. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಸಾವಿರ ಕಳಿಸಿದ್ರೂ ತೋಟ, ಮನೆ ಬಿಡಿಸ್ತೆ ಆವುತೀತು.ಅದೂ ಇಲ್ಲೆ. ದೇವತಾ ಮನುಷ್ಯರು ಶೆಟ್ಟು. ಅವು ಎಂಗ ನೆಲೆ ಇಲ್ಲದ್ದೆ ಅಪ್ಪ ಬದಲಿಂಗೆ ಜೀವಿತಾವಧಿ ಇಲ್ಲೇ ಇರಿ ಹೇಳಿ ಬಿಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟ ಕಾರಣ ಜೀವಲ್ಲಿದ್ದೆಯ."

"ಮುದಿ ಭ್ರಾಂತಿನ ಅಪ್ಪನ ವಂಚಿಸಿ ಕಮ್ಮಿಗೆ ಜಮೀನು ವಸೂಲಿ ಮಾಡಿದ ಹಾಂಗಲ್ಲ ನಮ್ಮತ್ತೆ ಮಾತಾಡಿದು. ವಿಚಾರಿಸುವ ಅಣ್ಣ"

"ಗೌರವ ಕೊಟ್ಟದು ನಿನ್ನಪ್ಪ, ಅಮ್ಮಂಗೆ ಆನು. ದೇವತಾ ಮನುಷ್ಯರು ಅವು. ಅವರ ಹೊಟ್ಟೆಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದ ಕ್ರಿಮಿಗೊ ನಿಂಗ. ಎನ್ನದು ಆ ಮನೆ , ಜಮೀನು ಈಗ. ಆರ ಕೇಳಿ ಅಲ್ಲಿ ಬಂದದು. ಅಕ್ರಮ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಆನು ಏನೂ ಮಾಡ್ಲಕ್ಕು. ಆನೂ ಪೋಲೀಸ್ ಡಿಪಾರ್ಟ್ ಮೆಂಟಿಲ್ಲಿದ್ದವ. ಎನ್ನ ಮಗನೂ ಅದೇ ಫೀಲ್ಡ್ ಹೇಳಿ, ಎನ್ನ ಮನೆ, ಜಮೀನಿಂಗೆ ಅಕ್ರಮ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದ್ರೂ ಅಲ್ಲದೆ ಎನಗೇ ಬೆದರಿಸ್ತೀರಾ? ಈಡಿಯೆಟ್. ಆರ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಕೇಳಿ ಕಾಲು ಹಾಕಿದ್ದು? ಅಲ್ಲದ್ದೆ ಅದರ ಉಸ್ತುವಾರಿಗೆ ಇಪ್ಪ ಹಿರಿಯ ನಾಗರಿಕರ ಮೇಲೆ ಮಾನಸಿಕ, ಶಾರೀರಿಕ ಹಿಂಸೆ ಕೊಡ್ತಿದ್ದಿ. ಒಂದೇ ಒಂದು ಕಂಪ್ಲೇಂಟು; ಪರಿಣಾಮ ಗೊಂತಿದ್ದಾ? ಏಯ್ ನಸ್ತಾಣೆಗ. ಈಗ್ಲೆ ಎನ್ನ ಮನೆ ಖಾಲಿ ಮಾಡ್ಲೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ. ಅಂಥ ದೇವತಾ ಮನುಷ್ಯರ ಹೊಟ್ಟೆಲಿ ವಿಷ ತುಂಬಿದ ಕನ್ನಡಿ ಹಾವುಗ ಹುಟ್ಟಿತ್ತು.ಹತ್ತೇ ನಿಮಿಷ ಕೊಡ್ತೆ. ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಡಿ. ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಕಾಲ ಇಟ್ಟರೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ"

ಬೆವರು ಕಿತ್ತು ಬಂತು.ದೊಡ್ಡ ದನಿಯ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಎಲ್ಲರ ಕಿವಿಗೂ ಬಿದ್ದತ್ತು. ಅರ್ಧವೇ ಘಂಟೆ ಮನೆ ಖಾಲಿ ಖಾಲಿ.

"ಮಾಬ್ಲಣ್ಣ, ನಿಂಗ ಹಾಯಗಿರಿ ಅಲ್ಲಿ. ಹೆದರೆಡಿ. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಿಮ್ಮ ಮಕ್ಕ ಹಣ, ಚಿನ್ನ ಹೇಳಿ ಅತ್ತ ಸುಳಿಯದ್ದ ಹಾಂಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದ್ದೆ.ಆರಾಮ ಇರಿ. ಈ ವಾರಲ್ಲಿ ಆನು ಅತ್ತಲಾಗಿ ಬಪ್ಪಲಿದ್ದು. ಅಮ್ಮ ಆರಾಮಿದ್ದೊವಾ. ಹೇಂಗೆ? ಕೆಸುವಿನ ಸೊಪ್ಪಿನ ಕಾಲ ಅಲ್ಲದಾ? ಪತ್ತೊಡೆ ಜೊತೆಲಿ ತಿನ್ನುವ. ಅಕ್ಕಂಗೆ ನೆನಪಿಸಿ ಬಿಡಿ " ಮಾಧವ ಶೆಟ್ಟು ಎಂದಿನದೇ ಆತ್ಮೀಯ ದನಿಲಿ ವಿಚಾರಿಸಿದವು.

ಮಾಬ್ಲಣ್ಣಿಗೆ ದನಿ ಬೈಂದಿಲ್ಲೆ ದುಖಿಲ್ಲೆ.

"ಎಂತಾತು ಅಣ್ಣ. ಈಗಲ್ಲ ಇದ್ದವಾ ಅಲ್ಲೇ?"

"ಇನ್ನು ಬಾರವು. ಧನ ಪಿಶಾಚಿಗೊ ಆದವನ್ನೇ ಎನ್ನ ಮಕ್ಕ ಹೇಳುವ ಬೇಜಾರು. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬಂಗೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಬಳ ಇದ್ದು. ಅದರ ಮೇಲಿಂದ ಇಲ್ಲಿಂದಲೂ ಕಿತ್ತು ತಿನ್ನುವ ದುರಾಸೆ. ಸರಿಯಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದ್ದಿ ನೀವು. ಅಪ್ಪ

ಹೇಳೂ ಗುರುತೂ ಇಲ್ಲದ್ದೆ ಮೈ ಮೇಲೇ ಏರಿ ಬಂದವು ಆಗ. ಆಪತ್ತಿಗೆ ಒದಗಿದ ನಿಂಗಳೇ ಇನ್ನು ನೆಂಟರು, ಬಂಧು, ಬಳಗ ಎಂಗೊಗೆ." ದನಿ ಗದ್ದದಿತವಾತು.

"ಹೆ..ಹೆ.ಹಾಂಗೆಲ್ಲ ಹೇಳಿ ಅತ್ತಿಗೆಯ ಹೆದರ್ಸೆಡಿ ಅಣ್ಣ. ನಾವೆಲ್ಲ ಒಂದೇ. ಊರಿಗೆ ಬತ್ತೆ ಮುಂದಿನ ವಾರಲ್ಲಿ. ಆಗ ಮಾತಾಡುವ.ನೆಮ್ಮದಿಯಾಗಿ ಮಲಗಿ ಇನ್ನು."

ಹವ್ಯಕರ ಅಡುಗೆ

ಬಾಳೆಕಾಯಿಯ ಸಂಜೀವಿನಿ

ಈ ಸಿಹಿ ತಿಂಡಿಯು ತರಕಾರಿ ಮತ್ತು ಬಾಳೆ ತೋಟವುಳ್ಳವರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಜನಪ್ರಿಯ. ಬಹುಬೇಗ ತಯಾರಿಸಬಹುದಾದ ಈ ಕಚ್ಚಾಯವು ಸಕ್ಕರೆಪಾಕದ ಹೊರಲೇಪವುಳ್ಳ ಅಡುಗೆಯಾಗಿದೆ. ಮೊದಲಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವರನ ಕಡೆಯವರು ಹೆಣ್ಣು ನೋಡಲು ಬಂದಾಗ ಸಂಜೀವಿನಿಯ ಸತ್ಕಾರ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಹಿಂದೆ ಇದನ್ನು ಬೆಲ್ಲದ ಪಾಕದಲ್ಲಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗಿನ ಸಕ್ಕರೆ ಪಾಕದ ಸಂಜೀವಿನಿಯು ಸಾಠೆ ಎಂಬ ಮೈದಾಹಿಟ್ಟಿನ ಕಚ್ಚಾಯವನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ.

- ಬೇಕಾಗುವ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು: ಬಾಳೆಕಾಯಿಗಳು, ಎಣ್ಣೆ, ಸಕ್ಕರೆ
- ವಿಧಾನ: 5 ಬೆಳೆದ ಬಾಳೆಕಾಯಿಯನ್ನು ಇಡ್ಡಿ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಉಗಿಯಮೇಲಾಗಲೀ, ನೀರಿನಮೇಲಾಗಲಿ ಇಟ್ಟು ಬೇಯಿಸಿರಿ. ಕಾಯಿಗಳು ಬೆಂದಾಗ ಸಿಪ್ಪೆ ಸೀಳಿರುತ್ತದೆ.

- ಸಿಪ್ಪೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಬೆಂದ ತಿರುಳಿಗೆ 1/4 ಚಮಚ ಉಪ್ಪನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ತಿರುಳು ಬಿಸಿಯಿರುವಾಗಲೇ ಮುದ್ದೆಯಾಗಿ ಅರೆಯಿರಿ. ನೀರನ್ನು ಬೆರೆಯಿಸ ಬೇಡಿರಿ.
- 2 ಕಪ್ಪು ಸಕ್ಕರೆಗೆ ಅರ್ಧ ಕಪ್ಪು ನೀರನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ನೂಲೆಳೆಯ ಪಾಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಇದು ಉಂಡೆ ಪಾಕಕ್ಕಿಂತ ಎಳೆಯದಾಗಿರಲಿ. ಅರೆದ ಮುದ್ದೆಯಿಂದ ಲಿಂಬೆಗಾತ್ರದ ಉಂಡೆ ಮಾಡಿ. ಕಾಲು ಲೀಟರ್ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಕಾಯಿಸಿರಿ. ಅರೆದ ಬಾಳೆಕಾಯಿ ಹಿಟ್ಟನ್ನು ಬಾಳೆ ಎಲೆಯ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು ಬೆರಳಿನಿಂದ ಒಡೆಯ ಆಕಾರ ಬರುವಂತೆ ಒತ್ತಿರಿ. ಒಡೆಯನ್ನು ಕಾದ ಎಣ್ಣೆಗೆ ಹಾಕಿ, ಹೊಂಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಹೊರತೆಗೆದು ಸಕ್ಕರೆಯ ಬಿಸಿ ಪಾಕಕ್ಕೆ ಹಾಕಿರಿ. ಇದು ಬಿಸಿಯಿರುವಾಗ ರುಚಿ. 2 ದಿನ ಇಟ್ಟು ಕೂಡ ತಿನ್ನಬಹುದು.

South Asian Military Family Support Network (SAMFSN)

Dr. Ramachandra K. Bhat
Ashburn, Virginia, USA

The South Asian Family Network (SAMFSN), a 501 (c) non-profit organization established in 2015 aims to serve military and veterans of the South Asian community. While the U.S. military has paved the way for garnering diversity in the armed forces, SAMFSN was established to enable members of the South Asian community to seek tailored resources and guidance from South Asian leaders, mentors, and community members. SAMFSN provides community service through the following key guiding pillars:

Advance Cultural Diversity: Provide a forum to bring together South Asian military personnel, civilians and community members with a goal to advance cultural diversity. We will strive to create opportunities and facilitate forums for military personnel, families, community members to network, communicate and provide support.

Support Military to Civilian Transitions: Deliver mentoring support, training and other services to help military personnel transition quicker and smoother into civilian life.

SAMFSN takes great pride and joy with hosting multiple events throughout the year in the DC, Maryland, and Virginia area. Notable yearly events include, but are not limited to:

- Diwali - Festival of Lights: Dance and music event held at the Pentagon & Ft. Belvoir VA.
- Veterans Day Celebrations: Honoring Veterans on Veterans Day at local Hindu temples and Chinmaya Mission Centers in the Washington DC area. Please see the video link of the Honoring Veterans, Police Officer and firefighter at Durga Temple at Fairfax Station VA in 2014. <https://www.youtube.com/watch?v=8D1WdEoX2ws>
- Wreaths for America: Memorial event held at Arlington and Baltimore National Cemetery.

Mr. Raj Rajendran, the president of SAMFSN, worked hard to establish Hindu worship services at United States Naval Academy, Annapolis MD for Plebe Summer Cadets in 2019.

Chinmaya Mission volunteers pictured leading sessions on Hinduism with US Academy Naval Cadets.

Again Mr. Raj Rajendran, the president of SAMFSN, worked hard to establish Hindu Services at US Army West Point Academy in January 2022. West Point Chaplain has appointed Dr. Ashlesh and Bina Dani as our new Hindu Distinctive Religious Group Leaders (DRGLs) for the Hindu services at West Point.

- SAMFSN will be arranging a Zoom meeting tentatively in Feb 2022 with admission directors of West Point, Naval Academy on how to get admission and scholarships to the Military Academies for high school students of Chinmaya Mission Washington Regional Center Sunday School (Chinmayadc.org).

- SAMFSN recognized Major Swati Purohit for her volunteer effort with WTB (Warrior Transition Battalion).

Tyargal Ligadies

Leela Rao-Hegde
Naperville, Illinois, USA

Mahadev Bhat, our relative and a good friend called us after his return from India in 2021. He had gone to attend the wedding of his niece Poojitha and having enjoyed the festivities told us “I was so impressed with the Tyargal Liga-

dies. They helped in all tasks around the wedding. In this day and age, it is wonderful to see a group of youngsters maintain such a close friendship”. These youngsters were in fact the bride's cousins and as their “Ajja and Ajji” (they are all Shankar’s older brothers’ grandchildren) we accepted the compliments with pride.

So, who are these Ligadies worthy of such praise. A few years ago, the kids from Tyargal set up a WhatsApp group to keep in touch with each other. They called themselves Tyargal Ligadies. But they are

more than a generic WhatsApp group. The group on social media served as a communication channel for several kids from Shankar's family as they left the villages to attend college in Bengaluru and other big cities. It ensured that they had places to stay when they first arrived in town and a social network of known people. However they used it to maintain the closeness built since childhood in their grandparents home in Tyargal. I have seen instances of one of them seeking advice while preparing for a job interview. My husband Shankar and I have first hand experience of the group. Shankar being their Ajja has been invited and included in the group. So we can vouch for the goodness and decency of this youth group. When we visit India, the members

meet us in Bengaluru. It had become a tradition for Shankar and me to take the group out to dinner. First, there were a few and then more moved to the city for educational or job opportunities and some of them got married and had children. So the group expanded to almost 30. At our last visit Mahesh arranged for all of us to meet at his place for dinner. We had a fun evening and saw the group taking pictures.[Fig 1] They surprised us with a gift of a Hanuman figurine. Mahima had seen me buy a silver Gante (bell) with hanuman on the handle for our son when we visited Mangalore in 2014 and used that information to buy us an appropriate gift. Imagine the planning and coordination for them to do this. The reunions that used to happen in the villages

among our nieces and nephews have now extended to the next generation.

So, what circumstances led to this camaraderie among these kids? Especially these days when brothers and sisters tend to grow apart with time! To understand this phenomenon, we need to go back several years and a couple of generations.

Tyargal is a small village in Siddapur taluk close to Sirsi. There Timmaya and Gangabai Hegde set up their humble home and Arecanut farm. They had 4 sons and a daughter. The daughter Sharada was married into a family from Karjige and stayed close to her brothers. The oldest son Mahabaleshwar had one son and one daughter. The second brother Ganapathi had four daughters and the third son Subraaya had

two sons and three daughters. All three brothers lived and died in Tyargal. Shankar the youngest brother opted for higher education, and this took him to Dharwad and eventually to the USA. He has been blessed with 3 sons.

The wife of Shankar's second brother died young, but the girls stayed in Tyargal and went on to marry and have kids of their own.

The joint family in Tyargal was run with fairness by the two daughters-in-law (Doda athige Anasuya and Susheel athige) All children including the motherless girls were included in all festivities. The sons-in-law and all men in general bonded over outdoor chores and card game marathons.

Their children visited Ajja's house on

a regular basis and grew up together. For the girls there was a hierarchy of collecting flowers for puja, sweeping the front yard, putting rangoli [Fig 2] and making dosa for breakfast. The boys played Galli cricket [Fig 3], went to Veda Pathashala in summer and some stayed in the ancestral home for holidays or even opted to go to school in Tyargal. The young ones liked to take a walk with Shankar and me when we visited the village and picked wild berries for us to taste or wildflowers for us to smell or showed us the difference between darba grass for puja and regular grass. I was touched by how they would abandon their

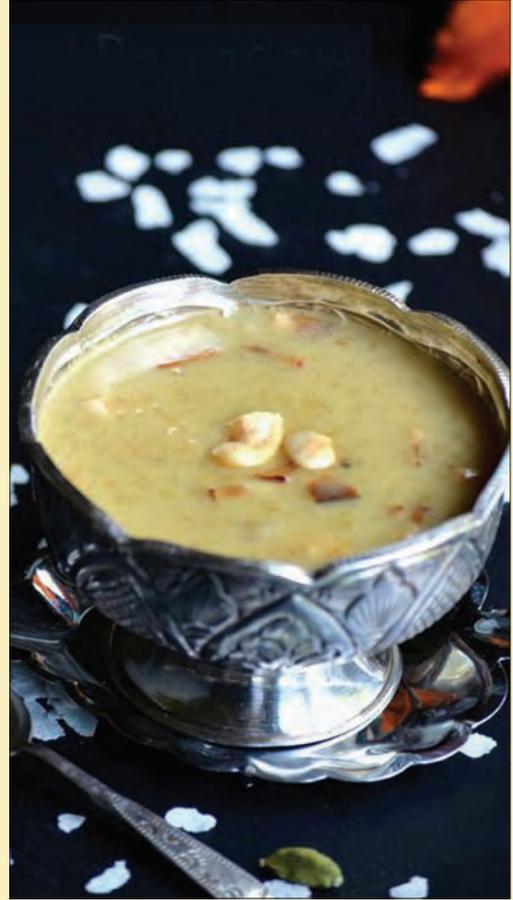
flip flops and circumambulate trees to pray to “Veerappa” or “Makali”.

So, years of familiarity and friendship for this generation that was only possible because of the grandparent’s home in Tyargal, led to forming the group we call Tyargal Ligadies. Now many of them are gainfully employed, and married. They are sprinkled across Karnataka, Germany and England and yet maintain their closeness. Their parents maintained closeness and the children have benefitted. It is indeed heartwarming to see this unicorn among horses that we call our society. And it makes us proud parents, aunts, uncles and grandparents.

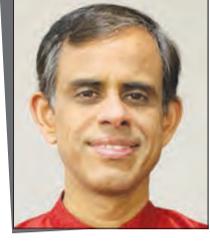
ಹವ್ಯಕರ ಅಡುಗೆ

ಮಣಿ ಪಾಯಸ

- ಬೇಕಾಗುವ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು: ಅಕ್ಕಿ, ಕಾಯಿಸುಳಿ, ಬೆಲ್ಲ, ಏಲಕ್ಕಿ ಪುಡಿ, ಹಾಲು
- ವಿಧಾನ: 2 ಕಪ್ಪು ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಎರಡು ತಾಸು ನೆನೆಯಿಸಿ. ನಂತರ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೊಳೆದು, ಗಂಧವಾಗಿ ಅರೆದು ದೋಸೆಹಿಟ್ಟಿನ ಹದದಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸಿರಿ. 1 ಕಪ್ಪು ಕಾಯಿಸುಳಿಯನ್ನು ಅರೆದಿಡಿ. 1 ಲೀಟರ್ ನೀರಿಗೆ 2 ಕಪ್ಪು ಬೆಲ್ಲ , ಅರ್ಧ ಚಮಚ ಉಪ್ಪು ಸೇರಿಸಿ ಕುದಿಸಿರಿ. ಜಾಲರಿ ಸವುಟಿನಲ್ಲಿ ಅರೆದ ಅಕ್ಕಿ ಹಿಟ್ಟನ್ನು ಹಾಕಿ. ಹಿಟ್ಟು ಜಾಲರಿಯ ರಂಧ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಕುದಿಯುತ್ತಿರುವ ಬೆಲ್ಲದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬೀಳುವಂತೆ ಜಾಲರಿಯನ್ನು ಅಲುಗಾಡಿಸಿರಿ.
- ಸವಟಿನ ಕೈಯಿಂದ ನೀರನ್ನು ಕದಡುತ್ತಿರಿ. ಹಿಟ್ಟಿಲ್ಲವೂ ಮಣಿಗಳಾಗಿ ನೀರಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಬೇಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಅರೆದ ಕಾಯಿಕಲಕ ಕೂಡಿಸಿ ಕುದಿಸಿ. ಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಾಲು ಸಹ ಸೇರಿಸಿ ಕುದಿಸಿ. ಏಲಕ್ಕಿ ಪುಡಿ ಸೇರಿಸಬಹುದು.

ಕರ್ಮಣ್ಯೇವಾಧಿಕಾರಸ್ತೇ

Krishnaprasad Balike
Toronto, Ontario, Canada

ಕರ್ಮಣ್ಯೇವಾಧಿಕಾರಸ್ತೇ ಮಾ ಫಲೇಷು ಕದಾಚನ
ಮಾ ಕರ್ಮಫಲಹೇತುಭೂರ್ಮಾ ತೇ ಸಂಗೋಷ್ಠಕರ್ಮಣಿ||

ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ಎರಡನೇ ಅಧ್ಯಾಯದ 47ನೇ ಈ ಶ್ಲೋಕ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಕೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಾಯಶಃ ಇದು ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲ್ಪಡುವ ಶ್ಲೋಕವೇ ಆಗಿರಬಹುದು. ಈ ಶ್ಲೋಕದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸಾವಿರಾರು ಬರಹಗಳೂ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಅನೇಕ ಬರಹಗಾರರು, ವಿದ್ವಾಂಸರು ಈ ಶ್ಲೋಕದ ಭಾವಾರ್ಥವನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಥವಾ ಎಷ್ಟೋ ಲೇಖಕರು ಈ ಶ್ಲೋಕದ ಮೊದಲ ಸಾಲನ್ನು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ನಮ್ಮ ಪರಿಚಯದವರೊಬ್ಬರು 'ಕರ್ಮಣ್ಯೇ ವಾಧಿಕಾರಸ್ತೇ' ಎಂಬಾ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯ ಲೇಖನವನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸಲು ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಆ ಶ್ಲೋಕದ ಭಾವಾರ್ಥವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಅದನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಎನ್ನುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬರೆದಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ನಾನು 'ಕರ್ಮಣ್ಯೇವಾಧಿಕಾರಸ್ತೇ' ಎನ್ನುವುದು ಒಂದೇ ಸಂಧಿಪದ, ಅದನ್ನು 'ಕರ್ಮಣ್ಯೇ' ಮತ್ತು 'ವಾಧಿಕಾರಸ್ತೇ' ಎಂದು ವಿಂಗಡಿಸಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಶಬ್ದವಾಗಿ ಬರೆಯುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಆದರೆ ಅವರು ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟೋ ಕಡೆ ನಾನು ನೋಡಿದ್ದೇನೆ ಅದೇ ಸರಿ ಎಂದು ವಾದ ಮಾಡಿದರು. ಅವರಿಗೆ ಇದು ಒಂದೇ ಶಬ್ದವೆಂದು ತೋರಿಸಿ ಕೊಡಲು ಅವರ ಎದುರಿಗೇ ಗೂಗಲ್ ನಲ್ಲಿ 'ಕರ್ಮ' ಎಂದು ಟೈಪ್ ಮಾಡಿದಂತೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಫಲಿತಾಂಶಗಳಲ್ಲಿ 'ಕರ್ಮಣ್ಯೇ ವಾಧಿಕಾರಸ್ತೇ' ಎಂದು ಪದ ವಿಂಗಡಣೆ ಮಾಡಿಯೇ ಬರೆದಿತ್ತು. ದೇವನಾಗರಿ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಶ್ಲೋಕಗಳೂ ಈ ರೀತಿ ಪದ

ವಿಂಗಡಣೆ ಮಾಡಿದ್ದು ನೋಡಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೆನಿಸಿತು. ಆನಂತರ ನಾನು ಓದಿದ ಕೆಲವು ಕನ್ನಡ ಬರಹಗಳಲ್ಲೂ ಜನರು ಹೀಗೆ ಶಬ್ದ ವಿಂಗಡಣೆ ಮಾಡಿದ್ದುದನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ನಂಬಲರ್ಹ ಮೂಲಗಳಿಂದ ವಿಷಯ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಸರಿಯಾದ ಪ್ರಯೋಗ ಹೇಗೆ ಎನ್ನುವುದರನ್ನು ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡುವ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಪ್ರಯತ್ನ ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ.

ಕರ್ಮಣ್ಯೇವಾಧಿಕಾರಸ್ತೇ ಎಂಬ ಸಂಧಿಪದವನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿದಾಗ ಕರ್ಮಣಿ + ಏವ + ಅಧಿಕಾರಃ + ತೇ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲರೂ ತಿಳಿದಿರುವ 'ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನಿನ್ನ ಅಧಿಕಾರ' ಎಂದು ಅರ್ಥ ಕೊಡುವ ಶಬ್ದಗಳೇ ಇವುಗಳು. ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 'ಅಲ್ಲಿ' ಅಥವಾ 'ಒಳಗೆ' ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥ ಬರಲು ನಾಮಪದದ ಏಳನೇ ವಿಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು. 'ಕರ್ಮಣಿ' ಎಂಬುದು 'ಕರ್ಮ' ಶಬ್ದದ ಏಕ ವಚನ ಸಪ್ತಮಿ ವಿಭಕ್ತಿಯ ಪದ. ಇದರ ಅರ್ಥ 'ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ' ಎಂದು ಬರುತ್ತದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ 'ಏವ' ಅನ್ನುವ ಶಬ್ದವನ್ನು ಅಥವಾ, ಹಾಗೆಯೇ, ಮಾತ್ರ ಎಂಬ ಅರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇದನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ 'ಮಾತ್ರ' ಎಂದು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. 'ಕರ್ಮಣಿ' ಮತ್ತು 'ಏವ' ಪದಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿದರೆ 'ಕರ್ಮಣ್ಯೇವ' ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ 'ಅಧಿಕಾರ' ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದಲೇ ಬಂದ ಪದವಾದುದರಿಂದ ಅದರ ಅರ್ಥದ ಬಗ್ಗೆ ಬೇರೆ ವಿವರಣೆ ಅಗತ್ಯ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅಧಿಕಾರ ಪದದ ಕೊನೆಗೆ ಇರುವ ವಿಸರ್ಗ ಚಿಹ್ನೆ ಗಮನಿಸಿ ಬೇಕಾದ ವಿಷಯ. ಕರ್ಮಣ್ಯೇವ + ಅಧಿಕಾರಃ = ಕರ್ಮಣ್ಯೇವಾಧಿಕಾರಃ. ಇನ್ನು 'ತೇ' ಎನ್ನುವ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಅವರು, ನಿನ್ನಿಂದ, ನಿನ್ನ ಹಾಗೂ ನಿನಗೆ ಮುಂತಾದ ಅರ್ಥಗಳಿದ್ದರೂ ಈ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ 'ನಿನ್ನ' ಎಂಬುದಾಗಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ವಿಸರ್ಗಯುಕ್ತ ಪದಗಳ ಜೊತೆಗೆ 'ತ' ಕಾರದಿಂದ ಆರಂಭವಾಗುವ ಶಬ್ದವನ್ನು ಜೋಡಿಸಿದಾಗ 'ಸ್ತ' ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ 'ನಮಃ' ಮತ್ತು 'ತೇ' ಜೋಡಿಸಿದಾಗ 'ನಮಸ್ತೇ' ಆಗುವುದಲ್ಲವೇ? ಹಾಗೆಯೇ, ಅಧಿಕಾರಃ + ತೇ = ಅಧಿಕಾರಸ್ತೇ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಕರ್ಮಣ್ಯೇ ವಾಧಿಕಾರಸ್ತೇ ಎಂದು ಬರೆದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವಿದೆಯೇ? 'ಕರ್ಮಣ್ಯ' ಎಂಬ ನಾಮಪದದ

(ಆ ನಾಮಪದ ಇದ್ದರೆ) ಸಪ್ತಮಿ ವಿಭಕ್ತಿ 'ಕರ್ಮಣ್ಯೇ' ಎಂದು ವಾದಿಸಬಹುದು. 'ಕರ್ಮಣ್ಯ' ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಕೋಶದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು 'ವಾಧಿಕಾರಸ್ತೇ' ಯನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿ, ವ + ಅಧಿಕಾರಃ + ತೇ ಎಂದು ಬರೆಯಬಹುದು. 'ವ' ಒಂದು ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ ಪದ. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ 'ಅಥವಾ', 'ಮತ್ತು' ಎಂಬ ಅರ್ಥ ಕೊಡುವ 'ವಾ' ಎನ್ನುವ ಪದವಿದೆ. 'ವಾ' ಎಂಬ ದೀರ್ಘ ಶಬ್ದದ ಜೊತೆಗೆ 'ಅ'ಕಾರದಿಂದ ಆರಂಭವಾಗುವ ಅಧಿಕಾರಃ ಶಬ್ದವನ್ನು ಜೋಡಿಸುವಾಗ 'ವಾಧಿಕಾರಃ' ಎಂದು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಕರ್ಮಣ್ಯೇ ವಾಧಿಕಾರಸ್ತೇ ಎಂದು ಬರೆದರೆ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರುವ 'ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನಿನ್ನ ಅಧಿಕಾರ' ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥ ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಆ ಪ್ರಯೋಗ ಸರಿಯಲ್ಲ. ಕರ್ಮಣ್ಯೇವಾಧಿಕಾರಸ್ತೇ ಬರೆಯುವುದು ತುಂಬಾ ಉದ್ದವಾಯಿತು ಅನ್ನಿಸಿದರೆ ಅದನ್ನು 'ಕರ್ಮಣ್ಯೇವ ಅಧಿಕಾರಸ್ತೇ' ಎಂದು ಬರೆದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಅಥವಾ 'ಕರ್ಮಣಿ ಏವಾಧಿಕಾರಸ್ತೇ' ಎಂಬುದೂ ಸರಿಯಾಗಿದೆ.

ಮೇಲಿನ ವಿವರಣೆಯಷ್ಟೇ ಈ ಲೇಖನದ

ಉದ್ದೇಶವಾದರೂ ಪೂರ್ಣತೆಗಾಗಿ ಶ್ಲೋಕದ ಇತರ ಶಬ್ದಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ವಿವರಿಸುತ್ತೇನೆ. 'ಮಾ' ಎನ್ನುವ ಶಬ್ದವನ್ನು 'ಇಲ್ಲ' ಅಥವಾ 'ಅಲ್ಲ' ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಫಲೇಷು ಅಂದರೆ ಫಲಗಳಲ್ಲಿ ('ಫಲ' ಶಬ್ದದ ಬಹುವಚನ ಸಪ್ತಮಿ ವಿಭಕ್ತಿ) ಅಥವಾ ಫಲಿತಾಂಶಗಳಲ್ಲಿ. 'ಕದಾಚನ' ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥ ಯಾವತ್ತೂ ಅಥವಾ ಎಂದಿಗೂ. 'ಕರ್ಮಫಲಹೇತುಭೂಮಾ' ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಧಿಶಬ್ದವಾಗಿದ್ದು ಕರ್ಮಫಲ + ಹೇತುಃ + ಭುಃ + ಮಾ ಎಂದು ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು. ಹೇತು ಎಂದರೆ ಕಾರಣ. ಭುಃ ಒಂದು ಕ್ರಿಯಾಪದವಾಗಿದ್ದು 'ಇರಲಿ' ಅಥವಾ 'ಆಗಲಿ' ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಶಬ್ದವಾಗಿದೆ (ಆಂಗ್ಲ ಭಾಷೆಯ 'To be'). ಸಂಗೋಸ್ವಕರ್ಮಣಿ ಶಬ್ದವನ್ನು ಸಂಗೋ + ಅಸ್ತು + ಅಕರ್ಮಣಿ ಎಂದು ವಿಂಗಡಿಸಿ ಬರೆಯಬಹುದು. ಸಂಗೋ = ಬಾಂಧವ್ಯ, ಅಸ್ತು = ಇರಲಿ ಮತ್ತು ಅಕರ್ಮಣಿ = ಅಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯತೆ. ಗಾಢವಾದ ಅರ್ಥವುಳ್ಳ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ಈ ಶ್ಲೋಕದ ಶಬ್ದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಬರೆಯಬಹುದಲ್ಲವೇ?

ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನಿನ್ನ ಅಧಿಕಾರವು
ಫಲದಲ್ಲಿ ಅದು ಎಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲ
ಕರ್ಮಫಲ, ಅದರ ಕಾರಣವೆ ಇರಲಿ
ಅಕರ್ಮಗಳ ಸಂಗ ನಿನಗೊಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲದಿರಲಿ||

Ayurvedic Home Remedies

Vathsala Bhat
Cupertino,
California, USA

Ayurveda is one of the most ancient and holistic healthcare systems that exist today. The term comes from the Sanskrit words *ayus* (“Life”) and *veda* (“knowledge”); it literally means “the knowledge of life” or “science of life.” This ancient science incorporates health, longevity, and rejuvenation therapies through herbal remedies, exercises, diet, yoga, massage, aromatherapy, and more. The first available book on Ayurveda, titled *Charaka Samhita*, was compiled by sage (or rishi) Charaka -- he is often referred to as the father of Ayurveda.

One of Ayurveda’s core principles is that all things in the universe are made up of five basic elements called the *Panchamahabhutas*. The *Panchamahabhutas* are *akasha* (space/ether), *vayu* (air), *teja* (fire), *jala* (water), and *prithvi* (earth). These *Panchamahabhutas* combine to form subtle energies called *doshas*.

“*Doshamayatvam Ayurvedatvam*” is an axiom that translates to “Ayurveda is *doshas*.” In other words, *doshas* are the essence of Ayurveda. There are no English words to describe them, but the original

Sanskrit words are *Vata*, *Pitta*, and *Kapha*. These three *doshas* are the subtle energies governing all the physiological, emotional, and mental functions in the human body. Each *dosha* has a very specific set of functional roles to play in the body. Every *dosha* is composed of all five elements; however, two elements are predominant in each *dosha*. *Vata dosha* consists mostly of the two elements *akasha* (space or ether) and *vayu* (air) and its qualities are cold, light, dry, rough, flowy, and spacious. Autumn/winter is the *Vata* season. *Pitta dosha* is mostly *teja* (fire) and *jala* (water). It is commonly described as hot, sharp, oily, liquid, and mobile. Summer is known as the *pitta* season for its sunny, hot days. *Kapha dosha* predominantly has *prithvi* (earth) and *jala* (water) and its qualities are heavy, stable, slow, cold, and soft. Springtime is the *Kapha* season.

Rogastu Doshavaishamyam, doshasamyam arogyata is a phrase that means if *doshas* are normal in quality and quantity, they maintain health, but when *doshas* are out of balance, they can cause disease. The role these *doshas* play is constantly changing in response to weather conditions, food, and stress. For example, in the winter, when the weather gets too cold, *vata dosha* will get aggravated and can cause dry skin or anxiety or bone/joint issues, etc. When *doshas* are out of balance, many herbs and other plant products,

including oils and common spices, are used extensively in Ayurvedic treatment.

Herbs and spices not only enhance the taste but they also have medicinal qualities in them. Below are some home remedies that utilize common pantry spices available in our kitchens.

1 If you are down with a cold and cough, which happens when your kapha dosha is in excess, you can drink some kapha-shamak (kapha-pacifying) kashaya loaded with ginger, black pepper, and cinnamon. Cinnamon is warm and improves circulation. Ginger is pungent and heating, good for cold and congestion. Black pepper offers warmth and pungency and loosens mucus. Turmeric is slightly astringent and bitter. It is antimicrobial and antibacterial and supports a healthy inflammatory response.

Kapha-shamak Kashaya (tea with ginger, black pepper, and cinnamon)

Ingredients:

- 1" long cinnamon stick
- ¼ teaspoon turmeric powder
- ¼ teaspoon grated ginger
- ½ teaspoon black pepper

Directions:

- In a stainless-steel saucepan take 2 cups of water and add the above ingredients.
- Bring to a boil, then reduce the heat and simmer for 2-3 minutes.
- Strain and add 1 teaspoon of honey and lemon juice just before you drink it.

2 Suppose you ate a very spicy meal at a restaurant -- that could throw your Pitta off the charts. You can then drink pitta-

shamak (pitta-pacifying) kashaya or pitta-shamak buttermilk with coriander, cumin, and fennel spices. The coriander is cooling and is also good for nausea and headaches. It is one of the best spices available for calming pitta. Cardamom is similarly cooling and reduces “burning” sensations. Cumin improves agni, aids digestion, and the absorption of nutrients. Fennel seeds are cooling and sweetening. They also improve digestion.

Pitta-shamak Kashaya (tea with coriander, cumin, and fennel)

Ingredients:

- 1 teaspoon coriander powder
- ½ teaspoon cumin powder
- ¼ teaspoon fennel seed powder
- ½ teaspoon cardamom powder

Directions:

- In a stainless-steel saucepan take 2 cups of water and add all the powders
- Bring to a boil, then lower the heat and simmer for 2-3 minutes
- Strain and drink when it is lukewarm.
- Adding milk of your choice is optional.

3 If you eat a big bowl of salad or garbanzo beans for dinner and consequently feel bloated, you are suffering from excess vata. You can then drink vata-shamak kashaya. The ajwain in this tea reduces gas, ceases stomach cramps, and removes parasites. Or you can also drink plain buttermilk with some Hing and salt. Hing, also known as asafoetida, is a carminative, which means it relieves flatulence, promotes digestion, and

improves circulation in the body.

Vata Shamak Kashaya (tea with ajwain and cumin)

Ingredients:

- 1 teaspoon ajwain (carom) seeds
- ½ teaspoon cumin seeds

Directions:

- In a stainless-steel saucepan take 2 cups of water and add all the ingredients
- Bring to a boil, then lower the heat and boil for 4-5 minutes.
- Strain and drink hot or warm
- Add ½-1 tsp of ghee or sesame oil or flax-seed oil (optional) for best results.

4 The following home remedies are good for common cold and cough in little kids:

Yesti madhu churna (Licorice paste) - Mix ¼ teaspoon of licorice powder with ¼ teaspoon of honey and give it to the child twice a day. It loosens phlegm and helps ease coughs.

Tulsi and Turmeric churna - Take one teaspoon of fresh tulsi leaves juice and add ¼ teaspoon turmeric powder, and ½ teaspoon raw organic honey. Mix well and give this mixture once in the morning. It is anti-inflammatory and improves immunity.

Honey and lemon - Mix one teaspoon of honey with a few drops of lemon juice. Give this mixture once or twice a day. Honey has drying and heating qualities which help to clear the cough and chest congestion. Lemon has hot potency and it is a good cleanser

for the system.

Eucalyptus oil (steam inhalation) - Add a few drops of eucalyptus oil to hot water and help the child to do steam inhalation once or twice a day. Eucalyptus oil is very good for clearing breathing pathways and opening airways. Add a few drops of eucalyptus oil to any carrier oil like almond oil or coconut oil and mix well and massage it on the chest and back. Massaging eucalyptus oil on the chest and back helps to provide relief from cold, cough, and nasal congestion.

5 Below are some home remedies for hair health: Hibiscus hair oil is good for hair growth, and it also conditions the scalp. It naturally smoothes dry hair.

Hibiscus Hair oil:

Ingredients:

- 9-10 fresh hibiscus flowers
- 1 cup coconut oil

Directions:

- Grind fresh hibiscus flowers into a fine paste. Do not add water while grinding.
- Take a heavy bottom pot and add this hibiscus paste and 1 cup coconut oil.
- It is very important that you cook this oil mixture on a low flame for about 10-12 minutes and let the essence of the ingredient infuse in to the oil. Stir once or twice.
- Turn off the stove and let the mixture cool completely. It's best to leave it overnight so that all the solids go to the bottom of the pot. Then strain and store in an airtight jar.

- Massage your head with this oil 2-3 times a week.

Hibiscus shampoo:

Ingredients:

- 6-7 fresh hibiscus flowers and 6-7 hibiscus leaves
- 2 cups water

Directions:

- Roughly chop the flowers and leaves.
- Place the chopped flowers and leaves in a container and add 2 cups of water.
- Allow the mixture to soak for at least 3-4 hours, or overnight to achieve a thicker, gel-like consistency.
- When ready to use, carefully remove the flowers and leaves with your hands or strain it using a big strainer. Use immediately as a shampoo.

Note: None of the above therapies are meant to substitute a doctor or any medications.

Regularity in sleeping, waking, eating, and elimination is important and helps to maintain the integrity of the doshas and overall good health. Whole-body healing, which focuses on physical, mental, and emotional wellness, is central to Ayurveda. So, in addition to healthy eating, practicing yoga and meditation, getting good sleep and spending quality time with loved ones, are all important for achieving total wellness.

Hindu Religious Services in the US Military

Dr. Ramachandra K. Bhat
Ashburn, Virginia, USA

It was a day of great pride for all Hindus in America, as Captain Chaplain (CH) Prathima Dharm, the first Hindu Chaplain in the US Military, introduced President Barack Obama for the celebration of Diwali in October 2011 at the White House (see below).

CH Dharm also commended the first elected Hindu Congresswoman, Tulsi Gabbard, from Hawaii, in November 2012.

CH Dharm was selected as the first Hindu Chaplain for the US Army in May 2011. Since then, she had been stationed at Walter Reed National Military Medical Center (WRNMMC) in Bethesda, MD, which is the leading national treatment center for wounded soldiers. Within two years, she celebrated around 14 Hindu festivals including Makar Sankranti-the Harvest Festival, Janmashtami- the celebration of the birth of Shri Krishna, Holi-the Festival of Colors, Diwali-the Festival of Lights. Seeing CH Dharm's leadership, the Hindu congregation at the Pentagon requested her to conduct the first Pentagon Chapel's celebration of Diwali in October 2012. At just a month's notice, CH Dharm arranged the function and invited Swami Chidatmananda of Chinmaya Mission from Hyderabad, India to be the guest speaker as well as Indian Army Brigadier General Bhupesh Jain from the Indian Embassy as the chief guest.

CH Dharm was the lead chaplain for Resiliency at WRNMMC, helping active duty service members, their families, and other staff to deal with issues concerning mental and emotional health. She also conducted Resiliency Programs such as Tea & Meditation and Tea for the Oncology inpatient and outpatient wards and the intensive care units at WRNMMC. She had also been a lead chaplain for Suicide Prevention and Awareness at WRNMMC. On several occasions she has guided the Chief of Chaplain's office on matters concerning the Hindu faith and its practices. As an Army Clinical Pastoral Education (CPE) trained Chaplain Clinician, she has provided min-

istry to more than 15,000 Christian, Jewish, Muslim, Hindu, Buddhist, Pagan, Atheist, and Agnostic patients, family members, and staff at WRNMMC. CH Dharm started the Hindu Worship Services as well as yoga and meditation classes at WRNMMC. Because of CH Dharm's services, the Chinmaya Mission chapters in Maryland and Virginia, the Hindu American Community Services Inc. and the Greater Washington Telugu Association have all contributed to the many Hindu festival celebrations on Military installations and have sent care packages to WRNMMC and the Pentagon. Chaplain Dharm has brought together many Hindu organizations from around the greater Washington DC area to serve the needs of military service members and their families. In two years alone, CH Dharm has given over 40 interviews to various leading US and international news agencies including television and magazines and has made over 50 appearances in the community to raise awareness about the US Military for Asian Americans, especially those of South Asian descent. Along with former Colonel Ravi Chaudhary of the US Air Force, and Dr. Sadananda, a prominent Hindu scholar and former research scientist for the US Navy, she worked with the Chief of Chaplains' Office and the Department of Defense (DoD) to have the Hindu Om symbol be approved for the first time in September 2012. She was the first Hindu to wear the Om symbol on her uniform. India Abroad, the leading Indian newspaper in the US, awarded her the Special Achievement Award in June 2012 for becoming the first Hindu Chaplain in the DoD and the US

Army. Her uniform was on display for an entire year at the Women's Museum at Arlington Cemetery for recognition as the first Hindu Chaplain in the US Army on March 4th, 2013 at the 40th Celebration of Female Chaplains in the US Military. This was a tremendous moment of pride for all Hindus in America, as her community services are considered a great asset to Hinduism and the Chaplaincy in the DoD.

There have been thousands of Catholics, Protestants, Jewish, Muslim, and Buddhist chaplains in the US Military, but no Hindu Chaplains until 2010. In 1995, I felt that we needed a Hindu Chaplain to recite Hindu prayers at an award ceremony where I was receiving the Technology Achievement Award at US Army Belvoir R&D Center in Fort Belvoir, VA. I inquired with the office of the Chief of Chaplains of the US Armed Forces about the establishment of Hinduism in the US Military and came to know that a Hindu organization needed to endorse Hinduism in the US Armed Forces. I requested Swami Dheeranandaji of Chinmaya Mission Washington Regional Center (CMWRC) and Swamiji requested Acharya Vilasinji to prepare the package for submission to the US Armed Forces stating Chinmaya Mission as an endorsing organization for Hinduism in the US Military. Along with Acharya Vilasinji and Dr. Das, I prepared the necessary paperwork and submitted it to the US Armed Forces in 1996. Mr. Balan, the secretary of CMWRC and I met the Chief of Chaplains at the Pentagon and explained the situation and in March of 1997, the Armed Forces Chaplains Board recognized Chinmaya Mission

West as the endorsing agency for Hinduism in the US Military. After that, they had a difficult time in getting the right candidate to fulfill the requirements of a Hindu Chaplain, so with some of his Hindu friends, I established the first Hindu services at US Army Fort Belvoir, VA around 2000. I met Mr. and Mrs. Gidwani at Fort Belvoir VA and they also liked the idea of establishing Hindu services at other bases. Then we had Mr. Gidwani as the Lay Leader of Hinduism at Walter Reed Army Center in DC, Mr. Hitul Thaker as the Lay Leader of Hinduism at the Pentagon, Acharya Vijaya Kumarji as the Lay Leader of Hinduism at a US Army base in Afghanistan, and I was the Lay Leader of Hinduism at Joint Base Anacostia-Bolling in DC. Through these services, Acharya Anant Sarmaji of Chinmaya Mission had even given several lectures on the Bhagavad Gita at the Pentagon. Since 2006, CH Dharm was a Christian Chaplain in the US Army but in 2010 she came to know that the Executive Director of the Armed Forces Chaplains Board had established Hinduism in 1997 and they were looking for a candidate to fulfill as the Hindu Chaplain. Swami Dheeranandaji, Acharya Sadanandaji, Pranji- the treasurer of Chinmaya Mission West, and former Lt Col Ravi Chaudhary and I helped to recruit CH Dharm as the first Hindu Chaplain, as she already had all necessary chaplaincy training.

Since 2010, I have been active in guiding the Hindu Lay Leaders in arranging Veterans' Day prayers at Hindu temples and Chinmaya Mission Centers in the DC metropolitan area (see below). Many

American veterans and their families were honored at the temples after prayers for our veterans were conducted. We hope to continue extending the Veterans' Day prayers and soldier care packages throughout all

Hindu temples across the US. For anyone interested in the Veterans' Day Prayer program or in the soldier care package program, please contact me at 703-915-4677 or rkbhat39@gmail.com.

Acharya Trilochan Bhattji of Durga Temple in Fairfax Station, VA, praying for the welfare of Lt Col Chaudhary and his family and Veterans on Veterans' Day, 2010.

The Youtube link: <http://www.youtube.com/watch?v=hacsIVCnh8o>

Our exceptional thanks to Swami Dheeranandaji and Chinmaya Mission for their ongoing support to the US Military over the last 18 years.

In January 2015, Chaplain Dharma retired from the US Army. Since then there is no Hindu Chaplain in the US

Army. We are optimistic that soon, the US Military will have a Hindu Chaplain as Chinmaya Vishwavidyapeeth has started its Certification in Hindu Chaplaincy Program in January 2022 at Chinmaya Eswar Gurukukla, Ernakulam Kerala India.

ಸಮಯದ ಸವಿ ನೆನಪುಗಳು

ನಿಜಯನಾಥಿ ರಮೇಶ
ಶಿರಸಿ, ಕರ್ನಾಟಕ, ಭಾರತ

ಈ ಗ ನಲವತ್ತೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಆರಂಭವಾಗುವ ನೆನಪುಗಳ ಸುರುಳಿಯೊಂದು ಮನದಲ್ಲಿ ಬಿಚ್ಚಿಕೊಂಡಾಗ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ತಮಾಷೆಯೆನಿಸುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ಖುಷಿ ನೀಡುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ವಿಷಾದವೆನಿಸುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ಸಂಕಟಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಗೆದ್ದವಲ್ಲಾ ಎಂಬ ಸಮಾಧಾನದ ಭಾವ ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ಅಮೂಲ್ಯ ಸ್ಮೃತಿ ಕೋಶವೊಂದನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಕುರಿತು ಧನ್ಯತೆಯ ಭಾವ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ಏನೇ ಇರಲಿ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ (1980) ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಮಕ್ಕಳ ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಮೂಹ ಆರಂಭಿಸಿದ್ದು ನಂತರ 1986ರಲ್ಲಿ ಅದು ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಮಹಿಳಾ ಯಕ್ಷಗಾನ ಸಮೂಹವಾಗಿ ಬೆಳೆದದ್ದು (ಎರಡೂ ಸಮಯ ಸಮೂಹವೇ) ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಮ್ಮಿಂದಾದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳೆಂದು ಈಗ ಅರಿವಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದೆ.

ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲಾ ಹಿರಿಯರೊಂದಿಗೆ ಹೋಗಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ನೋಡಿ ಬರುವ ಮಕ್ಕಳು ನಿಂದೆ ಮಾಡಲೆಂದು ಶಾಲೆಗೆ ರಜೆ ಕೊಡಿಸಿದರೆ, ಜೋರಾಗಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪದ್ಯ ಕಿರಿಚುತ್ತ, ಬಕೇಟು ಬಡಿಯುತ್ತ, ಮನ ಬಂದಂತೆ ಕುಣಿಯುತ್ತ ಸಮಯ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದು ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಾಗಿರದೇ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಹಲವಾರು ಮನೆಗಳ ವಿದ್ಯಮಾನವಾಗಿತ್ತು. ಮಕ್ಕಳ ಗಲಾಟೆ-ಗದ್ದಲಗಳನ್ನು ಕಂಡ ನಾನು ಮತ್ತು ನನ್ನ ಪತಿ ರಮೇಶ, ಮಕ್ಕಳ ಈ ಉತ್ಸಾಹಕ್ಕೊಂದು ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಚೌಕಟ್ಟು ಒದಗಿಸಲು ಯೋಚಿಸಿದೆವು. ಯೋಗ್ಯ ಗುರುಗಳೊಬ್ಬರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಯಕ್ಷಗಾನ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದಾಗ ನಮಗೆ ಯಕ್ಷಗಾನ ಗುರು ಹೊಸ್ಮೋಟ ಮಂಜುನಾಥ ಭಾಗವತರೇ ಸಿಕ್ಕಿಬಿಟ್ಟರು. ನಮಗೆ ಕಲ್ಪತರುವೇ ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಬಂದಿಳಿದಂತಾಯಿತು. ಸಂಚಾರೀ ಯಕ್ಷಗಾನ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವೆಂದು ಖ್ಯಾತರಾದವರು,

ಸಂತೆಯಲ್ಲೊಬ್ಬ ಸಂತನಂತೆ ಬದುಕಿದವರು, ಯಕ್ಷಗಾನವನ್ನೇ ಹಗಲಿರುಳು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ ಪರಿವ್ರಾಜಕನೆಂದೇ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡವರು, ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕಲಿಸುವಾಗ ತನ್ನನ್ನೇ ತಾನು ಮರೆತು ಕಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದಾಗುವವರು. ನಾವು ಹೇಳಿಕಳಿಸಿದಾಗ ಕೆಲವು ಷರತ್ತುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದರು. ರೇಜಿಸ್ಟರ್ಡ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಮಕ್ಕಳು ಸಮಯ ಪಾಲನೆ ಮಾಡಬೇಕು, ತಾನು ಕಲಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಫಲ ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ, ಪ್ರದರ್ಶನ ನಡೆದಾಗ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಬಹುಮಾನಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು ಇತ್ಯಾದಿ. ನಾವು ಅವುಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡೆವು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅವರ ಶಿಸ್ತಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಕೆಲವು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡೆವು. ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವಾಗ ಪಾತ್ರ ಹಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲಕರು ತಲೆ ಹಾಕುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದರ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿರ್ಧಾರ ಅವರದ್ದೇ ಆಗಿತ್ತು. ಯಾವುದೇ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಯಾರೂ ಭಾಗವತರ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಹೇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾರೇ ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನೇ ಕೇಳಿದರೂ ಭಾಗವತರನ್ನು ಕೇಳಿಯೇ ಒಪ್ಪಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಭಾಗವತರೂ ಕೂಡ ಅತಿಯಾದ ಶಿಸ್ತನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸದಾ ಸಂಚಾರದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಹೇಳಿದ ದಿನ, ಹೇಳಿದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಹಾಜರಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಸ್ಸು ಇರದಿದ್ದರೆ ನಡೆದುಕೊಂಡೇ ಬಂದುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾವು ಭಾಗವತರಿಗೆ ಅವರು ಕ್ಲಾಸಿನ ದಿನ ಯಾವ ಊರಿನಿಂದ ಬಂದರು ಹಾಗೂ ನಂತರ ಯಾವ ಊರಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅವುಗಳ ಬಸ್ ಚಾರ್ಜನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಣವನ್ನು ಅವರು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಪ್ರತಿ ಮಕ್ಕಳಿಂದ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಐದು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಫೀಸು ಎಂದು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವೂ ಒಂದೊಂದು ಹೊಸ ಆಖ್ಯಾನ ಕಲಿಸಿ ವಾರ್ಷಿಕೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳು ಏರ್ಪಾಡಾದಾಗ ನನ್ನ ಪತಿ ರಮೇಶ ಹಾಗೂ ನಾನು ಅಲ್ಲದೇ ಯಾರಾದರೊಬ್ಬ ಮಹಿಳಾ ಪಾಲಕರು ತಂಡದೊಂದಿಗೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಜೋಪಾನವಾಗಿ ಕರೆದೊಯ್ದು, ಪ್ರದರ್ಶನ ಮುಗಿಸಿ, ತಿರುಗಿ ಅವರವರ ಮನೆಗೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತಲುಪಿಸಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ತಡರಾತ್ರಿಯಾದಾಗ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ

ಹೋಗುವ ಕಲಾವಿದರು, ಹಿಮ್ಮೇಳದವರು ಇದ್ದರೆ ಅವರನ್ನು ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಮರುದಿನ ಚಾ ತಿಂಡಿ ಮುಗಿಸಿ ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಆನಂತರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡಲು ಹೇಳಿ ನಾನೂ, ನನ್ನ ಪತಿ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆವು.

ಭಾಗವತರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕಲಿಸುವುದೆಂದರೆ ತುಂಬಾ ಪ್ರೀತಿ. ಎಂದೂ ಬೈಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ತಾಳ, ಲಯ ಕಲಿಸುವಾಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಕಲಿಯುವತನಕ ಬಿಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅಭಿನಯವನ್ನು ಕಲಿಸುವಾಗ ಒಂದೆರಡು ಬಾರಿ ತಾವು ಮಾಡಿ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅವರ ಶಕ್ತಾನುಸಾರ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶವೀಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಭಾಗವತರ ಸಂಭಾಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಸ್ಯವಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಮಕ್ಕಳು ಋಷಿ ಪಡುತ್ತಾ ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಿಪರೀತ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಹುಚ್ಚು. ಮ್ಯಾಚುಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆ ತಾಲೀಮಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪಾತ್ರ ಮುಗಿದ ತಕ್ಷಣ ಮಾಯವಾಗಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಪಾಲಕರು ಹೋಗಿ ಹುಡುಕಿ ತರಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಬಾಲವಷ್ಟೇ ಕಡಿಮೆಯಿದ್ದ ಪೂರ್ವಜರ ತಂಡವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ತಿರುಗಿದಂತೆ ನಾವು ಮಕ್ಕಳ ಮೇಳದೊಂದಿಗೆ ಪ್ರದರ್ಶನ ನೀಡಲು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಊರಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆವು. ದಾರಿ ದೂರವಿದ್ದಷ್ಟು ನಮ್ಮ ಕಷ್ಟ ಇಮ್ಮಡಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಒಮ್ಮೆ ಮೇ ತಿಂಗಳ ಉರಿಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ ರಾಮಗುಂಡಂ ಮತ್ತು ಹೈದರಾಬಾದ್ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಪ್ರದರ್ಶನ ಏರ್ಪಾಡಾಗಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ದುರದೃಷ್ಟಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರವಾಸಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು ಒಂದು ಹಳೆಯ ಮೆಟಡೋರ್ ವ್ಯಾನ್, ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕೊಬ್ಬ ಮುದುಕ ಸಾರಥಿ. ಹಾಗಾಗಿ ನಮಗೆ ರಾಮಗುಂಡಂ ತಲುಪಲು ಎರಡು ದಿನ ಹಿಡಿಯಿತು. ಉರಿಬಿಸಿಲಿನ ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಐಸಕ್ರೀಂ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ತಿಂದು ಗಂಟಲು ಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದಂತೆ ಕಾಪಾಡುವುದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟದ ಕೆಲಸವಾಗಿತ್ತು. ವಾಹನದಲ್ಲಿ ಅದರ ಸದ್ದನ್ನು ಮೀರಿ ಕಿರಿಚಾಡಿದರೂ ಧ್ವನಿ ಕೆಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂತಹ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮ್ಯಾನೇಜರ್ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪ್ರಲೋಭನೆ ಒಡ್ಡಿದರು. ನೀವೆಲ್ಲ ನಿಮ್ಮ ಗಂಟಲನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮುಗಿಸಿದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಎರಡೆರಡು ಕಪ್ ಐಸಕ್ರೀಂ ಕೊಡಿಸಲಾಗುವುದು. ಭಾಗವತರು ಹಾಗೂ ವೇಷಭೂಷಣದ ಶೆಟ್ಟರು ಕೂಡ ಇದೇ ರೀತಿಯ ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ಘೋಷಿಸಿದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಕ್ಕಳು ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅದರ ಮುಕ್ತಾಯದ ಕುರಿತೇ ಕಾತುರರಾಗಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ತಲೆಬಿಸಿ

ಎದುರಾಯಿತು. ನಾವು ರಾಮಗುಂಡಂಗೆ ಹೋಗಿದ್ದು ಬೇಸಿಗೆ ರಜೆಯ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿನ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್ ವಸತಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಕುಟುಂಬಗಳು ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದರಿಂದ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಮೂರು ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ವಸತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಎರಡು ದಿನಗಳ ಬಿಸಿಲಿನ ಪ್ರಯಾಣದಲ್ಲಿ ಹುರಿದಂತಾಗಿದ್ದ ಮಕ್ಕಳು ಮನೆಯ ಹಿಂದುಗಡೆಯಿದ್ದ ನೀರಿನ ಟ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ಹಾರಿಕೊಂಡು ಎಮ್ಮೆಗಳಂತೆ ಈಜತೊಡಗಿದರು. ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತಾದರೂ ಹೊರಗೆ ಬರಲು ತಯಾರಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಗಂಭೀರ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಆ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಫ್ರಿಜ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಐಸಕ್ರೀಮ್‌ಗಳು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದವು. ದೊಡ್ಡವರು ಅದನ್ನು ಗಮನಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಸ್ನಾನ ಮುಗಿಸಿ ಬಂದ ಮಕ್ಕಳು ಐಸು ತುಂಡುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ನೀರಿನ ಬಾಟಲಿಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಕುಡಿಯುತ್ತ ಕುಳಿತರು. ಅದು ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಅವರಿಗೆಲ್ಲ ದಮ್ಮಯ್ಯ ಹಾಕಿ ಖಾಲಿ ಮಾಡಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಕೆಲವರಿಗೆ ಬಿಸಿನೀರು ಕುಡಿಸಿ, ಕೆಲವರಿಗೆ ಕಷಾಯ ಕುಡಿಸಿ ಅಂದಿನ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಧ್ವನಿ ಉಳಿಸಿದೆವು. ಮರುದಿನ ಹೈದರಾಬಾದಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನವಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ರಾತ್ರಿ ಫ್ರಿಜ್‌ಗಳಿಗೆ ಬೀಗ ಹಾಕಿ ಕೀಲಿಗಳನ್ನು ತಲೆದಿಂಬಿನಡಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡೆವು. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಏಳುವಾಗ ದಿಂಬಿನಡಿ ಕೀಲಿಗಳೇ ಇಲ್ಲ. ಅವೆಲ್ಲ ಫ್ರಿಜ್‌ಗಳಿಗೆ ಚುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಯಾರು, ಏನು ಒಂದೂ ತಿಳಿಯದೇ ನಾವು ಅಸಹಾಯಕರಾದೆವು. ಹೀಗೆ ಹುಡುಗರ ತಂಡದ ಹಲವಾರು ಬಗೆಯ ತುಂಟತನಗಳನ್ನು ನಾವು ಸಹಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರಿಗೆಲ್ಲ ನನ್ನ ಮಗನೇ ನಾಯಕನಾಗಿದ್ದ. ಅವನು ಯಾವ ಬೆದರಿಕೆಗೂ ಸೊಪ್ಪು ಹಾಕುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಉಳಿದವರನ್ನು ಬಗ್ಗಿಸುವುದು ಬಹಳ ಕಷ್ಟದ ವಿಷಯವಾಗಿತ್ತು.

ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ ಸಮೂಹ ಆರಂಭವಾಗಿ ಒಂದೂವರೆ ವರ್ಷವಾದಾಗ ಮೈಸೂರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದ ಮಕ್ಕಳ ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಬಂದಿತ್ತು. ಬಹಳ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸೀಟು ರಿಸರ್ವ್ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದೆವು. ಅದು ನಮ್ಮ ಮೇಳದ ಮೊದಲ ಹೊರೂರಿನ ಪ್ರದರ್ಶನ. ಭತ್ತದಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲೇ ಮೇಕಪ್ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವೇಷ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಬಯಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಆಟ ಮುಗಿಸಿ ಬಂದೆವು. ಎಲ್ಲರೂ ವೇಷ ಬಿಚ್ಚಿ, ಬಣ್ಣ ಒರೆಸುತ್ತ ಇದ್ದೆವು. ನಮ್ಮ ತಂಡದ ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಬಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟ. ನಾವೆಲ್ಲ ಧಾವಿಸಿ, ನೀರು ತಟ್ಟಿ ಎಬ್ಬಿಸಲು ನೋಡಿದರೂ ಏಳಲೇ

ಇಲ್ಲ. ನಮಗೆ ಇದೆಲ್ಲವೂ ಮೊದಲ ಅನುಭವವಾದ್ದರಿಂದ ಬಹಳ ಗಾಭರಿ, ಆತಂಕ. ಅಲ್ಲಿನ ಆಫೀಸಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದವರಿಗೆ ಹೇಳಿದೆವು. ಅವರು ಮೇಳದ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರಿಗೆ ಫೋನು ಮಾಡಿ ತಿಳಿಸಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಕಳಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದರು. ಆಮೇಲೆ ರಾತ್ರಿ ನಾವು ಮಲಗುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಆತನಿಗೆ ಆರಾಮಾಯಿತು. ಇಂತಹುದೇ ಅನುಭವ ನಮ್ಮ ಮಹಿಳಾ ತಂಡದ ದೆಹಲಿ ಪ್ರವಾಸದಲ್ಲಿ ಆಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಎರಡು ಪ್ರದರ್ಶನಗಳು ನಿಕ್ಕೆ ಆಗಿದ್ದವು. ಒಂದು ಕನ್ನಡ ಸಂಘದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಇನ್ನೊಂದು ಬಂಟರ ಸಂಘದಲ್ಲಿ. ಮೊದಲ ದಿನದ ಕರ್ನಾಟಕ ಚೆನ್ನಾಗಿಯೇ ಆಯಿತು. ಮರುದಿನದ ಕಂಸವಧೆಯಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಕಲಾವಿದೆಯರು ಆರಂಭದಿಂದಲೇ ಕುಣಿತದ ತುರುಸಿನ ಸ್ವರ್ದೆಗೆ ಬಿದ್ದರು. ಮುಕ್ಕಾಲು ಭಾಗದ ಆಟದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅವರಿಬ್ಬರ ದೃಶ್ಯಗಳು ಮುಗಿದಿದ್ದವು. ಒಳಗೆ ಬಂದು ವೇಷಭೂಷಣಗಳನ್ನು ಕಳಚುವಾಗ ಒಬ್ಬಳು ತನ್ನದೊಂದು ಪದ್ಯವನ್ನು ಹಾರಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಹೇಳಲೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ತಕರಾರು ಮಾಡಿದ್ದಾಳು. ಆಗ ಬಿಡುವಾಗಿರುವವರು ಒಂದು ಕಾರಿಗಾಗುವಷ್ಟು ಜನ ರೂಮಿಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದರು. ತಾನು ರೂಮಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಣ್ಣ ಒರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆಂದು ಆಕೆಯೂ ಸಿಟ್ಟಿನಲ್ಲೇ ಹೊರಟಿದ್ದಳು. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಪೂರ್ತಿ ಆಟ ಮುಗಿಸಿ, ಸಾಮಾನು ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ವಸತಿ ರೂಮಿಗೆ ಹೋದರೆ ಆಕೆಯನ್ನು ಮಲಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಎಚ್ಚರವೇ ಇಲ್ಲ. ಜೊತೆಯಲ್ಲಿರುವವರು ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆಕೆಗೆ ಕಾರಲ್ಲಿಯೇ ಎಚ್ಚರ ತಪ್ಪಿತೆಂದೂ ಆಮೇಲೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಎರಡು ಮಹಡಿ ಹತ್ತಿ ತಂದು ಮಲಗಿಸಿದ್ದೇವೆಂದು ವೇಷಭೂಷಣದ ಶೆಟ್ಟರು ತಿಳಿಸಿದರು. ನಾವು ಕಂಗಾಲಾಗಿ ಡಾಕ್ಟರ್ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಿಸಿದೆವು. ಅಲ್ಲಿ ಯಾವ ಡಾಕ್ಟರ್ ಕೂಡ ಮನೆಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ, ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ, ಮರುದಿನ ದೀಪಾವಳಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ರಜೆ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಬಹಳ ಗಾಭರಿಯಾದ ನಾವು ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುತ್ತ, ದೇವರ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತ ಕಂಗಾಲಾಗಿ ಕೂರಬೇಕಾಯಿತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆಕೆ ಎದ್ದು ಕುಳಿತಳು. ತಕ್ಷಣ ಹೇಳಿದಳು “ನಾಳೆ ಶಾಪಿಂಗ್ ಹೋಗುವುದಿದೆಯಲ್ಲ, ನಾನೂ ಬರುತ್ತೇನೆ”.

ಮೇಕಪ್ಪು, ಆಭರಣಗಳು, ವೇಷಭೂಷಣಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಮೇಳದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಯಾವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ತಕರಾರು ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮಹಿಳಾ ಮೇಳದ ಹುಡುಗಿಯರಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ತಕರಾರುಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದವು.

ವೇಷಭೂಷಣದ ಶೆಟ್ಟರಂತೂ ಇಂತಹ ತಕರಾರುಗಳನ್ನು ಶಾಂತಗೊಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣುಹಣ್ಣಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಾಲಗೋಪಾಲ ವೇಷ ಮಾಡುವ ಇಬ್ಬರು ಪುಟಾಣಿ ಕಲಾವಿದೆಯರು ತಮ್ಮದು ಒಂದೇ ರೀತಿಯ ಮುಖವರ್ಣಿಕೆಯಾಗಬೇಕೆಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಬ್ಬಳ ಬಣ್ಣ ಮುಗಿಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು ಕನ್ನಡಿ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ನನ್ನ ನಾಮ ಉದ್ಧವಿದೆ, ನಿನ್ನದು ಗಿಡ್ಡವಿದೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಹೋಲಿಕೆ ಶುರು. ಇರುವ ಎರಡು ತಾಸಿನ ಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಸಹಾಯಕನೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು 8-10 ವೇಷ ತಯಾರಿಸಬೇಕಿತ್ತು. ನಾನಂತೂ ಅರ್ಧ ಗಂಟೆ ಮೊದಲೇ ಶೆಟ್ಟಿ ಸಮಯ ಆಯ್ತು, ಇನ್ನೂ ಎರಡು ವೇಷ ಆಗಬೇಕು, ತಡವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅವರನ್ನು ಅವಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮ ಶಾಂತವಾಗಿಯೇ ನಗುನಗುತ್ತಾ ಏನೂ ತೊಂದರೆ ಇಲ್ಲ ಮೇಡಂ ತಯಾರಾಗ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಸ್ವಲ್ಪ ದೊಡ್ಡ ಹುಡುಗಿಯರು ಯಾರ್ಯಾರೋ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಲಾವಿದರ ವೇಷದ ಫೋಟೋಗಳನ್ನು ತಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನನ್ನ ವೇಷವನ್ನು ಹೀಗೆ ಬರೆಯಿರಿ ಅಂತ ಕೂರುತ್ತಿದ್ದರು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚುಕಡಿಮೆಯಾದರೂ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುತ್ತ ಮೂಲೆ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಷ್ಟರ ನಡುವೆಯೂ ನಮ್ಮ ಮಹಿಳಾ ಸಮೂಹ ದೆಹಲಿ, ಕೇರಳ, ಮೈಸೂರು ದಸರಾ ಮುಂತಾದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಜನಮೆಚ್ಚುಗೆ ಗಳಿಸಿತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕಲಾವಿದೆಯರು ಮದುವೆ, ಉದ್ಯೋಗ, ಮಕ್ಕಳು ಎಂದು ಸಂಸಾರ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಾಗ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಅವಧಿಯ ಬ್ರೇಕ್ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು. ಆದರೆ ಮೇಳದ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಮೆಚ್ಚಿದ ಜನರಿಗೆ ಅದರ ಆಕರ್ಷಣೆಯ ಸೆಳೆತವಿತ್ತು. ಅವರು ಕಂಡಾಗಲೆಲ್ಲ ಪ್ರದರ್ಶನದ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದು ಸಲ ಮಾರಿಗುಡಿಯ ನವರಾತ್ರಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ತಾಳಮದ್ದಲೆ ಮಾಡಿದರಾಯಿತೆಂದು ಹೆಸರು ಕೊಡಲು ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಆಗ ಅಲ್ಲಿನ ಕಮಿಟಿಯವರು “ತಾಳಮದ್ದಲೆ ಯಾಕ್ರೀ ಬಾಯಿಯವರೇ ನಿಮ್ಮ ಯಕ್ಷಗಾನ ಮಾಡಿ, ಜನ ನೋಡಬೇಕು ಅಂತಾರೆ” ಎಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸಿದರು. ನನಗೆ ಏನು ಹೇಳಲೂ ತೋಚಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಆಸೆಯ ಚಿಲುಮೆ ಚಿಮ್ಮತೊಡಗಿತು. ಮಗಳಿಗೆ ಫೋನು ಮಾಡಿದೆ. ಅವಳು ಮಾಡಬಹುದು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಗೀತಾನ್ ಕೇಳು ಅಂದಳು. ಗೀತಾ ಯಕ್ಷಗಾನವೆಂದೊಡನೆ ಎವರ್ ರೆಡಿ. ಒಪ್ಪಿದಳು. ಆದರೆ ಅವರಿಬ್ಬರೇ ಏನು ಮಾಡಿಯಾರು? ಮಗಳು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ತನ್ನ ಇಬ್ಬರು

ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದಳು. ಕುಣಿತವಿಲ್ಲದ ಪಾತ್ರವಾದರೆ ನಾನು ಮಾಡಬಹುದು ಎಂದು ತಯಾರಾದೆ. ನವರಾತ್ರಿ ರಜವಿದ್ದ ಕಾರಣ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಐನಬೈಲು ಪರಮೇಶ್ವರ ಗುರುಗಳಿಂದ ಕುಣಿತ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದರು. ಗೀತಾ, ಪ್ರಜ್ಞಾ ಎಲ್ಲ ಸೇರಿ ಕೆಲವು ದಿನ ತಾಲೀಮು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಾರಿಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಸವಧೆ ಪ್ರದರ್ಶನ ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿಯೇ ಆಯಿತು. ಯಕ್ಷಗಾನದ ಒಂದೇ ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಅಜ್ಜಿ-ಮಗಳು-ಮೊಮ್ಮಗಳು ಎಂದು ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ವರದಿ ಮಾಡಿದವು. ಆನಂತರ ನಮ್ಮ ಮೂರು ತಲೆಮಾರಿನ ತಂಡವು ಮೂರು-ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ನೀಡಿದೆವು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳ ಭರಾಟೆ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು. ಗೀತಾ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ನೀಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಾಳೆ.

ಹೊಸೋಟ ಮಂಜುನಾಥ ಭಾಗವತರಂತಹ ಯಕ್ಷಗಾನ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ ಮಕ್ಕಳು, ಮಹಿಳೆಯರು ಹಲವು ವಿಧದಲ್ಲಿ ಧನ್ಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮೊದಲಿಗೆ ಸಮಯ ಪಾಲನೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಮನಗಂಡಿದ್ದು, ಕಲೆಯನ್ನು ಗೌರವಿಸುವ-ಕಲಾಸೇವೆಯಿಂದ ಧನ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು, ಯಕ್ಷಗಾನದ ಪಾರಂಪರಿಕ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು, ಬಡಾಬಡಗಿನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು ಅರಿತುಗೊಂಡಿದ್ದು, ನೃತ್ಯದ ಮೂಲಭೂತ ಹೆಜ್ಜೆಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಅಭಿನಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಹೊಸಹೊಸ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು

ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಲಿತದ್ದು ಇವೆಲ್ಲವೂ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಪಾಠಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಒಮ್ಮೆ ಮೈಸೂರಿನ ಜಗನ್ನೋಹನ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮಹಿಳಾ ಸಮೂಹದ ಕಂಸವಧೆ ನಡೆದಾಗ ಮೈಸೂರಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಲಯದ ಗಣ್ಯರು, ರಂಗಕರ್ಮಿಗಳು, ಕಲಾವಿದರು ಮುಂತಾದವರೆಲ್ಲ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದರು. ಪ್ರದರ್ಶನ ಮುಗಿದ ನಂತರ ಎಲ್ಲರೂ ಚೌಕಿಗೆ ಬಂದು ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅಭಿನಂದಿಸಿದ್ದಲ್ಲದೇ ಒಂದಿಬ್ಬರು ಕೇಳಿದರು-“ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಕುಣಿತಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದಿರಲ್ಲ, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಯಕ್ಷಗಾನದ ಕುಣಿತಗಳೇ ಹೌದಾ? ನಾವು ಅನೇಕ ಆಟಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೆವು. ಆದರೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ವೈವಿಧ್ಯಗಳನ್ನು ಕಂಡಿರಲಿಲ್ಲ.” ಆಗ ನಾವು ಗುರುಗಳಾದ ಹೊಸೋಟ ಮಂಜುನಾಥ ಭಾಗವತರ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಬಡಾಬಡಗಿನ ತಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿರುವ ಕುಣಿತ-ಅಭಿನಯದ ಸಾಧ್ಯತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಿದಾಗ ಅವರು ಬಹಳ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟರು.

ಹೀಗೆ ನಮ್ಮ ಜೀವನದ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಾವು ಒಡನಾಡಿದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲೆ ನಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದ ಕ್ಯಾನ್ವಾಸಿನ ಮೇಲೆ ಅಚ್ಚಳಿಯದ ಸುಂದರ ನೆನಪುಗಳ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದೆ. ನಾನು, ನನ್ನ ಪತಿ, ನನ್ನ ಮಗ-ಮಗಳು-ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಈ ಕಲೆಯ ಸಂಸರ್ಗದಿಂದ ಬಹಳಷ್ಟು ಧನ್ಯತೆಯ ಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಈಗ ಈ ನೆನಪಿನ ಸುರುಳಿಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿದಾಗ ಆ ಎಲ್ಲ ಮಧುರ ಘಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಜೀವಿಸಿದ ಧನ್ಯತೆಯ ಭಾವ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಈ ಅವಕಾಶವನ್ನು ನೀಡಿದ ಪ್ರೀತಿಯ ಶಿಷ್ಯೆ ಸುಧಾಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ಹೆಜ್ಜೆ

ಹವ್ಯಾಸಿರಿ ಕಥಾ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ತೃತೀಯ ಬಹುಮಾನ ಪಡೆದ ಕಥೆ

ಸುರೇಶ ಹೆಗಡೆ
ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ, ಕರ್ನಾಟಕ, ಭಾರತ

**ಹತ್ತೆಂದು ಏಳಯೆಂದು, ಬೆಟ್ಟ ಹೇಳತೆ ನಿನಗೆ?
ಹತ್ತು, ನೆಪ ಬೇಡ ಒಂದೆ ನಡಿಗೆ - ನವನೀತ**

ಪ್ರೊ. ಕೃಷ್ಣಭಟ್ಟರದ್ದು ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಏನೆಂದರೂ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ವಾರ. ಮೂವತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳ ಅಖಂಡ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿ ಮುಂದಿನ ವಾರವೇ ಅವರು ನಿವೃತ್ತರಾಗಲಿದ್ದರು. ಶಾರೀರಿಕವಾಗಿ ಪ್ರೋ.ಭಟ್ಟರು ತುಸು ಎಡ. ಕುಳಿಗೆ, ಎಣ್ಣೆಗಪ್ಪು, ಕೃಷ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಬಿಳಿಯ ಉದ್ದನೆಯ ಆರ್ಧ ತೋಳಂಗಿ, ಕಪ್ಪು ಪ್ಯಾಂಟು, ಶಿಖೆ ಬಿಟ್ಟ ಬೋಳುತಲೆ ತುಂಬಲು ಕಪ್ಪು ಟೋಪಿ. ಇವಿಷ್ಟೇ ಅವರು ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಪಾಠ ಮಾಡುವಾಗಿನ ದಿರಿಸು. ಹೊರ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಅವರೊಬ್ಬ ಘನ ವಿದ್ವಾಂಸರು. ವೇದ, ಉಪನಿಷತ್ತು, ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಆಳವಾದ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದವರು. ನಿತ್ಯದ ತಮ್ಮ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮುಗಿಸಿ ಹೊರ ಬಂದಾಗಿನ ಅವರ ಬ್ರಹ್ಮ ತೇಜಸ್ಸು ನೆಸೆಯುತ್ತದೆ. ಪಾಠ ಮಾಡುವಾಗಲೂ ಅಷ್ಟೇ, ದಶಕಗಳಿಂದಲೂ ಅದೇ ವಿಷಯ ಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಪ್ರತಿ ಪಾಠದಲ್ಲೂ ವಿನೂತನತೆ ಇತ್ತು. ಕಂಚಿನ ಕಂಠ, ದೃಢವಾದ ಶಬ್ದಗಳು, ಹೊಸ ಹೊಸ ಪದಪುಂಜಗಳು, ಲಾಲಿತ್ಯ ಪೂರ್ಣ ಧ್ವನಿಗಳಿಂದಾಗಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯ ಸಮೂಹವನ್ನೇ ಹಿಡಿದಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಕಿಂದರ ಜೋಗಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಅವರ ವಿಷಯದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ವಿಜ್ಞಾನದ ವಿಷಯದ ಮಕ್ಕಳೂ ಸೇರಿ ಪಾಠದ ಕೋಣೆ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗ ಅವರ ನಿವೃತ್ತಿಯ ವಿಷಯ ತಿಳಿದಾಗಿನಿಂದ ಮಕ್ಕಳು ಖಿನ್ನರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಸಹ-ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರುಗಳೂ ಸಹ ಇಂತಹ ಸದ್ಗುಣಿ, ವಿನಯವಂತ ಪಂಡಿತರು ದೂರಾಗುತ್ತಿದ್ದಾ-

ರೆಂದು ಅಸಮಾಧಾನದಿಂದಿದ್ದರು. ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರಾದ ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥ ಪಾಟೀಲರಿಗಂತೂ ಪ್ರೊ.ಕೃಷ್ಣರೆಂದರೆ ತುಂಬಾ ಪ್ರೀತಿ. ಅವರ ಯಾವುದಾದರೂ ಆಸಕ್ತಿ ವಿಷಯದ ಪಾಠ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಸುಮ್ಮನೆ ಹಿಂದುಗಡೆ ಕುಳಿತು ಕೇಳಿ ಋಷಿ ಪಡುತ್ತಿದ್ದರು.

“ತಮ್ಮಿಂದ ಭರತೇಶ ವೈಭವದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಕೇಳಬೇಕೆಂಬುದು ನನ್ನ ವೃದ್ಧ ತಾಯಿಯ ಬಯಕೆ. ಆಗಬಹುದಾ? ನೀವು ಒಪ್ಪಿದರೆ ನಾಳೆ ಮುಂಜಾನೆಯೇ ಹತ್ತುವರೆಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವೆ” ಎಂದು ಬಿಟ್ಟರು ಪಾಟೀಲರು. “ನಾ ನಾಳೆನಾ ಸರ್” ಎಂದು ತಡಬಡಿಸಿದರು. ಪ್ರೊ.ಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ಟರಿಗೆ ನಾಳೆ ತುಂಬಾ ಮಹತ್ವದ ದಿನ. ಋಷಿಯನ್ನು ಸಂಭ್ರಮಿಸುವ ಗಲಿಗೆಗಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮುಂಜಾನೆಯೆಂದರೆ ಒಂದೆರಡು ತಾಸಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮುಗಿದೇ ಹೋಗುತ್ತದೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ಕಾಲೇಜಿನ ಸಭಾಂಗಣ ಮುಂಜಾನೆಯ ಪ್ರೊ. ಕೃಷ್ಣರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಅಲಿಸಲು ತುಂಬಿತ್ತು. ಮುಂದಿನ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯ ಪಾಟೀಲರ ಪತ್ನಿ ಹಾಗೂ ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಪ್ರೊ. ಕೃಷ್ಣರು ತಮ್ಮದೇ ಗಾಂಭೀರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರೋಡಿಯಂ ಎದುರು ನಿಂತು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಹದಿನಾರನೇಯ ಶತಮಾನದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕವಿ ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿಯ ಮೇರು ಕೃತಿ ಭರತೇಶ ವೈಭವದ ಸಾಂಗತ್ಯ ರೂಪಕವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತಾ, ಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕ ವೈಷಭನಾಥನ ಮಗ ಭರತನ ಭೋಗ, ದಿಗ್ವಿಜಯ, ಯೋಗ, ಅರ್ಕಕೀರ್ತಿ ಮತ್ತು ಮೋಕ್ಷಗಳೆಂಬ ಬದುಕಿನ ವಿವಿಧ ಐದು ಸಂಧಿಗಳ ಮಜಲಿಗೆ ಇಳಿಸಿದರು. ತ್ಯಾಗ, ಭೋಗ, ಸಮನ್ವಯತೆ, ಶೃಂಗಾರ ರಸಗಳ ಮೂಲಕ ಭರತೇಶನ ಬದುಕನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾ, ತನ್ನ ವಿಕ್ರಿಯಾಂಗ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ತೊಂಬತ್ತಾರು ಸಾವಿರ ರಾಣಿಯರನ್ನು ಆತ ಭೋಗಿಸಿದ ಪರಿಯನ್ನು ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದನ್ನು ಬಿಂಬಿಸಿದರು. ಭರತೇಶನ ಸಹೋದರ ಬಾಹುಬಲಿಗಿಂತಲೂ ಈತ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಕಾಣುವುದಕ್ಕೆ ಅಂತಹ ಅಪ್ರತಿಮ ಭೋಗ ಜೀವಿ ಕ್ಷಣ ಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕದ ಕಣಿವೆಗೆ ಸಾಗಿ, ಮೋಕ್ಷ ಪಡೆಯುವ ಅವನ ಅಸಾಧಾರಣ ಸಾಧನೆಯನ್ನು

ಮನೋಜ್ಞವಾಗಿ ಬಿಚ್ಚಿಟ್ಟರು.

ಭರತೇಶ, ತನ್ನ ಸಹೋದರ ಬಾಹುಬಲಿಯ ಜೊತೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡದೆ, ನೈಪುಣ್ಯತೆಯಿಂದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆಯ ಬೀಜ ಬಿತ್ತಿ ಅವನನ್ನು ಮೋಕ್ಷದ ಪಥಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ ಕಥಾನಕವನ್ನು ರಸವತ್ತಾಗಿ ಪ್ರೊ. ಕೃಷ್ಣರು ವರ್ಣಿಸಿದರೆ, ತುಂಬಿದ ಜನರು ಮಂತ್ರ ಮುಗ್ಧರಾಗಿ ಆಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಅಸಲಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರೊ.ಕೃಷ್ಣರು ಅಂದು ಅಷ್ಟು ವ್ಯವಧಾನದಿಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ತರಗತಿ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಅವರೆಂದೂ ತಮ್ಮ ಕೈಗಡಿಯಾರ ನೋಡಿಕೊಂಡವರಲ್ಲ. ಇಂದೇಕೋ ಅವರು ಇಡೀ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮೂರು ಬಾರಿ ನೋಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಮೇಲಾಗಿ, ಈ ಶಾಂತಮೂರ್ತಿಯ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಅದೇನೋ ಕೌತುಕಭರಿತ ದುಗುಡವನ್ನು ಅವರ ಶಿಷ್ಯರು ಗಮನಿಸಿದ್ದರು. ಮೆಚ್ಚುಗೆಯ ಕರತಾಡನದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮುಗಿಯುತ್ತಲೂ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಬಂದ ಕೃಷ್ಣರನ್ನು ಅನೇಕರು ತೃಪ್ತಿಯ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಕೈಮುಗಿದರು. ಆ ಸದ್ದು ಗದ್ದಲದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣರು ತಮ್ಮ ಮಗ ಪ್ರಭಂಜನನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದರು. “ಹಾಂ. ಅಪ್ಪಾ ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದೆ, ಗಡಬಿಡಿ ಬೇಡ. ಇನ್ನೂ ಟೈಮಿದ್ದು.” ಎಂದು ಅಪ್ಪನನ್ನೇ ಗಮನಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಗ ಎದುರು ಬಂದು ನಿಂತ. “ಓ ಹೌದಾ” ಎಂದು ಮುಗಳ್ಳಕ್ಕು, ಮಗ ಸಭಾಭವನದ ಪಕ್ಕ ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದ ಕಾರಿನತ್ತ ಹೋದರು. ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಹೊನ್ನಾವರ ರೈಲು ನಿಲ್ದಾಣ ಕರ್ಕಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿನ ಸುಂದರ ರಸ ಗಳಿಗೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲು ಅವರು ಕಾತರರಾಗಿದ್ದರು. ಕರ್ಕಿಯ ರೈಲು ನಿಲ್ದಾಣ ತಲುಪುತ್ತಲೂ, ಅಪ್ಪ-ಮಗ ಮೊದಲು ನೋಡಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಮುಂಬಯಿಯಿಂದ ಬರಲಿರುವ ಕೊಂಕಣ ರೈಲು ಸರಿಯಾದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಬರಲಿದೆಯೇ ಎಂದು. ಇನ್ನೂ ಐವತ್ತು ನಿಮಿಷದ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ರೈಲಿನ ಮೊದಲ ದರ್ಜೆಯ ಬೋಗಿಯ ನಿಲುಗಡೆ ಎದುರು ಬೆಂಚಿನಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರೂ ಕಾಯುತ್ತ ಕುಳಿತರು.

ಮುಂಬಯಿ ಸರಕಾರದ ಪೋಲೀಸು ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಹುದ್ದೆಯಿಂದ ನಿವೃತ್ತರಾದ ರಾಮಚಂದ್ರ ಅವರು ಆ ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಬರಲಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಪ್ರೊ.ಕೃಷ್ಣರ ಜೀವದ ಬಾಲ್ಯ ಸ್ನೇಹಿತರು. ಅವರ ಪ್ರೀತಿಯ ರಾಮು.

ಕೃಷ್ಣ, ರಾಮು ಮತ್ತು ದೇವ ಕನ್ನಡ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಹೊನ್ನಾವರದ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಕಲಾ ಪದವಿ ಮುಗಿಸುವ ವರೆಗೂ ಖಾಸಾ ಗೆಳೆಯರು. ಮುಂದೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು ಒಂದೊಂದು ಬದುಕಿಗೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಟ್ಟು ಒಂದೊಂದು ಕಡೆ

ಚದುರಿದರು, ಬಹುಕಾಲದ ವರೆಗೂ ಪತ್ತೆಯೇ ಇಲ್ಲದ ಹಾಗೆ. ಕೃಷ್ಣರು ಮುಂದಿನ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದು ತಾವು ಕಲಿತ ವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲೇ ಅಧ್ಯಾಪನ ವೃತ್ತಿ ಕೈಗೊಂಡರೆ, ರಾಮು ಲೋಕಾಸೇವಾ ಪರೀಕ್ಷೆ ಬರೆದು ಪೋಲೀಸು ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾದರು. ತುಂಬಾ ತೀಕ್ಷ್ಣನಾಗಿದ್ದ ದೇವ ಮಾತ್ರ ಎಲ್ಲಿ, ಏನಾಗಿದ್ದನೆಂದು ಕೃಷ್ಣರಿಗೆ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ.

ತಮ್ಮ ಮಿತ್ರ ರಾಮಚಂದ್ರರ ಬಗ್ಗೂ ತಿಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೇನೋ. ಅದು ತೀರಾ ಆಕಸ್ಮಿಕ. ಹಿರಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ನಿವೃತ್ತರಾಗುತ್ತಲೂ ತಮ್ಮ ಪೋಲೀಸ್ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿನ ಅನುಭವ, ರೋಚಕ ಸನ್ನಿವೇಷಗಳು, ಆತಂಕಕಾರಿ ನಿಗ್ರಹ ದಳದಲ್ಲಿನ ಅವರ ಪಾತ್ರಕ್ಕೆ ಕುರಿತಂತೆ ಅವರು ಬರೆದಿರುವ ಪುಸ್ತಕ ‘ಖಾಕಿ ಹೊದಿಕೆಯ ಆತ್ಮ’ ಓದುಗರ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಚಲನ ಮೂಡಿಸಿತ್ತು. ಸ್ಥಳೀಯ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಪುಸ್ತಕದ ಅವಲೋಕನ ಮಾಡುತ್ತ, ‘ಗುಂಡಿ ಬೈಲಿನ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಕನ್ನಡಿಗ’ ಎಂಬ ವರ್ಣನೆ ಓದಿದ ಕೃಷ್ಣರಿಗೆ “ಅರೇ! ನಮ್ಮ ರಾಮು” ಎಂದು ಗುರುತು ಹಿಡಿದು ಅವರ ಸಂಪರ್ಕದ ಜಾಡು ಹಿಡಿದು ನಲವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಮಾತಾಡಿದ್ದರು. ಅವರಿಬ್ಬರ ಸಂಬಾಷಣೆಯ ಗಾಢತೆ ಎಷ್ಟಿತ್ತೆಂದರೆ, ಅವರು ಆದಷ್ಟು ಬೇಗನೆ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಮರುವಾರವೇ ಮುಂಬಯಿಯಿಂದ ದೋಸ್ತನನ್ನು ಕಾಣಲು ರಾಮಚಂದ್ರರು ಕೊಂಕಣ ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಟು ಕರ್ಕಿಗೆ ಬಂದಿಳಿಯಲಿದ್ದರು.

ತಮ್ಮ ಗೆಳೆಯ ರಾಮು ಈಗ ಹೇಗಿರಬಹುದು. ಎತ್ತರದ ಸಶಕ್ತ ಶರೀರದ ಯುವಕ, ಅರವತ್ತರ ವಯದಲ್ಲಿ ಹೇಗಿದ್ದಿರಬಹುದು, ತಮ್ಮನ್ನು ದಶಕಗಳಿಂದ ಕಾಣದ ಗೆಳೆಯ ಏನೆಲ್ಲ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಬಹುದು ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿ ಕೌತುಕಗಳಿಗೆ ತೆರೆ ಬೀಳುವುದರಲ್ಲಿತ್ತು. ರೈಲು ಆಗಲೇ ಹಿಂದಣ ನಿಲ್ದಾಣ ಬಿಟ್ಟು ಗಂಟೆ ಬಡಿದಿತ್ತು.

ಮೊದಲನೇ ದರ್ಜೆಯ ಬೋಗಿಯಿಂದ ಇಳಿದ ಎತ್ತರದ ಸಮ ಶರೀರದ, ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಹೋಲ್ಡಾಲ್ ನೊಂದಿಗೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿ ಬರುವಾಗ ಅದು ರಾಮಚಂದ್ರರೇ ಎಂದು ಬೇರೆ ಗುರುತಿಸಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. “ಅದೆ! ಬಂದು” ಎಂದು ಮಗ ಅನ್ನುತ್ತಲೂ ಇಬ್ಬರೂ ಅವರನ್ನು ತಲುಪಿದರು. ಹೋಲ್ಡಾಲ್ ನ್ನು ಬದಿಗಿಟ್ಟು “ಯೇ ಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ಟಾ,” ಎಂದು ಅವರನ್ನು ರಾಮಚಂದ್ರರು ಆಲಂಗಿಸಿಕೊಂಡರೆ, “ರಾಮು..” ಎಂದು ಕೃಷ್ಣರು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡರು. ಉಭಯತರು ಪರಸ್ಪರ ನೋಡಿಕೊಂಡರು. ಕೃಷ್ಣರ ಕಪ್ಪು ಟೋಪಿಯನ್ನು ತುಸು ಸರಿಸಿ, “ನೀನು

ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಜುಟ್ಟು” ಒಂದಿಂಚೂ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಳೆಯದೆ ಹಾಗೇ ಇದೆಯಲ್ಲೋ” ಎಂದು ನಕ್ಕರು. ಮಧ್ಯೆ ಬಂದು ತಲೆಬಾಗಿ ದ ಮಗ ಡಾ. ಪ್ರಭಂಜನನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತಾ, “ಈತ ನನ್ನ ಒಬ್ಬನೇ ಮಗ ಡಾ.ಪ್ರಭಂಜನ. ಬಹುಶುಭ ವಿಧ್ವಾಂಸ. ತಮಿಳು ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ವಿದ್ವತ್ತು ಪಡೆದು ಈಗ ಗೋರ್ಕಣದ ನಮ್ಮ ವಿಷ್ಣು ಗುಪ್ತ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದ ಉಪನ್ಯಾಸಕ. ಆಗಲ್ಲ ನೀನು ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಅಪ್ಪ ಮಾಡಿಟ್ಟ ಗೇರು ಸೊಪ್ಪೆಯ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿರುತ್ತಾನೆ” ಎಂದರು. “ಹಾಂ ಹಾಂ.. ಅಪ್ಪಾ ನನ್ನ ಪ್ರವರ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು” ಎಂದು ಅವರ ಬ್ಯಾಗು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮೂವರೂ ಕಾರಿನತ್ತ ಹೋದರು.

ರಾಮ ತೀರ್ಥ ರಸ್ತೆಯ ಕರ್ನಲ್ ಹಿಲ್ ಕಂಬದ ಎದುರು ಬದಿಯಲ್ಲಿನ ಮನೆಯೆದುರು ಕಾರು ನಿಂತಿತ್ತು. ಅದು ಕೃಷ್ಣರ ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆ. ಎರಡು ಕೋಣೆಯ ಹೆಂಚಿನ ಹಳೆಯಮನೆ. ಎದುರು ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಬಾವಿ, ದೊಡ್ಡ ತುಳಸಿಕಟ್ಟೆ, ಮೂಲೆಯಲ್ಲೊಂದು ಔದಂಬರ ಮರ. ಗೌಜು ಗದ್ದಲ ವಿರದ ಕೃಷ್ಣರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಮಾಡಿಸಿದ ಮನೆ. ವಾರದ ಐದುವರೆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅವರು ಅಲ್ಲಿರುವುದು. ವಾರಾಂತ್ಯ ಮತ್ತು ಕಾಲೇಜು ರಜಾ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಪತ್ನಿ ಶಾರದರ ಜೊತೆಗೆ ಗೇರುಸೊಪ್ಪೆಯ ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಗ ಸೊಸೆಯೊಂದಿಗೆ ಉಳಿಯಲು ಹೊರಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಗೆಳೆಯನನ್ನು ಪತ್ನಿ ಶಾರದರಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸಿದರು ಕೃಷ್ಣ. ಹಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಹಬೆಯಾಡುವ ಬಿಸಿ ನೀರು ಮಿಂದು ಹಗುರಾಗಿ ಬಂದ ರಾಮಚಂದ್ರರನ್ನು “ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯವರನ್ನೂ ಕರೆ ತಂದಿದ್ದೆ ಚೆನ್ನಾಗಿರ್ತಿತ್ತು.” ಎಂದರು ಶಾರದಾ ಲೋಕಾಭಿರಾಮವಾಗಿ. “ಇಲ್ಲಾ ಆ ಭಾಗ್ಯ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟೆ. ಪದ್ಮಾ, ಕ್ಯಾನ್ಸರನಿಂದ ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಹೋಗಿಟ್ಟಳು” ಎಂದರು ವಿಷ್ಣುರಾಗಿ. ಬಿಸಿ ಬಿಸಿ ಊಟ ಉಂಡು ತುಸು ಹೊತ್ತು ವಿಶ್ರಮಿಸಿದರು. ಗೆಳೆಯನಿಗೆ ಚಹ ಕುಡಿಸಿ ಕೃಷ್ಣರು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದರು. ಮೂವತ್ತು ಕಿಲೋ ಮೀಟರ್ ದೂರದ ಪ್ರಯಾಣದಲ್ಲಿ ಮಿತ್ರರಿಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ಬಾಲ್ಯದ ಸವಿನೆನಪನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಮೆಲ್ಲತೊಡಗಿದರು. “ದೇವನೂ ಇರಬೇಕಾಗಿತ್ತೋ. ತುಂಬಾ ಋಷಿ ಇರ್ತಿತ್ತು. ಪುಣ್ಯಾತ್ಮ ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೋ ಯೇನಪ್ಪಾ” ಎಂದಾಗ, ರಾಮಚಂದ್ರರು ಅಷ್ಟೇನೂ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸದೆ, “ಹಾಂ.. ಹೌದು” ಎಂದಷ್ಟೇ ಉತ್ತರಿಸಿದರು.

ಕೃಷ್ಣ, ರಾಮಚಂದ್ರ ಮತ್ತು ದೇವದತ್ತ ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೂ ಒಂದೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿರುವ ಗೆಳೆಯರು. ಕೃಷ್ಣ

ಗೇರುಸೊಪ್ಪೆಯ ಶಂಕರ ಭಟ್ಟರ ಮಗ, ರಾಮಚಂದ್ರ ಗುಂಡಿಬೈಲು ಪಾರ್ವತಕ್ಕನ ಮಗ. ಅವಳು ಹೊನ್ನಾವರದಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟ ತಿಂಡಿ ಅಂಗಡಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ದೇವದತ್ತ ಭಾಸ್ಕೇರಿಯ ಕುಂಜು ಆಚಾರಿಯ ಮಗ. ಸೈಕಲ್ಲು, ಈಜು, ಕ್ರಿಕೆಟ್ಟು ಎನ್ನುತ್ತ ಬಾಲ್ಯದಾಟವನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ಅನುಭವಿಸಿದ್ದರು. ಮೂವರಲ್ಲಿ ದೇವದತ್ತ ತುಸು ಭಿನ್ನವಾಗಿದ್ದ. ಕಾಲೇಜಿನ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ, ಇವರಿಬ್ಬರಿಂದ ದೂರವಿರಲು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸದಾ ಲೋಹಿಯಾ, ಮಾವೋ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಪುಸ್ತಕಗಳಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಸಭೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ. ಈ ವಿಚಾರ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದು ಛೇಮಾರಿಯನ್ನೂ ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಮೂವರೂ ಪದವಿ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಕೃಷ್ಣ ಮುಂದಿನ ಓದಿಗೆ ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ, ರಾಮಚಂದ್ರ ಮುಂಬಯಿಗೆ. ದೇವದತ್ತ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದನೆಂದು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ.

ರಾಮಚಂದ್ರರಿಗೆ ಕೃಷ್ಣರ ಹಿತ್ತಲು ‘ದಿವ್ಯ’ ವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಸೇರಿದಂತಾಯಿತು. ಎಳೆತನದಲ್ಲಿ ಅವರು ಕೃಷ್ಣನ ಜೊತೆ ಅದೆಷ್ಟೋ ಬಾರಿ ಬಂದಿದ್ದರು. ಈಗ ಅದು ಗುರುತು ಸಿಗದಷ್ಟು ಸುಂದರಗೊಂಡಿತ್ತು. ಶರಾವತಿ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿನ ತೋಟ. ತೆಂಗು, ಅಡಿಕೆ, ಬಾಳೆಗಳಲ್ಲದೆ ಅದೆಷ್ಟೋ ಬಗೆಯ ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲ ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದವು. ಮನೆಯು ವಾಸ್ತುಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ವಿನ್ಯಾಸಗೊಂಡಿತ್ತು. ಪಡಸಾಲೆ, ದೇವರ ಕೋಣೆ ಮತ್ತು ಹೋಮ ಶಾಲೆ ವಿಶಾಲವಾಗಿದ್ದವು. ಪ್ರಭಂಜನ ಮತ್ತು ಅವನ ಪತ್ನಿ ದೇವಯಾನಿ ಮುಂದೆ ನಿಂತು ಸತ್ಕರಿಸಿದರು. ಅಂದು ರಾತ್ರಿ ರಾಮಚಂದ್ರರ ಊಟ ಸ್ವಾದಿಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು. ಹವ್ಯಕರ ಹುಳಿ, ಹಸಿ, ಗೊಜ್ಜು, ಪಲ್ಲೆ, ತಂಬುಳಿ, ಕೆನೆ ಮೊಸರು, ಮಿಡಿಗಾಯಿ ಉಪ್ಪಿನ ಕಾಯಿಯ ಜೊತೆ ತುಪ್ಪ ಸವರಿದ ಸಿಹಿ ‘ಮಣಗಡಬು’ ನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮೆಂದರು.

ಮುಂಜಾನೆ ಎಳೆಕೆಲ್ಲಾ ರಾಮಚಂದ್ರರು ಎದ್ದಿದ್ದರು. ಮನೆಯ ಸುತ್ತೆಲ್ಲಾ ಹವಿಸ್ಸಿನ ಘಮ ತುಂಬಿತ್ತು. ಕೃಷ್ಣರು ಆಗಷ್ಟೇ ಪಿರಾಮಿಡ್ಡಿನಲ್ಲಿ ಹೋಮ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಸೊಸೆ ದೇವಯಾನಿ ದೇವರ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ತೋಡಿ ರಾಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಇಂಪಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ತೆಳುವಾದ ಕಾಯಿ ದೋಸೆ, ಚಟ್ಟಿ, ಜೋನಿ ಬೆಲ್ಲ, ತುಪ್ಪ ಮೇಲಿಂದ ಚಹ ಸವಿದ ರಾಮಚಂದ್ರರು ಗೆಳೆಯನ ಜೊತೆ ತೋಟ ಸುತ್ತಲು ಹೊರಟರು. ಮಾತಿನ ಮಧ್ಯೆ, “ನೀನು ಪದೇ

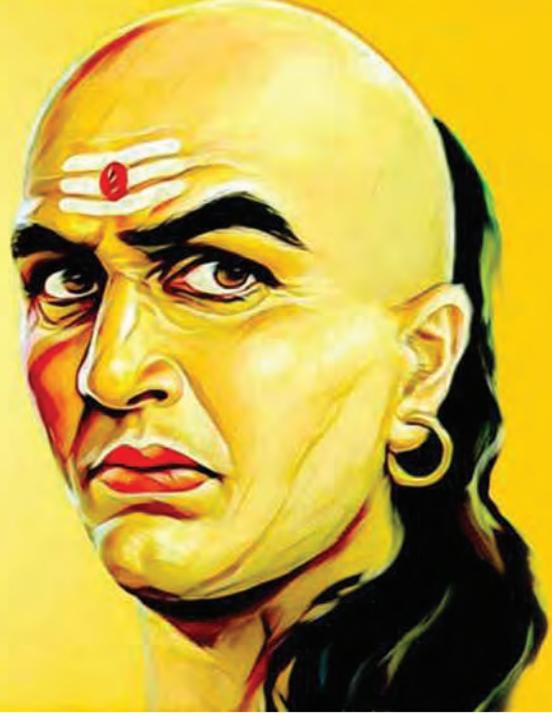
ಪದೇ ದೇವನನ್ನು ನೆನಪು ಮಾಡಬೇಡ. ನನಗೆ ಹಿಂಸೆ ಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆತ ಈಗಿಲ್ಲ. ಅವನೊಬ್ಬ ಕುಖ್ಯಾತ ಆತಂಕವಾದಿಯಾಗಿ ತಪ್ಪು ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟಿದ್ದಾ. ಅವನನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿಯುವುದು ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಸವಾಲಾಗಿತ್ತು. ಐ.ಪಿ.ಎಸ್. ಗೆ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿ ತರಬೇತಿ ಮುಗಿಸಿ ಬಂದ ನನ್ನನ್ನು ನಿಗ್ರಹ ತಂಡದ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನಾಗಿಸಿದ್ದರು. ನಾಸಿಕದ ಗಡಿಯಲ್ಲಿ ದೇವ ಮುಖಾ-ಮುಖಿಯಾದ. ಮುಗಿಸಿಬಿಟ್ಟೆ. ದೇವ ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದ. ಸಾಧ್ವಿ ಹೆಣ್ಣು.

ಅದು ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವಾದರೂ ಮಿತ್ರ ಹತ್ಯೆಯ ಪಾಪ ಪ್ರಜ್ಞೆ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ದೇವನ ಪತ್ನಿಯ ಮನವೊಲಿಸಿ ಆಕೆಯನ್ನು ನಾನು ಮದುವೆಯಾದೆ. ಪದ್ಮಾ, ನನ್ನೊಡನೆ ಚಿಂದದ ಸಂಸಾರ ಮಾಡಿ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಳು. ಪುಣೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಂತ ಮನೆಯಿದೆ. ಒಬ್ಬನೇ ಮಗ. ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ. ಎಂದೋ ಬರುತ್ತಾನೆ. ನಾನೀಗ ಒಂಟಿ ಕೃಷ್ಣಾ” ಎಂದು ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳಂತೆ ಕೃಷ್ಣರನ್ನು ಅಪ್ಪಿ ಗಳಗಳನೆ ಅಳಹತ್ತಿದರು. ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಕೃಷ್ಣರು ಆವಾಕ್ಕಾಗಿ ನಿಂತು ಬಿಟ್ಟರು.

ಜಾಣಕ್ಯ ನೀತಿ

ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಂದುಕೊಂಡ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಬಿಡಬಾರದು. ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಗುಟ್ಟಾಗಿಯೇ ಮತ್ತಷ್ಟು ಯೋಚಿಸಿ, ಸಲಿಯಾದ ಯೋಜನೆ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೊಳಿಸಬೇಕು. ಆ ಮೂಲಕವೇ ಅದು ಉತ್ತರಲಿಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಮನವೇ

Jyothsna Bhat
Maple, Ontario, Canada

ಎಲ್ಲಿಗೆ ಓಡುವೆ ಓ ಮನವೆ
ಸ್ವಲ್ಪ ನಿಲ್ಲು ನಾನೂ ಬರುವೆ
ಅತ್ತ ಇತ್ತ ನೋಡಲು ಚಿಂದ
ನಿಸರ್ಗದ ಈ ಸೊಬಗೇ ಅಂದ

ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಮನೋಹರ ಗಾನ
ಮನವೆಲ್ಲ ತುಂಬಿತು ಸಂತಸದಿಂದ
ಹಾಡುತಿದೆ ಮನ ಆನಂದದಿಂದ
ಅನಿಸುತಿದೆ ಸುಂದರ ಈ ಜೀವನ

ಎಲ್ಲೆಡೆ ಪ್ರೇಮದ ಭಾವ ಹರಡಲಿ
ಎಲ್ಲೆಡೆ ಸುಖ ಸಮೃದ್ಧಿ ಆಗಲಿ
ಎಲ್ಲರ ಮನದಲಿ ಸಂತೋಷ ತುಂಬಲಿ
ಎಲ್ಲೆಡೆ ಶಾಂತಿಯ ದೀಪ ಬೆಳಗಲಿ

ಸುಮಧುರ ಭಾವನೆಗಳ ಸನಿಹದಲ್ಲಿ
ಮನವೆ ಕುಣಿದಾಡು ಸುರಸ ಸಂಗೀತಕೆ
ಸಿಗದು ಈ ಕ್ಷಣ ಬೇಕೆಂದಾಗ
ಸೆರೆ ಹಿಡಿದುಕೊ ಈ ಭಾವನೆಗಳ ಮನದಂಗಳದಲ್ಲಿ

ಮನವೇ ಬಾ ಹರಡುವ ಸಂತಸವ
ಪ್ರೇಮದ ದೀಪವ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಬೆಳಗುವ
ಈ ಸುಂದರ ಪರಿಸರ ಯಾನದಲಿ
ನಾನೆಂದೂ ಇರುವೆ ನಿನ್ನ ಜೊತೆಯಲಿ

A Peek from The Sky!!!

Vani Shiroor
Irvine, California, USA

I never thought I would fly a plane. But then, here where we live in Orange County California, the sun shines nearly 300 days of the year, opportunities to get out either into the ocean, climb up the hills, or even fly through the sky are immense. It would almost be a sin if we let this abundance of opportunities to get out into the

amazing outdoors go waste.

So, we as a couple make sure to bask in the glory of this abundant sun. Making it to the mountain slopes to hike every weekend. Scaling these mountains is a joy we share. We are surrounded by mountains as tall as 11 thousand feet. The view from the top of these steep mountain ranges is spec-

tacular. But then to get to the peak it takes us nearly 4 to 6 hours and a walk of nearly 10 miles one way. leaving us blistered and exhausted as we return from enjoying those panoramic views of the ocean on one side and the canyons on the other.

But that day at a Chamber of Commerce meeting following a lucky draw, I got my hands on a free demo flight at Orange County Flight Center. I was thrilled to get an opportunity to be able to fly a plane. I shared with the avid pilot whose hobby was to build planes and then fly them, that I was so looking forward to this experience. I did not give this much thought until the day of the flight.

These tickets also allowed me to have one other person accompany me on the flight. Who better than my beloved hubby to be the partner in my crime? We have sworn to be together until death do us part. So, why not take him with me? There we were at the Orange County Flight Center(OCFC) on yet another pristine crystal clear gorgeous Southern California afternoon. All set to take the flight.

It was like walking into a car rental. But imagine mini 4-to-7-seater planes parked in a line on the tarmac instead of the cars. The ease of access to these planes kept me in awe! Really old planes as well as gorgeous new ones. The one we were to fly was a Cessna 172N.

The pilot, a very young guy who was going to fly us, had gained his license a year ago. Now on his way to becoming a commercial pilot, he needed to log many more hours of flying sessions. One of the ways he said they fulfilled this requirement was by being Demo flight instructors. Today he had the pleasure of flying with me as a novice pilot if I can call myself that after flying a plane for 30 minutes.

As we climbed into the plane, we were reminded how congested cockpits are. I sent a few words of gratitude to all the pilots who have flown me so far through the skies. I sat next to the pilot belted up in a 1978 flight. Just the number of controls in front of me was mind boggling.

The pilot took an extra 15 minutes to go around the plane to check the condition of the plane. No wonder they say flights are one of the safest ways to travel as the checklist the pilot held was longer than the plane. It helped that he was a handsome young man, to soothe my nerves as he too buckled in and gave me and my passenger headphones.

As soon as the headphones were turned on, we could hear the static as well as cross-talks and communication between the many air traffic controllers and pilots. Making me realize yet another thing about how important communication is up in the air. For a brief moment, I compared the preparation it took us to start our hike uphill on foot to this new approach of just lifting off into oblivion.

I was now getting impatient and could not wait for the pilot to turn the plane around, and get me on to the yellow lines of the tarmac where he gave me a few directions on how to keep the plane moving. Man! It was so hard to unlearn the habits of driving a car when he instructed me to use my feet to press on the pedals left and right to keep the plane moving straight. It was a ticklish experience to be actually moving this piece of engineering on the same grounds of the Orange County airport where I have been flown out to many vacation destinations on commercial carriers. I was sure the next time I saw a wobbly little plane on the tarmac I would know it was a newbie like me learning to maneuver the plane.

Anyway, finally we were in position and the pilot was brave enough to tell me that I would be the one helping him take off the ground as we sped on the runway and lifted the steering wheel to see the plane glide through the air and climb its heights. The maximum height we were allowed to reach was 3000 feet. If climbing 3000 feet took us nearly 2 hours, this took us just 2 minutes. Would I rather be flying a plane to get to those panoramic views or stick to God-given legs? Well, that was up for discussion as we drove home. For now, we were cruising in the air, inching towards the gorgeous blue waters of the Pacific towards Dana Point, one of the very scenic beaches in Southern California. We had visited these shores many times before but now to be able to get a 360-degree view of this mind-blowing landscape gave me the chills. The beauty that lay in front of us had to be seen from this plane to believe that we were so fortunate to be surrounded and living in this piece of land.

Every small turn the pilot had me do, tilted the plane many degrees. My heart sank as he dipped the plane a bit almost nose-diving towards the gorgeous clear blue water below. The pilot showed us the way to glide where he turned off the engine and the plane slowly dropped in elevation. There seemed to be no turbulence at all up there. I hardly even felt nauseous.

Watching the blue expanse of the Pacific Ocean in the afternoon sunlight was one memorable sight. We had been flying at a speed of nearly 140 km/hr. The perspective of the landscape below us was totally refreshing. Those were the same roads we had been driving for the past 20 years. The hills that we climb every Sunday lay beneath us. It was like sitting on top of a gigantic city map.

The city we have called home for the past 2 decades lay before our eyes. It felt like a dream to be up there in a plane flying gently inching closer to our home inward into the city away from the ocean. I had to do nothing but sit and enjoy the flight and the 360-degree views all around me. I could have sat there for a few more hours. But it was time to turn around.

We were now coming to the top of our half-hour demo flight and it was time to head back to the airport to do one last hair-raising stunt. That was to watch the pilot land the plane. This was one thing he said had to be done by an experienced pilot and novice pilots like me had to earn their badge to land the plane. I could hardly wrap my head around what on the dashboard guided him to the right coordinates to land. I just figured I would just sit in awe and stick to hiking the mountains around me for now, to get to see those panoramic vistas around me.

I still could not believe I flew a plane, as we unbuckled and got off the Cessna. A tiny little plane that just flew us 3000 feet above sea level in a matter of 20 minutes. Airplanes! A man made wonder! Go try for yourself one day!!

ಹವ್ಯಕರ ಅಡುಗೆ

ಹೀರೇಕಾಯಿಯ ಸಂಜೀವಿನಿ

- ಬೇಕಾಗುವ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು: ಹೀರೇಕಾಯಿ, ಅಕ್ಕಿ ಹಿಟ್ಟು ಅಥವಾ ಗೋಧಿ ಹಿಟ್ಟು, ಕಾಯಿಸುಳಿ, ಎಣ್ಣೆ, ಬೆಲ್ಲ.
- ವಿಧಾನ: ಧಾರೆ ತೆಗೆದ ಎರಡು ಹೀರೇಕಾಯಿಯನ್ನು ತೆಳಗಿನ ತಾಳೆ ಮಾಡಿರಿ.
- 2 ಕಪ್ಪು ಅಕ್ಕಿ ಹಿಟ್ಟು ಅಥವಾ ಗೋಧಿ ಹಿಟ್ಟಿಗೆ 3/4 ಚಮಚ ಉಪ್ಪು ಹಾಗೂ 1 1/2 ಕಪ್ಪು ನೀರನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಅದನ್ನು ದೋಸೆಹಿಟ್ಟಿನ ಹದದಲ್ಲಿ ಕದಡಿರಿ.

- 1 ಕಪ್ಪು ಕಾಯಿಸುಳಿಯನ್ನು ಅರೆಯಿರಿ. 3 ಕಪ್ಪು ಬೆಲ್ಲಕ್ಕೆ ಅರೆದ ಕಾಯಿಕಲಕ ಸೇರಿಸಿ ಪಾಕ ಮಾಡಿ. ಸಕ್ಕರೆಯ ಪಾಕಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಏರು ಪಾಕವಾಗಿರಲಿ. ಪಾಕ ಬಿಸಿಯಾಗಿರಲಿ. ಕದಡಿದ ಹಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ತಾಳೆಗಳನ್ನು ಅದ್ದಿ 1/4 ಲೀ ಎಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ಕರಿಯಿರಿ. ಕರಿದ ತಾಳೆಗಳನ್ನು ಅವು ಬಿಸಿಯಾಗಿರುವಾಗಲೇ ಬಿಸಿ ಪಾಕಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ ತೆಗೆದಿಡಿ.

My Dance – My Health!

Fine arts and Mental Health- A Doctor-Dancer's perspective

“To live is to be musical, starting with the blood dancing in your veins. Everything living has a rhythm. Do you feel your music?”

- Michael Jackson

Dr. K.S. Pavitra
Shivamogga, Karnataka, India

I come before you wearing four seemingly different hats. I am a doctor who specializes in Psychiatry, a Bharatanatayam dancer – choreographer, a Writer, and then a researcher in all three fields. Naturally, I was thrilled when I received an invitation to write an article for this souvenir on fine arts and mental health. I would like to share here a few thoughts on this very important topic based on my studies and my own experience of being both a Doctor and a Dancer.

Creative imagination, creative motivation, and creative products are unique to people and are the sources of their cultural achievement. Creativity is the ability to create new combinations and is one of the most valuable human qualities. Our ancestors saw stone as grindstones, weapons of penetrating projectiles in thin wedge-shaped flint. They devised a mechanism to move things more easily with an object in the shape of a wheel. Their creativity continued to prosper and develop by spreading information through stories to future gen-

erations. So creativity is as old as humans themselves! Creativity is often thought of as a sudden surge in inspiration, but creativity actually involves several elements: preparation, incubation, inspiration (Aha or Eureka experience), and evaluation. Many forms of creativity, from writing novels to discovering the structure of DNA, are said to require this type of continuous and iterative process.

Fine arts are the avid expressions of this human skill. They can vary from a child's drawing to an expert artist's sculpture. For this discussion we can keep in focus, an important genre of fine arts - performing arts i.e., dance, music, and drama.

India has a rich cultural heritage and dance forms are numerous including both classical and folk dances. Dance also includes the element of drama. Music is an intrinsic part of the dance. Ancient scholar Sarangadeva in Sangeeta Ratnakara says 'Gita vadya nrithya trayam sangita-muchyate' –which means music includes dance, singing, and instruments. Thus for

Indian art forms, it is natural to find undercurrents in between seemingly different art forms.

These days it is hard to find a household in India or abroad without somebody not attending the music/dance classes. Though this is a welcome development, just learning dance/music does not guarantee that either the parents or the student herself/himself knows about the health benefits of dance and/or music. Further, it is important to look at how just viewing dance/drama and listening to music can have benefits for health. As a dancer-choreographer myself, also a practicing Neuropsychiatrist and researcher I discuss here the benefits of performing art forms for health, mental health in particular.

Each and every art form of India finds its roots in Natyashastra by Bharatamuni which is dated probably in the 2nd century BC. Natyashastra is rightly called the encyclopedia of art forms. In the first chapter of Bharata's Natyashastra titled 'Natyotpathi', Sage Bharata himself narrates how dance actually came into existence. According to this, dance was created by Brahma in order to alleviate stress, negative feelings like fear, anger, lust, jealousy and to calm the mind. This new creation of Brahma was in response to the plea made by Indra for the whole universe which then was full of negative feelings. It was created as a tool to resolve the suffering. Created as the Panchamaveda, this artform had important components from each of the Vedas- text from Rigveda, expression(both body and mind) from Yajurveda, music from Samaveda, and aesthetics from Atharvaveda.

Thus it includes all the art forms which are creative expressions of a human being.

Whether Brahma really created it or the Dance came into practice by a collective effort is a different question. But what is important for this discussion is that the original purpose of dance (or any fine art form) was not just providing entertainment as it is often thought today. Its main purpose was therapeutic. To alleviate the suffering of the mind, an art form with the body as a medium was chosen. Mind body relationship thus is integral to Indian art forms, more so for Indian dance forms.

First, let's look at the effects of dance and music on the body. You can start from the basics. According to studies, music can

reduce anxiety, blood pressure, and pain while improving our sleep quality, mood, mental arousal, and memory. While many scientists are still studying music and its effects on the brain, experts say that music enters the ear canal and emits vibrations that transmit electrical signals to the brainstem, where it is known as music. Researchers are still working to understand exactly what is happening in our brains when we listen to music. However, there are benefits that have proven to have a positive impact on our overall well-being. Together, music and dance can stimulate the brain and body and promote overall health in many different ways. Music has been shown to be particularly useful in the memory of people with Alzheimer's disease and other dementias. For some of your loved ones, music can help evoke memories of the past and strengthen verbal memories. In addition to improving memory, music can improve sleep quality, reduce pain, increase mobility, and improve cognitive ability. Studies show that if music is part of the rehabilitation process, people who recover from brain damage can often recover faster. Music, along with dance, has been shown to reduce stress and promote relaxation.

These findings are evident if we look through our own experiences of listening to music/ viewing dance and learning too. Learning Music and dance combines both science and arts. The concept of rhythm in Indian dance and music evolves from simple to complex. It also involves mental mathematics. While dancing and singing, complex mathematical calculations are being done simultaneously with aesthetic

improvisations. Indian classical music has a well developed Raga chikitsa system where different ragas are suggested for different ailments.

The recent findings of Mirror neuron systems in the brain have further strengthened the evidence for the benefits of dance viewing as a mental health-promoting activity. Mirror neurons play an important role in our lives. They allow us to learn from childhood by observing the behavior of others, allow us to empathize with each other, connect the entire community through dance, and address the social problems caused by psychiatric and neurological disorders.

Dance, drama, and music have been proven to be of great intellectual and emotional value for young children. One of these activities in childhood needs to be encouraged as part of the curriculum to develop good emotional intelligence in children. We need to look at these activities not as a luxury but as essential. Fine arts teach not only the life skills essential for living a productive life but are proven to improve scholastic performance too.

Lastly, I would like to share my personal experience as a dancer with reference to my creativity and my own well being. When I look at dance as a form of my creative expression, there are some important observations I have made. My two professions as an artist and psychiatrist have been complementary to each other. As a Psychiatrist, I treat individual patients, as a dancer I treat society! I can conceptualize dancing as an extension of my clinical work. My creativity has helped me to be a better hu-

man being. Being a dancer has taught me multiple life skills. Each performance is a new experience, an opportunity to learn new things. Each production of mine is a minimum work of one year exposing me to different facets of creative thoughts. It actually is a research work where I am exposed to humanities-philosophies-different perspectives of the human psyche. This actually is a continued training that helps me to build up a good rapport with my patients in the shortest time. Being a teacher has given me ample opportunity to learn from students. It has been a practical way of knowing childhood, its development and to relate to the current pressures, common disabilities, to study how training, hard work, inborn talent play different roles in creativity, to understand teachers and parents better, to empathize with them. Being

a teacher also makes me feel young and energetic, to think creatively. It constantly teaches me to balance rapport, empathy and being firm. In other words, it is a continuous practice to be a good clinician!

Dance, drama, and music are integral parts of any human culture. They need to be fostered to create a healthy society. Arts can save us in times of crisis. I would like to end with the quote of Martha Graham, a great dancer of all times who used dance as a tool to heal- "I am a dancer. I believe that we learn by practice. Whether it means to learn to dance by practicing dancing or to learn to live by practicing living... In each it is the performance of a dedicated precise set of acts, physical or intellectual, from which comes the shape of achievement, a sense of one's being, a satisfaction of spirit. One becomes in some area an athlete of God."

Jyotisha, the Indian Astronomy and Mathematics

Ragu Kattinakere
Toronto, Canada

A discussion with Dr. Nagesh Bhat (Jyotishacharya)

**Interview and Translation:
Ragu Kattinakere**

Dr Nagesh Bhat K C.

Professor of Jyotisha at Shri Maata Samskrutha Mahapathashala - Ummachigi, Samskrutha Sahithya, Vidwat and Acharya in Jyotisha (MA in Ancient Indian Astronomy). Ph.D in Astronomy at Tirupathi Samskrutha Vidhyapeetha, Authored 3 books on Indian astronomy, and working on a few more publications. Founder of Jyotisha Vana or the Astronomical Park in Karnataka, India.

We want to know more about Jyotisha, the ancient Indian tradition of astronomy in this interview through you. Can you please tell us why and if ancient Indian astronomy is still relevant?

‘Saa vidyaa yaa vimuktaye’, for us Bharatiyas, one that liberates is considered ‘vidya’ or learning. Education or learning is not for the purpose of industry or mere survival as it is mostly seen today. All ancient Indian traditions including the ancient astronomy have this deeply liberating aspect to them in various ways. This is a fundamentally

different approach that does not restrict the idea of studying to a set of texts but considers the awareness of and awakening the self (atmajnana) as the ultimate goal. The Veda is the most ancient source of wisdom given to us by the Rishis. This consists of not only Veda but also six shastras, namely 1. shiksha. 2 vyakarana. 3 jyotisha. 4. kalpa. 5. chandas 6. nirukta. Among these is jyotisha, the ancient Indian astronomy. Jyotisha brings different perspectives and ideas not used in the modern approach to mathematics and astronomy, clearly making it relevant. I will explain the details as we discuss it further.

- **What is jyotisha? Why do some people think of it as astrology instead of astronomy?**

‘Jyoteemshi adhikRutya kRutam idam shastram iti jyotisham’, the science of planets and stars, determining the position of planetary bodies based on mathematics is referred to as jyotisha. This is basically a requirement for one of the primary concerns of jyotisha which is keeping time. When the sun rises today, what will happen in the sky tomorrow? These are some basic questions one has to answer to determine, for example to say how long is a day. ‘aharaha sandhyam upaaseeta’, we have to know when it is an important time to be able to practice a healthy lifestyle (such as getting up early). These times are predicted through mathematical calculations. Ancient Indian astronomy has many applications. One of which is ‘phala’/’bhavishya’ or predictions. This is the most popular aspect of jyotisha, causing people to believe this itself is jyotisha. Infact jyotisha has several components ‘siddhanta’ (mathematical theory), ‘samhita’ and ‘hora’ (predictions/bhavishya).

- **You imply our observation of space is primarily driven from our day to day requirements. Because jyotisha is a shastra it might help us understand what a shastra is first.**

‘shasati iti shastram’, one that explains - this is how it is - is a shastra. Grammar, logic, philosophy or mathematics

where the rules are laid out on its understanding and practice are shastras. One that is useful to people is shastra. Shastras are made by very intelligent people and should not be considered lightly. They are discussed, debated and prescribe settled points of views.

- **What is the basis for jyotisha ?**

Veda and observation of space are the basis for jyotisha.

- **What is the role of mathematics in this ?**

Every step of jyotisha is mathematical. Mathematics is the inseparable part of jyotisha. Arithmetic, geometry, algebra all of these emerge from ancient Indian astronomy. Predicting the variable position of planets has given rise to variable mathematics or algebra (bijaganita). Deciding the speed of planets requires arithmetic(ankaganita). Deciding the relation of positions of planets at various times gives rise to geometry. A lot of world’s mathematics finds its origin in Indian astronomy. All of Indian mathematics finds its origin in jyotisha.

- **You are clarifying that the Indian tradition of mathematics is basically the tradition of jyotisha. Can you please describe the tradition of mathematics, works and people involved at a very high level?**

Jyotisha is as old as Veda. Veda mentions ‘dashya poornamaasaabhyam yajeta’, or there is reference to

no moon and full moon days and more. This clearly shows the time keeping was already effective during vedic times. If we truly evaluate this we can see that Veda dates back much earlier to other civilizations such as Egypt. Jyotisha is therefore an ancient science. 'Ante siddha siddhantaha' one that is proven at the end is 'siddhanta' (theory). This is not just peer review but after scientific debate what is agreed upon by the experts is siddhanta. Many mathematical theories from them have survived and thrived. Lagadha's 'vedanga jyotisha' is probably the earliest available theory from before the common era. surya-siddhanta is another. Siddhanta-panchakam by varahamihira acharya, aryabhateeya of the famous Aryabhata. More than 2-3 thousand years of continuous tradition of astronomy and mathematics is available through trails of important works by great mathematicians and astronomers. Foundations of mathematics to advanced mathematical works can be found among this. There are hundreds of commentaries etc on the original works as well. This is our jyotisha tradition. Even in the last thousand years, siddhanta shiromani by Bhaskaracharya, Kamalakara bhatta in 12th, Ganesh Daivajnya in 15th, Venkatesha Kettakkar in the 18th centuries, most works are basically focused on mathematics.

- **We can see that after the 12th century original works on mathematics stopped and**

commentaries and other secondary works only can be seen. Could this be because of invasions and other disturbances in the country? We see this in other areas too. There is evidence for the flow of Indian mathematics to persia and then Europe during this time and before.

This is unfortunately true that original mathematical works appear to have stopped. Lack of patronage and disturbances may have been the causes.

- **We had a tradition of teaching mathematics to children in India for several thousands of years. Last known popular book used for such teaching is probably 'Lilavati ganita' of Bhaskaracharya. Can you please describe this tradition of teaching mathematics in India?**

We see that mathematics was systematically taught in India as a tool to solve day to day problems in commerce and other such places. The traditional pooja starts with a sankalpa which we can't even guess how old it could be! In this sankalpa we clearly see the calendar being stated. In Indian calendars dates cant be random unlike in the modern calendar. The date numbers are mapped to the phase of the moon which requires a correct calculation of the phase of the moon! The first day indicates that the moon is ahead of the sun by 12 degrees! You will see that children performing daily rites used to learn the basics of arithmetic through this calendar while more complex mathematics hid behind

the calendar. We teach Lilavati ganita as well in jyotisha schools to teach mathematics to students like it has been done for hundreds of years.

Interviewer: Lilavati or the Aryabateeya are not the earliest textbooks in India and there were other aspects through which mathematics was taught. I remember my grandfather had a copy of Lilavati. It contained problems in trigonometry, geometry, algebra and so on. It had problems on finding volume and other daily useful calculations.

- **Those who know will attest to this that the panchanga system of India is a much more advanced and accurate way of keeping time compared to the modern calendar we use today. For example there is no answer to why the date today should be June 1st! Can you explain more?**

I am writing a book titled, 'Indian calendar a reflection of nature'. When the full moon is in the chitra constellation it is the month of chaitra! Everything has a precise reason. As children we all learnt the names of 27 constellations by heart. The birth star or the janma nakshatra is a science of knowing where the moon was when we were born.

Interviewer: I have found that noting star and planetary position is a scientific way of noting the time of birth independent of calendars. If we have the horoscope we can determine

the time of birth without a calendar. In this sense horoscopes are very scientific.

- **When does our day start! Some say good morning at 1 o'clock!**
'Udayaat udayam bhanoho bhumi saavana vaasara', a day is sunrise to another sunrise on earth.
- **Some unfortunately think months only have 30 days and therefore only 360 days in a year! Can you please correct the perspective.**

This is very superstitious! Indian panchanga is more accurate than the modern calendar used today! Siddhanta-shiromani of Bhaskaracharya clearly states that there are 365 saavana days 15 ghati 30 vighati 22.5 anughati in a year. One needs to understand how a day is defined and various ways years are measured before coming to any hasty conclusions. There are days defined in 4 ways. saavana: sunrise to sunrise. naakshatrika: sidereal day (with reference to a star), chaandramasa: 30 days of moon days. 24 hour days when 30 of them complete they are naakshatrikamasam (month), saavana days differ. 366 naakshatrika days, 354 moon days and 365 saavana days 15 ghati 30 vighati 22.5 anughati in a year.

- **One paksha is actually a night and another paksha is a day on moon isn't it?**
'vidoordva maasam pitaro vadanti' our ancestral days we celebrate 15 days

(pitru paksha). We consider 15 days are one day for our pitru.

- **What is a daivamaana and braahmamaana? Is that a superstition?**

Just as how one day on moon is one month on earth, a year on earth is considered a day in daivamaana. 360 years on earth becomes a year in daivamaana. This is based on the movement of the planet jupiter! Brahmamaana as well is a way to measure time with respect to bodies outside our solar system. 'sarati iti suryaha' even the sun moves. If we move 9 points out (with each point rotating the other and so on) and take the reference of a star and see from that star, 2000 kalpa are required for the sun to come around the dhruva star. I have done original research on this and will publish more details soon.

Interviewer: my grandfather used to teach me until 10 to the power 17 and your points on braamhamaana show our ancestors were good with the decimal system and astronomical numbers! Revival of the great ancient methods of mathematics will help bring focus to neglected parts of mathematics. We have to strive for it.

Dr Nagesh Bhat: In the 12th century Bhaskaracharya mentions gravitational force thus: 'bhumischakrushTa shaktishcha mahiyataschat' ! This is several hundred years before Newton. There are many fundamental contributions we

have not fully explored in Indian mathematics yet.

- **Coming back to practical aspects of Indian mathematics, in India there is a tradition of following the rain star. Miragana male, aadri male habba.**

Can you please explain this further? 'Yajnat bhavati parjanya parjanyadanna sambhavaha'. The constellation the sun is near is called the rain star. When the sun moves around Ashwini for 14 days then Ashwini is the rain star, while in Bharani constellation bharani is the rain star. When the sun is near the Mrugashira constellation in the monsoon season, the plants that can be grown by planting cuttings grow well. Brihat Samhita, explains the metrological science. When the sun in Dhanu rashi enters the poorvashada constellation, after 195 days the type of rain is predicted (after 6 months) in Brihat Samhita. These observations should be used and further researched to help modern prediction.

- **Can you summarize your works on astronomy and work with students?**

I am running aakashadarsha or space observation through ancient astronomy. We have tried this in 4-5 Indian states. We have started a mini planetarium, using plastic water pots and cloth and demonstrated in many Universities. Modern astronomy doesn't account for uneven movements of buddha shukra shani etc (Venus, Saturn etc). We have shown the unevenness using vakragati yantra (uneven movement machine). This is

seen as a good contribution to teaching astronomy. Jyotirvana: we are growing plants based on jyotisha shastra. We have devised suryarashmi mantapa - an instrument to determine day based on solar rays. We are running panchanga abhiyaana to explain the importance of science of ancient calendars. We are using 100s of models to teach astronomy to highschool students. We have also devised an instrument to determine uttarayana and dakshinayana. There are 84 panchangas in India. I have devised shanku yantra to clarify the confusion

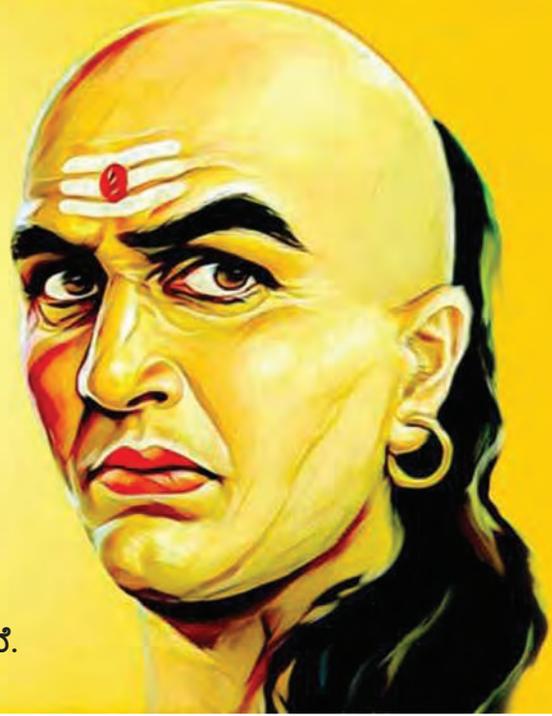
around ayana and help the panchanga makers. We have also demonstrated longitude determination based on the shanku tool. I hope that our younger generation looks at Indian mathematics and astronomy objectively with respect and participates with us to learn more. We hope to revive the tradition of ancient Indian mathematics back in India. Thank you.

Interviewer: Thank you for providing this useful information to the HAA community.

ಜಾಣಕ್ಯ ನೀತಿ

ದುಷ್ಟ ಮನುಷ್ಯ ಹಾಗೂ
ಹಾವು- ಭವೆರಡರಲ್ಲ ಒಂದನ್ನು
ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ
ಸಂದರ್ಭ ಬಂದರೆ ಹಾವನ್ನೇ
ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ.
ಏಕೆಂದರೆ, ಹಾವು ಅತ್ಯರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ
ಮಾತ್ರ ಕಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ದುಷ್ಟ
ಮನುಷ್ಯ ಯಾವಾಗ ಬೇಕಾದರೂ,
ಯಾವುದೇ ಕಾರಣವಿಲ್ಲದೆಯೂ,
ಎಷ್ಟು ಸಲ ಬೇಕಾದರೂ ಕಚ್ಚುತ್ತಾನೆ.

ಸಿದ್ಧಾಂತ

ಹವ್ಯಸಿರಿ ಕಥಾ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ತೀರ್ಪುಗಾರರ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಪಡೆದ ಕಥೆ

ಶ್ರೀಜಾದ ಹೆಗಡೆ
ಸಾಲಕೋಡೆ, ಕರ್ನಾಟಕ, ಭಾರತ

ಅವನು ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ ನೋಡಿಕೊಂಡ. ಸುಂದರ ಎನಿಸಿತು.

ಅಂತರಾತ್ಮ ಗಹಗಹಿಸಿ ನಕ್ಕಿತು - ಅನಾಮಿಕ

ಬೆಳಗಾಗೋತು ಹೇಳಿ ಹಾಸಿಗೆಯಿಂದ ಬಡ ಬಡ ಎದ್ದು ಕಿಟ್ಟಿಲಿ ನೋಡ್ತಾಗ ಹೊರ ಬದಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಮಂಜ ಮಂಜ ಇತ್ತು. ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ಅನುಮಾನಾತು. ಹಾಸಿಗೆ ಬದಿಗೆ ಇದ್ದ ಮೊಬೈಲ್ ಆನ್ ಮಾಡಿ ನೋಡ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಏಳಗಂಟೆ ತೋರಿಸ್ತಾ ಇದ್ದದ್ದು ನೋಡಕಂಡು ಇಂದು ಏಳೂಲೆ ತಡಾ ಆಗೋತು ಹೇಳಿ ಹೇಳಕತ್ತಾ ಹೊದಕಲ ಮಡಸಿಟ್ಟು. ಅಯ್ಯೋ ಈಗಿತ್ತಾಗಂತೂ ಎಂತಾ ಆಗೋಯ್ದನೋ. ಸೂರ್ಯಂಗೆ ಹುಟ್ಟುಲೆ ಬಿಡಗಿದ್ದಾಂಗೆ-ಯೆ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಬೆಳಗ್ಗೆನೆ ಮೋಡ ಕಟ್ಟಂಡಬಿಡ್ತಪಾ. ಈಗೇ-ರಡು ವರಷದಿಂದ ಕೊರೊನಾ ಬಂದ ಮೇಲಂತೂ ನಂಗೆ ಬದಕೆ ಏರು ಪೇರು ಆದ ಹಾಂಗೆ ಅನಸ್ತು. ಇನ್ನಂತಂತಾ ದಿನ ಬರವೊ. ಆ ಇಡಗುಂಜಿ ಮಹಾಗಣಪತಿನೇ ಬಲ್ಲ! ಸಾವಿತ್ರಿ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನು ಹೇಳಕಂಡು ಬಚ್ಚಲ ಮನೆಗೆ ಹೋತು.

ಬಚ್ಚಲ ಮನೆಯಿಂದ ಮುಕಾ ತೊಳಕಂಡು ಹೊರ ಬಪ್ಪಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮಲಗು ಕೋಣೆಲಿ ಗಂಡನ ಮೊಬೈಲ್ ರಿಂಗ ಆತು. ಅಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆ ಗಂಡ ಸುಬ್ರಮಣ್ಯ ಹೆಗಡೆ ಹಾಸಿಗೆಲಿ ಮಲಕಂಡೆ ಪೋನ್ ಎತ್ತಿ ಹಲೋ ಹೇಳ್ತವ “ಹಾಂ, ಹೇಳು ಪುಟ್ಟಿ ಆರಾಮ ಇದ್ಯಾ? ಹಂ ನಂಗೊ ಇಲ್ಲಿ ಆರಾಂ ಇದ್ದೊ.... ಹೌದಾ, ನನ್ನ ಹತ್ರವೇ ಮಾತಾಡವಾ. ಹಂ ಹಂ ಸ್ವಲ್ಪ ತಡೆ” ಅಂತಾ ಹೇಳ್ತವ ನೀನು ಹೋಗಿ ನಿನ್ನ ಕೆಲಸ ನೋಡಕೊ ಹೇಳಿ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಕಣ್ಣಸನ್ನೆ ಮಾಡ್ಡ.

ಅದಕೆ ಸಾವಿತ್ರಿ “ಅಪ್ಪಂದು ಮಗಳಿದ್ದು ಎಂತಾ ಗುಟ್ಟು ಮಾತುಕತೆಯೋ!” ಹೇಳ್ಕಂಡು ಅಡಿಗೆ ಮನೆಗೆ

ಹೋತು “ದೇವರೇ ಇನ್ನು ಎಂತಾ ಬಾನಗಡಿನ ಈ ಕೂಸಿದು! ಅಪ್ಪಂದು-ಮಗಳಿದ್ದು ಬದಕಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮಾತು ಎಲ್ಲಿ ಕೇಳ್ತಾ?” ಮನಸ್ಸನಲ್ಲಿ ನುಂಗಕತ್ತಾ ಅಡಿಗೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ತಿಂಡಿ ತಯಾರಿ ಮಾಡಾಲೆ ಹಣಿಕಂತು.

*****

ಸಾವಿತ್ರಿ ಸೀತಾರಾಮ ಹೆಗಡೆಯ ಏಕಮೇವ ಮಗಳು. ನೋಡೋಲೆ ಚೆಂದಕ್ಕೆ ಬೆಳ್ಳಗೆ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಶಾಲೆಲೂ ಹುಷಾರು. ಆಟ-ಪಾಟ, ಭಾಷಣ, ಹಾಡುದು ಹೇಳಿ ಎಲ್ಲಾದರಲ್ಲೂ ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ಬಾಳ ಆಸಕ್ತಿ. ಎಸ್.ಎಸ್. ಎಲ್.ಸಿ ಪರೀಕ್ಷೆಲಿ ಶಾಲೆಗೆ ಫಸ್ಟ್ ಬಂತು ಹೇಳಿ ಸೀತಾರಾಮ ಹೆಗಡೆಗೆ ಋಷಿಯೋ ಋಷಿ. ಹೈಸ್ಕೂಲ್ ಹೆಡ್‌ಮಾಸ್ಟರ್ ಅಂತೂ ಶಾಲೆಗೆ ಕರಸಕಂಡು “ನೋಡಿ ಹೆಗಡೆಯವರೆ ನಿಮ್ಮ ಮಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಓದ್ಲಿ. ಅವಳಿಗೆ ಒಳ್ಳೆ ಭವಿಷ್ಯ ಇದೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗಲಂತೂ ಸೀತಾರಾಮ ಹೆಗಡೆ ಅವಳಿಗೆ ಡಿಗ್ರಿ ಮಾಡಸೊ ಹೇಳಿ ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಕಂಡ. ಮಾರನೇ ದಿನವೇ ಹೊನ್ನಾವರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಎಸ್.ಡಿ.ಎಂ. ಕಾಲೇಜಿನಿಂದ ಫಾರ್ಮ್ ತಂದಕಂಡು ಸೈನ್ಸಿಗೆ ಮಗಳನ್ನು ಎಡ್ವಿಶನ್ ಮಾಡಸೇ ಬಿಟ್ಟ.

ಸಾವಿತ್ರಿ ಸೈನ್ಸ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಆದರೂ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ನಡೆವ ಚರ್ಚಾಕೂಟ, ಭಾಷಣ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಗೋಷ್ಠಿ ಮುಂತಾದರಲ್ಲೆಲ್ಲ ಆಸಕ್ತಿ ಇಟ್ಟುಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಕನ್ನಡ ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಸುಬ್ರಮಣ್ಯ ಹೆಗಡೆಯ ಸಂಪರ್ಕ ಅವಳಿಗೆ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಆಗ್ತಿತ್ತು. ಸುಬ್ರಮಣ್ಯ ಹೆಗಡೆ ನೋಡೂಲೂ ಚಲೋ ಇದ್ದ. ಅದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವನ ಮಾತಾಡು ಸೈಲ್, ಅವನ ಸ್ತ್ರೀ ಪರ ವಿಚಾರಧಾರೆ ಇದೆಲ್ಲ ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಸಾವಿತ್ರಿ ಮೇಲೆ ಮೋಡಿ ಮಾಡಾಲೆ ಸುರು ಮಾಡ್ತು. ಅತ್ತಾಗೆ ಸುಬ್ರಮಣ್ಯಂಗೂ ಸಾವಿತ್ರಿ ಬಗ್ಗೆ ಒಳಗಿಂದೊಳಗೆ ಮನಸ್ಸು ಎಳೂಲೆ ಸುರು ಅತು. ಕಾಲೇಜ್ನಲ್ಲೂ ಕೆಲು ಹುಡುಗ-ಹುಡುಗೀರು ಬಾಯಲ್ಲಿ ಸಾವಿತ್ರಿ-ಸುಬ್ರಮಣ್ಯರ ಬಗ್ಗೆ ಗುಸು ಗುಸು ಸುರು ಆಗಿತ್ತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲೆ ಅವಳ ಬಿ.ಎಸ್ಸಿ ಮುಗಿತಾ ಇದ್ದಾಂಗೆ ಎರಡೂ ಕುಟುಂಬದ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಮೇಲೆ ಮದುವೇನೂ ಆಗೋತು. ಕೆಲು ದಿನದಲ್ಲೇ ಹೊನ್ನಾವರದಲ್ಲಿ ಮನೆ ಮಾಡಕಂಡಿ ಸಂಸಾರ ನಡಸೂಲೆ ಸುರು ಮಾಡ್ಡ.

ಸುಬ್ರಮಣ್ಯ ಸ್ತ್ರೀಪರ ವಿಚಾರವಾದಿ ಲೇಖಕ ಹೇಳಿ

ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಆದ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲಾ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಯರ ಮೇಲೆ ಶೋಷಣೆ ನಡೆತ್ತಿದ್ದು ಹೇಳಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ಪತ್ರಿಕೆಲಿ ಲೇಖನ ಬರೆತ್ತಿದ್ದ. ಅವನ ಲೇಖನ ಓದಿ ಬಾಳ ಜನ ಮೆಚ್ಚಕಂಡು ಪೋನ ಮಾಡುಲೆ ಸುರು ಮಾಡ್ಲ. ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದಿನ ಪತ್ರಿಕೆಲಿ ಖಾಯಂ ಆಗಿ ಒಂದು ಕಾಲಂ ಬಪ್ಪುಲೆ ಸುರು ಆದ ಮೇಲಂತೂ ಅವಂಗೆ ಬಾಳ ಬದಿಗೆ ಭಾಷಣ ಮಾಡೂಲೆ ಕರೂಲೆ ಸುರು ಮಾಡದ. ಭಾರತೀಯ ಸ್ತ್ರೀ ಮತ್ತು ಅವಳ ಶೋಷಣೆ ಎಂಬ ವಿಷಯದ ಮೇಲೆ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮಾಡಿ ಅವ ಡಾ.ಸುಬ್ರಮಣ್ಯ ಹೆಗಡೆ ಆದ ಮೇಲಂತೂ ಟಿ.ವಿಯ ಚರ್ಚೆಲೂ ಬಪ್ಪುಲೆ ಸುರು ಮಾಡಕಂಡ.

ಸುಬ್ರಮಣ್ಯ ತಾನು ಹೋಪ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆಲ್ಲ ಸಾವಿತ್ರಿನಾ ಕರಕಂಡಿ ಹೋಗ್ತಿತ್ತಾ. ಹೋದಲೆಲ್ಲ ಅವನ ಭಾಷಣ ಕೇಳಿದ ಜನ ಮೆಚ್ಚಕಂಬ ಪರಿ ನೋಡಿದ ಮೇಲಂತೂ ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ತನ್ನ ಗಂಡ ಎಷ್ಟು ಹೆಸರು ಗಳಿಸಿದ್ದ ಹೇಳಿ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಆಗ್ತಿತ್ತು. ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದ ಹೆಂಗಸರಂತೂ ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ “ಮೇಡಂ ಎಷ್ಟು ಪುಣ್ಯವಂತರು ನೀವು, ಎಂತಹ ಗಂಡನ ಪಡೆದಿದ್ದೀರಿ” ಅಂತೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿದಾಗಲಂತೂ ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ತಾನೆಷ್ಟು ಪುಣ್ಯವಂತೆ ಹೇಳಿ ಒಳಗೊಳಗೆ ಹೆಮ್ಮೆ ಅನಿಸ್ತಿತ್ತು.

ಆದರೆ ಒಂದ ಸಲ ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಚಿಕ್ಕಿ ಇವರ ಮನೆಗೆ ಬಂದದ್ದು “ಅಲ್ಲೆ ಸಾವಿತ್ರಿ , ನಿಮ್ಮ ಮನೆಲಿ ಒಂದು ದೇವರ ಪೋಟೋನೂ ಇಲ್ಯಲೆ” ಹೇಳಿ ಕೇಳ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ಸಾವಿತ್ರಿ “ಅಲ್ಲೆ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಮನೆಯವರಿಗೆ ದೇವರ ಮೇಲೆನೆ ನಂಬಿಕೆನೆ ಇಲ್ಯೆ. ಹಾಂಗಾಗಿ ಮನೆಲಿ ದೇವರ ಪೋಟೋ ಹಾಕುದೇ ಬ್ಯಾಡಾ, ಹೇಳಿ ಅಂಬು.”.ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ “ನೋಡು ದೇವರು ಪೂಜೆ ಮಾಡ್ಲೆ ಹೋದ್ರೆ ಮನೆಗೆ ಒಳ್ಳೆದಾಗಿಲ್ಲೆ. ನೀನು ಒಂದು ಇಡಗುಂಜಿ ಗಣಪತಿ ಪೋಟೋ ತಂದಿಟ್ಟುಂಡು ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಕೈಮುಗಿ” ಅಂತೆಲ್ಲೆಳ್ತು. ಸಾವಿತ್ರಿ ಹೂಂ ಹೇಳಿಕಿ ಸುಮ್ಮನಾತು.

ಒಂದು ದಿವಸ ಗಂಡನ ಹತ್ರ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡ್ತು, “ಬಂದ ಹೋಪೋ ನೆಂಟರೆಲ್ಲ ಮನೆಲಿ ಒಂದು ದೇವರು ಪೋಟೋನಾದ್ರೂ ಹಾಕಿ, ದಿನಾ ಕೈಮುಗಿ ಹೇಳ್ತೊ” ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಸುಬ್ರಮಣ್ಯ “ನೋಡು ನನಗೆ ದೇವರು-ದಿಂಡರು ಇಂತದ್ದೆಲ್ಲೆಲ್ಲ ಒಂದು ಚೂರೂ ನಂಬಿಕೆ ಇಲ್ಲೆ. ಅವೆಲ್ಲ ಬೂಟಾ ಟಿಕೆ. ಅದೆಲ್ಲ ನನಗೆ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲೆ. ನಾನು ನನ್ನ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಬತ್ತಿಲ್ಲೆ” ಎಂದು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಗುಡಗಿದ್ದಕ್ಕೆ ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ಏನು ಹೇಳೋ ಹೇಳಿ ಗೊತ್ತಾಯ್ಲೆಲ್ಲೆ.

ಆದರೆ ಮನಸ್ಸನ ಮೂಲೆಲಿ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಕೊರಗು

ಹುಟ್ಟುಂಡು. ನಾನು ಇವರ ಹತ್ತರ ದೇವರ ಪೀಠ ಇಟ್ಟುಳಿ; ಹೋಮ ಹವನ ಮಾಡಿ ಹೇಳಿ ಹೇಳಿದ್ಯಾ? ಒಂದು ಇಡಗುಂಜಿ ಗಣಪತಿ ಪೋಟೋನಾ ನಾನು ಅಡುಗೆ ಮನೆಲಿ ಹಾಕಕಂಡು ಸ್ನಾನ ಆದ ಮೇಲೆ ಕೈಮುಗಿತೆ ಹೇಳಿ ಹೇಳಿದ್ದಪ್ಪ. ಇವರಿಗೆ ನೀವು ಕೈಮುಗಿರಿ ಸಹ ಹೇಳಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಹಿಂಗಿಪ್ಪಾಗ ತನಗೆ ದೇವರಲ್ಲಿ ನಂಬಿಗೆ ಇಲ್ಲೆ. ನೀನೂ ಪೂಜೆ ಮಾಡುದು ಬೇಡ ಅಂದ್ರೆ ಸರಿನಾ? ತನ್ನಲ್ಲೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಹಾಕಕಂಡು ಸುಮ್ಮಾತು.

ಮದುವೆಯಾಗಿ ಎರಡು ವರ್ಷ ಆಗ್ತಾ ಇದ್ದಾಂಗೆಯ ಮನೆಲಿ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣುಕೂಸು ಹುಟ್ಟು. ಹೆಣ್ಣು ಹುಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕೆ ಸಾವಿತ್ರಿಗಿಂತ ಸುಬ್ರಮಣ್ಯಂಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಖುಷಿ ಆತು. ಹೆಂಡತಿಗೆ ಹೇಳ್ತಾ “ಸಾವಿತ್ರಿ ಈ ಕೂಸು ನಂದು, ಇದನ್ನು ಹೇಗೆ ಬೆಳಸೋ ಹೇಳೋದು ನಾನು ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡ್ಲೆ. ನೀನು ಇದರಲ್ಲಿ ತಲೆ ಹಾಕುದು ಬೇಡ. ನನ್ನ ಮಗಳು ಯಾವ ಗಂಡಿಗೂ ಕಡಮೆ ಇಲ್ಲೆ ಹೇಳಿ ನಾನು ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿಗೆ ತೋರಸ್ತೆ” ಎಂದ ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಏನು ಹೇಳೋ ಹೇಳಿ ಗೊತ್ತಾಗದೆ ಸಾವಿತ್ರಿ ಸುಮ್ಮಂಗಾತು.

ಮಗಳಿಗೆ ಅಶ್ವಿನಿ ಹೇಳಿ ಹೆಸರು ಇಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಸುಬ್ರಮಣ್ಯ ಹೆಗಡೆ ಮಾತ್ರ ‘ಪುಟ್ಟಿ’ ಹೇಳಿ ಕರಿತ್ತಿದ್ದ. ದಿನಕ್ಕೆ ಒಂದು ನೂರು ಬಾರಿಯಾದರೂ ಪುಟ್ಟಿ ಪುಟ್ಟಿ ಹೇಳಿ ಕರೆಯದಿದ್ದರೆ ಬಹುಷಃ ಅವಂಗೆ ರಾತ್ರಿ ನಿದ್ರೆನೆ ಬತ್ತಿಲ್ಯಾಗಿತ್ತು. ಪುಟ್ಟಿ, ನೀನು ನನ್ನ ಮಗಳು. ನೀನು ಹೆಣ್ಣಾದಿಹು, ಆದರೆ ಯಾವುದೇ ಗಂಡಿಗೂ ತಲೆ ಬಾಗಕಂಡು ಬದಕು ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲೆ. ಸ್ತ್ರೀ ಸ್ವಾತಂತ್ರ ದ ಬಗ್ಗೆ ಜೀವನವಿಡೀ ಬರೆಹ, ಹೋರಾಟ ನಡಸದವ ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪ. ಅದರ ಪ್ರಕಾರ ನೀನು ಬದಕಿದರೆ ನನಗೆ ಅದೇ ಖುಷಿ.

ಮಗಳು ಸಹ ಅಪ್ಪನ ಬಾಳ ಹಚ್ಚಕಂಡಿತ್ತು. ಓದೂದರಲ್ಲೂ ಹುಷಾರಿ. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಒಳ್ಳೆ ಕಾಲೇಜನಲ್ಲಿ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಸೈನ್ಸನಲ್ಲಿ ಬಿ.ಇ ಮುಗಿಸಿದ ಕೂಡಲೇ ಕ್ಯಾಂಪಸ್ ಸಿಲೆಕ್ಷನ್ ಆಗಿ ನೌಕರಿ ಮಾಡುಲೆ ಸುರು ಮಾಡ್ತು. ಸುರು ಮಾಡ್ಲ ಒಂದೆರಡು ವರಷದಲ್ಲೇ ಒಂದು ಹುಡುಗನ ದೋಸ್ತಿ ಬೆಳದು ಮದುವೆ ಅಪ್ಪುದು ಬಾಕಿ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಹುಡುಗನ ಮನೆಯವರು ತೀರಾ ಸಂಪ್ರದಾಯಸ್ಥರು ಹೇಳಿ ಒಂದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಸುಬ್ರಮಣ್ಯ ಹೆಗಡೆ ಮದುವೆ ಬೇಡಾ ಹೇಳಿ ನಿಲ್ಲಬಿಟ್ಟು. ಮಗಳಿಗೆ ಅಪ್ಪನ ನಿರ್ಧಾರ ನೋಡಕಂಡು ಬೇಜಾರಾತು. ಆದರೆ ಅಪ್ಪಂಗೆ ಬೇಜಾರು ಮಾಡೂದು ಬೇಡ ಹೇಳಿ ಸಹಿಸಕಂಡು. ಅತ್ತಾಗೆ ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ಗಂಡನ ಹಠ ನೋಡಿ ಬೇಜಾರು ಆತು. ಆದರೆ ಮಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ತಂದು ಏನೂ ನಡಿತಿಲ್ಲೆ

ಹೇಳಿ ಅದು ಸುಮ್ಮನೆ ಉಳಿತು.

ಮುಂದೊಂದು ದಿನ ಅಶ್ವಿನಿ “ನಾನು ಅಮೇರಿಕಾಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾ ಇದ್ದೆ ಅಪ್ಪಾ, ಒಂದು ಒಳ್ಳೆ ಪ್ರೊಜೆಕ್ಟ್ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ. “ಮುದ್ದಾಂ ಹೋಗು ಪುಟ್ಟಿ.” ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗ ಸಾವಿತ್ರಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಉಳಿತು. ಅಶ್ವಿನಿ ವಿಮಾನ ಹತ್ತು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸಾವಿತ್ರಿ “ಮಗಳೇ ಬದುಕು ಬಾಳ ಮುಖ್ಯ. ಅದನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಕಂಡು ಬಾಳು” ಹೇಳುತ್ತಾ. ಸುಬ್ರಮಣ್ಯ ಹೆಗಡೆ ಮಗಳಿಗೆ “ಟಾ ಟಾ ಬೈ ಬೈ, ಹ್ಯಾಪಿ ಜರ್ನಿ, ಗ್ರೇಟ್ ಪ್ಯೂಚರ್” ಹೇಳಿ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟ.

ಅಮೇರಿಕಾದ ಜೀವನಕ್ಕೆ ತಾನು ಹೊಂದಕಂಡದೆ ಹೇಳಿ ಅಶ್ವಿನಿ ಊರಿಗೆ ಆಗೀಗ ಪೋನ್ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇರ್ತಿತ್ತು. ತನ್ನ ಮಗಳು ಸ್ವತಂತ್ರ ಜೀವನ ನಡೆಸುವಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಬೆಳೆದ್ದು ಹೇಳಿ ಸುಬ್ರಮಣ್ಯ ಹೆಗಡೆ ಖುಷಿ ಪಟ್ಟರೆ ಮಗಳು ಎಲ್ಲೆ ಇರಲಿ ಸುಖವಾಗಿ ಇದ್ದರೆ ಸಾಕು ಹೇಳಿ ಸಾವಿತ್ರಿ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೇ ತಾನು ಸಮಾದಾನ ಮಾಡಕಂಡು.

*****

ಅಮೇರಿಕಾಕ್ಕೆ ಹೋದ ಎರಡು ವರಷದರೊಳಗೆ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಭಾರತದ ಮೂಲದವನ ಜೊತೆಗೆ ಅಶ್ವಿನಿ ಮದುವೆನೂ ಮಾಡಕಂಡು. ಅಪ್ಪ - ಅಮ್ಮ ಇಂಡಿಯಾದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗಲೂ ವಿಡಿಯೋದಲ್ಲೇ ಮದುವೆ ನೋಡಕಂಡು ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡ್ತಾ. ಮದುವೆ ಆಗಿ ಎರಡು ವರಷ ಅಪ್ಪದರೊಳಗೆ ಗಂಡು ಮಗು ಹುಟ್ಟು. ಅಶ್ವಿನಿ ಗಂಡಿಗೆ ಅಮೇರಿಕಾದ ಸಿಟಿಜನ್ ಶಿಪ್ ಇದ್ದದ್ದರಿಂದ ಇವಳಿಗೂ ಸುಲಭವಾಗಿ ಅಮೇರಿಕಾದ ಸಿಟಿಜನ್ ಶಿಪ್ ಸಿಕ್ಕು. ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ವಿಡಿಯೋ ಕಾಲ್ ನಲ್ಲಿ ಮೊಮ್ಮಗನ ನೋಡಕಂಡು ಅಜ್ಜ-ಅಜ್ಜಿ ಖುಷಿ ಪಡ್ತಿದ್ದ.

ಈ ಮಧ್ಯೆ ಮಗಳು-ಅಳಿಯ ಹಾಗೂ ಮೊಮ್ಮಗ ಒಂದು ಬಾರಿ ಇಂಡಿಯಾಕ್ಕೂ ಬಂದು ಹೋದ. ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ಮೊಮ್ಮಗನ ನೋಡಿ ಬಾಳ ಸಂತೋಷ ಆತು. ಅಳಿಯನೂ ಬಾಳ ಸಂಭಾವಿತ, ತನ್ನ ಮಗಳನ ಚಲೋ ನೋಡಕತ್ತಾ ಹೇಳಿ ಅವಳಿಗೆ ಅನಿಸ್ತು. ತನ್ನ ಮಗಳು ಅಮ್ಮ ಹೇಳುತ್ತಾ ಹೇಳಿ ಅವ ತನಗೂ ಅಮ್ಮಾ ಹೇಳಿ ಕರೆಯದು ಕೇಳದೇಲಂತೂ ತನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ಒಳ್ಳೆ ಪ್ರೋರೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದ ಹೇಳಿ ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ನಿರಂಬಳ ಆತು. ತನ್ನ ಮಗಳು ಎಲ್ಲೆ ಇರಲಿ ಸುಖವಾಗಿ ಇದ್ದಲಿ ಅಂತಾ ಹೇಳಿ ನೆಮ್ಮದಿಯ ಉಸಿರು ಬಿಡ್ತು.

*****

ಆದರೆ ಇಂದು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಪೋನ್ ಬಂದಾಗ ಅಪ್ಪ-ಮಗಳು ಕುಚು ಕುಚು ಮಾತಾಡಿಕಂಬುದ ನೋಡಿಕಂಡು ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ಅನುಮಾನ ಸುರು ಆತು. ದೋಸೆ ಯರದು ಫ್ಲೇಟಿಗೆ

ಹಾಕಕರೆ ತಡಕಂಬೆ ಆಗದೆ ಗಂಡನ ಹತ್ತಿರ ಕೇಳುತ್ತಾ. ಅದಕ್ಕೆ ಸುಬ್ರಮಣ್ಯ “ಪುಟ್ಟಿ ಇಂಡಿಯಾಕ್ಕೆ ಬತ್ತಡ” ಅಷ್ಟೇ ಹೇಳಿದ. “ಹೌದಾ ಎಲ್ಲರೂ ಬತ್ತವಾ?” ಎಂದದಕ್ಕೆ “ಇಲ್ಲ ಒಬ್ಬಳೇ ಬತ್ತು” ಅಂದ. “ಒಬ್ಬಳೇ ಬತ್ತಾ? ಮಾಣಿಯಾದರೂ ಕರಕಂಡಿ ಬರಕಾಗಿತ್ತು” ಎಂದದಕ್ಕೆ ಸುಬ್ರಮಣ್ಯ “ಅದು ಡೈವರ್ಸ್ ಮಾಡಕಂಡು” ಹೇಳಿ ಹೇಳಿದ. ಸಾವಿತ್ರಿಗೆ ಶಾಕ್ ಹೊಡದಂಗೆ ಆತು. “ಏನು? ಅವನ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡ್ತಾ? ಜೀವನ ಹೇಳುದು ಹುಡುಗಾಟ ಹೇಳಿ ತಿಳಕಂಡ್ತಾ ಅದು?”

“ನೋಡು ಅದು ಅವಳ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರದ ವಿಚಾರ. ಅದು ಸಂವಿಧಾನ ಬದ್ಧ ಹಕ್ಕು. ಅದನ್ನು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡುದಕ್ಕೆ ನೀನಾಗಲಿ ನನಗಾಗಲಿ ಹಕ್ಕಿಲ್ಲ. ನೀನು ಸುಮ್ಮನೆ ಬಾಯಿಮುಚ್ಚಕಂಡಿ ಕೂತಕ. ಅಷ್ಟೇ” ಎಂದು ಸುಬ್ರಮಣ್ಯ ಹೆಗಡೆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರದ ಮೇಲೆ ದೊಡ್ಡ ಭಾಷಣನೇ ಬಿಗಿದ. ಸಾವಿತ್ರಿ ಅವನ ಮುಖ ನೋಡುತ್ತಾ ಹಾಗೆ ಸುಮ್ಮನಾತು.

*****

ಇಂಡಿಯಾಕ್ಕೆ ಬಂದ ಅಶ್ವಿನಿ ಒಂದು ಹತ್ತು ದಿನ ಮನೆಲಿ ಉಳಕಂಡು. ಇದ್ದ ಅಪ್ಪು ದಿನ ಅಪ್ಪನ ಹತ್ತರ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯನು ಹೇಳಕಂಡು. ಆದರೆ ಅಬ್ಬೆ ಸಾವಿತ್ರಿ ಹತ್ತರ ಮಾತ್ರ ಉಭಯಕುಶಲೋಪರಿ ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೇರೆ ಯಂತದೂ ವಿಷಯ ಮಾತಾಡಿದ್ದಿಲ್ಲ.

ಹೋಪ ದಿನ ಬಂತು. ಅದಕೂ ಮುನ್ನನ ದಿನ ಅಮ್ಮನ ಹತ್ತರ, “ಅಮ್ಮ ನಾನು ನಾಳೆ ವಾಪಾಸು ಹೊರಟಿದ್ದೆ. ನಿಂಗೆ ಒಂದು ವಿಷಯ ಇಲ್ಲಿವರೆಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಿಲ್ಲ. ನಂಗಳ ಮದುವೆ ಆಗಿ 18 ವರ್ಷ ಆತು. ಈಗಿತ್ತಲಾಗೆ ನನಗೆ ಅನಿಸ್ತಿತ್ತು. ಅವ ನನ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರಕ್ಕೆ ಗೌರವ ಕೊಡ್ತಿಲ್ಲೆ ಹೇಳಿ. ಹಿಂಗಾಗಿ ಒಂದು ಗಟ್ಟಿ ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡಿ ಅವಂಗೆ ಡೈವರ್ಸ್ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟೆ. ಅಮ್ಮ ನಾನು ಮಾಡಿದ್ದು ತಪ್ಪಾ?” ಹೇಳಿ ಕೇಳುತ್ತಾ.

ಸಾವಿತ್ರಿ ಸಣ್ಣಕ್ಕೆ ನಕ್ಕಂಡು ಸುರು ಮಾಡ್ತಾ. “ನೋಡು ಮಗಳೆ, ನನ್ನ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪನ ಮದುವೆ ಆಗಿ ನಲವತ್ತು-ನಲವತ್ತೆದು ವರಷ ಆತು. ನಿಜ ಹೇಳವೊ ನೀನು ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪನ ಹಾಂಗೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ, ಸಂವಿಧಾನದ ಹಕ್ಕು ಅಂತೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮಾತು ಆಡಕತ್ತಾ ನಾನು ಒಮ್ಮೆ ಕೂತಿದ್ದೆ ನೀನು ಹುಟತನೇ ಇರಲಿಲ್ಲ!”

ಸಾವಿತ್ರಿ ಮಗಳ ಮುಖ ನೋಡುತ್ತಾ. ಹಾಂಗೆ ಸಾವಕಾಶ ವಾಗಿ ಮಲಗು ಕೋಣೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬಾಗಲ ಹಾಕಂಡ ಬಿಡ್ತು.

ಅಶ್ವಿನಿಗೆ ತಾನು ನಾಳೆ ಅಮೇರಿಕಾಕ್ಕೆ ಹೋಪ ವಿಮಾನ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಾರಿ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗದೆ ಅಲ್ಲೇ ಗಿರಿಕಿ ಹೊಡಿತಾ ನಿಂತ ಹಾಂಗೆ ಅನಿಸುಲೆ ಸುರು ಆತು.

*****

ಹೋಗದಿರು ದೇವಾಲಯಕೆ

ನುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಭಟ್ಟ ಯೇತಡ್ಡ

ಯೂನಿಯನ್ ಸಿಟಿ, ಕಾಂಪೋರ್ನಿಯಾ, ಯು.ಎಸ್.ಎ

ಹೋಗದಿರು ದೇವಾಲಯಕೆ
ಹೂಗಳ ದೇವರ ಪಾದಗಳ ಮೇಲಿಡಲು
ನಿನ್ನ ಮನೆ ತುಂಬ
ಪ್ರೀತಿ ಕರುಣೆಗಳ ತುಂಬಿಸು ಮೊದಲು

ಹೋಗದಿರು ದೇವಾಲಯಕೆ
ಇಡಲು ದೀಪಗಳ ಗರ್ಭಗುಡಿ ಎದುರು
ತೆಗೆ ಹೊರಗೆ ಪಾಪ, ಹೆಮ್ಮೆ, ಅಹಂಕಾರಗಳ
ನಿನ್ನ ಹೃದಯದಿಂದ ಮೊದಲು

ಹೋಗದಿರು ದೇವಾಲಯಕೆ
ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲು ಶಿರಬಾಗಿ
ನಮ್ರತೆಯಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸು
ದೇಶಬಂಧುಗಳಿಗೆ ಮೊದಲು
ಕ್ಷಮೆ ಕೇಳು ನಿನ್ನಿಂದ
ಅನ್ಯಾಯ ಅನುಭವಿಸಿದವರಿಂದ

ಹೋಗದಿರು ದೇವಾಲಯಕೆ
ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲು ಮೋಣಕಾಲೂರಿ
ಬಗ್ಗಿ ಮೊದಲು ಎತ್ತು
ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದ ದಲಿತರ
ಬಲ ಪಡಿಸು ಸದೆ ಬಡಿಯದೆ
ಯುವ ಜನಾಂಗವ

ಹೋಗದಿರು ದೇವಾಲಯಕೆ
ನಿನ್ನ ಪಾಪಗಳಿಗೆ ಕ್ಷಮೆ ಕೇಳಲು
ನೀಡು ಕ್ಷಮೆ ಮೊದಲು
ನಿನಗೆ ನೋವು ಕೊಟ್ಟವರಿಗೆ

(ಶ್ರೀ ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಟಾಗೋರವರ "Go not to the temple" ಕವನದ ಭಾವಾನುವಾದ)

ಗಾರ್ಬೇಜ್ ಜೊತೆ ನನ್ನ ಹೋರಾಟ

ನಿಜಯಾ ಭಟ್ಟ

ಹಿಂಸಡೆಲ್, ಇಆನಾಯ್, ಯು.ಎಸ್.ಎ

ವೇ ಟೆಗೆ ಹೋಗುವ ಅಂತ ಗೇಟ್ ತೆರೆದು ಸುತ್ತ ನೋಡಿದರೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಕಂಪೌಂಡ್ ಹೊರಗೆ ಗಿಡಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಕೆಲವು ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಚೀಲಗಳು ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದು ಕಂಡಿತು. ಹೆಕ್ಕಿ ಒಳಗೆ ತರುವಾಗ ನನಗಾದ ಬೇಸರವನ್ನು ನೋಡಿ "ಅಯ್ಯೋ ಅಮ್ಮ, ನಾನು ತೆಗೆತಿದ್ದೆ ಬಿಡಿ, ನೀವ್ಯಾಕೆ ಅದನ್ನು ಮುಟ್ಟುಕ್ ಹೋದ್ರಿ" ಅಂದಳು ನಮ್ಮ ಮನೆ ಕೆಲಸದವಳು ಸವಿತ. ಪ್ರತಿ ದಿನ ನನಗೆ ಇದು ಒಂದು ಬೇಡದ ಕೆಲಸ, ಮನೆಯ ಹೊರಗೆ ಬಿದ್ದ ಕಸ ಹೆಕ್ಕುವುದು! ಮನೆಯ ಕಂಪೌಂಡ್ ಹೊರಗೆ ಸುಂದರವಾಗಿ ಕಾಣಲಿ ಎಂದು ಸಾಲಾಗಿ ಕ್ರೋಟನ್, ಹೂವಿನ ಗಿಡಗಳನ್ನು ನಮ್ಮಬೀದಿಯವರು ದಾರಿಯ ಎರಡು ಬದಿಯಲ್ಲಿಯೂ ನೆಟ್ಟಿಟ್ಟರೆ, ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವ ಕೆಲವು ಜನರು ಬೇಕೆಂದೇ ಕಸ ತುಂಬಿದ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಚೀಲಗಳನ್ನು ಎಸೆದು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. "ಚಿಕಾಗೊ ಚಳಿ ಬೇಡಪ್ಪ" ಎಂದು ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಜನವರಿ - ಫೆಬ್ರವರಿ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿರುವ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಇರುವ ನಮಗೆ ಇದು ತುಂಬ ಬೇಸರ ತರುವ ಸಂಗತಿ. ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ ಬಿಡಿ, ನಿಮಗೂ ಗೊತ್ತಿರುವ ವಿಷಯವೇ ಅದು!

ಕರೊನದಿಂದಾಗಿ ಎರಡು ವರ್ಷ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಈ ಸಲ ಹೋಗಿ ನೋಡಿದರೆ ನಮ್ಮ ಮನೆ ರಸ್ತೆಯ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಜಾಸ್ತಿ ಕಸ ಬಿದ್ದಿದೆ. ಬೀದಿಗೆ ನುಗ್ಗುವಾಗಲೆ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಕಸದ ದೃಶ್ಯ! ಎಂಟು ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ಮನೆ ಕಟ್ಟುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಜನಸಂಖ್ಯೆ, ವಾಹನ ಸಂಚಾರ ಇಲ್ಲದೆ ಪ್ರಶಾಂತವಾಗಿದ್ದ ರಸ್ತೆ, ಈಗ ದೊಡ್ಡ ಲಾರಿಗಳು ಕೂಡ ಹೋಗುವ ದಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಹತ್ತಿರದಲ್ಲೆ ಎತ್ತರದ ಫ್ಲಾಟ್, ಸರ್ವಿಸ್ ಎಪಾರ್ಟ್ ಮೆಂಟುಗಳು ಬಂದು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ

ನಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಜನರ ಮತ್ತು ವಾಹನಗಳ ಸಂಚಾರ ಜಾಸ್ತಿ ಆಗಿದೆ. ಪರ ಊರುಗಳಿಂದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆಂದು ಕಾರ್ಮಿಕ ಜನರು ಬಂದು ಸೇರಿದ್ದಾರೆ, ಹಾಗೆ ಅದರೊಂದಿಗೆ ರಸ್ತೆಯ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಕಸ, ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಚೀಲಗಳನ್ನು ಎಸೆಯುವುದು ಇನ್ನಷ್ಟು ಜಾಸ್ತಿ ಆಗಿದೆ. ಈಗ ಮಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರದ ಮುನ್ಸಿಪಾಲಿಟಿಯವರು ಮನೆಗೇ ಬಂದು ಕಸ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಸೇವೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರತಿದಿನ ಹಸಿ ಕಸ, ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಒಣ ಕಸ ಎಂದು ಬೇರೆ ಮಾಡಿಟ್ಟು ಕಸವನ್ನು ಶುಲ್ಕ ರಹಿತವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಆದರು ಯಾಕೆ ಇನ್ನೂ ಜನ ಹೀಗೆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕಸ ಎಸೆಯುತ್ತಾರೆ? ಸುಲಭ! ಅಮೆರಿಕದ ಹಾಗೆ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾದ ಕಸ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಕ್ರಮ ಇಲ್ಲ, ಶುಲ್ಕ ಇಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಸರಿಬಿದ್ದ ಹಾಗೆ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವು ದಿವಸ ಬರುತ್ತಾರೆ, ಕೆಲವು ದಿವಸ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಬಂದರೆ ನಿಯಮಿತವಾದ ಸಮಯ ಅಂತ ಇಲ್ಲ. ಒಂದೋ, ಮನೆಯವರು ಕಾದು ಅವರ ಗಾಡಿ ಬರುವ ಸಿಳ್ಳೆ ಸದ್ದು ಕೇಳಿ ಕಸ ಹೊರ ತಂದು ಕೊಡಬೇಕು, ಇಲ್ಲವೇ ಕಸದ ಡಬ್ಬ ಮನೆ ಹೊರಗೆ ಮೊದಲೇ ಇಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಹೊರಗೆ ಮೊದಲೇ ಇಟ್ಟರೆ ನಾಯಿ, ಬೆಕ್ಕು ಬಂದು, ಕಸವೆಲ್ಲ ಮನೆ ಮುಂದೆ ಚಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿ! ಕಸ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಜನ ಗೇಟು ತೆಗೆದು ಕಂಪೌಂಡಿನೊಳಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲವಂತೆ. ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಕಸದವರು ಬರದೆ ವಾಪಾಸು ತಂದದ್ದಾಗಿದೆ. ಕೇಳಿದಾಗ "ಎರಡು ದಿವಸ ಗಾಡಿ ಕೆಟ್ಟೋಗಿತ್ತು ಅಮ್ಮ" ಅಂದಳು ಕಸದ ಹೆಂಗಸು. ಇದೆಲ್ಲ ಯಾಕೆ ತಾಪತ್ರಯ! ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಾಗ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಎಸೆಯುವುದೇ ಸುಲಭ! ಯಾರೂ ಕೇಳುವವರಿಲ್ಲ, ಹೇಳುವವರಿಲ್ಲ. ಕೇಳಿದರೆ, "ನಿಮ್ಮ ಜಾಗ ಅಲ್ಪ ಅಂತಾರೆ! ಒಬ್ಬ ಗಂಡಸು ರಸ್ತೆ ಬದಿ ಮೂತ್ರ ಮಾಡಿದಾಗ ನಮ್ಮ ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯವರು ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ " ಅರ್ಜೆಂಟ್ ಬಂತು ಹೋದೆ, ನಿಮ್ಮ ಜಾಗ ಅಲ್ಪ" ಅಂದರಂತೆ! ಒಬ್ಬ ಶ್ರೀಮಂತ, ವಿದ್ಯಾವಂತ, ಪರಿಚಯಸ್ಥ ಯುವಕನೇ ಮೊನ್ನೆ ಮಗುವಿನ ಡಯಪರ್ಸ್ ತುಂಬಿದ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ತೊಟ್ಟಿಯನ್ನು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಎಸೆದು ಹೋಗುವಾಗ ನೋಡಿ ತಾತ್ತಾರವಾಯಿತು. ಹತ್ತಿರದ ಆಟದ ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಕಸ ಹಾಕಬಾರದು ಎಂದು ಬೋರ್ಡ್ ಹಾಕಿ, ಸಿಸಿ ಕ್ಯಾಮರ ಹಾಕಿದ್ದರೆ ಅದರ ಹತ್ತಿರ

ಕ್ಯಾಮರಕ್ಕೆ ಕಾಣಿಸದ ಜಾಗ ನೋಡಿ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರತಿ ಗೂಡಂಗಡಿ, ತಿಂಡಿ ಅಂಗಡಿ, ಅಕ್ಕ ಪಕ್ಕ, ಸೈಡ್ ವಾಕ್ ಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಕಸ ತೊಟ್ಟಿಯಾಗಿದೆ, ಅಂಗಡಿಯವನಿಗೇನು ಇದರಿಂದ ಬೇಜಾರಿಲ್ಲ ಅಂತ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಅವನಿಗೆ ಕಸದ ಬುಟ್ಟಿ ಖಾಲಿ ಮಾಡುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಇಲ್ಲ! ಖಾಲಿ ಮನೆ ಜಾಗ ಇದ್ದರಂತೂ ಅದು ಕಸ ಎಸೆಯಲಿಕ್ಕಂದೇ ಅನಿಸುತ್ತೇನೋ ಜನಕ್ಕೆ.

ಮೋದಿ ಪ್ರಧಾನಿಯಾದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಚಲಾವಣೆ ಸಮಯವದು, ಎಲ್ಲ ಕಡೆ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಚೀಲಗಳನ್ನು ಅಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಡುವುದನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿದ್ದರು. ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಆಶ್ರಮದಂತಹ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಕರು ಸೇರಿ, ಎಲ್ಲ ಕಡೆ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ರಸ್ತೆಯ ಮನೆಯವರೆಲ್ಲ ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ತಾವೆ ನಮ್ಮ ರಸ್ತೆ ಬದಿ ಸ್ವಚ್ಛ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು, ಈಗ ಯಾಕೂ ಕೋವಿಡ್ ನಿಂದ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರೆಲ್ಲರು ಸೀನಿಯರ್ಸ್, ಬಹುಶಃ ಸ್ವಚ್ಛ ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ ಸೋತಿರಬೇಕು.

ನಾನು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಎರಡು ತಿಂಗಳುಗಳಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾ ಇದ್ದೇನೆ. ಬಿದ್ದ ಕಸ ಕೂಡಲೆ ತೆಗೆದರೆ ಬೇರೆ ಜನರು ಹಾಕುವುದು ತಪ್ಪುತ್ತದೆ ಎಂದು ಕೂಡಲೆ ಹೆಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದೆ

ನಾನು; ಅದನ್ನು ಹಾಗೆ ಬಿಟ್ಟರೆ ಕಸ ನೋಡಿ ಬೇರೆಯವರು ಕೂಡ ಅಲ್ಲಿ ಹಾಕಬಹುದು ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಆಲೋಚನೆ. ಅಮೆರಿಕದ ಹಾಗೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಂದೆ ತರದ ಗಾರ್ಬೆಜು ಕ್ಯಾನ್ ಗಳ ಕ್ರಮ ಇಲ್ಲ. ತಮ್ಮದೆ ಆದ ಕಸದ ಡಬ್ಬ ಇಡ್ತಾರೆ. ಮನೆ ಮುಂದೆ ನಮ್ಮ ಕೆಲಸದವಳು ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಕೊಳಕು ಕಾಣುವ ಕಸದ ಡಬ್ಬ ಬೇಡ ಎಂದು ಒಮ್ಮೆ ಮುಚ್ಚಲ ಇದ್ದ ಹೊಸ ಕಾಲಿ ಪೇಂಟ್ ಡಬ್ಬಇಟ್ಟೆ. ಕಸ ತೆಗೊಂಡು ಹೋಗುವ ಹೆಂಗಸು ಹೇಳಿದಳು" ಬೇಡಮ್ಮ, ಹಳೆ ಡಬ್ಬನೆ ಇಡಿ, ಕದ್ದು ಕೊಂಡು ಹೋಗ್ತಾರೆ, ಗುಜ್ರಿಗೆ ಮಾರ್ತಾರೆ"!

ಭಾರತ ದೇಶ ಎಷ್ಟೊಂದು ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿ ದರೂ ಈ ಕಸದ ಸಮಸ್ಯೆ ಪರಿಹಾರದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಸೋತಿ- ದೆ. ತಮ್ಮ ದೇಶದ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಪರಿಹಾರ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅಮೆರಿಕಾ ಬಿಸ್ನಾಡುವ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಕಸವನ್ನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ತರಿಸು ವುದರಿಂದಾಗಿ ಸಿಗುವ ದುಡ್ಡಿಗೋಸ್ಕರ ಅವನ್ನು ಆದಾಯ ಕ್ಯಾಗಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂದು ಕೇಳಿದೆ. ನಾನು ನನ್ನ ಮನೆ ಅಲ್ಲದೆ, ಹೊರಗೆ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ ಸ್ವಚ್ಛ ಇಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ಸೋತುಹೋದೆ. ಅಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟ ಪ್ರಧಾನಿ ಮೋದಿಯೇ ಸೋತರಂತೆ, ಇನ್ನು ನಾನ್ಯಾರು!

ಹವ್ಯಕರ ಅಡುಗೆ

ದಾನವಾಳನೊಪ್ಪಿನ ಎರೆಯುವು

- ಬೇಕಾಗುವ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು: ಅಕ್ಕಿ, ಬಿಳಿ ದಾನವಾಳದ ಎಲೆ, ಕಾಯಿಸುಳಿ, ಬೆಲ್ಲ
- ವಿಧಾನ: 1 ಕಪ್ಪು ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಎರಡು ತಾಸು ನೆನೆಸಿ ತೊಳೆಯಿರಿ. ಇದನ್ನು 15 ಬಿಳಿ ದಾನವಾಳದ ಎಲೆ, 1/2 ಕಪ್ಪು ಕಾಯಿಸುಳಿ ಜೊತೆ ಅರೆಯಿರಿ. 1 ಚಮಚ ಉಪ್ಪು, 1/2 ಕಪ್ಪು ಬೆಲ್ಲ ಸೇರಿಸಿ. ಯೆರೆಯುವು ಪಾತ್ರೆಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಎರೆದು ಕಾಯಿಸಿ ಎರೆಯುವು ಮಾಡಿ. ಎರಡೂ ಬದಿ ಬೇಯಿಸಿರಿ .
ಸೂಚನೆ: ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಅಡಿಗೆ ಮಾಡುವಾಗ ಯಾವದೇ ಅಳತೆ ಪಾತ್ರೆ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಕೈ ಹಾಗೂ ಕಣ್ಣುಗಳೇ ಅಳತೆ ಪಾತ್ರೆಗಳಾಗಿದ್ದವು. ನಮ್ಮ ರುಚಿಗೆ ಸರಿಹೋಗುವಂತೆ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಹಾಕಬಹುದು.

ಒಗಟು

ಶಂಕರ ಹೆಗಡೆ
Naperville, Illinois, USA

ಕಳೆದ ಹವ್ಯಕ ಸಮ್ಮೇಳನದ “ಹವ್ಯಸಿರಿ” ಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಕುಟುಂಬ ವಿಭಜನೆಯಿಂದ ವೃದ್ಧರ ಮೇಲಾಗುವ ಪರಿಣಾಮ ಕುರಿತು “ಒಡಕು” ಎಂಬ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಕಥೆ ಬರೆದಿದ್ದೆ. ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಸೌಹಾರ್ದಮಯ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಕುಟುಂಬದ ವಾತಾವರಣ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗಳ ಜೀವನವನ್ನು ಹೇಗೆ ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಇದು ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಕಥೆಯಲ್ಲ. ನನ್ನ ತಂದೆ-ತಾಯಿಯವರಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಗೊಂಡು ಸುಮಾರು ಒಂದು ಶತಮಾನದಿಂದ ಅವಿಭಾಜ್ಯವಾಗಿ ಉಳಿದಿರುವ ಕುಟುಂಬದ ನಾಲ್ಕು ತಲೆಮಾರುಗಳ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಕಥೆ. ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ನನ್ನ ತಂದೆ ಬಿತ್ತಿದ ಬೀಜ ನಾಲ್ಕನೆಯ ತಲೆಮಾರಿನಲ್ಲೂ ಹೇಗೆ ಸಿಹಿಯಾದ ಫಲ ಕೊಡುತ್ತಿದೆ ಎಂಬವುದನ್ನು ಹೇಳುವ ಕಥೆ. ಇಂದು ಈ ನಾಲ್ಕನೆಯ ತಲೆಮಾರಿನ ಹಲವರು ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಗಿಸಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಕಾಲೇಜು, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಯುವಕರು ಹೇಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಪರ್ಕ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಆಪ್ತ ಸ್ನೇಹಿತರಂತೆ ಪ್ರಶಂಸನೀಯವಾಗಿ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದರ ಚಿತ್ರಣಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ ಪತ್ನಿ ಲೀಲಾ ಬರೆದ ‘ತ್ಯಾಗಲ್ ಲಿಗಾಡಿಸ್’ ಎಂಬ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಲೇಖನವನ್ನು ಓದಿರಿ.

ಈ ಯುವಕರು ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಬಗೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಜೀವನದಿಂದಲೇ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವದು ಯುಕ್ತವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನನಗೆ ತಿಳಿದಂತೆ ನಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದ ಊರು ತ್ಯಾಗಲ್ ಎಂಬ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ, ಸಿದ್ದಾಪುರ ತಾಲೂಕಿನ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಹಳ್ಳಿ. ಹತ್ತಿರದ ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಣವಾದ ಶಿರಸಿಯಿಂದ 12 ಮೈಲು ದೂರ. ಮನೆಯ ಕುಲದೇವರಾದ ಸಿದ್ಧಿವಿನಾಯಕ ದೇವಸ್ಥಾನ

ಇರುವದು ಎರಡು ಮೈಲು ದೂರದ ಹೇರೂರು ಎಂಬ ಕಿರುಪಟ್ಟಣ. 1896 ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ಜನಿಸಿದ ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಜೀವನ ತುಂಬ ರೋಚಕವಾದದ್ದು. ದೊಡ್ಡ ಕುಟುಂಬದ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗೆ ಒಬ್ಬನೇ ಮಗ. ಆದರೆ ತಾಯಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೇ ತನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ. ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದದ್ದು ತಾಯಿಯ ತವರು ಮನೆಯಲ್ಲಿ. ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದ ನಂತರ ತಾಯಿಯೊಡನೆ ತಿರುಗಿ ಮೂಲ ಮನೆಗೆ ಬರುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಕುಟುಂಬ ಒಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ತಾಯಿ-ಮಗನಿಗೆ ದೊರಕಿದ್ದು ಮನೆಯ ಹಿಂಭಾಗದ ಒಂದು ಮೂಲೆ ಮತ್ತು ತುಂಡು ಅಡಿಕೆ ತೋಟ. ಇಂಥ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಹಲವರು ಹತಾಶರಾಗುವುದುಂಟು. ಆದರೆ ನನ್ನ ತಂದೆ ಧೃತಿಗೆಡದೆ ಧೈರ್ಯ, ನೈತಿಕಮೌಲ್ಯ, ಸ್ವತಂತ್ರ ಮನೋಭಾವ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಗಟ್ಟಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆದರು. ಹಲವು ವರ್ಷ ತೀರಾ ಬಡತನದಲ್ಲಿಯೇ ಕಳೆದರೂ, ದೊಡ್ಡ ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ, ಬೆಳೆಸಿ ಊರ್ಜಿತ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಂದರು. ಕ್ರಮೇಣ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಊರಿನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಗಣ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಬದುಕಿದರು. ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ಕುಟುಂಬ ಒಡೆಯದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡರು. ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಕುಟುಂಬದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಮಕ್ಕಳ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ದೃಢವಾಗಿ ಬಿಂಬಿಸಿದರು. ನನ್ನ ತಾಯಿ 1973ರಲ್ಲಿ, ತಂದೆ 1976ರಲ್ಲಿ ತೀರಿಕೊಂಡರು.

ನನಗೆ ಮೂವರು ಅಣ್ಣಂದಿರು ಹಾಗೂ ಒಂದು ಅಕ್ಕ. ಅಣ್ಣಂದಿರು ಅಡಿಕೆ ಬೇಸಾಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದರು. ನಾನು ದೊಡ್ಡವನಾಗುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಊರಿನ ವಾತಾವರಣ ಬದಲಾಗಿ ನನಗೆ ಹೈಸ್ಕೂಲು ಮುಗಿಸಿ ಮುಂದೆ ಕಾಲೇಜಿಗೂ ಹೋಗುವ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಹಾಗಾಗಿ ನನ್ನ ಹದಿನಾರನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಮನೆಯ ಹೊರಗೆ ಉಳಿದೆ. 1975 ರ ನಂತರ ಇಲ್ಲಿ ಅಮೆರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸಂಸಾರದೊಂದಿಗೆ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ನನ್ನ ಹಿರಿಯ ಅಣ್ಣನ ಮಗನು ಕೂಡ, ಉಚ್ಚ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದು ವಿಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿ ತನ್ನ ಕುಟುಂಬದೊಂದಿಗೆ ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ನಾವು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಇದ್ದರೂ ಮನೆಯವರಿಗೆ ಎಂದೂ ಹೊರಗಿನವರಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸದಾ ಮನೆಯ, ಕುಟುಂಬದ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗ ಎಂಬಂತೆ

ಮೂರು ತಲೆಮಾರುಗಳಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಣುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ನಾನು ಸುಮಾರು ಆರು ವರ್ಷದವನಿದ್ದಾಗ ದೊಡ್ಡಣ್ಣನ ಮದುವೆಯಾಯಿತು. ದೊಡ್ಡ ಅತ್ತಿಗೆಯ ಹೆಸರು ಅನಸೂಯಾ. ಆಕೆಯೂ ಒಟ್ಟು ಕುಟುಂಬದಿಂದ ಬಂದವಳು. ಅವಳ ತವರು ಮನೆ ನಮ್ಮೂರಿಂದ ಎರಡು ಮೈಲು ದೂರದ ಅತೀ ಚಿಕ್ಕ ಹಳ್ಳಿ. ಆಗ ಅವಳಿಗೆ 15-16 ವಯಸ್ಸಿರಬಹುದು. ಮನೆಗೆ ಬಂದ ನನ್ನ ಮೊದಲ ಅತ್ತಿಗೆ. ನಾನು ಅವಳಿಗಿಂತ ಹತ್ತೇ ವರ್ಷ ಚಿಕ್ಕವನಾದರೂ ನನಗೆ ಅವಳು ತಾಯಿ ಸಮಾನವಾಗಿ ಕಂಡಳು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಚಿಕ್ಕವನಾಗಿದ್ದ ನನ್ನನ್ನು ಅವಳೂ ತುಂಬಾ ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ದೊಡ್ಡಣ್ಣ-ಅತ್ತಿಗೆಯವರಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಮಗ, ಒಬ್ಬ ಮಗಳು. ಎರಡನೆಯ ಅಣ್ಣನ ಮದುವೆ 1951-52ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ಆಗಿದ್ದ ನೆನಪು. ಎರಡನೆಯ ಅತ್ತಿಗೆಯ ಹೆಸರು ಬಂಗಾರಿ. ಅವರಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು. ಅದಾದ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕನ ಮದುವೆ, ಮತ್ತು ಮೂರನೆಯ ಅಣ್ಣನ ಮದುವೆ ಆಯಿತು. ನನ್ನ ಮೂರನೆಯ ಅತ್ತಿಗೆಯ ಹೆಸರು ಸುಶೀಲಾ. ನನ್ನ ಅಕ್ಕನ ಮನೆ ಕೂಡ ನಮ್ಮೂರಿಂದ ಸುಮಾರು ನಾಲ್ಕು ಮೈಲು ದೂರದ ಹಳ್ಳಿ. ಮೂರನೆಯ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಮೂವರು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಇಬ್ಬರು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು. ನನ್ನ ಅಕ್ಕನಿಗೆ ಎರಡು ಗಂಡು ಮತ್ತು ಎರಡು ಹೆಣ್ಣು ಬೆಳೆಯುವ ಸಂಸಾರದೊಂದಿಗೆ ಮೂರೂ ಅಣ್ಣಂದಿರು ಒಗ್ಗಟ್ಟಿನಿಂದ ಬಾಳುತ್ತಿದ್ದರು. ನನ್ನ ತಂದೆ ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟ ಭದ್ರವಾದ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತ ಕುಟುಂಬ ಅವಿಭಾಜ್ಯವಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವನ್ನೂ ಕಡೆಗಣಿಸುವಂತಿಲ್ಲ.

ದೊಡ್ಡಣ್ಣ- ದೊಡ್ಡತ್ತಿಗೆ, ಸಬ್ಬಣ್ಣ-ಸುಶೀಲತ್ತಿಗೆ

ಮನೆಯೊಂದರ ಸೌಹಾರ್ದಮಯ ವಾತಾವರಣ ನಿರ್ಮಿಸುವಲ್ಲಿ ಮನೆಯ ಹೆಂಗಸರ ಪಾತ್ರ ಹಿರಿದು. ಗಂಡಸರು ಮನೆಯ ಮಿದುಳಾದರೆ ಹೆಂಗಸರು ಹೃದಯ ಇದ್ದಂತೆ. ಪ್ರೀತಿ, ವಾತ್ಸಲ್ಯ, ಮಮತೆ ಹೃದಯದಿಂದ ಚಿಮ್ಮುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರತು ಮಿದುಳಿನಿಂದಲ್ಲ. ನನ್ನ ತಾಯಿಯಾಗಲಿ, ಅತ್ತಿಗೆಯಾಗಲಿ ಶ್ರೀಮಂತ ಹೃದಯಿಗಳು. ಇದು ಈ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ದೊರೆತ ಮಹಾಭಾಗ್ಯ. ನನ್ನ ತಾಯಿ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥೆಯಾದರೂ ತುಂಬ ಲೋಕಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವಳು. ಮೃದು ಸ್ವಭಾವ. ಎಂದೂ ಧ್ವನಿ

ಏರಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿಲ್ಲ. ಸೊಸೆಯಂದಿರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಲೇ ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಸೊಸೆಯಂದಿರು ಅತ್ತೆ-ಮಾವಂದಿರನ್ನು ಗೌರವದಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾನು ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಎಂದೂ ಅತ್ತೆ-ಸೊಸೆಯರ ನಡುವೆ ಬಿರುಸು ಮಾತುಕತೆಗಳು ನಡೆದದ್ದು ಕೇಳಿಲ್ಲ. ದೊಡ್ಡತ್ತಿಗೆ ಅನಸೂಯಾ ಹೆಸರಿಗೆ ಅನ್ವರ್ಥಕವೆಂಬಂತೆ ದೇಹದ ಒಂದು ಕಣದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಅಸೂಯೆಯ ಅಂಶ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡವಳಲ್ಲ. ಎಂದೂ ಮಾತ್ಸರ್ಯ, ತನ್ನವರು-ಪರರು ಎಂಬ ಭೇದಭಾವ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಯಾರಿಗಾದರೂ ಗೌರವ ಬರುವಂತಹ ದೊಡ್ಡ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಸುಶೀಲತ್ತಿಗೆ ಮಿತಭಾಷಿ. ಮೃದು ಸ್ವಭಾವದವಳು. ನಡತೆಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಅತ್ತಿಗೆಯಂತೆಯೇ. ಬಂಗಾರತ್ತಿಗೆ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಶೀಕಿನ ಪ್ರಕೃತಿಯವಳಾಗಿದ್ದಳು. ಹಿರಿಯ ಮಗಳು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಾಗುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ತೀರಿಕೊಂಡಳು. ತಾಯಿಯಿಲ್ಲದ ಮೂವರು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ದೊಡ್ಡಮ್ಮ ಅಂದರೆ ನನ್ನ ಹಿರಿಯ ಅತ್ತಿಗೆಯೇ ತಾಯಿಯಾದಳು. ತಾಯಿಯಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಕ್ಷಣವೂ ಸುಳಿಯದಂತೆ ಈ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ದೊಡ್ಡಮ್ಮ-ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಅವರು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಂತೆಯೇ ನೋಡಿಕೊಂಡರು. ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳೂ “ಮನೆಯ ಮಕ್ಕಳು” ಎಂದೇ ಎಲ್ಲ ಹಿರಿಯರು ಕಾಯಾ-ವಾಚಾ-ಮನಸಾ ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವಾತಾವರಣವಿದ್ದಿತು., ಅಷ್ಟೇ ಆಲ್ಲ ಇಂದಿಗೂ ಇದೆ. ಯಾರಾದರೂ ನೇರವಾಗಿ ಕೇಳಿದರೆ ಮಾತ್ರ “ಸಾವಿತ್ರಿ ಬಂಗಾರಿಯ ಮಗಳು” “ಆಧವಾ “ರಾಜೇಶ್ವರಿ ಸುಶೀಲನ ಮಗಳು” ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ಹೊರತು ಉಳಿದ ಮಾತುಕತೆಗಳಲ್ಲಿ “ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಸಾವಿತ್ರಿ”, “ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ರಾಜೇಶ್ವರಿ” ಎಂದೇ ಹೇಳುವ ವಾಡಿಕೆ ಇತ್ತು. ಇಂದೂ ಹಾಗೆಯೇ ಇದೆ.

ಕ್ರಮೇಣ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಅಣ್ಣ-ಅತ್ತಿಗೆಯರ ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳ ಮದುವೆಯಾಯಿತು. ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಗಂಡಂದಿರ ಮನೆಗಳೆಲ್ಲ ಊರಿನ ಸುತ್ತ-ಮುತ್ತಲಿನ ಹಳ್ಳಿಗಳೇ. ಅದರಂತೆ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳ ಹೆಂಡಿರ ತವರು ಮನೆಗಳೂ ಸಹ. ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಸೊಸೆಯಂದಿರು ತಮ್ಮ ಅತ್ತೆಯರ ಕೈಕೆಳಗೆ ಪಳಗಿ ಅವರ ಆದರ್ಶವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದರು. ಮದುವೆಯಾದ ಎಲ್ಲ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು, ಅವರ ಗಂಡಂದಿರನ್ನು ನನ್ನ ಇಬ್ಬರು ಅತ್ತಿಗೆಯರು ಯಾವ ಭೇದ-ಭಾವವಿಲ್ಲದೆ ಸಮನಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಂಡರು. ವಿಶೇಷ ದಿನಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಅವರವರ ಮನೆಗಳಿಗೆ

ಹೋಗಿ ಕರೆದು ಬರುವ ರೂಢಿ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ. ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಎಂಟು-ಹತ್ತು ಸಲವಾದರೂ ಎಲ್ಲ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದೊಡನೆ ತವರು ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಒಂದೆರಡು ದಿನಗಳನ್ನು ನಗು ನಗುತ್ತ ಸಂತೋಷದಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕಾಲ ಕಳೆದಂತೆ ಅವರ ಸಂಸಾರವೂ ಬೆಳೆದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಈ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೂ ಅಜ್ಜ-ಅಜ್ಜಿಯರ ಮನೆಯ ನಿಕಟ ಸಂಪರ್ಕ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿದೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಈ ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳು ತಾಯಿಯನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕಳಿಸಿ ಅಜ್ಜಿಯರೊಂದಿಗೆ ಋಷಿಯಿಂದ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಮಕ್ಕಳೇ ಅಂದರೆ ನನ್ನ ಅಣ್ಣ-ಅತ್ತಿಗೆಯರ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳೇ ದೊಡ್ಡವರಾಗಿ 'ತ್ಯಾಗಲ್' ಲಿಗಾಡಿಗಳು.' ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ನನ್ನ ತಂದೆಯ ನಾಲ್ಕನೆಯ ತಲೆಮಾರಿನ ಯುವಕರು.

ಪೂರಕವಾದ ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನೂ ಹೇಳಲೇಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಸಮೀಪದ ಸರಕುಳಿ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆ ಮತ್ತು ಹೈಸ್ಕೂಲು ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಹತ್ತು-ಹನ್ನೆರಡು ಮೈಲು ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿಯೇ ಮೊದಲು ಪ್ರಾರಂಭವಾದದ್ದು. ಹಾಗಾಗಿ ದೂರದ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಹಲವು ಮಕ್ಕಳು ನಮ್ಮೂರ ಶಾಲೆ, ಹೈಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಕಲಿಯಲು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ವಾಹನ ಸೌಕರ್ಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೊರ ಊರಿನ ಈ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಹತ್ತಿರದ ಹಳ್ಳಿಯ ಮನೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ತ್ಯಾಗಲಿನ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಒಬ್ಬಿಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಹಲವು ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಕೂಡ ಹೀಗೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋದದ್ದುಂಟು. ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಹತ್ತಿರವೇ ಶಾಲೆ ಇದ್ದರೂ ಅಜ್ಜನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಪಾಲಕರಿಗೆ ಇದ್ದೀತು. ಮಕ್ಕಳು ಕೂಡ ಅಜ್ಜನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಮುದ್ದಿನ ಪ್ರೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಋಷಿಯಿಂದ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅಜ್ಜನ ಮನೆಯ ಮಮತೆ ಹೆಚ್ಚಲು ಇದೂ ಒಂದು ಕಾರಣ. ತಮ್ಮ ವಾಟ್ಸಾಪ್ ಗ್ರೂಪ್ಪಿಗೆ 'ತ್ಯಾಗಲ್' ಹೆಸರನ್ನು ಅಂಟಿಸಿದ್ದು ಇದಕ್ಕೆ ಬಲವಾದ ನಿದರ್ಶನ.

ಈ ಮಕ್ಕಳು ವಾಟ್ಸಾಪ್ ಗ್ರೂಪ್ಪಿನ ಮೂಲಕ ಪರಸ್ಪರ ನಿರಂತರವಾದ ನಿಕಟ ಸಂಪರ್ಕ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಲ್ಲದೆ, ಆಗಾಗ ಒಂದೆಡೆ ಸೇರಿ ಸಂತೋಷಕೂಟ ಎರ್ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಪರಸ್ಪರರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕಾಲೇಜಿಗಂದೋ, ಅಥವಾ

ಕಾಲೇಜು ಮುಗಿಸಿ ನೌಕರಿಗಂದೋ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬರುವ ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಎಲ್ಲತರದ ಸಹಾಯ-ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಯಾರೊಬ್ಬರ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿ, ಅಥವಾ ಅಜ್ಜ-ಅಜ್ಜಿಯರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಜರುಗುವ ಮದುವೆ, ಉಪನಯನ ಮುಂತಾದ ಮಂಗಳ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತಪ್ಪದೆ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಗ್ರೂಪ್ಪಿನ ಒಬ್ಬನ ಅಥವಾ ಒಬ್ಬಳ ಮದುವೆ ಇದ್ದರಂತೂ ಕೇಳಲೇ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ನಗು-ನಗುತ್ತ, ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ತಮಾಶೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಅತಿಥಿಗಳಿಗೆ ಕೂಡಲಿಕ್ಕೆ ಜಮಖಾನೆ ಹಾಸುವದರಿಂದ ಹಿಡಿದು, ಬಡಿಸುವದು, ಊಟದ ನಂತರ ಊಟದ ಮೇಜುಗಳನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛ ಮಾಡಿ ಮುಂದಿನ ಸರತಿಗೆ ಸಿದ್ಧ ಮಾಡುವ ತನಕ ಎಲ್ಲ ಕಲಸದಲ್ಲಿಯೂ ಋಷಿಯಿಂದ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲೇ ಇರುವ ಯುವಕರು ಇಷ್ಟು ಮುತುವರ್ಜಿಯಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವದು ಅಪರೂಪ. ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದ ಅತಿಥಿಗಳು ಇವರ ಚಾಕ-ಚಕ್ಯತೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅಚ್ಚರಿ ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಶಹರದಲ್ಲಿ ನೌಕರಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಯುವಕರು ಇಂತಹ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುವದನ್ನು ಕಂಡು ಬೆರಗಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಪರಸ್ಪರ ಸಂಪರ್ಕ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಇಂದಿನ ವಾಟ್ಸಾಪ್, ಇನ್ಸ್ಟಾಗ್ರಾಮ್, ಮೊದಲಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜಾಲತಾಣಗಳು ಸಾಧ್ಯಮಾಡಿವೆ ಎಂಬುದು ನಿಸ್ಸಂದೇಹ. ಆದರೆ ಭಾವ ಸಂಬಂಧ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದಿಂದ ಹುಟ್ಟಲಾರದು, ಉಳಿಯಲಾರದು. ಇವರೆಲ್ಲ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಪರಸ್ಪರ ಸ್ನೇಹ, ಸೌಹಾರ್ದತೆ, ಸಹಕಾರ, ನಿಕಟ ಬಾಂಧವ್ಯಕ್ಕೆ ಅವರೆಲ್ಲ ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದ ಹತ್ತಿರದಿಂದ ನೋಡಿ, ದೊಡ್ಡವರಾದ ವಾತಾವರಣವೇ ಕಾರಣ. ಬೆಳೆಯುವ ಮಕ್ಕಳು ಕಂಡ, ಅನುಭವಿಸಿದ ಪ್ರೀತಿ-ವಾತ್ಸಲ್ಯದ ವಾತಾವರಣ ದೊಡ್ಡವರಾದ ಮೇಲೆ ಹೇಗೆ ಅವರ ಜೀವನವನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವದಕ್ಕೆ ಈ ಯುವಕರ ಗುಂಪು ಒಂದು ಜೀವಂತ ಉದಾಹರಣೆ. ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದ ವರ್ಷದ ಹಲವು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಆಡಿ ನಲಿದ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಕುಟುಂಬದ ಸೌಹಾರ್ದಮಯ ವಾತಾವರಣ ಈ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ಗಾಢವಾದ ಪರಿಣಾಮ ಮಾಡಿದೆ ಎಂದು ನನ್ನ ದೃಢವಾದ ನಂಬಿಕೆ.

ತ್ಯಾಗಲ್ ಲಿಗಾಡಿಗಳೆಲ್ಲ ನಾವು ಅಮೆರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿ ಹಲವು ವರ್ಷಗಳ ಮೇಲೆ ಹುಟ್ಟಿದವರು. ಅಷ್ಟೇ ಏಕೆ ಅವರ ತಾಯಂದಿರಿಗೆ ಮದುವೆ ಆದದ್ದು ಕೂಡ ನಾನು

ಪರದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮೇಲೆಯೇ. ಆದರೂ ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೆ ನಮ್ಮೊಡನೆ ಅಜ್ಜ-ಅಜ್ಜಿಯರ ಬಾಂಧವ್ಯ ಬೆಳೆದದ್ದು, ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದು ಹೇಗೆ? ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ ನಾನು ಹಿಂದೆಯೇ ಹೇಳಿದಂತೆ ನಾವು ಹೊರಗಿದ್ದರೂ ಎಂದೂ ಹೊರಗಿನವರಾಗಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ತಂದೆ-ತಾಯಿಯವರು, ಅಣ್ಣನವರು ಜೀವಂತ ಇರುವ ತನಕವೂ ನಾವು ಮನೆಯವರೇ ಆಗಿದ್ದು ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಹೊರಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಮನೋಧರ್ಮದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡರು. ನನ್ನ ಅಣ್ಣಂದಿರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನಾವು ಪ್ರೀತಿಯ “ಶಂಕ್ರಣ್ಣ-ಅತ್ತಿಗೆ”ಯಾಗಿ, ಅವರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ “ಅಜ್ಜ-ಅಜ್ಜಿಯ” ರಾಗಿ ಉಳಿದೆವು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ನನ್ನ ಅಣ್ಣಂದಿರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನಾನು ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಾದರೂ ನನ್ನನ್ನು “ಶಂಕ್ರಣ್ಣ” ಎಂದು ಸಂಬೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ನನಗೆ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ಸ್ಥಾನ ಬಂದಾಗ ಕೇವಲ ಹದಿನೈದು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಾದ್ದರಿಂದ ಕುಟುಂಬದ ಮೊದಲು ಮಗು ನನಗೆ ಅಣ್ಣ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿತು. ನಂತರ ಬಂದ ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳೂ ಹಾಗೇ ಕರೆಯುವ ರೂಢಿ ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಊರ ಕಿರಿಯರಿಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಕೂಡ ನಾನು ಶಂಕ್ರಣ್ಣ.

ಇಂದು ನನ್ನ ಅಣ್ಣ-ಅತ್ತಿಗೆಯವರು ಯಾರೂ ಜೀವಂತ ವಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರು ಭದ್ರವಾಗಿ ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟ ತತ್ವಗಳು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಾಗಿವೆ. ನನ್ನ ಮೂರನೆಯ ಅಣ್ಣನ ಎರಡು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳ ಕುಟುಂಬ ಮೂಲ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಬಾಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಹೆಂಡಂದಿರೂ ತಮ್ಮ ಅತ್ತೆಯರ ಆದರ್ಶವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಎರಡೆರಡು ಮಕ್ಕಳು. ತಮ್ಮ ಅಜ್ಜನ ಕಾಲದಿಂದ ಬಂದ ಎಲ್ಲ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನೂ ಚಾಚೂ ತಪ್ಪದೆ ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನ ಅಣ್ಣ-ಅತ್ತಿಗೆಯರ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ತವರು ಮನೆ ವಾತಾವರಣ ಬದಲಾಗಲಿಲ್ಲ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ

ಸಹೋದರರು ಹಬ್ಬ-ಹುಣ್ಣಿಮೆಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲರನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ ಎಲ್ಲ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ತವರುಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಲೆತು ನಲಿಯುತ್ತಾರೆ. ಮಂಗಲಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ದಿನ ಮೊದಲೇ ಬಂದು ಸಹಾಯ ಹಸ್ತ ಚಾಚುತ್ತಾರೆ. ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅಜ್ಜ-ಅಜ್ಜಿಯರು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಮಾವಂದಿರು, ಅತ್ತೆಯಂದಿರು ಅವರನ್ನು ಅಷ್ಟೇ ಅದರದಿಂದ ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೂ ತ್ಯಾಗಲ್ ಮನೆಗೆ ಬರುವದೆಂದರೆ ಖುಷಿ. ಬಹುಶಃ ಬಾಲ್ಯದ ನೆನಪನ್ನು ತರುತ್ತಿರಬೇಕು. ಮದುವೆಯಾದವರು ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮ ಸಂಗಾತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಬಂದು ಆನಂದಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕಳೆದ ಹಲವು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನಾವು ಎರಡು-ಮೂರು ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಊರಿಗೆ ಹೋದಾಗಲೆಲ್ಲ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಹಾಗಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ನಾವೆಂದೂ ಅಪರಿಚಿತ ಅಥವಾ ದೂರದವರು ಎನ್ನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಕಾಲೇಜಿಗಂದೋ, ಅಥವಾ ಊರಲ್ಲಿ ಕಾಲೇಜು ಮುಗಿಸಿ ನೌಕರಿಗಂದೋ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋಗಿ ನೆಲೆಸುತ್ತಿದರು. ನಂತರ ನಾವು ಹೋದಾಗಲೆಲ್ಲ ಈ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದೆಡೆ ಸೇರಿಸಿ ಊಟ-ಉಪಹಾರದೊಂದಿಗೆ ಕೆಲ ಸಮಯ ಕಳೆಯುವ ರೂಢಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ವಾಟ್ಸಾಪ್ ಗ್ರೂಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ ಲಿಗಾಡಿಗಳಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ಪಾಲಕರನ್ನು, ನನ್ನನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಊರ ಸಮಾಚಾರವೆಲ್ಲ ಕೈಬೆರಳ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಊರಿನಲ್ಲಿರುವ ನನ್ನ ಅಣ್ಣನ ಮಕ್ಕಳ, ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳ ಕುಟುಂಬಗಳ ಏಳೆಯನ್ನು ಕಂಡು ನಮಗೆ ಹೆಮ್ಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಒಂದು ಸೌಹಾರ್ದಮಯ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಜೀವನವನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ ನನ್ನ ತಂದೆ-ತಾಯಿಯವರಿಗೆ, ಅಣ್ಣಂದಿರಿಗೆ ನಾನು ಸದಾ ಋಣಿ

ಆಮ್ನಾಯಃ ಭಾರತೀಯ ದಿನದರ್ಶಿಕೆ ಗಾಳಮನೆ- ಹುಟ್ಟು ಮತ್ತು ಹರಿಕಲ್ಪನೆ

ಡಾ. ವಿನಾಯಕ ಭಟ್ಟ ಗಾಳಮನೆ
ಪುತ್ರರು, ಕರ್ನಾಟಕ, ಭಾರತ

ಅಭಿಯಾನ- 01 ಯುಗಾದಿ ಭಾರತೀಯರ ಹೊಸ ವರ್ಷ
ಆತ್ಮೀಯ ಭಾರತೀಯ ಬಂಧುಗಳೆ, ಒಮ್ಮೆ
ನಿಧಾನವಾಗಿ ಯೋಚಿಸಿ ಈ ಕಾಲಘಟ್ಟವನ್ನು
ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಅತ್ತ-ಇತ್ತ ಎತ್ತ ಕಣ್ಣರಳಿಸಿ ನೋಡಿದರೂ
ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲೊಂದು ಸಹಜ ಬದಲಾವಣೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ.
ಉದುರಿದ ಎಲೆಗಳಿಂದ ತನ್ನತನದ ನಾಶವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ
ಆಮ್ಲಜನಕದ ಬುಗ್ಗೆಯಾದ ಮರವೊಂದು ನಿಧಾನವಾಗಿ
ಅರಳಲು ಆರಂಭಿಸಿದ ಕಾಲವೇ ಹೊಸಕಾಲ. ವರ್ಷ-
ತಿಂಗಳುಗಳ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ದಿನ-ತಿಂಗಳು-
ವರ್ಷ ಎಂಬ ಅಭಿಧಾನವನ್ನಿತ್ತರೆ, ಅದು ಫಾಲ್ಗುಣ
ಬಹುಳ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ಮರುದಿನಕ್ಕೆ ನೀಡಬೇಕು.
ಅರ್ಧಾತ್ ಚೈತ್ರ ಶುದ್ಧ ಪಾಡ್ಯವು ಪ್ರಕೃತಿಯೂ ಒಪ್ಪಿದ
ಹೊಸವರ್ಷ.ಅದೇ ಭಾರತೀಯರು ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ
ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಿರುವ
ಹೊಸವರ್ಷ. ಅದಕ್ಕೆ ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ಬಂದ ಹೆಸರೇ
ಯುಗಾದಿ. ವಿಷ್ಣುಸಹಸ್ರನಾಮದಲ್ಲಿ ಯುಗಾದಿಕೃತ್ ಎಂಬ
ನಾಮವೊಂದಿದೆ. ಕಾಲಗಣನೆಯ ಮೂಲ ಕಾಲವನ್ನೇ
ಸರ್ಚಿಸಿದ ಅಖಿಲಾಂಡಕೋಟಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡನಾಯಕನಾದ
ಮಹಾವಿಷ್ಣು ಎಂಬುದು ಇದರಿಂದ ಭಾಗಶಃ
ತಿಳಿಯುವ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮ ಒಪ್ಪಿದ
ಹೊಸವರ್ಷವೂ ಇದೇ ಆಗಿದೆ. ಪ್ರಕೃತಿವಿಜ್ಞಾನ ಒಪ್ಪಿದ
ಹೊಸವರ್ಷವೂ ಇದೇ ಸರಿ.

ಮಾನವಾಗಿ ಸೂರ್ಯ-ಚಂದ್ರರು

ಹೌದು, ಸೂರ್ಯ ಮತ್ತು ಚಂದ್ರರು ಭಾರತೀಯ
ಕಾಲಗಣನೆಯ ಮೂಲಾಧಾರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಭೂಭ್ರಮಣೆಯ
ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ನೆಲೆಯಿಂದ ಸೂರ್ಯ - ಚಂದ್ರರು ಹಗಲು

- ರಾತ್ರಿಗಳು, ಬೆಳಕಿನ ಪ್ರಮಾಣ ಇತ್ಯಾದಿಗಳೆಲ್ಲ
ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತ ಕಾಲಮಾನ ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.
ಅರ್ಧಾತ್ ಅನೇಕ ಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯ-
ಚಂದ್ರರು ಮಹನೀಯರು ಎಂಬುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.
ಇದರ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಕಾಲಗಣನೆಯಲ್ಲಿ ಸೌರಮಾನ
ಹಾಗೂ ಚಾಂದ್ರಮಾನ ಎಂಬ ಎರಡು ವಿಭಾಗಗಳು
ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಸೌರಮಾನದಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯ
ಪಡೆದರೆ, ಚಾಂದ್ರಮಾನದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಿಮಾಂತ ಮತ್ತು
ಅಮಾಂತ ಮಾಸವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಸೌರ ಹಾಗೂ
ಚಾಂದ್ರಮಾನಗಳು ನಮ್ಮ ಕಾಲಮಾನ ಸೂಚಕಗಳಾಗಿವೆ.
ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ, ಇದರ ಆಧಾರದಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾದ
ಲೆಕ್ಕಾಚಾರಗಳಿಂದ ನಮ್ಮ ಜೀವನದ ವರ್ತಮಾನ-
ಭೂತ-ಭವಿಷ್ಯಗಳನ್ನೂ ತಿಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯ. ಇದು ಇದರ
ಹೆಚ್ಚುಗಾರಿಕೆ. ಅನ್ಯ ಕಾಲಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲ
ಎನ್ನಬಹುದು.

ಚಾಂದ್ರಮಾನದಲ್ಲಿರುವ 12 ತಿಂಗಳುಗಳ ನಾಮಗಳು
ನಕ್ಷತ್ರಾಧಾರ ಪಡೆದಿವೆ. 1.ಚೈತ್ರ, 2. ವೈಶಾಖ, 3. ಜ್ಯೇಷ್ಠ,
4 .ಆಷಾಢ, 5. ಶ್ರಾವಣ , 6. ಭಾದ್ರಪದ, 7.ಆಶ್ವಯುಜ,
8. ಕಾರ್ತಿಕ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳ ಆ ಹೆಸರಿಗೂ ಕಾರಣ
ಇದೆ - ಚಿತ್ರಾ ವಿಶಾಖಾ ಇತ್ಯಾದಿ 12 ನಕ್ಷತ್ರಗಳು
ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ದಿನ ಬರುವ ಕಾರಣ ಚೈತ್ರ ವೈಶಾಖ
ಇತ್ಯಾದಿ ನಾಮಗಳು ಬಂದಿವೆ. ಹನ್ನೆರಡು ತಿಂಗಳುಗಳೂ
ಕೂಡ ಇದೇ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆದಿವೆ. ಇದು
ನಮ್ಮ ದಿನದರ್ಶಿಕೆಯ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿದೆ.

ಆಮ್ನಾಯಃ ಭಾರತೀಯ ದಿನದರ್ಶಿಕೆ- ಕಿರು ಪರಿಚಯ

ಭಾರತೀಯ ಕಾಲಗಣನೆಯನ್ನು ಆಧುನಿಕ
ಕ್ಯಾಲೆಂಡರ್ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಪಡಿಸಿದ್ದು ಇದರ
ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ. ಹಾಗೂ ಇದೇ ಕಾರಣದಿಂದ ಇಂದು
ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಹಾಗೂ ಭಾರತೀಯ
ಇತರ ಕ್ಯಾಲೆಂಡರ್‌ಗಳಿಗಿಂತ ಇದು ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ.

“ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ದಿನಾಂಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ” ಈ
ದಿನದರ್ಶಿಕೆಯ ಮುಖ್ಯ ಕೊಡುಗೆ.

ಭಾರತೀಯ ಕಾಲ ಗಣನೆಯ ಮೂಲಾಧಾರವಾದ

ಪಂಚಾಂಗವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಚಾಂದ್ರಮಾನದ ತಿಥಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಸೌರಮಾನದ ದಿನಗಳನ್ನು ಗ್ರೆಗೋರಿಯನ್ ಪದ್ಧತಿಯ ದಿನಾಂಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಇದಕ್ಕೆ ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ದಿನಾಂಕ ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ದಿನಾಂಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಹೀಗಿದೆ-

- ಇದೀಗ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಕಲಿಯುಗದ ಮೊದಲ ಪಾದ (ಚರಣ) ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದು, ಇದನ್ನೇ ಸೂಚ್ಯವಾಗಿ 04.01 ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.
- ಇದರಲ್ಲಿ ಇದೀಗ 5124ನೇ ವರ್ಷ ಆರಂಭವಾಗಿದೆ. ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಲಮಾನದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ 2021ನೇ ಇಸವಿ ಇದ್ದಂತೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಲಮಾನದಲ್ಲಿ 5124 ಎಂಬುದು ಇಸವಿ.
- ಸಮಗ್ರ 5124ನೇ ವರ್ಷಕ್ಕೆ “ಶುಭಕೃತ್” ಎಂಬ ಹೆಸರು ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಇದು ನಮ್ಮ ಸಂವತ್ಸರದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಡಮಾಡಿದ ಹೆಸರಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ 5124ನೇ ವರ್ಷದ ಸ್ವರೂಪ ಹೀಗಿದೆ-

- ಶುಭಕೃತ್ ಸಂವತ್ಸರ
- ಉತ್ತರಾಯಣ
- ವಸಂತಋತು -
- ಚೈತ್ರಮಾಸ (ಚಾಂದ್ರಮಾನ) & ಮೇಷಮಾಸ (ಸೌರಮಾನ)
- ಮಾಸದ ಮೊದಲ ದಿನವಾದ ಶುಕ್ಲ ಪಕ್ಷ - ಪಾಡ್ಯ ಅಂದರೆ ಒಂದನೇ ತಾರೀಕು, ಬಿದಿಗೆ ಅಂದರೆ ಎರಡನೇ ತಾರೀಕು.... ಹೀಗೆ ಹುಣ್ಣಿಮೆಗೆ 15 ನೇ ತಾರೀಕು, ಕೃಷ್ಣ ಪಕ್ಷ ಪಾಡ್ಯಕ್ಕೆ 16ನೇ ತಾರೀಕು ಹಾಗೆಯೇ ಮುಂದುವರಿದು ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಗೆ 30ನೇ ತಾರೀಕು ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ದಿನದರ್ಶಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಲ್ಪಟ್ಟ ಭಾರತೀಯ ಕಾಲಮಾನದ ದಿನಾಂಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಹಾಗೂ ಓದುವ ಕ್ರಮ .

ದಿನಾಂಕ ಓದುವ ಕ್ರಮದ ಉದಾಹರಣೆ-

- ಪಾಡ್ಯ = 1ನೇ ತಾರೀಕು, ಚೈತ್ರಮಾಸ = 1ನೇ ತಿಂಗಳು, 5124 = ಇಸವಿ/ ವರ್ಷ.
- ಚೈತ್ರ ಶುದ್ಧ ಪಾಡ್ಯದ ದಿನಾಂಕ ಲೇಖನ ಸ್ವರೂಪ - 01-01-5124 ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನೇ

ಸಾದ್ಯಂತ ಬಳಸಲಾಗಿದ್ದು ಈ ದಿನಾಂಕ ರಚನಾ ವಿನ್ಯಾಸ ಚಿಂತನೆಯೇ ಈ ದಿನದರ್ಶಿಕೆಯ ಮುಖ್ಯ ಕೊಡುಗೆಯಾಗಿದೆ.

ಇದೇ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಈ ಭಾರತೀಯ ದಿನದರ್ಶಿಕೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. “ಆ ನೋ ಭದ್ರಾಃ ಕ್ರತವೋ ಯಂತು ವಿಶ್ವತಃ” ಅಂದರೆ ಜಗತ್ತಿನುದ್ದಗಲದಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯ ವಿಚಾರಗಳು ನಮ್ಮೆಡೆಗೆ ಹರಿದು ಬರಲಿ, ಎಂಬಂತೆ ಜಗತ್ತು ಈಗಾಗಲೇ ಗುರುತಿಸಿದ ಕಾಲಮಾನವನ್ನೂ ಅರ್ಥಾತ್ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾಲಮಾನವನ್ನೂ (ಎಪ್ರಿಲ್ 13, 14 ಇತ್ಯಾದಿ) ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೆಲವು ವಿಶೇಷ ದಿನಾಂಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು

ಒಂದೇ ದಿನ “ಎರಡು ತಿಥಿಗಳು” (ಉದಾಹರಣೆಗೆ- ಚೈತ್ರ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಡ್ಯ ಹಾಗೂ ಬಿದಿಗೆ ಎರಡೂ ಒಂದೇ ದಿನ ಬಂದಿದೆ.) ಬರುವಂತಹದ್ದು ಸರ್ವೇ ಸಾಮನ್ಯವಾಗಿದ್ದು ಇದನ್ನು ಉಪರಿ / ಉಪರಿತನ ತಿಥಿ (ವೃದ್ಧಿ) ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಅಥವಾ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಒಂದೇ ತಿಥಿ ಎರಡು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗುವುದೂ ಉಂಟು.(ಉದಾಹರಣೆಗೆ - ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಶುಕ್ಲ ಪಕ್ಷದ ತ್ರಯೋದಶಿಯು (13.09.5124) ಎರಡು ದಿನ ಇದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಎರಡೂ ದಿನ 13, ಹಾಗೂ 13 ಎಂದು ದಿನಾಂಕ ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ.) ಇದು ಭಾರತೀಯ ಕಾಲಗಣನೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ನಿಖರತೆಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಗೆ ಹಿಡಿದ ಕೈಗನ್ನಡಿ. ಇಷ್ಟು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಇನ್ನೆಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರಲು ಸಾಧ್ಯ?

ಕೃಷ್ಣ ಪಕ್ಷ ಆರಂಭದಿಂದ ದಿನಾಂಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹೀಗಿದೆ- ಇಲ್ಲಿಂದ ಪಾಡ್ಯ ಬಿದಿಗೆ ಹೀಗೆ ಪಂಚಾಂಗದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ತಿಥಿಯನ್ನು ದಿನಾಂಕ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ 1, 2, ...15, 16, 17.....29, 30 ಹೀಗೆ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ. 15 ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ದಿನಾಂಕ ಏಕೆಂದರೆ ಅದು ಹದಿನೈದನೇ ದಿನವಾಗಿದೆ. ಮುಂದೆ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷವು ಆರಂಭವಾದಾಗ ಪಾಡ್ಯ ಇದ್ದಾಗ 16, ಬಿದಿಗೆ 17, ತದಿಗೆ 18 ಎಂಬುದಾಗಿ ನಮೂದಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ 15 ದಿನಗಳಿಗೆ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದ 15 ದಿನಗಳ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಿ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯೆಂದು 30ನೇ ದಿನ ಅರ್ಥಾತ್ 30ನೇ ದಿನಾಂಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮಾಸ ಎಂಬ ಕಾಲಗಣನೆಯ ಕ್ರಮ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಇದೇ ರೀತಿ ಮೇಷಾದಿ ಸೌರಮಾಸವನ್ನು ದಿನಾಂಕ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ

ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸೂರ್ಯ-ಚಂದ್ರರು ಸ್ವಸ್ತಿಪಂಥವನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸುವವರು ಎಂಬ ಶ್ರುತಿವಾಣಿಯಂತೆ, ಸೌರಮಾನ ಹಾಗೂ ಚಾಂದ್ರಮಾನಗಳೆರಡೂ ಸಮಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ಹೊಂದಿರುವ ಕಾಲಮಾನಸೂಚಕಗಳು ಎಂಬುದು ಸಂಪಾದಕಮಂಡಲಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿದ್ದು ಇದೇ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡನ್ನೂ ನಮೂದಿಸಿ ದಿನಾಂಕರಚನಾವಿನ್ಯಾಸ

ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರ ಮೊದಲು, ಜಗತ್ತು ಅನಂತರ. ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಕಾಲಮಾನವನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಜನಮಾನಸಕ್ಕೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಸಿ ತಲುಪಿಸುವ ಈ ಕೈಂಕರ್ಯಕ್ಕೆ ತಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಬೆಂಬಲವಿರಲಿ.

ಆಮ್ನಾಯಃ - ಭಾರತೀಯ ದಿನದರ್ಶಿಕಾ ಗಾಳಿಮನೆ ಗಂಧವಹಸದನಮ್

ಸ್ವಾಪಕರು ಹಾಗೂ ಪ್ರವರ್ತಕರು
ಡಾ.ವಿನಾಯಕ ಭಟ್ಟ ಗಾಳಿಮನೆ
ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರು, ಅಂಬಿಣಾ ಪದವಿ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ ಪುತ್ತೂರು.

+91 9449163561 / +91 7975354014
gouthamajvc@gmail.com

ದೇಶ : ಅರಿಜೋನಾ, USA
ಕಾಲ : ಕಲಿಯುಗ ಪ್ರಥಮ ಪಾದ, 5124ನೇ ವರ್ಷ

ಅರಿಜೋನಾ ಕನ್ನಡ ಸಂಘ

05 ಆಗಸ್ಟ್ 02 ನಾಗರ ಪಂಚಮಿ, ಕರ್ಮ ಏಯಂಕಿ	13 ಆಗಸ್ಟ್ 09 ಪ್ರದೋಷ	18 ಆಗಸ್ಟ್ 14 ಸಂಕಷ್ಟ	20 ಆಗಸ್ಟ್ 16 ಸಿಂಹ ಸಂಕ್ರಮಣ
08 ಆಗಸ್ಟ್ 05 ವರನುಪಾಂತರ ಪ್ರಕ	15 ಆಗಸ್ಟ್ 11 ರಣಾಂಗನ, ಗಾಯತ್ರೀ ಏಯಂಕಿ	19 ಆಗಸ್ಟ್ 15 ಭಾರತೀಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಿನ	23 ಆಗಸ್ಟ್ 19 ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಜನ್ಮಾಷ್ಟಮಿ
11/12 ಆಗಸ್ಟ್ 08 ಏಣಾದಶಿ	16,17,18 ಆಗಸ್ಟ್ 12-14 ರಾಘವೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿ ಆರಾಧನೆ	28 ಆಗಸ್ಟ್ 24 ಪ್ರದೋಷ	26 ಆಗಸ್ಟ್ 22 ಏಣಾದಶಿ
		30 ಆಗಸ್ಟ್ 26 ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ	

ಕಲಿಯುಗ - 04.01

5124

ಮಾಸ - 5

ಶುಭಕೃತ್ ಸಂಪತ್ತರ ಉತ್ತರಾಯಣ ವರ್ಷ ಋತು

ದಿನಾಂಕ ಸ್ವರೂಪ 01-05-5124 ರಿಂದ 30-05-5124 ಋಷಿ 29 ರಿಂದ ಆಗಸ್ಟ್ 26

ಕಲಿಯುಗ ಪ್ರಥಮ ಪಾದ (04-01) 5124 ನೇ ವರ್ಷದ ಐದನೇಯ ತಿಂಗಳು

ಶ್ರಾವಣ ಮಾಸ (ಚಾಂದ್ರಮಾನ) 5

ಜುಲೈ & ಆಗಸ್ಟ್ 2022

ಕರ್ಕಟಿಕ & ಸಿಂಹ ಮಾಸ (ಸೌರಮಾನ)

ಆದಿತ್ಯವಾರ	03 ತದಿಗಿ 15.48 ಜುಲೈ 31 ಪೂರ್ವಾ 27.36 ವರಿಯಾನ್, ಗರಮ, ವಲೆಮ	10 ದಶಮೀ 11.20 ಆಗಸ್ಟ್ 07 ಷ್ಯೇಷಾ 26.07 ಇಂದ್ರ, ಗರಮ, ವಲೆಮ	18 ತದಿಗಿ 10.05 ಆಗಸ್ಟ್ 14 ಪೂರ್ವಾಭಾದ್ರಾ 09.26 ಸುಕಮಾ, ಭದ್ರ, ಏಷ ಸಂಕಷ್ಟ, ಪಂದ್ಯೋದಯ: 21.48 ರಾಘವೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿ ಆರಾಧನೆ	25 ದಶಮೀ 15.05 ಆಗಸ್ಟ್ 21 ಮೃಗಶಿರಾ 19.11 ಪರ್ವಣ, ಭದ್ರ, ಏಷ	
ಸೋಮವಾರ	04 ಚೌತಿ 16.43 ಆಗಸ್ಟ್ 01 ಉತ್ತರಾ 28.59 ಪರಿಶತ್, ಭದ್ರ, ಏಷ	11 ಏಣಾದಶಿ 08.30 ಆಗಸ್ಟ್ 08 ವೈಶಾಖ, ಭದ್ರ, ಏಷ ವೈಶಾಖ ಏಣಾದಶಿ ಮೂಲಾ 23.48	19 ಚೌತಿ 08.31 ಆಗಸ್ಟ್ 15 ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರಾ 08.37 ಭಾರತೀಯ ರೈತನಾರ್ಥ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಿನ	26 ಏಣಾದಶಿ 17.36 ಆಗಸ್ಟ್ 22 ಅರ್ಧಾ 22.14 ಅಮ ಏಣಾದಶಿ, ವಜ್ರ, ಏಷ, ಕೌಲವ	
ಮಂಗಳವಾರ	05 ಪಂಚಮೀ 17.11 ಆಗಸ್ಟ್ 02 ಪಶ್ಚಿಮ ಪೂರ್ಣಿಮೆ ತಿವ, ಸಿದ್ಧಿ, ಏಷ, ಕೌಲವ ನಾಗರ ಪಂಚಮಿ, ಕರ್ಮ ಏಯಂಕಿ	13 ತ್ರಯೋದಶಿ 25.45 ಆಗಸ್ಟ್ 09 ಪೂರ್ವಾಷಾಠಾ 21.10 ಪ್ರದೋಷ ವಿಸ್ವಂಭ, ಕೌಲವ, ಕೈತಿಲ	20 ಪಂಚಮೀ 07.47 ಆಗಸ್ಟ್ 16 ರೇವತಿ 08.37 ಪೂರ್ವ, ಕೈತಿಲ, ಗರಮ ಸಿಂಹ ಸಂಕ್ರಮಣ	27 ದ್ವಾದಶಿ 20.00 ಆಗಸ್ಟ್ 23 ಪುನರ್ವಸು 25.09 ಸಿದ್ಧಿ, ಕೌಲವ, ಕೈತಿಲ	
ಬುಧವಾರ	06 ಷಷ್ಠೀ 17.10 ಆಗಸ್ಟ್ 03 ಪಶ್ಚಿಮ 05.54 ಸಾಧ್ಯ, ಕೈತಿಲ, ಗರಮ	14 ಚತುರ್ದಶಿ 22.08 ಆಗಸ್ಟ್ 10 ಉತ್ತರಾಷಾಠಾ 18.23 ಶ್ರೀತಿ, ಅಯುಷ್ಯಾನ್, ಗರಮ, ವಲೆಮ	21 ಷಷ್ಠೀ 07.54 ಆಗಸ್ಟ್ 17 ಅಶ್ವಿನಿ 09.27 ಗಂಧ, ವಲೆಮ, ಭದ್ರ	28 ತ್ರಯೋದಶಿ 22.07 ಆಗಸ್ಟ್ 24 ಪುಷ್ಯಾ 27.46 ವೈಶಾಖಾನ್, ಗರಮ, ವಲೆಮ ಪ್ರದೋಷ	
ಗುರುವಾರ	07 ಸಪ್ತಮೀ 16.36 ಆಗಸ್ಟ್ 04 ಚಿತ್ತಾ 06.18 ಶುಭ, ವಲೆಮ, ಭದ್ರ ಕುರ್ಬಾನಿ ಏಯಂಕಿ	15 ಅಷ್ಟಮೀ 18.35 ಆಗಸ್ಟ್ 11 ಪ್ರವಣಾ 15.37 ಸೌಭಾಗ್ಯ, ಭದ್ರ, ಏಷ, ಏಷ ರಣಾಂಗನ, ಗಾಯತ್ರೀ ಏಯಂಕಿ	22 ಸಪ್ತಮೀ 08.50 ಆಗಸ್ಟ್ 18 ಭರಣಿ 11.05 ವೈಶಾಖ, ಏಷ, ಏಷ	29 ಚತುರ್ದಶಿ 23.53 ಆಗಸ್ಟ್ 25 ಅಶ್ಲೇಷಾ ಪೂರ್ಣಿಮೆ ವರಿಯಾನ್, ಭದ್ರ, ಕರನಿ	
ಶುಕ್ರವಾರ	01 ಪಾಡ್ಯ 12.51 ಜುಲೈ 29 ಅಶ್ಲೇಷಾ 23.43 ಸಿದ್ಧಿ, ಏಷ, ಏಷ	08 ಅಷ್ಟಮೀ 15.28 ಆಗಸ್ಟ್ 05 ಸ್ವಾತಿ 06.08 ಉಪಶಿ ವರನುಪಾಂತರ ಪ್ರಕ ವಿಶಾಖಾ 29.22 ಶುಕ್ರ, ಏಷ, ಏಷ	16 ಪಾಡ್ಯ 15.16 ಆಗಸ್ಟ್ 12 ಧನಿಷ್ಠಾ 13.06 ಪೋಷಣ, ಕೌಲವ, ಕೈತಿಲ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿ ಆರಾಧನೆ	23 ಅಷ್ಟಮೀ 10.29 ಆಗಸ್ಟ್ 19 ಕೃತ್ತಿಕಾ 13.23 ಧ್ರುವ, ಕೌಲವ, ಕೈತಿಲ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಜನ್ಮಾಷ್ಟಮಿ	30 ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ 25.16 ಆಗಸ್ಟ್ 26 ಅಶ್ಲೇಷಾ 06.03 ಪರಿಶತ್, ಶುಭಾನ್, ನಾಗವಾನ್
ಶನಿವಾರ	02 ಬಿಧಿಗಿ 14.29 ಜುಲೈ 30 ಮಘಾ 25.50 ವೈಶಾಖಾನ್, ಕೌಲವ, ಕೈತಿಲ	09 ನವಮೀ 13.41 ಆಗಸ್ಟ್ 06 ಅನುರಾಧಾ 28.00 ಬ್ರಹ್ಮ, ಕೌಲವ, ಕೈತಿಲ	17 ಬಿಧಿಗಿ 12.23 ಆಗಸ್ಟ್ 13 ಪತಂಜಲಿ 10.58 ಅತಿಗಂಧ, ಗರಮ, ವಲೆಮ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿ ಆರಾಧನೆ	24 ನವಮೀ 12.38 ಆಗಸ್ಟ್ 20 ರೋಹಿಣಿ 16.10 ವ್ಯಾಘಾನ್, ಗರಮ, ವಲೆಮ	

ಅಭಿಯಾನ ಎರಡು - ಭಾರತೀಯ ಕಾಲಗಣನೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಜನ್ಮದಿನ ಆಚರಣೆ

ಜನ್ಮದಿನಾಚರಣೆಗೆ ಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರವೇ ಹೆಚ್ಚು ಸೂಕ್ತ

ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಸನಾತನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಜೀವನಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಜನ್ಮದಿನ ಆಚರಣೆಗೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಮಹತ್ವವಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಷೋಡಶಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಉಕ್ತವಾಗಿದ್ದು ಅದರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಜನ್ಮ“ದಿನ” ಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕಾರಕರ್ಮ ಉಕ್ತವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬುದೇ ಇದಕ್ಕಿರುವ ಆಧಾರ. ಗರ್ಭಾಧಾನ - ಪುಂಸವನ - ಸೀಮಂತೋನ್ನಯನ - ಜಾತಕರ್ಮ - ನಾಮಕರಣ - ಅನ್ನಪ್ರಾಶನ - ಕರ್ಣವೇಧನ - ವಿವಾಹ - ಅಂತ್ಯೇಷ್ಟಿ ಇತ್ಯಾದಿ 16 (ಕ್ಷಚಿತ್ 48 ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ) ಸಂಸ್ಕಾರಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಕ್ತ. ಜಾತಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಇದರ ಸಣ್ಣ ಹೊಳಹನ್ನು ನೋಡಬಹುದಾದರೂ ಅದು ಪಿತೃ ಋಣಮೋಚನೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಗು ಜನಿಸಿದ ಕೂಡಲೇ ಮುಖ ನೋಡುವ ಶಾಸ್ತ್ರವಚನ ಇದೆ. ಇದು ಜನ್ಮದಿನದ ಮಹತ್ವ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆಯೇ ವಿನಾ ಅದರ ಆಚರಣೆಯನ್ನಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಇದು ಸಾಧುವಾದ ಕಾರಣವಾಗಲಾರದು. ಏಕೆಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಜನ್ಮದಿನ ಆಚರಣೆಯ ಸಂಕಲ್ಪವಾಕ್ಯ ಕಾಣಿಸಿಗದು. ಆದರೂ, ಅಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಅದು ನಿಷಿದ್ಧವೂ ಅಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಇಂದು ಯಾವುದು ಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿತವೋ ಅದು ಹಿಂದೆಂದೋ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ಹೊಂದಿರಲೇ ಬೇಕು. ಅಂತಹ ಆಚರಣೆಗಳು ಸೌಮನಸ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಎಂಬುದು ಬಹುಕಾಲದ ಅನುಭವವಾಗಿ ಪಕ್ವವಾದಾಗ ಅದೇ ಶಾಸ್ತ್ರ ಎಂಬ ನೆಗೆಳೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿರಬಹುದಾದ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಆನುಭವಿಕ ಸತ್ಯವೇ ಶಾಸ್ತ್ರ (ವರ್ತಮಾನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೇ ವಿಜ್ಞಾನ ಎಂಬ ನಾಮಧೇಯ), ಅದು ಪರಮಪ್ರಮಾಣವೂ ಹೌದಷ್ಟೆ?? ಇದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಗೂ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಂತೇ, ಕ್ಷಚಿತ್ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಅಧಿಕ ಮೌಲ್ಯ ಪರಿಕಲ್ಪಿತವಾಗಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ, ಶಾಸ್ತ್ರಾತ್ ರೂಢೇಃ ಬಲೀಯಸೀ ಅರ್ಥಾತ್ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಗಿಂತ ಆಯಾ ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗನುಗುಣವಾಗಿ ಮಾಡುವ ಆಚರಣೆಗಳೇ ಮುಖ್ಯ ಎಂಬ ಮಾತೂ ಶಾಸ್ತ್ರವಚನವೇ ಆಗಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ವಿವಾಹ ಸಂಸ್ಕಾರ ಒಂದು ಊರಿನಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಊರಿನಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಯಾವುದು ಸರಿ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಅಸಂಗತ. ಏಕೆಂದರೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಸದಾ ಊರ

ಹಿರಿಯರ ಮನೆಯ ಹಿರಿಯರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾದ ಕಟ್ಟಳೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ದೇಶ-ಕಾಲಗಳ ಸಂಕೀರ್ತನೆಯನ್ನು ಸದಾ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬ ಮಾತಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ದೇಶೀಯ ಹಾಗೂ ಆಯಾ ಕಾಲೀನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಗೌರವದಿಂದ ಕಾಣಬೇಕಾಗಿದ್ದು ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದ ಅಂಶ - ವರ್ತಮಾನಕಾಲದಲ್ಲಿ “ಜನ್ಮದಿನಾಚರಣೆ” ಎಲ್ಲರ ಮನ-ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಚರಣೆಯಾಗಿರೂಢಿಗತವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ವರ್ತಮಾನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಷೇಧ ಸಲ್ಲದು. ಆದರೆ ಆಚರಣೆ ಹೇಗೆ? ಎಂಬ ವಿಷಯ ಚಿಂತನೀಯವಾಗಿದೆ. ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯೋರ್ವ ಕೀರ್ತಿಶೇಷನಾದ ನಂತರ ಔರ್ಧ್ವದೇಹಿಕಕ್ರಿಯಾಚರಣೆ ಹಾಗೂ ಮಾಸಿಕ - ಶ್ರಾದ್ಧಾದಿಗಳು ಶಾಸ್ತ್ರಪದ್ಧತಿ. ವಿಪರ್ಯಾಸವೆಂದರೆ ಅವುಗಳ ಆಚರಣೆಯಿಂದ ಭಾಗಶಃ ಹಿಂದೆ ಸರಿದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಹೇಳಲು ಖೇದವೆನಿಸದೇ ಇರದು. ಇನ್ನು ಕೆಲವೆಡೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟ ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳೂ ಇರಬಹುದೋ ಏನೋ!!?? ಅದರೆ ಗಮನಾರ್ಹ ವಿಷಯ ಏನೆಂದರೆ, ಜನ್ಮಾಚರಣೆಯನ್ನು ವಿಧಿಯಾಗಿ ವಿಧಿಸದ ಭಾರತೀಯಜೀವನಪರಂಪರೆಯ ಹರಿಕಾರರು (ಸ್ಮೃತಿಕಾರರು) ಅಪರಕರ್ಮಗಳ ಸುದೀರ್ಘವಿಧಿ-ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸಿ ಅದನ್ನು ಕರ್ತವ್ಯ ಎಂದು ವಿಧಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಈ ಆಚರಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅನಾಸಕ್ತರಾದ ನಾವು ಜನ್ಮದಿನಾಚರಣೆ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನಿಲ್ಲದ ಆಸಕ್ತಿ ತಳೆದಿದ್ದೇವೆ. ಭಾರತೀಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾದ ಶ್ರೇಷ್ಠವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಪರಕರ್ಮಗಳ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ, ಆಚರಣೆ ಹಾಗೂ ಅದರ ಕುರಿತಾದ ಭಾವನೆ ಶ್ರದ್ಧೆಗಳು ಅನ್ಯತ್ರ ದುರ್ಲಭ. ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದ್ದನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವ ಮಾಡಬಾರದ್ದನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ಗುಣ ಮಾನವನಿಗೆ ಜನ್ಮತಃ ಸಿದ್ಧ. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಮೀರುವುದೇ ಮಾನವಜನ್ಮದ ಮುಖ್ಯ ಧ್ಯೇಯ. ಹೊರಜಗತ್ತಿನಿಂದ ಆಮದಾದ ಅಂಧಾನುಕರಣೆಯಲ್ಲಿ ಜನ್ಮದಿನಾಚರಣೆಯೂ ಒಂದು. ಅದರ ಆಚರಣೆ ಸರಿ ಅಲ್ಲ ಅನ್ನುವುದಕ್ಕಿಂತ ಸದ್ಯ ತಪ್ಪಲ್ಲ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಮುಂದೆ ಸಾಗೋಣ. ಅದಕ್ಕೂ ಭಾರತೀಯತೆಯ ಸ್ವರೂಪ ಕೊಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನನ್ನದು.

ಇವೆಲ್ಲದರ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಒಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಮುಂದಡಿ ಇಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಪ್ರವಾಹದ ವಿರುದ್ಧ ಈಜುವವರಂತೆ ನಮ್ಮ ಭಾರತೀಯ ಜೀವನಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಪುನರುತ್ಥಾನಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಇದೂ ಒಂದು. ತಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಬೆಂಬಲ ಇರಲಿ ಸದಾ.

ಜನ್ಮದಿನಾಚರಣೆ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತನ-ಮಂಥನ ಮಾಡಿ ಅರಿವಿಗೆ ಬಂದ ವಿಷಯ ಹೀಗಿದೆ, - “ನಮ್ಮ ಜನ್ಮ ದಿನವನ್ನು ನಮ್ಮ ಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರದಂದೇ ಆಚರಿಸೋಣ.”

ಜನ್ಮ ನಕ್ಷತ್ರದಂದು ಆಚರಣೆ ಹೇಗೆ?

ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಸುಲಭವಾದ ವಿಧಾನವಾಗಿದ್ದು, ನಮ್ಮ ಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಮಗೆಲ್ಲ ತಿಳಿದೇ ಇರುತ್ತದೆಷ್ಟೆ!! ರಾಶಿಭವಿಷ್ಯ ನೋಡುವ, ಜಾತಕ-ಭವಿಷ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿ ಕುತೂಹಲ ಇದ್ದವರಿಗಂತೂ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ತಿಳಿದಿರುತ್ತದೆ. ಒಮ್ಮೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಜಾತಕಕುಂಡಲಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ನಮೂದಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕ್ಯಾಲೆಂಡರಿನ ದಿನಾಂಕ ಪ್ರಕಾರ ಆಚರಿಸುವ ಜನ್ಮದಿನಾಚರಣೆಗಿಂತ ಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರದಂದು ಜನ್ಮದಿನಾಚರಣೆ ಹೆಚ್ಚು ಸೂಕ್ತವಾದ ದಿನವೆಂಬುದು ಕಾಲಗಣನಾ -ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ, ಜ್ಯೋತಿರ್ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಅಂಬೋಣವಾಗಿದೆ. ಪೂರ್ವೋಕ್ತವಾದ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಅನ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರವಚನ ಅನಪೇಕ್ಷಿತ.

ಇದನ್ನು ಆಚರಿಸಲು ಸೂಕ್ತವಾದ ಮಾರ್ಗ ಯಾವುದು?

ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳೂ ಕೂಡ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಆವರ್ತನವಾಗುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಜನ್ಮದಿನಾಚರಣೆಯ ನಕ್ಷತ್ರವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು ಹೇಗೆ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಬರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೀಗಿದೆ-

ನಮ್ಮ ಜನ್ಮಕುಂಡಲಿಯಲ್ಲಿ ಸೌರ ಹಾಗೂ ಚಾಂದ್ರಮಾನದ ಪ್ರಕಾರ ಜನ್ಮ ಮಾಸ ಉಲ್ಲಿಖಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮಾಸದ ಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರವೇ ಜನ್ಮಾಚರಣೆಗೆ ಸೂಕ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಚಾಂದ್ರಮಾನ ಪ್ರಕಾರ ಆಚರಣೆಗಳಿದ್ದರೆ ಇದಕ್ಕೂ ಚಾಂದ್ರಮಾನದ ತಿಂಗಳು ಹಾಗೂ ಆ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರದ ದಿನವೇ ಜನ್ಮದಿನಾಚರಣೆಗೆ ಗ್ರಾಹ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಸೌರಮಾನವಿದ್ದರೂ

ನಾವು ಜನಿಸಿದ ಸೌರಮಾಸದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಅಂದೇ ಜನ್ಮದಿನಾಚರಣೆ ಸೂಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ನನ್ನ ಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರ ಆಶ್ಲೇಷಾ. ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಚಾಂದ್ರಮಾನ ಪದ್ಧತಿ ರೂಢಿಗತವಾಗಿರುವ ಕಾರಣ ಚಾಂದ್ರಮಾಸವನ್ನೇ ಜನ್ಮದಿನಾಚರಣೆಗೂ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಜನ್ಮ ಮಾಸ - ಚಾಂದ್ರಮಾನ ವೈಶಾಖಮಾಸ. ವೈಶಾಖಮಾಸದಲ್ಲಿ ಆಶ್ಲೇಷಾ ನಕ್ಷತ್ರವು ವೈಶಾಖಶುದ್ಧ ಸಪ್ತಮೀ ಯಂದು ಪ್ಲವ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ಬಂದಿತ್ತು. ಅರ್ಥಾತ್ ಕಳೆದ ವರ್ಷ ನನ್ನ ಜನ್ಮದಿನ - ರಾಷ್ಟ್ರಿಯ ದಿನಾಂಕ - 07.02.5123. ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರಿಯ ದಿನಾಂಕ 19.05.2021ದಂದು ಬಂದಿತ್ತು.

ಇನ್ನು ಸೌರಮಾನದ ಪ್ರಕಾರವಾದರೆ - ರಾಷ್ಟ್ರಿಯ ದಿನಾಂಕ - ಮೇಷ ಮಾಸ 26ನೇ ದಿನ ಅರ್ಥಾತ್ 26.01.5123ರಂದು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರಿಯ ದಿನಾಂಕ 09.05.2021 ಆಗಿತ್ತು.

ಈ ಎರಡೂ ಪದ್ಧತಿ ಮಾನ್ಯವಾಗಿದ್ದು ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ನಿಷ್ಠವಾಗಿ ಒಂದನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡು ಮುಂದುವರಿಯೋಣ. ಸೂರ್ಯ-ಚಂದ್ರ ಈರ್ವರೂ ಒಂದೇ. ಏಕೆಂದರೆ ಸೂರ್ಯರಶ್ಮಿ; ಚಂದ್ರಮಾಃ ಅರ್ಥಾತ್ ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಗಳೇ ಚಂದ್ರನಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಈ ಎರಡು ಕಾಲಗಣನೆಗೂ ಸಮಪ್ರಾಧಾನ್ಯವಿದ್ದು ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡು ಮುಂದೆ ಸಾಗೋಣ. ಈ ವರ್ಷದಿಂದ ನನ್ನ ಜನ್ಮದಿನವನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಕಾಲಗಣನೆಯ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುವ ಸಂಕಲ್ಪ ನನ್ನದು.

ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಜನ್ಮದಿನವನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಕಾಲಗಣನೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಆಚರಿಸಿ, ಭಾರತೀಯತೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿ. ಸನಾತನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸದಾತನವಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ರೂಢಿಗತವಾಗಿಸೋಣ. ಆ ಮುಖೇನ ಆತ್ಮನಿರ್ಭರಭಾರತವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸೋಣ. ಸಕಲರಿಗೆ ಹೊಸವರ್ಷದ ಶುಭಸ್ಮರಣೆಗಳು.

Writing a Family History Book

Krishna Upadhyia
Union City, CA, USA

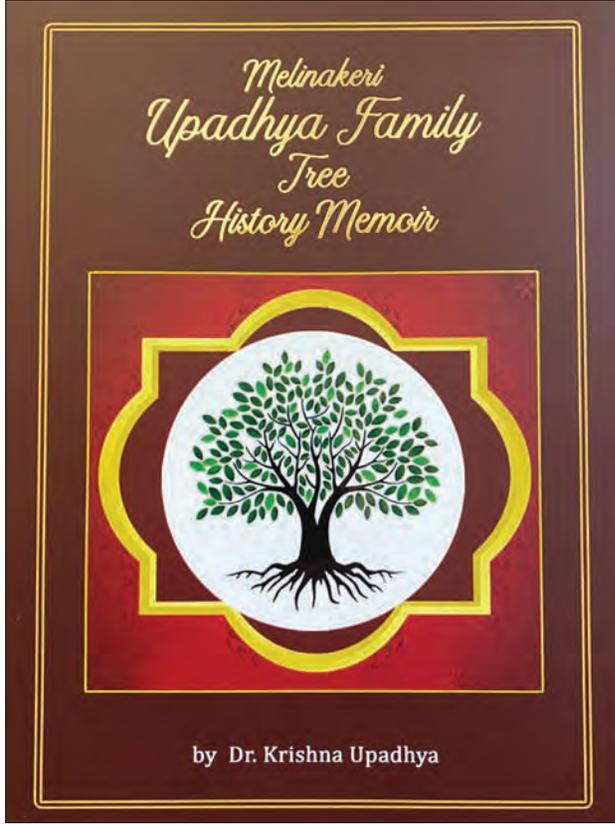
**‘To forget ancestry is like a brook without a source, a tree without a root’
– Proverb**

It was in the year 2015, in one of my annual visits to my home in Hegde, Kumta; we were driving to visit our Kuladevaru, ‘Karikanamma Temple’ near Honnavar. Temple is located in the western ghats forest on the mountain top. Long ago, there was no road, and the only way to access the Temple was through a hiking trail. Now the Temple is expanded and all the services are available. Out of curiosity, I asked my uncle who was in his eighties, "how come, Karikanamma became our Kuladevaru?" He thought for a minute, but couldn't give any definite answer. He told me that our ancestors moved from Teppa and all the Upadhyia families' Kuladevaru is Karikanamma. Sri Sridhara Swamiji once meditated there and the Temple became more popular. This was interesting information, but I realized how little we knew about our ancestors and decided to learn more, but didn't do much for a while. A couple of years later, my uncle who was

the last one living in our Upadhyia enclave, also had moved to Bengaluru for treatment and was staying with his son. Suddenly I was shocked to realize that, a once-bustling family enclave with four families, with many children, was now almost vacant and no one with the 'Upadhyia' last name was living there!

For about a century, the Upadhyia family settled in the village of Hegde had expanded and thrived. They established 'Hosamatha' and were purohits for the entire village. They were 'tantrikas' to 'Shri Shantika Parameshwari' Temple, performing the rituals during all the special events including the 'Jatre'. After concluding the Jatre ceremony, 'tantrik Upadhyia' would be escorted home in the midnight with full band and procession.

Now all that would be a distant memory! I realized, very soon, our posterity may never know the beginning or the end of the Upadhyia family's history in Hegde. That thought gave me an impetus to speed up my 'Family History' book project, to preserve the memories of our family for our descendants. As they say, 'blessing in disguise', the COVID-19 pandemic lock-down facilitated this effort. After working on it for two years, in my spare time, the book is now complete and published. Personally, it has been a gratifying experience and I thought of sharing it with others who have been thinking of writing their own family his-

tory. I am sure many of you can relate to my own experience.

Why write Family Trees and History books?

India has preserved the Vedic and religious canonical scriptures since ancient times. Some records were inscribed on the stone slabs by the kings. But unfortunately, most of the chronological events in Indian history are written by Westerners according to their whims. Interestingly, in the Ayodhya verdict, the Supreme court cites from the records of Westerners' travelogues. Writing a family history is even more of a rarity. We haveyakas migrated from Ahichhtra in the 4th century, on the invitation of King Mayura Verma of Talagunda/Banavasi. A stone inscription or 'shilahasana' near 'Talagunda' which is near 'Sagara' is related to our migration. Recently, 'Timmappa Kalsi' and others have

written on Havyaka migration and history. But not all the questions are answered. If our ancestors had recorded a few events of their journey and settlements periodically, we would have known more with clarity. Probably because of the scarcity of writing tools available to commoners at that time, they couldn't do much.

Writing a family history is more important now, as deep-rooted families are moving to faraway places, and soon their roots will be forgotten. If documented, someone interested in the future may trace back their roots and find the details. That's the great service one can do. This has even more relevance for us settled in the USA. That could be the best gift we can give to our posterity.

How to Start (Data Collection): Data collection is of paramount importance. If you already have a family history book available, one can simply add on to that and continue, but that is rare. Most of us do not know beyond our grandparents. Our living seniors are the repository of family history and anecdotes. Start with them early and collect all the information available. If possible, use a voice recorder. Collect or take pictures of places, events, and relatives whenever possible. Visit relatives, village seniors and collect information. If physically not possible, call or email them. That itself is a great experience. It gives a purpose and helps to reconnect with many of our distant relatives. People like to tell stories: family feuds, etc. Listen and record them, later you can refine them.

What to include in the family History Book;

Pedigree Chart (trees): Comprehensive family trees are important. Start with the earliest available ancestor. Most people start with a great grandfather or grandfather. Include as many trees as possible. Each entry can have the name, spouse's name, birth, and death year (life span). Some record only male lineage, however I believe it is better to include all. In my book, I included both male and females and their respective families. For each tree assign a number and a letter. For example, trees 1 A, 1B, 1C.... Here number '1' represents the starting generation and the letter 'A' for the particular family in that generation.

Brief Family History: Drawing the flowchart of the family trees is the basic requirement. But trees are passive, don't tell much, or kindle any interest. A description of our seniors will bring life to the names in the trees. Their special interests, professions, hobbies, honors, adventures, and struggles would make the reading more interesting. Even a little description of the area around the original families' lifestyle would be interesting too. One can ask each family lead to write about their families, which saves work and ambiguity.

Pictures: In any book, pictures draw the first attention. Pictures of our ancestors, families, group pictures will make the book complete. Pictures of the ancestral house, weddings, special events all unfold memories. Many times, pictures are the first thing people browse.

Additionally, we can write a page about our Havyaka community origin, our family KulaDevaru, Mane Devaru, Gurugalu, Gotra, and so on... In my book, I also in-

cluded chapters and pictures of our helpers, long-time farming tenants, family friends, description of our village, how we grew up, our lifestyles, etc.

Writing the book: If you are a writer, then writing comes easy. But you don't have to be a writer for this project. The purpose here is not to excel in the literary work, but to transfer the information. Even a handwritten notebook is more valuable than not writing anything. But one can do more. The best thing to do is to ask the individual family lead to write about their families and then edit it. No need to write about each person in detail. In most cases, the author has to write and then let the family 'lead' approve it. One has to be careful not to write anything offensive or show anyone in a bad light. Try to avoid writing about family feuds. The author can also write about family members, as a 'memoir'. In my family book, I wrote most of the history. I chose English because our future generation will be spread out in different linguistic regions and their common language will be English. Any language is OK because it can be translated later. I wrote on the people with whom I had interacted with and knew well. That is why mine is a memoir too. While writing their story, it would be nice to add their idiosyncrasies by using their own words in quotes.

Organizing the book: Trees, text, and pictures are the main components of a comprehensive family book. In my book, the first portion has all the pedigree charts; one chart for each family. I started with my grandfather and assigned them Tree # 1A and 1B (married twice). The second gen-

eration got trees # 2A, 2B, 2C, and so on depending on the children. Tree #3 for the third generation and again they are assigned 3A, 3B, 3C, etc. The second portion of the book has all the text chapters. Each chapter caption has the name of the parents and the Tree number for the cross-reference. At the end of each chapter, posted pictures of that family. Be generous with the pictures, add a note describing each picture. Any 'honor certificate' or felicitation picture would go here. The number of pictures varies with the family size. In my book, I have 5 to 10 pictures in each chapter. A couple of blank pages, in the end, would help to write notes.

Challenges: Few current family members may not like their date of birth to be revealed. Some may not like the pictures or the write-up. Sometimes, data may not be available. One needs to tread carefully because we are writing about others. One should not write about controversial subjects. Try to be neutral. But the book cannot be bland. One can add funny, comical events and incidents, but one needs to take their approval. Don't be discouraged if data is missing or couldn't find it easily.

Editing: If the language proficiency is fairly good, self-editing or just proofreading by the spouse or a relative would save time and money. Professional editing is expensive and may take time. Finish the editing before going to the publisher. I didn't know the exact process and thought of getting help from the professionals through the publisher. So I submitted the draft before editing my contents. Found out that professional editors are expensive and not much

of a help for a family book. Later, my wife, Chaya, did the editing with an online tool in exchange for the kitchen work!

Cover page design: The cover page is the face of the book. It gives the first impression to the readers. For our book, the cover page was designed by our friend, artist, Sumathi Prasanna.

Publishing and the cost: The total cost from the concept to finish depends on several factors: the size of the book, number of pages, paper type, type of binder, number of copies, etc. The cost range would be from \$1000 to \$2500. For my book, we chose crown quarter size (190 x 254 mm), hardcover, glossy paper. Our book has 170 pages and we printed 200 copies. That cost us about \$2100. One can also publish an e-book and distribute it for a much lesser cost! We also got the ISBN number for the book. Suvidha Graphics, Bengaluru did a great job publishing the book.

Once the book is published, it gives a sense of gratification. Have an inauguration of the 'book release' and distribute the book among relatives and friends. That would make a great gift to the Family members. A family history book will make a great 'coffee table book' for the guests and relatives to glance at. This will hopefully inspire someone in the future generation to continue and for them, this book will serve as a reference book.

I hope this will inspire someone to write their family book. This could be a nice, long-time project for anyone, especially for retirees. If you need help or need a copy of the book to refer to, please let me know. I will be glad to share my experience!

ಕವನಗಳು

ಎಂಕು ಪಣಂಬೂರಿಗೆ ಹೋದಾಂಗಿ

ಅರ್ಧಿನಿ ಶರ್ಮ

ಸಾಂತಾ ಕ್ಲಾರಾ,

ಕ್ಯಾಂಪೋರಿಯಾ ಯು.ಎಸ್.ಎ

ಎಂಕು ಬರಿ ಪಾಪದ ಚೆನ, ಸಣ್ಣ ದೇಹ ಪೆಚ್ಚು ನೆಗೆ
ಕೆಲಸ ಮೆಲ್ಲಂಗಿ ಕಲಿವದಾದರೂ, ಕೆಮಿ ಭಾರಿ ಚುರುಕು ಅವಂಗಿ

ಮೇಲಾಣ ಮನೆ ಶಂಕರ ಭಟ್ಟು ಇಡೀ ಊರಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಚೆನ
ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಕೆಲಸಕ್ಕಾತು ಹೇಳಿ ಮಡಿಕೊಂಡಿತ್ತವು ಎಂಕುವಿನ

ಒಂದು ಇರುಳು ಭಾರೀ ಮಳೆ-ಗುಡುಗು ಗಾಳಿ ಸಿಡಿಲು !
ಶಂಕರ ಭಟ್ಟು ಚೆಗುಲಿಲಿ ನಿಂದು ಹೆಂಡತ್ತಿಯ ಕರದವು ಮೊದಲು

“ಪಾರ್ವತಿ ನೋಡು ಎಂಥಾ ಮಳೆ! ತೋಟದ ಕೆರೆ ತುಂಬಿಕ್ಕು
ಅಡಕ್ಕೆ ಒಣಗುಸುದು ಹೇಂಗಿ ಇನ್ನು, ಎಂತಾರು ಉಪಾಯ ಮಾಡೆಕ್ಕು”

ಚುರುಕಿನ ಹೆಮ್ಮೆಕ್ಕೊ ಪಾರ್ವತಿ ತಕ್ಷಣ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿತ್ತು
“ಉಪಾಯ ಮಾಡುವಲಿ ಗಾಬರಿ ಬೇಡ” ಹೇಳಿ ಧೈರ್ಯವ ಕೊಟ್ಟಿತ್ತು

“ನಾಳೆ ಉದಿಯಪ್ಪಗ ಎಂಕು ಪಣಂಬೂರಿಗೆ ಹೋಗಲಿ
ರಬ್ಬರಿನ ದೊಡ್ಡ ಟರ್ಪಾಲ್ ತಂದು ಅಡಕ್ಕೆ ಜಾಲಿಲ್ಲಿ ಹಾಸಲಿ”

ಎಂಕು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹಾದು ಹೋಪಗ ಅವರ ಮಾತು ರಜ ಕೇಳಿತ್ತು
“ಎಂಕು ಪಣಂಬೂರಿಗೆ ಹೋಗಲಿ” ಹೇಳಿದ್ದರ ಉರು ಹಾಕಿತ್ತು

ಉದಿಯಪ್ಪಗ ಎದ್ದ ತಕ್ಷಣ ಎಂಕು ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಇಳುದ್ದದೇ!
ಕೈ ಬೀಸಿಯೊಂಡು ಹೋಗಿ ಪಣಂಬೂರು ಬಸ್ಸು ಹತ್ತಿದ್ದೇ!

ಶಂಕರ ಭಟ್ಟು, ಪಾರ್ವತಿ ಇಬ್ಬರೂ ಎಂಕುವಿನ ಹುಡುಕ್ಕಿದ್ದೇ ಬಂತು
ಹೊತ್ತೋಪಗ ಪೆಚ್ಚು ನೆಗೆ ಹೊತ್ತು ಎಂಕು ಬಂದದು ಕಂಡತ್ತು

“ಪಣಂಬೂರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದೆ ಯೆಜಮಾನ್ನೆ” ಎಂಕು ಹೇಳಿದ
“ಎಂತಕ್ಕೆ ಹೋದ್ದು?” ಕೇಳಿದರೆ, “ಗೊಂತಿಲ್ಲ” ಹೇಳಿ ತಲೆ ಕೆರದ

ಪೂರ್ತಿ ಕೇಳಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುದು ಯಾವತ್ತೂ ಒಳ್ಳೆದು
ಇಲ್ಲದೆ “ಎಂಕು ಪಣಂಬೂರಿಗೆ ಹೋದಾಂಗಿ” ಹೇಳುದು

ಪೋಕು ಮುಟ್ಟದರೆ!

ಅಶ್ವಿನಿ ಶರ್ಮ
ಸಾಂತಾ ಕ್ಲಾರಾ,
ಕ್ಯಾಂಪೋನಿಯಾ ಯು.ಎಸ್.ಎ

ಆಚಮನೆ ರಾಮಜ್ಜನ ಮನೆಲಿ
ಪೂಜೆ ತಯಾರಿ ಜೋರಿತ್ತು
ನೆರೆಕರೆ ಭಾವ ಮಾವ ಅಪ್ಪಚ್ಚಿ
ಎಲ್ಲಾ ಸೇರಿ ಆಗಿತ್ತು

ಶಂಭು ಭಟ್ಟ ಪೂಜೆಯ ಮಂತ್ರ
ಗಟ್ಟಿ ಸ್ವರ ಕೇಳಿತ್ತು
ಅಡಿಗೆ ಒಪ್ಪಣ್ಣನ ಊಟ ತಯಾರಿ
ಭಾರಿ ಜೋರಾಗಿ ನಡಶಿತ್ತು

ಮನೆ ನಾಯಿ ಪೋಕು ಊಟ ಸಿಕ್ಕದ್ದೆ
ಉದಿಯಪ್ಪಂಗಂದಲೆ ಹಶು ಹೊಟ್ಟೆ
ಉಂಬಲೆ ಹಾಕುಲೆ ಮನೆಯೊರೆ ಮರತ್ತರೆ
ಬೇರೆಂತ ಗತಿ ಹೇಳು ಮತ್ತೆ?

ಅಡಿಗೆ ಒಪ್ಪಣ್ಣ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಶಿಕ್ಕಿ
ಪೂಜೆ ಅಪ್ಪಲೆ ಕಾದಿತ್ತಲಿ
ಬಚ್ಚುತ್ತು ಹೇಳಿ ರಜ ಹೊತ್ತು ಹಾಂಗೆ
ಕಣ್ಣತೂಗಿ ವರಗಿತ್ತಲಿ

ನಾಯಿ ಪೋಕು ಹಶು ತಡವಲೆ ಎಡಿಯದ್ದೆ
ಸಂಕೋಲೆ ಪೀಂಕಿಸಿ ಓಡಿತ್ತು
ಎದುರಿಂಗೆ ಇದ್ದ ಅಶನದ ಪಾತ್ರಗೆ
ಗಬಕ್ಕನೆ ಬಾಯಿ ಹಾಕಿತ್ತು

ಆ ಘಳಿಗೆಗೆ ನೋಡಿದ ನೆರೆಕರೆ ಭಾವ
ರಾಮಜ್ಜಂಗೆ ಶುದ್ಧಿ ಮುಟ್ಟಿಸಿದಲಿ
ಮಾಡಿದ ಅಶನ ಹಾಳಾವುತ್ಸನ್ನೆ
ಎಂತ ಮಾಡುದೂಳಿ ಗೋಗರದಲಿ

ಪೂಜೆ ಮುಗಿಶಿಕ್ಕಿ ಭಟ್ಟು ಬಂದು
ರಾಮಜ್ಜನ ಚಿಂತೆ ಕೇಳಿದವು
ಪೋಕು ಮುಟ್ಟರೆ ತೊಂದರೆಯಿಲ್ಲೆ
ಉಂಬೊ ಎಲ್ಲೋರು ಹೇಳಿದವು!

ಎಲ್ಲೋರ ಮನೆಲಿದೆ ಹೀಂಗೆಯೆ ಅಲ್ಲದ
ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಶಾಸ್ತ್ರಂಗ
ಪೋಕು ಮುಟ್ಟಿದ ಗಾದೆ ಹಾಂಗೆ
ಬೇರೆ ಇದ್ದರೆ ಹೇಳಿ ನಿಂಗೊ!

ಹವಿಕ ಅಡುಗೆ ಭಟ್ಟರ ಪರಂಪರೆ- ಒಂದು ಒಳನೋಟ

ಪ್ರಭಾ ಹೆಬ್ಬಾರ್
ಟೊರೆಂಟೋ, ಕೆನಡಾ

ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮಿನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ
ಕೋಣನಕಟ್ಟೆ ಅವರ ಸಂದರ್ಶನ

ಶ್ರೀ ಯುತರು ಸೋಮಯಾಗ, ಕೋಟಿಗಾಯತ್ರಿ ಜಪಯಜ್ಞ ಸೇರಿದಂತೆ ಸುಮಾರು 18 ಮಹಾಯಾಗಗಳನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಮಾಡಿಸಿದ ಅಪ್ರತಿ ಮರು. ಸುಮಾರು 20 ವರ್ಷಗಳಕಾಲ ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಭಾರತಿ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಶ್ವರ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳ ನಿತ್ಯ ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ಅಡುಗೆಮಾಡಿ ಸೇವೆಸಲ್ಲಿಸಿ, ಇದು ಹವಿಕರ ಅಡುಗೆ ಇದೇ ಹವಿಕರ ಅಡುಗೆ ಎಂದು ಗುರುಗಳಿಂದ ಸೈ ಎನಿಸಿಕೊಂಡವರು. ರಾಮಚಂದ್ರಾಪುರ ಮತ್ತು ಸ್ವರ್ಣವಲ್ಲಿ ಮಠದ ಗುರುಗಳ ವಿಶೇಷ ಆಶೀರ್ವಾದಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದವರು, ಸನ್ಮಾನಿತರು. ಈಗ ಸಾಗರ ಸೊರಬ ಹೆಗ್ಗೋಡು ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಅಡುಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ತಂಡಗಳ ಪಾರಂಪರಿಕ ಗುರು ಸ್ವಾಮಣ್ಣ. ಜೊತೆಗೆ ಸುಮಾರು ಹತ್ತುವರುಷ ಕ್ಯಾಸನೂರು ಸೀಮಾ ಯಕ್ಷಗಾನ ಮೇಳ - ಕೋಡನಕಟ್ಟೆ ಮಹಾಗಣಪತಿ ಪ್ರಸಾದಿತ ಯಕ್ಷಗಾನ ಮಂಡಳಿಯನ್ನು ನೆಡೆಸಿ ಕಲಾವಿದರಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದವರು.

- ನೀವು ಕ್ಯಾಸನೂರು ಸೀಮೆ ಅಲ್ಲದೇ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹವಿಕರ ಪಾರಂಪರಿಕ ಅಡುಗೆಯು ಮುಂದುವರೆಯಲು ಕಾರಣಕರ್ತರು. ಬಹಳ ಜನರಿಗೆ ಕಲಿಸಿದವರು ಮತ್ತು ಈ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಂತವರೂ ಹೊವ್ವು. ಇವತ್ತು ನಿಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಅಡುಗೆ ಭಟ್ಟ ಪ್ರಂಪರೆಯ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ಳೋಣ ಎಂದು. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ನಿಮ್ಮ ಅಡುಗೆ ಜೀವನ ಹೇಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಕೊಡ್ತೀರಾ? ನಾನು ಕೋಣನಕಟ್ಟೆ ಊರಿನವನು. ಕೋಣನಕಟ್ಟೆ ದೇವಸ್ಥಾನ ಕೂಡ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರಾದ ಗಿರಿಯಪ್ಪ ಸುಬ್ಬಮ್ಮ ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದು. ನನ್ನ 5 ತಲೆಮಾರು ಹಿಂದಿನವರು. 1950-52 ರಲ್ಲಿ ಸೀಮೆ ದೇವಸ್ಥಾನ ಆದ್ದು. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ನಮ್ಮ ಮನೆತನದವರೇ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಬಡತನ ಇದ್ದಿದ್ದರಿಂದ

ಓದಲಿಕ್ಕೆ ಅಗಲಿಲ್ಲ, ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಮೂಲೆಮನೆ ಮನೆಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿಕೊಂಡೆ. ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬಂತು. ಅಲ್ಲಿ ಅಡುಗೆ ಕಲಿತುಕೊಂಡೆ. ಸುಮಾರು 78-79ರ ವರೆಗೆ ನಾನು ಅವರ ಮನೆಲೇ ಇದ್ದೆ. ನಂತರ ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಅನಾರೋಗ್ಯ ಕಾರಣದಿಂದ ಮನೆಗೆ ಬರಬೇಕಾಯಿತು. ತಂದೆಯವರು ಕಾಲವಾದ ನಂತರ ಸುಮಾರು 1980 ರಿಂದ, ಹಿರಿಯ ಜನರ ಜೊತೆಗೆ ಅಡುಗೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅವರಿಂದ ಅಡುಗೆ ಕಲಿತು ನಂತರ ನನ್ನದೇ ಅಡುಗೆ ಟೀಮ್ ಮಾಡಿಕೊಂಡೆ. ಸುಮಾರು 40 ಜನ ಇದ್ದರು, ಅವರೆಲ್ಲಾ ಕೆಲಸ ಕಲಿತು ಟೀಮಿಗೆ ಒಳ್ಳೆ ಹೆಸರು ತಂದು. ನಾನು ತಲಕಾಲಕೊಪ್ಪದ ಗಿಡ್ಡೀ ಲಕ್ಷ್ಮಿನಾರಾಯಣ ಮತ್ತು ಬೆಳೆಯೂರು ಶೇಷಣ್ಣ ಅವರಿಂದ ಅಡುಗೆ ಮಾಡುವ ಕ್ರಮ ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದು. ಸುಮಾರು 20 ವರ್ಷಗಳಕಾಲ ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಭಾರತಿ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಶ್ವರ

ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳ ನಿತ್ಯ ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ಅಡುಗೆಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಸವಾರಿಯೊಡನೆ ಹೋಗಿ ನಿತ್ಯ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಇದು ಹವಿಕರ ಅಡುಗೆ ಇದೇ ಹವಿಕರ ಅಡುಗೆ ಎಂದು ಗುರುಗಳೇ ಸೈ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ನಾವಲ್ಲದೆ ಮಳಲಗದ್ದೆ ಹೋಟೆಲ್ಲು ಕೃಷ್ಣಣ್ಣ ಕಲಸೆ ಟೀಮ್ ಅಂತ ದೊಡ್ಡ ಅಡುಗೆ ಟೀಮ್ ಇತ್ತು. ಕಲಸೆ ಕೃಷ್ಣಣ್ಣ, ನಾಗಪ್ಪಣ್ಣ, ಭೀಮಣ್ಣ, ಲಕ್ಷ್ಮಿನಾರಯಣಪ್ಪ, ಆಮೇಲೆ ತಲಕಾಲ್ಕೊಪ್ಪದ ಗಿಡ್ಡೀ ಮಂಜಪ್ಪಣ್ಣ, ಗಿಡ್ಡೀ ದತ್ತಣ್ಣ, ಮತ್ತೆ ನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟು ಅಂತ ಇದ್ದು, ಹೊರಬೈಲು ಶೇಷಣ್ಣ ಅಂತ ಇದ್ದು. ಅವೆಲ್ಲ ಹಿಂದಿನ ತಲೆಮಾರಿನ ಹವಿಕರ ಅಡುಗೆ ಭಟ್ಟರ ಪರಂಪರೆಯವರು ಅವರೊಡನೆಯೂ ಒಡನಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅವರೆಲ್ಲಾ ಆಗಾಗ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು.

● ನೀವು ಹಲವಾರು ಯಜ್ಞ ಯಾಗದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದೀರಿ ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ, ಎಷ್ಟು ಮತ್ತು ಯಾವ ಯಾವ ಯಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದ್ದೀರಿ? ಹೌದು, ನಾನು ಸುಮಾರು 18 ಯಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದ್ದೇನೆ, 4 ವೇದಗಳ ಅಂದರೆ ಚತುರ್ವೇದಗಳ ಯಾಗ (ಋಗ್ವೇದ, ಯಜುರ್ವೇದ, ಸಾಮವೇದ ಮತ್ತು ಅಥರ್ವಣ ವೇದ), ಚಾತುರ್ಮಾಸ ಯಜ್ಞ, ಕೋಟಿಗಾಯತ್ರಿ ಜಪ ಯಜ್ಞ, ಅತಿರುದ್ರ ಮಹಾಯಾಗ (ಸೋಂದಾಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಬಂದಿದ್ದರು) ಮತ್ತೆ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸೋಮಯಾಗ ಮಾಡಿಸಿದ್ದೇನೆ.

● ನಿಮಗೆ ಅಡುಗೆ ಕಲಿಸಿದವರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಂತ, ಈಗಿನವರು ಮಾಡದೇ ಇರುವಂತಹ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಯಾವುದಾದರೂ ಇವೆಯಾ? ಮೊದಲೆಲ್ಲಾ ಬೆಳಗ್ಗಿನ ತಿಂಡಿಗೆ ಇದೇ ಆಗಬೇಕು, ರಾತ್ರಿ ಊಟಕ್ಕೆ ಇದೇ ಅಗಬೇಕು ಅಂತ ಇತ್ತು. ಕಟ್ಟಿನ ಸಾರು, ಬೀಸೊಜ್ಜು, ನೀಗೊಜ್ಜು, ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣಿನ ಸಾಸಿವೆ ಎಲ್ಲಾ ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದು. ಈಗ ಅದೆಲ್ಲಾ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಫಲಾವು ಅದು ಇದು ಅಂತಾ ಮಾಡ್ತಾರೆ.

● ಮದುವೆ ಮನೆ ಅಡುಗೆ ಕ್ರಮದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿರಾ? ಮದುವೆಯ 2-3 ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ಹೇಗೆ ಅಡುಗೆ ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದು, ನಾಂದಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಹೇಗೆ ಅಡುಗೆ ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದು ಅಂತ ತಿಳಿಸಿ ಕೊಡ್ತೀರಾ?

ಹಿಂದೆಲ್ಲ ನಾಂದಿ ಮನೆಲಿ ಒಂದು ಕೇಸರಿಬಾತು (ಸಿರಾ), ಪಾಯಸ, ಸಾರು, ಹುಳಿ, ಪಲ್ಯ, ಸಾಸಿವೆ, ಚಿತ್ರಾನ್ನ ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದು. ರಾತ್ರಿ ಊಟಕ್ಕೆ ಸಾರು ಬೀಸೊಜ್ಜು ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದು. ಮದುವೆ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಜಿಲೇಬಿ, ಹೋಳಿಗೆಗಳನ್ನು ತುಂಬ ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದು. ಕಡಿಗಾಯಿ ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ ಬಹಳ ವಿಶೇಷವಾಗಿತ್ತು. ಮೊದಲನೇ ದಿನವೇ ಹೋಗಿ ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ, ಚಟ್ನಿಪುಡಿ, ಸಾರಿನಪುಡಿ, ಪಲ್ಯದ ಪುಡಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಕ್ರಮ ಇತ್ತು.

● ಒಬ್ಬರು ಅಡುಗೆ ಭಟ್ಟರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಜನ ಸಹಾಯಕರು ಇರುತ್ತಿದ್ದರು?

ಹಿಂದೆಲ್ಲ 500 ಜನರ ಅಡುಗೆಗೆ 3 ರಿಂದ 4 ಜನ ಸಹಾಯಕರು ಇದ್ದರೆ ಪೂರೈಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈಗ 5-6 ಜನಕ್ಕಿಂತ ಜಾಸ್ತಿ ಬೇಕು. ಈಗ ಕಾಪಿ ಚಾ ಮಾಡ್ಡಕ್ಕೆ ಹೆಂಗಸರನ್ನು ಇಡ್ತಾರೆ, ಮೊದಲೆಲ್ಲಾ ಕಾಪಿ ಚಾ ನಾವೇ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಎಲ್ಲವನ್ನು ಅಡುಗೆ ಭಟ್ಟರೇ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

- ನಮ್ಮ ಹವಿಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಅಡುಗೆಗೂ, ಇತರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಅಡುಗೆಗೂ ಇರುವ ಮುಖ್ಯ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಏನು?

ನಮ್ಮ ಅಡುಗೆಯಲ್ಲಿ ಉಪ್ಪು, ಹುಳಿ, ಖಾರ ಮತ್ತು ಬೆಲ್ಲ ಸಮಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಬೇರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿ ಹವಿಕರ ಅಡುಗೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವಷ್ಟು ಬೆಲ್ಲವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹಾಗಲಕಾಯಿ ಬೆಲ್ಲಗಾಯಿ, ಶುಂಠಿ ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ, ಕಂಚಿಕಾಯಿ ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ ಮಾಡುವ ವಿಶೇಷತೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇದೆ, ಬೇರೆಯವರಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಹಾಗಲಕಾಯಿ ಪಲ್ಯ ಮಾಡುವ ರೀತಿಯೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬೇರೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಮಿ (ಚೌತಿ ಹಬ್ಬದ ನಂತರ ಬರುವ ಹಬ್ಬ) ಅಡುಗೆಗೆಲ್ಲಾ ರಾತ್ರಿ ಊಟಕ್ಕೆ ಹಾಗಲಕಾಯಿ ಬೆಲ್ಲಗಾಯಿ ಆಗಲೇಬೇಕು. ನಾನು ರಾಘವೇಶ್ವರ ಭಾರತಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಯವರ ಜೊತೆಗೆ 20 ವರ್ಷ ಇದ್ದೆ, ರಾಮದೇವರ ನೈವೇದ್ಯ ಹಾಗೂ ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿದ್ದೆ. ನಾನು ಮಾಡುವ ಅಡುಗೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಲ್ಲದ ಪ್ರಮಾಣ ಸರಿ ಇರುತ್ತದೆಣಟಿಜಜಜಿಜಿಜಿ ಎಂದು ಗುರುಗಳು ನನಗೆ ಸನ್ಮಾನ ಮಾಡುವಾಗಲೂ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

- ನೀವು ಅಡುಗೆ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಬಹಳ ಜನರಿಗೆ ಅಡುಗೆ ಕಲಿಸಿದ್ದೀರಿ, ಅವರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೇ ಅಡುಗೆ ತಂಡ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವವರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದವರು ಯಾರ್ಯಾರು?

ಹೊಸಬಾಳೆ ಮಂಜಪ್ಪ, ಹೊಸಬಾಳೆ ಸುರೇಶ, ಕೊಪ್ಪಲು ಕೇಶವ, ಹೊರಬೈಲು ವಿಶ್ವನಾಥ ಇವರು ನಮ್ಮ ಕೋಣನಕಟ್ಟೆ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನು ಹೊರಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಗ್ಗೋಡು ಸೀಮೆಯ ಶಾಂತನಕೊಪ್ಪ ಗಣಪತಿ, ಶ್ರೀಕಾಂತ ಶೆಡ್ಡಿರೆ ಮತ್ತು ಕೋಣನಕಟ್ಟೆ ಶ್ರೀಧರ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ.

- ಬಡಿಸುವ ಕ್ರಮದಬಗ್ಗೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಹೇಳಿರಬೇಕು?

ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಅಭಿಗಾರ, ಅದಾದಮೇಲೆ ಪಾಯಸ, ನಂತರ ಕೋಸಂಬರಿ ಪಲ್ಯಗಳನ್ನು ಕಳಿಸಿದ್ದು. ಆಮೇಲೆ ಚಿತ್ರಾನ್ನ, ಮಾಡಿರುವಂತಹ ಸಿಹಿ, ಹಾಕುವ ಕ್ರಮ ಇತ್ತು. ಆಮೇಲೆ ಅನ್ನ, ಅಭಿಗಾರ, ತಂಬಳಿ, ಸಾರು, ಹುಳಿ ಆದಮೇಲೆ ಚಿತ್ರಾನ್ನ-ಸಾಸಿವೆ,

ಸಿಹಿ ಹಾಗೂ ಮಜ್ಜೆಗೆ ಬಡಿಸುವ ಪದ್ಧತಿ ಇತ್ತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಗುರುಗಳು ಕ್ಯಾಸನೂರು ಸೀಮೆಯ ಊಟಬಡಿಸುವ ಪದ್ಧತಿ ಅತಿ ವಿಶಿಷ್ಟವೆಂದು ಅತಿ ಕ್ರಮಶ: ಇದೆಯೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ನಾನೂ ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ್ದೇನೆ. ವಿವರಗಳನ್ನು ಅನ್ವಭವ ಇರುವವರಿಂದ ಕಲುತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಗೊತ್ತಿರುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ.

- ಆಯುರ್ವೇದದ ಪ್ರಕಾರ ತಂಬಳಿಯನ್ನು ಮೊದಲು ಬಡಿಸುವುದು ಕ್ರಮ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಸಾರು ಬಡಿಸುವ ಕ್ರಮ ಇರಲಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲವೇ?

ಹೌದು, ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ತಂಬಳಿ ಬರ್ತಿತ್ತು, ಆಮೇಲೆ ಹುಳಿ ಬಡಿಸುವ ಕ್ರಮ ಇತ್ತು. ಸುಮಾರು 70 ರಲ್ಲಿ ಸಾರು ಮೊದಲು ಬಡಿಸುವುದು ಬಂದಿರಬಹುದು (ಆಯುರ್ವೇದದ ರೀತ್ಯಾ ಮೊದಲು ಸಿಹಿ ನಂತರ ಮಧುರಕಷಾಯ (ತಂಬಳಿ) ಆಮೇಲೆ ಮಸಾಲೆ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಮತ್ತೆ ಮಧುರ ಕಷಾಯ ಅಂದರೆ ಸಿಹಿಮಜ್ಜೆಗೆ ಇಂದ ಊಟ ಮುಗಿಸಬೇಕು ಆಗ ಪಿತ್ತ ಹೆಚ್ಚಾಗುವುದಿಲ್ಲ). ಅದನ್ನೇ ಬಳಸುವುದು ಸೂಕ್ತ.

- ಮೊದಲು ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿಕ್ಕೆ ತೋಡು ಒಲೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಕಲಾಯಿ ಮಾಡಿದ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದರಲ್ಲವೇ?

ಹೌದು, ನಾವೆಲ್ಲ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿದ್ದು ತೋಡು ಒಲೆಗಳಲ್ಲೇ. ಮತ್ತು ಕಲಾಯಿ ಮಾಡಿದ ಹಿತ್ತಾಳೆ, ತಾಮ್ರದ ಪಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲೇ ಅಡುಗೆ ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದದ್ದು. 3 ಸೇರು ಅಕ್ಕಿ 5 ಸೇರು ಅಕ್ಕಿ ಬೇಯುವಂತ ತಾಮ್ರ ಅಥವಾ ಹಿತ್ತಾಳೆ ಚರಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನ್ನ ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದದ್ದು. ಊರಿನ ಎಲ್ಲ ಮನೆಗಳಿಂದ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡಿ ಅಡುಗೆ ಮಾಡುವ ಕ್ರಮ ಇತ್ತು. ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ 8 ದಿನ ಇರುವ ಮೊದಲೇ ಹೋಗಿ ತೋಡು ಒಲೆಗೆ ಅಳತೆ ಕೊಟ್ಟು, ಯಾವ ಯಾವ ಪಾತ್ರೆ ಬೇಕು, ಎಷ್ಟು ಪಾತ್ರೆ ಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಪಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟು ಬರುವ ಕ್ರಮ ಇತ್ತು. ಮನೆಯವರು ಅದರ ತಯಾರಿ ಮಾಡಿ ಕೊಡಿದ್ದು.

- ತೋಡು ಒಲೆಯ ಅಳತೆ ಹೇಗೆ ಇರ್ತಿತ್ತು? ತೋಡು ಒಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅಡುಗೆ ಅಗ್ಗಿತ್ತು?

ಸುಮಾರು 8 ಅಡಿ ಉದ್ದ, 1.5 ಅಡಿ ಅಗಲ ಇರ್ತಾ

ಇತ್ತು. ಬೂಂದಿಕಾಳು ಕರಲಿಕ್ಕೆ ಇತರೇ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕರಿಯಕ್ಕೆ ಮಣ್ಣಿನ ಒಲೆನೂ ಹಾಕಕಾಗಿತ್ತು. ಕಾಪಿ ಚಾ ಬಿಸಿ ಮಾಡ್ಲಿಕ್ಕೆ, ಒಗ್ಗರಣೆ ಹಾಕಲಿಕ್ಕೆ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಒಲೆಗಳನ್ನು ಹಾಕುವ ಪದ್ಧತಿನೂ ಇತ್ತು. ಸಾರು ಹುಳಿ ಅನ್ನ ಅಗ್ಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ಒಂದು ಚರಿಗೆ ನೀರು ಯಾವಾಗಲೂ ಬಿಸಿ ಅಗುತ್ತ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಬೇಕಾದಾಗ ಅದೇ ನೀರು ಹಾಕಿ ಅನ್ನ ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಇತ್ತು. ಅನ್ನವನ್ನು ಬೇಗ ಬೇಗ ಮಾಡ್ಲಿಕ್ಕೆ ಆ ಪದ್ಧತಿ ಇತ್ತು.

- ಹಿಂದೆ ಬೇರೆ ಸಿಹಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಇತ್ತ? ನೀವು ಅಡುಗೆ ಮಾಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಜಿಲೇಬಿ ಶುರು ಆಗಿತ್ತ? ಜಿಲೇಬಿ ಇಲ್ಲದ ಮದುವೆ ಇತ್ತ? ಜಿಲೇಬಿ ಬಂದಿತ್ತು, ಎಲ್ಲಿನೋಡಿದ್ದೂ ಜಿಲೇಬಿ ಇತ್ತು. ಅದನ್ನು ಬಿಸಿ ಬಿಸಿ ಬಡಿಸಬೇಕಾದ್ದರಿಂದ 10 ಗಂಟೆಗೆ ಬಂಡಿ ಇಡಬೇಕಿತ್ತು. ಹೋಳಿಗೆ, ಕೇಸರಿಬಾತ್, ರವೆ ಉಂಡೆ ಎಲ್ಲ ಜಾಸ್ತಿ ಮಾಡ್ತಿದ್ದು. ಮದುವೆ ವರಪೂಜೆಗೆಲ್ಲ ಮನೆ ಹೆಂಗಸರು ಸೇರಿ ತಂಬಿಟ್ಟು ಮಾಡ್ತಿದ್ದು.
- ಹಿಂದೆ ಕಡೆದ ಮಜ್ಜಿಗೆ ಬಡ್ತಾ ಇದ್ದ? ಹೌದು ಕಡೆದ ಮಜ್ಜಿಗೆನೇ ಬಡ್ತಾ ಇತ್ತು. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಬೇರೆ ಪಂಕ್ತಿ ಮಾಡಿ, ಊಟದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಮೊಸರನ್ನೇ ಬಡಿಸುವ ಪದ್ಧತಿ ಇತ್ತು. ಇದು ಕ್ಯಾಸನೂರು ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ, ಬೇರೆಲ್ಲೂ ಇದು ಇದೆ ಅಂತ ಅನ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಉಳಿದವರಿಗೆಲ್ಲ ಮಜ್ಜಿಗೆ ಬಡಿಸುವ ಪದ್ಧತಿ, ಜೊತೆಗೆ ಸಾರು ಹುಳಿ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು.
- ಜನರು ಎಷ್ಟಾಗಿದ್ದಾರೆ ಅಂತ ಹೇಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಾ ಇದ್ದಿ? ಎಷ್ಟು ಜನರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣ, ಅಕ್ಕಿ

ಸಾಂಬಾರು ಎಲ್ಲ ಹೇಗೆ ಅಂತ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಹೇಳ್ತೀರಾ?

100 ಜನರಿಗೆ 12 ಸೇರು ಅಕ್ಕಿ ಅನ್ನದ ಪ್ರಮಾಣ, ಅದರಲ್ಲೇ ಚಿತ್ರಾನ್ನಕ್ಕೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಾ ಇತ್ತು. 100 ಜನರಿಗೆ 4 ಸೇರು ಅಕ್ಕಿ ಚಿತ್ರಾನ್ನ ಹೀಗೆಲ್ಲ ಪ್ರಮಾಣ ಇತ್ತು. ಹುಳಿ ಒಬ್ಬರಿಗೆ 2 ಸೌಟಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ, ಸಾರು ಒಬ್ಬರಿಗೆ 1 ಸೌಟಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಕ್ರಮ ಇತ್ತು. ಪಲ್ಯ ಕೋಸುಬರಿ ಎಲ್ಲ ಜನರನ್ನು ನೋಡಿ ಮಾಡಿ, ಎಡೆ ಶೃಂಗಾರಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಮಾಡುವ ಕ್ರಮ ಇತ್ತು. ಎರಡನೇ ಸಲ ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಅಂತ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗ್ತಾ ಇತ್ತು ಅಷ್ಟೆ. ಈಗಲ್ಲ ಬಫೆ ಪದ್ಧತಿ ಬಂದಿದ್ದರಿಂದ 100 ಜನಕ್ಕೆ 6-7ಕೆಜಿ ಅಕ್ಕಿ ಸಾಕು. ಜಾಸ್ತಿ ಸಿಹಿ ಪದಾರ್ಥಗಳು, ಬಗೆಗಳು ಇರುವುದರಿಂದ ಕಮ್ಮಿ ಅಕ್ಕಿ ಸಾಕು. ತಿನ್ನುವ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ, ಬಗೆಗಳು ಜಾಸ್ತಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಅಕ್ಕಿ ಕಮ್ಮಿ ಸಾಕು ಅಷ್ಟೆ.

- ಮೊದಲಿನ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಅಡುಗೆ ಪದ್ಧತಿ ಇರ್ಬೆಕೋ ಅಥವಾ ಈಗಿನ ಮಿಶ್ರ ಪದ್ಧತಿ ಒಳ್ಳೆದೋ, ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಏನು? ನನ್ನ ಪ್ರಕಾರ ಮೊದಲಿನ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಅಡುಗೆ ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ತುಂಬ ಹಿತ ಅನ್ನಿತ್ತು. ಈಗ ಎಲ್ಲ ಕಲಬೆರಿಕೆ ಆಗಿದೆ. ಬಾಳೆ ಎಲೆ ಉಪಯೋಗಿಸ್ತಿದ್ದು, ದೊನ್ನೆಬಾಳೆ ಮಾಡ್ಲಿಕ್ಕೆ ಅಂತನೇ ಊರಿನ ಜನ ಮೊದಲನೇ ದಿನ ಬರ್ತಿದು, ಅಕ್ಕಿ ತೊಳ್ಳು ಕೊಡ್ಲಿಕ್ಕೆ, ತರಕಾರಿ ಹೆಚ್ಚಲಿಕ್ಕೆ, ಮಂಟಪ, ಆಸರಿಗೆ ಮಾಡ್ಲಿಕ್ಕೆ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಬರ್ತಾ ಇತ್ತು. ಅವಿಗಿಲ್ಲ ಮರ್ಯಾದೆ ಅಂತ ಅರಳುಕಾಳು, ಅವಲಕ್ಕಿ ಕಾಯಿ ಬೆಲ್ಲ ಕೊಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಇತ್ತು. ಬಡಿಸಲಿಕ್ಕೂ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಬರುವ ಪದ್ಧತಿ ಇತ್ತು. ಗ್ರಾಮಸ್ಥರಲ್ಲಿ ಕ್ರಮ ಗೊತ್ತಿದ್ದವರು ಬಡಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ತೊಗೊಂಡು ಮಾಡ್ತಾ ಇತ್ತು. ಆಡುಗೆ ಮನೆಗೂ ಒಬ್ಬರು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕರು ಇರ್ತಾ ಇತ್ತು. ಊಟ ಮಾಡುವವರ ಎಡಗಡೆಗೆ ಬಾಳೆಯ ಕುಡಿ ಬರುವ ಹಾಗೆ ಬಾಳೆ ಹಾಕಿ, ಎಡಗಡೆಯೇ ದೊನ್ನೆ ಅಥವಾ ಲೊಟ ಇಡುವ ಕ್ರಮ ಇತ್ತು. ಪರಿಶಿಂಚನೆ ಬಲಗಡೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲ ಆಗಲಿ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣಾಂತ ಆಗಬಾರದು ಅಂತ ಎಡಗಡೆನೇ ದೊನ್ನೆ ಇಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಇತ್ತು. ಊಟದ ಪಂಕ್ತಿಯ ಮುಖ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಇರುತ್ತಿತ್ತು.

Akki Kesari/Kesari Bhaat

Preeti Sridhar
Cupertino, California, USA

Introduction

Akki Kesari is a special delicacy or a signature dish prepared among the Havyaka community in Uttara Kannada region. In other parts of Karnataka, kesaribath means a dish prepared using rava/suji (sheera). However, this dish is prepared using aromatic small grain rice along with sugar and ghee, lemon and saffron which creates a unique flavor.

Ingredients

- 3/4 cup aromatic jeera rice or ambemora rice.
- 1 1/2 cup water to cook the rice. I am using double scaled measures for 3/4 cups of rice.
- 1 1/2 cup sugar (adjust the quantity based on your choice).
- 3/4 cup ghee
- 1/2 lemon
- pinch of salt
- 1 tbsp soaked saffron strands in milk
- Handful of raisins and cashews.

Preparation

1. Cook the rice with water and a few drops of ghee for two whistles. Spread the rice on a plate to let it cool down.

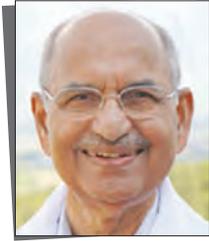
Ready in 30 minutes
Serves 4 people

2. Once the rice is cooled, transfer rice to a big bowl. Add sugar, salt and freshly squeezed lemon juice and start mixing these in a medium to low flame.
3. Mix the above for 3-4 minutes.
4. Now add the soaked saffron strands along with the milk, 4 tbsp of ghee.
5. Continue to mix until rice along with sugar gets thick consistency.
6. Now add the rest of the ghee and mix it until the ghee starts to separate from the rice.
7. Add ghee roasted cashews and raisins.
8. Switch off the burner and transfer the kesari to a bowl to enjoy.

Tips

Ambemora rice or kaali jeera rice is available at Patel Brothers in California region. This can also be replaced with regular aromatic Basmati rice.

Hunger Less Fasting

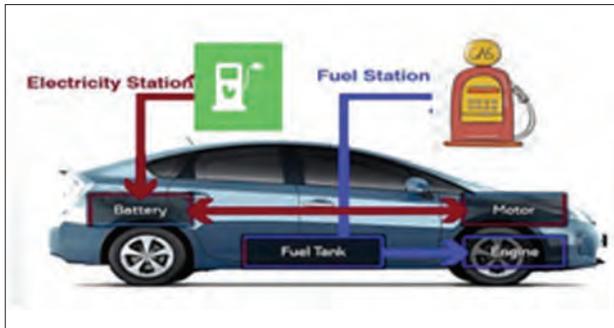

Dr. Naras Bhat
Pleasant hill,
California, USA

Dr. Kusum Bhat
Pleasant hill,
California, USA

Are you frustrated by hunger-sabotage in your fasting attempts? You are probably wondering why this fasting thing works for others but not for me? Well, during these pandemic times, we have successfully guided hundreds of people in the art and science of hunger (less) fasting.

Metabolic flexibility like a hybrid car:

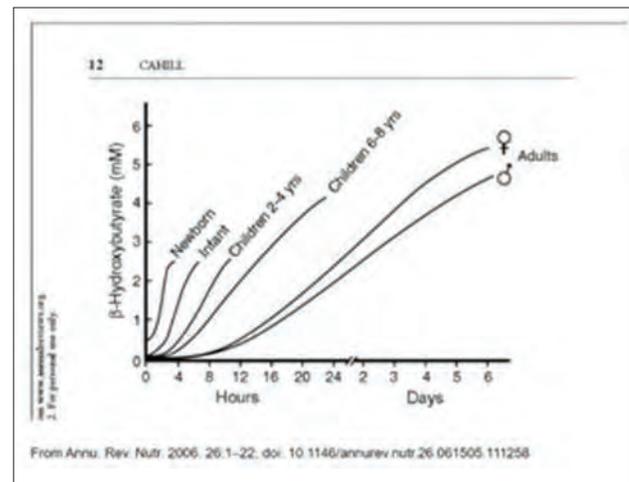
You were born keto adapted with metabolic flexibility to shift the fuel source of carb or fat – just like a hybrid car, that can alternate gasoline vs battery power. As you grow up, you feed your body with frequent, processed carb meals, and your hybrid car defaults to carb burning only.

You can reclaim your fat burning mode by a simple popular exercise called intermittent fasting; the fasting part is straightforward... all you must do is not eat!

But hang on, there's one major issue—**hunger**.

“How could I willingly invite hunger

into my life? ". What if, we can show you a way of fasting without hunger!

You can fast without feeling hangry (hungry and loopy - brain is starved of glucose) and even discover the pleasure of hunger (hungry and alert - brain is using keto fuel). Hunger is not so simple as ‘the longer you don’t eat, the hungrier you’ll be’.

Your ability to enter nutritional ketosis manages the hunger switch. The graph on the right shows how a newborn, and children rapidly enter ketosis, and adults phase out of this biological skill. Exercises of fasting will re-train your biology towards hunger less fasting.

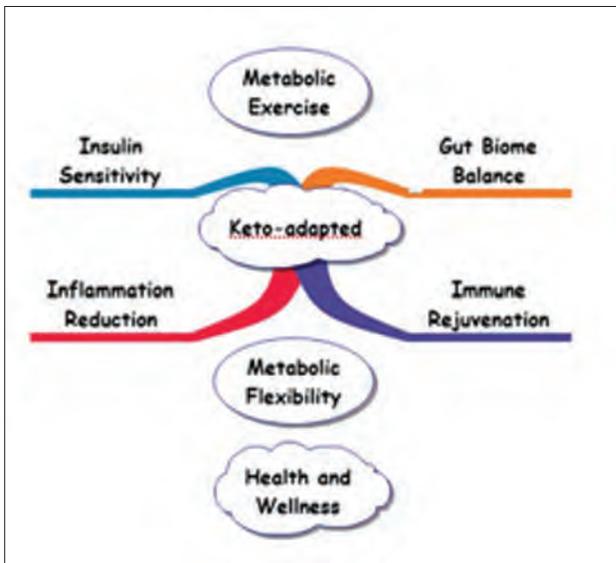
As a baby you were so flexible, you could suck your own toes. As an adult, with repeated stretching exercises, you can reclaim your physical flexibility. The

success depends on the FIT principle of Frequency, Intensity, and Time duration of your workout. The Same is true for metabolic flexibility.

Let us discuss how to transform your body from single fuel to flexible hybrid mode again.

Transformation goal: Metabolic flexibility. (Keto adaptation), that leads to health and wellness benefits mental clarity, weight loss, reversal of diabetes, auto-immunity, inflammatory disorders, neuro-degenerative diseases, long haul covid syndrome, etc.

Steppingstone: Metabolic exercise (ketosis). FIT principle of increasing

frequency, intensity, and time duration of ketosis to achieve keto-adaptation. Caveat: This is not keto-diet around the clock. It is a fast and feast approach for metabolic flexibility.

Progress Markers: Insulin sensitivity, Gut Biome Balance, Inflammation reduction, Immune Rejuvenation. Available (not needed): Breath, urine, and blood tests to see how much ketosis you have achieved; Metabolic monitoring device (Lumen) to see exactly if you are burning carb or fat at a given moment. Continuous glucose monitoring (Libre) gives feedback on blood sugar levels before or after any meal as a biological effect of ketosis. Fed vs Fasted insulin dynamics below:

In our experience all you need is to monitor: **Lack of Metabolic flexibility Symptoms:**

You get sleepy after eating carbohydrates. You can't go 5 hours between meals. The midday crash strikes after lunch. You must snack to maintain your energy levels. Fasting is too difficult, you feel hungry and loopy. Insulin resistance, belly fat, and inability to lose weight.

The Old theory of fasting: abstain from food and beverages.

New fact: Do not consume food (carb) that triggers cellular nutrient sensing pathways (PKA, IgF-1, mTor). You consume vegan fat dominant, low carb, low protein

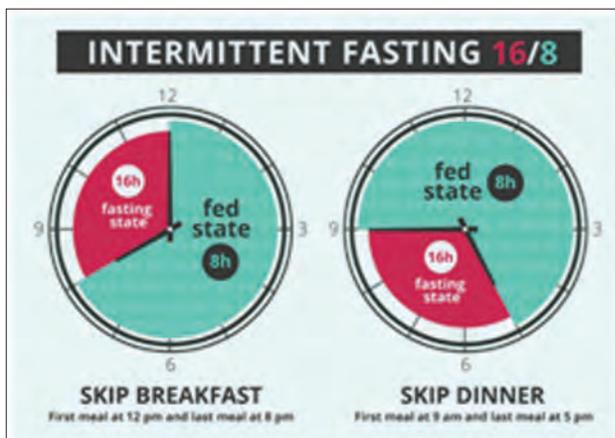
meals. The stomach sees food; the cells see fasting. As a corollary, fruit juice fasting is not biological fasting.

Our research has updated the paradigm of intermittent fasting using the following sources: the World's largest fasting research center, with 100 years of experience (Buchinger Wilhelmi Clinic, Germany). NIH funded 36-million-dollar research on the Fasting Mimicking Diet (Valter Longo), and our own experience with hundreds of patients during these pandemic times.

How to do biological fasting?

- Remember, this is not water only fast, which makes you hungry and loopy.
- This is fasting-mimicking to boost nutritional ketosis and keep you hungry and alert.
- NO or low carb, NO or low protein with breakfast to turn off carb fuel.

Step by step method:

- Step 1. Plan a 16/8 Fasting/Eating window. Skip breakfast or dinner. Let us skip breakfast as an example. Eat your dinner at 8 PM or sooner.
- Step 2. Turn on your metabolic switch at breakfast time by plant-based fat keto breakfast

Half of an avocado; One tablespoon of MCT (Medium Chain Triglyceride) oil or powder; Coffee or tea without sweetener.

Note: Avocado is the best choice, you can substitute other plant-based fats like 5 olives (green or black), 1 Tablespoon of nut butter (Macadamia, Almond, Peanut); handful (30gm) of nuts like pecan, walnut, or peanut. These are low carb, low protein, and high fat.

MCT oil as oil or powder is the most effective way to jump start your ketosis.

Coffee is better than tea in promoting ketosis. MCT oil (22K gold) or coconut oil (14K gold) superior to popular butter filled “Bulletproof” coffee. Sugar and calorie free sweeteners and milk release insulin and defeat the purpose. MCT powder works as a tasty creamer as well. MCT works within minutes releasing ketones compared to other fats.

Protein during the fasting period suppresses ketogenesis

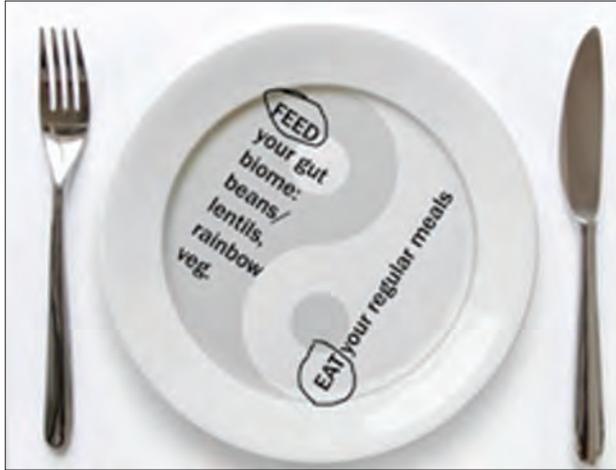
(gluconeogenesis). You can eat your breakfast time eggs at lunch time.

- Step 3. Lunch at 12 or 1 PM counting backwards 16 hours from dinner time.

Remember, your success is based on the FIT principle. Here are the tips to get the most out of your keto exercises.

During your eating window, fill the first half of your plate to feed your gut biome with a cup of cooked beans/lentils, and rainbow-colored vegetables/berries; the other half any food of your choice. This further helps to reduce your glycogen load

overnight, balances the gut biome, and allows early ketosis.

Physical activity: Reduce your sitting time. If you are a desk worker, stand up for 1-2 minutes every 20 minutes, jog in place for a minute, do isometric all body contraction exercises for 30 seconds, etc. This activates your fat burning enzyme – lipoprotein lipase.

Glycogen depletion: You have approx 2000 Calories of stored glycogen in your liver and muscle. Walking or NEAT (Non Exercise Activity Thermogenesis) like house cleaning, cooking, etc will help to deplete your glycogen reserve and shift to fat burning mode. Remarkably, we store approximately 100,000 calories of fat, so there's no need to panic next time you hear your tummy growl! It is like a limited gasoline tank vs long-range battery power in your hybrid car.

“Keto bomb”: You can have another MCT or handful nuts intake mid morning if your lunch is delayed for social reasons.

Keto bombs curb your hunger driven brain fog very rapidly.

Summary:

- **Goal:** Learn the exercise to turn on metabolic master switch to fat burning fuel towards fat adaptation.
- **Tool:** 16/8 no carb, no protein, vegan fat to mimic fasting at a cellular level.
- **Ritual:** Do it daily to replace breakfast (or dinner) for 21 days transformation to keto-adaptation. Periodic all day or 5 day fasting mimicking diet (FMD, Prolon)) towards autophagy, stem cell level biological reset, and immune rejuvenation.

The bottom line is the epitome of the top line: Reclaim your birth right of hybrid fuel mode by repeated fasting. Why? Like Lady Gaga sings “Because you were born this way, baby”.

Further evidence-based resources:

World's largest fasting study: Safety, health improvement and well-being during a 4 to 21 day fasting period in an observational study of 1422 subjects. <https://www.buchinger-wilhelmi.com/en/worlds-largest-fasting-study/>

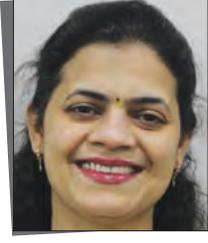
<https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0209353>

Fasting Mimicking Diet (FMD): <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6816332/>

Knowledge 101: <http://hungerlessfasting.com/>

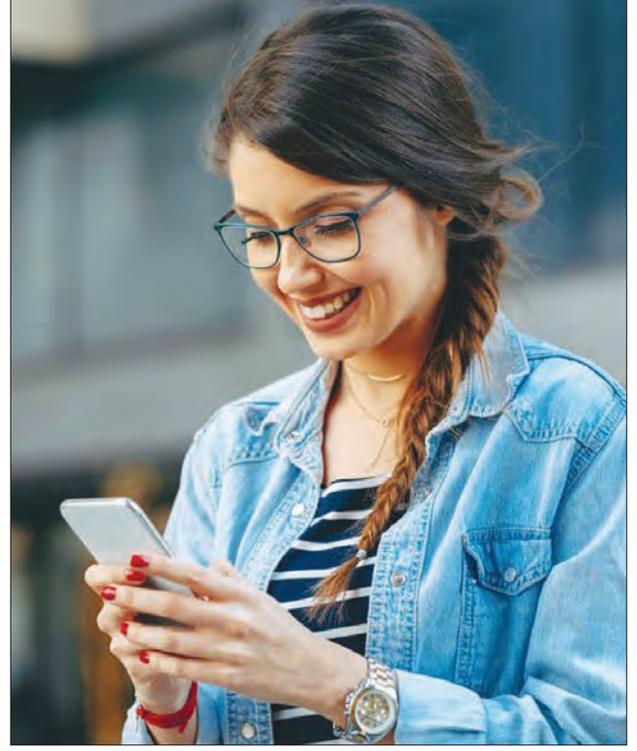
Key to Success

Deepti Hegde
Greater, Toronto, Canada

You hold the key to your success. Really, and here you were thinking, it is not what you know but who you know; or only the rich succeed; or you don't think it's possible and a thousand other negative thoughts. No that's not true. If you have set goals, then you should be able to find a way to succeed and to reach those goals.

So how can you really succeed in life? You need to firstly fill your mind with positive thoughts! How do you do that when you are constantly looking at all the negative things in life? You can do that by looking for the positive side of things even within a negative. For example, say you missed the morning bus and you are now going to be late unless you walk for ten minutes to the next stop to get another connecting bus. The positive side here is that you are now compelled to walk, exercise those leg muscles, which you may not have done otherwise. As a research student, this is one of the things you will learn – a negative outcome does not necessarily mean the end of the world. It just means that this process does not work and you now need to find another formula that works. It also means that you now have the formula for why things won't work a certain way. Remember negative results are just as important as positive

ones in each one's lives. Learn the lesson but don't lose sight of the goal.

Accept responsibility for your own failure. This is one of the most important steps to achieve success. If you are going to find someone else to blame, you will never be able to recognize what you need to improve upon. Remember a poor workman blames his tools! It is easy to think negatively and blame someone else for your own poor performance. You create mental blocks when you believe someone else is responsible for your success or failure. No one can be you except yourself. No one else has gone through your life the way you will go through. And no one can envision the success that you can dream of! Life will throw curve balls, it is up to you to find a way to bat or stay in the stands for the rest of your life. Once you reflect upon

your failure, you can find where things have gone wrong, what needs to change and you can make a plan to turn that failure into success.

Failure can indeed be a stepping-stone to success. Never stop trying, however hard things might be. Your job is to try, try and try. Whether you succeed or fail is secondary. In mathematical terms, if you do not try, then you have accepted failure 100%; but if you try, then the probability of success is 50% right away. Just by trying, you have already improved your chances of success. This is what Lord Krishna meant by saying Do your duty; Do not worry about the fruits of your action. To try is in your hands. You must do your duty. A baby bird must struggle to break the safety barrier in order to hatch, and it actually strengthens its wings in the process. No one learnt to fly when they were born. Look at a small baby, it needs to struggle to sit, then stand, next walk and lastly run. Each one has to struggle to stand on their own two feet.

If you have two feet, then you are blessed. Learn to bear your own weight. Say to yourself, that you will be independent and not depend on anyone for your daily food. It does not matter whether you earn minimum wages or a big paycheck, rather it is more important that you are able to satisfy your basic needs. Why is this important? It helps to have your self-respect. It helps you to feel good about yourself. It motivates you to struggle because you know you will be able to enjoy what you earn. You also have to learn to depend on yourself, because remember life throws curve balls and you are required to catch them.

One important point to note is that you cannot change the way the world thinks of you or treats you. However, you can change, develop your own attitude towards the world. What the rest of your immediate inner circle or external circle think, say or behave is their attitude. You do not have to accept another person's negative thoughts as your own thoughts. You can choose

to reflect on it and make a decision for yourself as to how you choose to react, if you should even react in the first place or just ignore it for now as you have better things to focus upon. If you believe that you can do something, then go ahead and try it. If you choose to believe the nay-sayers in your life (however good their intentions may be), then you will never try and you have already accepted failure. Know that your life is your own and you are the driver for its success.

Develop routines and your own boundaries. Develop an exercise routine. It does not have to be punishing but rather something you enjoy doing. Having a routine is very important when you face a roadblock in your life. Having routines helps to define life. Know your own boundaries whatever you choose. Be disciplined. Be fiscally responsible. For example, most students like eating outside but it can easily burn a hole in your pocket, leaving you strapped for cash when you need it. If you discipline yourself and set aside a certain amount towards savings and a certain amount towards entertainment, then you can easily find a way to enjoy life. Practice self-care. Learn to laugh, learn something new, be kind, develop a hobby. Be mindful. These are things that will help you when things don't go the way you planned.

Understand what is right or wrong. Honesty is the best policy because truth will always prevail. It helps to keep a clear conscience because you gain immense strength from truth. If you have done something wrong, find a way to make things right. If you have tried and failed, then learn

to forgive yourself. If others have wronged you, then learn to forgive them, so that you will be able to heal yourself and move on.

You also need to develop faith in the higher power. It does not matter what religion you follow, each one of us is on this planet because we deserve to be here, to learn, to grow. There is a higher power watching over each one of us. How many times we have read stories of how people missed their flight only to know that they were destined to live a little longer and the higher power found a way to ensure that. Be thankful for all the beautiful things in life, for your wonderful parents, for the good food, for the wonderful opportunities life provides. Gratitude helps to heal, helps to open up, helps to think positively. Be thankful to the universe for the abundance it provides to each and everyone. Remember that each challenge life provides is actually an opportunity to resolve it and gain success.

Life teaches a lot of stuff and just like a school, it does not just teach us but also tests us. And just like in an examination hall where you have to write an exam paper by yourself, life will give you an exam that only you can answer. Things that you haven't learnt will keep happening in your life until you learn the lesson and move on. Life has a way of teaching us lessons we refused to learn otherwise. Put your best foot forward. Do your best because that is in your hands. It may be hard while you struggle but you can help to relieve the pain by looking towards the end goal. Believe that you will succeed because you and you alone hold the key to your success.

ಪ್ರತೀ ದಿನ ಕಾಡು
ನಮಗೆ ಹೊಸ
ಸವಾಲುಗಳನ್ನು
ಕೊಡುತ್ತಿರುತ್ತದೆ
ಹಿಮವತಿ ಭಟ್ಟ

ಸಹಾಯಕ ಅರಣ್ಯ
ಸಂರಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿ
ಹಿಮವತಿ ಭಟ್ಟರ
ಸಂದರ್ಶನ

ಶ್ವೇತಾ ಕಕ್ಕೆ
ಜಾಂಡ್ಲರ್ - ಅಲಿಜೋನಾ,
ಯು.ಎಸ್.ಎ

- ಶ್ವೇತಾ: ನಮಸ್ತೆ ಹಿಮವತಿ ಭಟ್ಟೇ. ಹೇಗಿದ್ದೀರಿ?
ಹಿಮ: ನಮಸ್ತೆ. ಆರಾಮ ಇದ್ದೇನೆ. ನೀವು ಹೇಗಿದ್ದೀರಿ.
- ಶ್ವೇತಾ: ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಆರಾಮ್. ನಿಂಗೋಗೆ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಗತ!
ಹಿಮ: ಧನ್ಯವಾದ.
- ಶ್ವೇತಾ: ನಿಮ್ಮ ಪರಿಚಯ ನಮ್ಮ ಅಮೆರಿಕಾದ ಹವ್ಯಕ ಬಂಧುಗಳಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಡಬಹುದಾ?
ಹಿಮ: ನನ್ನ ಹೆಸರು ಹಿಮವತಿ ಭಟ್. ನಾನು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದದ್ದು ತಿರಸಿಯಲ್ಲಿ, ಗಂಡನ ಮನೆ ಬೆಂಗಳೂರು. ಈಗ ನಾನು Assistant Conservator of Forest - ಸಹಾಯಕ ಅರಣ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಯಲ್ಲಾಪುರ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ.

ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಅರಣ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಪ್ರತೀ ವರ್ಷ ಒಂದು ಮನೆಗೆ ಕಂಬಕ್ಕಾಗಿ ನೂರು ಗಿಡ ಕಡಿದರೆ ಅಲ್ಲಿ ನೂರು ಮರಗಳು ಹೋದುವು. ಜೊತೆಗೆ ಅಲ್ಲಿನ ಜೀವಚರಗಳಿಗೂ ಸಾಯುತ್ತವೆ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಅರಣ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಪುಟ್ಟ ಪುಟ್ಟ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಸಶಕ್ತವಾದ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕೆಲಸವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಮಂಚಿಕೆರೆ ಉಪ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದೇನೆ. ನಾನು ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆ ಸೇರಿದ್ದು ವಲಯಾರಣ್ಯಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಸೇರಿದ್ದು, (Range Forest Officer) 13 ವರ್ಷದಿಂದ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು, ಅಮ್ಮ, ತಂಗಿ ತಮ್ಮ ನನ್ನ ಕುಟುಂಬ ಶಿರಸಿಯಲ್ಲಿ. ಹಾಗೆಯೇ ನಾನು, ನನ್ನ 3 ವರ್ಷದ ಮಗಳು, ನನ್ನ ಗಂಡ ಮತ್ತೆ ಅತ್ತೆ ನನ್ನ ಕುಟುಂಬ.

- ಶ್ಲೇತಾ: ಒಬ್ಬರು ಹವ್ಯಕ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು ಫಾರೆಸ್ಟ್ ಆಫೀಸರ್ ಆಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು ಅತೀ ವಿರಳ ಹಾಗೂ ವಿಶೇಷ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಇಂಜಿನಿಯರ್, ವೈದ್ಯರಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಈ ವಿಶೇಷ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಆರಿಸಲು ಏನು ಕಾರಣ? ಹಿಮ: ಈ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲು ಮೂಲ ಕಾರಣ ನನ್ನ ಅಮ್ಮ ಅಂತ ಹೇಳಬಹುದು. ನಾನು ಅರಣ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಲಿ ಎಂದು ಕನಸು ಕಂಡದ್ದು ನನ್ನ ಅಮ್ಮ. ನಾನು ಎಲ್ಲರಂತೆ MBBS ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ್ದೆ, ಅದರ ದಾಖಲಾತಿ ಕೂಡ ಆಗಿತ್ತು.

ಪ್ರತೀ ದಿನ ಕಾಡು ನಮಗೆ ಹೊಸ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಕಾಡು ಇವತ್ತಿನ ಹಾಗೆ ನಾಳೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಇವತ್ತಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ನಾವು ಕಂಡುಕೊಂಡ ದಾರಿ ನಾಳೆಗೆ ಕೆಲಸಮಾಡದು. ಆಗ ಬೇರೆಯೇ ಪರಿಹಾರ ಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕಾಡಿನ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿಕೊಂಡು ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸುವುದು ತುಂಬಾ ಚಾಕಚಕ್ಯತೆ ಬೇಕಾದ ಕೆಲಸ.

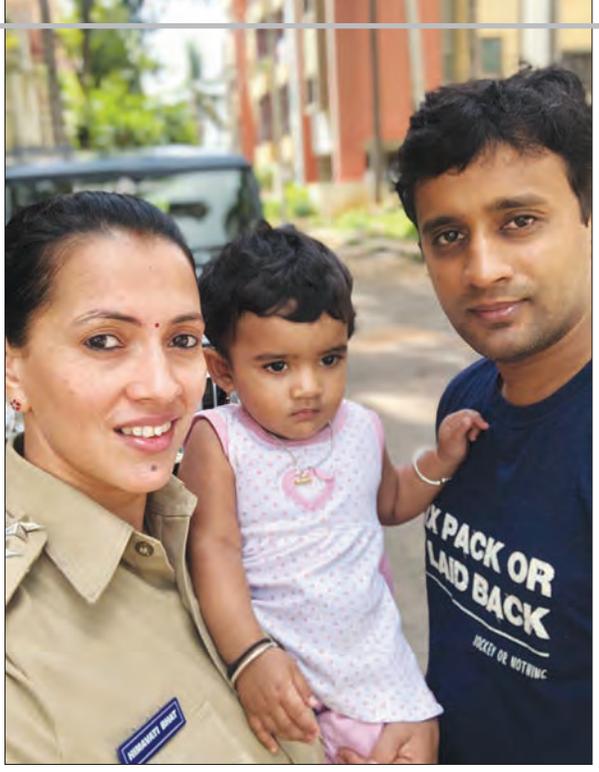
ನಾವು ಒಂದು ಕಡೆ ತೃಪ್ತಿ ಪಡಲು ಕಲಿಯಬೇಕು. ಪರಿಸರದಿಂದ ನಾವು ಏನನ್ನು ಬಳಸುತ್ತೇವೆಯೋ ಅದನ್ನು ಹಿತಮಿತವಾಗಿ ಬಳಸಲು ಕಲಿಯಬೇಕು. ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಮನೆ ವಾಲ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅಡುಗೆ ಸಾಮಾನನ್ನು ಹಿತ ಮಿತವಾಗಿ ಬಳಸಲು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನೇ ಕಾಡಿನ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸಬೇಕು.

ಒಂದು ಗಿಡ ಬೆಳೆಸುವಾಗ ಅದು ಚಿಗುರಿದರೆ, ಹೂ - ಹಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟರೆ ಋಷಿಪಡುತ್ತಿರುತ್ತೇವೆ. ಲಕ್ಷಗಟ್ಟಲೆ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಬೀಜದಿಂದ ಬೆಳೆಸಿ ದೊಡ್ಡ ಮರ ಆಗುವುದನ್ನು ನೋಡುವ ಋಷಿ, ತೃಪ್ತಿ ಬೇರೆಲ್ಲೂ ಸಿಗಲಾರದು

ನನ್ನ ಅಮ್ಮ ನಾನು ಚಿಕ್ಕವಳಿದ್ದಾಗ ನನಗಿದ್ದ ಪರಿಸರ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದ್ದರು. ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಸರ ರಕ್ಷಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಕಲಿತ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು, ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಕಸವನ್ನು ಎಸೆಯದಂತೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನೆನೆಪಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಹಾಗಾಗಿ ಅದು ನಿನಗೆ ಅತೀ ಜ್ಯಾಸ್ತಿ ಒಲವಿರುವ ವಿಷಯ, ಎಲ್ಲರಂತೆ ಮಾಡುವ ಬದಲು, ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟದ ವಿಷಯವನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿ ಕಲಿತರೆ ಮುಂದೆ ನಿನಗೆ ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟದ ಕೆಲಸವನ್ನೇ ಮಾಡಬಹುದು ಎಂದು ನನ್ನನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೇಳಿದರು. ನನಗೂ ಅದು ಸರಿ ಎಂದೆನಿಸಿ MBBS ಬಿಟ್ಟು Forestry ಪದವಿ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ದಾಖಲಾತಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡೆ.

Forestry ಪದವಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಷ್ಟ. ಈಗ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಬೇರೆಯವರ ಹತ್ತಿರ ಮಾಡಿಸುವ ದೈಹಿಕ ಶ್ರಮವಿರುವ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೆಲ್ಲ

ಒಂದೂವರೆ ವರ್ಷದ ತರಬೇತಿಯಿತ್ತು. ಅನಂತರ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆ ಸೇರಿದೆ.

ನಾವೇ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಮಾಡಬೇಕಿತ್ತು. ಗುಂಡಿ ತೊಡುವುದು, ಗಿಡ ನೆಡುವುದು, ಉಳುಮೆ ಮಾಡುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ರೈತರಾಗಿ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಬೇಕಿತ್ತು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಈ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ದೈಹಿಕವಾಗಿ ಅಷ್ಟು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಮೊದಲೊಂದು ವರ್ಷ ನನಗೆ ಅಮ್ಮನೇ ಇದೆಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು, ಕಲಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಮುಂದೆ ನಾನೂ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕಲಿತುಕೊಂಡು ಆ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಪಳಗಿದೆ. ನಾನು ಪದವಿ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿರುವಾಗ ನನಗೆ ಇದೆಲ್ಲ ಆಸಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಇಷ್ಟವಿರುವಂತಹ ವಿಷಯ ಎಂಬುದಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಯಿತು, ಅಮ್ಮ ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಿದ್ದರ ಬಗ್ಗೆ ಮನದಟ್ಟಾಯಿತು. ಫಾರೆಸ್ಟ್ರಿ ಪದವಿ ಮುಗಿಸಿದ ಮೇಲೆ RFO ಆಯ್ಕೆಯಾಯಿತು, 2008 ರಲ್ಲಿ ಇಲಾಖೆ ಸೇರಿದೆ, ಕೊಯಂಬತ್ತೂರಿನಲ್ಲಿ

- ಶ್ಲೇತಾ: ಅಮ್ಮಂದಿರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳ ಕುರಿತು ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಜ್ಯಾಸ್ತಿ ಗೊತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಅವರ ಆಸಕ್ತಿ, ಶಕ್ತಿ ಎಲ್ಲದರ ಬಗ್ಗೆಯೂ ತಿಳಿದಿರುತ್ತದೆ. ಅಮ್ಮಂದಿರು ಸೂಕ್ತ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮಕ್ಕಳ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ದಾರಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಹಿಮ: ಹೌದು, ಮಕ್ಕಳ ಒಲವು ಯಾವ ಕಡೆಗಿರಲಿ ಎಂಬುದು ಅಮ್ಮಂದಿರಿಗೆ ಪ್ರತಿದಿನ ಮಕ್ಕಳ ಜೊತೆಗಿನ ಒಡನಾಟದಿಂದ ತಿಳಿದಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಅವರು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಒಳ್ಳೆಯ, ಸೂಕ್ತ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು. ನನ್ನಮ್ಮ ಅದನ್ನೇ ಮಾಡಿದರು, ಆಮೇಲೆ ನನಗದು ಸರಿಯಾದ ನಿರ್ಧಾರ ಎಂದು ತಿಳಿಯಿತು.

- ಶ್ಲೇತಾ: ಈ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳು ಹೇಗಿರುತ್ತವೆ?

ಹಿಮ: ಕಾಡಿನ ಎಲ್ಲ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ನಮ್ಮದೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಕಾಡನ್ನು ಕಾಯುವುದು ನಮ್ಮ ಕೆಲಸ. ಅರಣ್ಯ ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಮರುಜೀವಗೊಳಿಸುವುದು, ಹೊಸ ಗಿಡಗಳನ್ನು ನೆಡುವುದು, ಕಳ್ಳತನವನ್ನು ತಡೆಯುವುದು, ಕಾಡುಗಳನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿದು, ನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ, ಶಿಕ್ಷೆ ಕೊಡಿಸುವುದೂ ನಮ್ಮ ಕೆಲಸ. ಜೊತೆಗೆ

ಜನರೂ, ಅರಣ್ಯ
ಇಲಾಖೆಯೂ ಸೇರಿ
ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ
ಕಾಡನ್ನು ಉಳಿಸುವುದು
ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕಾಡಿನ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ವಾಸಿಸುವ ಜನರಲ್ಲಿ ಕಾಡಿನ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು - ಪ್ರೀತಿ ಮೂಡಿಸಿ, ಅವರ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವುದೂ ನಮ್ಮ ಕೆಲಸ. ಜನರೂ, ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯೂ ಸೇರಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಕಾಡನ್ನು ಉಳಿಸುವುದು - ಬೆಳೆಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

- ಶ್ಲೇತಾ: ಹವ್ಯಕರು ಬಹುತೇಕ ಕೃಷಿಕರು. ಕೃಷಿಯ ಜ್ಞಾನ ನಮಗೆ ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಜ್ಞಾನ ನಿಮಗೆ ಏನಾದರೂ ಸಹಾಯವಾಯಿತೇ?
ಹಿಮ: ಹೌದು. ಎಲ್ಲರೂ ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ಕಲಿಯುವುದನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿಯೇ ಕಲಿತಿದ್ದೆ. ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ನನಗೆ ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ಕಲಿಯುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇ ಬರಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕಾಡು, ಬೆಟ್ಟ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೃಷಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಕಲಿಸಿರುತ್ತಾರಲ್ಲವೇ, ಹಾಗಾಗಿ ನನಗೆ ಕಲಿಯುವಾಗ ಅದು ಹೊಸ ವಿಷಯ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲಸದಲ್ಲಿಯೂ

ಸುಲಭವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಬೇರೆಯವರಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವೆಲ್ಲ ನನಗೆ ಮೊದಲೇ ಗೊತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಹೊಸದಾಗಿ ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಬರಲಿಲ್ಲ.

- ಶ್ಲೇತಾ: ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಕಲಿತದ್ದು ಅಲ್ಲದೆ ಇದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಬೇರೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ತರಬೇತಿ ಅಥವಾ ತಯಾರಿ ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿದ್ದೀರಾ?

ಹಿಮ: ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದುದು ಬಿಟ್ಟರೆ ನಾನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಅಜ್ಜ ಅಜ್ಜಿಯರ ಜೊತೆಗೆ, ಮಾವಂದಿರ ಜೊತೆಗೆ ಬೆಟ್ಟ ಗುಡ್ಡ ತೋಟ ಓಡಾಡಿ, ನೋಡಿ ಕಾಡಿನ ಅನುಭವವಾಗುತ್ತಿತ್ತು, ಸುಮಾರು ಕಲಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು, ಇನ್ನೂ ಕಲಿಯುತ್ತಲೇ ಇದ್ದೇನೆ. ಕಾಡೇ ಹಾಗೆ. ದಿನವೂ ಹೊಸತೊಂದು ಕಲಿಯಲು ಇರುತ್ತದೆ ಅಲ್ಲಿ. ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ಇವತ್ತು ಕಲಿತು ಮುಗಿಯಿತು ಎಂದ ಹಾಗಲ್ಲ. ಕಾಡನ್ನು ಕಲಿತು ಪೂರ್ತಿ ಅರ್ಥ

ಮಾಡಿಕೊಂಡೆ ಅಂದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ನನಗೆ ನಮ್ಮವರೇ ಅಜ್ಜ ಅಜ್ಜಿ ತಾತ ಅಮ್ಮ ಮಾವ ಎಲ್ಲ ಹೇಳುವ ಪಾಠ ಆಪ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈಗಲೂ ಮಾವಂದಿರು ಗುಡ್ಡ, ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಕಂಡರೆ ವಿಡಿಯೋ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಅದರ ಬಗ್ಗೆ “ಯಾಕಿರಬಹುದು, ಏನು ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿದೆ” ಎಂದೆಲ್ಲ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿರುತ್ತೇವೆ. ಹವ್ಯಕರಾಗಿ ನಮಗೆ ನಮ್ಮ ಕುಟುಂಬ ಕಲಿಸುವಂತಹ ವಿಷಯಗಳು ಬೇರೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹವ್ಯಕರಾಗಿ ಅದು ನಮಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ವರ!

- ಶ್ಲೇತಾ: ಅರಣ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಉದ್ಯೋಗ ಬೇರೆ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕಿಂತ ಹೇಗೆ ವಿಭಿನ್ನ ಎಂದು ನಿಮ್ಮ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಬಹುದು?

ಹಿಮ: ಬೇರೆ ಉದ್ಯೋಗಗಳಂತೆ ನಮ್ಮ ಕೆಲಸ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರತೀ ದಿನ ಕಾಡು ನಮಗೆ ಹೊಸ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಕಾಡು ಇವತ್ತಿನ ಹಾಗೆ ನಾಳೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಇವತ್ತಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ನಾವು ಕಂಡುಕೊಂಡ ದಾರಿ ನಾಳೆಗೆ ಕೆಲಸಮಾಡದು. ಆಗ ಬೇರೆಯೇ ಪರಿಹಾರ ಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ, ನಮ್ಮ ತಲೆ ಚುರುಕಾಗಿ ಓಡಿಸುತ್ತಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾಡಿನ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿಕೊಂಡು ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸುವುದು ತುಂಬಾ ಚಾಕಚಕ್ಯತೆ ಬೇಕಾದ ಕೆಲಸ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಮರ ಕಡಿಯುವುದು ಅಪರಾಧ. ಅದನ್ನು ಕಾನೂನುಪ್ರಾಕಾರ ಸಾಬೀತು ಪಡಿಸಲು ತುಂಬಾ ಕಷ್ಟ, ಸವಾಲಿನ ಕೆಲಸ. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ನೆಡಲು ನಾವು ನಮ್ಮ ನರ್ಸರಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮೂರು ಲಕ್ಷಗಳಷ್ಟು ಗಿಡಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತಿರುತ್ತೇವೆ. ದಿನಾ ಆ ಗಿಡಗಳು ಬೆಳೆಯುವುದನ್ನು ನೋಡುವ ಋಷಿ ಬೇರೆ ಯಾವುದರಲ್ಲೂ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಾವು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣದಂಥದೋ ಒಂದು ಗಿಡ ಬೆಳೆಸುವಾಗ ಅದು ಚಿಗುರಿದರೆ, ಹೂ - ಹಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟರೆ ಋಷಿಪಡುತ್ತಿರುತ್ತೇವೆ. ಲಕ್ಷಗಟ್ಟಲೆ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಬೀಜದಿಂದ ಬೆಳೆಸಿ ದೊಡ್ಡ ಮರ ಆಗುವುದನ್ನು ನೋಡುವ ಋಷಿ, ತೃಪ್ತಿ ಬೇರೆಯಲ್ಲ ಸಿಗಲಾರದು ಎಂದು ನನ್ನ ಅನಿಸಿಕೆ. ಎಲ್ಲ ಕಡೆ ಪರಿಸರ ಹಾನಿ ಆಗುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ನಮ್ಮಿಂದ ಇಷ್ಟಾದರೂ ಮಾಡಿ, ಆ ಹಾನಿಗಳನ್ನು ಸರಿದೂಗಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆನೋ

ಎಂಬ ಒಂದು ತೃಪ್ತಿ ಇಲ್ಲಿ. ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಪ್ರಾಣಿ, ಹಕ್ಕಿ ಮರಿ ಇಟ್ಟರೆ ಅದರ ಕುಟುಂಬ, ಪರಿಸರವನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಾನ ಅನಿಸುತ್ತದೆ.

- ಶ್ಲೇತಾ: ಕಾಡನ್ನು ಮಕ್ಕಳಂತೆ ಪಾಲಿಸುವುದರಿಂದ ಹಿಡಿದು ಕಾಡಿನ ಕಳ್ಳರನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ ಪೊಲೀಸ್ ಕೆಲಸ, ಅಲ್ಲಿನ ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಿದ್ದರೆ ವೈದ್ಯರಾಗಿಯೂ, ಕಾಡಿನ ಕಾನೂನು ಬಂದಾಗ ವಕೀಲರಂತೆಯೂ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನೂ ಮಹಿಳೆಯಾಗಿ ನೀವು ನಿಭಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ಮಹಿಳೆಯಾಗಿ ನಿಮಗೆ ಎದುರಾಗುವ ಕಷ್ಟಗಳು ಏನು? ಅದನ್ನು ಹೇಗೆ ನಿಭಾಯಿಸುತ್ತೀರಿ?

ಹಿಮ: ದಟ್ಟ ಕಾಡಿನ ಮಧ್ಯದ ಕೆಲಸ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕಷ್ಟವೇ. ಗುಡ್ಡಗಾಡಾದ್ದರಿಂದ ಓಡಾಡುವುದೂ ಕಷ್ಟ. ಕಾಡುಗಳೆಲ್ಲ ಯಾವಾಗ ಬೇಕಾದರೂ ಬರಬಹುದು, ಕಾಡಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಯಾವಾಗ ಬೇಕಾದರೂ ಬೀಳಬಹುದು. ಉಳಿದ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಹಾಗೆ 9-6 ಅಥವಾ ಆದಿತ್ಯವಾರ ರಜೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಇವಕ್ಕೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ, ನಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಿದ್ದಾಗ ಅಥವಾ ಇನ್ಯಾವುದೇ ಕೌಟುಂಬಿಕ ವಿಷಯಗಳಿದ್ದಾಗಲೂ ನಾವು ಎದ್ದು ಓಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದ, ಸಂಬಂಧಿಕರ ನಿರೀಕ್ಷೆಗೆ ತಕ್ಕ ಹಾಗಿರಲು ಕಷ್ಟವೇ. ಈಗ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅಭ್ಯಾಸ ಆಗಿದೆ, ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ನಾನು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿದಾಗ ಅಲ್ಲಿನ ಪ್ರಥಮ ಮಹಿಳಾ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ, ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಯಾರಿಗೂ ಮಹಿಳಾ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಯೋ, ವ್ಯವಹರಿಸಿಯೋ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಕಚೇರಿಯಾಗಿದ್ದ ಕಾರಣ, ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳಿಗೆ ಕೆಲಸ ಹೇಳಿ ಮಾಡಿಸಲು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನು ಉಳಿದವರ ಹಾಗೆ ಅಧಿಕಾರಿ, ಮಹಿಳೆ-ಪುರುಷ ಎಂಬ ಬೇಧವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅವರಿಗೆಲ್ಲ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಸಲು ಸುಮಾರು ವರ್ಷಗಳೇ ಬೇಕಾದವು. ಮಹಿಳೆಯದಾದ್ದರಿಂದ ವರ್ಗಾವಣೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ “ಯಾವುದಾದರೂ ಕಡತ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಕೆಲಸ ಕೊಟ್ಟು ಕೂರಿಸಿ ಬಿಡಿ, ಬೇರೆ ಕೆಲಸ ಅವರಿಂದಾಗದು” ಎಂದೆಲ್ಲ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಷ್ಟರ ವರೆಗೆ ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯೋಗಿಯನ್ನು ನೋಡದ ಅವರಿಗೆ “ಅವಕಾಶವೇ ಕೊಡದೆ ಹೇಗೆ ನಿರ್ಧಾರ

ಮಾಡುತ್ತೀರಿ” ಎಂದು ಸವಾಲೆಸೆಯಬೇಕಾಯಿತು. ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲೂ ಅಷ್ಟೇ, ನಾವು ಮೂವರು ಹುಡುಗಿಯರು ಇದ್ದದ್ದು ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ. ಮಹಿಳಾ ಶೌಚಾಲಯವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ಆಗ. ನಮ್ಮ ಪಠ್ಯದ ಸ್ವರೂಪ ಬರೀ ಗಂಡಸರಿಗಾಗಿ ಮಾತ್ರ ರಚಿಸಿದ ಹಾಗಿತ್ತು. ಕಾಡಿನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ 6 ತಿಂಗಳುಗಳ ಕಾಲ ಟೆಂಟ್ ಹಾಕಿ ವಾಸ ಮಾಡಿ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಪಾಠಗಳಿದ್ದವು, ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಇರುವಂತೆ ವಿನ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ನಮಗೆ ಬೇಕಾದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಸವಲತ್ತುಗಳಿಗಾಗಿ ನಾವು ಹೋರಾಟ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಇವತ್ತಿಗೂ ಹೋರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಬೇರೆ ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲೂ ಹೆಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಪ್ರತೀ ದಿನ ತಮ್ಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ, ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕಾಡಿನ ಕೆಲಸವಾದ ಕಾರಣ ಇದು ಸ್ವಲ್ಪ ಜ್ಯಾಸ್ತಿಯೆ! ನಿಮ್ಮಿಂದ ಆಗದು ಎಂದು ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಅಡ್ಡ ಮಾಡುವವರೂ ಇದ್ದರು, ಹಾಗೆಯೇ ಎಲ್ಲ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶಾರೀರಿಕವಾಗಿ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದ ಸಮಯವೂ ಇತ್ತು. ಈಗ ಎಷ್ಟೋ ಬದಲಾಗಿದೆ.

ಬಹುತೇಕ ಪುರುಷ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ ಕಾಡಿನ ಸುತ್ತು ಮುತ್ತಲು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಹವ್ಯಕರಿಗೆ ನಾನೊಬ್ಬಳು ಆಫೀಸರ್ ಎಂದು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರೆಲ್ಲ “ತಂಗಿ ಬಾರೆ, ಆಸ್ತಿಗೆ ಕುಡ್ಕೊಂಡು ಹೋಗೇ” ಎಂದು ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾನದನ್ನು ಧನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ತೆಗೆದು-ಕೊಂಡೆ. ಹವ್ಯಕರು ನನ್ನನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನೆ ಮಗಳ ರೀತಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಹತ್ತಿರವಾಗಿ ಕಾಡಿನ ಕಾನೂನಿನ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಲು ಸುಲಭವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹೆಣ್ಣುಮಗಳಾಗಿ ಅವರೆಲ್ಲರ ಪ್ರೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸದ ಜೊತೆಗೆ ಕಾಡಿನ ರಕ್ಷಣೆ ಸುಲಭವಾಯಿತು.

- ಶ್ವೇತಾ: ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮನೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿ, ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಹಾಗಿರುವಾಗ ಇಂತಹ ವಿಶೇಷ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುಳ್ಳ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡಲು ನಿಮಗೆ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯವರು, ಸಂಬಂಧಿಕರು, ಗೆಳತಿಯರು ಹೇಗೆ ಸಹಕಾರ,

ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ?

ಹಿಮ: ನಿಜ ಹೇಳಬೇಕಾದರೆ, ನಾನು ಮನೆಯ ಹೊರಗಡೆ ಇಲಾಖೆಗೆ ಇಷ್ಟು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾದದ್ದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಮನೆಯವರು ಮತ್ತೆ ಗೆಳತಿಯರೇ ಕಾರಣ. ಅವರೆಲ್ಲರ ಸಹಕಾರ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನನ್ನಿಂದ ಇದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅಮ್ಮನ ಸಹಾಯ, ಆಮೇಲೆ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಕಾಡಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವಸತಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳೇ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ತಂಗಿ ನನ್ನ ಜೊತೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮದುವೆ ಆದ ಮೇಲೆ ಅತ್ತೆ, ಗಂಡ ಕೂಡ ಅಷ್ಟೇ ಸಹಕಾರ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ನನ್ನ ಪುಟ್ಟ ಮಗಳೂ ಕೂಡ. ನಾನು ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಅವಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ, ಹಾಗೆಯೇ ಕಛೇರಿಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಅಲ್ಲೇ ನನ್ನ ಬಳಿ ಇರುತ್ತಾಳೆ. ಅತ್ತೆಗೆ ವಯಸ್ಸಾಗಿದೆ, ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಷ್ಟ. ಅಮ್ಮನೂ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿರುವ ಕಾರಣ ಅವರಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಅನಿವಾರ್ಯ. ಮಗು ಹುಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆ 6 ತಿಂಗಳು ರಜೆಯಿತ್ತು, ಅದಾದ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಗಂಡ ಒಂದು ವರ್ಷದ ಕಾಲ ತಮ್ಮ ಸಾಪ್ಲೇರ್ ಕೆಲಸ ಬಿಟ್ಟು ಮಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡರು. ಅವರಿಗೆ ಪುನಃ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರುವ ಅವಕಾಶವಿತ್ತು, ನನಗೆ ಹಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಗಂಡನ ಮನೆಯ ಸಂಬಂಧಿಕರು ಬೆಂಗಳೂರು ಮೈಸೂರು ಕಡೆ ಇದ್ದಾರೆ, ಎಲ್ಲರೂ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ವರ್ಗಾವಣೆ ಮಾಡಿ ಬಾ ಎಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನನ್ನ ಕೆಲಸ ಎಲ್ಲ ನೋಡಿದ್ದ ನನ್ನ ಅತ್ತೆಯೇ ನನ್ನ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. “ಅವಳಿಗೆ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದರೆ ಏನೂ ಕೆಲಸ ಇಲ್ಲ, ಅವಳ ಕೆಲಸ ಇಲ್ಲಿನ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ” ಎಂದು ತುಂಬಾ ಸಹಕಾರ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ರಾತ್ರಿ ಪಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಮಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಗಂಡ ಈಗ ಇಲ್ಲಿ ಮನೆಯಿಂದಲೇ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಮಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

- ಶ್ವೇತಾ: ಓ.. ಅದು ತುಂಬಾ ಕಷ್ಟ. ಮಕ್ಕಳು ರಾತ್ರಿ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು ಎಲ್ಲ ಕಷ್ಟವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ನಿದ್ರೆ ಕೆಟ್ಟರೆ ಮರುದಿನ ಅವರು ಅಳುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ ಕೂಡ.

ಹಿಮ: ಹೌದು ಅದೆಲ್ಲ ಕಷ್ಟ. ಮಗಳನ್ನು ನಾನು

ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು ಎಲ್ಲ ನಡೆಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಅವಳು ಅದಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ರಾತ್ರಿ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿ ಬಂದರೆ, ಮಲಗಿದ್ದವಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಒಟ್ಟಿಗೆಯೇ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಜೀಪಿನಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅಭ್ಯಾಸವಾಗಿ ಅವಳು ಜೀಪಿನಲ್ಲಿ ನಿದ್ದೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಅದೆಲ್ಲವೂ ದೊಡ್ಡ ಸಹಕಾರವೇ. ಅವಳು ಅಳುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅಥವಾ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಗಂಡ ಅತ್ತೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡದಿರುತ್ತಿದ್ದರೆ ಈ ಕೆಲಸ ಸಾಧ್ಯ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳಿಗೆ ಒಂದೂವರೆ ವರ್ಷ ಆದಾಗ ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿದ ಹೆಂಗಸು ಮಗಳಿಗೆ ಹೊಡೆಯುವುದನ್ನು ಕ್ಯಾಮರಾ ಮೂಲಕ ನೋಡಿದ ಮೇಲೆ, ನನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ಈ ಕೆಲಸ ಯಾಕೆ ಬೇಕು ಎಂದು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಲು ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಿದ್ದೆ. ಆಗ ನನ್ನ ಮನೆಯವರೆಲ್ಲ “ಮನೆಗೆ ನೀನು ಎಷ್ಟು ಬೇಕೋ, ಅಷ್ಟೇ ನೀನು ಈ ಪರಿಸರಕ್ಕೂ ಬೇಕು, ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ನೀನು ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕರ್ತವ್ಯ ಅಷ್ಟೇ ಇದೆ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಈ ಅವಕಾಶ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ, ಅದರಲ್ಲೂ ಹವ್ಯಕರು ಈ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ತೀರಾ ಕಡಿಮೆ ಅಥವಾ ಇಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಈ ಕೆಲಸ ಬಿಟ್ಟರೆ ಮುಂದೆ ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬರುವವರಿಗೆ ಇದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೇನೋ ಎಂಬ ತಪ್ಪು ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ಬಿಡುವೆ”, ಎಂದು ಕೆಲಸ ಬಿಡುವುದು ಬೇಡ, ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಧೈರ್ಯ ಕೊಟ್ಟರು.

- **ಶ್ಲೇತಾ:** ನಮ್ಮಂತಹ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಪರಿಸರ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತಾಡಲು ಸುಲಭ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಪರಿಸರ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೋಸ್ಕರ, ಮಾಲಿನ್ಯ ಕಮ್ಮಿಮಾಡಲೋಸುಗ ನಾವು ನಮ್ಮ ವತಿಯಿಂದ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ ಭಾರೀ ಕಡಿಮೆ. ಒಂದು ಕಾಡು ಅದು ಇರುವಲ್ಲಿ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿರಬೇಕಾದರೆ ನಿಮ್ಮ ಹಾಗಿರುವ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳಲ್ಲದೇ, ನಿಮ್ಮಗಳ ಪುಟ್ಟ ಪುಟ್ಟ ಮಕ್ಕಳ ಶ್ರಮವೂ, ತ್ಯಾಗವೂ ಎಲ್ಲವೂ ಸೇರಿದೆ. ಇದು ದೊಡ್ಡ ಕೆಲಸ, ಇದಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲರ ಸಹಕಾರ ಸಿಗಬೇಕು ಮತ್ತು ಇದನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಗೌರವದಿಂದ ನೋಡಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ ಇದನ್ನು ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಕೆಲಸದ ಜೊತೆಗೆ ಹೋಲಿಸಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಶ್ರಮ, ತ್ಯಾಗಗಳಿಗೆ ನನ್ನ ಮತ್ತು

ಅಮೆರಿಕಾದ ಎಲ್ಲಾ ಹವ್ಯಕರ ಪರವಾಗಿ ತುಂಬಾ ಧನ್ಯವಾದಗಳು ಹಾಗೂ ವಂದನೆಗಳು!

- **ಶ್ಲೇತಾ:** ನಿಮ್ಮ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನಾಡಿನ ಮಂದಿ ಯಾವ ರೀತಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬಹುದು? ಅಮೆರಿಕಾದಿಂದ ನಾವು ಏನು ಸಹಾಯ ಮಾಡಬಹುದು?

ಹಿಮ: ನೀರು ಕಡಿಮೆ ಬಳಸುವುದು, ವಿದ್ಯುತ್ ದೀಪಗಳನ್ನು ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ ಆರಿಸುವುದು, ಇಂಥಹ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಪರಿಸರ ಕಾಳಜಿಯ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೆಲ್ಲ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಪಾಲಿಸುವ ಅಗತ್ಯ ತುಂಬಾ ಇದೆ. ಇವೆಲ್ಲ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅತಿಯಾಗಿ ಬಳಸಬಾರದು. ಇಲಾಖೆಯವರು ಏನಾದರು ಯೋಜನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದಾದರೆ ಅದು ಅರಣ್ಯದ ಮೇಲೆ ಉಂಟಾಗುವ ಒತ್ತಡವನ್ನು ಕಮ್ಮಿ ಮಾಡಲೋಸುಗವಾಗಿರುತ್ತದೆಯಲ್ಲದೆ, ಇಲಾಖೆಯ ಸ್ವಂತಕ್ಕೆ ಆಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಲಾಖೆಯ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಒಳಿತಿಗೋಸ್ಕರವೆ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಲಾಖೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಜನರಿಗಿರುವ ತಪ್ಪು ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಬದಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇಲಾಖೆಯ ಜೊತೆ ಗಿಡ ನೆಡಲು, Seed Ball ಎಸೆಯಲು, ಯಾವುದಕ್ಕಾದರೂ ಜನರು ನಮ್ಮ ಜೊತೆ ಸೇರುತ್ತಾರೆ ಎಂದಾದರೆ ಅದನ್ನು ಇಲಾಖೆ ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತದೆ. ಬೆಂಕಿ ಬಿದ್ದಾಗ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಮಾಡುವ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಬರಬಹುದು, ಹಾಗೆಯೇ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಆರಿಸಲು ಕೂಡ. ನಾವು ಕಾಡಿನೊಳಗೆ ಗಸ್ತು ತಿರುಗುತ್ತಾ ಕಾಡನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿರುತ್ತೇವೆ. ನಮ್ಮ ಜೊತೆಗೆ ಇದನ್ನು ಮಾಡಲು ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಯಾರೂ ಸೇರಬಹುದು. ಆನೆ, ಹುಲಿ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಮನುಷ್ಯರ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಅಲ್ಲಿನ ಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳನ್ನು ಜನರು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅತಿಯಾದ ನಿರೀಕ್ಷೆಯ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಮೀಡಿಯಾಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅನವಶ್ಯಕ ಒಳಗಾಗಿಸುವುದರಿಂದ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯ ಮೇಲೆ ಒತ್ತಡ ಜ್ಯಾಸ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ಗುಂಡಿಕ್ಕಿ ಕೊಲ್ಲುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜನರ ಸಹಕಾರ ಅಗತ್ಯ. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾವು ಮಾಡುವ ನಿರ್ಧಾರ, ಒತ್ತಡಗಳು

ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಕಾಡನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಲು ಗಿಡ ನೆಡಬೇಕೆಂದಿಲ್ಲ, ಬದಲಿಗೆ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಗೆ ಸಹಕಾರ ಕೊಟ್ಟರೆ ಅದುವೇ ಧಾರಾಳ! ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಎದುರಿರುವ ಮರವನ್ನು ಕಡಿದು, ಕಾಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಲಕ್ಷಗಟ್ಟಲೆ ಇರುವ ಮರವನ್ನು ಕಾಯುತ್ತೇನೆ ಅಂದರೆ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಲಕ್ಷಗಟ್ಟಲೆ ಮರಗಳೂ ಮುಖ್ಯ, ಹಾಗೆಯೇ ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಎದುರಿರುವ ಮರವೂ ಅಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯ.

ಹಾರ್ನ್ ಬಿಲ್ ಎಂಬ ಪಕ್ಷಿ ಹತ್ತತ್ತು ವರ್ಷ ಒಂದೇ ಮರದಲ್ಲಿ ಗೂಡು ಕಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಹೆಣ್ಣು ಹಕ್ಕಿ ರೆಕ್ಕೆ ಪುಕ್ಕ ಬಿಟ್ಟು ಗೂಡಿನ ಒಳಗೆ ಕುಳಿತಿರುತ್ತದೆ. ಗಂಡು ಹಕ್ಕಿ ಹೊರಗಡೆಯಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಆಹಾರ ಕೊಡುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಮರಿ ಆಚೆ ಬಂಡ ಮೇಲೆಯೇ ಅಮ್ಮ ಹಕ್ಕಿ ಹೊರಗಡೆ ಬರುತ್ತದೆ, ಅಷ್ಟು ತಿಂಗಳುಗಳ ಕಾಲ ಅದು ಅಲ್ಲಿ ಒಳಗಡೆಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಇದರ ಮಧ್ಯೆ ಏನಾದರೂ ಅಡಚಣೆಯಾದರೆ ಅದು ಗೂಡಿನ ಒಳಗೆಯೇ ಸತ್ತು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಜನರಿಗೆ ಅರ್ಥವೇ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಜನರು ಹಕ್ಕಿ ಗೂಡಿರುವ ಆ ಮರವನ್ನು ಕಡಿದುಕೊಂಡಿ ಎಂದು ನಮ್ಮನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇವತ್ತೇ ಕಡಿಯಲು ಪರವಾನಗಿ ಕೊಡಿ ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪರವಾನಗಿ ಕೊಡದಿದ್ದರೆ ನಾವು ಜನರ ಪರ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜನರಿಗೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಲು ಕಷ್ಟ. ಹಕ್ಕಿಯು

ಸಂತಾನೋತ್ಪಾದನೆ ಸಮಯ ಮುಗಿಯಲಿ ಎಂದು ಜನರ ಮನವೊಲಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಜನರು ಇಂತಹ ಪರಿಸರದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇಲಾಖೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಸಹಕರಿಸಬೇಕು.

ನನ್ನ ಮನವಿ ಏನೆಂದರೆ, ನೀವು ಅಮೇರಿಕಾದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನಮ್ಮ ನೆಲದ ವೈವಿಧ್ಯ, ವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡಿ. ಅಮೇರಿಕಾದ ನೆಲದ ಜೊತೆಗೆ ನಮ್ಮ ನೆಲವನ್ನು ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡುವ ಬದಲು, ಅದರ ವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡಿ. ನಮ್ಮ ಕಾಡುಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಜ್ಯಾಸ್ತಿ ಜೀವ ವೈವಿಧ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಕಾಡು. ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟಗಳು ಜೀವ ವೈವಿಧ್ಯದ ಕೇಂದ್ರವೆಂದೇ ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ, ಇದು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಬೇರೆಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪವಾಗಿ ಒಂದೇ ತೆರನಾಗಿ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು ತೋರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಇದು ಹೀಗೆಯೇ ಚಂದ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿನ ಈ ಶ್ರೀಮಂತ ಜೀವ ವಿಶೇಷಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪ್ರೀತಿ ಬರಬೇಕು, ಅಭಿಮಾನ ತೋರಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಭಾಷೆ, ಆಹಾರ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಗೆ ನಾವು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕಲಿಸುತ್ತೇವೋ ಹಾಗೆಯೇ ನಮ್ಮ ನೆಲದ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಹೇಳಿಕೊಡಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪೀಳಿಗೆಯ ಜನರಿಗೆ ನಮ್ಮ ನೆಲ ಪರಿಸರದ ಜೊತೆಗೆ ಭಾಂಧವ್ಯ ಬೆಸೆಯಲು ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಹವ್ಯಕರು ಪುಣ್ಯವಂತರು, ಕಾಡಿನ ಸರಹದ್ದಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ವಾಸ. ಒಳ್ಳೆಯ ಗಾಳಿ,

ಒಳ್ಳೆಯ ನೀರು ಕುಡಿದು ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಭಾಗ್ಯವಂತರು. ಅದರ ಬದಲಿಗೆ ಯಾವುದೋ ಕೊಂಪೆ ಎಂದುಕೊಂಡರೆ ಕಷ್ಟ. ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡೇ ಬೆಳೆದರು. ಎಲ್ಲಿಯೋ ಇದ್ದುಕೊಂಡು, ಕಾಡು, ಮಳೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಸಿಕೊಂಡು ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗ ಎಲ್ಲರೂ ಬೆಂಗಳೂರಿನಂತಹ ನಗರಗಳಿಗೆ ವಲಸೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಬರೀ ಕಾಡಿನ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಅಲ್ಲ, ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ಬದಲಾಯಿಸಬೇಕು. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಿತವಾಗಿ ಬಳಸಬೇಕು, ನಾಳೆಗೂ

ಬೇಕು ಎಂಬುದರ ಅರಿವಿರಬೇಕು. ಹಿಂದೆಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಸೊಪ್ಪಿನ ಬೆಟ್ಟಗಳನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದು ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ಅಲ್ಲಿ ಮಾವು, ಹಲಸಿನ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತಿ ಬೆಳೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗಿನವರು ಅದನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಬೆಟ್ಟದಿಂದ ಬೇಕಾದ ಸೊಪ್ಪು, ಮಣ್ಣು, ಕಲ್ಲು ಎಲ್ಲ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಯೇ ವಿನಃ ಅವರಿಂದ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಏನೂ ಕೊಡುಗೆಯಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಪರಿಸರದಿಂದ ಏನನ್ನಾದರೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಅದನ್ನು ವಾಪಸ್ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕಲಿಸಿದ್ದರು.

ನಮ್ಮ ಹವ್ಯಕ ಹಿರಿಯರು ನಮಗೆ ಕಲಿಸಿದ್ದನ್ನು ನಾವು ಪಾಲಿಸುವಂತಾಗಬೇಕು.

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಭಾಗದಲ್ಲೆಲ್ಲ ವನ, ನಾಗ ಬನ, ದೇವರ ಕಾಡು ಎಂದೆಲ್ಲ ಇದೆ. ಅಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕರು ತೋರಿಸಿದ್ದೂ ಅದನ್ನೇ. ಕಾಡನ್ನು ದೈವಿಕವಾಗಿ ನೋಡಬೇಕು, ಅದನ್ನು ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದೇ. ಈಗ ಆ ಭಕ್ತಿಯೆಲ್ಲ ಬರಿ ಆ ನಾಗಬನಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿದೆ. ಬೇರೆ ಕಾಡೆಲ್ಲಾ ಕಡಿಯಬಹುದೆಂಬ ಭಾವನೆ ಇದೆ. ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಉಳಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಪರಿಸರ ಉಳಿಯಬಹುದಷ್ಟೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ನಾಗಬನ, ದೇವರ ಕಾಡುಗಳ ಮೇಲೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಬಂಧಗಳು ಮಂಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಒಂದೊಂದು ನಾಗಬನದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಮರಗಳ ವೈವಿಧ್ಯತೆ, ದಟ್ಟ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಮರಗಳ ಪುಟ್ಟ ಮಾದರಿಯಂತೆ. ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಕಾಡಿನ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು ಎಂಬುದು ಇದರಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಅವರು ನಮಗೆ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಎಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ, ಹವ್ಯಕರಿಗಂತೂ ಇದು ಹೊಸ ವಿಷಯ ಅಲ್ಲ.

- **ಶ್ಲೇತಾ: ಹೆಣ್ಣುಕೃತ ಕಾಡಿನ ರಕ್ಷಣೆ ಹೇಗೆ ಮಾಡಬಹುದು? ನಿಮ್ಮ ಹಾಗೆ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಗೆ ಸೇರಲು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು?**

ಹಿಮ: ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಹೂವು ಚಿಗುರು ಕಾಯಿಗಳಿಂದ ತಂಬುಳಿ, ಪಲ್ಯ ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ಅಡುಗೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಗಿಡ ಎಲೆ ಹೂಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಣ್ಣುಕೃತ ಅಗಾಧ ಜ್ಞಾನವಿದೆ. ಮನೆಯ ಉಳಿದ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕೂಡ ಅಷ್ಟು ತಿಳಿದಿರದು. ಈ ತಂಬುಳಿ ಹೇಗೆ ಮಾಡುವುದು, ಎಂತಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಈ ಋತುವಿನಲ್ಲೇ ಇದನ್ನು ಯಾಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂಬೆಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಣ್ಣುಕೃತ ಜ್ಞಾನಿ ಗೊತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಇದರ ಬಗೆಗಿನ ಯಾವುದೇ ಮಾಹಿತಿ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ವಿಷಯಗಳು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗಬೇಕು. ಇದು ಗೊತ್ತಾದರೆ ಮಾತ್ರವೇ ಜನರಿಗೆ ಆ ಗಿಡದ ಬಗ್ಗೆ ಗೌರವ ಬರುವುದು, ಆಗ ಜನರು ಅದನ್ನು ಉಳಿಸಿ, ನೆಟ್ಟು ಬೆಳೆಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ಹೆಣ್ಣುಕೃತ ಇದನ್ನು

ಉಳಿದವರಿಗೆ ಕಲಿಸಬೇಕು, ಅವರವರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ, ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಪರಿಚಯಿಸಬೇಕು. ತಾಯಂದಿರು ಮಕ್ಕಳು ಚಿಕ್ಕವರಿರುವಾಗಲೇ ಇದನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟರೆ ನಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಜನಾಂಗ ಸ್ವತಃ ಅರಣ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಮೊದಲೆಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಮನೆ ಖರ್ಚಿಗಷ್ಟೇಯೇ ಕಾಡಿನ ಹಣ್ಣುಗಳು, ಔಷಧೀಯ ಸಸ್ಯಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ತರುತ್ತಿದ್ದರು ಆದರೆ ಈಗ ಅವನ್ನು ಹೊರಗಡೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ಕಿತ್ತು ತರುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಅವೆಲ್ಲ ಅಳಿದು ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಹಾಗೂ ಕಾಡಿನ ದುರುಪಯೋಗವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಯಾವುದೋ ಫಾರ್ಮಾಸ್ಯೂಟಿಕಲ್ ಕಂಪನಿ ಉದ್ಧಾರವಾಗುತ್ತಿದೆಯೇ ಹೊರತು ಜನರಲ್ಲ. ನಮಗೆ ನಾಳೆ ಇದೇ ಗಿಡಗಳು, ಔಷಧಿಗಳು ಬೇಕಾದಾಗ ಅವು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ನಾವು ಹೆಣ್ಣುಕೃತ ನಮಗೆ ತೋಟದ ಆದಾಯದ ಜೊತೆಗೆ ಕಾಡಿನಿಂದಲೂ ಆದಾಯ ಬರಬೇಕು ಎಂದು ಆಸೆ ಪಟ್ಟರೆ ಮನೆಯ ಗಂಡಸರು ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ನಾವು ಒಂದು ಕಡೆ ತೃಪ್ತಿ ಪಡಲು ಕಲಿಯಬೇಕು. ಕಾಡಿನಿಂದ, ಪರಿಸರದಿಂದ ನಾವು ಏನನ್ನು ಬಳಸುತ್ತೇವೆಯೋ ಅದನ್ನು ಹಿತಮಿತವಾಗಿ ಬಳಸಲು ಕಲಿಯಬೇಕು. ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಮನೆ ವಾಕ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅಡುಗೆ ಸಾಮಾನನ್ನು ಹಿತ ಮಿತವಾಗಿ ಬಳಸಲು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನೇ ಕಾಡಿನ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸಬೇಕು.

ನಾವು ಕಾಡಿನ ಸರಹದ್ದಿನ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ “ಗ್ರಾಮಾರಣ್ಯ ಸಮಿತಿ” ಎಂದು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಮೊದಲೆಲ್ಲ ಅದರಲ್ಲಿ ಗಂಡಸರೇ ಇದ್ದರು. ನಾನು ಸೇರಿದ ಮೇಲೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಹೆಂಗಸರನ್ನೂ ಅದರಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದೆ. ಆಗ ಆ ಸಮಿತಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ನಿರ್ಧಾರಗಳೇ ಬದಲಾದುವು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಸಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಡಿನ ನೆಡುತೋಪಿನಿನ ಕಟಾವಿನಿಂದ ಬಂದ ಕಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಬಂದ ಹಣವನ್ನು ಸಮಿತಿಗೆ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಮಿತಿ ಆ ಹಣವನ್ನು ತನ್ನ ಊರಿನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತದೆ. ಮೊದಲೆಲ್ಲ ಹಣವನ್ನು ರಸ್ತೆ ಸುಂದರ ಮಾಡಲೋ ಅಥವಾ ಇನ್ಯಾವುದೋ ಅನವಶ್ಯಕ ವಿಷಯಗಳಿಗಾಗಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಯಾವಾಗ ಈ ಸಮಿತಿಗೆ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಸೇರಿದರೋ, ಆಗಿನಿಂದ ಸಮಿತಿ ಅತೀವ ಚಾಕಚಕ್ಯತೆಯಿಂದ

ಹಣವನ್ನು ಸೋಲಾರ್ ಬೋಯಿಲರ್, ಅಸ್ತು ಒಲೆ ಮುಂತಾದ ಉಪಯೋಗೀ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಇದರಿಂದ ಜನರಿಗೆ ಕಾಡಿನಿಂದ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು. ಹಾಗೆಯೇ ಗದ್ದೆಗೆ ಬೇಲಿ ಕಟ್ಟುವಾಗ ಕಂಬವನ್ನು ಹಾಕಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣುಕೃಷು ಏನು ಮಾಡಿದರು ಅಂದರೆ, “ಕಾಡಿನಿಂದ ಮರ ಕಡಿದು, ಪ್ರತೀ ವರ್ಷ ಬೇಲಿಗೋಸ್ಕರ ಕಂಬ ತರುವುದು ಬೇಡ, ಹಾಗೆಯೇ ಚಪ್ಪರಕ್ಕೂ ಬೇಡ” ಎಂದು ಸಮಿತಿಯ ದುಡ್ಡಿನಿಂದ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಕಬ್ಬಿಣದ, ಸಿಮೆಂಟಿನ ಕಂಬಗಳನ್ನು ಕೊಂಡುತಂದರು. 40-50 ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಇನ್ನು ಕಾಡಿನಿಂದ ಕಂಭ ಕಡಿಯುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಿಷಯಗಳು ಹೆಣ್ಣುಕೃಷಿಗೆ ಅಷ್ಟೇ ಸಾಧ್ಯ. ಇವೆಲ್ಲ ಚಿಕ್ಕ ಪುಟ್ಟ ವಿಷಯಗಳು ತುಂಬ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ. ಪ್ರತೀ ವರ್ಷ ಒಂದು ಮನೆಗೆ ಕಂಬಕ್ಕಾಗಿ ನೂರು ಗಿಡ ಕಡಿದರೆ ಅಲ್ಲಿ ನೂರು ಮರಗಳು ಹೋದುವು. ಜೊತೆಗೆ ಅಲ್ಲಿನ ಜೀವಚರಗಳಗೂ ಸಾಯುತ್ತವೆ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಅರಣ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಪುಟ್ಟ ಪುಟ್ಟ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಸಶಕ್ತವಾದ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕೆಲಸವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ನಿಮಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯ ಹೇಳಲೇ ಬೇಕು. ನಾನು ಒಂದು ಅರಣ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಮಯ, ಅಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಕಾಡ್ಲಿಚ್ಚು ಸಂಭವಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ವರ್ಗಾವಣೆಯಾಗುವ ಮೊದಲು ಇದ್ದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿ ತಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರದಿದ್ದ ಕಾರಣ ಅವರು ಸೇವೆಯಿಂದ ಅಮಾನತುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾನು ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಶುರುಮಾಡಿದಾಗ, ಅಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುಮುತ್ತಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಮಹಿಳಾ ಮಂಡಲಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಮಾತನಾಡಿ ಅವರನ್ನು ನಮ್ಮ ಜೊತೆ ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿಯ ಅನಾಹುತಗಳು ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಮಹಿಳೆಯರು ಎಲ್ಲಾದರೂ ದನ ಮೇಯಿಸುವಾಗ, ಅಥವಾ ಇನ್ಯಾವುದೋ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಸಣ್ಣ ಬೆಂಕಿ ಕಂಡುಬಂದರೂ ಕೂಡ ನಮಗೆ ಕರೆಮಾಡಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಗೆಯೇ ಅವರೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಬೇಕಾದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೆಂಗಸರ ಕಣ್ಣಾವಲು, ಸಮಯೋಚಿತ ನಿರ್ಧಾರಗಳು ಅರಣ್ಯ

ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಲು ತುಂಬಾ ಸಹಕಾರಿ.

ಇತೀಚೆಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಚಿರತೆಯನ್ನು ಯಾರೋ ಗುಂಡಿಕ್ಕಿ ಕೊಂದಿದ್ದರು. ಅದು ಗರ್ಭಿಣಿ ಚಿರತೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅದರ ಪೋಸ್ಟ್ ಮಾರ್ಟಮ್ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಜನರೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿದ್ದರು. ಆ ಸತ್ತ ಚಿರತೆಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಮರಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಉಳಿದವರಿಗಿಂತ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಹೆಂಗಸರ ಮನ ಮಿಡಿದಿತ್ತು. ಕಣ್ಣೆಲ್ಲ ನೀರಿಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರ ಮನಸ್ಸು ತಮ್ಮನ್ನು ತಾಯಿ ಚಿರತೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಹೋಲಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಯೊಂದು ಸತ್ತು ಹೋದಾಗ ನಾವಲ್ಲಿಗೆ ತಲುಪುವ ಮೊದಲೇ ಹೆಣ್ಣುಕೃಷು ಆ ಪ್ರಾಣಿಯ ಮರಿಗಳಿಗೆ ಹಾಲು, ನೀರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಾಟಲಿಗಳಿಂದ ಕುಡಿಸಿ ಉಪಚರಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಗೆ ಯಾವುದೇ ಪದವಿ ಪಡೆದವರು ಸೇರಬಹುದು. ಫಾರೆಸ್ಟ್ರಿ ಪದವಿ ಪಡೆದವರಿಗೆ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ 75% ರಷ್ಟು ಮೀಸಲಾತಿ ಉದ್ಯೋಗಗಳಿವೆ. ಫಾರೆಸ್ಟ್ರಿ ಪದವಿ ಪಡೆದ ಅನಿವಾಸಿ ಭಾರತೀಯರಿಗೂ ಮೀಸಲಾತಿಯಿದೆ. ನಾನೇನೂ ಆರು ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ಸದ್ಯಡ ಕಾಯದ ಹೆಣ್ಣುಗಳಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಶಾರೀರಿಕ ಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕೆಲಸವೂ ಅಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈಗ ಇಲಾಖೆಗೆ 7-8 ಜನ ಮಹಿಳಾ ಅರಣ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಸೇರಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನಂತೆ ಹೆಣ್ಣುಕೃಷು ಅರಣ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಗೆ ಸೇರುವುದಕ್ಕೆ ಅಡಿಗಲ್ಲಾಗಿ ಪ್ರೇರಣೆಯಾಗಲು ನನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು ಎನ್ನುವುದು ನನಗೆ ಸಾರ್ಥಕತೆಯ ವಿಷಯ.

- **ಶ್ಲೇತಾ:** ಇವತ್ತು ನಿಮ್ಮ ಜೊತೆ ಮಾತನಾಡಿ ಹಲವಾರು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಹೆಣ್ಣುಕೃಷು ಯಾವುದೇ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಾಧಕರಾಗಬಹುದು, ಉಳಿದವರಿಗೆ ಮಾದರಿಯೂ ಆಗಬಹುದು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮ ಜೀವನವೇ ಸಾಕ್ಷಿ. ಹೆಣ್ಣುಕೃಷು ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಸಮಯೋಚಿತ ಬುದ್ಧಿ ಶಕ್ತಿ, ಅಂತಃಕರಣ ಎಲ್ಲವೂ ಹೇಗೆ ಅರಣ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮಾತಿನಿಂದ ಅರಿತುಕೊಂಡೆವು. ನಿಮ್ಮ ಅಮೂಲ್ಯ ಸಮಯವನ್ನು ಈ ಸಂದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ನೀಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ನಿಮಗೆ ಹವ್ಯಸಿರಿ ಪರವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಅಮೇರಿಕಾ ಹವ್ಯಕರ ಪರವಾಗಿ ಧನ್ಯವಾದಗಳು. ವಂದನೆಗಳು. ನಿಮಗೆ ಶುಭವಾಗಲಿ.

ಗೇರು ಗುಡ್ಡೆ ಬ್ಯಾಣ

ಹವ್ಯಸಿರಿ ಕಥಾ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ತೀರ್ಪುಗಾರರ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಪಡೆದ ಕಥೆ

ಜ್ಯೋತಿ ಹೆಗಡೆ
ಶಿರಸಿ, ಕರ್ನಾಟಕ, ಭಾರತ

ರಾಮ ಭಟ್ಟರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇವತ್ತು ಗೌಜೇ ಗೌಜು. ಅವರ ಆಯಿಯ ಶ್ರಾದ್ಧ ಒಂದು ನೆವ ಅಷ್ಟೇಯ, ಶ್ರಾದ್ಧದ ಹೆಸರನಲ್ಲಿ ವರ್ಷಕ್ಕೊಂದು ಸತಿಯ ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರದು, ಪಂಚಾಯತಿ ಮಾಡದು, ಇದ್ದಿದ್ದೇಯ. ಮನೆ ಜನ, ಇಸ್ವೀಟಿನವು ಎಲ್ಲ ಜಮಾ ಆಜ. ಇವತ್ತು ದಾಯಾದಿಗಳ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಇದ್ದು. ಆನು ಯಾರ ಪಾಲಿಗೆ ಹೋಗವು ಹೇಳದು ಇವತ್ತು ನಿರ್ಣಯ ಆಗವು. ಇಲ್ಲಿ ಆನು ಅಂದ್ರೆ ಯನ್ನ ಗುರ್ತ ಆಜಿಲ್ಲೆ ಅಲ್ಲ? ಆನು ಗೇರು ಗುಡ್ಡೆ ಬ್ಯಾಣ ಹೇಳಿ, 5 ಗುಂಟೆ ಇದ್ದಿ. ಯನ್ನ ಹೆಸರು ಕೇಳಕ್ಕಂಡು ರಾಶಿ ಗೇರಹಣ್ಣು ಆಗ್ತನ ಹೇಳಿ ತೆಳಕಂಡ್ರೆ? ಒಂದು ಗೇರು ಗಿಡವೂ ಇಲ್ಲೆ ಬಿಲಾ, ಅದ್ಯಾರ್ ಹಂಗ್ ಹೆಸರಿಟ್ಟಿದ್ದ ನೆನಪಿಲ್ಲೆ ಯಂಗೆ, ಹೆಂಗಸ್ತು ಸಂಜೆಕಡಿಗೆ ಯನ್ ಹತ್ತೆ ವಾಕಿಂಗ್ ಮಾಡ್, ಶಣ್ ಹುಡ್ರು ಆಟ ಆಡ್, ಮೊಬೈಲ್ ಸಿಗ್ನಲ್ ಸಿಗ್ತು ಹೇಳಿ ಹೆಣ್ಣುಹುಡುಗೈಲ್ಲಾ ಬತ್ತ, ಒಂಥರಾ ಖುಷಿ ಆಗ್ತು ಯನಗೆ. ಆದ್ರೆ ಈಗಿತ್ತಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂವ ಆನು ಡಾಂಬರ್ ರಸ್ತೆ ಬದಿಗೇ ಇದ್ದಿ, ಚಲೋ ಜಾಗ, ಯಂತಾರು ಪ್ಯಾಕ್ಟರಿ ಕಟ್ಟಲಕ್ಕು ಹೇಳಿ ಮಾತಾಡ್ತಾ ಇದ್ದಪ. ಅದಕ್ಕೇ ಆಗಿಕ್ಕು ಇವತ್ತು ರಾಮ ಭಟ್ಟು ಮತ್ತು ಅವರ ದಾಯವಾದಿ ಕೇಶವ ಭಟ್ಟ ಇಬ್ಬರೂವ ತನಗೇ ಜಾಗ ಬೇಕು ಹೇಳಿ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಮಾಡ್ತಾಇದ್ದ.

ಈ ಜಗಳ ಬೂದಿ ಮುಚ್ಚಿದ ಕೆಂಡ ಇದ್ದಾಂಗೆಯ. ರಾಮಭಟ್ಟ, ಕೇಶವ ಭಟ್ಟ ಅಪ್ಪಂದಿಕ್ಕಳ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಇದ್ದಿದ್ದೇಯ. ಅವರ ಅಜ್ಜಂದಿಕ್ಕಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಿಸೆ ಅಪ್ಪಕರೆ ಶ್ಯಾನಭೋಗರು ಸಮಾ ಹಿಸೆ ಮಾಡದ್ದೇನೆಯ ಜಂಟಿ ಮಾಡಿಹಾಕಿದ್ದೇ ಈ ಜಗಳಕ್ ಮೂಲ. ರಾಮ ಭಟ್ಟ ಮಗ ಈಗ ದಣೀ ಇಂಜನೀಯರ್ ಆಜ್ಜಡ, ಒಬ್ಬನೇ ಮಗ. ಅದಕೇಯ ಅಪ್ಪ ರಸ್ತೆ ಬದಿಗಿರ ಎನ್ನ ಮೇಲೆ ಪ್ಯಾಕ್ಟರಿ

ಹಾಕಿ ಕೊಡವು ಮಗಂಗೆ, ಮಗ ಕಾಲ್ಪುಡಕೇ ಇರ್ತ ಹೇಳಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದ್ದ. ಕೇಶವ ಭಟ್ಟ ಮಗನೂವ ಅದೆಂತದೋ ಕೃಷಿನ ತೋಟಗಾರಿಕೆನ ಎಂತೂ ಡಿಗ್ರಿ ತಗಂಜನಡ. ಮತ್ತೆ ಕೇಶವ ಭಟ್ಟಿಗೆ ಜಮೀನ ರಾಶಿ ಕಮ್ಮಿ, ಹಂಗಾಗಿ ಇದೊಂದು ಸಿಕ್ಕರೆ ಹೊಸ್ತಾಗಿ ತ್ವಟನಾದ್ರು ಹಾಕನ ಹೇಳಿ ಅವರು ನೋಡ್ತಾ ಇದ್ದು. ಇವತ್ತಿನ ಪಂಚಾಯ್ತಿಲಿ ಆನು ಯಾರ ಪಾಲ ಆಗ್ತು ಎಂತನ?

ಅಯ್ಯ ಅದೆಷ್ಟ ಜಗಳ ಮಾಡ್ ಯನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ? ಓ ರಾಮಾ, ಪಂಚರ ಎದ್ರಿಗೇ ಹೊಡಕತ್ತಾ ಇದ್ದ. ಅಯ್ಯ ರಾಮ ಭಟ್ಟು ಕೇಶವ ಭಟ್ಟನ್ನ ಸಮಾ ಹೊಡದೇ ಬುಟ್ಟು, ಕೇಶವ ಭಟ್ಟು ಅತ್ತಗೋತಾ ದೇವರೇ ನಿನ್ನ ನೋಡ್ತಾ ತಡಿ ಹೇಳಿಕ್ಕೆ ನಡದುಬುಟ್ಟು. ದೇವರೇ ಹವ್ಯಕರು ಬುದ್ಧವಂತರು ಹೇಳ್ತ. ಯಾರ ಸಂತಿಗಾದ್ರು ಚಲೋ ಹೊಂದಕ್ಕತ್ತ ಹೇಳ್ತ. ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಿರೆ ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿಕ್ಕಗೇ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಇಲ್ಲೆ ಬರೀ ಯನ್ನಂತ ಶಣ್ಣ ಜಾಗಕ್ಕೆ ರಾಮ ಭಟ್ಟ ಹೆಂಡತಿ ಸಾಯಿತ್ತಕ್ಕು ಮದ್ಯ ಓಡಿ ಬಂತು. ಕೇಶವ ಬಾವಂಗೆ ಎಂತ ಮಾಡಡಿ ಅಂತು. ಆದರೆ ಅದರ ಮಾತ ರಾಮಭಟ್ಟು ಯಾವಾಗ್ಲಾದ್ರು ಕೇಳಿದ ದಾಖಲಿದ್ದ? ಯಂಗಂತೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲಪ .

ಅವತ್ತು ರಾತ್ರಿಡೀ ರಾಮಭಟ್ಟ ಮನೆಲಿ ಭಟ್ಟ ಸಿಟ್ಟು, ಸಾಯಿತ್ತಕ್ಕನ ತೀಡಾಣವಡ, ಸಂಜೆಕಡಿಗೆ ವಾಕಿಂಗಿಗೆ ಬಂದ ಹೆಂಗಸ್ತು ಪಿಸಿ ಪಿಸಿಗುಡ್ತಾ ಇದ್ದಿದ್ದ. ಪಾಪ ಸಾಯಿತ್ತಕ್ಕು ಗನಾ ಹೆಂಗಸು. ಹಳೇದೆಲ್ಲ ಮರ್ತಿದ್ಲಿಲ್ಲೆ. ಗಂಡನತ್ತೆ ಹೇಳಕ್ಕಂಡು ಅತ್ತತಡ . ನಿಂಗಕೆಂತ ಆಗಿ-ತ್ತು ಕೇಶವ ಬಾವಂಗೆ ಆ ನಮನಿ ಮಾಡಿ ಕಳಶಿದ್ದಿ, ಪಾಪ ಅವ ನಮ್ಮನೆ ಮಾಣಿ ಶಣ್ಣಕಿರಕರೆ ಅವಂಗೆ ಜ್ವರ ಬಂದಾಗ ತನ್ನ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ 5 ಮೈಲಿ ಹೊತ್ತಗಂಡು ಡಾಕ್ಟರ ಮನಿಗೆ ಕರ್ಕಂಡು ಹೋಗಿದಿದ, ಮರ್ತೋಜ? ನಿಂಗ ಯಾವದೋ ಶ್ರಾದ್ಧದ ಮನೆಲಿ ಇಸ್ಪೀಟ್ ಆಡಲೆ ಹೋದವು 3 ದಿನಾದ್ರು ಬಂದಿದ್ದಿಲ್ಲೆ. ನಮ್ಮನೆ ಮಾಣಿಯ ಆವತ್ತು ದೇವರಂಗೆ ಕಾಪಾಡಿದ್ದಿಲ್ಲೆ? ಕಡಿಗೆ ನಮ್ಮನೆ ತಂಗಿ ಮದುಮೆಲ್ಲೂವ ಪಾಪ ನಿಂಗಕೆಗೆ ಕಾಲು ನೋವು ಹೇಳಿ ಆನಮನಿ ಅವನೇ ಓಡಾಡಿ ಅಷ್ಟೂ ಕೆಲಸವ ತಲೆ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತಗಂಡು ಮಾಡಿದ್ದ. ನಿಂಗಕೆಲ್ಲಾ ಮರ್ತೋಜ ಈಗ? ಅವಂಗೆ ಜಮೀನು ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದು, ಎರಡ ಜನ ಗಂಡು

ಹುಡುಗರು. ಗೇರು ಗುಡ್ಡೆ ಬ್ಯಾಣ ಅವಂಗೇ ಬಿಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟೆ ನಮಗಂತ ಬಡತನ ಬಂದಹೋಗ್ತೆ? ಹೇಳಿ ಆಲಾಪನೆ ಮಾಡಬೇಡಿ. ಪಾಪ

ಆದ್ರೆ ರಾಮ ಭಟ್ಟಿಗೆ ಅದೆಲ್ಲ ಹಿಂದಾಗಿದ್ದು ಈಗ ಬೇಕಾಜಿಲ್ಲ. ಅವಿಗೆ ಮಗ ಕಾಲಬುಡಕೇ ಇರುವು, ಈಗಿನ ಕಾಲ ಮಾನಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂಗೆ ಓದಿಸಿದ್ರು, ಆದ್ರೆ ಮಗ ದೂರ ಹೋಪದು ಬ್ಯಾಡ ಹೇಳಿ ಮನಸಲ್ಲಿತ್ತೆ, ಅದನ್ನ ಮಗಂಗೆ ಹೇಳರೆ ಒಪ್ಪತ್ತಿಲ್ಲೆ ಹೇಳಿ ಗೇರು ಗುಡ್ಡೆ ಬ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಮಗಂಗೆ ಬೇಕಾದ ನಮನಿ ಪ್ಯಾಕ್ಟರಿ ಗೀಕ್ಟರಿ ಹಾಕಿರೆ ಮಗ ಇಲ್ಲೇ ನಮ್ಮ ಹತ್ತೆ ಇರ್ತೆ, ಇಲ್ಲೋರೆ ಫಾರಿನ್ ಹೇಳಿ ಹೊರಟಬುಡ್ತಾ, ಕಡಿಗೆ ನಾವು ಮುದಕರು ಮನೆಲಿ ಇಬ್ಬರೇ ಇರಕಾಗ್ತು ಮಳ್ಳೇ, ನಿಂಗಂತಾ ತೆಳುತು ಹೇಳಿ ಹೆಂಡಿತಿಗೆ ಜಬರದಸ್ತು ಮಾಡಬರಡ. ಸಾಯಿತ್ರಕ್ಕನೂ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಿಲ್ಲೆ, ಈಗ ಎಲ್ಲರ ಮನೆಲ್ಲೂ ಮಕ್ಕ ದೂರ ದೂರ ಇರ್ತೆ. ಅದೆಂತ ಹೊಸದಲ್ಲ, ವರ್ಷ ಎರಡು ವರ್ಷಕ್ಕೊಂದ ಸರ್ತಿ ಬಂದು ಹೋಗ್ತು, ಅವಕೆ ಎಲ್ಲಿ ಖುಷಿ ಆಗ್ತು ಅವು ಅಲ್ಲಿ ಇರ್ಲಿ, ನಿಂಗ ಒರಾತ ಮಾಡಡಿ ಮಗಂಗೆ ಅಂತಡ. ಆನು ಜಾಗನೂ ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲೆ, ಮಗನೂ ಕೈ ತಪ್ಪಿತ್ತಿಲ್ಲೆ ನೀ ನೋಡಲಕ್ಕಡ ಹೇಳಿ ಜೋರು ಮಾಡಿ ಭಟ್ಟು ಸಾಯಿತ್ರಕ್ಕನ್ನ ಸುಮ್ಮನಾಗಿಸಿದ್ಡೆ. ಅಲಾ ಈ ವಾಕಿಂಗ್ ಹೆಂಗಸ್ತು ಇಲ್ಲೋಗಿದ್ದೆ ಯಂಗೆ ಇದೆಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತಪ್ಪೆ ಶಕ್ಯ ಇತ್ತಿಲ್ಲೆ. ಒಟ್ಟಿಲ್ಲೆ ಆನು ಯಾರ ಪಾಲನ?

ಇದಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ದಿವಸಕ್ಕೆ ಕೇಶವ ಭಟ್ಟ ಮಗಂಗೆ ಬ್ಯಾಂಕಲ್ಲಿ ನೌಕರಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಅವ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋದ ಹೇಳಾತು. ಸಾದಾ ಡಿಗ್ರಿ ಮಾಡಕ್ಕಂಡವನೇ ನೌಕರಿ ಮಾಡಲೆ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ತಾನು ಇಂಜನೀಯರ್ ಆಗಿ ಎಂತಕ್ಕೆ ಮನೇಲಿರವು ಹೇಳಿ ರಾಮಭಟ್ಟರ ಮಗನೂ ವಿಮಾನ ಹತ್ತಜ. ಕಡಿಗೆ ಒಂದು ದಿವಸ ರಾಮ ಭಟ್ಟ ಮನೆಯ ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಹತ್ತೆ ನಿಂಬು ಕುಂಕುಮ ಎಂತೆಂತೆದೊ ಕಾಣ್ಬಡ. ಎಲ್ಲರೂವ ಕೇಶವ ಭಟ್ಟೇ ಕೃತಿಮ ಮಾಡಸಿದ್ರು ಹೇಳಿ ಗುಸು ಗುಸು ಮಾಡಜ. ಅದೇ ವಾರದಲ್ಲಿ ರಾಮಭಟ್ಟ ಹಾಲಕರಿಯ ಚಲೋ ದನ ಸತ್ತೋತು. ಕೇಶವ ಭಟ್ಟು ಎಂತ ಮಾಡಿದ್ರೆ ಬಿಟ್ಟಿದ್ರೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲೆ, ಒಟ್ಟಿಲ್ಲೆ ಇವರಿಬ್ಬರ ದ್ವೇಷ ಅಂತೂ ಹೆಚ್ಚಾತು. ಮನಿಗ್ ಬಂದ ನೆಂಟರಿಷ್ಟರೆಲ್ಲಾ ರಾಮ ಬಾವಂಗೆ ಮಗನೂ ಫಾರಿನಿಗೆ ಹೋದ, ಜಾಗನೂ ಕೈಗೆ ಬಂಜಿಲ್ಲೆ, ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ದನನೂ

ಸತ್ತೋತು, ಹೇಳಿ ಹೇಳಿ ಒಂದಿಷ್ಟು ಉರಯ ಬೆಂಕಿಗೆ ತುಪ್ಪ ಸುರದ. ಇದನ್ನೇ ತಲೆಲ್ಲಿ ದಿನಾನೂ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ ರಾಮ ಭಟ್ಟಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ನೆತ್ತಿಗೆರಿ ಇವತ್ತ ಎರಡಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆಗೇ ಹೋಗ್ಲಿ, ಆ ಕೇಶವನ್ನ ತಲೆ ತೆಗದೇ ಬಿಡ್ಡಿ ಹೇಳಿ ಕತ್ತಿ ತಗಂಡು ಕೇಶವ ಭಟ್ಟ ಮನಿಗೆ ಹೋದ್ರು. ಅವರ ಹಿಂದೇಯ ಸಾಯಿತ್ರಕ್ಕನೂ ಬಿಡಸಲೆ ಹೇಳಿ ಓಡಚು. ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮ ಹೊಡಕಂಬಕರೆ ಅತ್ತಿಗೆ ಹೇಳ ಬಡವೆ ಮಧ್ಯ ಬಿಡಸಲೆ ಹೇಳಿ ಕೈ ಹಾಕಚು. ರಾಮಭಟ್ಟು ಮದ್ದೇ ಸಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಜಮದಗ್ನಿ. ಹೆಂಡತಿನ ನೀ ಸರಕಳೇ ಹೇಳಿ ದೂಡಿದ ಹೊಡತಕ್ಕೆ ಅದು ಹೋಗಿ ಕಡವಾರದ ಅಂಚಿಗೆ ಬಿದ್ದು ತಲೆಗೆ ಕಲ್ಲು ಹೊಡದು ಮೂಗಲ್ಲಿ ರಕ್ತ ಬಂತು. ಕಡಿಗೆ ಆಸ್ಪತ್ರಿಗೆ ಸೇರಸಾತು. ನಾಲ್ಕು ದಿನ ಬಿಟ್ಟು ಕೇಳರೆ ಸಾಯಿತ್ರಕ್ಕಂಗೆ ತಾನು ಯಾರು ಹೇಳದೇ ನೆನಪಿಲ್ಲೆ. ಭಟ್ಟು, ಮಗ ಯಾರನ್ನೂ ಗುರ್ತು ಹಿಡೀತಿಲ್ಲೆ. ಈಗ ಮನಿಗೆ ಕರಕಂಡು ಬಂಜ್ಜಡ. ಇಷ್ಟಷ್ಟು ದಿವಸ ಚಲೋ ನೋಡ್ಕಳಿ ಹೇಳಿದ್ಡೆ.

ರಾಮ ಭಟ್ಟ ಮಗಂಗೆ ಅಪ್ಪನ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟು, ತಾಯಿಗೆ ಹಿಂಗ್ ಮಾಡಜ ಹೇಳಿ, ಅವ ಈಗ ಅಪ್ಪನತ್ತೆ ಮಾತೇ ಬಿಟ್ಟಿದ್ರು. ಈಗ ರಾಮಭಟ್ಟು ಅಕ್ಷರಶಃ ಒಂಟಿ ಆಗೋಜು. ಸಿಟ್ಟು ಸೆಡವು ಯಂತಾ ಇಲ್ಲೆ. ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡಿರೆ ತಡಕಂಡು ಸುಮ್ಮನಿರ ಹೆಂಡತಿ ಈಗ ಶಣ್ಣ ಹುಡಗರ ಹಂಗೇ ಆಗೋಜು. ಯಾರ ಹತ್ತೆ ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡ್ತು?

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಆದ ಮೇಲೆ ಊರವೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿ ಎರಡು ತಲೆ ಮಾರಾದ್ರೂ ಈ ಜಾಗ ಇತ್ಯರ್ಥ ಆಜಿಲ್ಲೆ, ರಾಮ ಭಟ್ಟ ಮನಿಗೆ ಈ ನಮನಿ ತ್ರಾಸಾತು ಯಾರಿಗೂ ಈ ಜಾಗ ಬೇಡದೇ ಬ್ಯಾಡ ಹೇಳಿ, ಗೇರು ಗುಡ್ಡೆ ಬ್ಯಾಣದ ಸುದ್ದಿಗೆ ಯಾರೂ ಹೋಪಲಿಲ್ಲೆ ಹೇಳಿ, ಸುತ್ತಲೂವ ಯನಗೆ ಬೇಲಿ ಹಾಕಿಗಿದ. ಒಂಥರ ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಹಾಕಿದಂಗೆ ಆಜು ಯನಗೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಯಂದೆತ್ತ ತಪ್ಪಿದ್ದು ನಿಂಗವೇ ಹೇಳಿ.

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ನೋಡಿ ಯನಗೆ ಯನ್ನ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟು ಬತ್ತು. ಯನ್ನ ಸಲುವಾಗೇ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಬಾನಗಡಿ ಆಗಿದ್ದು ಹೇಳಿ. ನೋಡಲೆ ಬರೇ 5 ಗುಂಟೆ ಜಾಗ ಆನು. ಎಷ್ಟ ಜನರ ಜೀವನ ಏರುಪೇರು ಮಾಡಬುಟಿ ಹೇಳಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಆಗ್ತು. ಯನಗೇ ಒಂದು ಆಯ್ಕೆ ಹೇಳಿ ಇದ್ದಿದ್ರೆ ಆನು ಇವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಯಾರ ಪಾಲಿಗೂ ಹೋಗ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲೆ. ಹೋಗ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲೆ ಹೇಳಲೆ ಯನಗೆ ಆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಇದ್ದೆ?

Pranayama

Vasanthi Bhat
San Jose, California, USA

Pranayama is the practice of controlled and conscious breathing. “Prana” means life energy, and “aayama” means control of this energy. Pranayama is controlling the direction of the life force through conscious breathing. We absorb prana from the air we breathe and spend it during the day with various activities. When sufficient prana is stored in the body, we experience radiant health. When insufficient prana is in the body we experience fatigue, anxiety, helplessness, and hopelessness.

On the physical level, pranayama helps purify blood while expelling toxins, such as carbon dioxide. It helps to strengthen the immune system and boosts stamina and endurance. Expansion and compression of the abdominal area during pranayama provide a gentle massage to the internal organs such as the liver, gallbladder, kidney, pancreas, and colon. It enhances digestion and relieves constipation. Pranayama also tones the internal organs and helps them function efficiently. Expansion and compression of the chest during pranayama help control blood pressure, control cholesterol, and clear blockages in the coronary arteries. It helps relieve insomnia, irritability, and nervousness. Pranayama also helps

alleviate lung ailments such as allergies, chronic cold, sinus congestion, asthma, emphysema, breathlessness, and snoring.

On the emotional and mental level, pranayama helps gain control over the mind, and emotions, and acts as a tonic to mental and emotional fatigue. It induces calmness, helps improve concentration, and enhances productivity. Pranayama promotes tranquility, which leads to higher consciousness, spirituality, and the achievement of a deeper level of meditation.

We breathe all the time anyway, so one may wonder what is special about Pranayama? Our breathing is involuntary and takes care of itself - without us paying any attention to it. However, we do not expand our lungs to the fullest capacity during involuntary breathing. When we experience stressful situations, the involuntary breath flow pattern gets disrupted. This results in the starvation of oxygen and vital energy. When we breathe consciously, breathing becomes the center of awareness. We can focus and control inhalation, retention, and exhalation. This controlled breathing oxygenates the blood flow throughout the body. This helps revitalize and rejuvenate the entire system by expelling carbon dioxide, expelling free radicals, and enhancing oxygen intake.

Pranayama is one of the basic steps in the practice of Hatha Yoga. Hatha Yoga consists of Asana, Pranayama, and Meditation. Pranayama can be practiced on its

own or during asana practice. Controlled breathing in the asanas helps tone and relax the breathing channels, massages the internal organs, and helps the organs function efficiently.

One can direct the pranic energy to anywhere in the body to heal existing symptoms. This pranic healing method is efficient in the asanas while breathing consciously.

One must breathe out while assuming the following poses: the forward bending, inverted, and spinal twist asanas. When in these poses, one should breathe slowly and deeply and breathe in while coming out of the pose. In all the backward bending asanas, one should breathe in while assuming the pose, breathe slowly and deeply in the pose, and breathe out while coming out of the pose.

Note: Not incorporating pranayama properly in the asanas will cause ill effects and hinder the benefits.

Let us now focus on various pranayama techniques.

You can assume any of these positions to practice pranayama: easy lotus, half or full lotus, vajrasana (not recommended for people with knee pain). You can also sit on a chair with feet resting on the floor. Each pranayama technique has multiple benefits, and different pranayama techniques have different benefits. Depending on your needs, you may practice a few or a specific pranayama in your daily practice.

1. Natural Breath:

This pranayama is the base for all other pranayamas and meditation. It is important to start with this pranayama before practicing other pranayamas.

This is the simplest practice. Pay attention to the involuntary breath flow. Sit comfortably, close your eyes and breathe normally. Feel your breath flowing in and

out through your nostrils. Do not change the breathing pattern. Feel your stomach and chest muscles expand as you breathe in and compress as you breathe out. Practice this pranayama often for a few minutes or as long as your time permits.

Benefits: Helps calm the mind and improves concentration and mindfulness.

2. Deep Breathing:

This is a natural extension of Natural Breath practice.

Sit comfortably, close your eyes and continue the natural breath pranayama. Gently prolong the exhalation while compressing the stomach as much as possible. As you are breathing in, allow your stomach muscles to relax while breathing upwards expanding the chest upward and sideways. Breathe out from the chest to the stomach, while compressing the stomach slowly. Try to exhale longer to enhance deep inhalations. Practice for a few minutes or as long as time permits.

Once you have mastered this technique, you can hold the breath in after inhalation for a few or more seconds. After exhalation, hold the breath out for a few or more seconds.

Benefits: Eases stress symptoms such as anxiety, nervousness, and hypertension and prevents and heals chest and abdominal ailments. Purifies and strengthens the breathing channels and lungs. Energizes and refreshes the entire system.

3. Bellows Breath (Kapalabathi):

Sit comfortably and close your eyes. Breathe in deeply, pause, and breathe out

forcefully compressing the abdominal area, immediately releasing the compression. Breathing in comes naturally if exhalation is practiced with force. Repeat 10 to 20 times. This is one round. Practice a few or more rounds depending on your comfort level. Do not do the bellows breath in one long stretch.

Note: People with high blood pressure or weak lungs should practice this only under proper guidance.

Benefits: Purifies lungs, alleviates physical and mental fatigue. Improves digestion and alleviates abdominal ailments.

4. Panting Breath (Bhastrika):

Sit comfortably and close your eyes. Breathe in deeply. Breathe out and breathe in rhythmically, compressing and expanding the chest evenly. Repeat 10-20 times without pause. This is one round. Practice a few or more rounds depending on your comfort level.

Benefits: Purifies and strengthens the lungs. Improves stamina and endurance.

5. Energy Renewing Breath (Ujjayi):

Sit comfortably and close your eyes. Rest the tip of your tongue on the upper palate. Close your lips. Slowly and deeply breathe in and breathe out through the nose. Practice for about 1 minute. With the practice, you may extend the practice. Make sure to relax the tongue often and swallow the saliva.

Benefits: Relaxes the endocrine system. Stimulates various pressure points and glands in the neck. Activates salivary glands. Relieves the feeling of thirst.

6. Alternate Nostril Breathing (Nadi Shuddhi):

Sit comfortably and close your eyes. Close your right nostril with your right thumb. Rest the index and middle fingers of your right hand on your eyebrow center. Left-handed people need to switch the thumb and ring finger. Breathe in slowly through your left nostril and close it with your ring finger. Pause for a few seconds. Open your right nostril and breathe out gently. Breathe in through the right nostril and close your nostril. Pause for a few seconds. Open your left nostril and breathe out. This is one round. Practice a few or more rounds as time permits. Once you are comfortable with this routine, you may practice deep breathing and hold the breath longer.

Benefits: Induces calmness and tranquility; helps alleviate insomnia, hypertension, and anxiety. Helps clear the breathing channels. Helps prevent and heal heart and lung ailments. Balances the flow of prana in the sympathetic and parasympathetic nerves.

7. Bee Sounding Breath (Brahmari):

Sit comfortably and close your eyes. Maintain a slight gap between your upper and lower jaws. Bring your lips together while breathing in slowly and deeply. Close your ears with your index fingers and make a humming sound while breathing out slowly and gently through the nose. Repeat 5-10 times.

Benefits: Vibrates and revitalizes the brain cells, providing a calming effect on the mind. Helps reduce blood pressure and vertigo.

8. Om Chanting:

Sit comfortably and close your eyes. Breathe in deeply. Pause for a moment. Start the Om chanting with the 'ooooo' sound opening the mouth while breathing out naturally through your mouth and nose. Close your mouth slowly while finishing the round with the 'mmmmm' sound, still breathing out through the nose. This is one round. Repeat a few or more rounds as desired.

Benefits: Vibrates the lungs and relaxes the entire system. Promotes peace and inner joy. Develops a sense of unity and respect.

9. Deep Relaxation (Shavasana, Yoga Nidra)

Lie down comfortably however you prefer. You may sit on a chair or sofa. You may practice this lying on the bed if you prefer.

Closing your eyes, bring your attention to your natural breath flow. Gradually, shift your awareness step by step from the toes upwards to the top of the head focusing on all the parts while breathing in to direct the prana to relax. While breathing out, experience the calming effect. Practice for a few minutes or as long as time permits.

Benefits: Rejuvenates and relaxes the entire system.

Note: This relaxation can be practiced any time of the day as well as during yoga practice.

For detailed information on Pranayama and Hatha Yoga you may contact the author at vasanthib@aol.com

Immigrant Challenges

Shankar S Hegde
Ph.D., Westford,
Massachusetts, USA

Leaving one's native country for life in another land has been the way of the world ever since humans could pick themselves up and go. Once emigres become immigrants, trials emerge and newcomers must decide—individually and collectively—how to rise to the challenges.

Many Indian engineers came to the U.S. during the 1960s for the hundreds of jobs created by NASA's Apollo program, and were issued immigrant visas right away. But by the 1970s, when, like me, many came on student visas, the picture in general was not that rosy. Often, Indians—especially, it seemed, those with the surname Patel—owned motels in the U.S. Thus the almost-rhymed words “motel” and “Patel” were associated with Indian immigrants. Evening news programs showed pictures of starving children and widespread poverty in India. Many Americans thought India was full of snake charmers.

Being in the academic world, I was shielded from most of the adverse, stereotyped views held by some in the country. Purdue's environment of helpful assistance smoothed many paths for me as a student, and again for the two of us when Shobha and I returned to America together. But

bigger tests awaited us.

Particularly during the initial years of marriage, our biggest challenge was a basic one: the lack of money. Whatever I saved during graduate school was spent to repay my bank loan. To cover Shobha's travel to America, I'd had to borrow money from a friend, who kindly allowed me to postpone reimbursement until I got a real job a year later. We had our first child when I was doing post-doctoral research at "Brown University. My salary" was barely enough to maintain a family of three. I was lucky to have a wife who diligently and effectively managed the household affairs with the money I earned.

Finding my first job turned out to be problematic: there weren't many jobs for a Ph.D. in physical chemistry. I spent part of my day at Brown completing application after application and receiving rejection letter after rejection letter! I should have realized it is difficult to find what you're searching for if you're looking in the wrong places. Only when I acted on a friend's advice did I find a job well-suited to me.

Getting an immigrant visa (green card) is another challenge; it is a lengthy process that tests one's patience. A student visa (F-1 with practical training) is good for 12 months after graduation. Within that period you need to get a job with an employer who is willing to sponsor you for the H-1 visa. I was lucky in that Westmoreland Coal Company was willing to sponsor me for both. The H-1 visa took about two months to get;

we immediately started the process for the green card. The company was kind enough to hire and pay for an attorney as well.

Obtaining labor certification was a bit tedious. Westmoreland had to put a job description in the local newspaper and place a job order with the local employment service, then wait for a couple months. Since the job description was customized to fit my qualifications, no one else applied for the job.

I was somewhat nervous when the labor department sent me a letter saying approval was being remanded, pending some clarification. Our lawyer provided the clarification. It took four months to get labor certification and an additional four months to get an interview for a green card.

Our lawyer accompanied the two of us to the interview, which turned out to be simple. Shobha and I got our passports stamped “Immigrant Visa Approved.” We

waited an additional four months to get our actual green cards (they were blue cards then). Altogether, a process that took just over a year to complete.

Bringing up children, especially the first one, has its own, universal, demands. But immigrants have additional difficult situations to work through. For us these were: having no relatives nearby, no mother during delivery, no support network, no Indian groceries, no temples or cultural centers. When young children later go off to school where most of the students are white, immigrant kids can feel the lack of a sense of belonging. They can think, “I am different”, and ask themselves, “What is my identity?”

The challenges faced by Indian immigrants in America have often been depicted in the films of Indian director/producer Mira Nair during her 35-year career. Complex difficulties surrounding

identity are the theme of Nair's 2006 movie, *The Namesake*. The film follows one Indian family's move from Calcutta to New York City and their subsequent struggles to maintain a delicate balance between honoring the traditions of their native land and blending into modern American life. The challenge is particularly tough for their teenage son as he tries to claim his own identity from such different cultures.

But children do grow up, and then getting them married well becomes another challenge. Parents can give contacts. They can set up dates. They can try whatever they can, but nothing works. Mostly powerless bystanders, parents spend many sleepless nights worrying about when their children will marry. But it happens one day, not when parents wish and want it to, but—it happens!

Finally, at the end of their careers, immigrants particularly struggle with deciding where to spend their retirement. In my case, when the topic came up, my American colleagues and friends had a frequent question for me:

“Are you going back to India?”

They would ask this even after I had asserted that I had lived in this country for more than 40 years and had become a U.S. citizen. Was it the color of my skin, I would wonder, or my accent—or both? Surely I look like a person from India, and I do speak English with an Indian accent.

During my younger days, my immediate answer would have been, “Yes, I am going back to India.” I thought many times about returning permanently to the country of my

birth, especially when I went through a troublesome experience in America, whether personal or professional. I guess one would expect to want to go home when faced with difficulties. I felt great being in India, like I belonged there. The dust, chaos, smelly toilets, garbage, open sewage, constant honking of the cars—none of it bothered me. The emotional pull was so strong that it blinded me to everything else.

My mindset changed slowly. An eight-month stay in Bangalore during 2007 did a lot to initiate that shift. We saw how our relatives and friends had moved on without us. They had their own families and friends; they never called us. Whenever we called them, they would respond, “We were just about to call you!”

Back in India, our relatives' lives are like clockwork. They get their sons and daughters married “in-time,” well before the age of 30. The whole system is geared towards that goal. Their lives revolve around their kids and grandkids. There are no conflicts as to where to retire or what to do in retirement, for example. Retirement itself is also like clockwork: everyone retires at 60 or so.

What a contrast compared to the lives of immigrants in the United States! Here, our sons or daughters get married whenever they think they are ready—age is not an issue. There is no set retirement age; many people I know in their seventies are still working, and still thinking of going back to India after retiring.

We knew the quandary between staying in the U.S. versus going back to India would take some effort to sort out. We had

spent our entire careers in the U.S.—more than 25 years—thinking about India. If we moved back, no doubt we would spend the next 25 years in India thinking about the U.S. Some people stay six months in America and six months in India. But in that scenario, you are really neither here nor there.

I conducted a lot of internal dialogue as I wrestled with this question. I came up with these reasons for staying in America:

1. You raised your kids in the United States without your parents—do you want the same for your kids? (This is a strong argument for living in the U.S.)
2. India has changed. Many of the people you know are dead.
3. Relatives in India are busy looking after their own kids and grandkids, their lives are all set without you.
4. Your kids are in the U.S. You want to look after your kids and grandkids.

And these reasons for retiring in India:

1. Avoiding boredom, especially for men. The Indian community in America is not yet built for retirement.
2. You cannot mix easily with retired communities in America; they already have their own circles.
3. You belong in India.
4. You could do something useful for the society that gave you free education.

In the end, the first reason I had come up with determined our decision to continue living in the United States after retirement: the desire to be with our children and enjoy the everyday things in life as they have families of their own.

And so we have remained.

I used to call the house in Kotegudde my home and India my country. Now, that house is the house where I grew up and India is the country where I was born and brought up. I call the place where we live now our home. After all, home is where one's family is.

I now have a simple answer to friends and colleagues curious about our retirement plans. "I thought about going back to India," I reply, "but we are here to stay. Our kids are born and brought up here. We have accepted the United States as our country."

Even so, there is a song that was very popular when I was growing up which occasionally reminds me that perhaps you can take an Indian out of India, but you cannot take India out of an Indian. Raj Kapoor, a mid-twentieth century actor/director/producer of Hindi movies, was a Bollywood legend. His films often had a patriotic theme that celebrated India's new independence. Kapoor's 1955 movie, *Shree 420*, was the highest-grossing Indian film that year and featured a hit song with these lyrics in the chorus:

Meraa juuta hai Japaanii
Yeh patluun Englishtaanii
Sar Pe' laal topii Ruusi
Phir bhi dil hai Hindustanii

It means:

My shoes are Japanese
These pants are British
On my head is a red Russian hat
Nonetheless my heart is Indian.

ಹೊಸ ವರುಷ

ನಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ವಾಳಕುಂಜ
ಕ್ಯಾಂಪೋರ್ನಿಯಾ, ಯು.ಎಸ್.ಎ

ಹೊಸ ವರುಷವು ಬಂದಿದೆ
ಹರುಷವ ತಂದಿದೆ
ಹೊಸ ಉಲ್ಲಾಸವ ನೀಡಿದೆ
ಹೊಸ ಭಾವ ಹೊಸ ಕಾವ್ಯ
ಲೇಖನಿಯಲ್ಲಿ ಮೂಡುತಿದೆ
ಹೊಸ ಜಾಗ ಹೊಸ ಕೆಲಸ
ನನ್ನನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸುತಿದೆ
ಹೊಸ ಹಸಿರು ಹೊಂಬಿಸಿಲು
ವನಸಿರಿಯಲ್ಲಿ ತೋರುತಿದೆ
ಹೊಸ ಬಾನು ಹೊಸ ಕಿರಣ
ನನ್ನನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿದೆ

ಹೊಸ ಚಿಗುರು ಹೊಸ ಹೂವು
ಹೂದೋಟದಲ್ಲಿ ಮೂಡುತಿದೆ
ಹೊಸ ಮಾವು ಹೊಸ ಬೇವು
ಆನಂದ ತಂದಿದೆ
ಹೊಸ ಸ್ನೇಹ ಹೊಸ ಆಸೆ
ಆಗಾಗ್ಗೆ ಕಾಡುತಿದೆ
ಹೊಸ ಬಾಳು ಹೊಸ ರಾಗದಿ
ಹಳೆ ನೆನಪು ಮಾಸುತ್ತಿದೆ
ಭವ್ಯ ಜೀವನದ ಮುಂಗಾರು
ಮಳೆಗೆ ಮನ ತುಂಬಿದೆ

ಸಪ್ತ ಸಾಗರದಾಚೆ ತಾಯಿ ನಾಡಿನ ಜ್ಯೋತಿ ಮಿನುಗುತ್ತಿದೆ
ಕನಸು ನನಸಾಗಲೆಂದು ನೆನಸಿ
ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ
ಉಷಾ ದೇವಿಗೆ ನಮಿಸಿ
ಶುಭಮಂಗಳಮಯ
ಅರುಣೋದಯವ ಸ್ವಾಗತಿಸುವೆ
ಕೈ ಮುಗಿಯುವೆ

Fasting what, when, why and how

Thirumalesh Bhat
Sammamish, WA, USA

Introduction:

There are three pillars to healthy living: (a) diet, (b) exercise – both mental and physical and (c) fasting. This article explores the third pillar, fasting. Fasting is not advised for young children, pregnant or lactating women or people with certain medical conditions. This document is written for an average adult that is healthy.

Disclaimer: This article is written for educational purposes only and is not medical advice.

Fasting from historical times and religion

Hippocrates, Plato, and Aristotle each lauded the benefits of fasting. Moreover, virtually all religions, including Islam, Judaism, Buddhism, Christianity, and Hinduism incorporate some element of fasting within their rituals.

The word Upavaasa is generally used for fasting in Sanskrit, which means staying near God. Fasting in Hinduism signifies a person's desire to sacrifice food for an entire day or till sunset to repent for his/ her sins, to get blessed with child/ peace/ success, to ward off evil eyes from dear ones, etc. while remembering God.

The intensity of the moon's influence

between the two important phases called Shuklapaksha and Krishnapaksha generally decide the days suitable for fasting. Based on the moon phases, the four days of the month, Chaturthi, Ekadashi, Shasti and Ekadashi are used for fasting. People also fast on religious days such as Maha Shivaratri.

Bible has references to fasting. It says fasting takes one closer to god. Matthew 4 explains that Jesus fasted for 40 days. After His fast, Jesus had incredible power and anointing to resist temptation and begin a ministry filled with astonishing miracles.

In Judaism, Yom Kippur or “day of atonement” is used for fasting. Jewish tradition recognizes that fasting is not a safe practice for all Jews. For this reason, children under the age of 13 and individuals who are pregnant or ill are not required to fast in Yom Kippur.

After trying it himself, the Buddha is believed to have asserted that extreme fasting runs contrary to the Buddhist path. While relatively short-term, supervised fasts are sometimes undertaken as an aid to meditation in all three of the major Buddhist traditions.

In Islam, during the month of Ramadan, Muslims are obliged to abstain from eating or drinking during daylight hours. If a fast is broken, it will need to be compensated for by fasting at a later date.

Fasting is very common in Jainism. Fasting is undertaken on special times such as birthdays, anniversaries, during

festivals, and on holy days.

What happens during fasting

Studies in animals and humans have shown that many of the health benefits of intermittent fasting are not simply the result of reduced free-radical production or weight loss. Instead, intermittent fasting elicits evolutionarily conserved, adaptive cellular responses that are integrated between and within organs in a manner that improves glucose regulation, increases stress resistance, and suppresses inflammation. During fasting, cells activate pathways that enhance intrinsic defenses against oxidative and metabolic stress and those that remove or repair damaged molecules. During the feeding period, cells engage in tissue specific processes of growth and plasticity. However, most people consume three meals a day plus snacks, so intermittent fasting does not occur.

● **0-4 hours**

- Consume the glucose released to the blood – anabolic growth phase • 4-16 hours

● Catabolic phase

- Energy stored in the liver (glycogen) or cells is released

● **16-24 hours**

- Burn fat stored in the body

- Ketosis kicks in – both brain and heart function better on ketones

● **16-24 hours (contd..)**

- This increases autophagy (recycling old/dead cells)

- Increase in human growth hormone secretion

- Boosts stem cell regenerative capacity

- Reduces inflammation

● **24-72 hours**

- Body gets into ketosis, reduced hunger

- Uptick in cognitive performance

- Increased production of BDNF – which helps new neuron growth
- **72+ hours**
- Uptick in the production of beneficial hormones, chemicals, fat loss
- Some may not feel well

Benefits and Different types of fasting

Medical benefits

It is known that fasting is generally beneficial. It helps with:

- Better metabolism
- Immune system
- Prevent cancer
- Prevent Type-2 diabetes
- Prevent Alzheimer's, Parkinson's and Huntington's diseases
- Prevent seizures
- Better cognitive and brain function
- Generally healthier life

Different ways to fast

There is no single good method for fasting. One has to use a method that one is comfortable with. There are different types of fasting. Fasting once a week, time restricted fasting (14-16 hours a day), alternate day fasting, 5:2 fasting etc.

The important thing is to start slow, make sure the body is acclimatized. It is good to start skipping a meal or reduce the quantity of food intake. Then gradually increase the fasting window.

Conclusion

Preclinical studies and clinical trials have shown that intermittent fasting has broad spectrum benefits for many health conditions, such as obesity, diabetes mellitus, high blood pressure, cardiovascular disease, cancers, and neurologic disorders. It is considered beneficial to fast or do intermittent fasting to improve the general health.

ಚುಟುಕಗಳು

ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಭಟ್ಟ ಯೇತಡ್ಡ

ಯೂನಿಯನ್ ಸಿಟಿ, ಕಾಂಪೌಂಡಿಂಗ್, ಯು.ಎಸ್.ಎ

ನೆನಪುಗಳು

ಲೇಖನಿ ಹಿಡಿವೆ ಕವನ ಬರೆವೆ
ಅಗೆತ ನೆಗೆತ ಕೂಡಿ ಬದುಕುವೆ
ನೆನಪುಗಳು ಹಲವು ಬೇವು ಬೆಲ್ಲ
ನೀಳ ಇದು ಹನುಮನ ಬಾಲ

ಈ ಜೀವನ

ಈ ಜೀವನ ಜಟಿಲಾ ಬಂಡಿ
ಮಾರ್ಗ ಸದಾ ಗಂಡಾ ಗುಂಡಿ
ಗುಂಡಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಲೆಕ್ಕ ಬೇಡ
ಏಳು ಒಂದು ಜಾಸ್ತಿ ನೋಡ!

ತೃಪ್ತಿಯ ದೀಪ

ತಣೆಯದ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ತೃಪ್ತಿ ನಾಸ್ತಿ
ಕುಣಿಯುವ ಭ್ರಮೆಗಿದೆಯೆ ತೃಪ್ತಿ?
ಹಚ್ಚೋಣ ನಾವು ತೃಪ್ತಿಯ ದೀಪ
ಆಗಲಿ ಅದು ನಮ್ಮ ನಂದಾ ದೀಪ

ಈ ದಿನ ಸಂಭ್ರಮದ ದಿನ

ಬರೆವೆ ಬರೆವೆ ನಾ ನನ್ನ ಕತೆಯ
ಹಳ್ಳಿಗಳ ನದಿಗಳ ಸಮುದ್ರಗಳ
ದಾಟಿ ಬಂದ ನನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮಗಳ
ಈ ದಿನ ಬರೇ ನನ್ನ ಸಂಭ್ರಮಗಳ

ಹಸೆ ಚಿತ್ತಾರ - ನೀನೆಚ್ಚು ಸುಂದರ

ರಾಮಚಂದ್ರ ಐ.ಎಂ.
ದಾವಣಗೆರೆ, ಕರ್ನಾಟಕ, ಭಾರತ

ಮಾಹಿತಿಯ ಸಹಕಾರ:

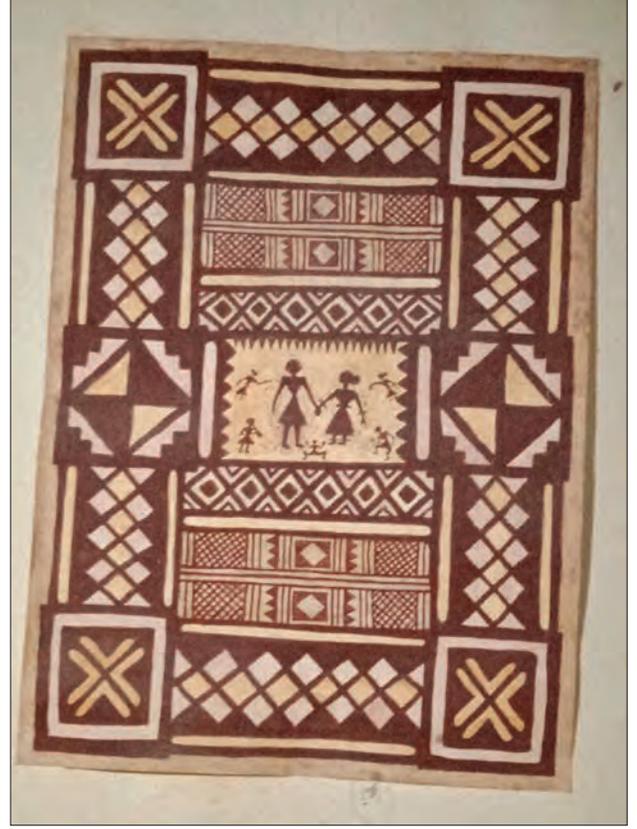
ಬಂದಗದ್ದೆ ರಾಧಾಕೃಷ್ಣ,
ಶ್ರೀಕಾಂತ ಕಾಳಮಂಜಿ

ಸಂಗ್ರಹಕಾರ: ರಾಮಚಂದ್ರ ಐ.ಎಂ.

ನನ್ನ ಬಾಲ್ಯದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಊರಿನ ಮದುವೆ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಾಡಿದಾಗ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿಡಿಸಿದ ಕಲಾಚಿತ್ರಗಳು ವಿಶೇಷ ಆಕರ್ಷಣೆ ಆಗಿದ್ದವು. ಯಾರ ಮನೆಯ ಮದುವೆ, ಮುಂಜಿಗೆ ಹೋದರೂ ದೇವರಕೋಣೆಯ ಒಂದು ಬದಿಯ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ ಬಣ್ಣದ ಚಿತ್ರ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಇಂತವರನ್ನು ಕರೆಸಿ ಹಸೆ ಚಿತ್ರ ಬರೆಸಿದೆ, ಎನ್ನುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಮಲೆನಾಡಿನ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಜಗಲಿ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲಿನ ಬಿಡಿಸಿದ ಚಿತ್ರಗಳು ಕೇವಲ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲದೆ “ಹಸೆಕಲೆ” ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಹೆಸರೇ ಇರುವುದಾಗಿ ಕ್ರಮೇಣ ತಿಳಿಯಿತು. ಬೆರಗುಂಟು ಮಾಡಿದ್ದ ಈ ಹಸೆ ಕಲೆಯ ವಿಸ್ಮಯ ಲೋಕದ ಆಸಕ್ತಿ ಇದ್ದರೂ, ಕದ ತೆರೆಯುವ ಅವಕಾಶವಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ.

ಹಾಗಾದರೆ ಏನಿದು ಹಸೆ ಚಿತ್ರ?

ವಿಭಿನ್ನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ತವರೂರು ಸುಂದರ ಕರುನಾಡು; ಅದಕ್ಕೆ ಕಳಶವಿಟ್ಟಂತೆ ಮಲೆನಾಡು; ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟದ ಸೆರಗಂಚಲ್ಲಿ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿಯ ತಪ್ಪಲು; ಚಾಚಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಾಗರ ತಾಲೂಕು; ಇದು ಮಲೆನಾಡಿನ ನಡುಮನೆ ಎಂದರೆ ಉತ್ತೇಕ್ಷೆ ಏನಲ್ಲ. ನಿತ್ಯ ಹರಿದ್ವರ್ಣದ ವನಸಿರಿ; ಹಸುರು ಹೊದ್ದ ಪರಿಸರ; ಕಣ್ಣಿನ ಸೆಳೆಯುವ ಸುಂದರ ನೋಟ; ಸುತ್ತಲಾ ಕಂಗು, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತೆಂಗು, ಹಸುರು ಹೊದ್ದ ಬತ್ತದ ಗದ್ದೆ, ಕಬ್ಬಿನ ಹಕ್ಕಲು; ನೋಡಲದು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸುಂದರ ನೋಟ; ನಿತ್ಯ ನೂತನ; ವಿನೂತನ.

ಹತ್ತೆಂಟು ದಶಕಗಳ ಹಿಂದೆ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರ ಬದುಕೆಂಬುದು ಕಷ್ಟ ಕಾರ್ಪಣ್ಯದ ಗೂಡಾಗಿತ್ತು. ಆಧುನಿಕತೆಯ ಮೆರುಗಾಗಲಿ, ಭ್ರಮೆಯಾಗಲಿ ಅವರ ಬದುಕಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ದಾಂಗುಡಿ ಇಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಾ ಶ್ರಮ ಜೀವಿಗಳೇ ಆಗಿದ್ದು, ಉದರಂಭರಣಕ್ಕೆ ಸಂಕಷ್ಟಪಡುವ ಕಾಲ ಅದು. ಸಂಪರ್ಕ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಆರೋಗ್ಯ, ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲೂ ಪರಿಶ್ರಮ ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಮತ್ತೇನೂ ತಿಳಿಯದಿರುವ ಕಾಲ. ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಬಡತನವನ್ನೇ ಹೊದ್ದು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕೊರತೆಯ ಮದ್ಯೆಯೇ ಇದ್ದರೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದವರು, ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರು. ಮನರಂಜನೆಗಾಗಿ ಯಕ್ಷಗಾನದಂತಹ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಕಲೆಯನ್ನು ಕೆಲವರು ಆರಾಧಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದರೆ, ಕೆಲವು ಅಶಿಕ್ಷಿತ ವರ್ಗ ಜಾತ್ಯತೀತವಾಗಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡಂತಹ ಮತ್ತೊಂದು ಕಲಾ ಮಾಧ್ಯಮವೇ ಹಸೆ ಚಿತ್ತಾರ ಕಲೆ .

ಆಧುನಿಕತೆಯ ಭರಾಟೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತಿರುವ ನಾವು ಇಂದು ಕೆಲವು ನಶಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಬೆಳೆಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ

ಮಲೆನಾಡಿನ ಸಾಗರ ಮತ್ತು ಸೊರಬ ವಲಯಗಳ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಾಪುರದ ಕೆಲವೆಡೆ ಜಾನಪದ ಕಲೆಯಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರ ಬದುಕನ್ನು ಹಸನುಗೊಳಿಸಿದ್ದು ಈ "ಹಸೆ" ಎಂಬ ಕಲೆ. ಕುಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಅಶಿಕ್ಷಿತರ ಜನರ ಬದುಕನ್ನು ಸುಂದರಗೊಳಿಸಿದ್ದು ಈ ಕಲೆ, ಇಲ್ಲಿನ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಮಣ್ಣಿನ ಸೊಗಡು ಕಾರಣವಾಗಿ, ಎಲ್ಲಾ ಜಾನಪದ ಕಲೆಗಳಿಗೆ ತಾಯಿ ಬೇರಂತಾಯಿತು. ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಇದೊಂದು ಅಶಿಕ್ಷಿತರ ಶಿಷ್ಟ ಕಲೆ ಎನಿಸಿದರೂ ಶಿಷ್ಟರ ಕಲೆಯೇ ಆಗಿ ಈಗ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿದೆ ಎಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡಿಗರ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಲೆನಾಡಿಗರ ಸೌಭಾಗ್ಯವೇ ಕಾರಣ.

ಬದುಕನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೀಮಿತ ಪರಿಧಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದ ಕಲಾ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯನ್ನು ಮೆರೆಸಿದರು. ಲಭ್ಯವಾದ ಪರಿಕರಗಳನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಪ್ರೌಢಿಮೆಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡರು. ಒಪ್ಪ ಓರಣ, ನಯ ನಾಜೂಕು ಅವರ ಆದ್ಯತೆಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಕಾಣಲು ಅವರು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಕೊಡ, ಬುಟ್ಟಿ, ಮೊರ, ಕಡೆಗೋಲು, ಮಣ್ಣಿನ ಗಡಿಗೆ ಹೀಗೆ. ಇವುಗಳ ಮೇಲೆಲ್ಲಾ ಇವರ ಚಿತ್ರಕಲೆ ಮೂಡಿತು. ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ, ಕಲೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದರು; ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ " ಹಸೆ ಚಿತ್ರ " ಎಂದು ಕರೆದರು. ಮನೆಯ ಶುಭ ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಆಗಲೇಬೇಕೆಂಬ ಅಲಿಖಿತ ಪದ್ಧತಿ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ತಂದುಕೊಂಡರು. ನೋಡಿ ತಾವು ಸಂತಸಪಟ್ಟರು; ನೋಡುಗರ ಕಣ್ಣಿನ ಸೆಳೆಯಿತು ಈ ಕಲೆ. ಹೀಗೆ ಹಸೆ ಎಂಬುದು ಅವರ ಬದುಕಲ್ಲಿ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿ ನೆಲೆ ನಿಂತಿತು.

ಸಾಗರ ತಾಲೂಕಿನ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವರು ಹವ್ಯಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮತ್ತು ದೀವರು ಜನಾಂಗದವರು. ಈ ಎರಡೂ ಜನಾಂಗದವರಲ್ಲಿ ಹಸೆ ಕಲೆ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿದೆ. ಮನೆಯ ಮದುವೆ, ಮುಂಜಿ ಶುಭ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಶುಭ ಸೂಚಕವಾಗಿ ದೇವರಕೋಣೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೋ, ಅನುಕೂಲವಾದ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ ಸುಂದರವಾದ ಚಿತ್ರ ರಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ವಧು ವರರನ್ನು ದೇವರ ಪೀಠದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕೂರಿಸಿ ಆರತಿ ಎತ್ತುವ ನಿಗದಿತ ಸ್ಥಳದ ಗೋಡೆಗೆ ವರ್ಣರಂಜಿತ ಹಸೆ ಚಿತ್ರದ ಅತ್ಯದ್ಭುತ ಚಿತ್ರಣದಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂದಿಗೂ ಹವ್ಯಕ ಮದುವೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಅದೇ ಮಾದರಿಯ ಚಿತ್ರರಚನೆ ಅದನ್ನು ಹಸೆ ಗೋಡೆ ಎಂದು ಗುಬ್ಬೆ (ಅಡಿಗಮನೆ) ದೇವರಕೋಣೆಯ ಬದಿಯಲ್ಲೋ

ಬರೆಯುವುದು / ಬರೆಸುವುದು ಇದೆ. ವಧೂ ವರರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಸೆ ಚಿತ್ರಗಳದ್ದೇ ಅಂದ ಚಂದದ ಹೆಚ್ಚುಗಾರಿಕೆ. ಆ ಗೋಡೆಯನ್ನೇ " ಹಸೆ ಗೋಡೆ " ಎಂದು ಹೆಸರಿಸಿದರು. ನಯ - ನಾಜೂಕು ಒಪ್ಪ ಓರಣ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಹಸೆ ಕಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಂತಸ ಸಂತೃಪ್ತಿ ಕಂಡುಕೊಂಡರು.

ಇದು ಜಾತಿಯ ಬೇಧವಿಲ್ಲದೆ ಅಭಿಜಾತವಾಗಿ ಬಂದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕಲೆ. ಪರಿಸರವನ್ನು, ಅಥವಾ ಪೌರಾಣಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಭಿತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಕಲೆಯನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸೀತಾರಾಮ ಕಲ್ಯಾಣ, ರಾಧಾ -ಕೃಷ್ಣರ ವಿಹಾರ, ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ರಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಕ್ಷರ ಕಲಿಕೆ ಕಡಿಮೆಯಿದ್ದರೂ, ಚಿತ್ರಾರ ಕಲೆ ಅವರಿಗೆ ಒಲಿದು ಬಂದ ಜಾನಪದ ಕಲೆ. ಮಣ್ಣು, ಕಲ್ಲು, ಕಾಡು ಮೇಡು ಗಳ ಮದ್ಯೆ ಬದುಕು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಅವರು ಸಹಜವಾಗಿ ಪರಿಸರದ ಪರಿಕರಗಳನ್ನೇ ಸಾಧನವನ್ನಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮನೆಯ ಗೋಡೆ, ನೆಲಗಳೇ ಆಧಾರವಾಗಿ, ಸಿಕ್ಕಿದ ಕಡ್ಡಿ -ಪುಕ್ಕಗಳೆಲ್ಲ ಬಳಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಕೆಮ್ಮಣ್ಣು, ಚೇಡಿ ಮಣ್ಣು ಇವೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಬಳಸಿ, ನೈಸರ್ಗಿಕ ಬಣ್ಣದಿಂದಲೇ ಹಸೆ ಚಿತ್ರ ರಚಿಸುವುದು ಇಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ. ನೈಸರ್ಗಿಕ ಬಣ್ಣವೆಂದರೆ, ಬೇವಿನ ಎಲೆ ಕೆಸವಿನ ಎಲೆ, ಮಲ್ಲಿಗೆ ಎಲೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಅರೆದು ಬಣ್ಣ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಇದನ್ನು ಕೆಂಪು, ಬಿಳಿ ಚೇಡಿ ಮಣ್ಣು, ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ಎಲ್ಲವೂ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಬಣ್ಣವೇ; ಕೆಮಿಕಲ್ ಮಿಶ್ರಣ ಇಲ್ಲದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಕಲಾಪ್ರಿಯತೆ ತೋರಿದ್ದರು. ಇದು ಒಂದು ಪಾರಂಪರಿಕ ವಿದ್ಯೆ ಎನ್ನಲಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ.

ಹಸೆ ಚಿತ್ರಾರ ಮೂಡಿ ಬರುವ ಸ್ಥಳಗಳು ಪರಿಕರಗಳೆಂದರೆ: ಬಾವಿ ಕಟ್ಟಿ, ತುಳಸಿಕಟ್ಟಿ, ಹಂಡೆ, ಕೊಡ, ಕಡೆಗೋಲು ಕಂಬ, ಬುಟ್ಟಿ,ಇತ್ಯಾದಿ. ಮದುವೆ ಮುಂಜಿಯಂತೆ ಶುಭ ಸಮಾರಂಭವಲ್ಲದೆ ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನದಲ್ಲೂ ಇದನ್ನುರಚಿಸಿಕೊಂಡು ರಸಾಸ್ವಾದ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಭೂಮಿಹುಣ್ಣಿಮೆ ಬುಟ್ಟಿಗಳ ಮೇಲೆ, ಮೊರಗಳ ಮೇಲೆ ಈ ಚಿತ್ರಾರ ಮೂಡುತ್ತಿತ್ತು.

ಹಸೆ ಗೋಡೆಗೆ ಕೆಮ್ಮಣ್ಣು ಬಳಿದು ಮೂರಡಿ ಅಗಲ ಉದ್ದ ಚೌಕಾಕಾರ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮೂರು ಇಂಚು ಅಂತರಕ್ಕೆ ಒಳಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಗೆರೆ ಹಾಕುವರು. ಎರಡೂ ಗೆರೆಗಳ ಒಳಗೆ ಬಳ್ಳಿಯೋ, ಎಲೆಯೋ, ಹೂಗಳೋ

ರಚಿಸುವರು.

ಹಸೆ ಗೋಡೆ ಚಿತ್ತಾರಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬಿಳಿ, ಕಪ್ಪು, ಮತ್ತು ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದಲ್ಲಿ ರಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಾಗರ, ಸೊರಬ ಮತ್ತು ಭಾಗಶಃ ಸಿದ್ಧಾಪುರ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಈ ಬಣ್ಣಗಳ ಹಸೆ ಚಿತ್ರ ಅವರವರ ಕುಲದೇವರ ನಿಮಿತ್ತ ಬಣ್ಣ ವೈವಿಧ್ಯ ಕಾಣಬಹುದು.

ಬಿಳಿ ಹಸೆ ಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ತೊಳೆದು ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ದಿನ ನೆನಸಿ, ಅರೆದು, ಅಂಟು ಅಂಟಾದ ಬಿಳಿಹಿಟ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಸಾರಿಸಿದ ಗೋಡೆಗೆ ಕೆಮ್ಮಣ್ಣಿನಿಂದ (ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದ ಮಣ್ಣು) ಸಾರಿಸಿದಾಗ ಗೋಡೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಕೆಂಪಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರ ಮೇಲೆ ಬಿಳಿ ಚಿತ್ತಾರದ ಹಸೆ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಗೆರೆಗಳು, ಚೌಕ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ.

ಕಪ್ಪು ಹಸೆಯಾದಲ್ಲಿ ಕರೆ ಬತ್ತವನ್ನು ಕುಟ್ಟಿ ಅಕ್ಕಿ ತೆಗೆದು

ಕಪ್ಪಾಗುವಷ್ಟು ಹುರಿದು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನೆನೆಸುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ನಯವಾಗಿ ಅರೆದು ಗುಡ್ಡೆಗೆರು ಹಾಕಿ ಕುದಿಸುವರು. ಆಗ ಅದು ಇನ್ನೂ ಕಪ್ಪಾಗುತ್ತದೆ. ಇದ್ದಿಲನ್ನು ಕುಟ್ಟಿ ಪುಡಿ ಮಾಡಿ ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣವಾಗಿ ಬಳಸುವುದು ಕೂಡ ಉಂಟು. ಗೋಡೆಗೆ ಬಿಳಿ ಜೇಡಿಯಿಂದ ಸಾರಿಸಿ ಮೇಲೆ ಕಪ್ಪು ಹಸೆ ರಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಥವಾ ಕೆಮ್ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಕೆಂಪು ಹಸೆ ರಚನೆ ಆಗುವುದು. ಬಣ್ಣ ಯಾವುದೇ ಇರಲಿ, ಗೆರೆ, ಚೌಕ, ರೇಖೆಗಳು ಮಾತ್ರ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿರುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ, ಹಸೆ ಚಿತ್ರಗಳು ಮದುವೆ, ಮುಂಜಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ರಚಿಸಿದರೆ ಅದು ವರ್ಷಗಟ್ಟಳೆಯೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಕಾರ್ಯವಾದರೆ ಹಿಂದಿನ ಚಿತ್ರದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ, ಮತ್ತೊಂದು ಹಸೆರಚನೆ ಆಗುತ್ತದೆ. (ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ, ನನ್ನ ಮದುವೆಯ ಹಸೆಯ ಚಿತ್ರದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ತಂಗಿಯ ಮದುವೆಯ ಹಸೆ ಈಗಲೂ ಇದೆ!). ಮದುವೆಯ ಸಂಭ್ರಮದ ಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಆಗಾಗ್ಗೆ ನೆನಪಿಸುತ್ತವೆ. ಈಗ ಏನಿದ್ದರೂ ಫ್ಲೆಕ್ಸ್ ಪ್ರಿಂಟ್, ಡ್ರಾಯಿಂಗ್ ಪೈಂಟಿಂಗ್ ಇಲ್ಲವೇ ವರ್ಲಿ ಚಿತ್ರಗಳೇ! ವಧುವರರ ವಾಹನಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ದಿನ ವಿಜೃಂಭಿಸಿದರೆ ಸಾಕಲ್ಲವೇ!

ರಂಗೋಲಿಗೂ ಹಸೆ ಚಿತ್ರಕ್ಕೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇನು?

ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಇತರೆ ಜಾನಪದ ಕಲೆ ಇದ್ದರೂ ಕೆಲವು ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಲೆನಾಡಿನ ಹಸೆ ಚಿತ್ರವನ್ನೇ ಹೋಲುತ್ತವೆ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಕಲೆಯನ್ನು ವರ್ಲಿ ಎಂದು ಕರೆದರು. ಮೆಕ್ಸಿಕನ್ ಚಿತ್ರ ಜಾಲೆ ಚೌಕ ತ್ರಿಕೋನ ಹೆಚ್ಚು ಬಳಸಿ ಜಾನಪದ ಕಲೆ ಬೇಸಿಕ್ ನಿಂದ ಎರಡೂ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಲೆಗಳೇ. ಆದರೆ ರಂಗೋಲಿ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಇದ್ದರೆ, ಹಸೆ ಕಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರಾಂತೀಯ ಸೀಮಿತ. ಹಸೆ ರಂಗೋಲಿಯ ಅನುಕರಣೆ ಅಲ್ಲ. ಕಲ್ಲಿನ ಹಿಟ್ಟು, ಅಕ್ಕಿಯ ಹಿಟ್ಟು, ಪುಡಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಬಳಸಿ ಎಳೆ ಎಳೆಯಾಗಿ ಬೆರಳುಗಳ ಮೂಲಕ ಗೆರೆಗಳಾಗಿ ಇಳಿಸುವುದು ರಂಗೋಲಿ. ತೆಳುವಾಗಿ ಹದವರಿತು ಕಡ್ಡಿಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಬರೆದರೆ ಅದನ್ನು "ಸೇಡಿ " ಎನ್ನುವರು. ರಂಗೋಲಿಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಚುಕ್ಕೆ ಇಟ್ಟು, ಅವುಗಳನ್ನು ರೇಖೆಗಳಿಂದ ಜೋಡಿಸಿ ವಿವಿಧ ಬಣ್ಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸುವರು. ಗೆರೆಗಳ ಮಧ್ಯೆನಿಯಮ ಇಲ್ಲ. ರಂಗೋಲಿ ಚಿತ್ರಗಳು ದಿನಂಪ್ರತಿ ಬದಲಾಯಿಸಬಹುದಾಗಿದ್ದು, ಹಸೆ ಚಿತ್ತಾರ ಕೆಲವಷ್ಟು ತಿಂಗಳು, ವರ್ಷಗಟ್ಟಲೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಹಸೆ ಕಲೆಗೆ ಉದ್ದ ಅಗಲ ಅಳತೆಯ ನಿಯಮ ಇದೆ. ಮತ್ತು

ಚೌಕಾಕಾರ, ತ್ರಿಕೋನ ಆಕಾರಕ್ಕೆ ಆದ್ಯತೆ . ಮುಖ್ಯವೆಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಬಳಕೆ ಆಗುವುದು ಬಿಳಿ, ಕೆಂಪು, ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣ ಮಾತ್ರ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಕೂಡ ನೈಸರ್ಗಿಕವಾಗಿ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ತಯಾರಾದ ಬಣ್ಣಗಳು.

ಇಂದಿನ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ:

ಆಧುನಿಕತೆ ಮತ್ತು ಯಾಂತ್ರಿಕತೆಗಳು ಇಂದು ನಮ್ಮ ಎಡ - ಬಲಗಳಾಗಿದ್ದು ಅವುಗಳನ್ನೇ ನಮ್ಮ ಶಕ್ತಿ ಎಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಯ ಸುಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ ನೆಮ್ಮದಿಯ ಬದುಕಿಗಾಗಿ ತಡಕಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ; ಹಸುರು ಉಸಿರನ್ನ ಹುಡುಕುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದೇವೆ. ಮರೀಚಿಕೆಯಾಗಿರುವ ಮನಃಶಾಂತಿಗಾದರೂ ಮರೆಯಾಗಿರುವ ಜಾನಪದ ಕಲೆಯ ಹುಡುಕಬೇಕಾಗಿದೆ. ಕಲಾಕಾರಿಕೆಯ ಉಳಿವು ಆಗಬೇಕು. ದೌರ್ಭಾಗ್ಯವೆಂದರೆ ಇತರೆ ಶಿಷ್ಟ ಕಲೆಗಿರುವ ಪ್ರಚಾರ, ಪ್ರಸಾರ, ಆದ್ಯತೆ ಈ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕಲೆಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಖೇದಕರ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಇದು ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರ, ಅಶಿಕ್ಷಿತರ ಕಲೆಯಾಗಿಯೇ ನಶಿಸುವ ಹಂತಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ. ಇಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹಸೆ ರಚಿಸುವವರು ಕಡಿಮೆ ಆಗಿರುವ ಕಾರಣದಿಂದ ಚಿತ್ರ ಕಲಾಕಾರರು ತಮ್ಮ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನೇ ಹಸೆಯಾಗಿ ರೂಪಾಂತರ ಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪರಿಹಾರ: ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ಆಸಕ್ತಿ ವಹಿಸಿ ಈ ಗ್ರಾಮೀಣ ಕಲೆಯ ಉಳಿವಿಗೆ, ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ವರ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಕಲಾ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕಂಡಂತೆ ಹಸೆ ಚಿತ್ರದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಆಗಬೇಕು. ಸರ್ಕಾರ ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು ಇಂದಿನ ಅವಶ್ಯಕತೆ . ಕೋಟಿ ಕೊತ್ತಲ, ಗೋಡೆ, ಪಾರ್ಕಿಂಗ್ ಮರಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಹೆಸರನ್ನು ಕೆತ್ತಿ , ಅಂದಗೆಡಿಸಿ ಸಂಭ್ರಮಿಸುವ ಬದಲು ಈ ಕಲೆಗೆ ಒತ್ತು ಕೊಟ್ಟರೊಳಿತು .

XXX XXX XXX

ಈಗ ಹಸೆ ಚಿತ್ರ ಬರೆಯುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆ ಆಗಿದೆ. ಚಿತ್ರ ಕಲೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುತ್ತಿರುವ ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹಸೆಕಲೆಗೆ ಓಗೊಟ್ಟ ಕೆಲವು ಆಸಕ್ತರೂ ನಮ್ಮ ನಡುವೆ ಇದ್ದಾರೆ. ಅದು ಹೆಮ್ಮೆಪಡುವ ವಿಚಾರವೇ. ನಮ್ಮವರೇ ಅದ ಸಾಗರದ ಸಮೀಪದ ಶ್ರೀಯುತ ಬಂದಗದ್ದೆ ರಾಧಾಕೃಷ್ಣ ಎಂಬವರು ಹಸೆ ಚಿತ್ರದ ಬಿಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿದ ಕೈ. ತಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮುಗಿಸಿ ತಮ್ಮ ಪುಟ್ಟ ಹಳ್ಳಿ ಬಂದಗದ್ದೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ನಂತರ

ಈ ಗ್ರಾಮೀಣ ಕಲೆ ಅವರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿದ್ದು ಹಸೆ ಕಲೆ ಕುರಿತು ತೀವ್ರ ಆಸಕ್ತಿವಹಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೊಂದು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸ್ಪರ್ಶ ಕೊಟ್ಟರು. ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಪಾರಂಪರಿಕ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಪರಿಣಿತಿಯನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಯುವ ಜನತೆಗಾಗಿ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಕಾರ್ಯಾಗಾರ ನಡೆಸಿ ತರಬೇತಿ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಈ ಕಲೆಯ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕೂ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೂ ಕಲೆಯ ಉಳಿವಿಗೂ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ಅರವತ್ತರ ವಯಸ್ಸಿನ ಈ ಪದವೀಧರ 'ಯುವಕ' ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಕರಾಗಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ರಂಗಭೂಮಿ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಛಾಪೊತ್ತಿ, ತಮ್ಮ ಅಭಿರುಚಿಯ ರಂಗವಾದ ಹಸೆ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಧಕರು. ರಾಧಾಕೃಷ್ಣ ಬಂದಗದ್ದೆ ಇವರನ್ನೊಮ್ಮೆ ಮಾತನಾಡಿಸಿ ಕಲೆಯ ಕುರಿತು ಇವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಕೇಳೋಣ ಬನ್ನಿ.....

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು: ರಾಧಾಕೃಷ್ಣ ಬಂದಗದ್ದೆ ಇವರಿಗೆ ಹಸೆ ಚಿತ್ರದ ---ನೀನೆಷ್ಟು ಸುಂದರ

1. 'ಹಸೆ' ಎಂದರೇನು? ಕೇವಲ ಸಾಗರ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇದೆಯಾ?

ಬಂದಗದ್ದೆ ರಾಧಾಕೃಷ್ಣ: ಹಸೆ ಎನ್ನುವುದು ಒಂದು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಗ್ರಾಮೀಣ ಕಲೆ. ನೈಸರ್ಗಿಕ ಬಣ್ಣ, ಕುಂಚ ಬಳಸಿ, ಮನೆ ಗೋಡೆ, ಬುಟ್ಟಿ, ಮಡಿಕೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಮೇಲೆ ರಚಿಸುವ ಕಲೆ. ಇದು ಮಲೆನಾಡು ತಾಲೂಕು ಸಾಗರ, ಸೊರಬ, ಸಿದ್ದಾಪುರ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿದೆ. ಆಸಕ್ತನಾಗಿ ಹವ್ಯಾಸವಾಗಿ ಇದನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡೆ.

2. ಇದಕ್ಕೆ ಬಳಸುವ ವಸ್ತು, ಸಾಮಗ್ರಿ ಬಣ್ಣ ಹೇಗೆ?

ಬಂ. ರಾ: ಹಸೆ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಬಳಸುವುದು ಮಣ್ಣು. ಜೇಡಿ ಮಣ್ಣು, ಕೆಮ್ಮಣ್ಣು, ಸೇಡಿ ಬಳಸುವುದು. ಬಣ್ಣ ಪೂರ್ತಿ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಬಣ್ಣವೇ. ಅಕ್ಕಿ ಹಿಟ್ಟು, ಗುರಿಗೆ ಹಿಟ್ಟು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಕಲೆ ರಚನೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಗೋಡೆ, ನೆಲದ ಮೇಲೆ ರಚಿಸುವುದು. ದಾಳಿಂಬೆ ಸಿಪ್ಪೆಯನ್ನು ಒಣಗಿಸಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕೊಳೆಸಿ ಅರೆದರೆ ಹಳದಿ ಬಣ್ಣ, ಗುರಿಗೆ ಕಾಯಿ ಒಣಗಿಸಿ ಪುಡಿ ಮಾಡಿದರೆ ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣ ಲಭ್ಯ. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲಾ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಬಣ್ಣವೇ ಆಗಿತ್ತು. ಮೊದಲು ಕುಂಚ ಬಳಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಬೆತ್ತದ ಕಡ್ಡಿ ಜಜ್ಜಿ ಬ್ರಷ್ ರೀತಿ ಅಥವಾ ಬತ್ತದ ತೆನೆ, ಪುಂಡಿ ನಾರು, ಬಳಸಿ ಬಣ್ಣದಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿ ಚಿತ್ರ ರಚನೆ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗ ಬ್ರಷ್ ಬಳಸುತ್ತೇವೆ. ಹತ್ತಿ ಎಳೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅದರ ಮೂಲಕವೂ ರಚಿಸಬಹುದು.

ಆರತಿ ಚಿತ್ರ, ತೇರು ಚಿತ್ರ, ಪ್ರಕೃತಿ ಚಿತ್ರ, ಕಲ್ಯಾಣ ಚಿತ್ರ ಹೀಗೆ ಹಲವು ಸನ್ನಿವೇಶದ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನಮ್ಮೂರ ರೈತರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು .

3. ರಂಗೋಲಿಗೂ ಹಸೆ ಚಿತ್ತಾರಕ್ಕೂ, ವರ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕ್ಕೂ ಏನು ವ್ಯತ್ಯಾಸ?

ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹಸೆ ಚಿತ್ತಾರ ಎಂದಂತೆ ಬೇರೆ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯುವ ಚಿತ್ರ ಇದನ್ನೇ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಹೋಲುತ್ತದೆ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವರ್ಲಿ ಎಂದರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಮಧುಬನಿ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ . ಇದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತ್ರಿಕೋನ, ವೃತ್ತಾಕಾರ ಇರುತ್ತದೆ . ಮನುಷ್ಯ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಸಂಬಂಧಿತ ಚಿತ್ರಗಳು ಹೆಚ್ಚು. ರಂಗೋಲಿಯಲ್ಲಿ ಪುಡಿ ಬಳಸುವರು, ಬೇಕಾದ ಡಿಸೈನ್ ಮತ್ತು ಬಣ್ಣ ಬಳಸುವರು. ಹಸೆಯಲ್ಲಿ ಗಿಡ ಮರ ಬಳ್ಳಿ ಹೂಗಳ ಚಿತ್ರ ಹೆಚ್ಚು. ಮತ್ತು ಇಲ್ಲಿ ಬಳಸುವುದು ಮಣ್ಣು ಮತ್ತು ನೈಸರ್ಗಿಕ ಬಣ್ಣ. ಬೇವಿನ ಎಲೆ, ಮಲ್ಲಿಗೆ ಎಲೆ, ಕೆಸವಿನ ಎಲೆಗಳನ್ನು ರುಬ್ಬಿ, ಮಿಶ್ರ ಮಾಡಿ ಬರುವ ನೈಸರ್ಗಿಕಬಣ್ಣವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತೇವೆ.

4 ಕೇಂದ್ರ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ / ಜಾನಪದ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದೆಯಾ ? ಗೋಷ್ಠಿ ಅಧ್ಯಯನ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆದಿದೆಯಾ ?

ಬಂ. ರಾ: ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಜಾನಪದ ಕಲೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಈ ಭಾಗದ ಈ ಕಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಚಿತವಾಗಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಒಂದೆ-ರಡು ಸಾಲು ಬರೆದಿದ್ದರೆ ಹೆಚ್ಚು.

5. ದಾಖಲೆಯಾಗಿ ಉಳಿಯುವಂತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಆಗಿದೆಯಾ? ಪುಸ್ತಕ ಕಡತ ಸಂಗ್ರಹಯೋಗ್ಯ ಕೆಲಸ ಆಗಿದೆಯಾ ?

ಬಂ. ರಾ: ಈ ಕಲೆ ಕುರಿತು ಪುಸ್ತಕವೊಂದನ್ನು ಬರೆದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಹಂಪಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದೆ. ಆಗಲೇ ಅವರಿಗೇ ಗೊತ್ತಾಗಿದ್ದು, ಮಲೆನಾಡಿನ ಈ ಕಲೆ.

6 . ನೀವು ಕೊಡುತ್ತಿರುವ ತರಬೇತಿಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಜನ ಇದ್ದಾರೆ? ನಿಮಗೆ ಯಾರ ಸಹಕಾರ ಇದೆ ಮತ್ತು ಕಲೆಯ ಉಳಿವಿನ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮ್ಮ ಅನಿಸಿಕೆ ಏನು?

ಹಸೆ ಕಲೆ ಕುರಿತು, ಒಂದಷ್ಟು ಕಾರ್ಯಾಗಾರ ತರಬೇತಿ, ಶಿಬಿರಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಯುವಕರು ಆಸಕ್ತರಾಗಿ ಕಲಿತಿದ್ದರೆ, ಮಕ್ಕಳು ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತಿ ವಹಿಸಿ ಕಲಿಯಲು ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಅದರಲ್ಲಿ ಆತ್ಮತ್ಯಕ್ತಿ ಇದೆ. ಬಹಳಷ್ಟು ಯುವಕರು ಈ ಹಸೆರಂಗದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ತಾಳಿ ಸುಂದರ ಚಿತ್ರ ರಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಇಂದಿಗೂ ಸಹ ಹಲವು ಮನೆ ಗೋಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ಹಸೆ ಚಿತ್ರ ಜೀವಂತವಾಗಿದೆ.

ನನ್ನ ಪತ್ನಿ ಮಂಗಳಾ ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಹಕಾರ ಮತ್ತು ಬೆಂಬಲ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ.

ಅನಿಸಿಕೆ ಅಂದ್ರೆ ಈ ಪಾರಂಪರಿಕ ಕಲೆ ಉಳಿಯಬೇಕು; ಹೆಚ್ಚು ಜನ ಆಸಕ್ತರಾಗಿ ಕಲಿಯಬೇಕು. ಕಲೆ ಅಂದರೆ ಅದು ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ. ನಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಬೇರು. ಅದು ಉಳಿಯಬೇಕು. ಸರ್ಕಾರ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಈ ಕಲೆಗೆ ಒತ್ತು ಕೊಟ್ಟು ಪ್ರಚಾರ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಬೇಕು. "ಹಳೆಯದೆಲ್ಲಾ ಉಳಿಯಲಿ; ಉಳಿದಿದ್ದೆಲ್ಲಾ ಬೆಳೆಯಲಿ" ಎಂಬ ಮಂತ್ರ ಆಗಬೇಕು.

ನಮಸ್ಕಾರ
ಬಂದಗದ್ದೆ ರಾಧಾಕೃಷ್ಣ.
"ಹಳೆಯದು ಉಳಿಯಲಿ;
ಉಳಿದಿದ್ದು ಬೆಳೆಯಲಿ."

ನಮ್ಮೂರಿನವರೇ ಅದ ಶ್ರೀಕಾಂತ ಕಾಳಮಂಜಿ ಎಂಬವರು ಇಂಜಿನೀರಿಂಗ್ ಪದವೀಧರರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕೃಷಿಕ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದುಕೊಂಡೇ ಈ ಅದ್ಭುತ ಹಸೆ ಚಿತ್ತಾರ ಕಲೆಯನ್ನು ಕರಗತ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ . ಹಲವಾರು ಮದುವೆ ಮನೆಗಳ ಹಸೆಗೋಡೆ ಇವರ ಕೈ ಚಿತ್ತಾರದಿಂದ ಶೋಭೆ ಕಂಡಿವೆ . ಇವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: "ನಾವು ಇಂದು ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ, ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ, ಕಿರೀಟತೊಡಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಗುರುತಿಸುವ ಮನಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಲುಪಿದ್ದೇವೆ. ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಇರುವ ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ಪ್ರತಿಭೆಗಳನ್ನು ಬೇರೆಯ ಪ್ರತಿಭೆಗೆ ಹೋಲಿಕೆ ಮಾಡದೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿ ಬೆಳೆಸುವ ಮನಸ್ಥಿತಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಬಹಳ ಪ್ರತಿಭೆಗಳಿಗೆ ವೇದಿಕೆ, ಮಾಧ್ಯಮದ ಹಪಹಪಿಕೆಯನ್ನು ಮನ್ನಸಿನಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಮೂಲ ಪ್ರತಿಭೆಯೇ ಕಮರಿ ಹೋಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು." ಎಂಬುದು ಇವರ ಕಳಕಳಿಯ ನುಡಿ.

ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ತಾಳಗುಪ್ಪ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಯುವಕನೂ ತಮ್ಮ ಬಂಧುಗಳ ಮನೆಯ ಶುಭ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಹಸೆ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಬರೆದು ತಮ್ಮ ಕರಚಳಕ ಭಿತ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಳೆಯ ಕಲೆ ಉಳಿಯಲಿ, ಉಳಿದ ಕಲೆ ಬೆಳಗಲಿ

ಬಣ್ಣದ ಎಲೆ

ಡಾ. ಕುಸುಮ್ ಭಟ್ಟ

Pleasant Hill, California, USA

ಚಿನ್ನದ ಹೊಳೆ ಕೆಂಪಿನ ಮಳೆ
ಪರಿಪಕ್ವ ಬಾಳಿನ ಸಂತೃಪ್ತಿ ಕಲೆ
ಪರಿಪರಿ ಬಣ್ಣದ ಮಿನುಗುವ ಎಲೆ
ನೆನಪಿಸಿ ಕಳೆದಿ ಹದಿನಗಳ ಬೆಲೆ
ನೆಲವನು ಹಾಸಿ ಮಣ್ಣಲಿ ಬೆರೆತು
ಚಿಗುರುವ ಹಸಿರಿಗೆ ಗೊಬ್ಬರ ಭಲೆ
ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿ ಆಧಾರವಾಗಿ
ಬೇರಿಗೆ ಸೇರಿ ಕಾಯುವ ಬಾರಿ
ಹಸಿರಲೆ ಚಿಗುರಿ ಬೆಳೆಯಲೆ ಬೇಕು
ಕೆಂಪಲೆ ಉದುರಿ ಅಳಿಯಲೆ ಬೇಕು
ಹಸಿರೆ ಇರಲಿ ಕೆಂಪೇ ಇರಲಿ
ನಿನ್ನೆಯ ನೆನಪು ಚಿರವಾಗಿರಲಿ

ಕದಲಿ ಪತ್ರ ಭೋಜನ- ಬಾಳೆ ಎಲೆ ಊಟ

ನುರರ್ಶನ ಭಟ್ ಬೆದ್ರಡಿ
ಬೆದ್ರಡಿ, ಕಾಸರಗೋಡು

ಬಾಳೆ ಮತ್ತು ಬಾಳೆಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಭಾಗವೂ ಧಾರ್ಮಿಕ, ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ.

ಬಾಳೆಯ ಸರ್ವಾಂಗವೂ ಆರೋಗ್ಯ ಯೋಗ್ಯ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ನಾವು ಉಂಡು ಬಿಸಾಡುವ ಬಾಳೆ ಎಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿವೇಚನೆಗೆ ತೊಡಗಿದರೆ ಬಾಳೆ ಎಲೆ ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಆಚರಣೆಗೆ ಕೂಡಾ ಬಹಳ ಮಹತ್ವ ಪಡೆದಿರುವ ಅಂಗ. ದೇವತಾ ಕಾರ್ಯ, ದೈವತಾ ಕಾರ್ಯ, ಪೃಶಾಚಿಕ ಕೃತ್ಯ ಪರಿಹಾರ, ಶುಭ ಸಂಭ್ರಮಗಳ ಭೋಜನ, ಶ್ರಾದ್ಧಾದಿ ಅಪರ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಊಟ ಇಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಬಾಳೆಯ ಎಲೆಯನ್ನು ಔಚಿತ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಆರೋಗ್ಯದ ವಿಚಾರ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಬಾಳೆ ಎಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಿದ ಯಾವುದೇ ಖಾದ್ಯ - ವ್ಯಂಜನ- ಭಕ್ಷ್ಯಗಳಾವುವೂ ಎಲೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ರಾಸಾಯನಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಪಡೆಯದೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಅದು ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಭೋಜನ ಪಾತ್ರೆ / ಬಟ್ಟಲು ಎಂದೇ ಹೆಸರು ಪಡೆದಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಬಾಳೆ ಎಲೆ ಆಮ್ಲೀಯತೆಯನ್ನು ನೀಗುವ, ಕ್ಷಾರೀಯತೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುವ ಗುಣ ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದ ಬಾಳೆ ಎಲೆಯ ಊಟ ವಿಷಯುಕ್ತ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ತಂದುಕೊಡಲಾರದು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ ಹೊಟ್ಟೆ ಉಬ್ಬರ, ಹುಳಿತೇಗು, ಆಮ್ಲಪಿತ್ತ, ಅಜೀರ್ಣದಂತಹ ತೊಂದರೆಗಳಿಗೂ ಬಾಳೆ ಎಲೆಯ ಊಟ ಬಹಳ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ.

ಅಂತೆಯೇ ಬಾಳೆ ಎಲೆಯ ಭೋಜನದ ವೇಳೆ ನಾವು ನೆಲದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತೇ ಊಟ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅದು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು, ಅನ್ನ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು, ಅನ್ನದ ಬಗೆಗಿನ ಭಕ್ತಿ, ಗೌರವಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಬಿಸಿ

ಬಿಸಿಯಾದ ಅನ್ನ, ಸಾಂಬಾರು, ಪಾಯಸ, ಮೇಲೋಗರ ಭಕ್ಷ್ಯ ವ್ಯಂಜನಗಳ ಜೊತೆಗೂಡಿ ಬಾಳೆ ಎಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಣ್ಣುವುದು ಒಂದು ಕೌಶಲ್ಯವೇ. ಇಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಭೋಜನ ಕೌತುಕ, ಊಟದ ಬಗೆಗಿನ ಅನನ್ಯತೆ, ಶಿಸ್ತು, ಆಚಾರ - ವಿಚಾರಗಳೂ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಕೂಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ "ಕದಲಿ ಪತ್ರ ಭೋಜನ" ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅರಿತವರಿಗೆ ಭುವನ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ನೆನಪಿಸುತ್ತದೆ.

ನಮ್ಮ ಆಹಾರ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ನಾವು ಅನುಸರಿಸುವ ನಿಯಮ, ಭೋಜನ ಸವಿಯಬೇಕಾದ ರೀತಿ ಮತ್ತು ಕ್ರಮ, ಜಾಗರೂಕತೆ ಮತ್ತು ಕಾಳಜಿ ಇವೆಲ್ಲದರ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಅನಾವರಣ "ಬಾಳೆ ಎಲೆಯ ಊಟದಿಂದ" ಆಗುವುದು ಸಾಧ್ಯ. ಹಾಗೆಯೇ ಉಪ್ಪು, ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ, ಕೋಸಂಬರಿ, ಪಲ್ಯ ಇವುಗಳಿಂದ ತೊಡಗಿ ಪಾಯಸಾನ್ನದವರೆಗಿನ ಒಂದು ಚೌಕಟ್ಟು, ತನ್ನದೈ ಅನ್ನವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಊಟದ ಕ್ರಮವನ್ನು ರೂಢಿಸುವಲ್ಲಿ ಹಲವು ಆರೋಗ್ಯ ವಿಚಾರಗಳೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿವೆ.

ಎಲೆಯ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತು, ಎಲೆ ತೊಳೆದ ನಂತರವೇ ಬಡಿಸುವುದು ರೂಢಿ. ಪಲ್ಯ, ಕೋಸಂಬರಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಬಡಿಸಿದ ನಂತರ ಬಿಸಿ ಅನ್ನವನ್ನು ಬಡಿಸಿ ತುಪ್ಪು ಬಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಸಿದವನಿಗೆ ಬಡಿಸಿದ ವ್ಯಂಜನಗಳ ಪರಿಮಳ, ಶುಚಿತ್ವ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಹಸಿವು ಇಮ್ಮಡಿಸಿ, ಜೊಲ್ಲರಸ ಸ್ವವಿಸಲು ಶುರು. ಅದಕ್ಕೆ ಜೀರ್ಣಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನದೇ ಆದ ಸ್ಥಾನ ಇದೆ.

ಉಪ್ಪು ರುಚಿಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿ, ವಿಷಹರ ಕೂಡಾ. ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ ಅನ್ನ ದೇಪಕ, ವ್ಯಂಜನಗಳು ಪೂರಕ. ಬಾಳೆಯ ಬಲಭಾಗದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಭೋಜನದ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಬಡಿಸಲ್ಪಡುವ ಪಾಯಸ - ಅನ್ನ ನಳಿಕೆ ಬಾಯರಿಯನ್ನು ತೇವಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಭೋಜನದ ಮಧ್ಯೆ ಮಧ್ಯೆ ಗುರು - ಲಘು ಆಹಾರಗಳು, ಉಷ್ಣ - ಶೀತ ಆಹಾರಗಳು, ಸಿಹಿ - ಹುಳಿ, ಚೊಗರು - ಕಹಿ, ಉಪ್ಪುಗಳ ಮೇಳೈಸುವಿಕೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಪಾಯಸವನ್ನು ಸವಿಯುವುದು ಒಂದು ಅಪೂರ್ವ ಅನುಭವ. ಭಕ್ಷ್ಯ ಭೋಜ್ಯಗಳ ಬಳಿಕ, ಪಾಯಸಾನ್ನಗಳ ಸವಿರುಚಿ ದೇಹಕ್ಕೆ ತೊಂದರೆಯಾಗದಂತೆ ಕಾಯಿಹುಳಿ, ಮಜ್ಜೆಗೆಯಿಂದ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುವ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಬಾಳೆಯ ಭೋಜನ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನ.

ಆದುದರಿಂದಲೇ ಇಂದು "ಕದಳೀ ಪತ್ರ ಭೋಜನ" ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ - ಆಚರಣೆಗೆ - ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಬೆಸೆದುಕೊಂಡಿದೆ.

ಹವ್ಯಕರಲ್ಲಿ ಬಾಳೆ ಎಲೆಯ ಊಟವು ವಿಶಿಷ್ಟ ರೀತಿಯದ್ದಾಗಿದ್ದು, ಆರೋಗ್ಯ ವಿಚಾರವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟ. ಶುಭಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಾಗಲೀ, ಅಪರಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಾಗಲೀ ಬಾಳೆ ಎಲೆಯ ಊಟಕ್ಕೆ ಇಂದಿಗೂ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಊಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತವನ ಎದುರಿಗೆ ಎಲೆಯ ತುದಿಭಾಗವು ಎಡಬದಿಗೆ ಇರುವಂತೆ ಎಲೆ ಇಡುವುದು ಸಂಪ್ರದಾಯ ಹಾಗೂ ಅನುಕೂಲ.

ಶುಭಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಾದರೆ ಮೊದಲಿಗೆ ಎಲೆಯ ಬಲಭಾಗದ ಕೆಳಗೆ ಅಭಿಷಾರ/ತುಪ್ಪವನ್ನು, ನಂತರ ಪಾಯಸ ಬಡಿಸಿದ ಮೇಲೆಯೇ ಬಲಭಾಗದ ಮೇಲಿನಿಂದ ಎರಡು ಅಥವಾ ನಾಲ್ಕು ಪಲ್ಯಗಳು (ಅಂದರೆ ಸಮ ಸಂಖ್ಯೆಯ), ಅವಿಲು, ಮೆಣಸುಕಾಯಿ, ಕೋಸಂಬರಿ, ಉಪ್ಪು, ಉಪ್ಪನಕಾಯಿ ಬಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಅನ್ನ, ಅನ್ನದ ಮೇಲೆ ತುಪ್ಪ, ಜೊತೆಗೆ ಹಪ್ಪಳ. ವೈದಿಕರ ಹೋಮೋದಕ, ಗೋಗ್ರಾಸ ನೀಡುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ನಂತರ (.....) ಊಟ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವ ಕ್ರಮ.

ತುಪ್ಪ ಮತ್ತು ಪಲ್ಯವನ್ನು ಬೆರೆಸಿ ಉಣ್ಣುವ ಕ್ರಮ ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೆ, ಜಠರದ ತಳಭಾಗಕ್ಕೆ ಘನಾಹಾರದ ತಡೆಯನ್ನು ನೀಡುವುದಾಗಿದೆ. ಮತ್ತೆ ಸಾರು ಬಡಿಸಿ ವಿಚಾರಣೆ, ಪಲ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ವಿಚಾರಣೆ, ಸಾಂಬಾರು ಬಡಿಸಿ ವಿಚಾರಣೆ, ಮತ್ತೆ ಕಾಯಿಹುಳಿ ಬಡಿಸಿ, ಪಾಯಸ, ಭಕ್ಷ್ಯಗಳು ಹುರಿದ ತಿಂಡಿ ಮುಂತಾದವುಗಳು. (ಸಿಹಿಭಕ್ಷ್ಯಗಳನ್ನು ಒಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೆ ಕಾಯಿಹುಳಿಯ ಅನ್ನದಿಂದ ಬಂಧಿಸಿದಂತೆ) ಪುನಹ ಕಾಯಿಹುಳಿಯ ವಿಚಾರಣೆ.

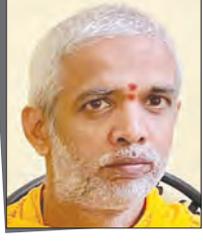
ಮತ್ತೆ ಅನ್ನದ ವಿಚಾರಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಕದಳೀಪತ್ರ ಭೋಜನದ ಕೊನೆಯ ಅಂಗ ಮಜ್ಜೆಗೆನೀರು. ಹಿಂದೆ, ನೀರು ಮಜ್ಜೆಗೆಯನ್ನು ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಇಕ್ಕುವಾಗಲೇ ಕೈಯ ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ ಕುಡಿಯುವ ಕ್ರಮವೂ ಇತ್ತು. ಈಗ ಲೋಟಗಳಲ್ಲಿ ಕುಡಿಯುವುದು ಬೆಳೆದು ಬಂದಿದೆ. ಅಂದೆಲ್ಲಾ ಊಟದ ನಂತರ ಕೈತೊಳೆಯಲು ತಂಬಿಗೆ ನೀರಿನ ಉಪಯೋಗ. ಊಟದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೈಗಂಟಿದ ಆಹಾರವನ್ನು ಮಜ್ಜೆಗೆನೀರಿನಿಂದ ನೆನೆಸಿಕೊಂಡರೆ ಕೈತೊಳೆಯುವುದು ಸಲಭ ಎಂಬುವುದರಿಂದಲೇ ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಮಜ್ಜೆಗೆ ಕುಡಿಯುವ ರೂಢಿ ಬಂದಿರಬೇಕು.

ಭೋಜನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ನೆಂಟರಿಷ್ಟರಿಗೆ ಶ್ಲೋಕ, ಸಂಗೀತ, ಆಶು ರಚನೆಗಳ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಉಣಬಡಿಸುವ ಅವಕಾಶ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಶ್ಲೋಕಗಳ ಕೊನೆಗೆ ಸಭೆಯಿಡೀ ಪಾರ್ವತೀ ಪತಿ ಹರನಾದ ಮಹಾದೇವನನ್ನು ನಮಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿತ್ತು. ಇಂದು ಮಾಯವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಉತ್ತರಕ್ರಿಯೆ, ಶ್ರಾದ್ಧ, ಮಹಾಲಯ ಶ್ರಾದ್ಧಗಳಲ್ಲಾದರೆ ಬೆಸ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಪಲ್ಯಗಳಿರುವುದು ರೂಢಿ. ಎಲೆಯ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪಾಯಸ ಬಡಿಸುವುದು ನಿಶಿದ್ಧ. (ಸೇರಿದ ಬಂಧು ಬಾಂದವರಿಗೆ ಹಸ್ತೋದಕ, ಊಟದಕ್ಷಿಣೆ ಕೊಡುವ ಕ್ರಮ ಇಲ್ಲ.) ಜೊತೆಗೆ ತಿಥಿ ಅಥವಾ ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕೆ ಯಾವ ಪದಾರ್ಥವೂ ಹಳತಾಗಿರಬಾರದು. ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ ಇತ್ಯಾದಿಯೂ. ಶುಂಠಿ ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ ಸಾಮಾನ್ಯ.

ಬಾಳೆ ಎಲೆ ಊಟದ ವಿಧಾನ ಸೀಮೆಯಿಂದ ಸೀಮೆಗೆ, ರಾಜ್ಯದಿಂದ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗೊಂಡಿದ್ದರೂ ಕದಳೀ ಪತ್ರ ಭೋಜನವು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಈ ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

ನೆಲದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕೈಯಿಂದಲೇ ಉಣ್ಣುವ ಕ್ರಿಯೆಯೇ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠ.

ಸಾಮವೇದ

ವಿದ್ವಾನ್ ನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟ
ಹೊನ್ನಾವರ, ಕರ್ನಾಟಕ, ಭಾರತ

ಸಪ್ತಸ್ವರೈಃ ಸಮಸ್ತಂಯೋ ಜಗದೇತತ್ವಚ್ಚರಾಚರಂ |
ಸಂಜೀವಯತೀ ವಿಶ್ವಾತ್ಮಾ ನಮೋ ವಿಷ್ಣುಃ ಪ್ರಸೀದತು ||

ಅ ಪೌರುಷೇಯವು ಸನಾತನವು ಅನಿತರ ಸಾಧಾರಣ ಅನುಪಮ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಾಶಿ ವೇದಗಳು ಋಗ್ವೇದ, ಯಜುರ್ವೇದ, ಸಾಮವೇದ, ಅಥರ್ವ ವೇದಗಳೆಂದು ನಾಲ್ಕು ವಿಧ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪದ್ಯಾತ್ಮಕವು ಋಗ್ವೇದವಾದರೆ, ಗದ್ಯಾತ್ಮಕವಾದದ್ದು ಯಜುರ್ವೇದ, ಗಾನಾತ್ಮಕ ಸಾಮವೇದ. “ಸಾಮವೇದ ಏವ ಪುಷ್ಪಮ್” ಎಂಬುದಾಗಿ ಈ ವೇದಕ್ಕೆ ಉಪಮೆ ಇದೆ. ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮ ಮೋಕ್ಷಗಳೆಂಬ ಚತುರ್ವಿಧ ಪುರುಷಾರ್ಥ ಫಲಪ್ರದಾಯಕವಾದ ವೇದ ವ್ಯಕ್ತಕ್ಕೆ ಸಾಮವೇದ ಹೂವಿನಂತೆ ಪರಿಮಳಯುಕ್ತವು ಸೌಂದರ್ಯೋಕ್ತವೂ ಆಗಿ ತನ್ನದೇ ಆದ ಸಾರ್ಥಕತೆಯನ್ನು ಮೆರೆದಿದೆ. ವಾಚ ಋಗ್ರಸಃ, ಋಚಃ ಸಾಮರಸಃ, ಸಾಮ್ನ, ಉದ್ಗೀರ್ಥೋರಸಃ, ವಾಗಿಂದ್ರಿಯವು ಪುರುಷನ ಅವಯವಗಳ ಸಾರಭೂತವಾದ ಅಂಶ. ಇದರಿಂದಲೇ ಋಕ್ ಉಚ್ಚರಿಸಲ್ಪಡುವದರಿಂದ ಋಕ್ ವಾಗಿಂದ್ರಿಯದ ಸಾರ. ಸಾಮವು ಆನಂದವನ್ನು ಕೊಡುವುದರಿಂದ ಋಕ್ವಿನ ಸಾರ ಸಮದ ಅವಯವವಾಗಿ ಉದ್ಗೀರ್ಥ ಸಾಮರಸವಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನಂತೆ ಉಪಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನೇ ಭಗವಂತನ ಮಹಾವಿಭೂತಿಯೆಂದು “ವೇದಾನಾಂ ಸಾಮವೇದೋಸ್ಮಿ” ಭಾಗವದ್ವಾಂಗಿ ಘೋಷಿಸಿದೆ. ಸಸಾಮಭಿಃ ಉನ್ನೀಯತೆ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಂ. ಸಾಮವೇದವೇ ಯಶಸ್ಸು ಚತುರ್ಮುಖನು ಉತ್ತರ ಮುಖದಲ್ಲಿಯೂ, ಸೂರ್ಯನು ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಮಗಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮುಂತಾದ ಪ್ರಶಂಸಾ ವಾಕ್ಯಗಳು ಶೃತಿ, ಸ್ಮೃತಿ ಪುರಾಣೇತಿಹಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಸಾಮವೇದ ಪರವಾದ ಉಕ್ತಿಗಳು ಋಗ್ವೇದದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ಯಜುರ್ವೇದ ಅಥರ್ವವೇದಗಳಲ್ಲಿ

ಪ್ರಸಂಗತ್ಯೇನ ಅನೇಕಬಾರಿ ಬಂದಿರುವುದು.

ಈ ಎಲ್ಲವೇದಗಳ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿರುವದರಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವೇ ಸಾಮವೇದವು, ಸಾಮವೇ ಸ್ವರ್ಗ. ಈ ಭೂಮಿಯೇ ರಥಂತರ ಸಾಮವಾಗಿದೆ. ಭಗವಂತನ ಮಹಾವಿಭೂತಿಯಾದುದು ಸಾಮ ಸ್ವಾನುಭವದಿಂದ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸಾಮಗಾನ ಮಾಡುವವರೊಂದಿಗೆ ತಾನೂ ಗಾನಮಾಡುವವನು ಸಾಮಗ. ಬೃಹತ್ ರಥಂತರ ವಾಮದೇವೋ ಸಾಮಗಳುಳ್ಳವನೂ ನಿಧನ, ಉದ್ಗೀರ್ಥ, ಪ್ರತಿಹಾರ, ಪ್ರಸ್ತಾವ, ಉಪದ್ರವ, ಸಮಾವಯವುಳ್ಳವನೇ ಪ್ರಸಾಮ(ವಿಷ್ಣು) ಪ್ರಾಗ್ವೋತಿಷ ಜ್ಯೇಷ್ಠಸಾಮಗಳಿಂದ ಗಾನಮಾಡಲ್ಪಡತಕ್ಕವನು. ಪ್ರಾಣವೇ ಯಜ್ಞೇಯ ಸಾಮ. ಸಾಮವೇದದಿಂದಲೇ ಆದಿತ್ಯೋನ್ನಯನ, ಬ್ರಹ್ಮನು ರಥಂತರ ಸಾಮದಿಂದ ನಾರಾಯಣನನ್ನು, ಜ್ಯೇಷ್ಠಸಾಮದಿಂದ ಶಿವನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದರು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಆಯಾಚ್ಛೋವಾ ವಿಷಯೋ ಸಾಮ. ಸಮಗಾನವಿಲ್ಲದೇ ಯಜ್ಞ ಯಜ್ಞವೆನಿಸುವದಿಲ್ಲ ಎಂದಿರುವುದು. ಋಕ್ಯುಗಳಿಂದ ಪಿತೃಗಳೂ, ಯಜುಸ್ಸಿನಿಂದ ಪಿತಾಮಹರೂ, ಸಾಮಗಳಿಂದ ಪ್ರಪಿತಾಮಹರು ತೃಪ್ತಿ ಪಡುತ್ತಾರೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೂ ಇದೆ. “ಸದಾ ಇದಂ ಭೂತಮಸೃಜಿತ..... ತಸ್ಮಾದಾದುಃ” ಸಾಮೈವಾನ್ನಮಿತಿ ಸ್ವರದಿಂದ ದೇವತೆಗಳೂ, ಪ್ರಥಮಸ್ವರದಿಂದ ಮನುಷ್ಯರೂ, ದ್ವಿತೀಯದಿಂದ ಗಂಧರ್ವರೂ, ಅಪ್ಸರೆ ಯರು, ತೃತೀಯದಿಂದ ಪಶುಗಳು, ಚತುರ್ಥದಿಂದ ಪಿತೃಗಳು, ಅಂದಜಗಳೂ, ಪಂಚಮದಿಂದ ಅಸುರರೂ, ಆರನೇಯದಿಂದ ಔಷಧಿ ವನಸ್ಪತಿಗಳೂ ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತೂ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅಂದರೆ ಜಗತ್ತಿಗೆಲ್ಲಾ ಸಾಮವೇದವು ಅನ್ನವಾಗಿ ತೃಪ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಸಾಮವೇದದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಾದಿ ಸಪ್ತಸ್ವರಗಳು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿದ್ದು ಲೌಕಿಕ ಸಂಗೀತದ ಸಪ್ತ ಸ್ವರಗಳಿಗೆ ಮೂಲವೂ ಇದೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ಶಿಶುವೇಕ್ತಿ ಪಶುವೇಕ್ತಿ ವೆತ್ತಿಗಾನ ರಸಂ ಘಣಿಹಿ ಎಂಬಂತೆ ಲೌಕಿಕ ಜಗತ್ತಿನ ಜೀವ ಜಾಲವೇ ಗಾನಕ್ಕೆ ಮನಸೋಲುತ್ತದೆ. ಸಾಮವೇದ ಎಂದರೆ ಸಾ ನಾಮ-ಋಕ್ ಅಮೋ ನಾಮ ಸ್ವರಃ. ಆದ್ದರಿಂದ ಋಕ್ ಸ್ವರಯೋಃ ಸಂಯೋಗಃ ಸಾಮ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಮಂತ್ರಗಳಿಗೆ ಸ್ವರ ಸಂಯೋಜನೆ ಮಾಡಿ ಹಾಡುವುದು. ಸಾಮಗಾನ ಯಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಗಾತ್ರಗಣವು ಸಾಮಗಾನ

सामवेद

ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮವೇದವು ಸಹಸ್ರ ವತ್ಸಾ ಸಾಮಂ, ಸಹಸ್ರ ಶಾಖೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು ಎಂಬುದಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ಮೂರು ಶಾಖೆಗಳು ಮಾತ್ರ ಉಪಲಬ್ಧವಿದೆ. ಅವು ಕೌಠುಮಿ,ರಾಣಾಯನೀಯ,ಜೈವಿ ಽನಿಯ ಶಾಖೆಗಳು. ಸಾಮವೇದ ಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ಋಕ್ ಮತ್ತು ಸಾಮ ಎಂದು ಎರಡು ಭಾಗಗಳು. ಇವುಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧ ಹೀಗಿವೆ.

ಮೊದಲು ಋಕ್ ಸ್ತೀರೂಪದಲ್ಲೂ, ಸಾಮ ಪುರುಷರೂಪದಲ್ಲೂ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿದ್ದವು. ಋಕ್ ಸಾಮವನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ದಾಂಪತ್ಯ ಬೆಳೆಸಿ ಸಂತಾನ ಪಡೆಯೋಣ ಎಂದಿತು.

ಸಾಮ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ನನ್ನ ಮಹಿಮೆ ನಿನಗಿಂತ ಅಧಿಕ ಎನ್ನಲು ಋಕ್ ಮೊದಲಿಗಿಂತ ಎರಡರಷ್ಟು ಬೆಳೆಯಿತು. ಮತ್ತೆ ದಾಂಪತ್ಯ ಬೆಳೆಸಲು ಸಾಮವನ್ನು ಕೇಳಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಮ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಋಕ್ ಮೊದಲಿಗಿಂತ ಮೂರರಷ್ಟು ಬೆಳೆಯಿತು. ಆಗ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಮವು ಋಕ್ ನೊಂದಿಗೆ ದಾಂಪತ್ಯ ಬೆಳೆಸಲು ಒಪ್ಪಿತು. ಮೂರು ಋಕ್ಕುಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಾಮವು ಬೆರೆತದ್ದರಿಂದ ಮೂರು

ಋಕ್ಕುಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಋಕ್ಕು ಸಾಮ ಎರಡೂ ಸೇರಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಸಾಮವೆಂಬ ಹೆಸರು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಇದನ್ನು ನಾವು ಶ್ರೀತಯಾಗದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಸಾಮಗಾನದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಎರಡು ವಿಧ.

1) ಪ್ರಕೃತಿ ಗಾನ

2) ಊಹ ಗಾನ

ಪ್ರಕೃತಿ ಗಾನದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೆಗೆರಿಯ ಮತ್ತು ಅರಣ್ಯಕ ಎಂದು ಎರಡು ವಿಧ.

ಸಾಮವೇದದ ಸಪ್ತ ಸ್ವರಗಳನ್ನು ಸಂಗೀತ ಶಾಸ್ತ್ರದ ವೇಣುಸ್ವರದೊಂದಿಗೆ ಈರೀತಿಯಾಗಿ ಹೋಲಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಥಮ ಸ್ವರ - ಮಧ್ಯಮ (ಮ)

ದ್ವಿತೀಯ ಸ್ವರ - ಗಾಂಧಾರ (ಗ)

ತೃತೀಯ ಸ್ವರ - (ರೆ)

ಚತುರ್ಥ ಸ್ವರ - ಷಡ್ಜ (ಸ)

ಪಂಚಮ ಸ್ವರ - ನಿಷಾದ (ನಿ)

ಷಷ್ಠ - ಧೈವತ್ (ಧ)

ಸಪ್ತಮಿ - ಪಂಚಮ (ಪ)

ಅದ್ವೈತ ಧಾತುವಿನ ದ್ವೈತ ಕತೆ

ಅನಂದ ವರ್ಧನ್
ಪೋರ್ಟ್ಲ್ಯಾಂಡ್, ಓಲಿಗನ್, ಯು.ಎಸ್.ಎ

ಹೊಸ ಚಿಗುರು ಹಳೆ ಬೇರು ಕೂಡಿರಲು ಮರ ಸೊಬಗು |
ಹೊಸಯುಕ್ತಿ ಹಳೆತತ್ವದೊಡಗೂಡೆ ಧರ್ಮ ||

ಮುನ್ನುಡಿ

ಚಿ ಕಾಗೋ ಯುನಿವರ್ಸಿಟಿಯ ಫ್ಲೆಮಿಂಗ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟಿನಲ್ಲಿ, ನಾವು ನೋಬೆಲ್ ಪಾರಿತೋಷಕ ವಿಜೇತ ಡಾ. ಸುಬ್ರಮಣ್ಯಂ ಚಂದ್ರಶೇಖರರ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಸ್ಥಿತರಾಗಿದ್ದೆವು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವದ ಕತೆಯನ್ನು ನಿನ್ನೆ ನಡೆಯಿತೋ ಎಂಬಂತೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟುವಹಾಗೆ ಹೇಳಿದರು. “ನಾನು 1935 ರಲ್ಲಿ ಕೇಂಬ್ರಿಡ್ಜಿನಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ನನ್ನ ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ ಪರಿಮಿತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿ, ಆ ಪರಿಮಿತಿಯನ್ನು ದಾಟಿದಲ್ಲಿ ಬಿಳಿ ಕುಬ್ಜ ಜಾತಿಯ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಕೃಷ್ಣವಿವರಗಳಾಗುತ್ತವೆ (Black hole) ಎಂದೆ. ಆಗ ನನ್ನ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಏನೂ ಅರ್ಥವಾಗದಿದ್ದರೂ ಕುಪ್ಪತಿಷ್ಟೆ ಪ್ರತೀಕ ಇಡ್ಡಿಂಗಟನ್ ತನ್ನ ಸ್ಥಾನಬಲದ ಹಮ್ಮಿನಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಖಂಡಿಸಿದ್ದ. ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ಬಿಟ್ಟು ಅಮೇರಿಕಕ್ಕೆ ಬಂದೆ. ಮತ್ತೆ 1985ರಲ್ಲಿ, ಐದು ದಶಕಗಳ ನಂತರ ನನ್ನ ಮಾತಿನ ನಿಜಾಂಶವನ್ನು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿ ಸಾಬೀತುಪಡಿಸಲಾಯಿತು”. ಎಂದು ನಕ್ಕರು. ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಶೇಖರರ ಅನ್ವೇಷಣೆ 50 ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ದೃಢಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ಅದೇ ದಾಟಿಯಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀ ಡಿ.ವಿ.ಜಿ. ಯವರಿಗೆ ನಮಿಸಿ, ಶತಮಾನಗಳ ಹಿಂದಿನ ಶಂಕರ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಮೂಲ ತತ್ವವಾದ ಅದ್ವೈತವನ್ನು ಇಂದಿನ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಆವಿಷ್ಕಾರದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಮೂಲ ಸತ್ವದ ಪ್ರತಿಪಾದನೆ ಈ ಲೇಖನದ ಉದ್ದೇಶ. ಜ್ಞಾನದೈತ್ಯರ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ನಿಂತ ನ್ಯೂಟನ್ನಿನಂತೆ, ನನ್ನ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು, ದೈತ್ಯರಾದ

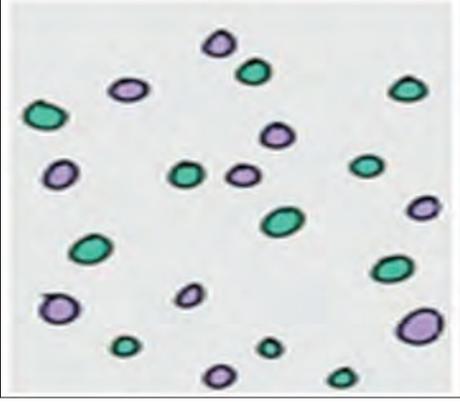
ಶತಾವಧಾನಿ ಶ್ರೀ ಆರ್. ಗಣೇಶ್, Prof. John A. Moore, ಶ್ರೀ ಬಿ.ಎಮ್.ರಮೇಶ್, ಕನ್ನಡ ವಿಕಿಪೀಡಿಯ, ವಾಗಾರ್ಥ(FB) ಮತ್ತು ಗೂಗಲ್ ಮಾತೆಯ ಭುಜದ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿದೆ. ಊಹೆ = ಅನುಮಾನ/ಸಂಶಯ + ನಿಯಮಿತ ಪುರಾವೆ + ಕಲ್ಪನೆ. ಊಹೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಮೂಡಿಬರುತ್ತದೆ ಅದ್ವೈತ ಧಾತುವಿನ ದ್ವೈತ ಕತೆಯಲ್ಲಿ!!

ವೇದ ಅಂದರೇನು

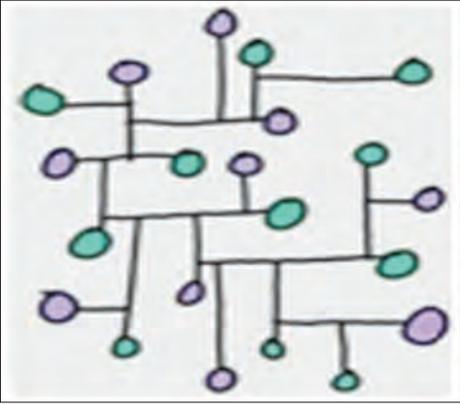
ವಿದ್ ಎಂಬ ಧಾತುವಿನಿಂದ ವೇದ ಬಂದಿದೆ. ವಿದ್ ಅಂದರೆ ಯಾವುದೇ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ, ಅಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ, ಸಂಶಯರಾಹಿತವಾಗಿ ಅರಿಯುವುದು. ಧ್ಯಾನ, ತಪಸ್ಸು, ಧೀರ್ಘ ತಾಪ್ತಿಕ ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಅರಿತದ್ದನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ ಋಷಿಪುಂಗವರಿಗೆ ಆವಿರ್ಭಾವಿಸಿದ ಜ್ಞಾನ ಮುತ್ತುಗಳು ಮೌಖಿಕವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿಕೊಂಡು ಬಂದಿತು. ಈ ಜ್ಞಾನ ಮುತ್ತುಗಳು, ಅಲೌಕಿಕ, ಅಪೌರುಷೇಯ, ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಮಾನವನ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬಂದದ್ದು ಎಂದು ಅದಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ನಿಬಂಧನೆ ಇಲ್ಲದೆ ಅದು ಪರಮಚರಮ ಸತ್ಯವೆಂದು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ನಂಬಿಕೊಂಡು ಬಂದರು. (ಶೋಚನೀಯವೆಂದರೆ ಇಂದಿಗೂ ಅನೇಕರಲ್ಲಿ ಆ ನಂಬಿಕೆ ಹಾಗೇ ಮುಂದುವರೆದಿದೆ). ಈ ಜ್ಞಾನ ಮುತ್ತುಗಳಿಗೂ ವೇದಕ್ಕೂ ಏನು ಸಂಬಂಧ?

ಪ್ರಕೃತಿಮಾತೆ ಅನೇಕತೆಯೊಳು ಏಕತೆಯನ್ನುವ ಸ್ವತಂತ್ರಶಕ್ತಿ ಸಮನ್ವಿತೆಯು

ಜ್ಞಾನ ಮುತ್ತುಗಳು

ಅನುಭವ-ವೇದ

[https://en.wikipedia.org/wiki/12_Angry_Men_\(1957_film\)](https://en.wikipedia.org/wiki/12_Angry_Men_(1957_film)) ಈ ಸಿನೆಮಾವನ್ನು ಉಪಮೆಯಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳೋಣ. ಎಲ್ಲರೂ ಅಪರಾಧಿಯ ಪೂರ್ಣ ವಿಚಾರ, ಸಾಕ್ಷಿ, ಪುರಾವೆ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದರು, ಅವರವರ ವಿದ್ಯೆ, ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ, ಹನ್ನೊಂದು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಖೈದಿಯನ್ನು ಅಪರಾಧಿ ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದರು. ಅಪರಾಧವನ್ನು ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ, ಅಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ, ಸಂಶಯರಾಹಿತವಾಗಿ ಅರಿತವನು ಹೆನ್ರಿ ಫೋಂಡ (12 ನೆಯವನು), ವಿಚಾರವನ್ನು ತಾತ್ವಿಕವಾಗಿ ಚಿಂತಿಸಿ, ಮಂಡಿಸಿದ, ಖೈದಿ ಬಿಡುಗಡೆಯಾದ. ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನರು ಈ ಜ್ಞಾನ ಮುತ್ತುಗಳ ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದರು, ಅದನ್ನು ಸ್ವತಃ ಅನುಭವಿಸಿದರು, ಚೆಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಯಾಗಿದ್ದ ಜ್ಞಾನ ಮುತ್ತುಗಳನ್ನು ಪೋಣಿಸಿ ಒಂದು ಸುಂದರ ಮುತ್ತಿನ ಸರ ಮಾಡಿದರು, ಅದಾಯಿತು ವೇದೋಪನಿಷದ್ಗಳು. “ವೇದವು ಮೂಲತಃ ಅಲೌಕಿಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ನೀಡುವ ಜ್ಞಾನಪರಂಪರೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿರುವ ಬಹಳಷ್ಟು ಸಂಗತಿಗಳು ನಮ್ಮ ದೈನಂದಿನ ಬದುಕಿಗೂ ಅನ್ವಯವಾಗುವಂತೆ ಇವೆ. “ಅಲೌಕಿಕ” ಪದವನ್ನು ಎರಡು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥೈಸಬಹುದು. ಮುಂದೆ ಅದನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸೋಣ.

ಆನುವಂಶಿಕ ವಂಶವಾಹಿಯ ಉಗಮ

ಈ ವೇದೋಪನಿಷದ್ಗಳ ಉದಯಕ್ಕಿಂತ ನಾಲ್ಕೈದು ಶತಕೋಟಿ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಉದಯಿಸಿದ ಧಾತು-ಆನುವಂಶಿಕ ವಂಶವಾಹಿ (Gene)ಯ ಮೂಲವನ್ನು ಅರಿ ಯೋಣ. ವಿಶ್ವದ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನ ವಿಸ್ಮಯ ಪ್ರಯೋಗವೋ ಎಂಬಂತೆ ಒಂದು ಶುಭ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ, ಸೂರ್ಯನಿಂದ ವಿಚ್ಛೇದಿತವಾದ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ತುಣುಕು- ನಮ್ಮ ಭೂಮಿ, ಸೂರ್ಯನ ಗ್ರಹವಾಗಿ ಪರಿಭ್ರಮಿಸಲು ಹೊರಟಿತು. ಸುಮಾರು ನೂರು ಧಾತುಗಳಿಂದ (Elements) ಕೂಡಿದ ಆ ನಿರ್ಜೀವ ಗ್ರಹ, ಸೂರ್ಯನ ಪ್ರಶಸ್ತ ಹಾಗೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ, ವಾಯು, ಜಲ ಮತ್ತು ಸಮೋಷ್ಣತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರಿಂದ, ಜೀವ ಉಗಮಕ್ಕೆ ಪ್ರಶಸ್ತ ವಾತಾವರಣವಾಯಿತು. ಭೂಮಿ, ಜಲ, ವಾಯು, ಉಷ್ಣ, ಸೂರ್ಯನಿಂದ ನಿತ್ಯ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಬೆಳಕಿನ ಶಕ್ತಿ (photon energy), ಸ್ವಯಂಭೂತ ಹಾಗೂ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರ ಗುರುತ್ವಾಕರ್ಷಣ ಶಕ್ತಿ, ಈ ಎಲ್ಲಾ ಧಾತುಗಳು ಒಂದು ಪರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ಬರಲು

ಪ್ರಕೃತಿಯ ಚಮತ್ಕಾರವೋ ಎಂಬಂತೆ, ಜೈವಿಕ ಅಣುಗಳ (Nucleotides) ಸೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು. ಪ್ರಕೃತಿಯ ಲೀಲೆ ಅಲ್ಲಿಗೇ ನಿಲ್ಲದೆ ಕಾಲ ಸಂದಿದಂತೆ ಈ ಜೈವಿಕ ಅಣುಗಳು ಪುನರಾವರ್ತಿಸತೊಡಗಿದವು (Replication). ಸಹಸ್ರಾರು ಕೋಟಿ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಬರೀ ಅಜೈವಿಕ ರಾಸಾಯನಿಕ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ತುಂಬಾ ಮಂದ ಗತಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ದ್ರವ್ಯಮೊತ್ತವನ್ನು (Material content) ಪ್ರಕೃತಿ ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿತ್ತು. ಸ್ವಯಂ ಪ್ರತಿಕೃತಿಯು (Self Replication) ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸಹಜವಾದ ಮಂದಗತಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಚಿಮ್ಮಿಸಿತು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ದ್ರವ್ಯಮೊತ್ತವನ್ನು. ಆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಇಂದಿನ ಸಹಸ್ರ ಕೋಟಿ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಜೀವ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಬುನಾದಿಯಾಯಿತು. ಆದರೆ, ನಾವಿಲ್ಲಿ ನೆನೆಪಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಮುಖ್ಯ ವಿಚಾರ, ಆ ಜಡತ್ವದಿಂದ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆಗೆ ಚಿಮ್ಮಿದ ಪರಿಕ್ರಿಯೆಯು ಎಂದಾದರು ಒಂದು ದಿನ ತನ್ನ ಸ್ವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ - ಜಡತ್ವಕ್ಕೆ ಬರಲೇ ಬೇಕು, ಬಂದೇ ಬರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಮರೆಯಬೇಡಿ ಮುಂದೆ ಇದನ್ನು ಪುನಃ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಿದ್ದೇವೆ.

ವೇದೋದ್ದೇಶ - ಮನುಕುಲದ ರಕ್ಷಣೆ

ಕತೆ, ಮುಂದುವರಿಸೋಣ. ಪ್ರತಿಬಾರಿಯೂ ಈ ಅಲೈಂಗಿಕ (Asexual) ಜೈವಿ ಉತ್ಪನ್ನತೆಗೆ ಸಹಸ್ರ ಕೋಟಿ ವರ್ಷ ಸಂದಬೇಕೆಂದರೆ, ಆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಸಮರ್ಥನೀಯವಲ್ಲ, ಆ ಉತ್ಪನ್ನತೆಯ ಫಲಶ್ರುತಿ ನಶಿಸಿ ಹೋಗುವ ಸಂಭಾವ್ಯತೆ ತುಂಬಾ ಜಾಸ್ತಿ. ಬದಲು ಪ್ರಕೃತಿ ಆ ಜೈವಿ ಕ್ರಿಯೆಯ ಸುಲಭೋಪಾಯದ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಆನುವಂಶಿಕ ವಂಶವಾಹಿಯಲ್ಲಿ ಕೊರೆಯಿತು. ಆಗ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಯ ಉತ್ಪನ್ನತೆ ಸುಸೂತ್ರವಾಗಿ ಮತ್ತು ಶೀಘ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಹೋಯಿತು. ವೈವಿಧ್ಯತೆ ಒಂದು ಜೀವಿಯ ಅಳಿವು ಉಳಿವಿನ ಭವಿಷ್ಯ ನುಡಿಯುತ್ತದೆ. ಆನುವಂಶಿಕ ವಂಶವಾಹಿಗಳು ಪೀಳಿಗೆಯಿಂದ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಏನೂ ಬದಲಾವಣೆ ಇಲ್ಲದೆ ದಾಟುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸ್ವಲ್ಪ ಬದಲಾವಣೆ ಇಡೀ ತಲೆಮಾರನ್ನೇ ನಶಿಸಿ ಬಿಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ನಿರ್ಜೀವ ಪ್ರಕೃತಿ ತನ್ನ ಸಮಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಲು ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆನುವಂಶಿಕ ವಂಶವಾಹಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತೀ ಬಾರಿ ಬದಲಾವಣೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಅಲೈಂಗಿಕ ಜೈವಿ ಉತ್ಪನ್ನತೆಗೆ ಕೈ ಇಟ್ಟ ಪ್ರಕೃತಿ ಬೇಗ ಇದನ್ನು ಅರಿತು ಲೈಂಗಿಕ ಉತ್ಪನ್ನತೆಗೆ ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಈ ವಾಯು, ಜಲ ಮತ್ತು ನೂರಾ ಇಷ್ಟತ್ತು ಧಾತುಗಳು ಕೂಡಿದ್ದ ಸೀಮಿತ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಜೀವ ಬದುಕಿ ಬೆಳೆಯ ಬೇಕಾದರೆ ಅನಂತ ಪ್ರಭೇದಗಳ ಉತ್ಪನ್ನ ಅಗತ್ಯವಾಯಿತು. ಜೀವಿಯ ಆನುವಂಶಿಕ ವಂಶವಾಹಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಕೊರೆದ ಸೂತ್ರಗಳ ಜಟಿಲತೆ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗುತ್ತಾ ಬಂತು. ಬದುಕುಳಿಯುವ ಸಮರದಲ್ಲಿ ಜನಿತವಾದ ವರ್ಣತಂತುಗಳು (Chromosomes) ಈ ಮೂಲ ಆನುವಂಶಿಕ ವಂಶವಾಹಿಗಳ ಆಗರವಾಯಿತು. 46 ವರ್ಣತಂತುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಾನವರ ಕೋಶ, ಐದು ಸಹಸ್ರ ಕೋಟಿ ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ಕೊರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಅಲೈಂಗಿಕ, ಏಕಕೋಶ ಸೂತ್ರದ ಪರಾಕಾಷ್ಠೆ. ಈ ಮಾನವ ವರ್ಣತಂತುಗಳು ಬೇರೆ ಎಲ್ಲಾ ಕೊಟ್ಟಾನುಕೋಟಿ ಜೀವಿಗಳ ವರ್ಣತಂತುಗಳಿಂದ ಭಿನ್ನವಾಗಿದ್ದವು. ಮಾನವರಲ್ಲಿ ಇತರ ಉನ್ನತ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಗುಣಗಳು ತಮ್ಮ ಪ್ರಬಲತೆಯ ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟವನ್ನು ತಲುಪಿತ್ತು, ಅಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲಾ ಗುಣಗಳು ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿತ್ತು. ನಿರ್ಜೀವ, ಜಡ (Inert) ಜಗತ್ತು ಈಗ ಪೂರ್ಣ ಜೀವ, ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಜಗತ್ತಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರಕೃತಿಯ ವಿಕಟ ಅಟ್ಟಹಾಸ ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿತ್ತು, ಪ್ರಕೃತಿ ಗೆದ್ದಿತ್ತು ತನ್ನ ಜಡತ್ವದಡೆಗೆ

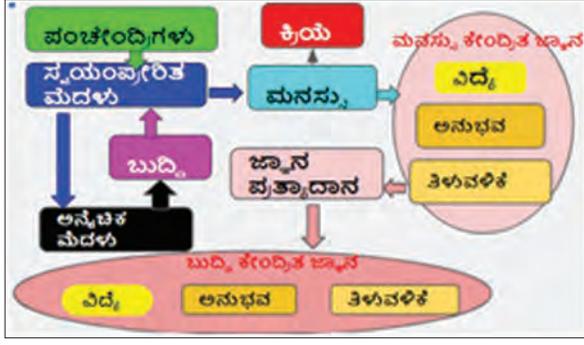
ತೆರಳುವ ಪ್ರಥಮ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನಿಟ್ಟಿತ್ತು. ನ್ಯೂಟನ್ನಿನ ಜಡತ್ವದ ತತ್ವವ ಒಮ್ಮೆ ಪರಾಂಬರಿಸೋಣ. ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಸ್ತು (Object) ಶಕ್ತಿವ್ಯಯ ಮಾಡದೆ ತನ್ನ ಜಡತ್ವವನ್ನು (Inertia) ಕಾಪಾಡಲು ಹೆಣಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಕೃತಿಯ ಹೆಣಗಾಟ ಮಾನವನ ವರ್ಣತಂತುಗಳ ಆವಿಷ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿತು. ಒಮ್ಮೆ ಈ ಲೇಖನದ ಮೊದಲ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ ವಾಕ್ಯವ ಸ್ಮರಿಸೋಣ.

“ಜಡತ್ವದಿಂದ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆಗೆ ಚಿಮ್ಮಿದ ಪರಿಕ್ರಿಯೆಯು ಎಂದಾದರೂ ಒಂದು ದಿನ ತನ್ನ ಸ್ವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬರಲೇ ಬೇಕು.”

ಈ ಕಡೆ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ವಾಕ್ಯಗಳ ಸಾರಾಂಶ, ಪ್ರಕೃತಿ, ಈ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸರ್ವನಾಶ ಮಾಡಿ ನಿರ್ಜೀವ, ಜಡ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಒಯ್ಯುವ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಮಾನವರ ವರ್ಣತಂತುಗಳಲ್ಲಿ ಕೊರೆದಿತ್ತು!! ಇದನ್ನರಿತ ಜ್ಞಾನಿಗಳು, ಮನುಕುಲದ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಪರಿಹಾರವಾಗಿ ಅರುಹಿದ ಹಿತ ನುಡಿಯೇ, ಜ್ಞಾನ ಮುತ್ತುಗಳು. ಅವುಗಳು ವೇದಗಳ ಒಂದು ಅಂಶವಾದವು. ಈಗ ಬರುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಆ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಹೇಗೆ ಅರಿತರು, ಆ ಅರಿಯುವ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಹೇಗೆ ಹೋಗುವುದು? ಅದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ತನುವನ್ನು ಹೇಗೆ ಅರೆಯಬೇಕು? ಬನ್ನಿ ನೋಡೋಣ.

ದೇಹ-ಮನಸ್ಸು-ಶರೀರ

ಮಾನವರ ಆಯುಷ್ಯ ಪರಿಶೋಧಿಸೋಣ. ವೀರ್ಯ ಮತ್ತು ಅಂಡಾಣುವಿನ ಸಂಸ್ಕರಣವಾದ ಅಂಡಕೋಶ ತನ್ನತಾಯಿ/ತಂದೆಯ ಆನುವಂಶಿಕ ವಂಶವಾಹಿಯನ್ನು (Genes) ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಆ ಮಿಲನದ ಸಂಸ್ಕರಣದಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವವಾದ ಪರಿಷ್ಕೃತ ವರ್ಣತಂತುಗಳು (Chromosomes) ಮತ್ತೆ ಬದಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಸ್ಥಿರ ಮತ್ತು ಅಚಲ. ಆದರೆ ಆ ಜೀವಿಯ ವರ್ಣತಂತುಗಳ ರಚನೆ ಅನನ್ಯ. ಆ ಮೂಲ ಧಾತುವಿನಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿದೆ ಆ ಜೀವಿಯ “ಭೌತಿಕ” ಭವಿಷ್ಯ. ಜನಿಸಿದ ಶಿಶುವಿಗೆ ಭೌತಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಪೋಷಣೆ ಮುಖ್ಯ. ಭೌದ್ಧಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಪಾಲನೆ ಅಗತ್ಯ ಅದಕ್ಕೆ ನಂತರ ಬರೋಣವಂತೆ. ಈ ವರ್ಣತಂತುಗಳ ನಿರ್ದೇಶನದಂತೆ ಆ ಶಿಶು ತನ್ನ ತಾಯಿ/ತಂದೆಯರನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ. ಮಾನವರ ಜೀವಂತ ಹಂತಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸೋಣ.

ಎಚ್ಚರ

ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳು ಗ್ರಹಿಸಿದ್ದನ್ನು, ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಿತ ಮೆದುಳು ಸಂಸ್ಕರಿಸಿ ಅನೈಚ್ಛಿಕ ಮೆದುಳಿಗೆ ದಾಟಿಸುತ್ತವೆ. ಜ್ಞಾನ - ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ವಿದ್ಯೆ, ಅನುಭವಿಸಿದ ಅನುಭವ, ಅರಿತ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಮೆದುಳು ಜ್ಞಾನ ಬಲದಿಂದ ವಿಷಯವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ ಫಲಶ್ರುತಿಯೇ ಬುದ್ಧಿ. ಈ ಬುದ್ಧಿ ನಿಷ್ಠೆ, ನಿಖರ ಮತ್ತು ನೇರವಾಗಿ ಎಸಗ ಬೇಕಾದ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ದೇಶ, ಕಾಲಾತೀತವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ಮನಸ್ಸು, ಬುದ್ಧಿ ಭೋದಿಸಿದ್ದನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ನಿಬಂಧನೆಗಳ ಚೌಕಟ್ಟಿಗೆ ಅನ್ವಯವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಕ್ರಿಯಾಚರಣೆಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸಿದ ವಿದ್ಯೆ, ಅನುಭವ ಮತ್ತು ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಾದಾನ (ಈಜಜಜಙಜಙಜಙಜಙ) ವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಮೆದುಳು ತನ್ನ ಮೂಲ ಜ್ಞಾನವನ್ನು

ವೃದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ. ಗಮನಿಸಬೇಕಾದದ್ದು, ಅನೈಚ್ಛಿಕ ಮೆದುಳು ಮನಸ್ಸಿಗೆ(ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ) ಅರಿವಿಲ್ಲದೆ, ತನ್ನ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಿತ್ಯ ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡೆಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಜ್ಞಾನ ಭಂಡಾರಕ್ಕೂ ನೇರ ಸಂಪರ್ಕವಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಜ್ಞಾನ ಭಂಡಾರವನ್ನು ತಾತ್ವಿಕವಾಗಿಡಲು ತುಂಬಾ ಶ್ರಮವಹಿಸಬೇಕು. ಅಂದರೆ, ಅಧ್ಯಯನ, ಚಿಂತನೆ, ಅನುಷ್ಠಾನ, ಆಗ ಬಂದ ಪ್ರತ್ಯಾದಾನ. ಇದು ನಿತ್ಯ ನಿರಂತರ ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಸಾಗಿ ಯಾವಾಗ ಪ್ರತ್ಯಾದಾನ ಶೂನ್ಯವಾಗುತ್ತದೋ ಆಗ ಮನಸ್ಸು ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದು ಅದೆ, ನಿನ್ನ ಮೂಲ ಸಮಸ್ಯೆ “ಸಂಶಯ”, ಅದನ್ನು ನೀಗಿಸೋ ಕುಂತೀನಂದನ. ಬುದ್ಧಿ, ಮನಸ್ಸಿನ ಭೇದಾಭೇದದಲ್ಲಿ ಬೇದವ ಬಿಡು ಪಾರ್ಥ!! ಹೂಡು ಬಾಣವ ದುಮುಕು ರಣರಂಗಕ್ಕೆ!!

ದೇಹ ಜಡವಸ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸು ಜೀವ/ಚೈತನ್ಯ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಆಗ ದೇಹ - ಶರೀರವಾಗುತ್ತದೆ. ನಿದ್ರಾವಸ್ಥೆ ಹಂತ ಇರುವುದು ದೇಹಕ್ಕಲ್ಲ, ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಮಾತ್ರ. ಮಲಗಿದಾಗ ನಮ್ಮ ದೇಹ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಅನೈಚ್ಛಿಕ ಮೆದುಳು ತನ್ನ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಅದಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ. ನಿದ್ರಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ (ಖಿಇಒ ಖಟಜಜತಿ) ಮನಸ್ಸು ಬುದ್ಧಿಯ ಅಧೀನದಲ್ಲಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಕನವರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಸುಷುಪ್ತಿ- ಗಾಢ ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ(ಓಖಿಇಒ ಖಟಜಜತಿ) ಮನಸ್ಸು ಶೂನ್ಯಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ತಾತ್ವಿಕವಾಗಿ ಆಗ “ನಾನು” ಎಂಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಇಲ್ಲ/ಸತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. “ನಾನು” ನನ್ನ ಲೋಕ ಅಂದರೆ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ವೇದ್ಯವಾಗುವ ದೇಶಕಾಲಗಳಿಂದ ದೂರವಾಗಿರುತ್ತೇವೆ. ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಅದನ್ನು ಅಲೌಕಿಕ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇದರ ಮರ್ಮವ ಅರೆಯದ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಇದನ್ನು ಅನುಕೂಲವಾಗಿ ದೈವತ್ವಕ್ಕೆ

ತಾಗಿಸಿ ತಮ್ಮ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಕಳಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮೇಲೆ ನಮೂದಿಸಿದ 2 ಸ್ಥಿತಿಗಳು, ಎಚ್ಚರ, ಸುಷುಪ್ತಿ ನಾವೆಲ್ಲ ದಿನಾ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುತ್ತೇವೆ. ಎಚ್ಚರ, ನಿದ್ರೆ, ಸುಷುಪ್ತಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಇರುವ ಜೀವಂತ ಲಕ್ಷಣದ 3 ಹಂತಗಳಾದರೆ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಋಷಿ ಸದೃಶರಿಗೆ 4 ಸ್ಥಿತಿ ಇದೆ, ನಾಲ್ಕನೇ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು, ತುರಿಯ, ಧ್ಯಾನ ಇಲ್ಲ ಸಮಾಧಿ ಸ್ಥಿತಿ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಮೇಲಿನ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು ಆ ಸಮಾಧಿ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸು ದೇಹದೊಡನೆ ಒಂದಾಗಿರುತ್ತದೆ, ನೇರ ಸಂಪರ್ಕವಿರುತ್ತದೆ. ಅಹಂ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ದೇಶಕಾಲಗಳ ಪರಿವೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಇರುತ್ತದೆ.

ಸಮಾಧಿ ಸ್ಥಿತಿ

ಮೇಲಿನ ಚಿತ್ರವ ಅವಲೋಕಿಸಿ. ಪಂಚೇಂದ್ರಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸುವುದು ಮನಸ್ಸು, ಮನಸ್ಸು ಅಂತರ್ಮುಖಿಯಾಗಿ ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ಬರುವ ವಿಷಯವನ್ನು

ಸಂಪೂರ್ಣ ಅಲಕ್ಷಿಸ ಬೇಕು. ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳ ನಿಗ್ರಹಣದ ಪರಿಣಾಮ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನ ಪ್ರತ್ಯಾದಾನ ಶೂನ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಮನಸ್ಸು ಬುದ್ಧಿ ಒಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಈಗ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಗಮನಿಸ ಬೇಕಾದದ್ದು ಇನ್ನು ಸಹ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಜ್ಞಾನ ಭಂಡಾರಕ್ಕೆ ನೇರ ಸಂಪರ್ಕವಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಲೀನವಾದ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ದೇಹದ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೂ ಹತೋಟಿ ಇಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಧ್ಯಾನಿಗೆ ಆಹಾರ/ವಾಯು/ಜಲ ಇವುಗಳ ಅಗತ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಧ್ಯಾನ ಮುಂದುವರೆದಂತೆ ಒಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿ ಕೇಂದ್ರಿತ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸು ಕೇಂದ್ರಿತ ಜ್ಞಾನ ಒಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಜ್ಞಾನ, ಅನೈಚಿಕ ಮೆದುಳಿನ ಫಲಶ್ರುತಿ, ಅಂದರೆ, ಆ ಫಲಶ್ರುತಿಯ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತ ಸಂಸ್ಕರಣ (Reverse Engineering) ಮಾಡಿದರೆ, ಅದನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಿದ ಅನೈಚಿಕ ಮೆದುಳಿನ ಕಾರ್ಯಾಗಾರದ ಗರ್ಭ ಗುಡಿಯೊಳಗೆ ಹೊಕ್ಕಂತೆ!! ಆಗ ಅ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಮಾಧಿ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಲುಪಿರುತ್ತಾರೆ. ತತ್ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ದೇಹದ ಮೇಲೆ ಹತೋಟಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಉಸಿರಾಟ, ಹೃದಯ ಬಡಿತ ಮತ್ತೆಲ್ಲ ಅನೈಚಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅಧೀನದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಮಾಧಿ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅನ್ನ, ನೀರು ಬಿಟ್ಟು ಕಾ-ಕೋಟ ಚಳಿಯಲ್ಲೂ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯ .

ಜ್ಞಾನೋದಯ

ಅಂತಿಮವಾಗಿ, ಸಮಾಧಿ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ, ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳು ಪೂರ್ಣ ಜಾಗೃತ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವಾಗ, ಧ್ಯಾನಸ್ಥರಿಗೆ ತಮ್ಮೊಳಗಿನ ತನುವ ಅರಿಯಲು ಸಾಧ್ಯ. ದೇಹ ಅರಿಯುವುದು ಎಂದರೆ, ದೇಹದ ಒಂದೊಂದು ಕೋಶದಲ್ಲಿನ ವರ್ಣತಂತುಗಳಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿದ ವಂಶವಾಹಿನಿಯ ಅನುಕ್ರಮದ ಗೂಢಲಿಪಿ (Encrypted DNA sequencing code) ಅರಿಯುವುದು. ಪ್ರಕೃತಿಯ ವಿಕೃತಿಗೆ ಸವಾಲಾಗಿ, ಮಾನವ ಕುಲ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ, ಪ್ರಕೃತಿ ಬರೆದ ಗೂಢಲಿಪಿಯನ್ನು ಛೇದಿಸುವುದೇ ಜ್ಞಾನೋದಯದ ಒಂದು ಅಂತಿಮ ಗುರಿ. ಅದನ್ನು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಸಲು ಉದ್ಭವವಾದ ಜ್ಞಾನವೇ ವೇದದ ಒಂದಂಶ. ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಶೇಖರರ ಕೃಷ್ಣವಿವರ ಸಂಶೋಧನೆ 50 ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಸಾಬೀತಾಯಿತು. ನಮ್ಮ ಋಷಿ ಮುನಿಗಳ ಸಂಶೋಧನೆ ಸಹಸ್ರಾರು ವರ್ಷ ಬೇಕಾಯಿತು. ಹೇಗೆ ಸಾಬೀತಾಯಿತು? ಮುಂದೆ ನೋಡೋಣ.

ವೇದ ಮತ್ತು ಆನುವಂಶಿಕ ವಂಶವಾಹಿ

ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ ಏನು ಹೇಳುತ್ತದೆ ಅಂದರೆ, ಲಿಂಗ ವರ್ಣತಂತುಗಳು ಈ ತರಹ ಇವೆ. ಹೆಂಗಸು - XX ಗಂಡಸು -XY. ಸಮಾಗಮದಲ್ಲಿ XX = ಹುಡುಗಿ XY = ಹುಡುಗ. Y, X ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಪ್ರಾಭಲ್ಯ ಸಾಧಿಸುತ್ತದೆ. ಗಂಡಸಿನ ವರ್ಣತಂತುಗಳು ಶಿಶುವಿನ ಲಿಂಗ ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನರಿತ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಕಾಶ್ಯಪ, ಜಮದಗ್ನಿ ಮುಂತಾದ ಮುನಿತೋತ್ತಮರು ತಮ್ಮ ವರ್ಣತಂತುಗಳನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛಮಾಡಿ ಮಾನವ ಕುಲ ನಶಿಸಿಹೋಗದ ಹಾಗೆ ಕಾಪಾಡಲು ಗೋತ್ರಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದರು. ಸಗೋತ್ರ ಮದುವೆ ತಪ್ಪಿಸಿ ಅದರಿಂದ ಆಗಬಹುದಾದ ಅನಾಹುತವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿದರು. ಪ್ರಕೃತಿ ವಂಶವಾಹಿನಿಯಲ್ಲಿ ಮನುಕುಲವನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಲು ಹಾಕಿದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗೂಢಲಿಪಿಗೂ ಅವರು ಮಾರಕ ಕೂರಂಬುಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದರು. ದಾಖಲಿತವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಅರಿವಿಗೆ ಬರುವ ಸಂಶ್ಲೇಷಿತ ವೀರ್ಯ ಪ್ರಯೋಗದ ಪ್ರಥಮ ಬಲಿಪಶು (ಮನುಷ್ಯ)ಗಳು ಕೌಸಲ್ಯ, ಸುಮಿತ್ರ, ಕೈಕೆಯಿ. ಸಂಶ್ಲೇಷಿತ ವೀರ್ಯದ ಉತ್ತುಂಗ ಶಿಖರದ ಫಲವೆ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾದಿಗಳು. ಶ್ರೀತಾಯುಗದಿಂದ ದ್ವಾಪರಕ್ಕೆ ಬರುವಾಗ ವೇದಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣ ಪಕ್ಷಗೊಂಡಿದ್ದವು, ವರ್ಣತಂತುಗಳ ಗುಟ್ಟು ಸಂಪೂರ್ಣ ವೇದ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಮಹಾಭಾರತ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ನೈಜ ಶಿಶು ಜನನದ ಪ್ರಸ್ತುತವೇ ಇಲ್ಲ. ಸಂಶೋಧನೆ ಎಷ್ಟು ಮುಂದುವರೆದಿತ್ತೆಂದರೆ ಪ್ರಾಣಿ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಶಿಶು ಜನನ ಸಾಧ್ಯವಿತ್ತು. ಬರೀ ಬೆವರು, ಎಂಜಲಿನಿಂದ ವೀರ್ಯ ಉತ್ಪನ್ನ, ಗರ್ಭಧಾರಣೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ರಾಜರುಗಳು, ಯೋಧರು, ವರ್ತಕರು ತಮ್ಮ ಯೌವನದ ಶಿಖರದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಹೆಚ್ಚು ಸಮಯವನ್ನು ಯುದ್ಧ, ರಾಜ್ಯ, ವಾಣಿಜ್ಯ ವಿಸ್ತರಣದಲ್ಲಿ, ಮನೆಯಿಂದ ದೂರದಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಸಂತಾನಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ವಯಸ್ಸಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಭಾರ್ಯೆ, ಇಲ್ಲ ಭಾರ್ಯೆಯರಿಂದ, ಧೀರ್ಘಕಾಲ ಬೇರೆಯಾಗಿರಬೇಕಾದ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಪರ್ಯಟನಾ ವೀರ್ಯ ಸ್ಥಲನ, ವೀರ್ಯ ಪ್ರಸರಣ ಮತ್ತು ವೀರ್ಯ ಸೇವನ ನಿತ್ಯದ ಪರಿಪಾಠವಾಗಿತ್ತು. ವೀರ್ಯ ಪ್ರಸರಣಕ್ಕೆ ನುರಿತ ರಣ ಹದ್ದುಗಳುನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನಿಮಗೆಲ್ಲ ಗೊತ್ತಿರುವಹಾಗೆ ಘನೀಕೃತ ಅಂಡ, ವೀರ್ಯ ಸಂಸ್ಕರಣ, ಸಂಯೋಜನೆ, ನಂತರ ಇಚ್ಛಾಲಿಂಗ, ಇಚ್ಛಾಕಾಲೆ ಶಿಶು ಜನನ, ಪರ್ಯಾಯ ಗರ್ಭಕೋಶ ಎಲ್ಲಾ ಈಗ ದಿನ ನಿತ್ಯದ ಪರಿಪಾಠವಾಗಿದೆ ಆದರೆ ಇದಲ್ಲ ದ್ವಾಪರದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿದ್ದು.

ಇದೆಲ್ಲದರ ಸಾರಾಂಶವೇನೆಂದರೆ ಪ್ರಕೃತಿ ಮನುಕುಲದ ವಿನಾಶಕ್ಕೆ ಬೆಸೆದ ವರ್ಣತಂತುಗಳ ನಿಗೂಢಲಿಪಿಯನ್ನು ಜ್ಞಾನೋದಯರಾದ ಋಷಿ ಪುಂಗವರು ಮುರಿದಿದ್ದರು (Code break) ಅ ಮಾನವ ಉಳಿವು/ಅಳಿವಿನ ಪ್ರಗಲ್ಲ ಜ್ಞಾನ ಸಮುಚ್ಚಾಯವೇ ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಸೆದು ಬಂತು.

ಅದ್ವೈತ

ಈಗ ಒಂದು ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಮ್ಮ ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯ ಪ್ರತಿ ಪಾದಿಸಲು ಒಳ್ಳೆ ಪಂಚಾಂಗವಾಯಿತು. ಕಾಲ ಸಂದಿತು. ಬುದ್ಧ, ಮಹಾವೀರ, ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯ, ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯ, ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯ ಮುಂತಾದ ಮಹಾನ್ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಅವತಾರವಾಯಿತು. ವೇದ ಸಂಹಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕಣಿಸಿದ ನಿಖರ ಸತ್ಯಕ್ಕೂ, ವಾಸ್ತವ ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕ ನ್ಯೂನತೆ, ಅಸಾಂಗತ್ಯ ಮತ್ತು ಅಂಧಾಚರಣೆಯನ್ನು ಕಂಡ ಅವರುಗಳು ಆ ಕುಂದು ಕೊರತೆಗಳನ್ನು ನೀಗಿಸಲು ಅವರವರಿಗೆ ಅರಿವಾದ ಹಾಗೆ ವೇದಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದರು. ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಕರಣದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಕಟ್ಟುಪಾಡಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅನುಭವ ಜನ್ಯ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತುಗಳು ಅನೇಕರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥೈಸಬಹುದು. ಆ ಮಹಾನ್ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವವರಿಗೆ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವೇ ವೇದವಾಕ್ಯವಾದವು. ನಾನು ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರ ಅದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ವೇದವಾಕ್ಯವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಅದನ್ನು ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಲು

ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಬಾರದ, ವೇದವ ಓದದ ನಾನು ಯಾವ ತಳಹದಿಯಲ್ಲಿ ಅದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ವೇದವಾಕ್ಯವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದ್ದೇನೆ? ಯಾಕೇ ಅಂದರೆ, ವೇದ ಅನುಭವನಿಷ್ಠ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಜೀವಿಯಲ್ಲೂ ಪ್ರಕೃತಿ ಅದನ್ನು ಕೊರೆದಿರುತ್ತದೆ. ಕೋಟ್ಯಾಂತರ ಜನ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ವೇದ ಎಂಬ ಪದವ ಕೇಳದೆಯೂ ಸಹ ಹುಟ್ಟಿ ಸಾಯುತ್ತಾರೆ, ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಸಾಧ್ಯವಾದದ್ದನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ? ಅವರಿಗೇನು ನಷ್ಟವಾಯಿತು? ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬೆರೆಳೆಣಿಕೆಗೆ ನಿಲುಕುವಷ್ಟು ಕನಿಷ್ಠ ಮಂದಿ ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದವರು ಏನು ಹೆಚ್ಚಳ ಸಾಧಿಸಿದರು? ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ಉತ್ತರ ಅನುಭವ ಮತ್ತು ವೇದ ಬೇರೆ ಅಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ರಮಣ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಉದಾಹರಣೆ ತೆಗುದುಕೊಳ್ಳೋಣ. ಅವರು ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಮಾಡದೆ ಇಡೀ ವೇದದ ಸಾರವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದರು, ನಂತರ ಅವರ ಅರಿವನ್ನು ಮತ್ತು ದಾಖಲಿತ ವೇದಗಳನ್ನು ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಸಾಮ್ಯ ಕಂಡುಬಂದಿತ್ತು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು ತಾಯಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲೇ ಅದನ್ನು ಅರಿತಿದ್ದರು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ವೇದಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯ ತಿಳುವಳಿಕೆ (Common Sense). ಜನ ಇದನ್ನು ಅರೆಯದಿದ್ದಾಗ ಉದ್ಭವವಾಯಿತು ವೇದಗಳು.

ತಾತ್ವಿಕ ಚಿಂತನೆಯ ಅನಂತ ವಿಸ್ಮಯಗಳ ಪ್ರಕೃತಿ ಮಾತೆ

ಬೆಟ್ಟದ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ,
ಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ನೀರೆರೆದವರು ಯಾರೊ ||
ಅಡವಿಯೊಳಗಾಡುವ ಮೃಗಪಕ್ಷಿಗಳಿಗಲ್ಲ
ಅಡಿಗಡಿಗಡಿಗೆ ಆಹಾರವಿತ್ತವರು ಯಾರೊ ||
ಕಲ್ಲಿನಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ತಾ ಕೂಗುವ ಕಪ್ಪೆಗೆ
ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಹಾರವನು ನಿರ್ಮಿಸಿಟ್ಟವರು ಯಾರು ||
ಕಾಗಿನೆಲೆಯಾದಿಕೇಶವರಾಯನೆ? ಇಲ್ಲಾ
ಎಲ್ಲರನು ಸಲಹುವ ಅನುಭವವೇದ್ಯ ವೇದದ
ಕ್ರಿಯಾರೂಪ ಪ್ರಕೃತಿಯೇ?

How Wolves Saved Yellowstone

ಅನುಭವದಿಂದ, ತಮ್ಮ ಸಾಮಾನ್ಯ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿ, ಕಾರ್ಯಕಾರಣ ಸಂಬಂಧ ಪೂರ್ಣ ಅರಿತು, ಅರಣ್ಯ ತಜ್ಞರು 14 ತೋಳಗಳನ್ನು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟರು. ಯಾವ ಅಲೌಕಿಕ ಶಕ್ತಿಯ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ, ತಾತ್ವಿಕವಾಗಿ, ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಕೂಡಿ ಬಂದು, ಇಡಿ ಹೊಳೆಯ ದಿಕ್ಕೇ ಬದಲಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ವನ್ಯ ಮೃಗ, ಪಕ್ಷಿಗಳು ನಶಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಮಾತೆ ನಲಿದಾಡಿದಳು.

ಈಗ ನಮ್ಮ ಮೂಲ ಪ್ರಶ್ನೆ ಅದ್ವೈತ ಅಂದರೇನು? ಶ್ರೀಮದ್ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರ ಶಾಂಕರ ದರ್ಶನ ಅತ್ಯಂತ ಸರಳ, ಸ್ಪಷ್ಟ, ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ, ನಿಸ್ಸಂದಿಗ್ಧ ಮತ್ತು ಪರಿಪೂರ್ಣ

ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ದೇಶ (ಪರಿಸರ), ಕಾಲಗಳ ಆಸರೆ ಇಲ್ಲದೆ ಅಂದರೆ ಅವುಗಳಿಂದ ಅತೀತವಾಗಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿದೆ. ಅಂಥ ಕ್ಷೇತ್ರಾತೀತ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ನಿತ್ಯಕಾಲಿಕ

ಸತ್ಯ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಈಶ್ವರವಾದ, ಅದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮವಾದ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. “ಅಹಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ಮಿ” ಅಂದರೆ ನನ್ನೊಳಗಿರುವ ಆತ್ಮನೇ ಪರಬ್ರಹ್ಮ, ನೀನು ಅದೇ ಆತ್ಮದಿಂದ ಆಗಿರುವೆ ಎಂಬುದು ಅದ್ವೈತ ತತ್ವದ ಮೂಲ ಮಂತ್ರ. ಅದ್ವೈತ ಅಂದರೆ ಏಕತಾವಾದ (Monism), ಏಕೇಶ್ವರವಾದವಲ್ಲ ಅದು Non-Dualism. ಮಿಕ್ಕ ಶಕ್ತಿ (ದೇವರು) ಇರಬಾರದೆಂದಲ್ಲ ಬದಲಾಗಿ ಮಿಕ್ಕ ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲ ಎಂದು. ಯಕೆ ಇಲ್ಲ? ಯಾಕೆ ಅಂದರೆ ಆ ಶಕ್ತಿಗಳು ನಮ್ಮ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ವಯಂ ಅನುಭವನಿಷ್ಠೆ ಆಗದ್ದು ಇಲ್ಲ. ಅನುಭವ ಅಂದರೇನು? ಒಂದು, ಎರಡು ವರ್ಷದ ಮಗುವನ್ನು ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಬಿಡಿ, ಆ ಮಗು ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ಆಲೋಚಿಸದೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ, ಗಾಳಿ, ಗುರುತ್ವಾಕರ್ಷಣೆ, ಭಾರ ಈ ಮೂರ

ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಪರಿವೆ ಇಲ್ಲದೆ ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಂದರೆ ಆ ಮಗುವಿಗೆ ಈ ಮೂರು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಪರಿಚಯವೇ ಇಲ್ಲವೆ? ಖಂಡಿತಾ ಇದೆ, ಅದನ್ನು ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಸಾಲದಾಗಿ ಅಂದರೆ, ಅನುಭವನಿಷ್ಠೆ ಇಲ್ಲದಾಗಿ ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಅನುಭವ, ಅನುಭಾವವಾದಾಗ, ಅನುಭವನಿಷ್ಠೆ ಆದಹಾಗೆ, ಅದೇ ವೇದ.

ಅದ್ವೈತ ಧಾತುವಿನ ದ್ವೈತ ಕತೆ(ಸಾರಾಂಶ)

ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ವಿಭಾಗ. ಋಗ್ವೇದ, ಯಜುರ್ವೇದ, ಸಾಮವೇದ ಮತ್ತು ಅಥರ್ವೇದ. ಪ್ರತಿ ವೇದವು ನಾಲ್ಕು ಉಪವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ - ಸಂಹಿತೆ, ಆರಣ್ಯಕ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮತ್ತು ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು.

ಬೀಜದಲ್ಲಡಗಿದೆ ಹೆಮ್ಮರದ ರಹಸ್ಯ

ಒಂದು ಕ್ಲಿಷ್ಟ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಅರ್ಥವಾಗದಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಸರಳೀಕರಿಸ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪದರವೂ ಸರಳೀಕರಣದ ಪ್ರಭಾವ. ಸರಳೀ ಕರಣದ ಸುಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಮೂಲವನ್ನೇ ಮರೆತಂತಾಗಿದೆ.

ಉದಾ: ಜಗತ್ತು ನಿರ್ಮಿತವಾಗುವಾಗ ಚಿನ್ನ ಮಿಶ್ರಿತ ಕಬ್ಬಿಣದ ಅದುರು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಜನಿತವಾದವು. ನಮಗೆ ಬೇಕು ಅಪ್ಪಟ ಚಿನ್ನ. ಕಬ್ಬಿಣ ಅದರಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಲು ಸುಣ್ಣವನ್ನು ವೇಗವರ್ಧಕವಾಗಿ (Catalyst) ಹಾಕಿ, ಅತ್ಯೋನ್ನತ ಶಾಖ, ಒತ್ತಡ ಎಲ್ಲಾ ಕೊಟ್ಟಾಗ ಸ್ವಚ್ಛ ಕಬ್ಬಿಣ ಹೊರ ಬಂದಂತೆ- undefined, ಸಂಹಿತೆ, ಆರಣ್ಯಕ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಉಪದೇಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತೊಗೆದರೆ ಸಿಕ್ಕುವ ಪ್ರತಿಫಲವೇ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು. ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನ ತನ್ನ ಮೂಲ ರೂಪದಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತದೆ ಅದೇ ತರಹ ಅದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮೂಲ ರೂಪದಲ್ಲೇ ಇತ್ತು. ಶ್ರೀಶಂಕರರು ಅದನ್ನು ವೇದ್ಯ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಅದೇ ಅದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತ. ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರೂ ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೊಳೆತ ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣಿನಲ್ಲಡಗಿದೆ ಹೆಮ್ಮರದ ರಹಸ್ಯ!!

ಅಂದರೆ, ಅದ್ವೈತಿಗಳು ನಮ್ಮ ಪೂಜೆ, ಪುನಸ್ಕಾರ, ಹೋಮ ಧೂಮ, ಪುರಾಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಿಟ್ಟು ಒಣ ತಾತ್ವಿಕ ಜೀವನ ನಡೆಸ ಬೇಕೆ? ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲ. ಅವನ್ನು ಒಂದು ಕಲೆಯಾಗಿ(ಸಂಗೀತ, ಭರತನಾಟ್ಯ ಗಳಂತೆ), ಒಂದು

ಸಾಮಾಜಿಕ ಒಕ್ಕೂಟದ ಸಂತೋಷಕ್ಕಾಗಿ, ಸಮಾರಂಭದ ಅಂಗವಾಗಿ ಖಂಡಿತಾ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆ ವಿನಃ ಅದೇ ನಮ್ಮ ಜೀವನದ ಗುರಿಯಾಗಿರಬಾರದು. ನಮ್ಮ ಜೀವನ ಅದರಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಅದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಅನುಷ್ಠಾನವಾಗಿರಬೇಕು.

ಅದ್ವೈತ ಧಾತು(ಏಕ ಕೋಶ)ವಿನ ಸಹಸ್ರ ಕೋಟಿ ವರ್ಷದ ಅನಂತ ಪುನರಾವರ್ತನೆಯು ಒಂದು ಕತೆಯಾದರೆ, ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ ಜೀವಜಗತ್ತು ನಶಿಸಿ ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಜಡತ್ವಕ್ಕೆ ಹೊಗುವುದೇ ಇನ್ನೊಂದು ಕತೆ. ಇದೇ ನಮ್ಮ ಅದ್ವೈತ ಧಾತುವಿನ ದ್ವೈತ ಕತೆ. ಶೂನ್ಯದಿಂದ ಶೂನ್ಯಕ್ಕೆ. ಆಧುನಿಕ ಋಷಿಗಳಾದ ಪ್ಲಾಂಕ್, ಐನ್‌ಸ್ಟೈನ್ ರುಗಳು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ಕ್ವಾಂಟಮ್ ಭೌತಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಸಾಪೇಕ್ಷತಾವದ ಮಂಡಿಸಿತು ಈ ವಿಶ್ವ ಸಾಗಿದೆ ಬೇರಿಯೋನ್ ಭೌತವಸ್ತುವಿನಿಂದ (Baryonic matter), ಬೇರಿಯೋನ್ ಭೌತವಸ್ತುವಿಗೆ. ಇದೇ ಸತ್ಯವನ್ನು ನಾವು, ಋಗ್ವೇದದ ನಾಸದೀಯ ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ಸೂಕ್ತವ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾ ನಮ್ಮ ಕತೆಗೆ ಮಂಗಳ ಹಾಡೋಣ. ಆಗ ಅಸತ್ತೂ ಇರಲಿಲ್ಲ, ಸತ್ತೂ ಇರಲಿಲ್ಲ, ಲೋಕವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅದರ ಆಚೆಯ ಆಕಾಶವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅದೇನನ್ನು ಆವರಿಸಿತು? ಎಲ್ಲಿ? ಯಾರ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ? ಅಲ್ಲಿ ಗಹನವೂ ಗಭೀರವೂ ಆದ

ನೀರೇನಾದರೂ ಇತ್ತೆ? ಆಗ ಮೃತ್ಯುವಿರಲಿಲ್ಲ, ಅಮೃತತ್ವವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ, ರಾತ್ರಿ-ಹಗಲುಗಳಿಗೆ ಭೇದವಿರಲಿಲ್ಲ; ಅದೊಂದು (ಗಾಳಿ ಇಲ್ಲದೆ) ತನ್ನ ಬಲದಿಂದಲೇ ಉಸಿರಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಗೆ ಬೇರೆ ಏನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ನಿಜವಾಗಿ ತಿಳಿದವರು ಯಾರು? ಯಾವುದರಿಂದ ಇದೆಲ್ಲ ಆಯಿತು? ಈ ಸೃಷ್ಟಿ ಆದದ್ದು ಹೇಗೆ; ಇದನ್ನು ಹೇಳುವವರು ಯಾರು? ಈ ಸೃಷ್ಟಿಯೆಲ್ಲ ಆದನಂತರ ಬಂದವರು ದೇವತೆಗಳು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದು ಹೇಗಾಯಿತು ಎಂದು ತಿಳಿದವರು ಯಾರು? ಈ ಸೃಷ್ಟಿ ಎಲ್ಲಿಂದ ಉದ್ಭವವಾಯಿತು; ಅವನು ಅದನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನೋ ಅಥವಾ ಇಲ್ಲವೋ? ಮೇಲಿನಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡುವ ಅವನಿಗೇ ಅದು ಗೊತ್ತು; ಇಲ್ಲ ಅವನಿಗೂ ತಿಳಿಯದೋ?

ಋಷಿವಾಕ್ಯದೊಡನೆ ವಿಜ್ಞಾನ ಕಲೆ ಮೇಳವಿಸೆ |
ಜಸವು ಜನಜೀವನಕೆ | ಮಂಕುತಿಮ್ಮ||

ಗ್ರಂಥಸೂಚಿ ಮತ್ತು ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು

ಶ್ರೀ ಗಣೇಶರ ಧ್ವನಿ ಸುರಳಿ: <https://www.youtube.com/watch?v=DvoiwHXNgXs&t=4612s>)

John A Moore ಅವರ Science as a Way of Knowing

<https://www.bbvaopenmind.com/en/science/leading-figures/the-indian-physicist-that-created-a-black-hole-ramamurti-shankar/>

ಬಿ.ಎಮ್. ರಮೇಶ್: <https://www.vyasaonline.com/>

<https://kn.wikipedia.org/wiki/> (ನಾಸದೀಯ, ಅವಸ್ಥೆಗಳು, ಉಪನಿಷತ್, ವೇದ ಇತ್ಯಾದಿ)

<https://plato.stanford.edu/entries/qm-retrocausality/>

https://www.mea.gov.in/Images/attach/amb/Volume_03.pdf

VSK Porltand <https://www.youtube.com/channel/UCXFHBwKj1T2JMC-1-83hfFg>

ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಿದ ಭಿಷ್ಣು ದುರಂತ <https://www.youtube.com/watch?v=Q2d-tYo-EDI&t=1s>

ಗೀತ ರಾವ್ ಮತ್ತು ವಿಜಯ ರಾವ್ ಪೋರ್ಟಲ್ಯಾಂಡ್, ಓರಿಗನ್, ಯು.ಎಸ್.ಎ.

YOUTH SECTION

Endangered Animals

Namrutha Bhat
Milpitas, California, USA

As Nandhini was mindlessly scrolling through a blog a certain post caught her eye. “Javan Rhinos are critically endangered with only about 67 left in the world” the post stated. Nandhini widened her eyes in shock as she read those words. Wow, only sixty-seven left in the whole world” she said to herself” I can’t believe they’re so endangered.”Endangered animals are certain species that have a low population.

Around the world, many animals are endangered; in 2022 there are currently 41,415 species that are endangered and 39.37% of those species are critically endangered. The most endangered animal in the world is the vaquita with only about 6 to 22 left. There are also many other creatures that are endangered. For example, there are only about 112,200 Borean and Sumatran orangutans. These apes are losing their homes due to deforestation and it is resulting in an exponential decline in their population. Another example is the Leatherback Sea Turtle which only has about 25,000 left.

Animals being endangered is not only an issue for animals but it’s also dangerous for humans. Animals going extinct can mess up the food chain especially if they are hunted by many other animals. This

can lead to predators becoming endangered due to starvation and it can create a domino effect. This is as dangerous for humans as it is for animals since ecosystems would fall apart and we need ecosystems for food and other resources.

Many animals have gone extinct because they were hunted, lost their homes, or because of climate change. Now, people are trying to make a change by creating fundraisers and getting donations for wildlife rescues and preserves. Others are protesting for deforestation and hunting laws to be put into place. However, extinction and the endangerment of animals can also be caused by other things like disease and invasive species. This can be prevented by having less human and animal contact in places like zoos and creating more laws stating that you can not bring invasive species into certain countries.

It is common knowledge that our planet and the animals that inhabit it are dying so it is our job to make a change. We owe it to mother nature and the animals on earth to make sure no other species go extinct and humans alike can thrive and flourish.

Stargazing

Viha Bhat
Sammamish, Washington, USA

Stargazing
Amazing

Beyond the galaxy
That tiny little dot is me

Standing on earth is to be a pleasure
Compared to the universe I have the
smallest measure

Up is endless
It makes me feel friendless

Only;
me lonely

A billion tiny feet across the
world I'm not alone

Stargazing
Amazing

Beyond the galaxy
That tiny little dot is me

Small me; small see
What else could there be

Much discovered
Much hidden

More to know
Knowledge is endless

See where the universe
takes you and me

Maybe somewhere out there;
in the world we could go
Maybe even the universe

Stargazing
Amazing

My India Trip Experience

Nishka Hegde
Issaquah, Washington, USA

India is an amazing place to visit for vacation, especially if you have family there like me. I am going to write about the last time I visited India, the experiences I had there and my learnings. A trip to India is quite unique than most trips because we have lots of family there and it is vastly different from the life I am used to. Each time I go to India I learn something new. I have not been able to visit in 2 years because of the pandemic but we are going again soon, and I cannot wait!

Last time as soon as we landed, we first went to see Ajji (my grandmom) and Ajja (my granddad). They live in a town called Hubballi in the central part of the southern state of Karnataka. They welcomed my family and me with gifts and open arms. In my grandparents' house, we sleep on the top floor. My Ajji and Ajja have a mango tree in their front yard along with a Tulasi plant (a type of basil) and a whole lot of other plants on their terrace. I wanted to pick some mangoes, but they were not in season. Instead, I got to pick some Aloe Vera and dissect it! Ajji mixed the Aloe Vera goo with some coconut oil and mas-

saged it into my hair. My hair was a lot more hydrated than before. We also got sweet treats and ice cream from my Ajja. There is this one ice cream store close to where my grandparents live, and every day we would hold his hand and skip over. We got the same flavor every day, chocolate. My Ajji prepared some delicious food, and during mealtimes, we would all sit around the table and chat while chomping down our food.

We were fortunate enough to visit in the month of Ajja's 70th birthday! Our family arranged for a pooja ceremony, praying for our Ajja's good health and well-being. All my family members were there so I got to meet distant relatives and ones I had met before. I liked watching the rituals and the recital of mantras by the priests and the beautiful rangolis. Rangoli is a form of traditional powder art on the floor which reminded me of chalk art. My sister, Chikkappa (Uncle), and I made paper butterflies to hang on the wall, and my Chikki (Aunt) printed lots of photos of family and friends to hang with the butterflies. Next to the butterflies, we had a table set up so people could write cards for Ajja, and he was incredibly happy to read them! Ajja's 70th birthday celebration was in the same hall he and my Ajji got married in, and the same hall that my aunt and uncle got married in! This hall held especially important memories for my grandparents.

We visited Mysore next, and one of the places we went to was Mysuru (Mysore) Palace in Karnataka. Mysuru Palace is a historical palace and a royal residence in the kingdom of Mysuru in the state of Karnataka. It once was the residence of the dynasty of Wadiyar. The palace rests at the center of Mysuru and faces the Chamundi Hills in the east. It was designed by architect Henry Irwin. I learned there that most of the kings of Mysuru are adopted because of a curse! We saw beautiful tapestries and carvings inside the palace. In the evening, we got the opportunity to see the captivating palace light up. We also were able to hit the Mysuru Zoo! We saw many animals such as giraffes, zebras, and tigers whilst riding a tram. The Indian Bengal tigers were very majestic. The birds displayed there had exotic colors as if they were painted on them. There were butterflies everywhere, and a butterfly landed on my head!

We also visited my ancestral villages in Kadakeri (Hegde) and Kallabbe. At Kallabbe, my Sannajji (Mom's aunt) taught us how to collect water in a pot from the well. My sister and I had turns using it. Our ancestral houses are surrounded by coconut, banana and betelnut trees. I saw how people used their hands and hard work to wash clothes and dishes, feed the animals, and do household chores, which was very new to me because I live in a developed community where we have washing machines and dishwashers. The houses also have Kottige (cowsheds) attached to them where my sister and I got to pet the cows. We are always excited to see the little calves here.

Toward the last 3 weeks of the trip, we

met up with my aunt, uncle, and cousin in Bengaluru. My cousin and I played many games like hide and seek, Pictionary, and drawing. I was elated to see my cousin again, and I cannot wait to see her soon. Bengaluru is the big city with busy roads and is the capital of Karnataka state. We normally land and take off to the United States from this city.

While in India, we frequently ate traditional Havyaka food on a banana leaf and many of the Indian dishes my grandparents prepared. My favorite dessert is Gulab Jamoon which my Ajji prepares. With my cousin, we went to an Indian barbecue restaurant called Barbecue Nation, and there we had a lot of dishes, and my favorite were barbecued pineapple and paneer. We enjoyed north Indian chaats, ice cream, and pizza. We also ate a lot of street food in my mom's hometown of Hubballi. I did end up getting a GI infection towards the end of our trip.

On the flight back, I thought about my experiences in India this time around. I learned more about the lifestyle and how people get things done differently than we do here in the US. I marveled at the beauty of architectural structures like the Mysuru Palace and the history of Karnataka. I tried new and interesting flavors and ate on a banana leaf! I enjoyed feeding cows and lifting water out of the well. I celebrated with my grandparents and enjoyed all their love and warmth. Overall, I had a wonderful time in India! My experiences vary every time we visit but it is always exciting to wonder what I will do the next time I go and know that it will be as fun as always!

“I never regretted being born a woman.”

Snippets of Saroja: An Empowering Story of Change

Varnika Bhat
Oak Park, California, USA

This interview was conducted in Havyaka Kannada and has been translated to English.

A The definition of womanhood is ever changing, evolving as life throws new challenges our way. As an Indian-American, I've always been curious as to what changes the women in my family have lived through. To capture a glimpse into what this past might have looked like, I was able to speak with my grandmother, a 70-year-old woman living in Sirsi, India, where she was born and brought up. Born in a nearby village, she later relocated to the city, where she has lived since. As a woman who has encountered change at every step in life, Saroja Hegde is no stranger to the nuances of what being a woman in the 20th century entailed.

As we begin the interview, she insists on starting from the beginning, taking a trip down memory lane.

Being the oldest daughter in a large family, she had to care for the younger children in the house. Now, this wouldn't have been all that remarkable if it wasn't for the fact that she was the oldest of ten cousins that all lived closely together.

“Even though it was a joint family, I took care of them equally, raising them with lots of love” she says with a fond look on her face.

As the eldest daughter, she paved the way for her younger sisters that wished to pursue higher education.

“When I finished primary school, there was a big debate on whether I should go to high school or not. Back in my days, people said sending girls to high school would make it hard to get them married later. So my family hesitated.”

However, she didn't let that stop her.

“I fasted for a week so that my family would cave in and let me go to high school!” she chuckles.

Even with her clever strategy, my grandmother was forced to move to a distant relative's house during her school years as it was closer to the school. Despite years of completing chores in the morning and

walking 6 miles every day to get to school, my grandmother still looks back on this time with happiness and nostalgia.

“Despite all these hardships, that time was so fun! Even when I recall it now, it makes me happy because our efforts to go to school paid off,” she grins.

Shortly after finishing high school, she married into a very large family with over 30 people under a single roof. When I ask about how she established her identity in a completely new environment, she is reminded of the family patriarch, her father-in-law.

“When [my father-in-law] said something, everyone listened and that was the final decision. I challenged that because we didn’t do that in my family, everyone got to voice their own opinions,” she reveals. “Later, he became my favorite person to talk to!”

Just as she began to adapt to a new family, her husband moved to the nearby city to start his own kitchenware store. And so, the newly married couple began their new life in the busy city of Sirsi, where she still resides to this day.

The differences between city life and village life were striking: “When I brought my toothbrush from our city home to the village, they all used to look at me in awe and lovingly steal it themselves! After that, I got into the habit of hiding my toothbrush so they couldn’t use it!”

As the woman of their house in the city, she had the pressure of adapting to a new lifestyle while taking care of her children and husband. In spite of that, she treasured her newfound independence. Managing the

family kitchenware store helped further mold her identity by teaching her time management, communication skills, and most importantly, the importance of forming close bonds with the community. Funnily enough, the skill she refined the most was math, which had been the subject she failed in high school and the reason she couldn’t pursue college.

“When I used to mess up with change, I would run out of the store and chase people to give them the proper amount of money back!” she laughs with delight.

She quickly sobers, admitting that she never felt a heavy burden despite all her duties because of the support she had from her husband. She discloses, “In our house, my husband and I shared all the roles and we never designated anything to just one another.”

For her time, this was quite admirable. In their unorthodox family unit, the woman of the house managed the store while the man of the house would take care of household duties.

After my mother’s marriage, my grandfather died and my grandmother had to get her son married all by herself. After both of her children had established themselves in America, she visited America multiple times, traveling alone at times to take care of her grandkids. Later, she moved back to India, where she’s lived for the past ten years.

Suddenly becoming misty-eyed, my grandmother recollects her last moments with her own mother, her best friend: “Recently, my own mother, your great-grandmother, became bed-ridden and I took care

of her by her side for almost three years until she passed away a few months ago... Her death reminds me of my seventh grade play when I played the main character of Gautami, who has a baby that dies. Gautami goes to Buddha and asks him to wake her baby up. Buddha tells her that if she can bring a mustard seed from a house that hasn't experienced death, he will bring her baby back to life. However, she is unable to and she accepts her baby's death in front of Buddha. I didn't understand the meaning till I grew up."

Since then, she has learned to appreciate the ephemerality of life.

"At the moment, I have reached a good point in my life. Even though I lost my hus-

band early, I was able to help my kids be successful.... I traveled the world and saw a lot of new things. A lot of people can't say the same."

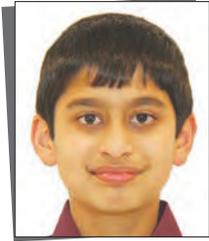
And she's absolutely right. Her life, similar to many women of her time, has been filled with change at every corner, starting from living away from home for education to moving to an entirely new city and country and embracing new responsibilities with tenacity every step of the way.

In just these 50 minutes, she recollected her whole life journey, never shying away from her own definition of what it means to be a woman: "I never regretted being born a woman. To me, that just means I am capable of adapting with courage."

 Maitri Hegde

Facts and differences between Soccer and Football

Amogha Bhat
South Salem,
New Jersey, USA

Did you know about the differences between soccer and football? Well if you don't know, then have fun reading this tiny article. Do you know why American football is called football? It is because in Europe, they have rugby. American Football is another form of rugby. Only in America we call futbol soccer(futbol is what all the other countries call it).

In football when there is a penalty, it is called a flag. It is something a ref has in his pocket when he sees a penalty. We are not going too deep into the rules though. In soccer when the ref sees a penalty he gets a yellow card from his shirt pocket. Here is something different though, he has a red card in the shirt pocket too. This is for a player who does something unnecessary penalty, like fighting or a bad slide tackle etc. This means ejection and is kicked out of the game.

Another difference is that if someone gets a yellow card and then a red card they are out, or if they get a straight red card without a yellow card player is out as well. But in football the player has to do something pretty bad to get ejected. For example a person gets a flag two times in a row for

a false start(it means when someone moves the slightest inch without the ball snapping) but that doesn't mean they get ejected. They could do a million false starts and not get ejected, it just costs their team yards. One way you could get ejected is by getting an get a unsportsmanlike penalty(that means taunting, yelling at the ref, and doing a bad celebration). They give you a warning and say one more unsportsmanlike penalty and they are ejected. Another way to get ejected is punching any players, refs, or coaches on the other team. I could talk a lot about ejections but we have to move on.

In soccer when you score it is called "goal", but in football it is called "touchdown". When player scorescore in soccer, it is one point. But if a playerif player scorescore in football it is six points. In soccer if someone is too far down the field when a teammate has the ball, it'sits called offside. In football if there is an off-sideis offside penalty, it is when a defensive player crosses the line (which we can only

see on TV by the way) or when you are on the field and you cross the ball.

Did you know people only play American football in the United States and Canada. But people play Soccer all around the world. Another difference is that in soccer there is a goalie who saves the ball from going into the goal. But there is no one who does that in football. Some more

differences are the ball in soccer is round and in football it is a skinny oval with pointed ends. One last difference is that in football players wear gear for protection. In Soccer, players only wear cleats and shin pads.

These are a few major differences which spectators need to be aware of. Thank you for reading.

 Maitri Hegde

My Immersion In The Arts

Nidhi Bhat
Milpitas, California, USA

I remember being six years old, and during the nine days of Navratri, a nine day festival celebrating feminine energy, I would plead with my parents to take me to the local temple: Sanatana Dharma Kendra. Originally, my intentions were self motivated as I wanted the goodies that came after the Kumarika Pooja, a ritual where young girls representing the divine forms of Devi were celebrated. Seeing my interest in going to the temple every night, my mom would dress me up in a Langa-Blouse each night. Feeling like a Devi in a literal sense in the luxurious fabric of the garment I would burst with excitement when I stepped through the doors of the temple.

After the Kumarika Pooja was over, and all my new goodies of the day were stuffed inside a New India Bazar plastic bag, it was time for something that brought me more joy than the new toys and five dollars I originally came for. Hand in hand with my appa, I would go and sit in the foldable chairs set up in front of the stage. There, I would watch with my pupils dilated as the students and teachers from all over the Bay Area performed Bharatanatyam. The strong rhythmic beats from the mridanga, the melodious voice of the vocalists, the sound of bells on the dancers feet ringing

with every step the dancer took, and most importantly the vibrancy of the dancer on stage overtook six year old me and made me feel something entirely new: wonder and awe. This wonder and awe I would later learn was defined as Rassa. After each performance, I yearned to be that person on stage.

On the 9th day of Navratri, after watching the final program, I asked my mom to enroll me in Bharatanatyam classes, and ever since, I have been slowly and steadily learning the art form. However, this was not the end of my immersion in the arts. The two culprits for my interest in the arts are my two parents. A little obsessive in their passions, their passions are now an integral part of my identity. Being born to my amma, someone that is deeply engrossed in Yakshagana, it was something I took a natural liking to. The fierce beauty in the makeup and the glamor of the heavy costumes and hair pieces were something that amazed me for a long time.

Another passion of mine is something I inherited from my Appa. A firm believer in “music is divine, music is ocean,” as stated in his Whatsapp bio, his taste in music is now mine. A constant in my life was the songs that were always humming in the background, never leaving a silent stretch on all the long drives home to dance class, school to home, home to school. In my mind, I established a thesaurus of hundreds of Kannada and Hindi film songs.

The performing arts have shaped my life

in innumerable ways. After a bad day the voice of the nightingale of Indian music soothed me to sleep. Her voice wrapped around me like a comfortable blanket. When I reached a point where I was too old to sleep with my amma on her lap as she patted my head, Lata Mangeshkar's voice in those film songs made me feel the same way as amma did years prior. When I was feeling sad for no apparent reason, hearing the bhava(emotion) in every letter of every word S Janaki pronounced while singing her songs, made me feel validated and comforted.

Each person has a special thing that reminds them of their early childhood. Mine is watching old Kannada movies on the small silver TV playing from the DVDs rented from the local Indian Bazar. I remember seeing Rajkumar or Vishnuvardhan, the renowned Kannada actors, metamorph into a variety of characters in every movie. One second a prehistoric character from an Indian Epic, to being a typical small town boy chasing the girl of his dreams in the next, movies made me connect to the characters and feel the plot each time. A movie most symbolic of my childhood is Apthamitra. The Kannada remake of the hit Malayalam movie Manichitrathazhu following a Bharatnatyam dancer turned ghost that possesses young women, I was intrigued from the get go. After first watching that movie, I could not sleep, or go to the bathroom, or be alone by myself for an embarrassing amount of time. I would sing the lyrics "ra ra, sarasaku ra ra" from the

most iconic song in that movie and quote the dialogue "sournne thamashege" which translates to "only for fun" in any situation that seemed fit.

In 2020, my immersion into old Kannada cinema grew. My Appa and I decided to watch one movie made by the famous filmmaker, Puttana Kanagal every friday night. Watching Kanagal's screenplay, direction, production quality, I felt the same level of Rassa; the emotion and sentiment in the audience of art, or in my case, the wonder and awe as I had on each day of Navaratri, during each song I listened to, and each time I saw someone performing Yakshagana. That was the commonality between all the types of art I was immersing myself in. Cinema, and all the other facets of the different forms of storytelling that combobulate into art all gave me the same level of Rassa.

Now, all of the dance theory from the ancient bible-like text of the performing arts; the Natyashastra written by Bharatamuni, made sense since I was starting to apply that to the real world and made it more than bullet points scribbled in the seventy-fifth page of my notebook. The world of the arts is so vast and so connected. Though at first glance so different, all the forms of art that I and many others enjoy, are all similar in their ability to spark an emotion no other thing in this world can spark. These forms of art come together, bring people together, and bring people closer to their cultures, and I am eternally grateful for being exposed to these art forms, and for shaping me to be who I am now.

Upanayana and Uppinakayi - My India Trip Experience

Adheesh Bhat

My last visit to India in the year 2019 was the most memorable of all. This visit wasn't just a vacation. We were there for my Upanayana, the sacred Thread Ceremony. Usually, people associate Havyaka ceremonies with sweets but in my case, it was the spicy Uppinakayis as the pickles are called in Havyaka, that had a lasting effect on my memory and taste buds.

The Front Seat Experience!

Having been confined to the back seat of cars while in the USA, it was a privilege to be seated in the front seat to get a full view of the road while traveling in India. I took advantage of this riding with my maternal grandpa. I knew him to be a calm person, so I was surprised when he drove very fast from the airport, often honking the two wheelers and animals away! It took me a while to get used to it when he drove on the left side of the road. My paternal grandpa, who lives in the village, has a two-wheeler that he called a scooter. I had used the scooters to ride on sidewalks in the USA but here my grandpa rode his scooter to carry milk to the nearby town. It was a fun ride standing on the scooter when he took me along one morning, with the wind blowing in my face!

Learning the Units of Measurement and Running Out of Gas!

Learning the units of measurement was the last thing in my mind during the visit. But I had no choice because Kilometers and Liters were being used everywhere. I used to hear my relatives visiting the US doing the dollars to rupee conversion but here I was calculating the miles and gallons! I remembered that I also had to do the same math while in Canada. One day, as my maternal grandpa parked the car and entered the house, my grandma said anxiously, "we are running out of gas, can you book a new cylinder?" Seeing the confused expression on my face, my grandma explained that in India, they mean cooking gas when they say gas and not the gasoline that I knew in the USA.

Peculiar Plants in the Plantation

My paternal grandparents own a plantation which is more of a mini tropical forest. I had many interesting encounters here. One peculiar plant withdrew its leaves when touched, as if it was shy. My dad called it "Touch me not"! but I had touched it anyway! I figured that not all plants are shy and kind when I accidentally grazed the hairy leaves of a creeper. I was scratching, dancing, and blowing air on the blisters on my skin all at the same time much to the amusement of plantation workers! Another plant called Urage in

Havyaka apparently improves our memory. My grandma fed me the Tambli, a liquid dish made from this plant. Surely enough, I remembered our Kauai visit and the botanical garden where I had seen it, much to the satisfaction of my grandma.

Arachnids and Arthropods

My mom had warned me about the co-existence with creatures while living in my grandpa's farmhouse. To my horror, many from the Arachnid and Arthropod family visited my bedroom at night! The mosquitoes played the harmonica on my ears through the night. When I opened my eyes to the dim light, I saw a big black spider dancing, weaving its web. This song and dance show was not fun for sure! Of the many kinds of ants in the plantation, the giant red ants moving across the iron gate at the entrance to the farmhouse caught my attention. Knowing how nasty their sting was, the ants seemed to be a bigger threat to the intruders than the gate itself!

Public Bathing

A few days before the Upanayana, an event called "Naandi" was held. My paternal aunt seemed to be particularly waiting for this occasion. I soon found out why. First, I had to wear only a piece of cloth that I typically used as a bathing towel. Then came the public bathing when my aunt poured a pot full of sacred water on me while being seated on a wooden slab outside with everyone in the family having a hearty laugh. While it was a little bit embarrassing, in the end, the warm water was good for the early morning weather.

Goli Baje

On the eve of Upanayana, we visited the hall. We were served a savory snack called Goli Baje. I thought that "Goli" meant "bullet" in Hindi, so it was funny to imagine that this Goli Baje goes in (the stomach) and the other comes out (of a gun)!

The Upanayana

The Upanayana ceremony was memorable. I woke up early in the morning and one of the priests dressed me up. During the ceremony, I was taught the sacred Gayatri Mantra. Sitting in a pile of orange colored rice, I was covered in a red cloth for a while and was suffocating from the heat! As my dad whispered the Mantra into my ears, my family elders lined up to poke me with the sacred dry grass called Darbe as a way of giving blessings. When it was time to receive the gifts, I felt like it was my second birthday! After all, Upanayana is supposed to be our second birth! I was worried that I may end up receiving plates and spoons

as gifts like my dad did. Luckily, though it wasn't exactly Amazon gift cards, I did receive lots of cash! During lunch, I was asked to sit on the floor and eat on a banana leaf. I also had to encircle the food with sacred water. I imagined creating a watery fence around the food to defend against ants, but the flies attacked the food anyway! The family photo sessions were fun. But once, when I was posing solo, an ant started crawling up my hand so imagine my instincts! The instant the photo was clicked, I frantically shook off the ant.

The Uppinakayi

In the days following the Upanayana, I visited many relatives. It seemed the blessings are always accompanied by sumptuous food in India! Wherever I visited, I was served a lot of sweets but there were all kinds of spicy Uppinakayis

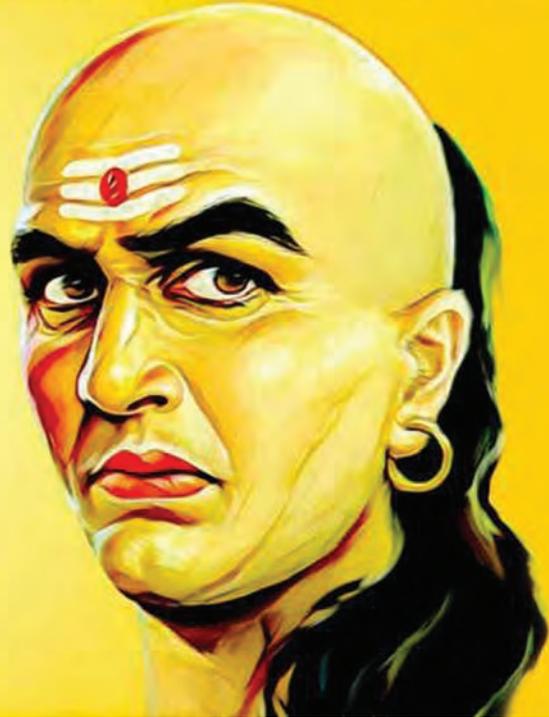
made of mangoes, berries, and vegetables. Somehow, they seemed to know that I love spicy food!

The last India trip in 2019 turned out to be a memorable experience. I learnt a lot about our traditions during the Upanayana ceremony and developed a taste for the incredible Uppinakayis prepared by Havyakas.

ಜಾಣಕ್ಯ ನೀತಿ

ನಿರ್ಗುಣಿಗಳಾದ ನೂರು
ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಡೆಯುವುದಕ್ಕಿಂತ
ಗುಣವಂತನಾದ ಒಬ್ಬ
ಮಗನನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು
ಶ್ರೇಷ್ಠ. ಆಕಾಶದಲ್ಲ ನೂರಾರು
ತಾರೆಗಳಿದ್ದರೂ ರಾತ್ರಿಯ
ಕತ್ತಲನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು
ಒಬ್ಬ ಚಂದ್ರನಾಕು. ಮತ್ತು
ಆ ಕೆಲಸ ಅವನಿಂದ ಮಾತ್ರ
ಸಾಧ್ಯ.

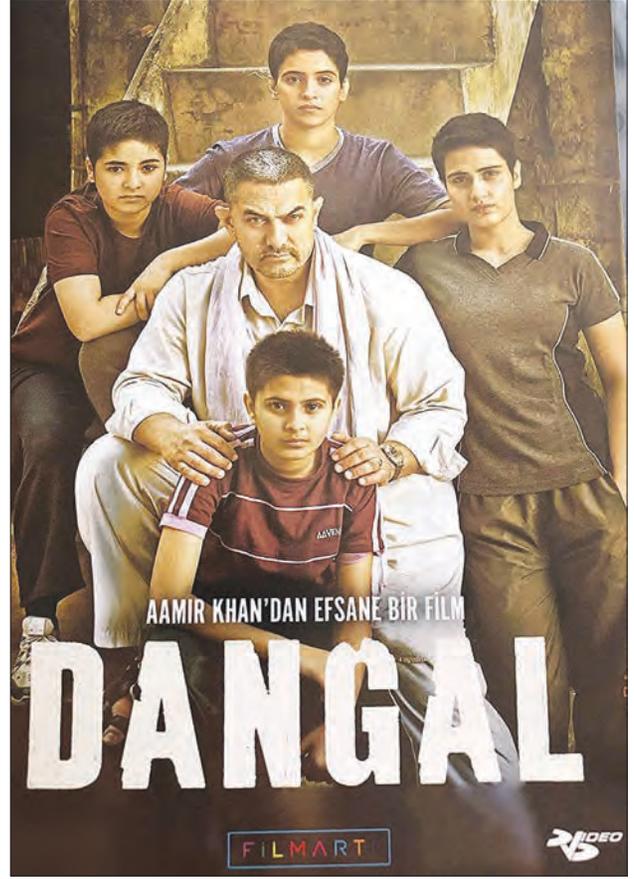
Movie Report: Dangal

Amrutha Bhat

In my perspective of the movie, I found “Dangal” an enjoyable Indian film, not only for its amazing plot but its meaning behind the actual movie. The movie Dangal was based on a true story about a dad who devoted all his time training his daughters into pro wrestlers. I realized how inspiring of a role model this film is to younger women who not only partake in wrestling but showing to never give up no matter where or what you are. When watching the film, I noticed how unfairly treated the girls were compared to the boys. We see in the movie how one of Geeta’s (main character) and Babita’s (sister of main character) friend was forced to cook, clean, and take on housework, then the second she was of age (at the age 14) they married her off to a random man. In the movie, we see Geeta break these stereotypes set on women which was very motivational.

The first reason I enjoyed the two hours film was because of how well they made the characters connect with the audience. To begin, the main character is an Indian female who is passionate about a particular field that is more focused on men. Many audiences would be able to relate - including me - to the situation Geeta was put in. I for one, have a hobby of programming and

once in the field, you would certainly notice the lack of female presence. According to BlueOptima - it is shown that 8.31% of females are programmers as of 2020 leaving a whopping 91.69% of males in this field. There was also the main character’s friend that was briefly mentioned before, who had a father who didn’t care for her well being. Unlike her father, my dad does support and care for my safety but there are most likely numerous people who don’t have the same loving father as Geeta or I.

Another point I would like to mention about why I enjoyed Dangal is how it has an eye-catching plot. They make the tournaments between Geeta and her opponent very intense and well written to always

grab my attention back to the screen. To show her success they played a montage of her winning her tournaments which was very exciting and refreshing. I also admire the plot twists in this film, like for example, when Geeta lost her first tournament at the finals arena, it was very confusing and worrisome. That defeat was a way for her to learn after her mistakes and continue to move forward. There was also the time when we were all shook by how Geeta had been told she was going to a real coach and would stop being taught by her father. Also, the moment when she had a flashback about her father and that was the reason, she had won the gold medal.

In total the movie was two hours and forty-one minutes long so it would be an understatement to say that there were many details in this film. The movie showed many little occurrences that may/may not have helped the progression of the plot but showed the life of a normal female Indian who takes part in wrestling. For example, when the children were at school or dancing with each other at a party shows how they were still normal teenage girls. They also showed many little problems like Geeta, and her sister's hair cut off or the extra training given before she was headed off to her tournament to win the gold medal. It's important to realize that they were told to wake up very early to train and then throughout the day (even while in school) reform various everyday activities but making them extremely difficult, to help them train even more. Like how she was hovering over her chair (wall sitting) while in class studying. As a student, I could barely

wake up in the morning to get ready, let alone multitasking while studying.

The representation in this movie is very clear to the audience and I think it is a major flaw our world has. One main problem to mention is how our world separates the two genders and has a stigma surrounding each (for etc. Calling someone "girly"). This movie perfectly reflects how our world makes assumptions on how much talent one can pursue until someone can prove you wrong. Geeta was only a girl from a small village in India, making many people assume she would be an easy target but, in the end, she proved them wrong and was standing with the gold medal. Even with leaders such as Geeta, we still continue to make assumptions and I predict this will be here forever as long as these words exist (girl, boy, white, black, pronouns, etc.) to supposedly "identify someone."

In conclusion, I think the movie Dangal had its very enjoyable moments but also showed off its dark side of the film and how it projected real life in today's world. It's comforting having a great role model to look up too. I hope to follow in Geeta's footsteps but also create my own path with them and hold a trophy in the end just like she accomplished. I would also like to make my family proud and have them standing beside me in my moments of victory. I think I learned a lot from this movie and how the world still has many flaws including its unfair showing of one's sexuality but, I hope we are able to stand equally one day and be able to live in a world where gender wouldn't be the first to be distinguished as someone's persona.

My Trip to India

Arya Aia
Irvine, California, USA

The sun was retiring for its nightly rest, as I scrolled through the photos of my experience in India during the summer of 2018. I paused at the section containing the photos of Sunnanguli, my family’s native place and “Ajjanamane” near Mangaluru, as the memories hit me like an asteroid colliding with the Earth. Lifting my head, I looked out the window to see an aesthetic sunset. The sun was a bright orange fireball, sinking into the horizon, its last rays streaking the sky with a picturesque ombre effect of yellow, orange, and pink, followed by a blanket of purples and blues dispersing over the rest of sky. I closed my eyes, thinking back to my vacation in my parent’s home country, when I was staring right up into this same sky. The flashbacks consumed me, and all of a sudden, I was back in India.

The car stopped on a dirt road. I stepped out of the car, and was overwhelmed by the amount of greenery before me. Golden mangoes hung from the lush green trees, as flowers of every color swayed in the warm summer breeze. Birds sang a melodious song as they swooped overhead, as a snow white bunny bounced across the path. Never before had I seen so much wildlife in one

shot, so I gawked at the scenery around me. I was snapped out of my trance when my family finished taking out the suitcases and started down the trail. Soon, we reached a giant house with white-washed walls and a red, tiled roof, framed by Areca palm trees that touched the cloudless sky. Walking through the front door, we entered a large room with beds in every corner. We were greeted by another Ajja and Ajji.

They served us dinner, and I was shocked at how many jackfruit dishes they had conjured up. After I stuffed myself up, I followed my sister and cousins out to the patio. There, my Doddappa showed us how they heated water in Sunnanguli. A pot of water was set over a tandoori oven, and I enjoyed throwing bits of shredded coconut leaves and wood into the sizzling ambers, which casted dancing shadows onto the wall. By the time we finished boiling the water, it was night time. I was led to a bedroom with the rest of my family, but soon they disappeared to go talk to the other adults. Still unpacking, I was all alone.

Suddenly, the lights went out, and I was plunged into utter darkness. I stumbled around, bumping into walls and other objects, calling for my parents. Then, a light shone in the darkness. As my eyes adjusted to the sudden brightness, I realized it was my cousin, who was carrying a flashlight in her hand.

“The power went out,” she explained.

I followed her down the corridor to the

main room, where everyone was gathered. My mother gave me a flashlight, and it was fun to see the perspective of things in the dark. Assured the power would come back in the morning, we were sent off to bed. As I lay in bed staring up at the ceiling, my mother told me the stories of Sunnanguli: how her great grandfather had built the abode, how the 100-year old pillars were still holding up the ceiling to this day. I was astonished by those facts, and all of a sudden, it was as though I could feel the walls of the house breathing, each inanimate object telling a story. Somehow, I managed to sleep.

The next morning, I awoke to bright sunlight streaming through the crevices of the walls and the hum of friendly chatter in the kitchen. Getting up, I sauntered over to the room. As soon as my sister saw me she exclaimed, “The power’s back, and it’s time to go exploring!”

After eating a scrumptious breakfast of dosas and chutney, my dad, cousins, sister, and I set off to explore Sunnanguli. Again, I was stunned at the amount of natural greenery before my eyes. Plants and animals I had never seen before surrounded me, and I took time to examine each one closely.

Soon, we reached the end of the path. My jaw dropped as my bulging eyes took in the scenery around me. A massive waterfall, fed by the monsoons, cascaded down a cliff, the water hitting the glassy, cyan surface in foaming, white bubbles. Surrounding the waterfall were trees with bright, green vines draped on each branch and bushes embellished with white magnolia flowers. Overhead, orange

monarchs fluttered gracefully, as a colorful tropical bird set flight from a tall palm tree.

I was so speechless that all I could utter was “Wow.”

“Beautiful. Isn’t it?” I heard my father whisper, before turning to the rest of us, “Do you guys want to take a closer look?”

We nodded eagerly and started down another path. It lined a stream that sparkled like a thousand sapphires in the sunlight. My dad said that we would wade in it, as the current wasn’t too strong. Talking off my shoes, I slowly descended into the water, which cooled my feet as it flowed. Looking back at my family, I saw my father helping my older sister into the water, but then he slipped and fell. Drenched from head to toe, my dad got out of the water, but the water didn’t faze him. We played in the stream for a few more minutes before heading back to the house.

Once we reached home, we tried out the well. While my sister and cousin held the rope, I lowered the bucket and actually managed to retrieve some water! Never before in my life had I experienced what it was like to live in a village, so it was interesting to try it out.

Later that night, we went outside to see fireflies. Walking down the front steps, I stared at the sky above me, which was a midnight blue blanket of twinkling stars, completed with a grinning moon that glowed like a lantern. Never before had I seen so many stars in the sky before, because of all the city lights back in Irvine. Then I saw the fireflies. They were like tiny, glowing stars, spinning around the dark

silhouette of the trees and dancing in the air, creating a light show. I watched in awe, amazed by how such little creatures could be so beautiful. I closed my eyes, taking a mental picture of the scenery around me, a memory that I would cherish forever.

Leaning against the car, I looked

longingly at the Sunnanguli house, wishing I could stay forever. Alas, I needed to go back to Bengaluru, where more fun awaited. I closed my eyes and took a deep breath in. Even if I was all the way across the world in America, I would never forget the adventures I had in Sunnanguli.

 Maitri Hegde

My Experience with HAA Creative Minds

Tanay Hegde
Mississauga, Canada

About one year ago, in 2021, the COVID-19 pandemic had made it so that volunteers had a limited amount of opportunities in-person. The gradual shift in going online made me interested in finding something that I could help out with in my community. This is exactly when I heard about HAA Creative Minds, formerly CMCK, from a couple of close friends within the organization. I came into HAA Creative Minds simply looking for a place to help, but stayed because I attained knowledge, skills and passion....

HAA Creative Minds is a group dedicated to showcasing the talent and the creative minds of all age groups. We do this by displaying media forms such as art, essays and trip reflections in an online publication issued quarterly all done by the youth. We have an editorial team currently comprised of 8 members who all work together to display the different submissions on the Google Sites, as well as personalize it. In addition to the editors themselves, HAA Creative Minds also has a collection of mentors who give input and feedback to help guide the editors properly. The group

is headed by the well-respected Krishna Prasad who works with the editorial team to create the online publication.

By reading the newsletter created by the CMCK team, you get a good insight into what the youth in our community are capable of. The articles posted can serve as inspiration to other youth and are a good influence in general. It's a safe space to be wowed by what kids can do at such young ages. Throughout the many newsletters, we have seen examples of stunning artwork, creating writing and even a bit of poetry. Over the span of many newsletters posted on the Google Sites page I have seen in particular the wide range of topics to which the young and old can display their talent. There seems to be something for everyone with topics such as Art, Cartoons, Photography, Poem, Short stories, Trip Experiences, Drama and Performing Arts.

The benefits of CMCK are even more present if you are actually part of the team, which many should be. The publication has been quite popular with many in the HAA organization simply enjoying the creativity of the presenters. Little kids under the age of 10 have approached me all across the temple asking when to join! One life skill that it builds is teamwork as you are frequently communicating with the other members of the team and seeking help. Next up, being part of the groups helps to learn time management as there are deadlines to

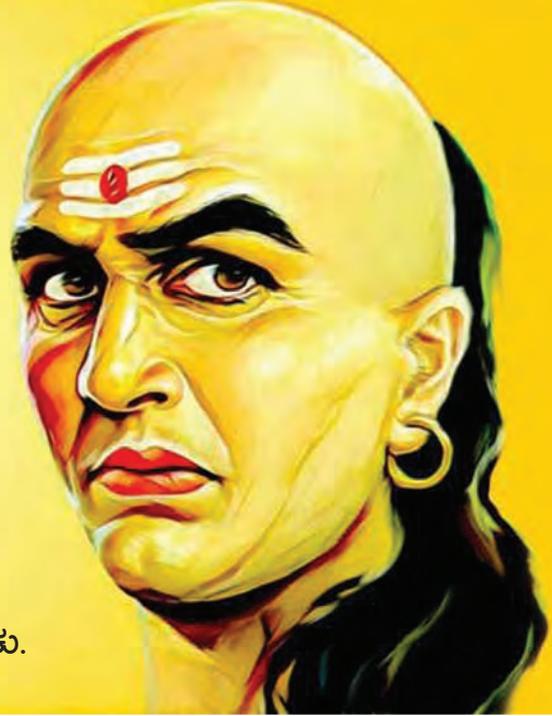
which you can receive and personalize articles at the end of the month. It is wise to edit submissions diligently over the span of the month instead of pushing it all to the last minute. This skill of spreading out time can help so much in academic areas. Being new to the team, it is also common to make mistakes here and there, even under

the guidance of the many helpful mentors. Mistakes and learning how to fix them and become familiar with the system works for being part of any team. In other words, being part of Creative Minds helps you set a foundation of working skills you can use later in life, and we sincerely hope you can be a part of our team too!

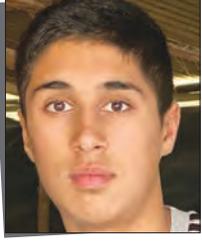
ಚಾಣಕ್ಯ ನೀತಿ

ಕಾಲ ಹೇಗಿದೆ? ಎಷ್ಟು
ಜನ ನಿಜವಾದ ಸ್ನೇಹಿತರು
ನನಗಿದ್ದಾರೆ? ನಾನಿರುವ
ಸ್ಥಳ ಹೇಗಿದೆ? ನಾನೆಷ್ಟು
ದುಡಿಯುತ್ತೇನೆ, ಎಷ್ಟು ಖರ್ಚು
ಮಾಡುತ್ತೇನೆ? ಇಷ್ಟಕ್ಕೂ ನಾನು
ಯಾರು? ನನ್ನ ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು
ದೌರ್ಬಲ್ಯಗಳೇನು? ಈ
ಸಂಗತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮೇಲಿಂದ
ಮೇಲೆ ಯೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕು.

Spoken World Poem

Amit Bhat
Maple, Ontario, Canada

Dear COVID-19,

You've taken far too many lives and heard the cries of the nation,

But I think you need a break, a break from all this blamin',

'Cause I got a letter of 'preciation for you, ol' friend, some people in this world can't comprehend the good deeds you're doin' before you come to your end,

For the first time in my life, I'm seein' humanity in one piece,

Neighboursgrabbin' groceries for their next-door peeps, their next-block streets,

I drive past the local temple and I see my Sikh brothers,

Running langar, free food kitchens, for one another,

No creed, no class, no race nor religion; all guests must qualify as a peace-lovin' human,

I flick on the TV and I turn to the news, Where rival gangs and conflicting views are giving arms up and giving alms too,

I see chaotic conflicts, civil wars have measures to take,

I guess the soldiers really need a well-deserved break for god's sake,

The most polluted skies of the world are finally hearing people's cries,

That's why Mount Everest is high and clear for once to the human eye,

You see, quarantine really ain't that bad, we're givin' our atmosphere a break she never really had,

And what about me? For the first time in months, I can sit with my family,

Watch a movie, drink green tea, spend some time of quality,

I play ping pong with my sibling, I guess I ain't half-bad,

I've strengthened bonds with long-lost relatives by simply stretching a hand,

Bonds like old hairs that were thinning, goin' gray day by day,

COVID, you're preparing the world today, for the worst to come down the alleyway,

I'll admit, you ain't perfect but you ain't all bad either,

You've made me realize that life too needs a breather,

You've established peace, the priority, the unity of the majority, the dignity of humanity...

Just a while ago, I'd lost all faith in the human race, humanity was just disgrace,

Futile bloodshed and corruption, is that society's true face?

At one point, I knew that in nobody could I confide,

But I thank you, COVID, for showing society's positive side,

Sincerely, your secret fan...

ಅಮೇರಿಕದಲ್ಲ ಭಾರತೀಯ ಬೇರುಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ

ಕಾವ್ಯಾ ಹೆಗಡೆ
Mississauga,
Ontario, Canada

ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮ ಬಹಳ ಪ್ರಾಚೀನವಾದದ್ದು ಇದನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಧರ್ಮ ಎಂದು ಸಹ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. 1.2 ಶತಕೋಟಿ ಅನುಯಾಯಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮ, ವಿಶ್ವದ ಮೂರನೇ ಅತಿದೊಡ್ಡ ಧರ್ಮವಾಗಿದೆ. ಧರ್ಮಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮ ಜೀವನದ ಒಂದು ವಿಧಾನವಾಗಿದೆ. ತನ್ನದೇ ಆದ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಇಂತಹ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಧರ್ಮ, ಮನುಷ್ಯನ ಜೀವನ ಕ್ರಮವನ್ನು ಶಿಸ್ತುಬದ್ಧವಾಗಿ ಉಳಿಯಲು ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ನೈತಿಕತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಪುಣ್ಯವಾದ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಾನು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಹಳ ಹೆಮ್ಮೆಯೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಹತ್ತನೆಯ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿರುವ ನಾನು ಕೆನಡಾದ ಟೊರೊಂಟೋ ನಗರದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ತಂದೆ ತಾಯಿಯೊಂದಿಗೆ ವಾಸವಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಸಣ್ಣಂದಿನಿಂದಲೂ ನಾನು ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಿ ಅದರ ಮಹತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಹೇಗೆ ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬಹುದು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯಲು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತೇನೆ.

ನನ್ನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಹೆಮ್ಮೆ ಇದೆ, ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೂ ಉತ್ತರ ಅಮೇರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ನಾನು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಹಾಗೂ ಫ್ರೆಂಚ್ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲಿಯುತ್ತೇನೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡುವುದು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ್ ಹವ್ಯಕ ಕ್ರಿಯೆಟಿವ್ ಮೈಂಡ್ಸ್ ನಲ್ಲಿ ವೆಬ್ ಎಡಿಟರ್ ಆಗಿ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಕಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ನನಗೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯಲು ಸಹಾಯವಾಯಿತು. ಮಾತೃಭಾಷೆ

ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತೆ ಹಾಗೆಯೇ ನಮ್ಮ ಊರಿನವರೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಇಡಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ, ಹಾಗಾಗಿ ನಾನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಪಿಯಾನೋ, ಭರತನಾಟ್ಯ, ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಟೈಕ್ವಾಂಡೋ ಮಾಡುವ ಹವ್ಯಾಸವುಳ್ಳ ನಾನು ಸ್ಥಳೀಯ ಶೃಂಗೇರಿ ಮಠದಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ದೇವರ ಭಜನೆ ಹೇಳುವುದು ಎಂದರೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರೀತಿ.

ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಇತಿಹಾಸವಿದೆ ಹಾಗೂ ಅದು ಬಹಳ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿದೆ, ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಕಲಿಯಲು ತುಂಬಾ ಇದೆ. ರಾಮಾಯಣ ಮತ್ತು ಮಹಾಭಾರತದಂತಹ ಪವಿತ್ರ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಓದುವುದರಿಂದ ನಮಗೆ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಇತಿಹಾಸದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಹಿಂದೂ ಗುರುತನ್ನು ಉಳಿಸಲು ನಾವು ನಮ್ಮ ಹಿಂದೂ ಬೇರುಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಮೂಲವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ ಏಕೆಂದರೆ ಇದು ನಮ್ಮ ಗುರುತನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಬಲವಾದ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಬೇರುಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಂದರೆ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರ ಪದ್ಧತಿಗಳು, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಮತ್ತು ತ್ಯಾಗಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಹಿಂದೂ ಗುರುತನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು, ನಾವು ಮೊದಲು ಅದನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು; ಆಗ ಮಾತ್ರ ನಾವು ಅದನ್ನು ಪಾಲಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಹಲವಾರು ಮಾರ್ಗಗಳಿವೆ. ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಂತಹ ಪ್ರಾಚೀನ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಓದುವುದು ಹಲವು ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಭಗವದ್ಗೀತೆಯನ್ನು ಓದುವುದು ನಮಗೆ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಆಧುನೀಕರಿಸಿದ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ನಿರಂತರ ಪ್ರಭಾವವು ನಮಗೆ ಜಯಿಸಲು ಪ್ರಮುಖ ಸವಾಲಾಗಿದೆ.

ಇದು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಪಂಚದಾದ್ಯಂತದ ಪ್ರಮುಖ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಇದು ನಮ್ಮ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಲು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಭಾಷೆಯ ಅಡೆತಡೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಭಿನ್ನತೆಗಳು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸಂಕೀರ್ಣಗೊಳಿಸುತ್ತಿವೆ. ನಮ್ಮ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಯಲು ನಾವು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಜ್ಞೆಹೊಂದಿದ್ದೇವೆ. ನಮ್ಮ ಒತ್ತಡದ ವೇಳಾಪಟ್ಟಿಗಳಿಂದಾಗಿ, ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವರು ನಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರೂಢಿಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವಲ್ಲಿ ಗಮನಹರಿಸುವುದು ಕಷ್ಟಕರವಾಗಿದೆ.

ಮೇಲೆ ಎತ್ತಿದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಮತ್ತು ಹಿಂದೂ ಜೀವನ ವಿಧಾನಕ್ಕೆ ಮರಳಲು, ನಾವು ನಮ್ಮ ದೈನಂದಿನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು. ಬಾಲ್ಯದಿಂದ ಹದಿಹರೆಯದವರೆಗೂ ಬೆಳೆದ ನಾನು ಪಂಚತಂತ್ರ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಬಹಳಷ್ಟು ಓದಿದ್ದೇನೆ. ಆ ಕಥೆಗಳ ನೈತಿಕತೆ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಗಳು ವೇದಗಳು ಮತ್ತು ಹಾಗೂ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ನನ್ನ ಬಿಡುವಿನ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಓದುವ ಅಥವಾ ಮರು ಓದುವ ಮೂಲಕ ನನಗೆ ಕಥೆಗಳ ಪ್ರಮುಖ ಮೌಲ್ಯಗಳ ನೆನಪನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಲು ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಯಾಗಿದೆ ಹಾಗೆಯೇ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಬಳಸಲು ನಾನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಪಂಚತಂತ್ರ, ವ್ಯಂಗ್ಯಚಿತ್ರಗಳು ಅಥವಾ ಇತರ ಪೌರಾಣಿಕ ದೂರದರ್ಶನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನೋಡುವ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ನನಗೆ ತುಂಬಾ ಖುಷಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾಧ್ಯಮ ಜನರ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತದೆ ಅದರಿಂದ ನಾವು ಬಳಪ್ಪು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತ, ಯಕ್ಷಗಾನ ಮತ್ತು ಭರತನಾಟ್ಯದಂತಹ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಲಾ ತರಗತಿಗಳು ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಕಲಿಯಲು ಮತ್ತು ಹೊಸ ಹವ್ಯಾಸವನ್ನು ಸಹ ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಉತ್ತಮ ಮಾರ್ಗವಾಗಿದೆ. ಯೋಗ, ಧ್ಯಾನ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಾಯಾಮವು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯಕರ ಜೀವನಶೈಲಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾಲಕ್ಷೇಪಗಳನ್ನು ಎರಡನೇ ವೃತ್ತಿಜೀವನವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಬಹುದು, ನಮ್ಮ ಭಾರತೀಯ ಬೇರುಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ

ಮಾಡಿದರೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅದರ ಉಳಿಯುವ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿರಿಸಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವಿಚಾರಗಳು ಎಷ್ಟೊಂದು ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಎಂದು ಅನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದಿರುವಂತೆ, ಅಮೇರಿಕಾ ಬಹುಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಬಹುಭಾಷಾ ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಹೆಚ್ಚು ಕನ್ನಡಿಗರು ಅಥವಾ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಭಾರತೀಯರು ಅಮೇರಿಕಾದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನಾನು ಅರಿತುಕೊಂಡೆ. ಕನ್ನಡಿಗರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಪುಟ್ಟ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ವಿಕಸನಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ದೇಶಾದ್ಯಂತ ಹರಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಕನ್ನಡ ಸಂಘಗಳಿವೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ, ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದರೂ ನಾವೆಲ್ಲಾ ಅಮೇರಿಕಾದ ಕನ್ನಡಿಗರು ಎಂಬ ಭಾವನೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇದೆ.

ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ದೇಶದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯವಾದ ವಿಷಯ ಅಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಜಾತಿ ಮತಗಳನ್ನು ಗೌರವಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಅವರದೇ ಆದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವನ ಮಾಡಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತಾರೆ, ಹೀಗಾಗಿ ನಮಗೆ ನಮ್ಮದೇ ಆದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಕೆಲವು ಹಬ್ಬಗಳು ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಹಬ್ಬದಂತೆ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. Thanksgiving ಅಂದರೆ ಧನ್ಯಾರ್ಪಣ ದಿವಸವು ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಹಬ್ಬದಂತೆ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಕೊಯ್ದು ಅವುಗಳನ್ನು ಮನೆಗೆ ತಂದು ಅದರಿಂದ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿ ಕುಟುಂಬದವರೆಲ್ಲಾ ಸೇರಿ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಹಂಚಿಕೊಂಡು ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ನಮ್ಮ ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಹಬ್ಬದಂದು ನಾವು ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಕೊಯ್ದು ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಹುಗ್ಗಿ ಮಾಡಿ ದೇವರಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಿ ಮನೆಯವರೆಲ್ಲ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕೂತು ಊಟ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಇದನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡದ ವಿಚಾರಗಳು ಒಂದೇ ಆದರೆ ಮಾಡುವ ರೀತಿ ಬೇರೆ. ಹೊರನಾಡಲಿದ್ದರೂ ನಾವು ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಗಳನ್ನಾಡುವುದು ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ, ಇನ್ನೂ ಅದರ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಅಭಿಮಾನ ಉಂಟು ಮಾಡಿದೆ. ನಾನು ಇಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಕನ್ನಡವನ್ನು 8ನೇ ತರಗತಿಯವರೆಗೂ ಕಲಿತದ್ದೇನೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಹಳೆಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ ವಾಚನ, ಗಮಕ ವಾಚನ, ಮಾತೃಭಾಷೆ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ

ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಲಿತುಕೊಂಡೆ. ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯಿರುವ ನನಗೆ ಆಟಗಳನ್ನು ನೋಡುವುದು ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೆಮ್ಮೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಭಾರತದ ಋಷಿ ಮುನಿಗಳಾದ ಆರ್ಯ ಭಟ್ಟಾ, ಆಚಾರ್ಯ ಕಣದಾ, ಸುಶ್ರುತಾ, ಆಚಾರ್ಯ ಚರಕ ಮೊದಲಾದವರು ಬಹಳಷ್ಟು ಗಣಿತ ಹಾಗೂ ವಿಜ್ಞಾನದ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಆಚಾರ್ಯರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವು ನಮ್ಮಂತ ಯುವ ಪೀಳಿಗೆಯವರು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣದ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಬೇಕು ಎಂಬುವುದು ನನ್ನ ಆಸೆ. ಬಹುತೇಕ ಹಿಂದೂಗಳು ಸಸ್ಯಾಹಾರಿ ಆಹಾರವನ್ನು ಸೇವನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಆ ಜೀವನ ಶೈಲಿಯನ್ನು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸದರೆ ಪರಿಸರ ಮಾಲಿನ್ಯವನ್ನು (global warming) ತಡೆಗಟ್ಟ ಬಹುದು.

ಇಂದಿನ ಮಕ್ಕಳು ಮುಂದಿನ ಪ್ರಜೆಗಳಂತೆ ಹಾಗಾಗಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೂ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಯುವ ಪೀಳಿಗೆಯವರು ಹೆಚ್ಚು ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜ

ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡ ಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಧರ್ಮದ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೆ ಗೌರವ ಇರಬೇಕು ಹಾಗೆಯೇ ಸಮಯ ಸಿಕ್ಕಾಗ ತಾವು ಕಲಿತ ಜ್ಯಾನವನ್ನು ಕಿರಿಯರಿಗೆ ಕಲಿಸಿ ಅವರಿಗೂ ಭಾರತೀಯ ಧರ್ಮದ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡ ಬೇಕು. ಮನಸ್ಸಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗ ಎಂಬಂತೆ, ನಾವು ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟಿದ್ದಲ್ಲಿ ಖಂಡಿತ ನಾವು ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬಹುದು.

ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಕನ್ನಡಿಗರು ಹೆಚ್ಚು ಪುಣ್ಯವಂತರು ಎಂದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ನಮಗೆ ಅಮೆರಿಕಾ/ಕೆನಡಾ, ಭಾರತ, ಕರ್ನಾಟಕ ಹೀಗೆ ಮೂರು ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶ ದೊರಕಿದೆ. ನಾಡು ಯಾವುದಾದರೇನು ನಮಗೆ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಧೈಯ ಒಂದಿದ್ದರೆ ಸಾಕು ನಮ್ಮ ನಾಡನ್ನು ಹೆಮ್ಮೆಗೊಳಿಸಲು.

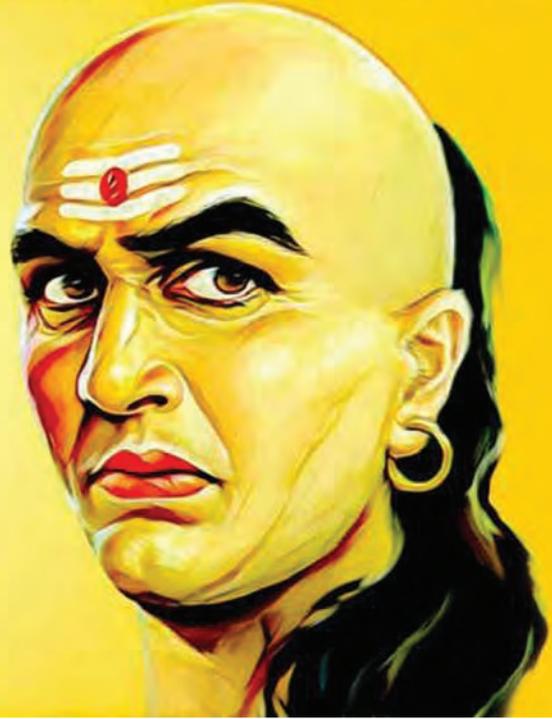
ಬನ್ನಿ ಪ್ರೀತಿ, ಸೌಹಾರ್ದತೆಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಭಾರತದ ಬೇರುಗಳನ್ನು ಧೃಢಪಡಿಸೋಣ ಹಿಂದೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸೋಣ.

ಧನ್ಯವಾದಗಳು.

ಜಾಣಕ್ಯ ನೀತಿ

ಎಲ್ಲಯವರೆಗೆ ಈ ದೇಹ
ಆರೋಗ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆಯೋ,
ಎಲ್ಲಯವರೆಗೆ ನಾವು
ದೂರವಿರುತ್ತದೆಯೋ
ಅಲ್ಲಯವರೆಗೆ ಆತ್ಮಹಿತಕ್ಕಾಗಿ
ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು
ಮಾಡಬೇಕು. ನಾವು
ಸಮೀಪಿಸಿದ ಮೇಲೆ
ಏನು ತಾನೇ ಮಾಡಲು
ಸಾಧ್ಯ?

The Words That We Don't Think About

Bhakti Hegde
Ridgewood,
New Jersey, USA

I was once asked a question that I had never thought about before: “What is your favorite word, and why?”

During a history lesson on Nomadic people, my innocent 11 year old mind couldn't wrap around the wondrous idea of traveling for a living, simply searching for an experience rather than a destination. Now, I'm consumed by the idea of “wanderlust,” and the satisfaction of departing from a daily routine, and venturing out into the unknown caused my arm hairs to perk up.

Wanderlust not only guided me through exploring 17 new cultures, but it also aided me in discovering myself. I wanted everyday to feel as if I was on a 7-day trip in a foreign country, shaping my life journey with thrill and curiosity rather than anticipation. As I started to associate wanderlust with establishing open mindedness and integrating creativity into small avenues of

my daily life, I began detaching from the feeling of ennui; whether it was adding unfamiliar movements to my workout routine or crafting a new recipe for lunch, each day gradually became a surprise.

Wanderlust dismantled my concern of the unknown and forced me to embrace the serendipity. My mindset transformed into yearning never-ending growth as every instance soon became a learning and reflecting moment for me. When I traveled to Iceland, I was told by a foreigner that every morning in Iceland will astonish you, whether it's waking up to the mesmerizing Northern Lights or to an Icelandic horse at your front door. Reflecting on this observation, I began to wake up early everyday and soon fell in love with the peace evoked from viewing the sunrise while listening to the birds chirp and drinking coffee - something I hadn't considered ever before.

So, I thank ‘wanderlust’ for not only being an aesthetic-sounding word that beautifully rolls off the tongue, but for shaping my life, and I award it with being my favorite word.

Informative Essay: Ecotourism

Amrutha Bhat

1. What are the benefits of Ecotourism?

- Ecotourism can inform the people about how we must conserve what little land we have left, which builds cultural and environmental awareness to the people.
- It can encourage a positive experience for visitors.
- Ecotourism helps protect natural habitats and pristine environments
- Helps explore untouched nature and has a sustainable use of natural resources
- We can inform the kids of this generation
- Benefit local communities by providing an alternate source of livelihood and creates a sustainable environment
- Ecotourism creates a positive changes in biodiversity (marine convention)

2. Is tourism safe for the animals?

Although many homes of animals have been needlessly removed, they are making up for their mistakes and restoring habitats for animals. The drawbacks happen to assert with wildlife tourism in an area that increases, more people will interact with that wildlife. This can be a real problem because some wild animals aren't fond of having people around, and humans often leave trash

and other substances that can negatively impact the habitat of a species. It is said they promised “they have said to have private reserves, habitat restoration, reduction in habitat damage, removal of feral predators, anti-poaching.”

3. Is tourism safe for the environment?

Physical impacts include construction activities, marina development, trampling, and loss of biodiversity. Depletion of natural resources (water, forests, etc.) and pollution from litter would continue to grow, as vehicles exhaust as well.

4. Pretend you are the world's best tour guide. What rules and laws would you create AND enforce in your tourist destination? Do you think tourism should be only for the local people? Explain your answer.

In my tourist journey, allowing anyone to join my tourist destination may be a little insufficient considering people travel long kilometers for a tour around. To make sure less fuel is wasted on the travel here, only people who are already inside the town/city may be able to join the tour. I would want to make sure to be far away from the animals, to not disrupt their natural lifestyle. Making sure they acknowledge them without disturbing them would require a line, or a sort of barrier preventing people from coming in contact with the animals. If

done so, they will be fined with a charge. The money from these tourists would be used to protect natural landscapes. I would also need to make sure we have good security. Not knowing what people may feed, give or make contact with, we need security cameras to make sure we don't have any mishaps.

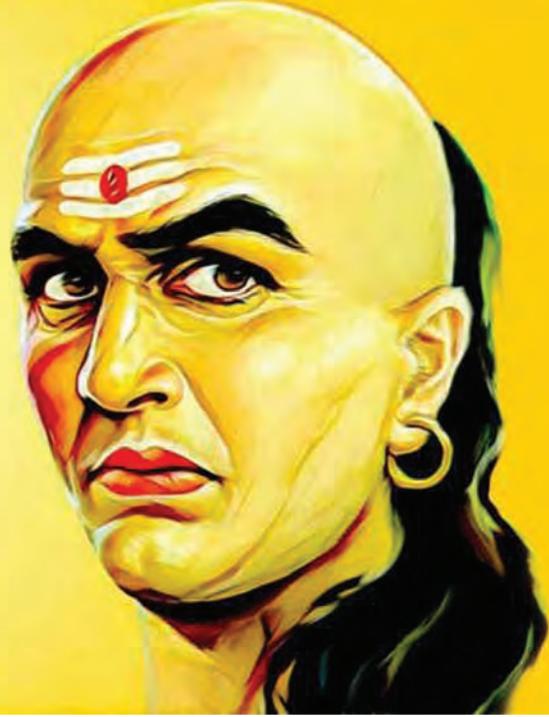
5. Why do people hunt sharks for their fins?

Shark fins are most well liked by fishermen because of their high currency and culture value. In Chinese culture, shark fins are used in a popular dish called 'Shark fin soup'. The shark fins are very profitable.

ಜಾಣಕ್ಯ ನೀತಿ

ಎದುರಿಗೆ ಬೆಣ್ಣೆಯಂತಹ
ಮಾತನಾಡಿ, ಹಿಂದಿನಿಂದ
ಎಲ್ಲಾ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೂ
ಹಾಳುಮಾಡುವ ಕೆಟ್ಟ
ಸ್ನೇಹಿತನನ್ನು ಮೊದಲು
ದೂರವಿಲಿಸಬೇಕು.
ಅವನು, ಬಾಂಬಿಗೆ ಹಾಲು
ಸವಲಿಕೊಂಡು ಒಳಗೆ
ವಿಷ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುವ
ಗಡಿಗೆಯಿದ್ದಂತೆ.

Ameri-Kathaka

Varnika Bhat
Oak Park, Calofornia, USA

The lights glare down at me with the brilliance of a million stars. My cheeks ache from the wide smile on my face. My head turns around again and again, spinning me faster and faster. My chudidar and ghungroos weigh me down, becoming heavier with each beat. But in that moment, I can only feel one thing. Pure happiness. The joy of performing.

For as long as I can remember, kathak has been an integral part of my identity. Since the age of 5, I've had a strong desire to dance. Whenever my sister was dancing bharatnatyam, you could find me right by her side, dancing in her shadow. I watched each performance in awe, completely mesmerized by the beauty of the art form and I yearned to dance like that. Finally, my cries were answered when my mom enrolled me in kathak lessons. Eager to get my bells as soon as possible, I dragged my mom to every extra practice and rehearsal.

In kathak, dancers traditionally wear up to 200 bells on each foot, weighing multiple pounds. These bells are given to the disciple by the guru, along with their blessing. After 2 years of dancing, I received my bells after earning them through tireless practice.

All those years of practice cultivated not

only patience, but important values like dedication, respect, and work ethic. These virtues are similarly found in Hindu culture. Old tales passed down from generation to generation have these ideals at their root. In our Son of the Wind performance, we learn of Hanuman's feats in aid of Rama, who seeks for his beloved, Sita. In one story, Hanuman is told to find a special herbal tree on the mountain Sanjeevi and bring back a branch. After relentless searching, he is unsure of which tree is the one they need and instead of coming back empty-handed, Hanuman lifts the entire mountain and flies it to Rama. This story teaches perseverance and dedication and I learned many of these tales through kathak.

Kathak originates from the word 'katha', which translates to story in English. Therefore, the word kathaka, a kathak dancer, means storyteller. Through our movements and expressions, we describe the emotions of these fables, passing them down to younger generations. With pieces like Kalia Dhaman, recounting the fight between young Krishna and the water serpent Kalia, and Hanuman Ghadbaao, describing the story of Hanuman being struck by a bolt of lightning, I gained knowledge about the interesting stories my culture had to offer.

After many years of dancing, I really began to appreciate the amount of physical and mental ability of an artist. Dancers must focus on technique, emotion, expression, and rhythm, all while maintaining an effortless look. Musicians have to maintain

a steady ground for dancers and singers, be on top of the rhythm, focus on their instrument, and stay in sync with others. Singers must focus on their voice, being on beat, and expressing emotion through their singing. Seeing different artists all interact with one another and play off each other during performances and practices truly kindled my love for India's countless, vivid artforms.

As an American-born Indian, relating with others in my kathak class helped me have a better understanding of how to keep in touch with my Indian origins. We all had shared experiences, which helped us connect and create our own tight-knit commu-

nity. We're always happy to play a part in passing down the legacy of Indian culture to generations after us.

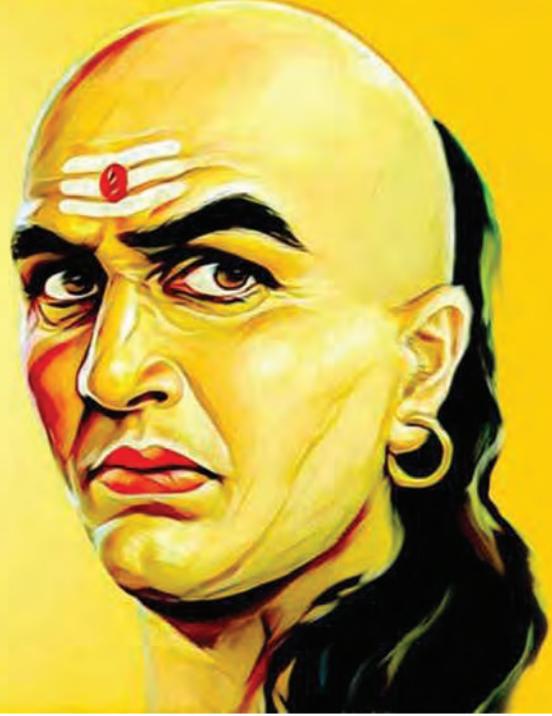
Not only do we share Indian classical music and dance with other Indians, we also advocate for awareness. Performing on multiple stages with American-dominated audiences helps us spread our love for our culture with others and gives them knowledge of the rich art of India.

So everytime I get up on stage, the lights shining on me, the audience looking up at me, I take pride in knowing that I have the privilege of representing Indian culture here in America.

ಜಾಣಕ್ಯ ನೀತಿ

ಒಬ್ಬನೇ ತಪಸ್ಸು
ಮಾಡಬೇಕು. ಇಬ್ಬರು
ನೇರಿ ಓದಬೇಕು.
ಮೂವರು ನೇರಿ
ಹಾಡಬೇಕು. ನಾಲ್ವರು
ನೇರಿ ಪ್ರಯಾಣ
ಮಾಡಬೇಕು. ಐವರು
ನೇರಿ ಕೃಷಿ ಮಾಡಬೇಕು.
ಬಹಳ ಜನರು ನೇರಿ
ಯುದ್ಧ ಮಾಡಬೇಕು.

Preetam Hegde

Know your HAA

Krishna Upadhya
Union City, CA, USA

We Havyaka Brahmins are unique with a distinct culture, dialect, and diet. Havyakas started to migrate to North America only in the 1950s and the numbers increased slowly over the years. We being a small group spread out in this vast North America, there is a possibility that our identity may melt away in this melting pot. We do not want to stay as a big piece in a salad bowl without assimilating. We need to preserve a few chunks of our traits like in a chunky soup!

HAA inception: Our visionary founders established HAA in the year 1982 in a meeting held in a New Jersey Park. The mission of the HAA is to preserve and transfer our unique cultural heritage to our posterity growing up in North America. They wrote the standard operating procedure for the association and registered in the state of New Jersey as a nonprofit organization. They started with 3 chapters: West Coast, Midwest, and East Coast. Over the years HAA has grown and at present has 18 chapters with over 200 life members!

Structure: HAA serves as an umbrella organization for all the individual chapters. The operational governing body consists of

a President, General Secretary, Treasurer, Executive Committee, and Youth Committee. Local chapter heads are appointed as Vice Presidents. The treasurer keeps the accounts of the organization. The Board of Trustees (BOT) acts as a mentor for the smooth operation of the HAA. The election commissioner would oversee the appointments of all the officials mostly by nomination. The HAA operates through many of its chapters, committees, and groups. Please, visit www.havyak.org for more information.

Youth Activities: One of the main objectives of HAA is to connect our youth and introduce them to our cultural heritage. We have a youth committee that is mentored. Individual chapters provide space for the local youth to connect and perform. In the Northern California chapter, the annual picnic is hosted and managed by the youth group. During the convention, youth from across North America participate; special programs are designed for them. Pt. Vinayak Hegde organizes the youth symphony consisting of the youth across the country.

This has become a highly appreciated, much-anticipated program. Online chess competition, speech, and debate, and college admission mentoring are many other activities for youth. Currently, Usha Kuloor is mentoring the youth committee. Please contact: haayouth@havyak.org

CMCK: Creative Mind Chitra Katha

(CMCK) is an online publication portal managed by the Havyaka youth to showcase the creative minds of our community members, especially our youth. It was initiated and managed by Bheem Bhat, and Sumathi Prasanna for many years. Now it is managed by youth volunteers and mentors. Every year 3 to 4 issues are published.

creativechitrakatha@gmail.com
<https://sites.google.com/site/creative-mindschitrakatha/>

Havyaka Phase 2 (HP2)

Havyaka Phase 2 is a mutual support group for the retired, semiretired, active seniors, and empty nesters.

HP2 is a platform to communicate and socialize with such likeminded Havyakas. Activities like in-person group meetings, Karaoke singing; group activities like travel, and cruises are planned. For everyday distance socializing, HP2 maintains an active WhatsApp group with 75 members at present and growing! Community-related news and announcements are also routinely posted here. To join or to know more about this group, please contact, mabal.bhat@gmail.com

Havyaka Parents Network (HPN)

Havyaka Parents Network (HPN) is set up to provide a platform to communicate among the parents of marriageable age daughters/sons in North America. The purpose of HPN is to offer a medium for introduction and communication. HPN creates an opportunity for the parents with similar interests to come together, help each other, share experiences and exchange leads to find potential partners for their children.

This is not a typical matrimonial site but rather a networking place for parents. HPN also has a WhatsApp group. Registration is required to avail of all the benefits of HPN. If you are interested, please send an email to hpn@havyak.org

Charity:

HAA is a cultural association registered as a non-profit organization, and charity is one of its objectives. The HAA believes that charity is essential in building a strong community around us. Since its inception, HAA has been doing charitable work collectively or through its chapters and members. Even though all charitable works are noble, HAA being a registered organization follows certain guidelines. Since its inception, HAA has responded to many natural calamities irrespective of community or region. To quote a few: HAA donated to, Tsunami disaster in 2004, Katrina flood in New Orleans in 2005, and Hurricane Harvey in Texas. 2017, Northern Karnataka Flood relief fund 2019, Kodagu Flood relief fund 2019, and so on. During the covid pandemic 2020 and 2021, HAA donated to SEWA international, Chinmaya Hospital, ARMAN, and Feeding America among others. Recently in 2021, HAA joined hands with Swarnavalli Matha, Uttara Kannada, to help the flood victims. HAA also donated to Doctors without borders. To donate please contact: charity@havyak.org

Additionally, HAA has Two of its ongoing flagship charitable projects.

HAA Vidya Nidhi. Established in the year 2013, for the last eight years, HAA Vidya Nidhi has been awarding scholar-

ships to deserving students pursuing higher studies, professional degrees, and also Vedic studies. Scholarships are generally of Rs 10000, and few are slightly less depending on the financial need. The number of scholarships has increased over the years and last year 40 students benefitted from this. Applications are called and pre-screened by Havyaka Mahasabha, Bengaluru, and the final recipients are selected by the HAA Vidyanidhi committee. For more information please contact: vidyanidhi@havyak.org

Havyaka Krishi. Since Havyakas have roots in agriculture, the HAA Krishi committee was established to promote research and to fund to build innovative machinery to help the Arecanut growers. Havyaka Krishi founded, Malenadu Krishi Trust (MKT) and it is developing a green areca nut peeling machine. This is also a platform to share the information on latest developments in agriculture with Havyaka agriculturists. To know more please contact: mahadevgbhat@gmail.com

HAA Jnana Artha Channels: JA Channels were initiated and managed by Balakrishna Joshi in 2018 to bring the community together through the Whatsapp group. Later, it was integrated into the HAA as HAA JA channel for communications. Because of the popularity and growth, the channels were moved to the Telegram site to accommodate more members. The JA has different groups to cater to the varied interests of the community. During the pandemic, the JA channel hosted weekly music programs to engage the community and keep it connected. These social groups

provide a real-time and live interaction platform throughout the year and connect our families between various chapters and between USA and Canada. Following are the links to join any of these groups. For more information contact: balak_joshi@yahoo.com

1. ಆರೋಗ್ಯ (Health & Wellness): <https://t.me/joinchat/MI90A1Q0OW3tmJf-M1ODwnw>
2. ಲಲಿತಕಲೆ (Music & Arts): <https://t.me/joinchat/Sb2tfBiRmBeurkBg7rEqQ>
3. ಐಶ್ವರ್ಯ (Investing & Finance): <https://t.me/joinchat/QVeK5U059IPAm0I-JkQqhVw>
4. ಪುಸ್ತಕ (Book & Literature): <https://t.me/joinchat/SQntaq5fNa40cefG>
5. ಮುಖ್ಯಬಳಗ (Main united HAA – JnanaArtha): <https://t.me/joinchat/NmQbihi51BxLEjrrETCjVA>

The main group (ಮುಖ್ಯಬಳಗ) includes discussions on topics such as Spirituality,

HAA Main Activities: HAA serves the community through its chapter VPs, special groups, and committees. In addition to that, HAA conducts some other activities to serve the community.

HAA Directory: HAA maintains and updates a member directory for communications.

The directory is safe and secure. Not all the members are on the social media groups like WhatsApp and Facebook for the reason not to be distracted. A comprehensive directory is important. Please join the directory by submitting the form,

<https://forms.gle/kQq3HH7LLzKj7Zrw8>

HAA Suddi: HAA publishes a quarterly newsletter, highlighting all the chapters' activities, upcoming events, achievements, etc. All the committees' activities are also published here. HAA also maintains a Facebook page for the benefit of its members.

Membership: HAA offers life membership with nominal fees of 200. This is the only revenue source for HAA. Part of the money also supports our ongoing charity work. Currently, HAA has more than 200 life members and is increasing every year. The members, along with the affiliation, get all the benefits of the association. A platform to serve the community and an opportunity to participate in its charity work. All the life members get the biennial convention souvenir and the directory. To become a member, please contact, Anand Hegde at hegaday@gmail.com

Convention: The biennial convention is the flagship activity of HAA. The first convention was held in 1985, in Pittsburg, PA, and now we are celebrating our 19th convention in San Francisco Bay area on July 2nd and 3rd, 2022. Each convention has raised the bar in attendance reflecting the growth of the HAA. The convention is a great time to meet and mingle with our extended families and friends residing in North America. For three to four days, one can stay together, play together, dine together and perform together. It is also the time to make new friends in our community. Convention experience stays in our memory for a lifetime. Attending the convention will instill a sense of belonging

in our youth and a feeling that they have a community to identify with. Parents should make an effort to attend every convention with their children starting at an early age so that they develop a continued camaraderie.

General body meeting: Convention is also the time to plan the future course of HAA activities. In the General body meeting, HAA amends the existing bylaws as well as passes the new resolutions.

Souvenir (HavyaSiri): Souvenir is an integral part of the convention, and is distributed to all the members. It showcases the Havyaka history, traditions, and Havyakas' talent in writing. Souvenir is also a repository of the directory, family pictures, memberships, and the proceedings. Members who couldn't participate in the convention in person still can contribute and connect to the community through the souvenir. Souvenir is distributed one per family to all the convention attendees and the non-attending life members.

Going Forward: HAA is growing stronger. Its activities have increased; membership has increased; convention attendance is also increasing. HAA is doing more charity work; offering more scholarships; Krishi is helping Havyaka agriculturists. Still, we need to work hard to bring more young adults to participate, to take the reins of HAA. That is our mission and that is our future.

Board of Trustees

Shivu Bhat
Shankar Hegde
Param Bhat

Gajanan Hegde
Ashok Timmappa
Venkat Bhat Agartha

Gopal Bhat

Executive Team 2020 - 22

Gopal Bhat (**President**)
Vasudha Hegde (**Secretary**)
Ranjan Hegde (**Treasurer**)

Anil Adkoli
Gopal Haregoppa
Swami Narayana

Sumati Prasanna
Vaishali Hegde
Usha Kuloor

HAA Chapter VPs

Manju Mugimane	Arkansas Chapter
Vaishnavi Niranjana	Atlanta Chapter
Krishna Prasad Balike	Canada Chapter
Ganesh Kurse	Colorado Chapter
Ravi Binkrodu	Dallas Chapter
Mahadev Bhat	Florida Chapter
Ramakrishna Hegde	Kansas Chapter
Roopa Kakunje	Michigan Chapter
Vijaya Bhat	Midwest Chapter
Gopal Haregoppa	Minnesota Chapter
Ganesh Guni	New England Chapter
Kanchana Hegde	North East Chapter
Kripa Bhat	North West Chapter
Sreepada Hegde	Northern California Chapter
Sarveshwari Hegde	Pittsburgh Chapter
Manjunath Bhat	Southern California Chapter

HAA Activities Teams

HAA Charity

Krishna Upadhya
Venkat Bhat
Anand Hegde
Krishna Prasad Balike
Gopal Bhat
Ranjan Hegde

HAA Vidhyanidhi

Krishna Upadhya
Venkat Bhat
Sumathi Prasanna

HAA Parent Network

Ashok Thimmappa
Shubha Hegde
Shivu Bhat

HAA Krishi Think Tank

Dr. Mahadev Bhat (Chair)
Dr. Naveen Hegde
Dr. Subray Hegde
Dr. Ramesh Hegde
Dr. Ravi Bhat
Dr. Dinakar Bhatramakki
Dr. Shambhu Bhat
Mr. Sumanth Hegde
Mr. Shivu Bhat
Mr. Gajanan Hegde
Mr. Venkat Bhat
Dr. Shankar Hegde

HAA Youth Forum Youth advisors

Usha Kuloor
Bheema Bhat
Ashok Thimmappa
Sriram Sankaran
Manasa Kashi
Kripa Bhat

Chapter level Youth leads

Adya – Atlanta
Tanay and Pranav – Canada
Rohit – Dallas
Bhakthi and Aashika – North East
Nidhi and Deepa – Northern CA
Vishakha – Southern CA

HAA Phase II

West Coast: Mabal Bhat, Bala Joshi
Midwest: Rama Bhat
East Coast: Bheem Bhat

HAA Creative Minds

Youth Editors
Aashika Bhat
Bhakthi Hegde
Sana Barige
Kaavya Hegde
Tanay Hegde
Veda Hegde

Deepa Bhat
Adya Hegde

Mentors

Vasudha Hegde
Krishnaprasad Balike
Usha Kuloor
Shubha Hegde
Shinivas Barige
Shobha Hegde
Sujatha Bhat
Manjunath Hegde

HAA Jnana Artha

Balakrishna Joshi
Praveen Dala
Manu Hegde
Usha Hebbur
Murali Kaje
Vinayaka Hegde
Thirumalesh Bhat
Raghurama Bhat
Sumathi Kashyapi
Kripa Bhat
Chandana Bhat
Bindu Sundar

Current HAA Patron Members

Last name	First Name	State	Hosamane	Ramachandra and Kusuma	DE
Bhat	Shivram & Meenakshi	CA	Hegde	Gopal & Geeta	FL
Hegde	Gajanan P. & Jayashree	CA	Bhat	Annapurna & Subhahmanya	GA
Kumar	Sujatha & Jayantha	CA	Bhat	Rama And Vijaya	IL
Kailar	Lavanya & Venkataramana V. R.	CA	Thimmappa	Ashok and Sheela	NJ
Upadhaya	Chaya and Krishna	CA	Bhat	Bheem & Sharada	PA
Bhat	Adarsh and Anupama	CA	Ramaswamy	Narayana & Anitha Raghavendra	WA
Bhat	Venkataraman & Vidya	CA			

Current HAA Life Members

Last name	First Name	State	Bhat	Gopal & Sujata	CA
Bhat	Shankar & Usha	AZ	Bhat	Mabal & Aruna	CA
Mugimane	Manjunatha & Shalini	AR	Bhat	Mahabaleshwara & Vasanthi	CA
Beedubail	Ganesh & Amruta	CA	Bhat	Naras & Kusum	CA
Bhagwat	Shripad & Loveena	CA	Bhat	Ramachandra S. & Tara	CA
Bhat	Balakrishna & Jyoti	CA	Bhat	Ravindra & Veena	CA
Bhat	D.S. & Devi	CA	Bhat	Ray & Susheela	CA
Bhat	Gajananana & Vijaya	CA	Bhat	Sharada	CA

Bhat	Subru & Vijaya	CA	Mudalegundi	Sheela & Vijay	GA
Bhat	Sudarshan P. & Vidya	CA	Adakoli	Anil & Sujatha	IL
Bhat	Uday & Sandhya	CA	Adapatya	Shankaranarayana & Bhagirathi	IL
Halkar	Ravi & Nita	CA	Bhat	Girish & Asha	IL
Hebbar	Narasimhamurthy & Usha	CA	Bhat	Rama & Vijayalaxmi	IL
Hegde	Anant & Annie	CA	Bhat	V. S. Kambekodi	IL
Hegde	Gopal & Vani	CA	Hegde	Shankar & Leela Rao	IL
Hegde	Madhusudan & Vidya	CA	Hosamane	Balakrishna	IL
Hegde	Mahableshwara & Rekha	CA	Kote	Keshav & Pratibha	IL
Hegde	Mohan & Pallavi	CA	Mundatheja	Vijayalaxmi & Sundaresh	IL
Hegde	Prasad G.	CA	Tamragouri	Ravikiran & Shaila	IL
Hegde	Ramachandra P. & Sucheta	CA	Adkoli	Sudheer & Aparna	IL
Hegde	Ramachandra & Vidya	CA	Gudehithlu	Krishnamurthy and Sharada	IL
Hegde	Sayee & Sukanya	CA	Kaje	Muralidhara and Sahana Kollampare	IL
Hegde	Venkat & Shanta	CA	Shastri	Brahmanaspati G. and Shilpa Nagaraju	IL
Hegde	Vinay & Divyashree	CA	Belagaje	Rama & Naline	IN
Hegde	Vishwanath & Priya	CA	Bhagwat	Ravi & Veena	IN
Joisa	Srida & Sucheta	CA	Hasanadaka	Thimmappayya & Mani	IN
Joshi	Balakrishna & Jayashree	CA	Hegde	Ramakrishna & Chetana	KS
Joshi	Ravi & Kirthi	CA	Hegde	Roy & Kusuma	KS
Kadekodi	Narayana & Yamuna	CA	Hegde	Ravish & Anjana	MA
Kote	Gopalkrishna & Sumangala	CA	Mattihalli	Madhukeshwara & Vaishali Hegde	MA
Kukkeman	Laxminarayana & Vinutha	CA	Narayana	Srinivasa & usha	MA
Mohan	Lalith & Prasanna	CA	Hegde	Laxminarayan and Vasanti	MA
Moorthy	Krishna & Shubha	CA	Bhat	Chetana	MD
Moorthy	Muralidhar & Sujatha	CA	Bhat	Narayana K. & Lalitha	MD
Narayana	Prasanna & Sumathi	CA	Hegde	Laxman & Annapoorna	MD
Ramappa	Balu & Nirmala	CA	Hegde	Mahabaleshwara & Kshama	MD
Sanbhadathi	Narayan & Vidya	CA	Hosamane	R. S. & R.R.	MD
Shenoy	Ananth & Kaveri	CA	Kanjarapane	Devesh & Sujatha	MD
Hegde	Geetanjali	CA	Neerchal	Nagaraj K. & Chetana	MD
Hegde	Vinayak & Pratibha	CA	K.G.	Srinath & Jayalaxmi	MD
Kadoor	Narayana and Mangala	CA	Pradeep	Chandrashekara & Smita	MD
Bhat	Vivek and Vasudha Hegde	CA	Adikehithilu	Sneha Narnakaje & Uday Adikehithilu	MD
Hegde	Shreepada and Shantika	CA	Pailoor	Govind & Sharade	ME
Sullia	Arun	CA	Bhat	Ishwara M. & Bharathi	MI
Sullia	Kiran	CA	Pandit	Sunil & Jayanthi	MI
Choontharu	Nakesha and Parameshwari	CA	Kakunje	Chidananda and Roopa	MI
Bhat	Laxminarayan and Vinuta	CA	Haregoppa	Gopal B. & Sunanda	MN
Kashypi	Sumathi and Raghu	CA	Hegde	Prakash and Nagaratna Bhat	MN
Bhat	Kiran and Rajani Hegde	CA	Sharma	Krishna & Sandhya	MO
Hegde	Jagadish and Ratna	CA	Posavanike	Ganaraj & Ratna	MS
Parekodi	Mamatha and Raviprakash Salinamakki	CA	Bhat	Raja & Vidya	NC
Shanbhag	Vinod and Seema	CA	Bhat	Sadashiva & Sitalakshmi	NC
Karki	Bindu Sundar & Dilip Karki	CA	Ramappa	Ganapathy & Savithri Konamme	NC
Kurse	Ganesh & Roopashree	CO	Angri	Srinivasa & sumana	NJ
Bhat	Sharada and Chandrashekhar	CT	Avadhani	Ashok & Soumya	NJ
Kinila	Mohan T. & Vidya Mave	DE	Bhat	Krishna & Jayashree	NJ
Bhat	Chandrasahas	FL	Bhat	Vishvanath & Geeta	NJ
Bhat	Mahadev and Usha	FL	Dala	Praveen & Seema	NJ
Bhat	Narayan & Megha Hegde	GA	Hebbar	Kishor & Chitra	NJ
Bhat	Subramanya & Annapurna	GA	Hegde	Anand & Shubha	NJ
Halkar	Raghu & Rosemary	GA	Hegde	Bharath & Shilpa	NJ
Kailar	Raja & Roopa	GA	Hegde	Gajanan & Vidya	NJ
Betha	Soumya and Shivaram	GA	Hegde	Krishna G. & Radha	NJ

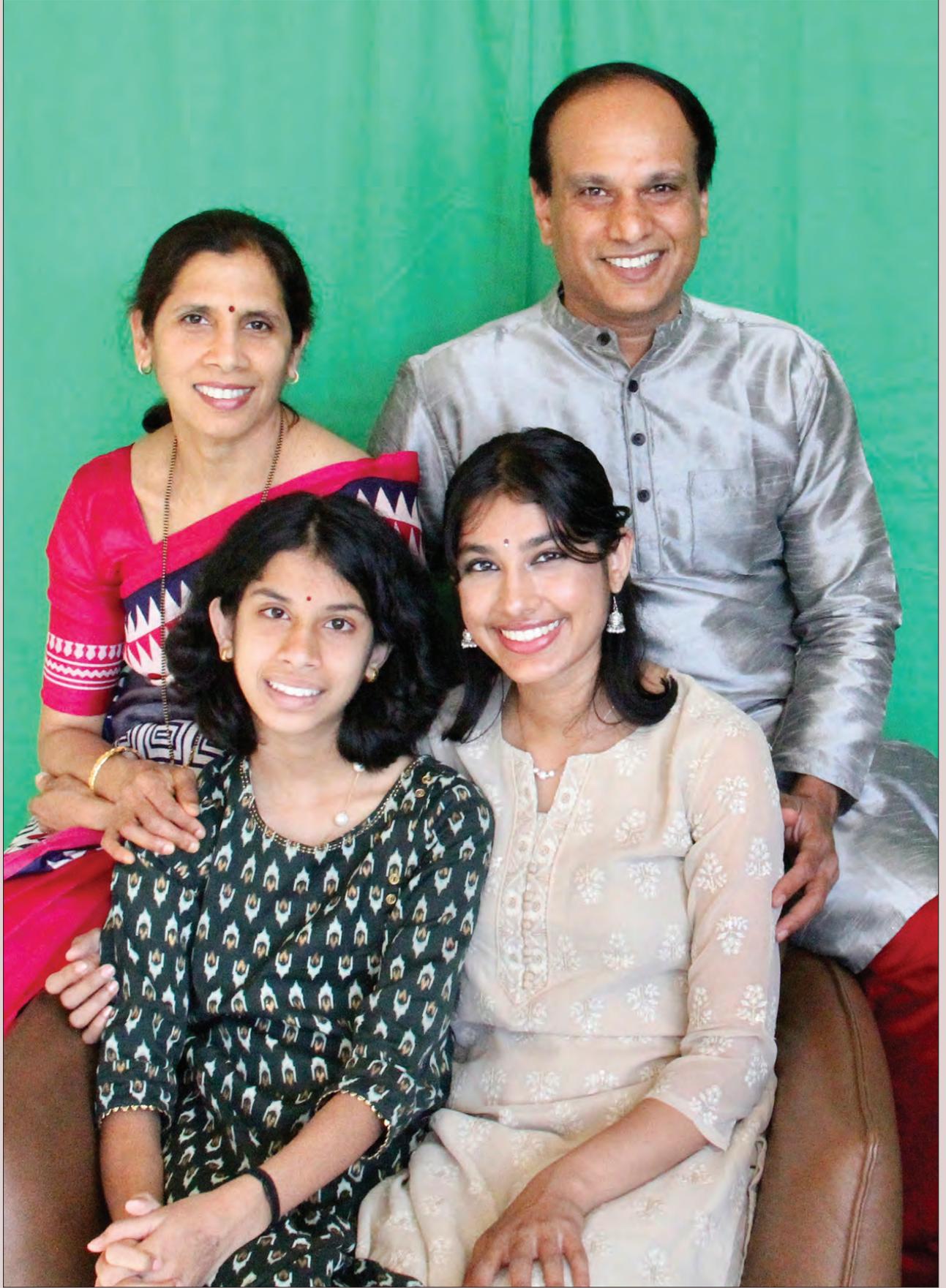
Hegde	Lalitha & Krishnamoorthy Shankarlinga	NJ	Bhat	Govinda & Roopa	TX
Hegde	Prabhakar & Medha	NJ	Bhat	Kris D. & Vasudha	TX
Hegde	Prasanna & Roopa	NJ	Hegde	Narayan & Kusuma	TX
Hegde	Rajeev & Vijaya	NJ	Hegde	Ramesh S. & Sumana	TX
Hegde	Santosh	NJ	Halkar	Priyanka & Raj	TX
Hegde	Satyanarayana & Pushpa	NJ	Hegde	Gajanan and Laxmi Bhat	TX
Hegde	Udaya & Shailaja Valakatte	NJ	Bhagwat	Manoj & Vibha	VA
Delanthamajalu	Gopalkrishna & Vani Hegde	NJ	Bhat	Ramachandra K. & Girinari	VA
Hegde	Venkat S. & Uma	NJ	Bhat	Shivu & Vinuta	VA
Joshi	Mahesh & Poornima	NJ	Hegde	Manjunath & Parwati	VA
Kanjarapane	Dhruva & Lalitha	NJ	Bhat	Poornima & Dinesh R	VA
Thimmappa	Ashok & Sheela	NJ	Bhatta	Pratibha & Ramakrishna	VA
	Ravishankar	NJ	Shama	Rajashree Madhuvana & Pradeep K Shama	VA
Rao	Shaku & Satya	NJ	Parthaje	Aparna & Raj	VA
Bhat	Shilpa & Srinivas	NJ	Krishnananda	Sushma Mugimane & Anil Krishnananda	VA
Hegde	Kanchana & Ravi	NJ	Chowbey	Roopa Chowbey (Hegde) and Pramod	VA
Adkoli	Sujnani and Srinivas Rao	NJ	Pailoor	Ramachandra & Sunitha	WA
Halemane	Usha and Raya	NJ	Shanbhag	Vinod	WA
Jog	Divya and Dinesh	NJ	Hiremane	Radhakrishna	WA
Hegde	Rashmi and Rajesh	NJ	Bhat	Mahabhaleshwar	WA
Bhat	Gowri and Nagraj	NJ	Hegde	Uday and Deepa	WA
Bhat	Shweta and Chinmay	NJ	Narayan	Pradeep	WA
Gururaja	Bhavana and Gururaja	NJ	Yaji	Prakash	WA
Sankaran	Sriram & Manasa Kashi	NJ	Sridhar	Prasanna	WA
Hegde	Rajendra and Poorna	NJ	Ramaswamy	Narayana & Anitha Raghavendra	WA
Bhagwat	Shreepad & Arati	IN	Pailoor	Ramachandra & Sunitha	WA
Bhat	Gopalkrishna & Laxmi	NY	Bhat	Thirumalesh and Kripa	WA
Hegde	Hari & Vijaya	NY	Bhat	Manjunath and Pooja Suresh	WA
Lingadahalli	Shantaram & Geetha	NY	Lingadahalli	Subraya & Nirmala	WV
Sankahithlu	Venkatagirish & Sumana Bhat	NY	Bhat	Kidoor N. & Nalini M	Canada
Bhat	Shreemati and V S Bhat	NY	Bhat	Param & Sharada	Canada
Bonanthaya	Avinash and Sowmya	NY	Hegde	Vinayak & Sudha	Canada
Alangar	Ravikumar & Barathi	OH	Kattinakere	Prabha Hebbar &	
Bhat	Banarikammaje N. & Saraswati	OH		Raghavendra Kattinakere	Canada
Bhat	Narayana & Sumathi	OH	Hegde	Bhavana & Naveen	Canada
Bhat	Padmanabha & Thayamma	OH	Balike Krishna	Prasad and Lalitha Kadke	Canada
Bhat	Ramachandra & Neerada	OH	Bhat	Ganesh and Sannidhi Hegde	Canada
Venugopal	Krishna & Savitha	OH	Bhat	Sadashiva and Radha	Canada
Bhat	Subra & Vandana	OH	Hegde	Anil and Deepali	Canada
Avadhani	Narayan & Usha	PA	Hegde	Prasanna and Sharada	Canada
Bhat	Anand & Shaila	PA	Hegde	Shreeharsha and Spoorthi	Canada
Bhat	Ganesh & Chitra	PA	Bhat	Vignaraj and Tejaswini	Canada
Bhat	Gopalkrishna & Usha Devi	PA	Rao	Madhukar and Deepika	Canada
Bhat	Krishna & Nalini	PA	Chidambara	Kripesh & Medini	India
Bhat	Krishna L. & Revathi	PA	Bhat	Balakrishna	India
Hegde	Gajanan & Sarveshwari	PA	Hasyagar	Mohan & Chaitanya	India
Hegde	Ranjan Kumar & Shubha	PA	Hegde	Harsha & Samprita	India
Kabekodu	Sooryanarayana & Mandakini	PA	Hegde	Vinayak & Uma	India
Kanchana	Prasad & Shashikala	PA	Joisa	Rama & Eshwari	India
Sharma	Mamata and Harsha	PA	Khandige	Sudarshan & Raji	India
Noojibail	Prasad	PA	Rao	Mahesh & Vijaya	India
Shastry	Uday & Pratibha	PA	Sabhahit	Niranjan & Kavita	India
Barige	Srinivas and Rashmi	PA		Gopalkrishna & Anjana	
Bhat	Narayan & Aruna	SC	Joshi	Prakash & Himalini	
Bhat	Narayan & Girija	TX	Bhatta	Dinakar	

*Best Wishes
From...*

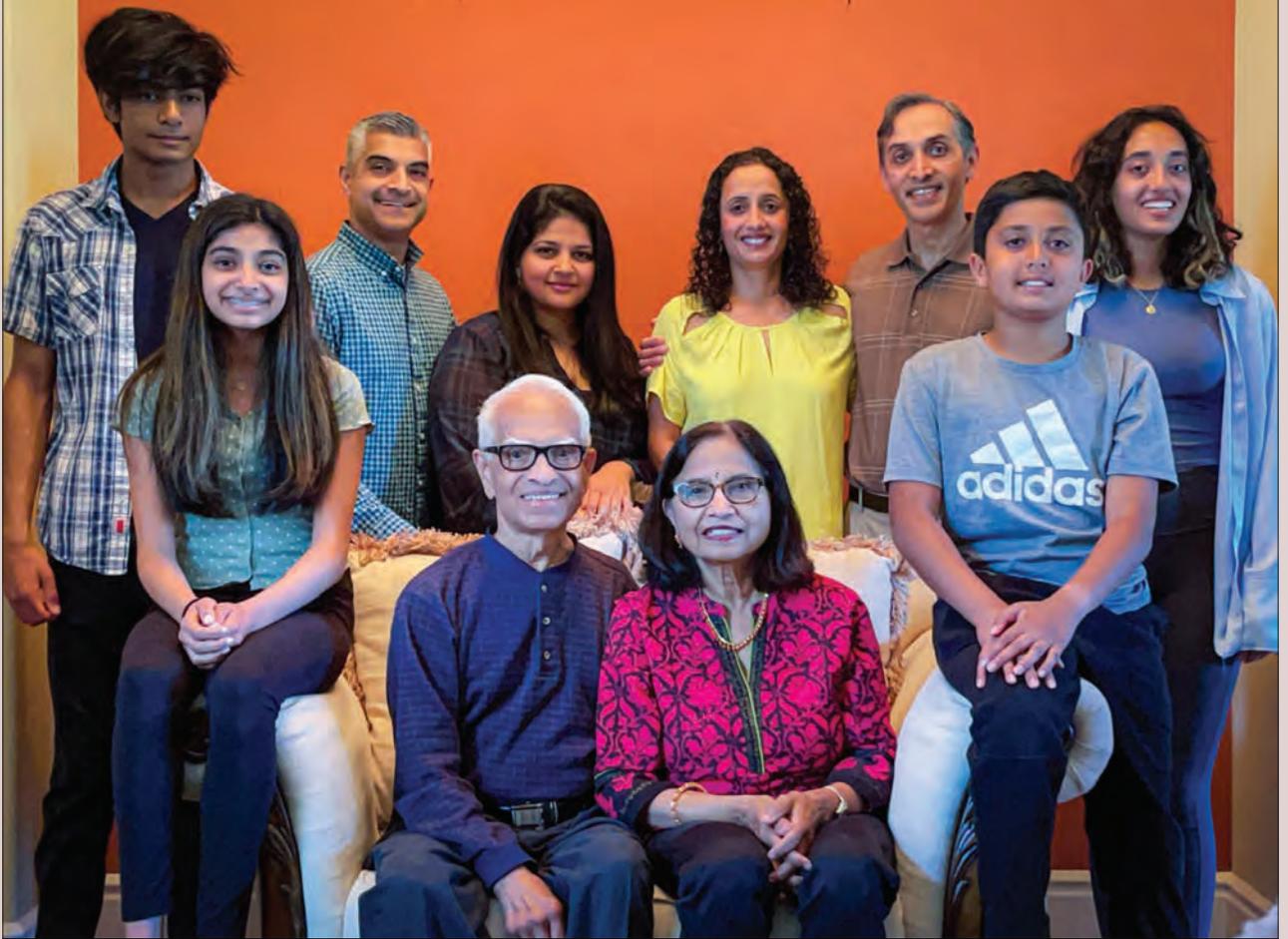

ಬೇ ಏರಿಯಾದಲ್ಲ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಹವ್ಯಕ ಸಮ್ಮೇಳನಕ್ಕೆ ಶುಭ ಹಾರೈಸುವ,
ವೆಂಕಟ್ರಮಣ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾ ಭಟ್, ವಿಕಾಸ್ ಮತ್ತು ವಿಶಾಲ್ ಅಗರ್ತ

With best wishes for a spectacular HAA 2022 Convention!

Sujatha, Gopal, Deepa and Daya Bhat, San Ramon, California

**Best Wishes for the Grand Success of the
19th Biennial Convention Of HAA!**

**Dr. Shivarama Bhat and Mrs. Meenakshi Bhat
Drs. Adarsh and Anupama Bhat, Rithika and Rishab
Dr. Amogh Bhat, Mrs. Sandhya Bhat, Dhilan and Bella.**

Best wishes to HAA 2022 Convention!
Balakrishna Joshi, Jayashree Joshi, Muralikrishna Joshi, Savi Joshi

**Best wishes to Havyaka Convention 2022 and
We wish you all the best now and years to follow!**

From

**Gajanan & Jayashree Hegde
Sayee, Sukanya & Saranya Hegde
Cupertino, California**

With best wishes from Bhagwat family!
Ravi and Veena Bhagwat

Best Wishes to HAA Convention 2022!

Form

**Gopal Hegde, Vani Hegde, Chandan Hegde
Fremont, California**

Best wishes to the HAA 2022 Convention!
Shashikant Hegde, Kavita Hegde, Ishan Hegde, Reyansh Hegde

BEST WISHES

From

THIMMAPPAs

Ashok, Sheela, Vikrum, Aditi, Dustin and Pooja

With Best Wishes from
Aruna and Mabal Bhat
Deeksha and Nathan Richards

With Best Compliments from
Shorepine Capital
Real estate investment and operating company
in Los Angeles, California.
We focus on residential and commercial
properties in select U.S markets.

CEO: Nathan Ricahrds
www.shorepinecapital.com

Best Wishes to HAA Convention - 2022!

From

Sharath, Vandana, Vismai, Nitara Bhat, San Jose, California

**With Best Wishes from
Raghurama Bhat, Vathsala Bhat,
Anjali Bhat and Ananya Bhat**

Best wishes to
President and all Havyaka friends and family
Kiran, Drs Anu and Subrahmanya Bhat Jonesboro, Georgia

Best Wishes to HAA Convention-2022

From Pravin, Tania & Miraya Hegde

Welcome to HAA Convention 2022

Hosting Chapter Northern California

Best wishes to HAA Convention 2022

ಹವ್ಯಕ ಸಮ್ಮೇಳನಕ್ಕೆ ಶುಭ ಹಾರೈಸುವ

HAA Arkansas Chapter the entire family

ಅಮೇರಿಕಾ ಹವ್ಯಕ ಒಕ್ಕೂಟ ಅರ್ಕಾನ್ಸಾಸ್ ವಲಯದ ಸದಸ್ಯರು

Best wishes to HAA Convention 2022

ಹವ್ಯಕ ಸಮ್ಮೇಳನಕ್ಕೆ ಶುಭ ಹಾರೈಸುವ

HAA Atlanta Chapter the entire family

ಅಮೇರಿಕಾ ಹವ್ಯಕ ಒಕ್ಕೂಟ ಅಟ್ಲಾಂಟಾ ವಲಯದ ಸದಸ್ಯರು

HAA Canada Chapter Sthree Shakti and the entire family

ಅಮೇರಿಕಾ ಹವ್ಯಕ ಒಕ್ಕೂಟ ಕೆನಡಾ ವಿಭಾಗದ ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಾ ಕುಟುಂಬದವರು

Best wishes to HAA Convention 2022

ಹವ್ಯಕ ಸಮ್ಮೇಳನಕ್ಕೆ ಶುಭ ಹಾರೈಸುವ

HAA Colorado Chapter the entire family

ಅಮೇರಿಕಾ ಹವ್ಯಕ ಒಕ್ಕೂಟ ಕೊಲೊರಡೋ ವಲಯದ ಸದಸ್ಯರು

ಅಮೇರಿಕಾ ಹವ್ಯಕ ಒಕ್ಕೂಟದ (HAA) 2022ರ ಸಮ್ಮೇಳನಕ್ಕೆ
ಡಲ್ಲಾಸ್ ಹವ್ಯಕ ವಲಯದ ಕುಟುಂಬದಿಂದ ಶುಭ ಹಾರೈಕೆಗಳು.

Best wishes to HAA Convention 2022

ಹವ್ಯಕ ಸಮ್ಮೇಳನಕ್ಕೆ ಶುಭ ಹಾರೈಸುವ

HAA Florida Chapter the entire family

ಅಮೇರಿಕಾ ಹವ್ಯಕ ಒಕ್ಕೂಟ ಪ್ಲೋರಿಡಾ ವಲಯದ ಸದಸ್ಯರು

Best wishes to HAA Convention 2022

ಹವ್ಯಕ ಸಮ್ಮೇಳನಕ್ಕೆ ಶುಭ ಹಾರೈಸುವ

HAA Kansas Chapter the entire family

ಅಮೇರಿಕಾ ಹವ್ಯಕ ಒಕ್ಕೂಟ ಕಾನ್ಸಾಸ್ ವಲಯದ ಸದಸ್ಯರು

Best wishes to HAA Convention 2022

ಹವ್ಯಕ ಸಮ್ಮೇಳನಕ್ಕೆ ಶುಭ ಹಾರೈಸುವ

HAA Michigan Chapter the entire family

ಅಮೇರಿಕಾ ಹವ್ಯಕ ಒಕ್ಕೂಟ ಮಿಷಿಗನ್ ವಲಯದ ಸದಸ್ಯರು

Best wishes to HAA Convention 2022

ಹವ್ಯಕ ಸಮ್ಮೇಳನಕ್ಕೆ ಶುಭ ಹಾರೈಸುವ

HAA Midwest Chapter the entire family

ಅಮೇರಿಕಾ ಹವ್ಯಕ ಒಕ್ಕೂಟ ಮಿಡ್ ವೆಸ್ಟ್ ವಲಯದ ಸದಸ್ಯರು

Best wishes to HAA Convention 2022

ಹವ್ಯಕ ಸಮ್ಮೇಳನಕ್ಕೆ ಶುಭ ಹಾರೈಸುವ

HAA Minnesota Chapter the entire family

ಅಮೇರಿಕಾ ಹವ್ಯಕ ಒಕ್ಕೂಟ ಮಿನಿಸೋಟಾ ವಲಯದ ಸದಸ್ಯರು

Best wishes to HAA Convention 2022

ಹವ್ಯಕ ಸಮ್ಮೇಳನಕ್ಕೆ ಶುಭ ಹಾರೈಸುವ
HAA New England Chapter the entire family
 ಅಮೇರಿಕಾ ಹವ್ಯಕ ಒಕ್ಕೂಟ ನ್ಯೂ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ವಲಯದ ಸದಸ್ಯರು

ಹವ್ಯಕ ಬಾಂಧವರಿಗೆಲ್ಲ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕ ಶುಭ ಹಾರೈಕೆಗಳು

ಹವ್ಯಕ ಸಮ್ಮೇಳನಕ್ಕೆ ಶುಭ ಕೋರುತ್ತಿರುವ ನಾರ್ತ್ ಈಸ್ಟ್
 [North East Chapter (NEHAA)] ವಲಯದ ಸದಸ್ಯರು

Best wishes to HAA Convention 2022

ಹವ್ಯಕ ಸಮ್ಮೇಳನಕ್ಕೆ ಶುಭ ಹಾರೈಸುವ

HAA Seattle Chapter Chapter the entire family

ಅಮೇರಿಕಾ ಹವ್ಯಕ ಒಕ್ಕೂಟ ನಾರ್ಥ್ ವೆಸ್ಟ್ ವಲಯದ ಸದಸ್ಯರು

Best wishes to HAA Convention 2022

ಹವ್ಯಕ ಸಮ್ಮೇಳನಕ್ಕೆ ಶುಭ ಹಾರೈಸುವ

HAA Pittsburgh Chapter the entire family

ಅಮೇರಿಕಾ ಹವ್ಯಕ ಒಕ್ಕೂಟ ಪಿಟ್ಸ್ ಬರ್ಗ್ ವಲಯದ ಸದಸ್ಯರು

Best wishes to HAA Convention 2022

ಹವ್ಯಕ ಸಮ್ಮೇಳನಕ್ಕೆ ಶುಭ ಹಾರೈಸುವ

HAA Southern California Chapter the entire family

ಅಮೇರಿಕಾ ಹವ್ಯಕ ಒಕ್ಕೂಟ ದಕ್ಷಿಣ ಕ್ಯಾಲಿಫೋರ್ನಿಯಾ ವಲಯದ ಸದಸ್ಯರು

Best wishes to HAA Convention 2022

ಹವ್ಯಕ ಸಮ್ಮೇಳನಕ್ಕೆ ಶುಭ ಹಾರೈಸುವ

HAA DC Chapter the entire family

ಅಮೇರಿಕಾ ಹವ್ಯಕ ಒಕ್ಕೂಟ ವಾಷಿಂಗ್ಟನ್ ಡಿಸಿ ವಲಯದ ಸದಸ್ಯರು

Best wishes to HAA Convention 2022!!

ಹವ್ಯಕ ಸಮ್ಮೇಳನಕ್ಕೆ ಶುಭಾಶಯಗಳು!

From, Bhat Family!

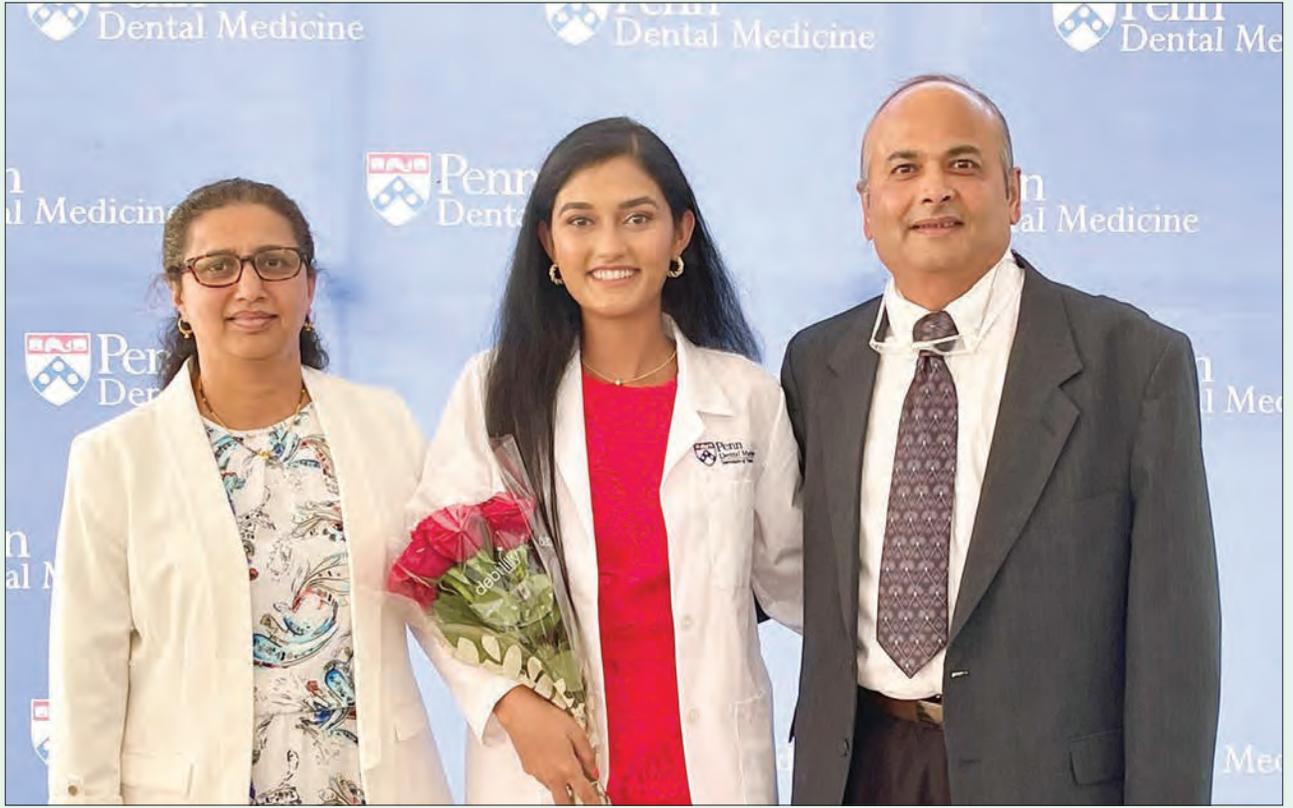
**Narayan, Jayshree, Vinay, Vibha, Prakash, Rekha,
Sagar, Vivek, Vasudha, Nidhi, and Namrutha**

Best Wishes from
Drs Naras and Kusum Bhat and Family

Best Wishes from
Rachita, Rohit, Chaya and Krishna Upadhya- Union City, CA

Best wishes to the HAA 2022 Convention from the Bhat Family!
Ganapati, Sujata, and Meghana Bhat

Best wishes to HAA 2022 Convention!
Praveen Dala, Seema Dala, Siddhanth Dala & Vedanth Dala San Ramon, CA

Best wishes to HAA convention 2022!
From: Shivaram and Gouri Hegde Santa Clara, California

Best wishes to HAA convention 2022!
From: Raviprakash Salinamakki, Mamatha Parekodi,
Nishanth Salinamakki, Chinmaya Salinamakki

Best Wishes to HAA Convention 2022!
From: Sumanth, Spoorthi, Shantika and Sreepad Hegde

Best Wishes to HAA Convention-2022
Deeta, Dhruva, Prema and Vinay Bhat

**Best Wishes from
Dr. I Rama & Vijaya Bhat, Chicago**

Best wishes to HAA 2022 Convention!
ಶುಭ ಹಾರೈಕೆಗಳೊಂದಿಗೆ!
Gajanan Bhat, Vijaya Bhat, Divya Bhat and Meghana Bhat

Best wishes to HAA 2022 Convention!
Bala Bhat, Jyoti Bhat - Arroyo Grande, CA
Aparna Bhat, Seattle, WA

Best wishes to HAA 2022 convention!
Kris Bhat, Vasudha Bhat, Anand Bhat, Amar Bhat, Uma Bhat
and daughter-in-law s, Saalini, Mythili

Best Wishes to HAA 2022 Convention!

**Sujata Neurgaonkar, Dr. Murali Moorthy, Dr. Krishna Moorthy,
Shubha Moorthy, Mamatha Moorthy Rajan, Ranjeet Rajan,
Bottom row seated from left.**

**Ishaan Moorthy Rajan, Leela Moorthy Rajan, Kiran Sage Moorthy,
Riya Laxmi Moorthy.**

**Best wishes from
Mohan, Pallavi, Shreya, Yashika and Maya**

Best wishes to HAA 2022 Convention!
KP Mahabaleshwar Bhat, Vasanthi Bhat and Family

Best wishes to HAA convention 2022
Vinutha Shedigumme, Lavanya Kukkemane,
Manasa Kukkemane, Laxminarayan Kukkemane

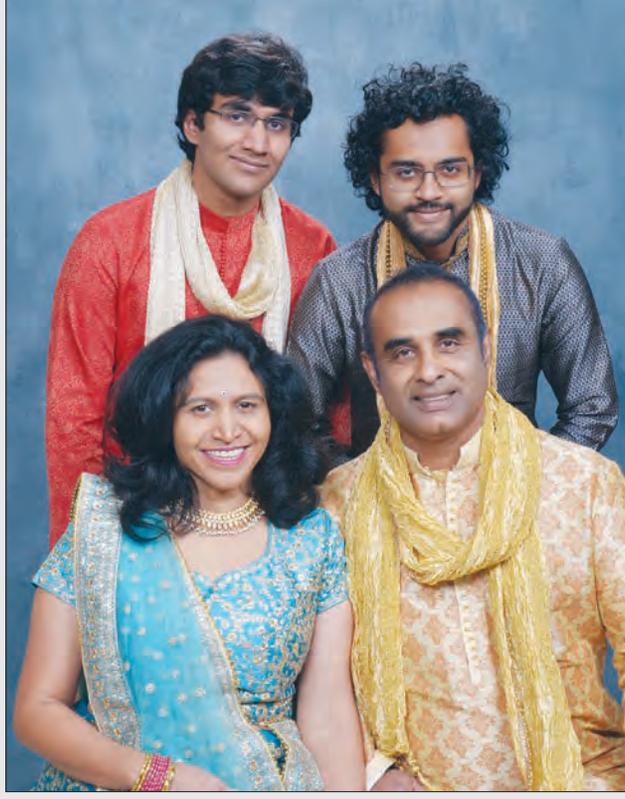

**Best Wishes from
Gopal and Geeta Hegde and Family, Tempa, Florida**

**Best Wishes to HAA 2022 Convention!
Gopal and Sumangala Kote**

Best Wishes to HAA 2022 Convention!
Ravishankar Bhat & Sharada Beleramane

Best Wishes to HAA Convention, 2022
Dr. Ram (RJ) Bhat, Mrs. Neerada Bhat, Dr.Sundeep Bhat
Dr. Dylan Hagerty, Anjali Bhat, PA-C

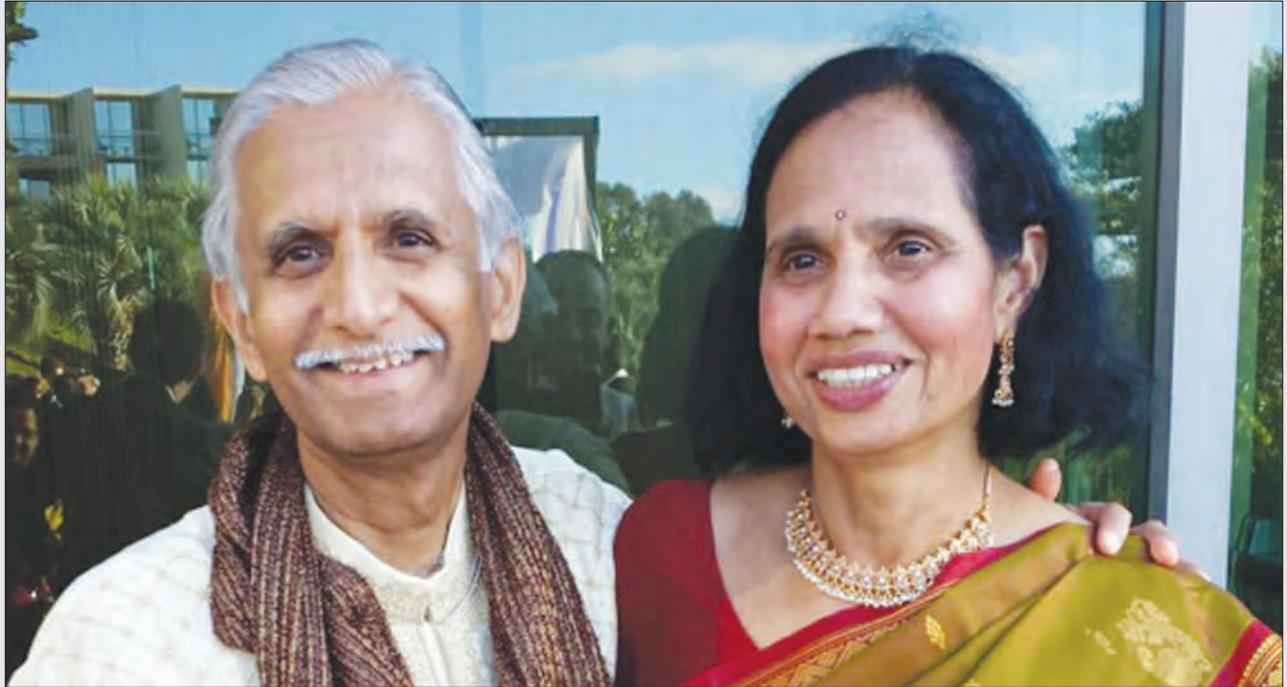
**Best wishes to HAA 2022 Convention from everyone
here from the Seattle area!**

ಶುಭ ಹಾರೈಕೆಗಳೊಂದಿಗೆ.

Jayshta Bhat, Janya Bhat, Rajee Bhat, Prasanna Sridhar Bhat

(ಜೈಷ್ಠ ಭಟ್ಟ, ಜನ್ಯ ಭಟ್ಟ, ರಾಜೀ ಭಟ್ಟ, ಪ್ರಸನ್ನ ಶ್ರೀಧರ ಭಟ್ಟ)

Sammamish, Washington

Best Wishes for a successful HAA Convention 2022.

**Banarikammaje Narayana and Saraswathi Bhat, Prashantha and Devrim Bhat,
and Pavana, Adam, and Leela Rogers**

All the best from the Tamragouri family
Shaila and Ravikiran
Keerthi and Prashanth with Ishan Vinay on the left

Best wishes to HAA Convention 2022.
Hope this event be successful and create best memories to cherish forever!
Manjunath Bhat, Pooja Suresh, Atharv Bhat

Best Wishes for a successful HAA Convention 2022.

From: Vikram, Nihal and Suneeta Hegde

San Jose, California

Best wishes to HAA 2022 Convention!

ಶುಭ ಹಾರೈಕೆಗಳೊಂದಿಗೆ

Front: Lee-May Huang, Karthik Bhat (sitting) and Nalini Bhat

Back (Left to right): Vinay Bhat, Harish Bhat, Subru Bhat, Vijaya Bhat

Union City, California

ಹವ್ಯಕ ಬಾಂಧವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ
ಆಕಾಶ್, ವಿನುತಾ ಮತ್ತು ಶಿವೂ ಭಟ್,
ಆಸ್ಟಿನ್ - ಟೆಕ್ಸಾಸ್

Best wishes to HAA 2022 Convention!
Priya, Vishwanath, Pranav and Poorna, Union City, California

Best wishes to HAA 2022 Convention!
Viha, Vineel, Kripa, Thirumalesh Bhat
Sammamish, Washington state

With best wishes for a spectacular HAA 2022 Convention.
Sarpangal family- Sudarshan, Malathi, Deepak, Zeryn, Maya, and Susheela,
Dheeraj, Nithya, Rohan, and Rishi.

Best wishes to HAA 2022 convention
Balu, Nirmala, Anil, and Sapna, San Jose, California

Best wishes to HAA 2022 Convention
Sangeeta Bhat, Mahabaleshwar Bhat & Arya Bhat (son)
Issaquah WA

Dr. Halkar Charitable Medical & Informative Association

Kumta, Uttar Kannada Karnataka 581343(Registered-DR/ASDR/518/UK/85-86)

For the last 30 years, more than 400 needy and low-income patients irrespective of cast, creed, religion and place of origin have received financial assistance in Karnataka and Maharashtra India for: Minor and Major Surgeries; Cancer, Leprosy, TB and Snake bites etc.

If you want to donate please Contact Dr. Ashok Bhat Halkar: 99-1-8386-222185, radhu1959@gmail.com or Dr. R. K. Bhat-703-915-4677 rkbhat39@gmail.com

With Best Compliments from Halkar Govind Bhat Family for the 19th Biennial convention of the Havyaka Association of the Americas.

Late Smt. Saraswati K. Bhat Halkar Late Dr. Tulsidas K. Bhat Halkar,
& Late Dr. S. K. Bhat Halkar the Founder of the Association

Congratulations for Hosting a Jubilant HAA Convention.

Best Wishes from Bhakti, Shubha and Anand Hegde, NJ

Hearty Congratualaons and Best wishes to HAA 2022 Convention!
Usha Kuloor, Dr. Gopal Bhat, Anoop Bhat, Aashika Bhat

Best wishes to HAA 2022 Convention
from: Sudarshan, Saraswathi, Akshat and Ankita Bhat, San Jose, California

Best Wishes from
Ananya, Asha and Krishnaprasad Balike, Toronto, Canada

Best Wishes to HAA 2022 Convention
From
Dr Madhuri & Ramchandra Hegde,
Lilburn, GA

Best wishes to HAA 2022 Convention
From: Havyaka Honey Bees!!

Best Wishes to HAA 2022 Convention
From
Gajanan and Vidya Hegde

Best wishes for a successful HAA convention 2022.
Gaurav, Arjun, Rajashree and Pradeep Mannangala

ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಶುಭಾಶಯಗಳು
ವಿನಯ್, ದಿವ್ಯಾ, ಸಹನಾ ಮತ್ತು ಸಮರ್ಥ್ ಹೆಗಡೆ

Trusted IT advisors for 50+ Global clients over 23 years

Data Analytics
AI-ML

DevOps &
Cloud Computing

Web Application
& UI

SAP ERP
Implementation
& Consulting

Robotic Process
Automation

Testing &
Automation

Networking
& Infra

Extend Your Teams

- Scale up Team Faster
- Quality, Collaboration
- Proven Domain Expertise

Outsourced Development

- Cost Effective
- Global Delivery Model
- Full Life Cycle Development

Dedicated Team

- For Niche Technologies
- Accountability, Client First
- Let VSG do FREE POC for You

Scalable & Flexible Technology Partner for your IT Solution needs

www.vstglobal.com

info@vstglobal.com

Connect Today : +1 925-523-3350

7041 Koll Center Parkway, Suite 135, Pleasanton, CA 94566

Venkat

Bay Zone Realtors

*Home buying and selling
is so much more
than a transaction.
It is your home,
your investment
and it needs to be
handled professionally
and effectively.*

*For your Real Estate
Buying, Selling needs,
please contact Venkat at
408.315.3622*

V. R. Venkataramana
BRE#: 01445946
Real Estate Broker/Owner
Direct/Cell : 408.315.3622
Fax : 408.872.0607
vvenkataramana@yahoo.com

WWW.BAYZONEREALTORS.COM

13941 Shadow Oaks Way, Saratoga, CA 95070 408.315.3622